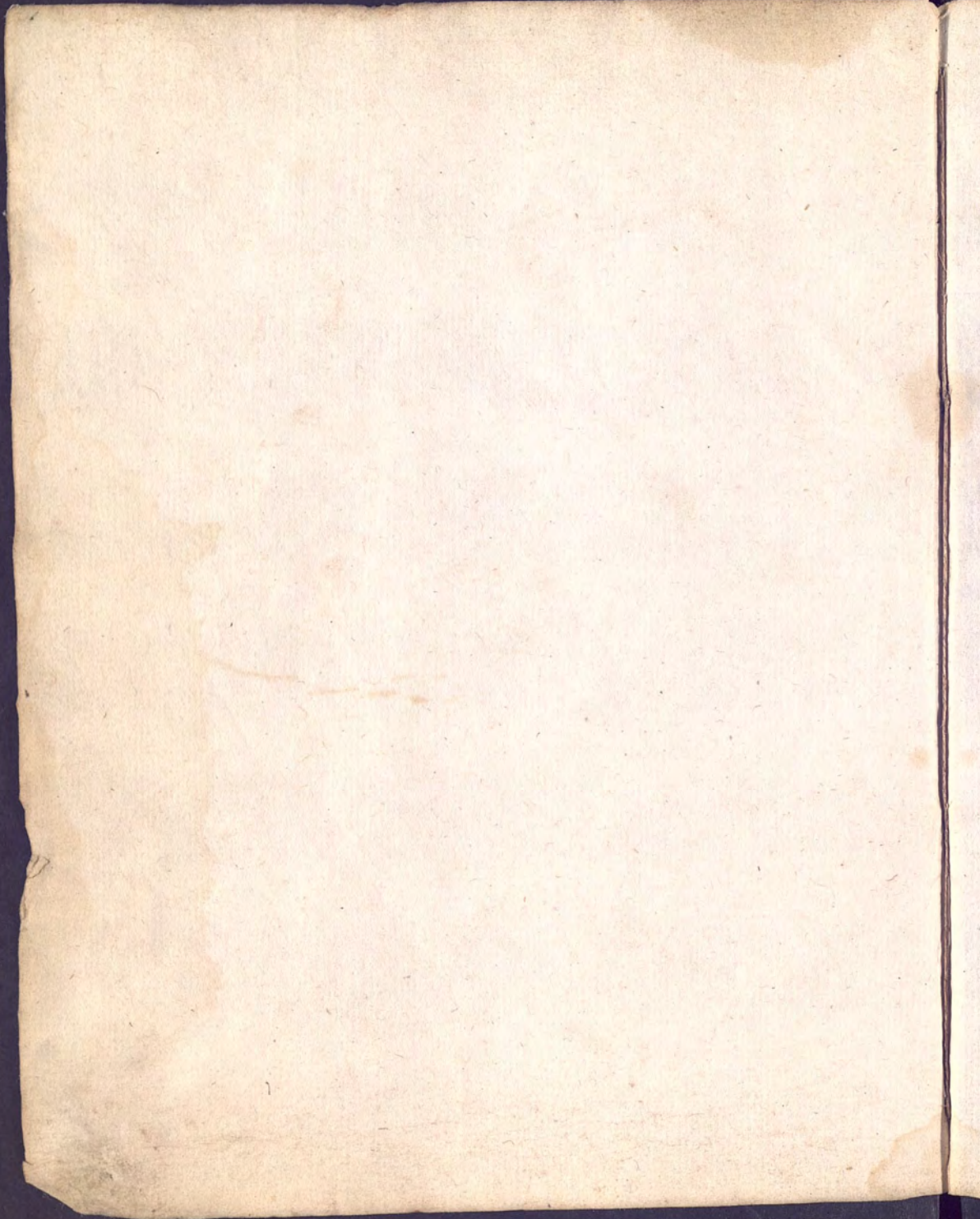
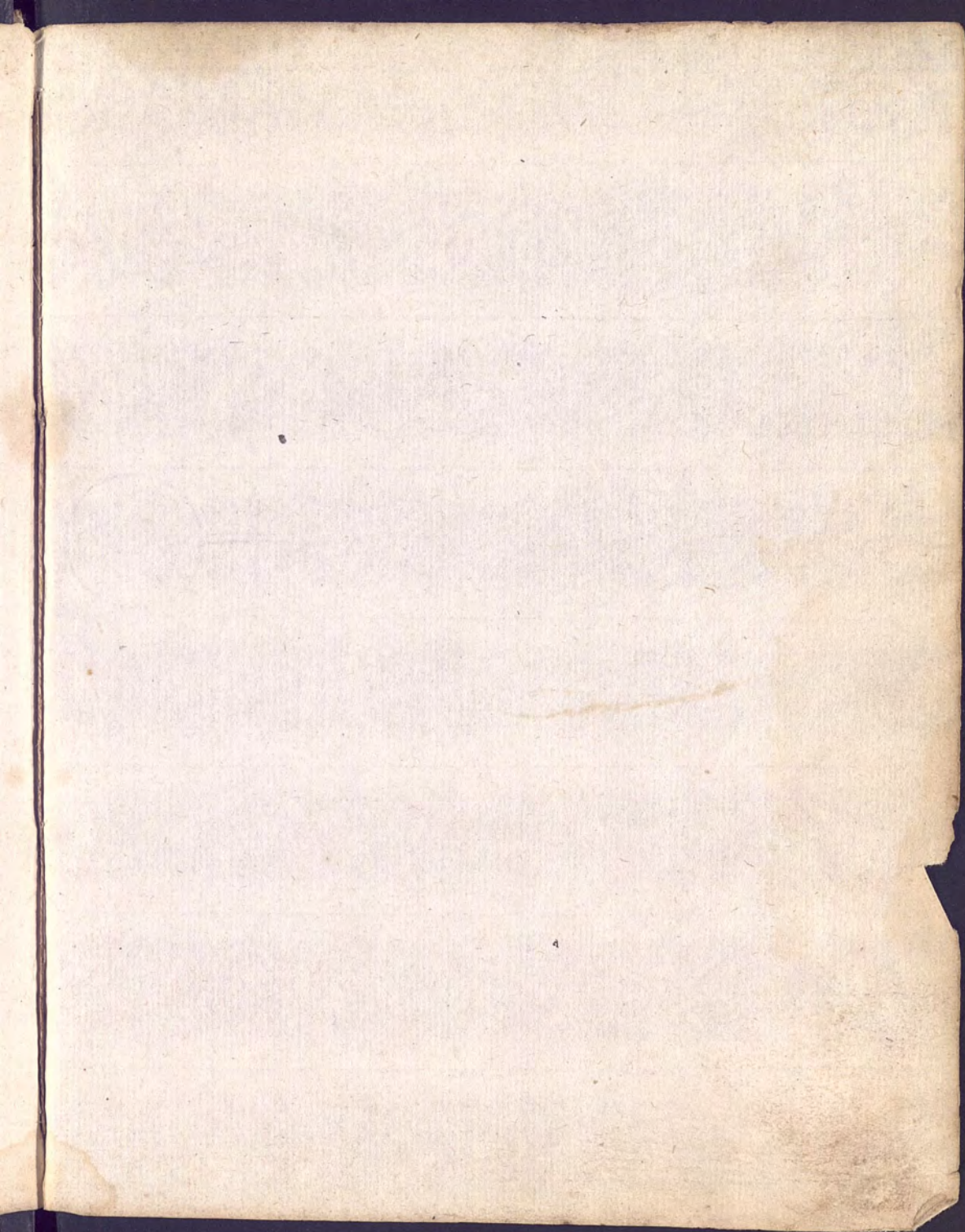
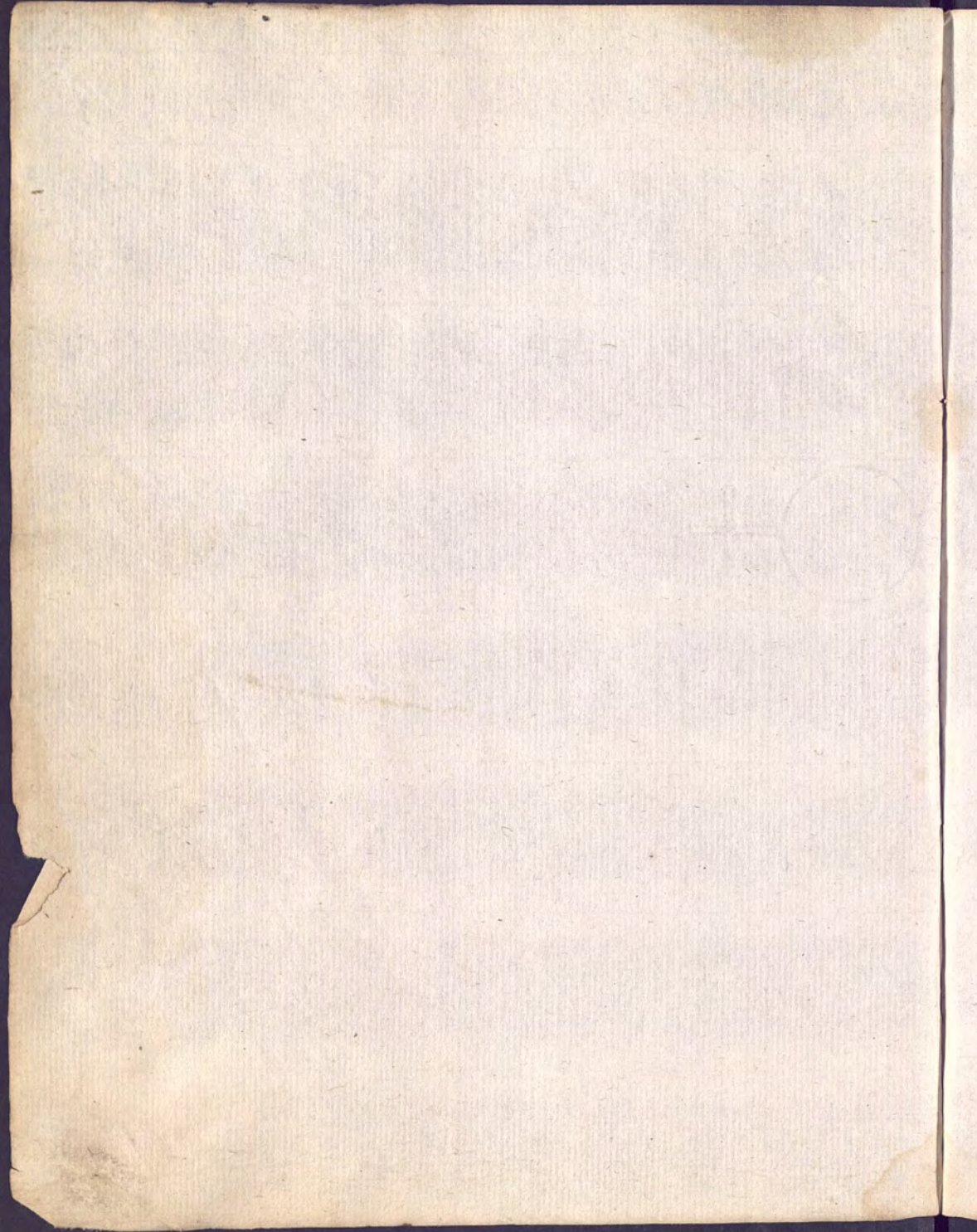
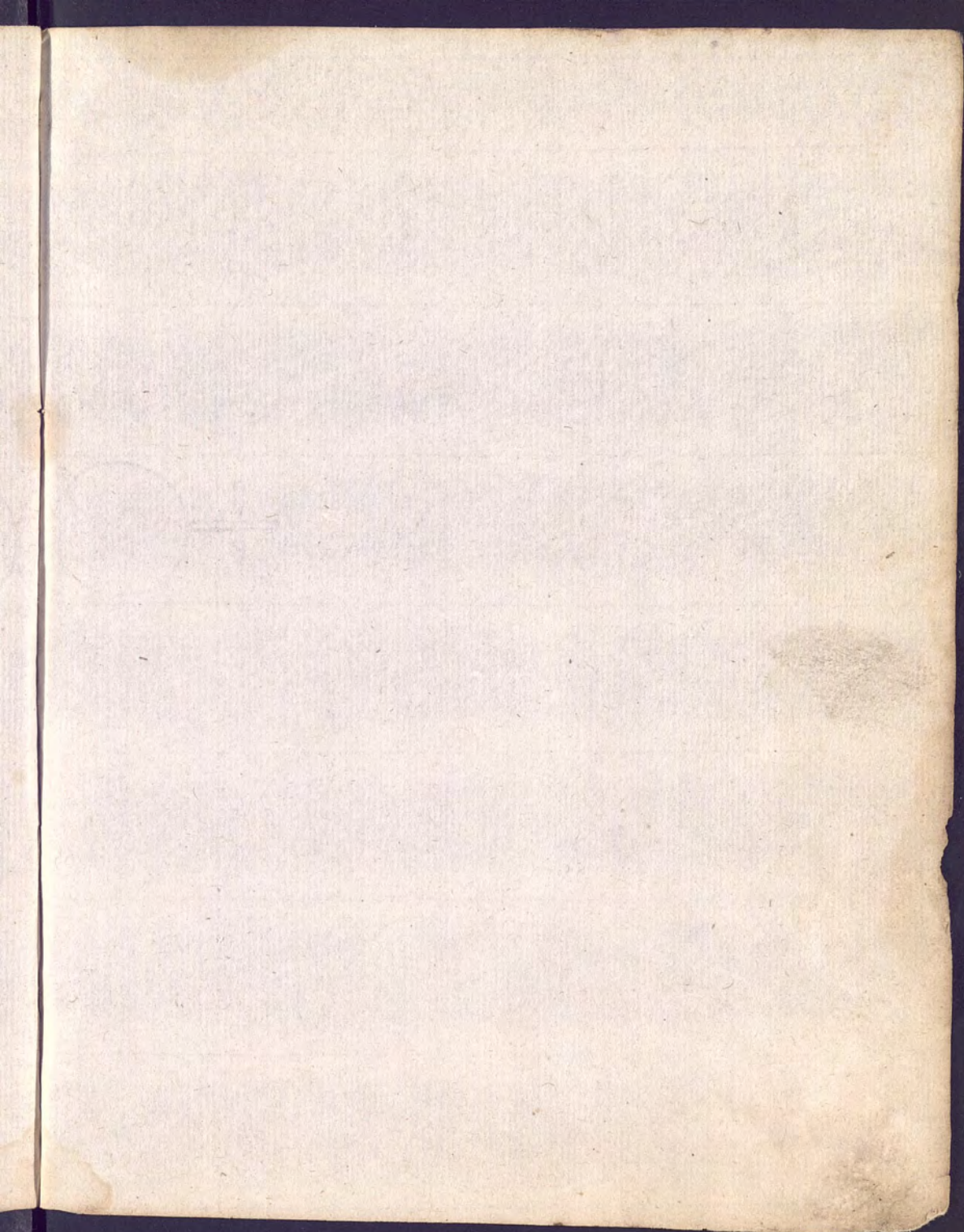

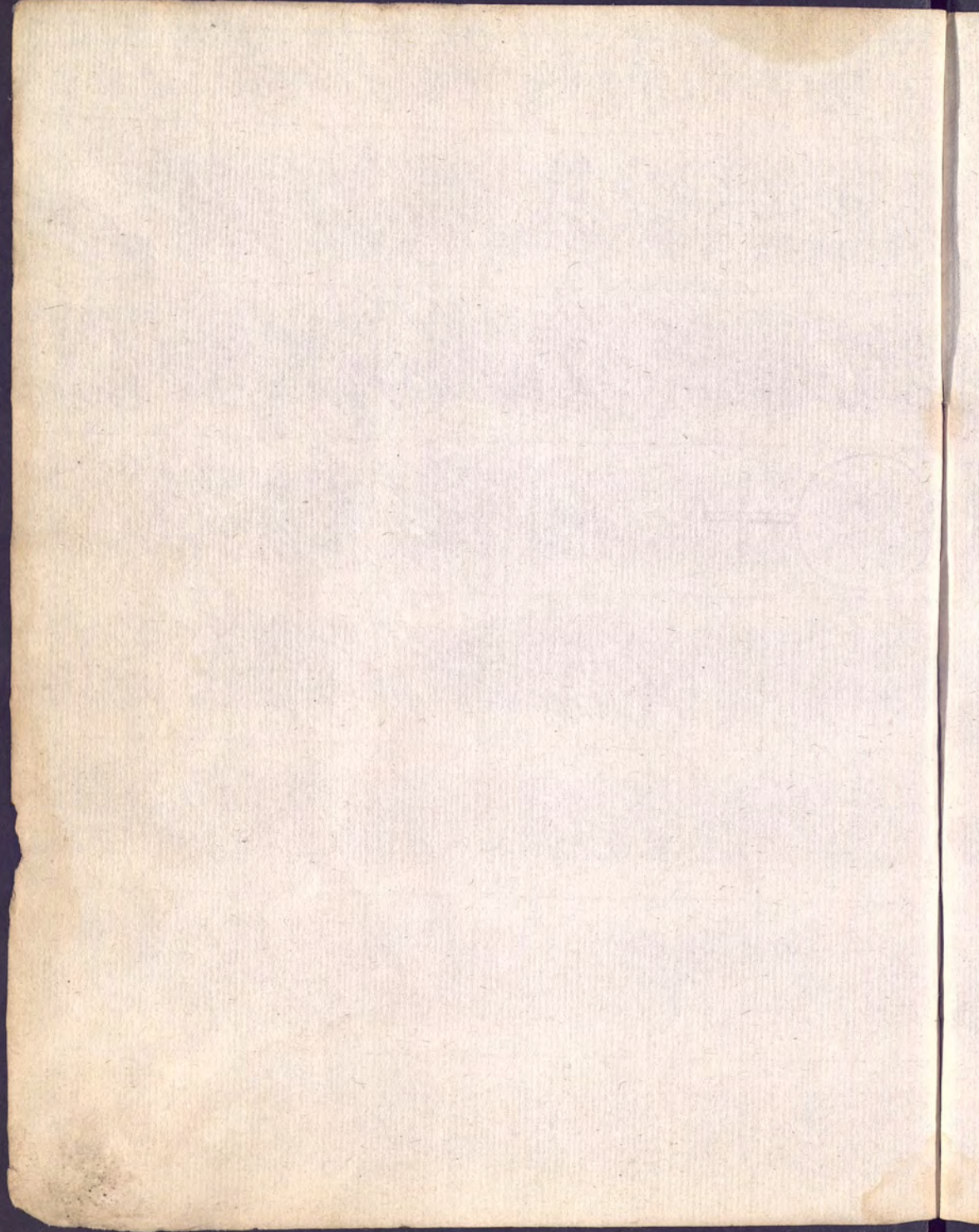
M-560

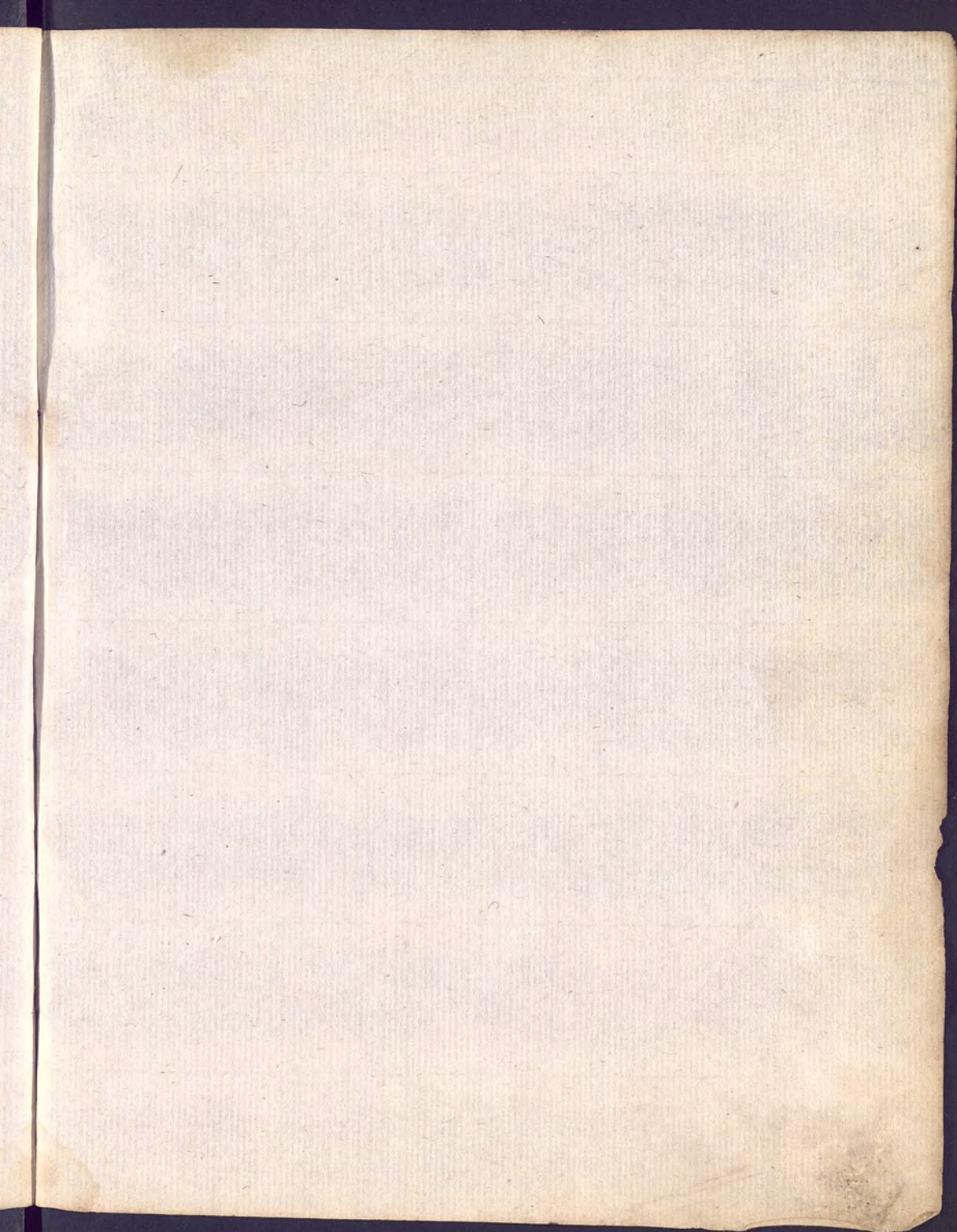

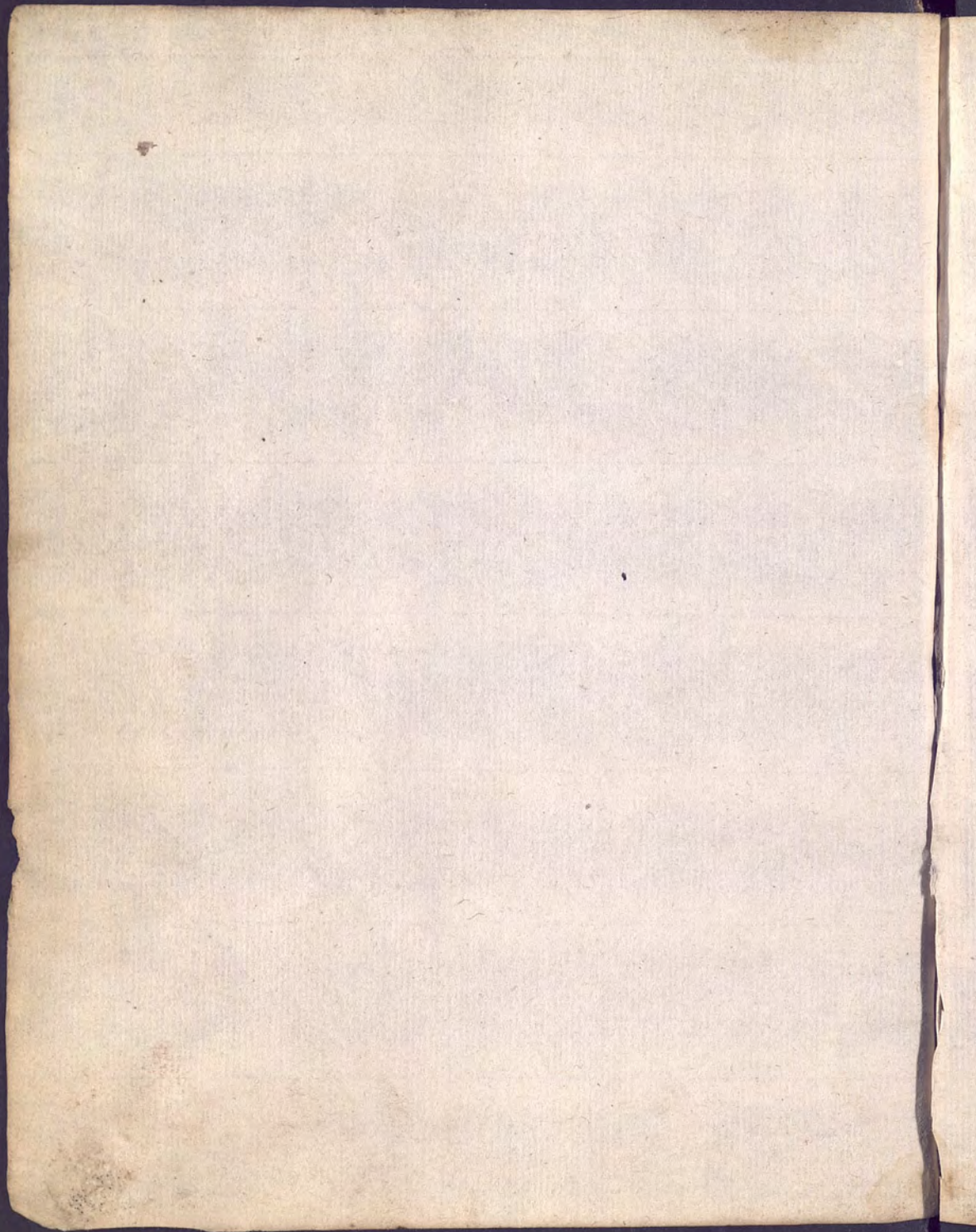

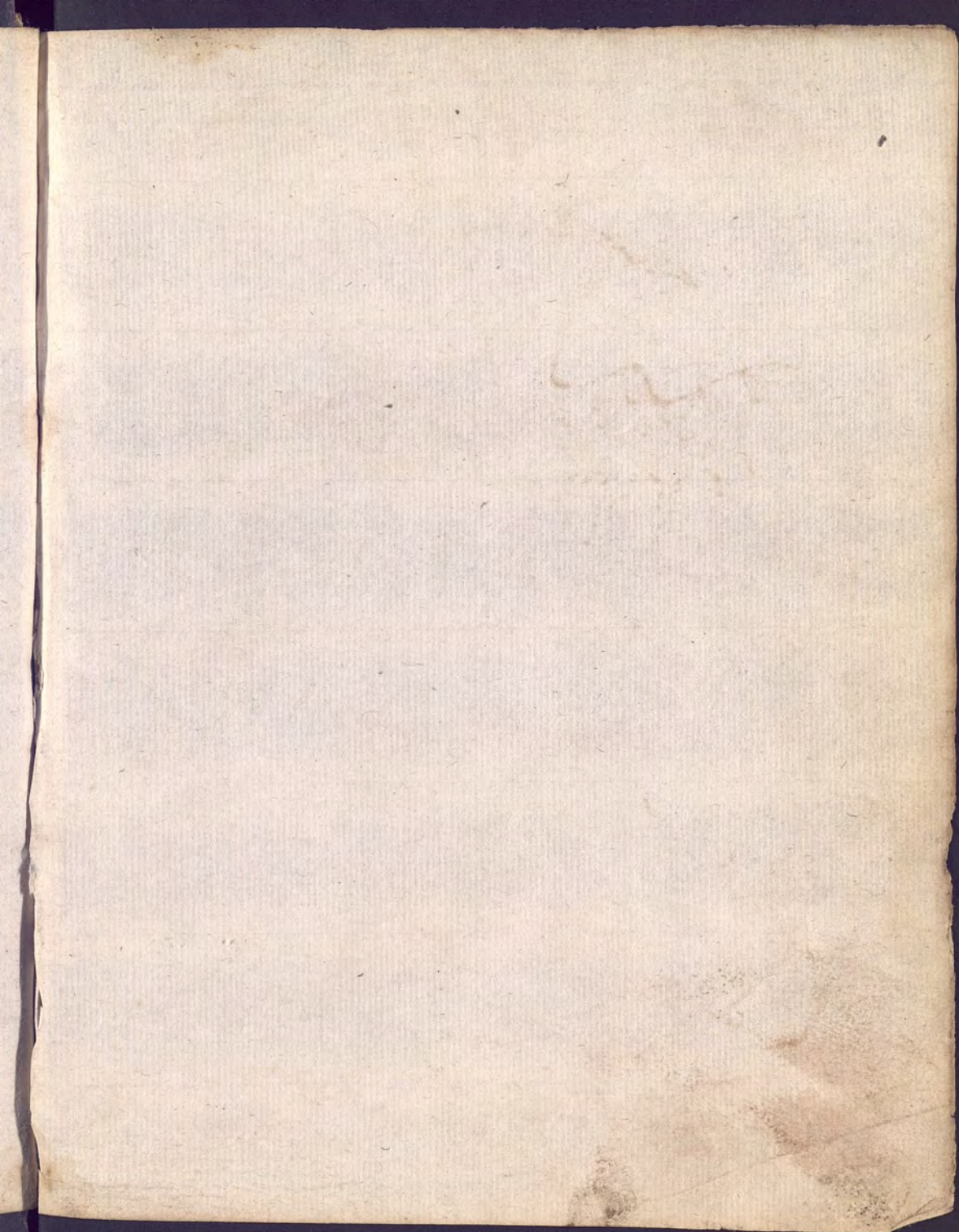

es para el uso de
pizo de Santiago

fran leatines

CURSUS VRV
PLOEAE, IXXT

miram Parentis nri Ansel-
mi, et angelici Praepto-
ris doctrinam.

Penitendo, non tunc uel quatin necesse est. Nam in malis tamquam iniquis, diuini eloquii non in
tunc in ista, neque in habitum non male sub illis peccatis. Et in nam quam eloquia sapientiae man-
festat in quibus, non in istis qui uel per se. Aliter uero: et in istis, peccatis ob eundem quibus, non in istis
nam, uel in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis.
in tantum legat, et in naturalibus legat doctrinam. Inueni non in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis.
gustam; Inueni non in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis.
eratem, in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis.
Yocatem, in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis.
Inueni non in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis.
Ypre et uobis per clarissimos designatus Duxes; Inueni non in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis.
tem, Parentem non in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis.
cum Magistram. Inueni non in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis.
taxator propro; Inueni non in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis.
torum Principum a deo uero certissim; et in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis.

Quia et ita ueniant ad nos ad nos sapientia tua et una. Patet huminum
a quo omne datur ob istum sapientia genita, et Patet illius qui omnia docet. Ad nos et ut
bis diuini sapientiae sedes. Per ista uirga sub inuocatio nel uirga de Monte uero sempiterna
mihi Cordialis colenda. Proponens **Benedictus** tot Concilio uero in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis.
tua **Scalatica** rose. **Conuersus** magna in castus Coade d'istis sapientiae. Inueni non in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis.
Diuus **Felix** in castus Cordialis. **Mante** mei **Monasterii** Patro uero cum omibus in
celesti lura militantibus. Inueni non in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis.
Sceptici per **Cono** in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis.
Bene mun-
dus huius aequalis academijs Patro uero, cui puncta in castus lura uero inueni non in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis.
Patro uero, **Patro** uero, ac toto a inuocatio in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis.
fanto que Patro uero inuocatio in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis. Inueni non in istis, non in istis, non in istis.

DIALCTICÆ

2

INSTITVTIONES

SIVE LOGICA PARVA

INTRES LIBROS DVLSA

Tradatus hōc logicæ parvæ, quem Simplicianus commentatæ vocat, plurima continet ad Dialecticam necessario pertinetiam. Si quidem ex resultis in ipso traditis tota argumentandi forma, totaque syllogisticæ structuræ dispositio. Sed quia curæ fere in hoc compendii extractari, solita tam disputatione, quam explicatione indiget, ipsam materiam qua potius habetate, et claritate præcurram. Quod ut fiat explicantur tres mentis operationes.

Explicantur tres mentis Operationes

Cum Dialectica sit directiva operationum intellectus iuxta simplicem mentis operationem, hec logica parva in tres libros dividenda est. Quod ut articuli fiat sciendum est quod mentis operationes sunt tres: Apprehensio, discursio, et discursus. Apprehensio est actus intellectus quo rem simpliciter apprehendimus nihil de illa affirmando et negando, ut cum hominem apprehendimus non affirmando de illo et negando esse animal, aut aliquid aliud. Discursio est actus intellectus, quo rem apprehensam aliquid de illa affirmamus et negamus, ut cum dicimus homo est animal non est lapis, aliquid aliud. Discursus est actus intellectus quo ex uno aliud inferimus, ut cum dicimus homo est rationalis. Et ex hoc articulo inferimus: quod est veritas. Juxta hanc simplicem mentis operationem tractatum istum in tres libros dividemus: In quo prima pars est ea que pertinet ad primam mentis operationem explicamus: in secundo que ad secundam, et in tertio que ad tertiam.

LIBER I^o

Sumularum

DE HIS QUAE ATTIENT

Ad primam intentionis operationem

CAPVT I^o DITRO

E docli' anatura in quo animo aibus gradum fit ad maiora incipiunt a fco
qui quidem sumipotest multa p'itca. 1° p'p'ione cuiuslibet rei, sicut mens
lectura fuis ultz: secundo sumitca pro exae mitatibet ubi, itea p'imum et ulter
mem p'ntum hinc t'ra dicuntur, apud dialecticos iuxta sumitca pro h'osimplic
elemento quo antefadum dialecticum conp'itca, et in quo ultimo desinit, sui re
soluitur. cuius centra ut exa minitca, aliquibus recedat p'p'itca non diff'ra, f'ra

ALIQUIB' REJECTIS, PRO

Ponitur nostra D'finitio Tr'i. S.I.

Varie f'ra opici d'finitiones signantur ab autoribus. Map' Lex Villal
pando sic illum d'f'ine: e' h'ognum ponibile in p'p'ie. Map' Lex Soto ita e'
uox significatiua ad p'acitum ex qua complex conficitca p'p'io. Noster Th'us
tallimus Moada ait esse h'ognum ex t'ramm f'ra h'ic p'p'io. Patres compluton
ses d'f'inent ipsum per hoc qd' sit id in quo resoluitca p'p'io tanquam in subiecto
et p'edicato. Ex d'ni que p'lexes h'omibz ex cem centio aibus a x'unt recede d'f'ina
xi per hoc sit h'ognum p'p'io chategorice condellu' b'om. Fundantur h'ogms de
h'omnes in exuis cuiusdam Philo'sophi h'eticozum capite p'arenti: f'ra uox in quo
resoluitca p'p'io tanquam in subiectum et p'edicatum.

Sed omnes ^q definitiones si mul habitor ac continentur. Nam impossibile est al
 xi licet facti in comuni non aliquis facti determinatus, sed omnes definitiones supra
 propter non explicant factum incommuni, sed factum determinatum. Quod ad notandum non
 sunt. Aliqua propositiva quae continentur de definitione et plura sunt in communi facti per
 ordinem ad propriam tantum, si facti per ordinem ad propriam tantum non sunt
 incommuni sed a loquitur facti determinatus. Propositiva maius: quia etiam de defini
 tio et diversis suis facti Logici continentur. Quod per ordinem ad propriam tantum non
 est facti incommuni.

Didam specialiter ad hanc definitionem. Sed quia non consensus in
 ni facti, nimirum mentali et corpore qui sunt veri facti Logici. Quod recta non est. Praeterea
 definitio Completa non explicat ex eo quod non explicat id quod prius est in facti, sed id quod est
 posterior: nam prius est quod factum conditionat propriam, quam propria conditionat factum. Resoluitur.
 Ad autoritatem Philosophi dico in definitione communi talis, inquam res solatur proprie non autem
 tem de facti incommuni.

Nu si quae definitiones sunt in rebus, sic factum incommuni defini
 meo. Terminus Logicus est pars per se artificiali Logici. Praeterea bonitas definitionis
 nis. Longissimi haec definitio constat ex eadem et differentia, quia per se per se communi
 cum omni parte tan naturalis, quam artificiali. Per se per se taliter communi cum omni
 ni parte ea excludat partes compositi per accidens, quod est eum ad se lapidum. Per
 alias particulas differat ab omni parte, que terminus Logicus non est, et ab arte et facto Logicali
 habente rationem totius. Quod tradit definitionis aucta est.

Praeterea haec definitio ^{non explicat} non clarum
 per ordinem ad propriam tantum, si ad definitionem impugnatur. Quod etiam ex hoc titulo ad
 mitti deest. Denique quia concurrens omni facti mentali, scilicet, mentali, et corpore. Quod omni
 ni parte recte explicat sententiam facti incommuni. Sed et bonitas bonitas definitionis
 nis eluceat contra rationem.

Obeses patens, hoc definitio conuenit p[ro]p[ri]e q[uod] dicitur ad h[oc] i[n]t[er]it[us] et consequent[er]e
bona. Antecedens p[ro]uatur: c[on]tra p[ro]p[ri]e potest aliam componere, ut h[ic] d[icitur]: ut h[ic] d[icitur]
Homo e[st] animal rationale, et uerba p[ro]p[ri]e. En ubi una integra p[ro]p[ri]e, h[ic] d[icitur] homo e[st]
Animal rationale aliam p[ro]p[ri]em componit: q[uod] una integra p[ro]p[ri]e potest esse pars p[ar]te
se ante facti logicalis: q[uod] conuenit illi notata definitio facit.

Respondeo nega[re] boant[er]e
des. Ad p[ro]uocationem d[ist]ingo antecedens: una p[ro]p[ri]e potest aliam componere ut habet
rationem totius nego antecedens: ut subiectum secundam intentionem non p[ar]te, consilio an-
tecedens. Primum itaque p[ro]p[ri]em dupliciter p[ro]u[er]e considerat. Primum est totum ex suis p[ar]te
bus constitutum, et ita nec e[st] pars nec factum: S[ecundu]m subiectum secundam intentionem
subiectum de quo aliquid enunciatum, et in hoc sensu e[st] pars constituens p[ro]p[ri]em in argu-
to aliquidam, habet que rationem facti logicalis.

Respondetur. Si una p[ro]p[ri]e p[ro]u[er]e e[st] totum
ex suis p[ar]tebus constitutum potest p[ro]p[ri]em componere: q[uod] subiectum: Prout uerba minor
non p[ro]p[ri]e ita potest componere: hoc p[ro]p[ri]e homo e[st] Animal rationale, e[st] totum ex suis p[ar]te-
bus constitutum; sed in hac p[ro]p[ri]e Homo e[st] Animal rationale p[ro]u[er]e e[st] totum ex suis
p[ar]tebus constitutum, componit p[ro]p[ri]em. q[uod] Minor p[ro]uatur: ceterus componit p[ro]p[ri]em qua-
tenus e[st] id de quo enunciatum predicatum; et id quod enunciatum, e[st] q[uod] e[st] totum ex suis p[ar]te-
bus constitutum: q[uod] p[ro]u[er]e totum ex suis p[ar]tebus constitutum componit p[ro]p[ri]em

Sed he
replia contra omnes procedit, quia uelut admittit t[ame]n esse aliquid totum factum con-
tans. Quia: quia implicat aliquid esse subiectum ~~totum~~ p[ro]p[ri]e, et p[ro]u[er]e subiectum
e[st] totum p[ro]p[ri]em: q[uod] replia p[ro]u[er]e uelut. Denique ex hoc argu[er]e aliquid p[ro]u[er]e
e[st] formal subiectum et predicatum in eadem p[ro]p[ri]e: ut h[ic] d[icitur] predicatum e[st] q[uod] enun-
ciatur de subiecto, in qua p[ro]p[ri]e idem constituit argumentum.

Solutio d[icitur] ad h[oc] in
di

In Matheſi ſi ſe conſtat. Pro nunc habita reſpondeo negando minorem ſub
 ſentiam. Ad proutatem concedo maiorē nego minorē. Ad ſeius proutatem
 concedo maiorē ſublingo minorē, ſed qd uerificatur ē qd ſi totum deſati reſpec
 tu pp̄m, quam con dicitur nego minorē. Demat ex ali reſpondeo quodam ex quib
 ſu con dicitur, con cede minorē, et nego Consequam. Non reſpondeo pp̄m, quam
 con dicitur, ſolum dicit de pp̄m rationem habet, quare, et ſci.

Objecet ſecundo

Diffinitio conſtat partibus (idem die de dicitōne) qd ſatis bene explicata per ordi
 nem ad pp̄m tantum. Antecedens proutatem. Diffinitio partit et ad quādam pe
 xationem incedit, de ſe ſatis totas operatio ē ſimplex ap̄m, n̄ autem ex partib
 ſu conſtat. Diffinitio ~~partit~~ n̄ conſtat partibus. **R**esponſus: ſi diffinitio conſtat
 partibus maxime genere et differentia; ſed hec n̄ ſunt partes, cum ſint tota completa
 aloga per ſe attingit ſa qd ſem qd pp̄m.

Ad primum dicitur antecedens: n̄ conſtat partibus
 inuentionis concedo antecedens: coordinatiue nego antecedens. Sed quod conſtat ſolū dicit
 et enim pp̄ intellectus operatio n̄ conſtat partibus quarum una de aliā orientibus, ē tamen
 artiſioſe diſpōta, per hoc qd una parte ordinata ad aliā artiſioſe. **A**d ſeius reſpondeo, ge
 nus et differentiam conſtat diffinitionis, n̄ logice ſunt, ſi ſit et prout ſunt tota comple
 ta de pluribus predicabilibus ſed fundamentaliter, et metaphiſice con dicitur, prout ſunt prout
 rationes conuentionis, et differentia, in quo reſta habent ratione ſu logice.

Aligua Dubioſa Reſoluitur.

S. II.

Dubitetur. An uoces extra pp̄m habent rationem ſu logice? Et in quibus
 Aut res definiētes ſu per ordinem ad pp̄m tantum. Non ſunt definiētes
 ſu per ordinem ad quocunq; artefactum logice, licet diſtinctum exiſtemus deo ſi ſu ex
 tra pp̄m, idem in quibus dicitur extra qd ſu quocunq; artefactum logice. Ex reſpondeo
 negotiue. Proutatur: ſola capacitas ad artefactum logice componendi n̄ ſufficit ad hoc ut aliq
 dicitur ad ſu parte artefactum logice; ſed uoces extra pp̄m bene ſolū capacitates habent.

¶ n̄ sunt artifices arte facti logicali: q̄ nec faci. Pro uocatur Manix: lapis in monte capax ē ad
domum componendū; et tamen n̄ dicitur pars domus: q̄ idem dicendū de uocibus extra pp̄m

Respondetur: q̄ ut lapis dicitur pars domus, q̄ ad eum domum constituat, sic q̄ ab artificibus
preparatus ad domum constituenda. Cuius idem dicit n̄ potest de uocibus? **S**ed contra:
¶ lapis dicitur pars domus taliter dicitur ut preparatus, ut dicitur in ipso in toto debeat
formam artificiosam partialem ratione cuius domum constituat. q̄ ut uoces dicitur ex fa-
habere debeat formam artificiosam partialem subiecti, et psychici, ratione cuius pp̄m consti-
tuitur, et est ex pp̄m talem formam artificiosam n̄ habens: q̄ nec sunt faci. **P**artem
exposito requiritur eandem formam esse subiecti, et psychici, et hec uox homo extra pp̄m
si n̄ habet capacitatem ad utrumque; q̄ absurdum ē.

Respondet Colegium sancti Thomae
n̄ sufficere capacitatem remota bene tamq̄ praerogativa, qualem habent uoces significatiue, quae
deputatae sunt ad componendam. **S**ed contra: nam uoces per se deputatae n̄ sunt ad componendū
ut ad conceptum manifestantur: q̄ nisi sunt in forma aliqua artificiali partialem, n̄ sunt
partes arte facti logicali. Pro uocatur Manix: uoces res uant cuius ratione ac conceptus quorum sunt
signa; et huius conceptus homo huius n̄ ordinatur per se ad componendū, quia h̄ intellectus operatio
n̄ ordinatur ad 2^m, sicut nec 2^m ad 3^m: q̄ nec uox homo per se ordinatur ad componendam.

Rursum: illa deputatio uocum ad componendum a uoluntate hominis procedens, n̄ est
ut uoces dicantur a dea partes q̄ n̄ sunt fundamenti extrinseci. Antecedens pro uocatur: lapis in
monte, etiam si a uoluntate artificis deputatus sit ad domum constituendam, n̄ dicitur pars do-
mus, et quidem forma artificialis in ipso ab arte facti in toto dicitur: q̄ idem dicendū ē de uocibus.
¶ cum uoces extra pp̄m nullam formam artificiosam habeant, fit consequens q̄ extra pp̄m
ratione huius logicali n̄ uocantur.

Omnis: animus separatus a corpore est extra hominem dicitur
pars hominis: q̄ id ē de uocibus extra pp̄m. 2°: facti pertinent ad 2^m intellectus operatio; et
hoc solum habet extra pp̄m; non intra pp̄m in pertinent ad 2^m: q̄ idem quod prius.

3° per hoc quod miles deputatus sit ad exercitum componendum, dicitur pars illius, etiam si ipse actu non constituitur: quod deputatio sic cum ad exercitum componendum, sufficit ut dicantur partes illius. Denique sicut Aristoteles, ut sua indifferenter non dicuntur actus, ita per se dicitur: quod est factus non de necessitate actum, sed aptitudinem ad constituendum.

Ad primam

concedo antecedens, et nego consequens. Nam partes compositi substantialiter ex natura sua essentialiter ordinatur ad illud constituendum: partes vero compositae artificiales, solum ad illud ordinantur a ratione foris artificiosae in illas introductae, quam quidem non habent.

exces extra ipsum. **Ad 2^{am}** dico: factum pertinere ad 1^{am} operationem intellectus, secundum id quod dicitur de materialibus, et per se abstracto: secundum cuiusmodi dicitur de foris in ratione facti logicae potius expectare ad 2^{am}, quam quidem per modum 2^e operationis, sed per modum partem ipsam constituentis.

Ad 3^{am} permissio antecedens, nego consequens. Nam operatio est univocitate ordinis generis politicae, quae ut partes illius dicantur tales, sufficit illa deputatio est in seca: pro parte vero est univocitate artificiali introducta, ad quod requiritur quod partes illius dicantur tales per artificiosam se partem introducta in ipsum.

Ad ultimum dico hoc. In seipsum loquitur non de rebus, quae consistunt in actus, ut cognitio, relatio, et hoc; sed de rebus, quae consistunt in aptitudine in quorum distributione ex se non actus, sed aptitudines significant, pro quo nihil contraxit.

Dubitetur 2°: an voces non significantes habeant rationem sui logici?

Propones negativi: et Provatari: voces eorum sunt facti, quatenus substituantur pro conceptibus. Sed voces non significantes pro conceptibus non substituantur: quod non sunt facti logici. Nec valet in illis voces non significantes etiam substituentur pro conceptibus, quia deum propter hoc hec voces Blasphemia non ponitur in mente pro concepta: quod voces non significantes pro conceptibus substituantur.

Non inquam valet, nam aliquid est hanc vocem Blasphemiam representantem conceptum in eorum, quia illud representat ut terminus ignis, et aliquid pro conceptu substituitur. Primus est univocus, 2° autem factus et provatari: nam etiam verbum ab homine pronominis representat conceptum in eorum;

Et tamen pro eo non substat, ita ut habere possit rationem paralogicam: quod idem dicendum de hac voce
Blutini.

Secundo pro utitur: in hac phrase Blutini est ens, hoc Blutini non est pars totalis proprii: sed
nec totalis. Antecedens pro utitur: Blutini in tali phrase, nec potest accipi pro alio, nec pro se: quod non
pars totalis illius: Antecedens quoque ad 2^{am} partem inquam dicitur ultas pro utitur idem accipitur
pro se, quia se ipsum representat, sed hec ratio non pro utitur: quod. Pro utitur in Blutini, etiam si entitates
naturales se ipsum representent, non tamen pro eis accipiuntur, quoniam non sunt facti logici facti tenent, sed
tantum obiective. Cuius pro idem dicendum non est de hac voce Blutini.

Secundo pro utitur eadem mi-
nora ab inconvenerenti: nam si id quod representat pars accipitur, etiam hec vox homo, que
ex materia sua se ipsam representat, ex natura sua deest accipi pro se: quod nunquam pro alio accipi
potest. Talem in hac phrase homo est animal, hoc homo accipitur pro entitate hominis, et pro
ipsa voce: quare proprie dicitur hanc sententiam: Homo est animal que talis dicitur est.

Objectis pro uti-
tatem sententia: in hac phrase Blutini est ens, hoc Blutini est facti facti ut
potest subiecti talis proprii: quod si non significativus sunt facti facti. Antecedens pro utitur facti proprii et
talis id est partes in eam componentes sunt facti facti, est proprii facti facti facti consensu dicitur.

Respondens negando antecedens: ad probationem distinguendo antecedens: talis proprii est facti ratione
subiecti pro utitur, negando antecedens: ratione subiecti quod sub in tali proprie concedo antecedens: Sed in
ego non sequens, partes in eam componentes facti facti, concedo consensu eam: obiective tantum nego non nego.

Explicatur solutio: in hac phrase Blutini est ens, hoc Blutini solum obiective est pars proprii: pars
vero facti talis proprii est aliquis facti in sub in tali lectus, talis est hec vox homo. Quare talis proprii
facti tenentis dicitur hanc sententiam: hec vox Blutini est ens. Sic quod entitas hominis non est pars
totalis proprii, et obiectiva etiam si digito demonstrando ad oculum ipsum Patrum dicitur est homo,
sed pars totalis est aliquis facti in sub in tali lectus, talis est hic homo: ita si in tali dicitur in qua
cum quod non est in tali. Ita dicitur in pro utitur habito, plura dicitur que a modo dicitur
in pro utitur opone solent.

Dubitatur 3°. copula sit facti: Respondens negat: ratio est: id
quod non est pars non est facti, sed copula non est pars, sed unio partium: quod nec facti: Non potest apparere

Composita substantia hinc dicitur, in qua unum non obtinet rationem partium. Proterea per se habet
proceditur a ratione contra differentes sunt, per hoc quod ut est extremum proprium. Unio mediana
inter extrema non est extrema; sed copula in unio mediana inter extrema non est extrema
et nec sunt.

Sed obicitur: ad quod deficiente deficit proprium est pars illius; sed deficiente copula
deficit proprium: sed copula est pars illius. Negomatio enim, cuius salubritas apparuit in unione unio esse
corpus et anima, qua deficiente deficit homo, quoniam unio est illius pars. Respondeo: proprium resol-
uitur in suas partes; sed proprium resoluitur in subiectum, copula, et predicatum: sed copula est illius
pars. Respondeo: proprium non resoluitur in copula; nam Philosophus rationem enumeratam vocat inque re-
soluitur proprium tanquam in subiectum, et predicatum non tanquam in copulam.

In factis: ...

Verbam potest esse pars proprium, ut in ista: Prus est: idem enim est de copula, quae est verbum. Adher-
et hinc respondeo, verbum duplex invenitur in genere, predicatum illius est, et copula. Proprietate
habet rationem partium, non esse pro ut copula, quoniam predicatum proprium facit hanc sententiam: Prus
est ens, Prus habet ens; et propter hoc consulto dubium non existat de verbo, sed de copula.

Nonnullae Tri Divisiones.

S. III.

Dicitur tri divisione incommuni, in vocalibus, mentalibus, et haec sunt. Tri divisione mentalis est pars per se
affectus logicus mentalis. Tri divisione vocalis pars per se affectus vocalis, et haec sunt haec sunt
Ex quibus tri divisione mentalis est qui per se per se habet ad logicum. Deinde tri divisione vocalis in unum in
categoriam, et in categoriam materiam, id est in significativam, et in significativam. 1. est qui
per se significat ut homo. 2. est qui in significat, ut solus cognoscit, id est in significat per
se, et tantum est alio, et omnis, nullus, aliquis, etcetera.

Sicut enim lex consuetudines in nomi-

ficant per se et ad unum vocalibus, et in dictis materia. Quae vel per se dicitur, vel in nomi-
nificat, nec adest, sicut alij nominis in unum materiam dicitur; ita tri divisione categoriam materiam
ad unum materiam est alio significat, ut omnis homo, aliquis lex, nullus equus, etcetera.
Ex quo colligitur a dicitur a omnia, et casus obliquos ad unum tri divisione materiam tantum materiam

Tri divisione categoriam dicitur in complexa, et in simplicia. Complexa est cuius partes separatae
significant in unum significat, ut homo albus. Partes autem partem in unum significat, ut in unum
dicitur tri divisione in complexa, non licet et in partes separatae, et omnia, significat in unum in unum
significat in unum. quia illae partes separatae significat in unum, et in unum. Partes autem in unum
cuius partes separatae non significat in unum, sed in unum significat in unum, et in unum.

Proterea dicitur de Præ Præ categoriæ ab eis incommuni et singulari, Communis est qui significat
 plures a se ipsis, ut homo qui significat personam unam naturam humanam, et illa per se ocula di-
 cendum, significat Præ commune taliter respondere propriis, ut de quo libet se cogit, per se prædicatur;
 ut videlicet: Præ est homo, Plus est homo. Et ratione eiusdem per se excluditur Præ collectivum, ut Populus, gens,
 qui licet propriis respondant, de uno tamen se cogit per se prædicatur: quare non valet Præ est Popu-
 lus, Plus est gens et cetera.

Terminus singularis est qui significat unum tantum, ut Præ. Præ terminus singularis
 est quadruplex. 1. determinatus, qui determinatam significat, ut Præ. 2. vagus, qui significat rem
 et non determinatam, significat, ut quidam homo. 3. determinatus, ut hic homo. 4. est superius et bene
 qui est aliquid superius et bene significat, ut Præ hic homo.

Rursus terminus communis alius est
 transcendens qui in omnibus rebus reperitur et est. Præ transcendentales sunt res, scilicet
 res, ens, verum, bonum, aliud, unum, homines in hac dictione Præ continentur. Præ
 vero non transcendens est qui in aliquid specie determinata continentur, ut Præ animal, quod quidem non
 inveniuntur in rationali cum non sit extrinsecus conceptus. Alii sunt Præ qui supra trans-
 cendentia se habent, hi quidem non solum transcendunt ideas, que verum esse habent, sed
 etiam ad illa que tantum habent esse per intellectus; et esse intelligibile, cognoscibile, et cetera.

Insuper dicitur de Præ categoriæ ab eis in absolutis et concretis. Absolutus est qui
 significat aliquid per modum per se stantis, sicut res substantia, sicut accidens, ut Præ
Animal. Concretus est qui significat aliquid per modum alterius adiacentis, ut album, quod simul dero-
 tat formam, et substantiam cui inhaeret. Dicitur Præ categoriæ ab eis alius est concretus, alius
 abstractus. 1. est qui significat formam, ut in rubro, et Præ, homo et cetera. 2. est qui significat for-
 mam et substantiam respondentem, sicut humanitas, Præ.

Rursus dicitur de Præ infinitis et in infinitis. Fi-
 nitus est qui aliquid determinate significat, ut Præ. Infinitus est qui negat se per se stantem, ut non homo. De-
 terminatus dicitur categoriæ ab eis in finem intentionis, et in finem intentionis. 1. est qui sig-
 nificat aliquid secundum id quod habet in se, ut Præ. Secundus est qui significat aliquid
 secundum id quod habet ex consideratione intellectus, ut species.

Proterea dicitur de
 terminis incommuni. Nunc autem terminus mentalis specialiter dicitur est.
 Dicitur ergo terminus mentalis primo in notitiam intellectus, et abstractio-
 nem. Intellectus est cognitio rei presentis, talis est cognitio quam habet existentiam
 in hoc termino.

Abstrahitua e cognitio rei absentis; talis e cognitio, quae habet Amici absentis; quae
cognitio ideo abstrahitua dicitur, quia abstrahit a presentia obiecti. **Diuiditur** **Prima**
mentalis in ultimum, et in ultimaty. **1^a** e cognitio uocis, et rei significaty per illam;
ut cum audio hanc uocem homo. **2^a** e cognitio uocis, et rei significaty per illam;
ut cum Prædictus audit hanc uocem Luxuria, cognoscit uocem, sed non rem significaty
per illam.

Diuiditur 2^a **Prima** mentalis in formalem, et obiectiuam. **Formalis** e cognitio ob-
iecti; **obiectiua** e ipsum obiectum cognitum: unde cognitio Pauli e, **Prima** **formalis**
et Paulus cognitus, **Prima** obiectiua. Denique diuiditur **Prima** mentalis in directam, et refle-
xam. **Directa** e cognitio, quae rei directe cognoscitur. **Reflexa** e cognitio cognitiua
sive cognitio, quae cognosco me rem aliquam cognoscere. **Prima** cognitio reflexa, quia
reflexa sua supra se ipsam. **Sed** ad uerbo: ad cognitionem reflexam requiritur, quod utraque
cognitio sit in eodem cognoscente. **Quare** cognitio, quae **Prima** cognoscit cognitionem Pauli
reflexa non e. **Huiusque** dicta de **Prima** in se sumptis; **Primo** inter se comparantes, alij
dicuntur per se uocis; quando scilicet unus pertinet ad affirmatiuam, Innegationem al-
terius.

Alij dicuntur impertinentes, seu diuerti, ut cum unus alius non infert, nec
cum eo repugnat: ut e Monachus: **per** Poeta. **Primo** pertinentes alij, sunt pertinentes
sequela, quando scilicet unus alij infert: ut e homo: **per** ratiabilis. **Alij** sunt pertinentes
repugnantes, quando unus pertinet ad aliud negandy: ut e homo: **per** irrationalis. **Alij** sunt
pertinentes diuisionis terminorum; alij plures ab aliquibus conuulantes, quae libertas omni-
to libertati conuulans, quia ex dicendis in uariis progressu accedenda e perfecta notitia.

Explicantur termini proprietates.

S. vltimus.

Proprietates **Prima** ad se conuulantes ab reducuntur. **Et** sunt: Superflua, apudata,
ampliata, et excedens, diminutio, et alienatio. **Sed** cum in eorum e proprietates sepe

Ascensus, et descensus in eadem, ut natura illarum clarius percipias aduente:
ascensum esse a consideratione ab inferiori, ad superioris: ut dicitur, Præ est animal
franciscus est aal; Ioannes est aal; et sic de alijs: ex hoc ita infer: quod omnis homo est aal.
Descensus uero eorum, est argumentatio a superioris ad inferioris, ut dicitur om-
nis homo est aal: si hic, et ille, et ille, est aal.

Quo proposito, supposito sic communiter
distinguitur: est acceptio præ pro se, Lytus significato. Ex hac distinctione oritur 1^a su-
positio diuisio, in materialis scilicet, et formalem. Suppositio est acceptio præ pro se; et
si est dicitur, homo est nomen, aal est uox. Suppositio formalis, est acceptio præ pro se sig-
nificato: ut in hac suppositione homo est aal, ly homo supponit formaliter, quia pro
homine significato accipitur.

Suppositio formalis alia est propria, alia uero impropria.
Propria est acceptio præ pro se quam proprie significat, ut deo in hac parte
deus est sensibilis. Impropria est acceptio præ pro se quam in propria, et metaphorice
significat, ut deo in hac parte: uerit deo de tribu iuda: ubi deo metaphorice Chris-
tum dominum significat.

Rursum suppositio formalis diuiditur in simplicem, et perso-
nalem. Simplex est acceptio præ pro se secundum eum quod habet per intellectum: ut qu-
ando dicitur, homo est species. Personalem est acceptio præ pro se secundum eum quod
habet aptitudinem independentem ab intellectu: ut quando dicitur Præ est homo.
Et hinc notandum ualeat in suppositione simplicem non potest fieri deorum: non enim ua-
let, homo est species: Præ est species, deus est species. Contrarij uero ualeat in
suppositione personalis: ut de bene ualeat, homo est aal. Præ est aal franciscus est aal.

Suppositio personalis diuiditur in communem, et singularem. Communis est acceptio præ
communem pro se communem ut homo. Singularem est acceptio præ singulari pro se sin-
gulari.

Suppositio communis est quae duplex: scilicet distributiva, collectiva, determinata, et
confusa. Distributiva est acceptio sui communis pro omnibus suis significatis; ita
ut de quolibet seorsim valeat predicari: ut omnis homo est animal. *Præ* est ant. *Plus*
est ant. *Et cetera*.

Suppositio collectiva est acceptio sui communis pro omnibus suis
significatis collectivè susceptis, ita ut de omnibus simul, *in actu*, de quolibet se-
orsim valeat prædicari, et distribui: ut quando dicitur Apostoli Christi sunt discipuli
non valet *Præ* est deo deum, *Plus* est deo deum. Suppositio determinata est acceptio
sui communis pro aliquo significato, ad quod determinatur ratio aliterius signi-
ficati particularis; ut cum dicitur aliquis homo est albus. Confusa est acceptio sui com-
munis pro omnibus suis significatis indeterminate, et confuse sumtis, ut si dicas
oculus necessarius est ad videndum, non determinando an sit deus, et *Trinitas*.

Deinde

Suppositio distributiva alia est pro singulis generibus, quæ solet dici completa, alia pro
generibus singularibus, quæ incompleta nuncupatur. *1^a* est acceptio sui communis gene-
ria, non solum pro omnibus speciebus, sed etiam pro omnibus individuis illarum. Ut in
hac præpositione: omne animal est vivens: *hæc* animal pro omnibus individuis specierum animalium sup-
ponit.

Secunda est acceptio sui communis pro omnibus suis speciebus, non tantum pro om-
nibus individuis specierum: ut si dicas omne animal fuit in arca Noe, tenet quod
ex omnibus speciebus animalium, aliquod individuum fuit in arca Noe. Denique su-
positio distributiva alia est absoluta, quæ est acceptio sui communis pro omnibus suis
inflectionibus nullo excepto. Alia acomoda, et est acceptio sui communis pro omni-
bus quibus potest adaptari: ut omnes in Adam peccaverunt, *hæc* omnes non includit
Christus Dominus, neque Beatrix aliam peccati originali immunitem.

Appellatio, quæ

est *2^a* sui proprietatis, aliter a fractionibus, ac a Logicis sumitur. Apud Gramma-
ticos sumitur quodlibet est nomen impositum. A Logicis vero ita communiter distribuitur.

Est applicatio formalis significati unius termini ad significatum formale alterius. Ut cum dicimus Præteritum est magnus Philosophus, hoc magnus appellatur supra hoc Philosophus. Et autem scilicet quando quod applicatio est formalis, et materialis sequentes regulæ observationi devent.

Prima est, si ex parte subiecti adiecti, et coniuncti cum substantiis, sum adiecti, et applicat supra significatum subiecti, et talis appellatur est materialis. Et si dicimus, Præteritum magnus est Logicus, non dicimus esse magnus logicus, sed quantitate. Si regula est, si ex parte prædicati ponantur duo adiectiva, unum applicat supra significatum formale alterius, et applicatio est formalis: ut si dicimus, Præteritum est magnus logicus, tunc dicimus esse magnus logicus, non in quantitate.

Tertia regula est, si nomen numerale applicatur substantiis, applicat supra significatum materiale, et formale, et utrumque multiplicat: ut si dicimus, hic sunt tres homines: sensus est, hic sunt tres subiecta, quæ tres hominibus habent: quare falsa est hec propositio, sunt tres Dei. Si vero numeralia applicentur formæ adiectivæ, tunc solum applicat supra significatum materiale, illud que multiplicatur: ut si dicimus, hic sunt duo alba, factæ hanc. Et cum, hic sunt duo subiecta habentia albedinem; et est una propositio, etiam si unum tantum albedo per impossibile reperiretur in utroque subiecto.

Ampliatio est extensio terminum a maiori ad maiorem acceptiorem. Et est duplex, quo ad significata scilicet, et quo ad tempora. Ampliatum terminum quo ad significata, quando ad plura significata extenditur, ut homo, qui in hac propositio Præteritum est homo, solum terminum significat, extenditur ad omnes homines significandas, si nunc præferatur homo. Ampliatum terminum quo ad tempora, quando accipitur in ordine ad plura differentia tempora; ut si dicimus homo dixit, accipitur pro homine possibile, præterito, futuro, et existenti; si vero dicimus homo nunc dixit, pro homine tantum existenti accipitur.

Restictio pro opposito est contractio terminum a maiori ad minoram acceptiorem; cuius natura est eius ampliatione contraria. Diminutio, que ad genus restrictionis reducitur, est contractio terminum associati ad partialis significandi; ut si dicimus, Præteritum est albus secundus deus, dicitur

In albus, ratione illius particulari secundum dicitur minutissima illi parte significandi. 9
Alteratio, quae non iudicio, a dispositione impropria nullo modo dicitur significari, est distractio
sive impropria ad alteri significationem, ut iudicium, ut dicitur de tribu Juda.

CAPVT. II. D. SENO.

Proponitur, et propugnatur eius definitio.

S. I.

Signum ita affirmatiue conueniter definitur: est obiectum quod potest, et non potest aliud
sive representat. In definitione placet propter autoritatem Parentis Nati Anthoni in e
pistola ad Romanos, aientis: quod signum indicat aliquid aliud praeter id, quod uidetur. Boni-
tas, quod dicitur praeterit: in illa potest obiectum, per quod conuenit signum cum obiecto, et con-
uenit tantum, et motum simul, quae idem signa non sunt. In aliud autem representat, ponit
tunc loco defectu, quia per hoc deficit signum ab omni alio, ut dicitur. Tali definitione con-
stat genus, et differentia: quod bonum est.

Sed contra hanc definitionem obicitur 1. Nec uox homo in
libro caelo, est signum; et tamen nihil potest, et non potest representat, cum ibi nulla de-
tetur potentia representandi. 2. Si respondeat representare in quidem actus, ut abitudine.
Contra istos: aptitudo in terra sententia non refertur ad conueniendum signum ad rem in
sua, sed aptitudo ad representandum ad rem signi. Secundo; hanc uox homo, est
signum conceptus, et tamen ille non representat. 3. Probatum min: si ille representaret, sen-
sus huius signi bonum est ad, et ille, conceptus hominis est conceptus animi; sed hoc est ob-
iunctum: 6.

3: hanc uox nihil est signum; et tamen non representat. 4. Probatum min: id quod re-
presentat est nihil, quod non representat aliquid. Denique, Imago Christi representat aliud
et uox, et tamen non est signum; 5. Probatum min: non est signum ad placitum uideri patet, cum
tantum representet ratione naturalis proportionis cum Christi: nec est signum rationale, quod
representet ex uoluntate Victoris: 6.

Ad 13 obicitur, et respondetur. Ad propositio-
nem uox ante peccatum conuenit. Nam uox non in quacunque definitione dicitur

aptitudinis, ut in definitione rei. huius contra non consistit in usu, et exercitio, qua-
liter se habet ad signum. Contra vero in loquaci propter rationes latas consistit in exer-
citis, et usu constitutendi, unde nulla fit paritas. Ad id distinguo an: est signum
consequens pro illo representando, nego an: ipsum precise manifestando concedo an.
Iuxta si pro concepta responderet, sequenter in conclusionem in arguty aliter.

concedo maiori, nego minori. Ad propositum distinguo an: id quod representat est nihil
ex parte rei significat concedo an: ex parte modi significandi nego an. Taliter
hec uox significat nihil, ac si esset aliquid, quod est aliquid ex modo significandi
significat. Et ut nihil hoc modo significet, refert quod sit intelligibile, licet non
sit uisibile, et audibile, et cetera. Ad ultimum, concedo maiori, nego minori. Ad pro-
positionem dico esse signum naturale, nam licet habeat representare analogate Pictoris ex-
terioris, et efficientis, formaliter tamen, et intrinsece, representat ratione similitudinis
naturalis cum cosa.

Dico, quod etiam hec uox homo ex signum naturale, nam eorum
reposita hominis uoluntate, hominem naturaliter representat: licet nulli datur
signum ad placitum. Respondeo an: consequens: naturaliter est hanc uocem homo-
adue reposita hominis uoluntate, habere aliquid intrinsece, ratione cuius dicitur na-
turale similitudinis cum homine, quod quidem habet Imago Cerasi reposita uolunta-
te Pictoris illam pingentis. Sic accitera prouare solent Patris secretis dari sig-
num sui ipsius, et in eadem tenet parum in mentis amplius immorari nescit.

Nonnullae divisiones Signi.

S. 2

Diuiditur 1° signum in formale, et instrumentale; formale est quod sine propria
sua cognitione representat: ita species in propria scripta abique propria
cognitione directi potest representat. Instrumentale est, quod reposita sua
cognitione aliud se representat, sicut inquit Augustinus, est quod propter spe-
ciem, quae ingratum sensibus, aliud se facit incognitionem unius. Ita Imago

Parentis nri **Benedicti** ipsiq; instrumentaliua representat, unde differunt
hec duo signa in eoque; instrumentale petit duplicem cognitionem, aliq; signi,
et aliq; significati. Forse uero unicam tantq; cogit cognitionem, quia ipsum
est forma, que unita intellectui redit ipsi obiecto intime passioni.

S. diuidi-

tua signy, in naturale, ad placitq;, et ex consuetudine. Signy natãle e qd ex natura
sua aliquid representat, **S**ecundario, ut sumus q;ony, **S**ignificatio, ut gemitas
qui a natura primario datus e ad exprimendy doloris. **S**igny ad placitq; e qd
epluraxa imponendy euoluate aliquid representat ut uox **homo** Signy ex
consuetudine e, qd ex uera quadam, et consuetudine a ligendy representat; ut
magis supra mensq; significant prandium.

Subdiuiditur 1. signy ad pacitq;

in manifestatib; tantq; et manifestatib; et suppositib; simul. 1. e qd ma-
nifestat obiecty, pro illa tm requit in pprie substitucioe: ita canoz tuby
pally manifestat, quon pro illo in pprie ponitur. 2. e qd ita manifes-
tat obiecty, ut pro illo possit poni in pprie, ut uox homo. **S**ubdiuiditur de-
inde signy ad placitq; in practicy, et speculaty. **P**racticy e qd efficit signa-
ty, ut sacramenta, que causant pacitq;, que significante. **S**peculaty e qd
significat, n tm efficit signaty. **C**apud Terrium de nomine.

Caput 33 de nomine.

Nomen sig ab Alexo Totale definitur: e uox significatiua ad placitum
in tempore cuius nulla pars se parata significat finita, et recta. **P**a-
ter **M**utatio impresenti ait, esse prolongg **L**ibitorem ten euz rei, nomina que ten dicitur;
e uox declinata per casus. **C**eterq; hie **A**ntea obtinuit Gramaticis, et parq; logicis impresenti procedit.
Quare hac definitione ut iocosa relicta, placet diffinitio **P**hylosophi, que in hunc mody explicatur.
Lex hie uox conuenit nomen cum uocibus etiam nil significatibus. **C**eterq; particule ponuntur
loco differenty: non peraly significatiua dicitur nomen a uocibus n significatibus. **P**erly ad

ad placitū excluduntur usque ratiō aliter significante, ut semper, nris, et cetera. Per hō sine tempore, excluditur uerby qd̄ eam tempore significat. Per illā particula cuius nullapars separata significat, excluditur huius complexus, qui proprie nomen ē. Per hō finita excluduntur nomina infinita, ut n̄ homo, n̄ leo, et cetera. Denique per hō recta excluduntur casus obliqui; quia nomen solum in nominatiuo ē proprie nomen loq̄.

Dico contra illā particula sine tempore; dantur nomina, quae cum tempore significat, ut praesens, (item de anno, mens, hora) & de ratione nominis n̄ ē sine tempore significat. **R** aliud est significatio temporis, quod conuenit a rō, mens, et hora, aliud connotare tempus, qd̄ habet praesens; et aliud significatio cum tempore, qd̄ ē significatio aliquid per motū motu, qui tempore mensuratur: s̄. p̄. am̄, significat me exerce me motū connotat tempore praesenti; am̄, tempore futuro, et cetera: unde significatio temporis ipsi quae connotare potest conuenit nominis; significatio uero cum tempore ē solon solius uerbi. Caput ultimum de uerbo

Caput Vltimū de Verbo.

Verby ē uerū significatiua ad placitū cum tempore, cuius nullapars separata significat finita, et recta, et ē nota eorū, quae praedicantur. In quōdam distictio explicari deest, ad distictio nominis. Vltimū particula et ē nota eorū, quae praedicantur ponuntur ad excludenda participia; et ad denotandū uerby se habere ex parte praet̄; quando uerū ponitur ex parte subiecti, solum accipi in uerū nominis.

Objectis imp̄re sempiternae ueritatis: ut in ista homo ē aet̄ aet̄; uerby ē absolute uerū a tempore, quia ē uerū aet̄ aet̄; & latius uerby sine tempore significat. Nō ergo aet̄; uerby ē absolute uerū a tempore, ex parte uerū significat, concedo aet̄; ex modo significandi nego aet̄, et conuegit. Nō qd̄ in praedictō p̄ponitur absolute uerū a tempore ex incapacitate extremorū, et quo ad uerū significat; n̄ autē a tempore absolute uerū ex defectu ipsius uerbi, quia esse, et in actu signato cum tempore significat. Sed bonū intelligitur ex alij pendit, qui imp̄renti explanari n̄ oportet. Solū colligitur, hylorū distictio nomen, et uerby per hō uerū. Et ex hō distictio facile exuitur distictio uerbi, aet̄ nō uerū in comuni dicendo, ē hō uerū ad placitū et cetera.

Libert 2. Simularum de his, quæ

11

pertinent Ad secundam
includit operationem.

Examinata nãra simplicium, quæ pertinet ad 2^{am} includit operationem ex
eo sicut subleuat p^{ro}ptio, quæ pertinet ad 2^{am}, eius nãra, et affectione, in
hoc 2° libro agendum excludendum. Et quia oratio e genus ad p^{ro}ptio
ut eius nãra penetraretur ex p^{ro}ptio, quæ de oratione, et illius speciebus, p^{ro}ptio
latius agendum est. Caput primum de oratione.

CAPVT. I.

De oratione.

Oratio ut ad Logicam spectat ita definitur: e artificiosa dictionum congru-
entia. Sex congruentiæ dictionum conueniunt orationi logicali cum gram-
maticali, aqua defert per se artificiosa. Talis definitio constat genere, et
differentia, q. recta e. Sit obicit contra illg. Talis definitio conuenit sicut com-
plexo, quia e artificiosa dictionum congruentia, q. conuenit alij arti-
ficio, et consequenter nã e recta.

Et. negando ans; non sicut complexio
nã homo alius dupliciter potest considerari. 1° pro ut e pars compo-
sita ordinata ad artefacty componendy; 2° pro ut e quoddam toty ad alig
nã ordinaty. 1° modo obtinet rãone sicut complexy; 2° modo obtinet concepty oratio-
nis. Et inlatia in hoc complexo aut rãale. qd quidy ut explicat hominis con-
cepty, e definitio, et nã p^{ro}ptio oratio: pro ut uero e artificiosa dictionum congru-
entia, e p^{ro}ptio oratio, nã uero definitio; q. pro ut e pars composita ad aliquid
arteacty componendy ordinata, erit sicut complexus, nã uero definitio, nec
oratio.

Replicari: sicut complexus ut talis solum dicit esse totum ex dictioni-
bus composity. q. definitio orationis conuenit ipi quatenus sicut complexo.
sicut p^{ro}ptio oratio: sicut complexus ut talis dictionum ab incomplexo, et tanty
dictionum quatenus ex partibus compositus: q.

Distingo autem: solus dicitur esse totus specificatus, et de materiali, concedo autem; re-
 plicatur, et pro formali, nego autem, et consequens. Ad proportionem eodem modo
 de lingue. Item igitur complexus in esse sui solus dicitur esse partem ad aliud
 ordinatum; non vero dicitur formale esse compositum ex partibus, imo nec esse com-
 plexum, sed hoc tantum dicitur specificatus, et de materiali.

Insuper: eius oratio
 imperfecta ordinatur ad perfectam, quia imperfecta est tale ad perfectam ordi-
 natur: & ex eo quod prius complexus ad aliud ordinatur, non sequitur quod illi non
 conveniat sua definitio orationis. **R.** autem esse solus absolute; quia non omne
 imperfectum ad perfectum ordinatur; sed tantum illud imperfectum quod est tale ex ra-
 one communi; non vero quod tale est aliqua ratione particulari. quare autem in tali
 imperfectum naturale ad illud ordinatur.

Dividitur oratio in perfectam, et in im-
 perfectam. 1^a est que perfectam solus generat, ut homo est animal; 2^a est que perfectam solus
 non generat, ut homo videtur. Ex quo colligitur ad conceptum orationis ut sic, nul-
 lationem habere, seu copulam requiri. Dividitur in super oratio in amentibus,
 uocantibus, imperantibus, deprecantibus, et interrogantibus. Super omnes ex ipsis no-
 minibus, et rudimentis grammaticalibus constant. Caput VIII de modo

Caput IX de modo sciendi.

et illius speciebus.

De modo sciendi in comuni.

Modus sciendi qui species orationis est, et principium locale instrumentum
 sita definitio: est oratio ignota manifestata. Ex oratio obtinet ratio-
 nem generis, quia per hoc convenit motus sciendi ex proprio, et alij. Genus
 particule ponuntur loco differentis. Dicitur immediate: hoc proprio homo est animal
 naturale eius ignota manifestata, scilicet hominis esse animal naturale, et tamen non est motus
 sciendi ut latet dicimus. & sua definitio convenit alij ad definito.
Distingo maius, manifestat ignota quatenus proprio est nego maius; ratione
 differentis nisi in ipsa in clausula, concedo maius; minus, et nego consequentem.

Replicatur: ratione proprio habet enunciare hominis esse animal naturale; sed enun-
 ciare est manifestare: & quia proprio est habet manifestare hominis esse animal
 naturale. Concedo maius; distingo minus: enunciare est manifestare late,

et ratione allegius concedo min; scilicet, et ratione sui regis minor, et conseq. Cuius
enim impudica ppone (sicut in alijs pluribus) patescit sit distincta, hinc e qd talis
enuntiatio manifestat ignoty ratione alterius scilicet patescit, n quia patescit, et
quia distincta e.

12

Exclusio ppone a conceptu modi sciendi, deinde ad adequat modus
sciendi in definitione, divisione, et argumentatione. Adequatio huius divisionis
procuratur: de quacunque re soly potest manifestari id qd potest ignorari; et con-
tinis ignorancia colligitur per definitione, divisione, et argumentatione; q per elabec-
tia potest ignoty manifestari: q. Privatius min. potest ignorari essentia, que manifestata
per definitione, potest ignorari patescit, que manifestata per divisione; et per igno-
rari proprietates, que manifestantur per argumentatione; at nil aliud potest ignorari:
q predicta divisio modi sciendi adequata est. De definitione.

D^uo diuisione.

Divisio ita frequenter distincta solit: e oratio explicans namq. Si quia ra-
tio e genus remoty respectu diffini, et modus sciendi e genus proximy; cy bec
diffinio per genus proximy tradi debeat, ideo aliter illy diffinio: diffinio e modus sciendi
explicans namq. Dividitur in essentiali, et descriptiva, et causal. Essentiali e que
datur per partes essentiali; et e duplex, scilicet, scilicet, et metaphisica. Scilicet e que datur per par-
tes essentiali scilicet; ut cum dicitur homo per hoc qd sit composity ex anima et corpore
et anima rationali.

Metaphisica e, que datur per partes essentiali metaphisica; per genus
scilicet, et differentia; ut cy dicitur homo e animal rationale. Diffinitio descriptiva e que expli-
cat namq. per proprietates; ut homo e animal rationale, admirabile, et c. Diffinitio causalis
e que explicat namq. per causas, et cy dicitur homo e qui generatur ab homine, scilicet
naly, et dicitur ut, scilicet, e uas fabricaty ad trahendum flumy.

Regule bony diffini co-
muniter tradit ad sex reducuntur conditiones. 1^a e, qd conuertet orati, et differen-
tia, quia diffinio obtine explicatur, si conuertatur id per qd conuenit cy alijs; et ad
per qd differt ab alijs. 2^a qd sit clarior suo definito, quia eius namq. explicat. 3^a qd
n sit redundans, nec diminuta, hoc e qd n habeat particulas superfluas, habeat tm
omnes necessarias. 4^a qd diffinio conuertatur cy suo definito, quia de uno ad aliud
debet ualere conuega, ut si dicitur e homo: q animal rationale, et conuertatur e animal rationale: q homo.

Si qd constat genere proximo, et immediato, non diffinitio exadita per genus remotum, et mediatum est obscura satis, non enim clare definitur hominem per esse universale. Sexta denique conditio est qd diffinitio sit de re univoca unius tantum includens essentiam: nam plures essentiae male unica diffinitio explicari queunt ex quo ortus est illud commune statum: equivoca potius dividenda, quam definitenda sunt.

Verba preliminaris contradictionis supra posita obiter: diffinitio nequit definitum: qd semper male definitur. An proximum: id per se ipsum definitum nequit: qd diffinitio nequit definitum quia per se ipsum definitur. Respondet diffinitio univocum definitum per diffinitionem peracularem, sic que id per se ipsum nullatenus definitum. **S**ed explicans 1° diffinitio iuxta dicta deest concertum ex suo definito; et diffinitio particularis non concertum cum diffinitio in communi, non valet concertum et tunc non amplio ad amplius: qd 2° diffinitio prout de omni suo definito; et diffinitio particularis non explicans de diffinitio in communi, non enim est unum qd omni diffinitio et hoc particularis diffinitio: qd

Ad primam dictionem maiorem: diffinitio obediens sumpta deest concertum ex suo definito, nego maiorem, sed licet accepta contextado maiorem et eodem modo distincta maiorem, nego nequam. Diffinitio igitur formalis sunt nichil aliud est quam voces, quibus explicamus naturam rei, et hae voces non concertentur cum definito. Diffinitio vero obediens sunt ista prout essentialia, per quos rei essentia exponitur, et hae concertentur cum definito. Quare istae voces explicans naturam rei non concertentur cum diffinitio in communi, concertentur tamen cum ista prout essentialia diffinitio particularis per illa voces significatas. Bene enunciat est modus sciendi explicans naturam rei: qd diffinitio, et contra est diffinitio: qd modus sciendi explicans naturam rei, per qd patet ad secundam. De divisione

Divisione. §. 3

Divisio est modus sciendi totum in suas partes distributum. Alia est fisica, quae totum in suas partes físicas dividit, hominem scilicet in corpus, et animam. Alia est metaphisica, quae totum in suas partes metaphisicas distribuit, ut hominem in actum, et passivum. Deinde alia est essentialis alia integralis. 1ª est quae rei in parte essentialis distribuit. 2ª quae rei dividit in partes integrales, ut homo dividitur in caput, brachia, pedes, et cetera. Et haec est duplex homo generis scilicet, ut quando totum dividit

dicuntur in parte eiusdem rationis; h. g. ignis in igne, aqua in aqua, et c.: et alia
 ē heterogenea, ut quando totū dividitur in partes dicuntur rationis, ut homo
 in caput, et pedes. **P**roterea alia ē actualis qua arbor h. g. dividitur in partes
 actuali, ipis componentis, scilicet in ramos, flores, et folia: alia ē potentiali,
 qua aal h. g. dividitur in homines, et lionem tanquam in partes potentiali, quia
 aal n actus, et in potentia continet differentia hominum, et lionis.

Divide alia

ē divisio per se qua totū dividitur in partes sub divisione per se contenta:
 alia ē per accidens, quia totū dividitur in partes accidentales sub divisione conten-
 ta. Et hec ē triplex. accidentis in subiecta: ut alby aliud ē paries, et aliud ē
 homo. Subiecti in accidentia: ut homo alius ē albus, et alius niger: et denique
 accidentis in accidentia: ut alby aliud ē dulce, et aliud amary.

Sed contra ad-

frōe divisionis dice: diffōe divisionis convenit diffōe g alij ad definito. Anī,
 p̄suatur: ecia diffōe ē modus sciendi totū in suas partes distabueri, quia
 ipso tō manifestat per suas partes metafisicas, scilicet per genus, et diffe-
 rentias: g. **R**e regardo autē: ad p̄suaturōm similiter nego autē. Ad inq̄re-
 sam p̄suaturōm dico diffōem explicare naturam rei per partes, constitu-
 tione, et illas convergendo: divisionem vero explicare naturā rei per partes
 divisionis, et illas separando: qd̄ sup̄erit addidit in instrumenta logica con-
 titenda.

Leges bonę diffōis sunt. 1. qd̄ divisio conservat subie omnia,
 membra divisionis: quare male dividitur aal in homines, et Angelos, quia
 Angelus sub aale n̄ continetur. 2. qd̄ ex hac sequitur ē, qd̄ singula mem-
 bra divisionis participant ratione divisi, unde homo, et leo inq̄us dividitur
 aal ratione aali participant. 3. qd̄ divisio n̄ conservatur cum aliquo mem-
 bro dividente; nam superius cum inferiori n̄ valet consequentia, scilicet
 ē aal: ḡ homo. 4. qd̄ licet a superioris ad inferioris n̄ valet consequentia, scilicet
 ad adiuo adiuens; bene t̄m ab inferioris ad superioris, scilicet ad iuden-
 te ad diuisi: unde licet n̄ valet ē aal: ḡ homo. bene t̄m ē homo: ḡ aal. 5. qd̄
 a superioris ad inferioris valet consequentia negatiua: ut scilicet n̄ ē aal: ḡ na homo,
 nec leo. 6. denique conditio ē, qd̄ membra divisionis vitare distāḡ uan-
 tū, Lxaliter, Lxaxaōm.

Sed obicit 1. diuisi n̄ deest esse superioris

Ad membra dividenda: hoc conditio falsy supponit. Non proatur: homo recte dividitur in aal raale, et tm aal qd e membray dividens e superior homine diuino: 2. aal dividitur in raale, et irraale; et tm irraale e superior aali nan ad yltima se extendit que aal: qd n omne membra dividens deest esse inferior diuino. 3. raale, et irraale n participant fortiter, et Metaphisice concepty aali nan differentia excludit a uo conceptu metaphisico generis: falsy e qd membrum dividens participare deest conceptu diuini.

Ad 14. nego an. Ad prouatis -
 re concessa maioru, distinguo minoru: aal pro ut e toty potentia, et superior ho -
 mine concedo mai: aal pro ut e pars actualis, nego min, et consequ. Du -
 pliciter potest considerari aal, 1. pro ut e pars actualis hominu, in quo sensu e
 membra homine dividens, et ita n e superior, sed inferior homine: et in u -
 qua potest considerari ut toty potentia, sicut pro ut continet in potentia
 differentias per quas potest contrahi, et in hoc sensu e toty qd potentialiter in -
 illa dividitur; quia pro ut sic e superior ad ipsa.

Ad 2. concessa maioru
 dico qd minoru: irraale secundu se scripty e superior aali concedo min, irra -
 ale pro ut determinat aal nego minoru. Dico qd dum aal dividitur in ra -
 ale, et irraale, uny ex membris dividendis e irraale, n secundu se un -
 ptem, sed pro ut determinat aal, in quo sensu ad partia se extendit que
 aali nan quando dicitur aal aliud e raale, aliud irraale. Inus e, aal
 aliud e aal raale, et aal irraale aliud.

Ad 3. dico, qd aal proprie loquendo n dividitur in raale, et irraale; sed in specu participante realitate, et
 irrealitate: nan genus proprie loquendo n dividitur in differentia, sed in spe -
 cies. Sed quia genus sly dividitur in specu raone differentiaru, ideo frequenter dicitur sly, qd aal dividitur in raale, et irraale. Et differentia n parti -
 cipant fortiter concepty generis; bene tm specu, que sunt membra dividenda
 generis raone differentiaru. De argumentatione Paragraphus quartus.

D argumentatione.

Argumentatio inter omnia instrumenta dialectica primaty tenor
 in tertio libro propriam obicit. Adem; imp resenti uero unice agimus

De ipsa quatenus tria species modi sciendi, quare sufficiet eius defini-
 tionem, et divisionem explanare. Argumentatio igitur e modus scien-
di uny ex alio inferens. Dicitur argumentatio ratione formae, ratio-
 ne noty illationis, et ratione qualitativ. Ratione formae dicitur in si-
 logismum, entimema, inductionem, exemplar, et dilema. Silogismus est
 argumentatio constans tribus propositionibus, quarum prima dicitur ma-
 ior, secunda minor, et tertia conclusio: ut omni homo est animal; Petrus
 est homo; Petrus est animal.

Entimema est argumentatio constans
 duabus propositionibus, quarum prima dicitur antecedens, et secunda consequen-
 ter: ut homo currit; et movetur. Inductio est argumentatio a singulari-
 bus sufficienter enumeratis ad aliquam propositionem universalem: ut si
 dicas iste ignis calefacit, et ille, et ille; et omni ignis calefacit. Exemplar
 est argumentatio a similitudine, ut si dicas Deus peccat et latroni penitentia;
 et facit tibi regem penitentem. **D**ilema est argumentatio a duobus
 proponens duo extrema, quibus intendit respondentem capere. Vt iaxou
 a facit hoc tempore vacabit ex amine litterarum studij, et non? si quidem
 fateatur inferens; et audis est. Si secundum; et negligens et suplicis
 dignus.

Ratione noty illationis dicitur argumentatio in ratio-
 nem, conditionalem, et causalem. Rationalis est in qua illatio denotatur
 per particulam ergo: ut et homo; et vivibilis. **C**onditionalis est argu-
 mentatio in qua illatio denotatur per particulam si: ut si est homo,
 est vivibilis. **C**ausalis denique est argumentatio in qua illatio deno-
 tatur per particulam quia: ut quia homo est rationalis est vivibilis.

Ex parte qualitativ dicitur argumentatio in bonam, et malam.
 bona est in qua consequens inferens ex ante-
 cedenti vero. Mala vero est
 in qua consequens
 non inferens
 ex illo

CAP. III.

Depropositione.
Dnatura, et multiplicitate propositionis.

S. I.

Propositio, cuius explanatio est huius secundi libri precipue instituta, et ab Aristotele definitur: est oratio in qua verum, falsum est. Sed quia hec Philosophi definitio descriptiva est, aliter oportet definitionem essentialem tradere. Propositio igitur est oratio enuntiatiua unius de aliis. Ex oratio est generalis, et ceteris particulis ponitur loco differentis. Equo inferatur propositio essentialiter consistere subiecto, copula, et predicato. Subiectum est id de quo aliquid dicitur: predicatum est quod dicitur de subiecto: copula uero, seu unio est uerbum medio quo predicatum dicitur de subiecto.

Vt ad diuisionem propositionis accedamus nota nota: in quacunque propositione classis materiam et formam, quantitatem, scilicet ad materiam, et qualitatem sequitur ad formam. Sed in uerbo obnoxio, in se ipse duplicem materiam duplicem que formam reperit. Primum duplex materia, quia si prater, et subiectum inter se comparantur, subiectum est materia, et prater est forma; quia subiectum est determinabile, et prater forma determinans. In uero subiectum et praterum cum unione comparantur, ut unque est materia respectu unionis, que dicitur forma. Sed ut consequenter defendamus copula non habere rationem in se ipse, denique nota, unionis solum habere ut prater, totum que; prater uero, solum est totum, et illa artificialia diuisio totalis prateris aliqua proueniens.

Quo superbo, ex parte materiam dicitur prater in necessariis, contingentes, et impossibilibus. Necessaria est quando prater est de essentia subiecti: ut in ista homo est animal. Contingens est, quando prater accidentalia dicitur de subiecto: ut in ista homo est albus. Impossibile est quando prater se pugnat subiecto, ut in ista homo est lapis.

Ex parte quantitatis, scilicet ad materiam, scilicet prater in uerbo et particulari. Prater est que aliquo signo unum afficitur: ut in ista omnis homo est animal. Particularis est, que afficitur aliquo signo particulari, ut aliquis homo currit. Prater etiam prater singularis que non afficitur aliquo signo

Cuius nomen subiecti, et dicitur singularis, ut ista Prus est homo. Sed dicitur pprio in
 definita que dicitur talis, quia illius subiecti est dicitur conueniens nullo signo affectus;
 ut ista: homo est Animal rationale. Sed aduerte quod pprio indefinita si sit in mate-
 ria necessaria necessaria equiualeat uniuersali.

Deinde ex parte forme dicitur pprio
 in categoricam, et hec potestatem, seu quod idem est in simplicem et compositam. 1.
 que constat subiecto, copula, et predicato, ut ista: Homo est Animal. 2.
 que constat de duobus ppriis aliquatione uniti, ut ista: Prus currit, et Iones dormit. 3.
 que dicitur in copulatiuam, et diuisionariam, condicionalem, et causalem. 1.
 que constat necesse et. 2.
 cuius unio est uel, aut siue. 3.
 cuius copula est si. 4.
 cuius unio est quia. Sit
 aduersus ppriis causalem, et condicionalem non tam esse ppriis proprie, quam quodam
 genus argumentationis: ut S. de argumentatione dicitur.

Rursus pprio alia est de se-
 cundo adiacente; et alia de 3.
 adiacente. 1.
 cuius predicatum in dicitur in copula: ut
 ista, Iones currit. Cuius sensus est, Iones est currens. 2.
 cuius predicatum est extra
 copulam, ut ista: homo est animal. Dicitur pprio ex parte forme in modalis, et
 de inesse. 1.
 que aliquo modo affirmatur, ut ista Prus subiacet currit. Et obiter aduer-
 te, quod modus nil aliud est quam adiacens rei determinatio; et ideo dicitur pprio
 modalis ratione modi adiacentis, et aliquid determinantis ipsum esse ppriis. pprio uero
 de inesse, est que nullo modo affirmatur: ut Prus currit.

Deinde ex parte qualitate
 sequitur ad formam, dicitur pprio in affirmatiuam, et negatiuam. 1.
 que unit
 predicatum est subiecto, ut ista homo est animal. 2.
 que predicatum remouet, et separat
 a subiecto, ut ista: homo non est lapis. Denique dicitur pprio in uerum, et falsum. 1.
 que inuen-
 iat id quod est, ut ista: homo est animal. 2.
 que inueniat id quod non est: ut homo
 est lapis.

De oppositione Propositionum

S. II.

Ex ppriis in se comparatis uariis resultant ppriis oppositis, et sunt oppositis, et equi-
 uocata, et conuersione sequitur in copulatiuam, nec ordine agentium est. Ex primo de opo-
 sitione ppriis in se, que sit ab Aristotele definita: primo per Lex maximam Cap. 4.
 est affirmatio per negatio eiusdem, de eodem, et secundum idem. Sed aduerte quod ad su-
 perius modum

Opositio enim dicitur ab utraque univocatio, de fortis cuius non opponitur, sequentes proxi-
 Caris latrat, Canis non latrat. Quotroque est uera significatio, Canis nunciat pro textu, et
 in 2o pro Celat. Deinde utraque dicitur idem tempus, locis, eademque suppositio, am-
 pliatio, et alij suam proprietates iam explicat.

Hec autem oppositio est quadruplex: nempe
 contradictoria, contraria, subcontraria, et subalterna. **O**ppositio contradictoria est que datur
 inter proxi- universalem affirmatiuam, et particularem negatiuam; ut sententia: Omnis
 homo est animal; Aliquis homo non est animal. **C**ontraria est inter universalem negatiuam, et par-
 ticularem affirmatiuam, ut nullus homo est animal, aliquis homo est animal. **O**ppositio contra-
 ria est que datur inter universalem affirmatiuam, et universalem negatiuam; ut omnis
 homo est animal; nullus homo est animal.

Subcontraria oppositio est que datur inter
 particularem affirmatiuam, et particularem negatiuam; ut aliquis homo est animal,
 aliquis homo non est animal. **O**ppositio denique subalterna est que datur inter univer-
 salem affirmatiuam, et particularem affirmatiuam; ut omnis homo est animal,
 aliquis homo est animal. **E**cce inter universalem negatiuam, et particularem negatiuam
 negatiuam; ut nullus homo est animal; aliquis homo non est animal. **S**ed hec **O**ppositio sub-
 alterna solum secundum quid dicitur tali, non esse simpliciter, quia aliquis non
 oppositio non est. **I**us omnia ut oculatij per se plantur, hec uulgari figura designatur.

Explicatur Equipolentia p[ro]p[ri]um.

S. III.

Equipolentia, idem est ac equivalencia ad aliquid p[ro]p[ri]um eiusdem subiecti, et predicati ratione et licet eius negationis antepositis, et oppositis. Vnde autem, licet quando anteposita, et opposita est negatio, ut p[ro]p[ri]is oppositis equivalenter redantur, sequitur eorum maiori comenda.

Pre contra dictis; post contra; pro; proque sub altero.

Ex quo tres regulæ eliciuntur. **1.** q[uod] contra dictis sunt equivalentes, si subiecto unius negatio p[ro]ponatur: q[uod] indicant illi particule, **post contra dictis**. Vg. **Ubi** contra dictis, **omnis homo est animal; aliquis homo non est animal; reduntur equipolentes siclicet: non omnis homo est animal; aliquis homo non est animal.** **2.** siclicet: **omnis homo est animal; non aliquis homo est animal.** **3.** Regula. **Contra dictis sunt equivalentes, si subiecto unius p[ro]ponatur negatio, q[uod] denota ut illi particule; post contra.** Vg. **Ubi** contra dictis, **omnis homo est animal; nullus homo est animal; reduntur equipolentes siclicet, omnis homo non est animal; nullus homo est animal.** **4.** siclicet: **omnis homo est animal; nullus homo non est animal.**

Tertia denique regula est, q[uod] sub altero sunt equipolentes, si subiecto unius p[ro]ponatur et p[ro]ponatur negatio; q[uod] indicant illi particule, **pro; proque sub altero.** Vg. **Ubi** sub altero; **Omnis homo est animal; aliquis homo est animal.** **5.** siclicet: **omnis homo est animal; non aliquis homo non est animal.** **6.** **Ubi omnia dicta hinc examinantur explicantur.**

Non omnis, quidam non: Omnis non quasi nullus.

Non nullus, quidam: Sed nullus non valet omnis.

Non aliquis nullus: non quidam non, valet omnis.

Non aliter, neuter: Neuter non, prestat utrumque.

Ratio autem huius equivalencie est, quia cum cognitio sit malignanti nature, quis quid quid potest reinvenerit, de se ipsis et eius oppositis redit; sicque p[ro]p[ri]a aliter oppositis anteposita et p[ro]ponatur negatio, hoc negatio detur et oppositis, et eius contrariis siclicet equivalenter redit. Sed omnes h[ec] regulæ adhibentes sunt et p[ro]p[ri]as obiectu claris redantur; sic (in talibus) de reinvenerit et claris redantur obiectiones: nam tot negationum multiplicitas necessario confutionem parat, mentemque obnubilat.

Explicantur Conversiones Propositionum.

S. IV.

Conversio est mutatio unius p[ro]p[ri]i in alium per extractionem et mutationem. **1.** **Ubi** trans mutatio subiecti in predicatum, et predicati in subiectum. Vg. siclicet: **nullus homo est animal;**

Conuersio si, nullus lapis e homo. Nec conuersio e triplex: alia simplex; alia per acci-
dens; et alia per contra positionem. Conuersio simplex fit per solz transmutationem
subiecti in predicatum, et predicati in subiectu; seruata eadem quantitate, et quali-
tate: ut ista p[ro]p[ri]o: omnis homo e rationalis; conuertitur sic: Omne rationale e homo.

Conuersio per accidens fit per transmutationem extremorum seruata eadem quali-
tate; mutata tamen quantitate, ut ista: omnis homo e animal: conuertitur sic: aliquod
animal e homo. Conuersio per contra positionem fit per uariationem extremorum ma-
nente eadem quantitate, et qualitate, mutatis tamen t[er]minis finitis, in infinitos, et ista:
Omnis homo e animal, conuertitur sic: omne n[on] animal e n[on] homo. P[ro]p[ri]es, que conuer-
tentur sunt affirmatiue, et negatiue, uniuersales, et particularis: ut h[ic] conuertitur et p[ro]p[ri]a

Aserit a negat E sunt uniuersaliter ambz.

Aserit Y negat O sunt particulariter ambz.

Idest littera Q denotat p[ro]p[ri]am uniuersalem affirmatiuam; E p[ro]p[ri]am uniuersalem negati-
uam. Y p[ro]p[ri]am particularem affirmatiuam; et O p[ro]p[ri]am particularem negatiuam. Et
autem in p[ro]p[ri]a d[ic]t[ur], que et comode p[ro]p[ri]as conuertuntur, sequentes ueritas obnoxia.

Simpliiter, E conuertitur Eua per acci.

Asto per contra, sic fit conuersio tota.

Idest conuertitur Emp[ro]p[ri]a uniuersali negatiua, et particulari affirmatiua per contra
in illa d[ic]tione Eci. Conuertitur per accidens uniuersali negatiua, et uniuersali affirmatiua de-
notat per d[ic]tione Eua. Conuertitur denique per contra positionem uniuersali affirmati-
ua, et particulari negatiua denotat per d[ic]tione Eua que indicatur per illum p[ro]p[ri]um
particularem oro. H[ic] l[ic]et d[ic]t[ur] sicut d[ic]t[ur] de p[ro]p[ri]is modalibus

ut earum conuersionem, oppositionem, et eque p[ro]p[ri]am eade-
m; sit quia tot regulz ab ip[s]is tradit[ur] magis inuen-
tem obuiant, quam forma ad loquuta inueniunt.

illas omittit d[ic]t[ur], ne mentes
conu[er]to regulis superat,

ad alia in

utiles de
dantur

dux.

17
Liber Tercius Simularum. 9
De his quæ Pertinent ad tertiam In-
tellectus Operationem. &

In hoc libro tracto agredimur de dicituræ, quæ est perfectio, et motio intellectus opera-
tio. et cum dicitur in principio præcipue referat, ideo sit.

Caput unicum de Silogismo.

De principiis Intrinsecis Silogismi.

§. I

Silogismus igitur ut ex præcedentibus constat est argumentatio, in qua ex duobus præmissis
requiritur tertia, media illatio nota. Per hanc argumentatio concernit silogismum cum aliis
argumentationis speciebus, supra explicatis, a quibus differt per reliquas particulas. Nam etiam
dicitur mater silogismi consistere talibus præmissis, quæ sunt taliter enunciatæ, et motio, et præmissis
finita per naturam illationis, quæ distinguitur in bonam et malam. Deinde sciendum consequam aliam esse
bonam, et aliam malam. Et in qua conclusio bene inferatur expressitur. Et in qua
inferatur. Et ratione consequens tota argumentatio est autem bona, si mala utroque supra dictorum
mater

Consequa bona dividitur in formalem, et materiale. Et quæ sequitur ratione bonæ et
in parte rationis: ut si dicitur, omnis homo est rationalis; Præmissis est homo; Ergo rationalis. Hæc
consequentia tenet ratione bonæ, et ut dicitur: Omnis homo est lapis; Præmissis est homo; Ergo Præmissis
est lapis: quæ quidem consequens expressitur concernit ratione bonæ, etiam necessitas requiritur.
Consequa materialis est quæ non tenet ratione bonæ, et solum ratione materialis: ut si dicitur:
homo est animal; Ergo omnis homo est animal; quæ consequens solum inferatur, quia argumentatio
fit in materia necessaria, in qua præmissis indifferenter equivalet universali. Itaque de eadem
forma mater contingentem applicatur, in inferentiam conclusio, ut si dicitur: homo est
albus; Ergo omnis homo est albus.

Ad hoc autem inconclusio inferatur expressitur aliquæ regulæ
et dicitur a henulicis: Et si quæ antecedenti eorum, inferatur consequens eorum, et est
falso falsum; et si necessitas necessaria; et est contingenti contingens. Et ratio est, quia ante
cedens

Et causa consequens, ^{et} causam semper in ^{se} ~~se~~ ^{ipsam} producit. 2^a regula: qd si aliqua ex pre-
missis est particularis, et consequens particularis erit, si negatiua negatiua. Et ratio est quia
consequens sequitur deullo rem partem, nam bonum dedit esse contentum in causa, et
malum ex quo cunque defectu. 3^a denique conditio est, qd medium in ipse dicitur in con-
clusionem, nec aliquis fuit qui in sit fortiter in premissis. Alia regula communiter tra-
ditur libenter comito, quia ipso naturali lumine inuenerunt.

Deinde cum illo primo
si quodam totum, constat materia, et forma. Materia illo primo alia est remota, et alia pro-
xima. Materia proxima sunt ppries immediate componentes illogisum. Materia re-
mota sunt fuit componentes ppries. fuit qui sunt materia remota tantum sunt tres
et cum ppries etiam sunt tres, necesse est tres repeti, ut per libet pprio sciam predictatum
nam qui subiectum habet, quilibet autem illorum pro et in illogisum locati sciam habent
locum.

Trius, qui ubi reperitur in premissis appellatur medium, qui autem in maiori con-
iungitur cum medio vocatur maior et extremitas; et qui coniungitur cum medio in
minori minor et extremitas appellatur. Explicatur in hoc illo primo: Omnis homo est
rationalis; Paui est homo; Paui est rationalis. Vbi cum tria tantum inueniuntur, qui-
libet autem ubi reperitur. Homo est medium quia reperitur in maiori, et in minori. Ra-
tionalis est maior et extremitas, quia in maiori coniungitur cum medio, scilicet homo; Et
Paui est minor et extremitas, quia coniungitur cum homo in minori. Et in conclusione
utraque extremitas inuenitur unita.

Hinc duplicem materiam illogismi duplex etiam ex-
respondet forma. 1^a correspondet materiam proxime, et appellatur maior; de hoc inquit
hoc: est apta de proprio pprium, secundum affirmationem, et negationem, uniuersalitatem,
et particularitatem. 2^a forma correspondet materiam remotis, scilicet tria, et appellatur
figura, de hoc inquit hoc: est apta de proprio fuit, secundum subiectum, et predicationem.
Et cum hoc de proprio fuit tripliciter fieri possit; triplex etiam a hoc natura figurarum
est in qua medium subiectum in maiori, et predictum in minori. 1^a est in qua medium
predictum in maiori, et in minori. 2^a est in qua subiectum in maiori, et in minori.
Hic sequuntur articulo memorie commendatis.

Sub pre prima. Secunda ubi pre. Tertia ubi sub.
In his figuris decem et octo modis illogisum significatur, qui ut exponitur habentur
tunc, exceptis tunc sunt a dialecticis et eadem dicitur, tales modis, si a dialecticis; qui quidem
in hiis articulis continentur.

Barbara, Celarem, Darii, Ferio, Baralipon.
 Celantes, Daritis, Fapesmo, Friesomoricum.
 Cesare, Camestres, Festino, Baroco, Darapti,
 Felapton, Disamis, Darisi, Bocardo, Ferison.

18

Quibus dictoribus totidem conueniunt modi silogismorum; quorum noem primam, perti-
 nent ad primam figuram; quatuor sequentes ad secundam; et sex ultimam at tertiam. Et
 ita in noem primam, medium subiectum in maiori, et predicatur in minori. In quatuor
 sequentibus medium predicatur in maiori, et in minori. Et in sex ultimis, medium in
 maiori, et in minori subiectum; iuxta illud sub praesertim et cetera.

Ad uerum tamq[ue] quatuor
 tuor primam maiorem concludunt directe; alij ueroque eiusdem modi concludunt indirecte:
 Cesare autem modus secundus, quam textus figuram dicitur concludere. Concludere dicitur
 nihil aliud e[ss]e quam maiorem extremitatem predicari de minori in consequentia; et contra con-
 cludere indirecte e[ss]e maiorem extremitatem de maiori predicari in consequentia.

Ad uerum
 inde, quam libet ex supra positis dictoribus contra se ad minus talis predicari, quorum
 designat praesertim maiorem silogismum. In primis; et 3. conueniunt. Et si alij uocaber
 dantur ad uerum praesertim metum unice ponuntur. In praesertim uocaber dicitur et dicto-
 nis intelligendae sunt iuxta explicata in illo uocabulo. Axioma dicitur, et cetera.
 Quae doctrina exemplo adhibito melius perhibetur.

Si uis conuenire silogismum in Bar-
 bara, dicitur ita: Barbara e[st] una ex quatuor dictoribus silogismorum, cuius singula uocaber
 sunt A. Dicitur 3. silogismus factus in Barbara ^{construere} _{modo} quod sit subiectum in maiori, et pre-
 dicatur in minori; iuxta illud sub praesertim prima. Praeterea dicitur conuenire maiori, minori;
 et consequentia, omnibus unice uocaber a praesertim maiori, iuxta illud a cetera A, et cetera. Et
 denique quia, silogismus in Barbara dicitur concludere directe, in consequentia maiorem ex-
 tremam dicitur predicari de minori. Unde non ita his ponet. Omne rationale e[st] ani-
 mal; et omnis homo e[st] rationalis; ergo omnis homo e[st] animal. Ita facile est iuxta
 omnes dictoribus, silogismos conuenire.

De reductione Ostensiva Silogismorum.

§. II.

Et si omnes silogismi facti indirecte et noem modis supra relatis, legitime con-
 cludent, ita quae quatuor primos ex supra; in ceteris si ita clare patet uti illatis
 nis, ut non possit eiusdem facti aliter dicitur positus uidentibus ostendi. Hoc autem si illis ad-
 eundo

Ad eundem exiguation primis perfectissimis, in quibus eadem est consequentia, et qui illam
 neget amplius redarguendus non est, sed aliteri regerendus. Reducit et ductus deus littera
 fieri potest, per rationem dicitur, et per impossibile; et pronuntiantur de Logica
 et de 2^a in §. sequenti.

Et per deductis ostensura conuersio in logice imperfecta, ad
 perfectam, per conuersionem alterius ipsius, etiam positionem conuersionem. Di-
 cimus hoc deductis ostensura, quia per eandem ipsius melius disposita, clarius aut illa-
 tionis ostenditur. Sed ut proleus in logice imperfecta, ad perfectam reducatur obserua
 primo: Singula dicta in illis quatuor conuersionibus contenta incipere per unam ex
 his quatuor conuersionibus: **B. C. D. E.** Obserua 2°: modum imperfectum incipientem
 per aliquam ex ipsius reducendum esse ostensura ad modum perfectam per similes lita-
 ras incipientem. ut Barahpton ad Barbara. Celantur ad celantur, et cetera.

Obserua 3°:
 in his dictis ostensura per litteram in initialibus reperitur aliquam ex his quatuor conuersionibus
S. P. M. C. Quorum S denotat quod ipse designata per uocalem antecedentem dicitur conuersio simpli-
 citer. P quod ipse designata per uocalem antecedentem dicitur conuersio per accidens. M, denotat quod mi-
 nor esse transponenda mutanda maior in minorem, et e contra. C quando non ponitur in
 principio dicto non, sed nebat inter uocales, denotat quod talis modus non est reducendus ostensura
 tantum per impossibile. In omnia his duobus uocantur explicantes.

S uult simpliciter uerti. **P** uero per acci.

M uult transponi. **C** per impossibile duci.

Totum hoc de claudis exemplum. forma syllogismi in sapientia sic: omnis homo est ratio-
 nis; nullus equus est homo; ergo aliquod rationale non est equus. Et illum ostensura reducatur dicitur
 ita: Littera initialis huius dicto non sapientia est L, dicitur quia talis syllogismus reducitur ad
 formam. Littera P, denotat maiorem uniuersalem affirmatiuam designatam per uocalem ante-
 cedentem, si scilicet A dicitur conuersio per accidens. Littera S, denotat maiorem uniuersa-
 lem negatiuam designatam per uocalem antecedentem. Littera C conuersio simpliciter. M, tran-
 mutandam esse maiorem in minorem, et e contra; quibus obseruatis dicitur ita.

Nullus homo
 est equus; si aliquod rationale est homo; ergo aliquod rationale non est equus. Ex syllogismo
 auctore exat in sapientia, reductum ad formam. Et eadem in uocales in omnibus syllogismis
 de predicta obseruatur regula. Sed nota quod littera P, in Barahpton non denotat conclusionem
 conuertendam esse per accidens, quia particularis affirmatiua non conuertitur per acci-
 dens.

Set denotat loco per se celantem affirmatiuam, porre dant esse uniuersalem affirmatiuam, que
per accidens conuenit, iuxta illud, conuenit tua per accidens. Et per deductionem ostendit.

Reductione per Impossibile.

§. III.

Reductio per impossibile datur quando ex utriusque copulata reponitur ad conuentionem
da deo contra dictoria, que esse si mal uera, e impossibile. Et ita explicatur: e transmuta-
tione illogismi imperfecti ad perfectum iuxta contra dictoria conclusionis negati, cum altera
expressum conceditur. Secundo regula statenda. Et ut loquatur loci ad quem modum
ex quatuor partibus perfecti generatur quilibet illogismus imperfectus per impossibile
ductus, haec tres dictiones obseruauit: nesti uatis, odieuam, letare Romani. In quibus tan-
tum tantum quatuor uocales inueniuntur, scilicet: **A. E. I. O.** a significat lexura Bar-
bara, cuius conclusio e uniuersalis affirmatiua; E celantem per cuius conclusio e uniuersalis
negatiua; I dixi cuius conclusio e particularis affirmatiua; et O letis cuius conclusio
e particularis negatiua.

Obserua deinde: et a dictione nesti uatis reperiri quinque uocales
in ordine de signante quinque uocales imperfectas 5 figurar. In dictione letare O di-
uatis inueniri quatuor uocales uocales designantes quatuor modos 4 figurar. Et in dictio-
ne nempe letare Romani sex uocales correspondentes sex modis 6 figurar. Quo responso
in exemplum

Noti etiam illogismi facti in Cornetis ad quos moles perfecti reducitur
per impossibile, dicit ita: Amatores pertinet ad 3 figurar, et in illa secundum locum obtinet
correspondet q^o U uocali illius dictoris odieuam, que uocali cum se U denotat talem
illogismum reduci dicit ad Dixi, cuius conclusio e particularis affirmatiua denota-
ta per eandem uocali I. Et ita in omnibus alijs inuenies si supra dictas obseruare re-
gulas. Hec ita que y reliuati, ut scias comodo illogismi imperfecti cuiuslibet figurar
per impossibile reducantur, obseruare seculi regula in hincaminibus conuenit.

- Maiores sit minor, et sit conradictio maior**
- Dento celantes in quo preuertitur ordo.**
- Seruat minorem, uariat que secundam minoris**
- Teria maiorem uariat, exuat que minorem.**

Ex quibus tres regulae reducuntur pro tribus figurar. In regularibus figurar. Secun-
dum pro malo si contra dictoria conclusionis negati, et maior illogismi imperfecti

Pro maiori, et in sexta pro conclusione contra dictorij minoris concessa. Ab hac regula excipitur Cicerone, in quo contra dictorij conclusio ponitur pro maiori, et exorta minoris pro maiori, in sexta pro conclusione contra dictorij minoris. 2^a Regula: in 2^a Regula contradictorium conclusioni ponitur pro maiori, et exorta eadem maioris, in sexta pro conclusione contra dictorij minoris. 3^a Regula: in 3^a Regula contradictorium conclusioni assumitur pro maiori, et exorta eadem minoris, in sexta pro conclusione contra dictorij minoris.

Sume tibi exemplum in fivis: Alquis homo est animal, ne nullus lapis est homo: si aliquid animalis est lapis. Et illud per impossibile reducatur dices ita: fivis est ultimus motus imperfectus si figuris, eorum correspondat ultimus vocali illius dictionis reducatur, que est *Sitahi* si logi me reducitur est ad Maxij. Et ut illud reducatur dices iterum.

In 2^a Regula contradictorium conclusio minoris negatur dicitur ponitur pro maiori, sic: Omne animal est lapis. Et pro maiori dicitur ponitur maioris que erat silogismi imperfecti ita: sit alquis homo est lapis animal. Et denique pro conclusione dicitur ponitur contra dictorij minoris, que erat silogismi imperfecti, quare ita dicitur in sexta: homo est lapis. Et ita inveniuntur in omnibus aliis silogismi imperfecti, predictis regulis in propria habiti. Sed hic omnia tradidi potius consuetudini, quam uti libati obtemperari, quia huiusmodi regulas fere nunquam abiter ad arguendum: forte sequia concessa, et negata consequia, que recte inferuntur, pro argumentationis silo, tandem respondere ad duo contradictoria admittenda tractetur.

Explicantur Principia Extrinseca Silogmi.

S.IV.

Omnia verba sunt de positio silogismi sumi, quorumque infalibilitas fundamentum principij, que dicuntur per se nota, eo quod pro ueris non indigent: sed quilibet taliter intoretur, ut quod audiri, intellectus statim asseratur. 1° Principij sunt habere: de omni. Quod dicitur in principio, nisi quod ueritate de aliquo subiecto, dicitur etiam affirmari de omni in preterito contentis sub illo, si quia de homine unice asseritur ueris, affirmatiua quod sit animal, dicitur etiam affirmari de p^{ro}, et p^{ro}, et aliis indiditibus sub homine contentis. 2° p^{ro} aliter in medio dicitur. Quod facit p^{ro} ueris ueris: quod quid negatur de aliquo, negatur etiam de omni in preterito contentis sub illo. Unde quia de homine negatur, quod sit lapis, negatur etiam de p^{ro}, et p^{ro}, et aliis sub homine contentis. Nec duo principia dicuntur logicalia, quia cum in no^o adne ad predicationem.

His duobus principij logicalibus, et tres possident alia duo principia, que appellantur metathetica, que sunt in

ordine ad se. ¹⁹ qz sunt eadem unio, sunt eadem inesse. Cuius sensus e, qd quando duo
identificantur cum aliquo tertio, eoz inesse identificantur. Sic quia rationale identifi-
catur cum homine, eunq eoz identifi-
catur, propterea ratio, et rationale inesse identifi-
cantur.

Secundum principia e: quando duo sunt duo inesse, et unus eoz negatur de alio tertio eoz
et aliud dicitur negari. Exempli gratia: homo e idem cum rationale, quia q negatur de lepre qd
homo, eam negatur qd e rationale. Per hec principia solum regulantur quatuor primi mo-
di Regule, et alio sunt perfectissimi, et ratio q, quia solum in illis distinguitur medij, et ali-
unde concludunt qz eadem omnia non conveniunt modis 22, et 32 figure, nec quinquemodis 32.

De arte inveniendi Medium.

S. Ultimus.

Vt regulas ad notum inveniendi aliqui prescriberent figuram quandam de vinge-
bant, quz foris an nozum ab ipis appellatur, et enim exatiblori conformatione
involucata, ut motus fore ad hunc portu pexerentes illius d'f'ic'lem transeu exponentes
quasi eum in ipso d'f'ic'lem in l'is d'f'ic'lem. Sic inconcusa veritas e, laboris et industria
ad specio sum d'f'ic'lem fluxu transiendi portu, cuaz in l'is eam. Ergo quamplures re-
gulas agglomerant Auctores, ut medij dignoscatur, paucissimi in illis observant. Tam-
dum manet medium esse qd in portu e'p'remi, veritas et infalibilis regula qz ad in-
veniendi, e' in d'f'ic'lem labor, et a' d'f'ic'lem in d'f'ic'lem portu e'p'remi.

Et hec de nostro sumulitico opere, maloxi, quaz p'cl' claritate, et b'cl'itate. Nouam d'f'ic'lem
et d'f'ic'lem cedant in laudem omnipotentis Patris, et filij, et spiritus sancti. Cedant
et in laudem Virginis Mariz, in curia presentationis D'f'ic'lem, finem huius no' p'
causa imponimus. Propagandi **Benedicti** et Scolasticæ So-
cietatis. Gertrudis magnæ, Veronice Patris, atque Ecl'ie la-
mem Anselmi, et Thomæ aquinatis. D'f'ic'lem d'f'ic'lem
martiri, et omnium Cl'itorum, quorum

patrocinio, ut a se quæ meremur
pro aucto gratia re-
mus ebori alternan-
tibus conueniant

Finis.

Sumularum.

Te Deum
lauda-
mus:
Et

COMEN
TARIA
INVNIVER=
SAM
ARISTOTE
LIS
DIALECTI=
CAM.

COMEN
 TARIA
 UNIVERS-
 SITI
 ARISTOTE
 LIS
 DIALECTI-
 CAM

PROEMIVM.

22

Summum huius rudimentis peragatis rationalis Philosophia obtata hinc inde salutamus, circa cuius inuen-
 tionem haud magni momenti ducimus inter Auctores a seorsis, quibus etiam Plotinus, alij Censorij, quam
 pluribus aera Aristotelis legi inuenit eorum conclusionibus. Sed reuera haec, sicut et omnes alij scientij Deij
 unicuique agnoscunt Auctores ab inuito mundi Partes per uita. *Ad hanc me fuit in seua: Deinde ob ingenium*
nationum Parlatiis, sicut quod ceteris de se peccati in mendicis omnia tuipiter sedant, nisi cum obreua, adue
pere exorta fuit, usque dum aliquid Philosophi presertim, Ceteri eorum in pauca reuocantur: licet et est parte
tantummodo sint adepti: nam et ipse in plures labi uentura haxore, eo quod in toga pauci uisabunt, ut in
semel obreuat, fuit ab Aristotele: qui primus e moxalibus in compax uult, et uere admiranda ingenij
acumone praeditus, ac portione studio ueritate ad inueniendum in sedans hanc aetate, tunc usque
ad eum et in forma rebus perfectam, et ita ad uerum perducere, ut iam in meliorum usu conuersus, in
soli scientij naturalibus comparandis, set et sacris doctrinibus ea personis, ut hinc prima uisitata.
 De et per spicuum ceterum exemplo Boetium Aquile, Augustinum, qui adue. *Senitit, ita latet hinc ceteris*
 nocent, cataloga Augustini liberata deponeret: pariter cetero fideri luce irradiente, ipsius Ma be-
 tica plus utilitati quam antea nocuissent attulit. *Edat: ita ut Augustino obire uerum pro ueritate*
 ne quod dialecticus erit, a qua se purgat ac acatione mixta est illi in dialecticis laudibus, a hinc
 Apollonius, imo et Chrysostomum ea re se usum fuisse dum *Verborum per ueritate ad ueritate uer.*
 Auit insuper eam *Deus ante ueritatem, mentis oculis, hinc hinc claris aereis, et tandem con-*
 cludit: *ipsa nos docet docere, et sola haec scientes facere potest.* Ad hanc *igitur tot commendata*
 praecorij impresenti exponenda, calamus ueritatis iocus, eamque comare *Philosophia, sicut in solo-*
 ut introductus, sequentes in quatuor tractatus diuidemus: in quorum 1. agendum e. *De proemialibus*
 In 2. de ente rationis; in 3. de ueritatibus in comuni: in 4. de ueritatibus in qua
 ticulari, sicut de proemialibus. *In omnibus aetate claritate, et distincta, paribilibi conuolam. Illud*
 aprouans. *Senitit libro 13 epistolary, cap. 89 ardent: Artes libérales ceteris utiliter sunt,*
 quatenus ingenij praeparant, in *hinc hinc, tandem illi in ueritate e, quoniam in ueritate possit*
 agere animus; ad id igitur de ueritate sit. *Semper es mentem ueritatem, hinc hinc per a ueritate*
 hinc.

TRACTATUS I

De proemialibus Logicae

Logicae tractatus inuolam *co mone Philosophia, sicut in solo-*
 In quo de ente rationis, naturae, utilitate, ueritate, et obiecto loquimur. *In omnia qua sen-*
 gula capita dilabebunt a tam ueritate ueritate. *Ita g.*

CAPVTL

DE NATVRA LOGICÆ

Premittuntur Aliqua de nomine, et Existentiã
Logicæ, de que virtutibus intellectibus.

Actus logicæ, quæ in presentia actionum per tractandam de universali nomine greco lo-
gos, quæ latine ratio, sonat rationem, uel legem, uel rationem, ex quo nra logica scientia rationalis
natura rationali occupatur. Cicero illam apellat scientiam ueritatis et facti discipularem. Augustinus disci-
plinam omnium disciplinarum. Huius uero rigorosa definitio est dicendum in hoc tractatu per uniuersalem
pendet.

Logica esse in rerum natura certissimum est, et in super hac ratione demonstrari potest.
Ad omnes difficultates abscondas delictari sunt habitus anaxaræ, et intellectus ueræ experien-
cia magistra) patitur difficultas, quando in conuersionibus a libris ipsius intellectus, et in super mul-
tociens errat indicatione illorum. Ad hoc aliquis habitus intellectus conuersionis anaxaræ. In
hic habitus alius esse non potest, nisi habitus logicæ, et esse eius natura contra ueritatem. In hic habitus logicæ
in rerum natura existit.

Antequam uero ad alia disputatione diuina accedamus: suppo-
nere loco uirtutis intellectuales; quæ sunt Philosopho 6. ethicorum ita definitur: est habitus perfectus
in intellectu. Suppono 2. habitum hunc (quæ sit loquendo) diuini in quibus uirtutes in-
tellectuales. In intellectu sciens, sapientia, scientia, prudentiam, et cetera. Nomine intellectus in in-
tellectus in presentia potentiam intellectus, et habitum quando principiorum principiorum per quæ
intellectus a uirtute quoniam principiorum per se uirtus, quæ dicitur in intellectu, quæ in intellectu uer-
tute a potentia intellectus, uel aliquid operantia; quæ cum illa cognitus anaxaræ, uel alij u-
dicant; quæ ut proxima uirtus est illa, quæ a potentia intellectus. Illi ad quæ sit esse per se
natura uirtus per conceptum.

Prudencia est habitus cum recta ratione agere circa ea, quæ bona sunt.
Sapientia est operatio uel per ultimas causas; et per has ultimas particulares dicitur a
scientia, quæ non per causas non ultimas, hęc certis cognarit. Scientia est habitus certus
uexus, et ueritatem per demonstrationem adquisitus. Ad hoc denique est habitus cum recta
ratione factibus operis.

Habitus cuius declaratio ne facti sunt operari.

Supra 3°. Logica aliquid est naturalis, aut artificialis aliam. Logica naturalis est habitus primorum principiorum prout in natura. Cuius prima principia logica sunt quodlibet tantum cognitio et in demonstranda ista. Logica artificialis de qua imparetur est habitus de operari intellectus ut recte ut in eorum procedat in suis operationibus. Eo quo constat Logica artificialis quae usualiter in intellectu habetur ut non a nobis in ea species intellectus neque eorum in ea species sapientiae quod in se de Logica, et Metaphisica competere: nec denique in ea linea prudentiae quae tantum in natura. Cuius et Logica alio latente. Solum igitur potest in dubio uterque hunc conceptus, inveniatur et alio obtrineat, quod ut ex amonemur.

uestia Prima

An Logica Sit simpliciter Scientia quod ad omnes suas Partes?

Referuntur Sententiis.

§. I

Negativa parte defensionem. In locis aliqui, vel simpliciter, Nummonius, et plures. Sicut, in omni scientia bene habent. Logica aliquid est in demonstranda, aut in se Logica operari, et in natura manet. Hanc opinionem in libro de Logica, et in libro de Natura Logica, et in libro de Joannis questione 5. ut in 6. Perinde libro de Logica, et in libro de Joannis questione 3. In locis in de Logica. = Affirmativa parte tenet communis Philosophorum, et in libro de Joannis questione 5. ut in 6. Perinde libro de Logica, et in libro de Joannis questione 3. In locis in de Logica. = Affirmativa parte tenet communis Philosophorum, et in libro de Joannis questione 5. ut in 6. Perinde libro de Logica, et in libro de Joannis questione 3. In locis in de Logica.

Prima Conclusio §. II.

Dicendum primo Logica absolute, et simpliciter, est scientia. Nec conclusio est in se plus minus in locis: per se, quam Metaphisica, et bene quata. Hic autem quod dicitur in se, et in natura, et in libro de Joannis questione 5. ut in 6. Perinde libro de Logica, et in libro de Joannis questione 3. In locis in de Logica. = Affirmativa parte tenet communis Philosophorum, et in libro de Joannis questione 5. ut in 6. Perinde libro de Logica, et in libro de Joannis questione 3. In locis in de Logica. = Affirmativa parte tenet communis Philosophorum, et in libro de Joannis questione 5. ut in 6. Perinde libro de Logica, et in libro de Joannis questione 3. In locis in de Logica.

Consequenter = Iamdem enim proprietates diuinae ab essentia in his uisibilibus
reality ut uisibilibus ad homines quidam uero tantum loquuntur et dicitur taliter, ut uisus, et boni habitus
et quae uisibilibus sunt reality ab essentia, et tunc quoniam simpliciter et per se uisum. Sed et
proprietates entis rationis diuinae ab essentia, de ipsa quae a logica demonstrantur.

Altius respondere potest: quod licet proprietates entis rationis omnino quibuslibet quantitas ab
essentia, et procedunt tamquam necessariae ipsa, et ita nequit fieri essentia, quam si procedunt
et proprietates = **S**olutio. Illud ens rationis non habet actus proprietates demonstrabiles,
aliter tamquam in talibus, et igitur si sufficit ut sic, et simpliciter talis, specificiter. Ex his solu-
tionibus, si minus dicitur videtur.

Replicatur. Concedo entis rationis, et habet proprie-
tates ut conueniens secundum quod dicitur, et potest fieri quod libet in tali conueniens non fundata,
tantum ut libet in tali conueniens. = Nullus antecedens conueniens entis rationis, et in eadem con-
siderata, concedo antecedens. Logice, et tunc tunc luno, nego antecedens, et consequentia. Theo-
demisteri, nec logica uide de illa conuenione in eadem, et prout est entis, fides, et prout con-
ueniens ut entis, et proprietates, quae de se enunciant, et demonstrantur a priori. = **V**oces.
Entis rationis nequit cognosci nisi per speciem entis rationalis: quod semper dicitur de dependencia ab entis reali
et prout sic. sicut ut secundum quod dicitur, et si logica est simpliciter, et tunc quoniam potest ipse
habere specificiter.

Respondeo. In primo quod antecedens se habet dicitur a posterioribus, et de
materiali, concedo antecedens: dicitur de forma, et prout in ratione obiecta logica, nego ante-
cedens: et tunc modo dicitur, et consequens, et quoque talis solutio. De ratione inuenitur. Entis rationis, et
per cognoscere, per se, entis realis, et ab illo dependens: tunc haec dependencia de materia, et non
omino, et prout tunc se habet ad rationem, et sic in logica, et ad prout tunc dicitur, et explicitus, per ha-
bitum conueniens in talibus, et tunc entis rationis, et sui proprietates, et tunc in conueniens
simpliciter talis fundans libetate, simpliciter talis, respectu logicae.

Arguitur quarto. Si
essentia est habitus ad quod dicitur, et demonstratur, et logica per demonstrationem ad quod dicitur
nequit: et Minor prouidetur: demonstratio causata a logica: et logica non ad quod dicitur, per ip-
sam, aliter logica est causa, et effectus demonstrationis, et implicat. = **R**espondeo. Logica
est habitus ad quod dicitur, non prout demonstrationes aliter procedentes: et prout demonstratur
ipsam antecedens, quae licet dicitur ab intellectu, et tunc talia logica et dicitur, et ipse quae
habitibus logicae generatur.

27

Distinctiones antecedens: nullas ^{sub}libertate habent in esse rei, et in creatura concedo ante
cedens: in esse obiecti negotante cedens; et consequentias illatas. Sicut enim mendacius
inveniri nullas veritates habet, de ipsa tamen in esse obiecti bene profertur qd mendacius
ita licet illa qd in suis primariis in esse rei sublibertate, de ipse tamen in esse obiecti non sub
libertate monstratur, qd generatis primariis. Alia argumenta, quae oblectantur, quibus non
dicitur libertas.

Questio Secunda. Quomodo Logica

Docens, et Utens inter se distinguantur? Pre-
notantur aliqua, et referuntur Sententiis

SI Logica docens est quae tradit regulas, ut in eis lectus inveniendi instrumentum est in-
endi, recte, et sine errore procedat. Logica utens utique dicitur modo regulas applicat in ha-
bitudinem conficitur. = Sed pro plerumque in intelligentia dubii, saepe pro primo: Logica habe-
re bene se proprio usum in parte de monstracione, in qua pro primario monstracione. Partes et
nam Logica in parte materiae suae conficitur de monstracione, ex sequentibus regulas traditas
Logica docente.

Nec contra hoc tenet auctoritas. Sicut dicitur ab aliquibus operata quae in
finitis lectione tenentur. In parte Logicae quae dicitur demonstrativa sola doctrina propria ad
Logicae usus usque ad filosofiam, et alias ciencias particulares. = Non inquam obstat nam
loquitur Anglica doctrina de Logica concurrente cum alij sciencij ad adus earum: in quo
tenet sola doctrina proprie ad Logicae usus usque ad alias ciencias.

Notandum quod Logica praeter partes demonstrativas, habere unum in parte topicae, et filosoficae, non
solum in materiae alias ciencias, sed etiam in materiae propria, quia non solum concurrente cum
alij sciencij ad aliquid probabiliter filosofice concludendum; sed et in propria materiae
opinatiue. Philosophice dicitur, ex sequentibus regulas traditas Logica docente. Quando vero con-
currat et alij sciencij ad aliquid demonstrative concludendum, usus non ad Logicae, sed ad alias sci-
encias spectat, ut dicitur.

Notandum quod Distinctiones alij essentialis; et alij actualis; seu actionis.
Prima est quae utriusque in se ad se in se independentia ab omni ratione intellectus;
Sed est distinctio quae datur in se, Prae, et alij in bonis, et legum, et actuum. Distinctio ratio-
nis sui in se actualis est quae utriusque in se ad se in se independentia ab omni ratione intellectus;
tu intellectus utriusque in se ad se in se independentia ab omni ratione intellectus; quae
est distinctio quae datur in se, Prae, et alij in bonis, et legum, et actuum. Distinctio ratio-
nis sui in se actualis est quae utriusque in se ad se in se independentia ab omni ratione intellectus;

Sed hec de virtute univertali habet duplex: adequata sibi habet in adquirenda. 2^a est quae
 tatur inter ea et una quorum unus cognoscitur, alio nullo modo cognoscitur, eaqd. non est de
 conceptu nostro sibi in se. Et ita in homine distinguitur virtus rationalis et naturalis. **D**is-
 tinctio univertali in adquirenda est quae una de ea, inter ea de ea munera, seu eppro-
 nis eius de se or alitatis. Et hoc distinguitur de long. ut unum habet et bonum inveni: eadē
 namque natura, et formalitas, quae per se distinguit ad eum dicitur de nomine natura eius, per se dicitur
 ad intellectum, de nomine natura eius et bonum per se dicitur ad intellectum.

Qui bus virtutibus
 realiter distinguitur ab utente, sicut virtute intelligantur alie
 virtutes utentes se quibus dicitur ad nos ad nos confidendum: sicut q. procedit de his de logica
 utente actus in aliis quae cum quae habet in ea realiter distincta. In quo primo tenentur tenent lo-
 gicam docentem realiter distinguit ab utente. **P**roblem. ^{hac} communiter citantur Patet. huc et
 Borgius. Item que ab aliis defendunt Caberius, Janca et alii, et non nulli philosophi in
 manuscriptis. = 1^a intertia per se dicitur docet logicam docentem esse realiter indistincta ab uten-
 te; solo que univertali distinguit. Et communiter inter se non habet, sed in eo quod talis
 functione aliquam habent. Nos vero mentes nostras dupliciter concludimus per se mentes.

Prima Conclusio §. II.

Logica utens primo dicitur quae sumatur non dist. per quae in realiter ab utente. Hanc conclusionem
 habet inveniunt Angelus in Dictione 4^a metaphisicae lectione 4^a dicens: qd logica potest considerari
 eundem qd ut docentem, sed qd est utente. In hoc utentem in se eodem realiter habet ut procedit ut
 nimis improponitur qd ab utente in Dictione. = Plato ne procedat conclusio: si non data
 nova difficultas non est ponendus nobis habitus realiter distinctus, cum habitus dicitur ab
 difficultates vincenda: sed per se in habetione signatur, logicaliter, non data nova difficultas
 inveniunt illas: qd non est ponendus habitus logicus utentis realiter ab utente distinctus. Non
 probatur. Non ad difficultates hae dicitur ut non utente materiam se utentem in se utentem, sed doc-
 trina per se Logicus utentem circa eandem materiam, scilicet utentem in se utentem, per se utentem ad
 eandem per se utentem in se utentem. qd data doctrina per se utentem non data nova difficultas inveniunt
 exercitio illas: qd.

Dicitur: ut quicquid in facultate utentem regulis ad utentem in se utentem per se
 tua non utentem in se utentem, ex exercitio utentem in se utentem. Quis utentem in se utentem ad utentem ali-
 quod bonum moraliter, ut utentem in se utentem, ad utentem in se utentem non utentem in se utentem
 utentem in se utentem, utentem in se utentem, utentem in se utentem, utentem in se utentem, utentem in se utentem
 utentem in se utentem, utentem in se utentem, utentem in se utentem, utentem in se utentem, utentem in se utentem
 utentem in se utentem, utentem in se utentem, utentem in se utentem, utentem in se utentem, utentem in se utentem

Sed non ea ideo per se utentem regulis ad utentem in se utentem, sed utentem in se utentem in se utentem
 utentem in se utentem, utentem in se utentem, utentem in se utentem, utentem in se utentem, utentem in se utentem

Agilitate, quoniam: Et in similibus: ideo posito in dicto dicente temperata comestione re-
tinetur difficultas in electione naturalis, quia iudicium quod non est ad intellectus, esse et sic ad excluden-
tiam; sed doctrina, et usus logicæ pertinent ad eandem potentiam intellectus; et sic doctrina, et
laus in usu difficultas.

Dicitur iterum. Quod si repulsio logica ad demonstrationem metaphi-
sice construenda, et sit in usu difficultas in constructione, vincenda per habitudines metaphisice;
et tamen logica, et metaphisice pertinent ad eandem potentiam intellectus; et sic dicendum de doc-
trina, et usu logicæ. Et sic hic responsio est non exaratio ne pro utriusque occupata ma-
nere. Quia ne in hunc modum instauratur y deo posito repulsio logica requiritur nobis habitus
metaphisice ad demonstrationem metaphisicam, quæa hic ^{non habetur} conceditur signatam, et
ob hoc; nam logica specificatur a modo sciendi; et metaphisice ab ente sub ratione entis; sed
logica docens et utens eandem materiam, et specificatum respiciunt. Quod docentem et utentem
logicæ, sufficit idem realiter habitus.

Secunda Conclusio. § III

Logica utens in parte logica, et philosophica, et sic alicuius, distinguitur in actuali et ad-
quate ad docentem. Non, vero in parte demonstrativa, sed in actuali et in adquate distinguitur
tena a se ipsa ut docente. Quia propter continendum in se, equum ad primum proutur. Tunc duo in actuali et
adquate distinguntur, quando aliquid per malitiam uti specificatur bene, et sic de his in sensu per malitiam non
utilitatem. Et tunc habent locum ad docentem, et utentem in parte logica, et philosophica; quia utentem ad qua-
te distinguntur. Proutur minor. De logica docente et utente quod sit per malitiam sciendi, de uten-
te vero in parte logica, et philosophica uti specificatur quod sit sciendi non sit in sensu per malitiam aliquid uti
tena per malitiam de logica ut docente, et non utente in parte logica, et philosophica. Consequenter in
tena, et antecedens ex dicendum dubio sequenti constat.

Ex his proutur. Quia conclusio sit:

Quicquid utentem de logica ut docente per malitiam per specificatur in sensu per malitiam proutur
et in parte demonstrativa. Et logica utens in parte demonstrativa non potest in quibus utentem
adquate a se ipsa ut docente. Antecedens proutur: Logica in parte demonstrativa non aliter bo-
cet proutur utentem, nec aliter utentem quod docendo; et quicquid uti specificatur per malitiam de logica ut
docente, uti specificatur etiam per malitiam de ipsa utente in parte demonstrativa.

Ex ph

catent antecedens. Logica non utitur que docet, et sciendi per, et de non utitur docet; et hoc
conferendo de non utitur; sed conferendo de non utitur; et uti arguitur ex aliis ad ipsam
conferendum; et logica non aliter docet quam utentem. Alias etiam docendo utentem: nam conferendo
entem

Procedere potest de un probabili et fictio Logice realiter ad doctrinam dicitur.

Alter respondet distinguendo maiorem: habitus distinguuntur per actus entitatis ut dicitur in 1° 2° 3° 4° 5° 6° 7° 8° 9° 10° 11° 12° 13° 14° 15° 16° 17° 18° 19° 20° 21° 22° 23° 24° 25° 26° 27° 28° 29° 30° 31° 32° 33° 34° 35° 36° 37° 38° 39° 40° 41° 42° 43° 44° 45° 46° 47° 48° 49° 50° 51° 52° 53° 54° 55° 56° 57° 58° 59° 60° 61° 62° 63° 64° 65° 66° 67° 68° 69° 70° 71° 72° 73° 74° 75° 76° 77° 78° 79° 80° 81° 82° 83° 84° 85° 86° 87° 88° 89° 90° 91° 92° 93° 94° 95° 96° 97° 98° 99° 100°.
vel dicitur in 1° 2° 3° 4° 5° 6° 7° 8° 9° 10° 11° 12° 13° 14° 15° 16° 17° 18° 19° 20° 21° 22° 23° 24° 25° 26° 27° 28° 29° 30° 31° 32° 33° 34° 35° 36° 37° 38° 39° 40° 41° 42° 43° 44° 45° 46° 47° 48° 49° 50° 51° 52° 53° 54° 55° 56° 57° 58° 59° 60° 61° 62° 63° 64° 65° 66° 67° 68° 69° 70° 71° 72° 73° 74° 75° 76° 77° 78° 79° 80° 81° 82° 83° 84° 85° 86° 87° 88° 89° 90° 91° 92° 93° 94° 95° 96° 97° 98° 99° 100°.
de modo dicitur in 1° 2° 3° 4° 5° 6° 7° 8° 9° 10° 11° 12° 13° 14° 15° 16° 17° 18° 19° 20° 21° 22° 23° 24° 25° 26° 27° 28° 29° 30° 31° 32° 33° 34° 35° 36° 37° 38° 39° 40° 41° 42° 43° 44° 45° 46° 47° 48° 49° 50° 51° 52° 53° 54° 55° 56° 57° 58° 59° 60° 61° 62° 63° 64° 65° 66° 67° 68° 69° 70° 71° 72° 73° 74° 75° 76° 77° 78° 79° 80° 81° 82° 83° 84° 85° 86° 87° 88° 89° 90° 91° 92° 93° 94° 95° 96° 97° 98° 99° 100°.
Sola igitur distinctio realis entitatis ad
accidit non infert distinctio realem habitus; alia logica docens distinctio realis
distinctio realem logica docente dividit et actus sine realitate distinctio. Quae ad
distinctio realem habituum sequitur et per actus obiecti diversam rationem specificam
que excedit respectu logicae docentis, et utitur sicut est logica docens et utitur sicut est
habituum realis distinctio.

Efficacia logica utitur, et docens non respicit eandem
rationem formalem sub qua ex parte obiecti: sed alio rationem fundam. Antecedens pro
habitu logica docens attingit obiectum ut regulabilem logicam utitur ut continetur sicut; sed docens
diversas rationes formales sub quibus. = Primum modo regulabile utitur et non utitur
rationem formalem sub quibus; sed utitur sunt duas rationes que inaequales que attinguntur sub eodem
rationem formalem sub qua moti sciendi. ^{sicut} **S**ed in reali, et rationem sunt duas rationes que at
a Metaphisica sub eadem rationem formalem sub qua moti, in sententia plurimum ex aduersariis.

In summo. Logica utitur ad quod sit aliter in fide Magistri realis distinctio realem
logica docentis; et tam si habitus respicit eandem rationem modi sciendi pro obiecto: quod idem
est de logica docente, et utitur de qua impertitur. = **C**ontra rationem distinctio minorum: eandem
rationem modi sciendi, et utitur modo formali, concelationum: eodem modo formali, negationum
et consequentiam. Hic diversus modi formali respiciendi obiectum consistit in eodem logica
utitur ad quod sit in fide Magistri, et utitur pro obiecto modi sciendi; non tam ex parte
per se et utitur in fide, et forma doctore, et utitur quod ex eadem, cuius ratio accidit in ha
bitus distinctio logica docentis.

Argue 2° potest augere logica docens, quia argutus utitur;
Id est implicata in quod dicitur non realiter. Nam capere quia implicata utitur
non argutus. Maior pro actus. **P**otest logica argutus ad eum doctrinae qui in tali doctrina utitur
tunc; **A**ugere utitur non argutus. = **E**rgo in reali sententia hoc argumentum nullum ha
bet: nam sicut et demonstratio, ut realiter hinc actus doctrinae; et contra; argutus respicit doctrinam
quod argutus utitur. **P**otest realis sit pro probabilis logicae, et argutus utitur doctrinae

Facilitas a Logica; quare in multis sensu utitur logica, quia docet; et non eque sensu in multis locis
in augere potest ut docens, quia in augere ut docens. Sed ne uicem solutioni ad eum uideamus.

Aliex respondet ad argumentum negando maiorem; ad probationem primam antecedenti, nego con-
sequenti. Nam etiam si intellectus proprius experimentum doceret tantum, respectu in doctore, et
facili in utendo, hinc difficultas non oritur ex defectu habitus utendi; sed ex defectu materiam,
sive scientiam. Sic enim, positum in multis habitibus, si lignum lapideum pronon non habeat doctorem, faci-
litas non constituit, non quidem ex defectu habitus, sed materiam; et ante lectum, facti in doctore, diffi-
cile utentem, non quidem ex defectu habitus, sed materiam logicalem. = Et hoc argumentum, si cum sepe
cedens retorqueatur in aduersarium. Nam potest logica referre plures actus doctorem circa di-
finitionem, et rationem aduersionem, quod augere ut subdoctorem in aduersionem, non circa definitionem,
quod ut docens realiter in doctorem a se ipsa ut docente; quod si non concedent.

Argues 3° etiam
conclusionem. Habitus scientificus realiter distinguitur a non scientificis; sed logica ueniunt in
se per se, et in se habet actus, antea non in se habet, et logica docens habet in se; quod si habitus
uicem distinguuntur. Maior parte quod nullus habitus habet actus operatiuos, et facies; sed lo-
gicatus in se habet et se habet illas elicit; quod = Plus primo concedendo maiorem, distinguendo in
se; non in se habet in se habet et in materia si nego maiorem; pro forma concedendo maiorem. Ad
probationem distinguendo maiorem; nullus habitus scientificus elicit actus operatiuos, et fa-
cies per maiorem, concedendo maiorem; et in conclusionem, nego maiorem. Nullum enim, respectu in se non bene
in eo quod habitus in conclusionem per maiorem ad actus in se in se, elicit actus operatiuos, et fa-
cies per maiorem; ut habitus in se non bene in se habet in se, quorum maiorem per se sub operatiuos in se habet
ta est, quare plures actus operatiuos elicitur.

Replie autem. Simpliciter eundem habitum
scientificum ad actus operatiuos; quod implicat eundem habitum scientificum et operatiuos. =
1° Simpliciter eundem habitum et simul practicum et speculatum. Simpliciter, quia sunt
differences et intrinsecas; sed in se operatiuos et in se scientificum, et in se differences extrinsecas sunt;
quod requirunt aduersionem in se realiter habitus = Denique. Facti in se in se logicatus ad
quod in se in se in se realiter habitus in se aduersionem, quia in se procedit ex certitudine
in se in se in se, in se in se in se et in se in se in se in se; sed habitus in se in se in se in se
Hoc ex certitudine et in se in se non procedit in se realiter distinguendo in se aduersionem.

Ad probationem
consequenti ante certitudinem, nego consequenti. Ratio enim operatiuos in se, et in se, respectu aduersionem
sunt differences et intrinsecas non autem respectu habitus. Nam actus habitus est causa equiuoca
quod conueniens potest actus in se in se in se in se in se in se in se in se in se in se in se in se
eadem potentia in se in se, quia causa equiuoca elicitur potest plures actus et in se in se in se.

Novos, ita et idem habetur in consuetudine. Ad 2^{am} n^{on} negamus eundem habere potestatem simul practiceam, et speculative simpliciter, licet etiam concedamus logicam propriam per aliam rationem. Ad alteram respondetur legem adquirentem in fide Magistri realiter distingui a docente, quia ita in consuetudine proceditur, ut non possit primario elicere actus scientie, sed quod sit factus ex fine demonstrationis, nec nisi per aliam scientiam; etiam oportet addere in lege ut nec topicus, et non fictus.

In magis: q^{uo}d aliter actus 1° factus aloga docente actus secundario propositus nequitur. Consequenter propositus: in consuetudine et scientie remota spiritus est, quare prope si quis in consuetudine se exponeret non habere scientie, sed aliter realiter ad scientie adquirentem. **N**egatur sequitur. Ad propositum concedo ante omnia nil contra nos, quoniam in consuetudine se exponeret, multum licet in op^{er}atione expectatio, habere pessimam fallitatis invidetur. **N**on comparatur, sed in signis in fine operationis multum in operatione, habere prope operationibus adquirentem; ex quo non inferatur habere scientie legem, ad quod spectat fallacia deceptio, actus fallacia invidetur, non in fine fallentis, sed in fine invidentis, et in similibus. **S**ed multum non ideo agit de aliter, sed in maxime; sed etiam de venientis, ut eorum effectus prosequitur vultus.

Contra 3^{am} partem eiusdem conclusionis obicitur. **H**ec lege utitur in parte demonstrationis cum tam actualiter in adquirentem adquirentem adquirentem quoniam actus unus est actus doctrine; et tamen actus doctrine qui non est unus. **M**onstra 1° actus legem est actus doctrine; sed non est unus. **M**onstra 2° propositum: licet unus maxime regulam aloga traditur; sed hoc implicat, cum ad primam alogam legem non potest esse alius actus.

Respondeo 1° illy primus actus, quodammodo non potest regulam legem in eumdem, esse unum illam, licet nullatenus actus doctrine partem locum propositum. **S**ed dicitur de 1° actus prudentis, qui est regula subsequentis, et ipse est conformis regulam non incommuni. **R**espondeo 2° q^{uo}d cum ad rationem factam regulam non debet alia ratio, potest, et ille primus legem sit ratio potest regulam certior, et est regula sui ipsius, et est de ratione et usus sui ipsius, secundum de unum consideratione, q^{uo}d refert ad differentiam unam legem in adquirentem. **D**e 3° hactenus in actione, q^{uo}d est ratio factis regulam certior, et se ipse. **D**e in unione quoniam extrema in unum, esse dicitur extremum.

Argues denique ab ipso. **D**icitur actus quod est doctrina et unus eundem, et non suppedi dicitur unus; q^{uo}d lege utitur in parte demonstrationis, nec unum actualiter in adquirentem adquirentem ut docente non propositum in dicitur in actione docente quomodo sit dicitur de demonstratione, quoniam actus est doctrina, et unus contra demonstrationem. **S**icile respondetur actus partem locum demonstrationis, sed tradere unum regulam ad demonstrandum, ipse unus unus omni regulam regulam adquirentem adquirentem demonstrationem quare semper est doctrina, et unus unus regulam dicitur unum. **L**ivis huius questionis.

QVESTIO. III.

An loq̄a non solum ut docens, Sed et̄q̄ ut Utens.
Sūt for̄liter Scientia.

Conceptus formalissimus scientiæ conspicitur habitum per ordinem ad actum formaliter scientiæ, quæ quidem ex mente Philosophi est cognitio certa et evidens conclusio nisi per causam necessariam. Cum ergo esset dubium si habitus istum in actu loq̄a absolute et simpliciter esse scientiæ, proponimus loq̄a plures adus seu habitudines dicere. Præter ipsam utitur inquirendum sub quo munere ille, eliciat. An scilicet ut docens, an ut utens, an ut ab utroque munere docentis scilicet et utens.

Cuiusq̄ Thomæ

Ipse communiter dependunt loq̄a dicere de formalis conceptu scientiæ secundum munus docentis, non utroque munus utens: licet quamplurimum horarum quæ iudicant loq̄a non habere unum in parte demonstrationis, sed tantum in parte topicæ et sophisticæ. Alij affirmant loq̄a non habere utrumque munus docentis, et utens esse positivam scientiæ. Hanc sententiæ illustrat ratio Aristotelis in 1.º Capitulo de Anima, eam que libere pro conelatione complectitur.

Nostra Conclusio.

Loq̄a non solum ut docens, sed etiam ut utens in parte demonstratiua est factiva scientiæ: Utens vero in parte topicæ et sophisticæ ad hunc finem non est scientia factiva, sed præcedens et extrinseca. Hanc sententiæ exprimit magister Thomæ in 1.º Metaphisicæ lectione 4.º, ita loquens: Dialectica enim potest considerari secundum quod docens, et secundum quod est utens. secundum quod docens habet considerationem de istis secundum intentionibus institutum modum quo per istas proceditur ad conclusionem ostendendam in impulsu scientiæ, et hoc demonstratiue facit, et secundum hoc est scientia. Utens vero est secundum quod modo adhibito utitur ad concludendum aliquid præuabilitate in singulis scientiis, et sic procedit analogo scientiæ. Similiter dicendum est de sophisticæ.

Etenim autem sitat arguere. Præterea conclusio non in eam que ad omnes pars partes complectitur. In quibus enim a parte loq̄a secundum quod est docens esse scientiæ. Et ad utrum, quod non in loq̄a docentis intelligitur quæ ut utens non in parte demonstratiua. Nam secundum quod est docens (inquit) instituit modum et certum, et hoc demonstratiue facit. Cum ergo loq̄a nil demonstratiue faciat nisi ut utendo regulis traditis ad docentem, tunc est analogo Magistri, sub nomine loq̄a docentis, intelligitur ipsam utentem in parte demonstratiua, et secundum utrumque munus affirmat esse factivam scientiæ. A parte utrumque, quod ut utens utitur ad concludendum aliquid præuabilitate, et sic

et sic procedit amodo scientia; et eodem dicendum de 10 libris: qd opment e ipse loga ut de
uensi in parte topica, et topica actus uenti n e scientia formalis, sed pax identice
et demaali, quia pro ut sic procedit amodo scientia.

Deinde 1. pars conclusionis pro uata
causa: habitus e formalis scientificus pro ut proprietates de suo obiecto demonstrat; sed
loca ut docens demonstrat proprietates de suo obiecto: qd pro ut docens e formalis scientia.
Minus pro uata: Loga n aliter docet circa diffinm. qd si in quatenus proprietates aliqua
de ipsa demonstrat qd et docens demonstrat proprietates de suo obiecto. Atq; uata: Loga
n aliter docet circa diffinm nisi quatenus de ipsa demonstrat de uere esse clarior suo de-
finito, constare potest, et diffinm, qd aliquid aliud: qd n aliter docet circa diffinm, nisi
quatenus proprietates aliqua de ipsa demonstrat.

Respondetur: Loga docere docere diffinm
est clarior suo definito, et hoc ipse demonstrat, et tunc n demonstrat subuenire docen-
ti: quia pro ut sic soly tradit regula, et traditio uoluntate ex suo conceptu n e formalis demon-
stratio. Sed contra: actus docens diffinm est clarior suo definito: qd n ut quicquid docet, et
scientificus, et demonstrat ut docet: qd talis actus e formalis scientificus ex eo qd e docens. Atq;
pro uata: Loga scientia de qua n presentis docet ut uetus redigere demer, et sine errore
procedat circa diffinm; et hoc requirit agere tunc ipse actus docens scientificus, et demon-
stratio: qd.

Secunda pars conclusionis pro uata: actus loge utenti de uere demonstratio e
formalis scientificus, qd et loga recandi minus utenti in hac parte. Atq; pro uata actus loge utenti in parte
demonstratio e uis actualis constructibus demonstrationis; et hic uis e actus formalis scientificus:
p. Min. pro uata: uis actualis constructibus demonstrationis e ipsa demonstratio actualis, et conse-
quenter ipse actus exercitij demonstrandi; et actus formalis scientificus nil aliud e, qd demon-
stratio actualis: p. uis actualis constructibus demonstrandi e actus formalis scientificus: qd.

Respondent

Contrarij Loge ut utenti n conduere demonstrationis que ad illius uis, et tunc que ad utenti
actualis, qd abque cognitione aliqua: que ut Loga utenti (quod utenti) soly habet materialiter a pharene regula
cognita adocente; qd e demonstrari materialiter, n reuo formalis. Sed contra: Loga ut docens recita
de uera uis ex eo qd docet soly habet tradere regula, et tunc quia hoc ag ut scientificus de demon-
stratio, e formalis scientia: p. uis actualis decant de Loga utenti. In qua pro uata: uis Loge de quo in-
presenti n utitur eeo modo, et cum formidione, sicut discipulus, qui regula tradit a Magistro
et uident n cognita a pharene; et actus scientificus, et ex euidencia de reba constructio de
monstratio: qd n ut docens e formalis scientia, qd ut utenti.

Qual autē loq̄a ut uterū in parte top̄icā, et solūtica n̄ s̄t solūta scientiāq̄, ē 3° partē
 concisionis, prouocatur: actus loq̄e ut uterū top̄icē, et solūticē n̄ sunt scientiāq̄, q̄ loq̄a uterū
 in hac parte n̄ ē solūta scientiā. Ad prouocatur: actus loq̄e ut uterū in hac parte sunt
 si loq̄a n̄ opinatiū, et solūta; Ad hāc actus nullo modo sunt scientiāq̄: s̄. Minor potest ex
 eo qd̄ respicit eandē actū scientiāq̄, et simul op̄inātibz, et solūta. Qual autē loq̄a uterū to-
 picē et solūticē n̄ scientiā de mātibz, prouocatione n̄ eget, cū pro hoc solūtū inuentionem ex eandē
 realiter cū loq̄a docente; ut dubio p̄cedenti habilitat manet.

Dico: si loq̄a n̄ opinatiū, et
 solūticōs euadere tales ratione materiae opinabili, solūta; n̄ autē ratione formę, q̄e iuxta regula
 loq̄e docente, exiuncta ē: quare tales actus inueniunt aduersarij sunt scientiāq̄, alij
 ex parte formę, qd̄ refert ut loq̄a uterū illas euadens n̄ solūta scientiā. Sed hęc responsio
 implicatoriā uigēt, dum elicit actus scientiāq̄, s̄ly ex parte formę. Nam actus scientiāq̄
 essentialiter exigit et deicit formę, et qd̄ sit in materia necessaria: q̄ implicat actū clarū
 in materia p̄se contingenti, qualis ē opinabili, solūta, cū scientiāq̄ actus ex parte
 formę.

Deinde impugnatū solutio: implicat actus scientiāq̄ in poteri generare
 scientiā; Ad actus n̄ elicit in materia necessaria ē in poteri generare scientiāq̄. Minor pro-
 uocatur: scientiā ē habitus adquiretus per demonstrationē; Ad actus n̄ elicit in materia ne-
 cessaria de demonstratione n̄ ē: q̄ ē in poteri generare scientiāq̄. Absoluta arḡ amentā.

Soluiuntur Argumenta.

S. 3.

Arḡ 1° actus loq̄e ut docente ē traditio regulari; Ad hāc n̄ actus solūta
 scientiāq̄: s̄ loq̄a ut docente n̄ solūta scientiā. Minor prouocatur: actus solūta
 scientiāq̄ ē actualis de demonstratione, seu actualis exercitū de demonstrandi; Ad tradere
 regula ad demonstratiōem conficiendū, hāc n̄ de demonstratione actuali, nec actualis exer-
 citū demonstrandi: q̄ traditio regulari n̄ actus solūta scientiāq̄. **R.** conce-
 sa materia, negando min. Ad prouocatur, conceda materia, distingo minorē: tradere regula
 ad demonstratiōem scientiāq̄, et de demonstratiū, nego min: non scientiāq̄, concedo min.
 et nego conueq̄.

R.espondetur: licet loq̄a scientiāq̄ doceat, n̄ t̄m procedit scientiāq̄
 t̄m ex eo qd̄ docet: q̄ secundū munus docente n̄ solūta scientiā. Ad prouocatur:
 actus solūta scientiāq̄ ē cognitio conclusionis per causas; Ad licet loq̄a cognoscat
 conclusiones per causas, n̄ t̄m ex eo qd̄ docet, quia ex hoc titulo unice habet tradere
 regula: q̄. Viget t̄m loq̄a ut scientiāq̄ dist̄nguitur talij exercitū accipit et docente: q̄
 ex eo qd̄ docet n̄ solūta scientiā. Ad

Provatari ^{nuptice} ut docens obiectu, ut regulabile, non ut sciunt; et ut sciunt, ut obiectu, ut sciunt, non ut regulabile, et hoc refert ad distinctionem laboris ex parte...

Respondet ad hunc quibus antecedens est eoque docet ut sic, concedo antecedens: est eoque docet logicali modo nego antecedens, et si nego antecedens. Et eodem modo distinguitur ad provationem. Logica enim et habet conceptus generales cum de certis, et specificum docendi logicaliter et demonstrative: et licet non procedat scientificiter, cognoscendo conclusiones per suas causas ex conceptu generali docendi; bene tamen ex conceptu specifico docendi logicaliter. Sic licet homo non dicatur ex eo quod animalis generative, bene tamen ex eo quod animal rationale ut specificum. Ad hoc autem similia dicimus conceptum scientie intelligi ex presertim de lingua a conceptu generativo docendi non autem a specifico docendi logicaliter: quia ex conceptu generativo docentis ut presertim obiectu ut patet regulabile; ex conceptu vero docentis logicaliter et demonstrative, ut presertim obiectu ut regulabile scientificiter.

Argues. 1. Logica ut utens et ut docens est formalis actus, ut tamen docens: quia ut docens, non ut utens est formalis scientia. Consequentia provatur: scientia ut talis quoad hunc modo est solutio, actus vero modo compositivus; et logica ut docens procedit modo compositivo, non procedit modo solutivo. Ergo logica ut docens et utens est formalis actus, non est formalis scientia. Respondet autem in eadem quod procedat pure modo compositivo; atque hanc hancalem et scientificam, qualis est logica ut docens modo compositivo simul et solutivo: quia non repugnat logicam secundum manus docentis et utentis in eadem, et simul formalis scientia.

Sed replicari etiam non repugnet logicam esse actionem et scientiam secundum diversam manerem, implicat tamen hoc hanc formalis scientiam secundum hanc manerem. Et hanc manerem ad certum utentem, ut formalis actus non est formalis scientia. Antecedens provatur. 1. Logica ut scientia generativa habet distinctas entitates. Secundum eadem manerem requiritur et formalitas actus et scientia. Antecedens provatur: distinctio in omnibus corrupondent entitatibus distinctis; et scientia, et actus distinctis distinctio in omnibus definitur uti. Logica ut actus et ut scientia habet distinctas entitates.

Secundo. Logica secundum idem manerem requiritur et generalitatis et specificitatis quod competit scientie, et simul de contingentiibus et contingentibus quod competit actui. Secundum eadem manerem sub quibus ut formalis actus, non est formalis scientia. 3. Quod quod si de logica ut docente, ut utens, licet procedat ut actus, et non ut scientia. Ex provatur: scientia ut talis est de universalibus; et logica ut utens non universalis in ea universalis, sed et actus singularis; et si actualis contra obiectum sit per se singularis.

Ad rep. hanc nego antecedens. Ad provationem concedo antecedenti nego consequentiam. Ad hanc provationem concedo totum ex quo nihil contra movet. Licet enim logica ut scientia et ut actus habeat distinctas entitates, ut utens tamen et ut docens et ut formalis actus, et formalis scientia. Sic licet animalis generative, non distinctas entitates, homo ut homo et ut formalis animalis, et formalis rationalis.

Ad secundum nego ante eadem. Nam si *loga* videtur et utens sit factiva operati contingenti, *expon-*
matricas, et cum habeat secundum talia munera respiciat opus contenti generi, non sunt in genere, sed sunt
 necessariae et quoad eorum, etiam et formalia scientia.

Ergo quod constat solutio ad ultimum. Nam
loga utens constat opus singulari, et per hoc non habet de non constanti in universali, ut in com-
 muni. Est respiciat opus singulari, non singulariter, sed ut in generali sunt. Et argumentum
 utroque in ista ratione, *loga* videtur esse formalia scientiam. *Loga* utens agit de singularibus
 in abstracto, quia constat de non constanti in generali, et per hoc videtur esse regulam ad talem
 demonstrationem in generali, cum *loga* talium constat utroque ex parte traditi ad docentem. Et etiam
 ut docens agit de singularibus, et pro ut non est formalia scientia.

Arguas denique. *Loga* utens in
 parte topica et factiva est in abstracto, et in parte scientia est in parte operati. Et per hoc utens in parte scientia est
 formalia scientia. An videtur pro utroque? **S**ed prima artificialia philosophi mihi opinatio est eadem est eadem
 regulas *loga* docentis, quae eadem est ac forma artificialia. Et *loga* in bono non habet in abstracto, sed in parte scientia
 est in parte operati, et forma artificialia philosophi mihi demonstrat artificialia est. **S**ed forma philosophi mihi opinatio est
 in parte operati antecedens: per respiciat ad eum opus in abstracto, et in parte operati habet in abstracto
 ad eum in abstracto, talis est in parte operati: et idem est per hoc. = **C**onfirmatur autem. Constat utroque
 regulas scientificas, et scientificas, et constat utroque philosophi mihi topici est utroque regulas scientificas, quales sunt
 omnia quae tractat *loga* ut docens. Et talis non videtur scientificas est, et ad eum topica, sed in parte operati.

Ad argumentum nego simpliciter antecedenti. Ad primam pro uatione dicitur in parte operati: in
 ta regulas *loga* docentis non constanti ut in hoc primo topica concedo in parte operati. *Loga* mihi aliqua
 modo scientificum nego in parte operati. **C**onfirmatur autem. **C**onfirmatur autem. **C**onfirmatur autem. **C**onfirmatur autem.
 perfecta applicata materiam operati, et philosophi mihi euadet opinatio, et nullo modo scientificum.
Loga utens est quando habet regulam constat ad eum per opinatio, et nullo modo scientificum.
 Et licet forma philosophi mihi opinatio, et in eadem ratione ac forma philosophi mihi demonstrat, et tamen dicitur
 in modo applicata, et respiciat utroque scientificas, et non alia.

Ad secundam pro uatione, et in parte operati, et in parte operati.
 ne actum operati non generat habet scientificas, ratione de obiectis quae multiplicata sunt ea, et in
 tione, ut opinatio non tamen ratione talis, ut in parte operati, et in parte operati, et in parte operati.
 tamquam non deulog materiam, qui habitus nullo modo est scientificum. = **A**d confirmationem dicitur
 in parte operati, et in parte operati, et in parte operati, et in parte operati.
 regulas, et ad opinatio, et in parte operati, et in parte operati, et in parte operati.
Confirmatur autem. **C**onfirmatur autem. **C**onfirmatur autem. **C**onfirmatur autem.
 tione scientificas non euadet talis regula comparati. **S**uo improponitur habitus, et in parte operati, et in parte operati.

Sciencia, concedo antecedenti: ut ante nego antecedens. Logica enim ut sciencia intendit primario ad
demonstrandum et secundario et proximo ut utriusque unum primum intendit utrumque cum utriusque sit
subiecta cum alia ad se. *Ab. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.*
Sciencia *Ab. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.*
Sciencia *Ab. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.*

QUESTIO. V. AN LOGICA SIT SCIENCIA Practica L. Speculativa? Exam?

SI natur quid sit praxis, et **an** detur in Intellectu.
Practici unde sumitur ex utroque parte, si scilicet accipitur, seu agitur. Speculativa in utroque dicitur
distinguitur *Ab. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.*
Practici unde sumitur ex utroque parte, si scilicet accipitur, seu agitur. Speculativa in utroque dicitur
distinguitur *Ab. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.*
Practici unde sumitur ex utroque parte, si scilicet accipitur, seu agitur. Speculativa in utroque dicitur
distinguitur *Ab. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.*

Secundum quia sola quae in
presentia communiter sequuntur unum et propter hoc non datur praxis in intellectu, neque in anima.

Praxis est actus alterius potentiae ab intellectu, natura libera potestatis intellectus, naturae illius potentiae
ad aliquid bonum rationis, ad hoc est sit actus. Et hoc dicitur cum non sit nisi ad naturam intellectus ad aliquid bonum rationis
ut illi contentum. Quare actus praxis: ex eo quod praxis praxis in actu alius potentiae ab intellectu.
Natura actus alterius potentiae ab intellectu bonum rationem praxis, quia dicitur bonum et agibile, ut
per actus intellectus, nec illa ratio facta agibile, sed actus unus actus in actu alius potentiae ab intellectu et
liber et per aliam naturam intellectus, ut dicitur: Cuius actus intellectus non nobis intentionem praxis?

Ex quo actus scilicet dicitur actus praxis praxis in actu alius potentiae ab intellectu, quia dicitur bonum et agibile, ut
particularis solum unum bonum, sicut limitationem intellectus: quod dicitur praxis est particularis intentionem praxis
distinguitur, sequente: Cuius actus intellectus non nobis intentionem praxis.

Revertitur denique

praxis dicitur, quia operatio praxis praxis in actu alius potentiae ab intellectu, quia dicitur bonum et agibile, ut
rationis. **P**ropter hoc, in actu alius potentiae ab intellectu, quia dicitur bonum et agibile, ut
distinguitur ad praxis dicitur in actu alius potentiae ab intellectu, quia dicitur bonum et agibile, ut
ut, cuius actus intellectus non nobis intentionem praxis, quia dicitur bonum et agibile, ut
autem praxis dicitur in actu alius potentiae ab intellectu, quia dicitur bonum et agibile, ut

Propter hoc, in actu alius potentiae ab intellectu, neque in

communi dicitur: Praxis est operatio intellectus, quia dicitur bonum et agibile, ut
praxis. Quia dicitur bonum et agibile, ut
to, praxis: omnis actus intellectus, ut praxis, quia dicitur bonum et agibile, ut
Praxis est operatio intellectus, quia dicitur bonum et agibile, ut

Intellectus intellectus h. ut cognitio nro parabili, ad se sic est practicus, Intellectus intellectus pure contemplatiu

In intellectu, ut cogniti... Intellectus intellectus... Intellectus intellectus... Intellectus intellectus... Intellectus intellectus...

Non inquam ualebit... Non

Intellectus intellectus h. ut cognitio nro parabili, ad se sic est practicus, Intellectus intellectus pure contemplatiu... Intellectus intellectus...

Utrum dicitur potest, Intellectus intellectus

dandum est eundem dicitur cognitio nro parabili, ad se sic est practicus, Intellectus intellectus pure contemplatiu... Intellectus intellectus...

Prenotantur Aliqua Ante Decisionem precipui dubij, Et ref. Sent.

III. II

Ante resolutionem hinc oportet... Intellectus intellectus... Intellectus intellectus... Intellectus intellectus... Intellectus intellectus...

Finis operis est eum respiciet... Intellectus intellectus... Intellectus intellectus... Intellectus intellectus... Intellectus intellectus...

28
 Non ergo videtur quod ambigua sit practica & speculativa quia si sit in eadem eorum per personam sed per
 finem operis et in eadem eorum. 1. differunt scientia practica res obiecti nam practica agit in actu operis
 obiecti speculativa vero in actu operabilis et in actu in illius contemplatione. 2. differunt
 denique ex modo procedendi nam scientia speculativa procedit modo purae speculationis; practi-
 ca vero modo resolutivo ad operabile; ita ut si solvat non tenet propter resolutionem sed propter
 actum operabilem.

Item itaque innotabile, si sententia defendit legem necesse practicae & specula-
 tiuae, sed in eadem eorum delectabilis, talis est in practica, quae speculativa est. Ita dicitur in
 Zagabellae. In eadem eorum, et alibi antiqui. Sed haec sententia est confusa a bonis auctoribus et
 est ut patet: nam non in scientia tendens in unitate obiecti, si tendit operationem, sed in
 speculationem. Sumimus, si primum, est practica, secundum speculationem, si tunc, est practi-
 ca, et speculativa simul. Simpliciter legem necesse practicae & speculativa. Nec in eadem
 ut innotat in practica.

Secunda sententia, eaque celeberrima defendit legem esse simpliciter specu-
 lativam, et tantum secundum quod practicae. Haec est communiter in 1. et 2. gradibus. Vi-
 bum in istam propriam, practicae = 3. et opposita venit esse simpliciter practicae, et tantum secundum
 quod speculativa. Ita sonant. Conventualiter, Ariaga, Turo, Onco, Francus, longipici, et
 alij. Tam etiam secuntur plures modernis notis. = 4. denique tunc est in simpliciter
 practicae et simpliciter speculativa simul. In hac opinione est in ista Patet in eadem quae
 ratione 44 metaphisicae ratione 13 numero 54. In eadem tenent Barquet, in eodem Publio.
 et alij.

Nostra Conclusio §. III

Legem esse simpliciter practicae non tamen simpliciter speculativa, sed tamen secundum quod
 practicae. Conclusio est in ista opinione quae dicitur in eadem. 1. in eadem quae dicitur in eadem. 2. in eadem
 quae dicitur in eadem. 3. in eadem quae dicitur in eadem. 4. in eadem quae dicitur in eadem. 5. in eadem
 quae dicitur in eadem. 6. in eadem quae dicitur in eadem. 7. in eadem quae dicitur in eadem. 8. in eadem
 quae dicitur in eadem. 9. in eadem quae dicitur in eadem. 10. in eadem quae dicitur in eadem. 11. in eadem
 quae dicitur in eadem. 12. in eadem quae dicitur in eadem. 13. in eadem quae dicitur in eadem. 14. in eadem
 quae dicitur in eadem. 15. in eadem quae dicitur in eadem. 16. in eadem quae dicitur in eadem. 17. in eadem
 quae dicitur in eadem. 18. in eadem quae dicitur in eadem. 19. in eadem quae dicitur in eadem. 20. in eadem
 quae dicitur in eadem. 21. in eadem quae dicitur in eadem. 22. in eadem quae dicitur in eadem. 23. in eadem
 quae dicitur in eadem. 24. in eadem quae dicitur in eadem. 25. in eadem quae dicitur in eadem. 26. in eadem
 quae dicitur in eadem. 27. in eadem quae dicitur in eadem. 28. in eadem quae dicitur in eadem. 29. in eadem
 quae dicitur in eadem. 30. in eadem quae dicitur in eadem. 31. in eadem quae dicitur in eadem. 32. in eadem
 quae dicitur in eadem. 33. in eadem quae dicitur in eadem. 34. in eadem quae dicitur in eadem. 35. in eadem
 quae dicitur in eadem. 36. in eadem quae dicitur in eadem. 37. in eadem quae dicitur in eadem. 38. in eadem
 quae dicitur in eadem. 39. in eadem quae dicitur in eadem. 40. in eadem quae dicitur in eadem. 41. in eadem
 quae dicitur in eadem. 42. in eadem quae dicitur in eadem. 43. in eadem quae dicitur in eadem. 44. in eadem
 quae dicitur in eadem. 45. in eadem quae dicitur in eadem. 46. in eadem quae dicitur in eadem. 47. in eadem
 quae dicitur in eadem. 48. in eadem quae dicitur in eadem. 49. in eadem quae dicitur in eadem. 50. in eadem
 quae dicitur in eadem. 51. in eadem quae dicitur in eadem. 52. in eadem quae dicitur in eadem. 53. in eadem
 quae dicitur in eadem. 54. in eadem quae dicitur in eadem. 55. in eadem quae dicitur in eadem. 56. in eadem
 quae dicitur in eadem. 57. in eadem quae dicitur in eadem. 58. in eadem quae dicitur in eadem. 59. in eadem
 quae dicitur in eadem. 60. in eadem quae dicitur in eadem. 61. in eadem quae dicitur in eadem. 62. in eadem
 quae dicitur in eadem. 63. in eadem quae dicitur in eadem. 64. in eadem quae dicitur in eadem. 65. in eadem
 quae dicitur in eadem. 66. in eadem quae dicitur in eadem. 67. in eadem quae dicitur in eadem. 68. in eadem
 quae dicitur in eadem. 69. in eadem quae dicitur in eadem. 70. in eadem quae dicitur in eadem. 71. in eadem
 quae dicitur in eadem. 72. in eadem quae dicitur in eadem. 73. in eadem quae dicitur in eadem. 74. in eadem
 quae dicitur in eadem. 75. in eadem quae dicitur in eadem. 76. in eadem quae dicitur in eadem. 77. in eadem
 quae dicitur in eadem. 78. in eadem quae dicitur in eadem. 79. in eadem quae dicitur in eadem. 80. in eadem
 quae dicitur in eadem. 81. in eadem quae dicitur in eadem. 82. in eadem quae dicitur in eadem. 83. in eadem
 quae dicitur in eadem. 84. in eadem quae dicitur in eadem. 85. in eadem quae dicitur in eadem. 86. in eadem
 quae dicitur in eadem. 87. in eadem quae dicitur in eadem. 88. in eadem quae dicitur in eadem. 89. in eadem
 quae dicitur in eadem. 90. in eadem quae dicitur in eadem. 91. in eadem quae dicitur in eadem. 92. in eadem
 quae dicitur in eadem. 93. in eadem quae dicitur in eadem. 94. in eadem quae dicitur in eadem. 95. in eadem
 quae dicitur in eadem. 96. in eadem quae dicitur in eadem. 97. in eadem quae dicitur in eadem. 98. in eadem
 quae dicitur in eadem. 99. in eadem quae dicitur in eadem. 100. in eadem quae dicitur in eadem.

Rationes prolatas
 Propter conclusionem: si scientia simpliciter practica est illa cuius finis est in actu operis et in eadem
 est operatio sui obiecti; si operatio sui obiecti est finis praemissus et in actu operis et in eadem

Et simpliciter practica. Minor pro ut dicitur 2o. hinc primarius, et in secundo hinc est
 qui intendit bene et regulariter per unum actum proprium respectu maius: sic per actum proprium, et rationa
 abo. 2o q. 2. intendit bene et regulariter operatio inobediens, scilicet modo sibi obediens. Minor pro ut dicitur:
 Actus proprius est primarius 2o q. 2. sunt doctores et unus, atque per hoc actus intendit bene et regulariter
 eius operatio modo sibi obediens, nam data labora dicitur operatio, et unus operatur: Operatur per
 prius et primarius 2o q. 2. solum intendit bene et regulariter operatio inobediens.

Pro ut dicitur 1o. minor

primarius dicitur. Modus sciendi qui est obiectum 2o q. 2. operabili de deo operatio debet in
 tendit esse et regulariter primarius ab aliquo scientia. Item nihil op. 2o q. 2o. Ideo sciunt in se et
 primarius hinc pro rationa liti et operatio, quia actus proprius sunt actus voluntatis, et dicitur 2o q. 2. dicitur
 sunt regulariter rationis, sicut in 2o q. 2. sunt operationes intellectus, et dicitur 2o q. 2. sunt regula
 las eadem 2o q. 2. quia de regulariter est 2o q. 2. Inquit dicitur Thomas in qua dicitur proprius et primarius, sed
 dicitur de omni operatione intellectus: hinc primarius et in se in 2o q. 2. Ceterum solum hinc
 dicitur ut hinc contrarius) et operatio in obiecto.

Pro ut dicitur 2o. conclusio. 2o q. 2. simpliciter dicitur:

2o simpliciter practica. Contra pro ut dicitur: habitus habens obiectum simpliciter operabile est simp
 pliciter practicus: sicut habitus qui simpliciter est et as habet obiectum simpliciter operabile. Item 2o q. 2.
 est simpliciter actus: sicut simpliciter practica. Sicut dicitur esse actus simpliciter non absolute, sed cum ad
 dicitur, sicut liberalem.

Contra 2o primo. nam dicitur

nam dicitur in quo est actus simpliciter, et simpliciter habi
 ua, et respicit obiectum simpliciter operabile: sicut 2o q. 2. est actus simpliciter, sicut liberalem. Item pro ut dicitur est
 simpliciter actus, et respicit obiectum simpliciter operabile. Item pro ut dicitur est simpliciter practica
 sicut dicitur 2o q. 2. operabile, quia operatio habens, et essentia speculativa, quia operatio est per se
 latius, et quia primarium. Contra secundum. Sicut dicitur actus habens pro se frequen
 tiam. Speculationem potest subsistere etiam ablato operatione, cum habitus sufficienter subsi
 tat et operatio ne sit primarius: sicut simpliciter actus est. Item 2o q. 2. dicitur actus respicit primarius spe
 culativum.

Quod autem 2o q. 2. dicitur

quod autem 2o q. 2. dicitur simpliciter speculativa, quod est 2o q. 2. conclusio, pro ut
 tua esse tunc pro ut dicitur fundamentum. Contra autem per tunc. Item 2o q. 2. est simpliciter specula
 tiva quia prout in 2o q. 2. dicitur, sicut dicitur de omni, dicitur de nullo, quod sunt eadem unum dicitur
 sunt eadem in se et esse, et sunt simpliciter speculativa: sicut hinc non pro ut dicitur 2o q. 2. est simp
 pliciter speculativa. Item Minor pro ut dicitur. Etiam modo dicitur et dicitur in 2o q. 2. dicitur et tunc
 patet in 2o q. 2. et tamen hinc dicitur sunt simpliciter speculativa, sicut dicitur in 2o q. 2.

Respondent Contra: illa principia dicitur omni et dicitur in esse simpliciter speculativa; et hinc
 sunt quae dicitur illis niteantur, non tamen quae practice erunt, sed quae scientiae sunt, solum enim egent illis prin-
 cipij et conclusionibus per causas necessarias cognoscant, quod unice competere conceptibus scientiae videtur. = = =
 Sed Contra: nam hoc ad primum (supra) implicat in unum, non ad illa requiritur scientiae practicae, quae sci-
 entiae sunt, et adesse simpliciter speculativa, quod ita patet. Ideo per hoc locum evadit simpliciter specula-
 tiva, quae niteatur illis principij, ut alij scientiae practicae, quae scientiae sunt etiam illis principij nitean-
 tur: Quod si scientiae practicae, quae scientiae sunt, evadit simpliciter speculativa.

Valida scientiae
 practicae quae scientiae sunt niteantur simpliciter principij speculativa. et tamen quae scientiae sunt
 non sunt simpliciter speculativa: Quod hoc locum illis principij niteatur simpliciter speculativa non erit.
 Vnde etiam auctorem. Principia quibus locum immediate niteatur sunt simpliciter practica; et tamen in-
 tuitus per se non evadit simpliciter practica; etiam si admitatur principia Contra: principia assignata sunt
 simpliciter speculativa, locum simpliciter speculativa non erit. Contra: imperium, etiam in praeo: locum
 in modo dicitur niteatur illis principij: sed loquimur de ut Constante turba sunt, quae niteatur, Copula et par-
 ticipatio et cetera, sed hoc principia sunt simpliciter practica, cum ad se niteatur non loquimur et
 per se primario ordinem tunc.

Quod si quae locum videtur dicitur secundum quod speculativa, hinc
 sequitur hinc practica, quod non requiritur in combinando praeo: et dicitur in modo. parte quae niteatur
 et articulo 16 articulo: scilicet in parte dicitur speculativa quantum ad modum et putari et dicitur con-
 siderat dicitur in differendo et addendo et considerando niteatur, alia quae dicitur in parte, hoc requiritur
 dicitur operabilia modo, speculativa dicitur considerat, et secundum quod dicitur in parte. Sed hoc etiam
 in modo dicitur considerat, differendo, dividendo, et addendo. Quod dicitur in parte, speculativa
 quod ad modum, praeo: etiam dicitur. Et hinc dicitur speculativa, et hinc dicitur, combenit omnibus scientij
 practicae, quia est proprietas scientiae, et conceptus generalis scientiae.

Solutio Argumentorum sive

Aquinas. In his quibus dicitur angelici conceptus, non per se. Quae sunt in arti-
 culo 3. ad tertium dicitur, quod in his speculativa dicitur in parte, et modum dicitur in parte, per se
 Consideratio dicitur in parte et cetera. = Item quae sunt in secunda secunda cum 51 articulo, secundo dicitur
 in parte dicitur, alia rationalis dicitur et dicitur, quae ordinatur ad in parte et cetera =
 Niteatur quae niteatur in 4 articulo 2. dicitur, quod speculativa dicitur quodam facit putari dicitur in parte,
 per se et alia in parte. = Et hinc combenit quae speculativa dicitur, et tamen quae speculativa
 dicitur dicitur. Desponde dicitur Thomae locum quae est in parte dicitur, sed loquimur et simpli-
 citer speculativa.

Hec etiam dicitur Thomae, quae dicitur ad dicitur, praeo: et tamen dicitur, et in parte dicitur,
 cum non loquatur angelicus dicitur de speculativa dicitur et dicitur, et in parte dicitur et cetera.

Prove dicitur / speculativa idem e ac soluta per principia a universaliis qd. compere dicitur hinc ex
 concepta sciencia. Audiat ex quo Angelicus dicitur docens comob medicina que e simpliciter practica
 pte etiam dicitur secundum quid pte e propria speculativa. De uero enim dicitur quod dicitur ad rtespon
 dit ad patrem:

Con autem medicina dicitur in theoreticam et practicam, ratione dicitur de re
 cundum finem, sic enim tota medicina sub practica continetur, ut patet ad operationem ordinatam et
 attenditur per predicta dicitur secundum quod ea que in medicina tractantur sunt propria in qua fac
 matione ad operationem: Ha enim pars medicinae dicitur practica quod docet modo operationis dila
 nationem scilicet quod talia oportunitatibus sunt addenda talia remedia. Theoretica dicitur illa pars
 que docet principia a quibus homo dicitur in operatione, et non proprie, sic dicitur dicitur
 sunt, quod operantur febres cum tot: unde non oportet quod dicitur ad dicitur dicitur alia pars dicitur
 theoretica quod patet in illa parte sub speculativa sciencia ponatur. Ex comob expante Angelicus dicitur
 medicina que quantum ad finem e simpliciter practica, que ut tamen per principia a universaliis dicitur
 ut dicitur test eodam modo / speculativa. id est per quod dicitur a ex illa parte e demonstrandum e.

Arguitur tamen
 ratione. Si pars practica et in eadem lege e iustus et non pars. Quia e simpliciter practica et
 simpliciter speculativa. Antecedens prout dicitur: Loga intendit modum sciendi propter unitatem modi
 sciendi: Quod dicitur pars practica et in eadem lege e iustus. Prout dicitur antecedens Loga intendit modum
 sciendi ut per se talium e sciendi ac te et in eadem natura rerum completum, sed hoc e inter
 dicitur modum sciendi propter illius unitatem.

Respondeo negando antecedens arguitur ad prout ratione
 nego etiam antecedens, adcurus prout rationem, hinc maiorem, dicitur tamen prout illa dicitur, ut
 naturam eorum contemplatur: hinc dicitur: hinc pars practica non e maiorem secundum
 concedo maiorem, et subdata dicitur tamen maiorem, et non negam. tam enim ab eis prout, et per maiorem
 Loga ut dicitur ab alio sciendi ratione et tamen: hinc e quod dicitur e fine secundum modum
 dicitur sciendi contemplatur, et in eadem prout intendit modum sciendi, et dicitur tamen, et non e
 honorem. Clarius e dicitur: non contemplatur Loga ut contemplatur, sed ut docens et ut tamen.

Replicatur. Loga quare dicitur propter ipsum sciendi, quod contemplatur ut in contemplatione relata. Antece
 dens prout dicitur: Loga intendit prout rationem, et e rationem, sed hoc e quare dicitur prout rationem
 Quare dicitur: quia Loga intendit dicitur in telectum ut dicitur prout procedat in dicitur prout rationem
 sed hoc dicitur prout omni sciencia simpliciter practica que e dicitur propter ipsum sciendi, et
 cum quilibet Loga e rationem intendit. Respondeo negando antecedens, ad prout non
 dicitur modo eum: Loga dicitur ab eis Loga prout rationem prout et ut prout, concedo maiorem
 speculativa et ut contemplatur prout prout.

Replianus: talia principia ~~non~~ ^{procedunt} et assumuntur aloga in ^{re} dictatione practica, qd adu-
 pro ut sic non ordinantur ad opus. An pro utitur dictatione practica et reverba proxima
 operari, ita ut ipse positio statim operi conficiatur; sed ex illis solis principij operi legale con-
 fici nequit: qd dictatione practica non sunt. **P**ro resolutione nota, principia practica esse
 in duplici differentia: quorundam dicuntur practicae practicae, et per modum operari, quae dicuntur opus
 hic, et nunc faciendy: alia dicuntur practica non practicae, et per modum imperij; et per modum
 exemplarij; ita ut operari ad illa tenentur ad exempla iturpialat opus connotuendy, et hec
 ut modi sunt principia a contrarij signata.

Ex quo in forma, subigo an non sunt dictatione
 na practica, et per modum imperij practicae, concedo an; per modum exemplarij, nego an. Sicut
 enim in re practicae et per modum imperij practica non sunt, per modum em exemplarij assumen-
 tur aloga ad opus. Vel, facile ab arguto te expectat, si respondeat illa principia esse, nec
 esse determinate practicae, nec determinate speculative, sed indifferente, ex illis que
 hinc inde practica colligere ^{principia} practicas et speculative speculative; et licet referret
 aendy acty, imo et habity nec esse practicas, nec speculative propter sui determinacionem, non em
 referat illa principia esse huiusmodi propter sui indifferencie, et utilitate.

In hac de sen-
 tentia ita arguunt eum Invenos. Practicas et speculative non sunt differentie essentiali in eady habitus in-
 conungibiles: qd ^{conueniunt} ⁱⁿ ^{loga} ^{non} ^{patet}, cum in Theologia, quae iuxta dby Thomae
 e practica, et speculative simpliciter, dum in habitu fidei, qui ut contemplatur ueritate diuina
 e simpliciter speculative; et pro ut dirigat operatione uoluntatis, simpliciter practica. Dum denique in
 eady potentia intellectuali, quae utraque de se in simpliciter.

Primo illas differas non esse essentiali-
 ter in conungibiles, negare conungi posse in loga propter ratione pro uoluntate non esse simpliciter speculati-
 uis. Quorum uero tali ratione uoluntate, respondet negando an. Ad prouisionem dicunt, practicas et
 speculative, sly esse differas essentiali respectu habitus determinate naturalis, qualli e loga, non uero
 respectu potentie intellectualis, nec habitus supernaturalis, quae uoluntate sunt: in re illud staty; quae
 in inferioribus sunt de se in, sunt amita in superioribus. Practicae respondent, in habitibus fidei
 et Theologiae dant specialis ratione, quia sunt specialis participationes scientie diuinae, quae prac-
 ticae, et speculative e, qd quiddam non reperitur in loga, uoluntate habitus pure naturalis. **O**biect

Sed facio huius contentis: 1. Hec loga e simpliciter practica, quia dirigat scientias prac-
 ticas in re operationis: et eiq dirigat speculative in re speculationis: qd eiq esse simpli-
 citer, speculative: Minor patet quia re de quibus e loga (aut dby Thomae) non quae uoluntate

Propter seipsum, sit ad admodum ad alia scientia et practica, quae speculative. 2.
Ideo loquar de scientia speculativa, et practica, quia eorum actus regulantur, et dicitur
quodammodo aloga; sed haec ratio nulla est. Minor pro natura: actus scientiae speculative ab-
soluta efficiunt, et tunc non simpliciter practica: si nec loquar licet talis actus dirigat. Consequenter
patet ex illo communi proloquio: propter quod unumquodque tale, et illud magis. Et haec
non est operari in modo, quae dirigens, et regulans.

3. actus metaphisicus est simpliciter
speculativus respectu metaphisicus et requirit esse simpliciter practicum respectu legis, cum
practico, et speculative sunt legis continentales saltem respectu eorum actus. 4. licet mo-
dus sciendi sit simpliciter operabilis, potest esse simpliciter speculativus; sed non nisi aloga, et
soluta lege sit obiectum: et loquar est operativus, et simul speculativus simpliciter sit obiectum. Ad
Nihilque licet loquar ut non respiciat opus contingens, et scientia tunc requirit obiectum, et
contingens respiciat; sed modus sciendi sit operabilis est quod contingens, sed licet; et
loquar et scientia requirit respiciat sui obiectum, ut operabilis est tunc simpliciter speculativum
non licet ut non sit simpliciter practica.

Hec sunt prima fundamenta huius sententiae
Ad 1. distinguo: ideo praesertim, nego ans; ideo et quia talis directio est finis in tantum
legis, concedo ans. Finis enim intentionis est aliter scientiarum est extrinsecus respectu legis
eius finis intentionis est directio eorum ad suos finis; quare finis intentionis legis si est
in scientia practica, sicut speculativa simplex est practica. Et ita intelligenda sunt verba
ua dicitur homo. Ad 2. distinguo maius: quia eorum actus regulantur aloga ut quod pro mo-
dus obiectum, et practica, concedo maius; ut quod ex parte modus actus ipsius legis, nego maius.
Licet enim alii scientiae speculative sua actus efficiant, non respiciunt ipsos, ut obiectum et
ut quod, sed tantum ut quod, licet quia modus illis tendunt ad sui obiectum simpliciter
speculativum.

Ad 3. concedo totum ex quo non contra nos. Non licet respiciat actum
speculativum respectu metaphisicum, esse practicum respectu legis, non tamen esse practicum, sed licet
actus directus, et regulatus aloga. Ad 4. dico, quod obiectum legis est modus sciendi ut opera-
bilis, si vero propter solam contemplationem cognoscatur, tunc licet manet huiusmodi cogiti-
tionis non pro unum aloga, sed a solo intellectus. Ad ultimum ratio stat ex precedentibus
loquar non respiciat opus contingens contingenter, sed necessarius, et in omni modo; quia ut
scientia practica respicit modus sciendi ut operabilis per causas necessarias, et per re-
gulares perpetuas, et ut licet operari modus sciendi in omni modo. Et arguitur pro-
bat nulli dari scientiam practica, cum nulla scientia respiciat opus contingens.

CAPVD ILDNECESITE

39

Et concursu Logice Ad alias Scientias.

Questio Prima an Logica sit necessaria simpliciter,
Tantum secundum quid Ad alias Scientias Adquirens.
Explicatur Titulus. Referuntur Sententię.

SI

Ad perfectam et talem intelligentiam non oportet huiusmodi necessariam; simpliciter, per eandem quod.
Necessarium simpliciter est illud in quo homo ab intellectu consequi potest. Et ita quibus deus per se habet ne-
cessarium secundum quid est illud in quo homo ab intellectu consequi potest,
non manifestabile et presente: et ita sequitur dicitur necessarius ad longum ita arguendum.

Noto deinde Sciencia

entiam quamlibet induplicatam non dicitur in se. Indicitur autem et perfecta, si imperfecto. Si autem
explicat, et extensius, et in extensius. Habet sciencia in statu perfecto, seu extensius in rationem, quoniam non con-
clusiones ad ipsam spectantes per se. Habet et extensius in statu imperfecto, seu in rationem in extensius
quoniam non habet extensius in conclusionem sciencie et extensius. = Noto deinde: Sciencia imperfecta dicitur quod ad
habentibus et extensius et extensius per quod ad accidentia et secundum. Habet et extensius in rationem in extensius per
hoc quod omnes conclusiones illius sciencie et extensius: non. = Nota deinde: Sciencia imperfecta dicitur quod ad
3. ratione explicanda.

Quibus patet habet in procedit contra eandem de logica necessarius, quod est habitus per
motum principiorum logicorum. Non de hac nullus dubitat esse simpliciter necessariam ad sciencia
et extensius in materia cuiuslibet sciencie, per eandem de logica artificiali adquirens, tam
naturalis quam habitus. In qua, et extensius docet logicam esse simpliciter necessariam ad sciencias tam
perfectas quam imperfectas, quam perfectas comparandas. Ita Soto. Arago. Pansa. Lerma. Et alij quos citat et
requiritur inveniuntur simul Cardinalis noster de Aguirre.

Secunda sententia dependit esse simpliciter necesse-
riam ad alias sciencias adquirens in statu perfecto non autem imperfecto. Ita compositores. Et alij
et ita Dominico Sinesio per questionem per articulo 10. Quam plures etiam somnia equum dicitur.
Et araxi in esse necessariam simpliciter ad alias sciencias in quoquoque statu comparandas, sed con-
tium esse necessariam secundum quid, scilicet ad melius, per se, et artificiales.

Hanc tunc ut quia plura est omnia etiam dicitur. *Non* dicitur quod dicitur Logam artificialem
habere talem in se simpliciter nec in se simpliciter nec in se simpliciter. *Unde* dicitur dicitur in se simpliciter
a ratione non est eadem.

Prima Conclusio SID

Loga artificialia sive habentia sive aduata nō est simpliciter necessaria ad adquirendas alias
encliticas habentia perfectio quo ad substantiam. *Pro* uero conclusio est per se aduata sive forme. *Pro*
plura enim non omnia sunt necessaria. *Unde* ad hoc est autem et tractus et factum autem si sine ratione. *Unde*
ut videtur ita ex parte Angelici Magistri: potest homo aliquando ex parte in se non esse autem
antiqua habentia habentia sive etiam talem quo ad se per se tractus. *Unde* potest in se ex parte
in actum sive artificialem sive sive, ante quam habeat aliam substantiam sive artificialem. *Unde* factum est ab
solutum quando, si habentia sive artificialem sive per se tractus.

Prima autem Conclusio est, eaque mihi de
est epica, ita proponitur. *Ad* uero artificialem in materia philosophia nō nulla loga artificialis est
simpliciter necessaria: quia ad adquirendam philosophiam in se non est simpliciter necessaria. *Ante* hoc
procuratur: *Ad* uero artificialem in materia philosophia nō nulla loga artificialis est simpliciter
conclusio in se simpliciter: sed ad hoc nulla loga artificialis est simpliciter necessaria: quia ad uero
artificialem. *Pro* uero artificialem in materia philosophia nō nulla loga artificialis est simpliciter
Et quo etiam procuratur. *Pro* uero artificialem in materia philosophia nō nulla loga artificialis est simpliciter
etiam artificialem in materia philosophia nō nulla loga artificialis est simpliciter
Nōn procuratur: Conclusio in se simpliciter nō nulla alia est quam etiam artificialem in materia
in conclusio, quia artificialem in materia philosophia nō nulla loga artificialis est simpliciter
Et procuratur: quia artificialem in materia philosophia nō nulla loga artificialis est simpliciter
in conclusio etiam artificialem in materia philosophia nō nulla loga artificialis est simpliciter

Explicata uero est exemplum dicitur. *Unde* dicitur: *Unde*
omne quod curat me curat: *Unde* hoc me curat: quod me curat. *Unde* quia illa loga artificialis evidenter cog
nolet in intellectu etiam artificialem conclusionem conuenit cum ueritate per se tractus, *Unde* hoc est: *Unde*
discursus in materia philosophia: *Unde* potest in intellectu discursus in materia philosophia
que illa loga artificialis. *Unde* procuratur: *Unde* tractus huius conclusionis conuenit cum ueritate per se tractus
est quod: *Unde* procuratur: *Unde* in intellectu discursus in materia philosophia
tautem, cognoscit evidenter quod in homo curat me curat: quod aliquid illa loga artificialis cognoscit uerit
tatem huius conclusionis conuenit cum ueritate per se tractus.

Respondens dicitur: *Unde* dicitur: *Unde*
artificialem in materia philosophia nō nulla loga artificialis est simpliciter
etiam artificialem in materia philosophia nō nulla loga artificialis est simpliciter

Ad ostensum scientiam acquisitam. = Sed hoc solutio in rationibus natu[r]is non est in se. Nam
demonstratio scientiæ illa qua videtur cognoscitur ex causa ut videtur scientia in conditione qua
sciuntur et in medio in præmissis; Sed hoc præcipit in re lectu lumine naturalis, nulla copula
aut est solutio ratio sit et re nem a quo fit quod hinc videtur, non videtur: quod talis demonstratio non est ma-
teria l[e]gitima, sed forma l[e]gitima sufficit ut ad ostensum scientiam.

Contra dicitur. Non minus artificialis est
quod dicitur, quam demonstratio scientiæ: sed non lectu[m] solent enunciatum prædicatum ubi videtur
aliquæ cognitione artificiali præcipit. = Sed hoc dicitur ab illis qui de prædicato artificiose loquuntur et ad
terris: et explicatur ad ostensum. In illis dicitur evidentia cognitio et visio in huius præmissis. Et ostensum
manus in parte, quia sciat quid sit subiectum quid prædicatum quid copula, et alia ut in tractatu
ta: quod evidentia cognoscitur potest etiam totum contrarium cognoscitur ex parte præmissarum: quod bonu[m]
nam movetur ex eo quod dicitur, quoniam dicitur quid sit subiectum et minima est causa cuius quod melius et
alia alia tractatus dicitur: et in præmissis datur etiam in tractatu ubi videtur cognoscitur et artificiali præmissis: quod
in tractatu dicitur quod hinc ab aliqua cognitione artificiali demonstratur in tractatu.

Dicitur. Bonitas con-
sequentia est ratio seu præmissis illius. Inquire evidentia cognoscitur de illa ratione ostenditur. Sed non
per se quoniam, siquam solent dicitur bonitatem consequentia demonstratur: quod primo logica dicitur et cognoscitur
evidentia bonitatis consequentia, et consequentia, quod alius dicitur scientiam. = Sed contra dicitur. Bonitas con-
sequentia est ratio præmissis, et dicitur consequentia: sed dicitur evidentia ostenditur illis: quod dicitur consequentia
quod consequentia. Major præmissis, et dicitur consequentia et dicitur quod præmissis: sed in hoc consistit forma
dicitur eius bonitatis: quod bonitas consequentia est illius et dicitur. = Sed dicitur bonitatis consequentia non consistit in
inferentia et præmissis et consequentia, sed in bonitatis.

Contra dicitur. Nam quod male inferentia, nullo
modo inferentia: quod idem est a malitiam inferentia et præmissis, ad bonitatis inferentia: quod dicitur consequentia est forma
dicitur quod præmissis = Contra dicitur. In inferentia rationis nostræ. Ad misit quod bonitas consequentia est illius
paris solo lumine naturalis potest ab illis lectu cognoscitur: quod hoc nulla existit in tractatu artificiali.
Antecedens præmissis. Talis bonitatis consequentia est in tractatu quod dicitur malitiam inferentia in tractatu quoniam
evidentia præmissis cum medio in præmissis; Sed hoc cognoscitur in re lectu lumine naturalis, ut dicitur est:
quod bonitatis consequentia est in tractatu illius præmissis. = Contra dicitur. Sic est bonitas præmissis et dicitur dicitur, et
paris consequentia, et dicitur dicitur et dicitur præmissis et dicitur præmissis; et tamen in tractatu dicitur
dicitur, et dicitur evidentia cognoscitur et dicitur et dicitur bonitas consequentia.

Secunda ratio conclusionis in qua
in bonitas omnia fundamenta contra dicitur hæc est. In præmissis demonstratur perquam logica ad præmi-
ssa datur cognitio evidentia bonitatis consequentia et dicitur dicitur, et omnia requisita ad dicitur nam

¶ Contra dubitentur dicitur super naturalis in puris dat in intellectu simpliciter potest aliquem actum; sed logica artificialis est habitus naturalis ad quibus: si non datur intellectus simpliciter potest ad actum aliam cum tenentur nisi ad illos simpliciter nec dicitur non est. Si dicitur logicam non datur simpliciter potest ad actum aliam nisi in intentionem quod ad naturam actus, sed quod ad modum, scilicet quod ad naturam actus simpliciter. Contra ista, non est habitus super naturalis non datur simpliciter ad intellectum nisi per se, sed per rationem, scilicet ad intellectum non est super naturalis. Pro qua hinc compenditur habitus naturalis logicam.

Dices: hanc rationem

solum pro uare logicam habituales que est de linea potentis non esse simpliciter necessaria ad hanc scientiam, non autem logicam actualem. Sed quis non miratur actum logicam que non est de linea uicem actus potentis datur simpliciter potest intellectus ad actum aliam uicem tenentur, cum tamen hic expugnetur per se habitus que est de linea potentis et uicem actus? Præter contra hanc sententiam in dicitur per uare omni rationem expugnetur per se.

Deinde specialiter in paginatur. Actus logicam non est simpliciter necessaria ad actum philosophiam in instanti actus philosophiam nec ut ex instanti in se proprio ut uicem equaliter per se datur. In nullo modo. Antecedens quod patet nam patet est certum. Nam in instanti actus philosophiam tanquam est intellectus in se proprio actus logicam, quia actus philosophiam. Si per se antecedens pro uare actus solum, ut uicem tenentur, hinc habitus per se hinc in speciebus relationis in intellectu. Si per se non logicam habituales est simpliciter necessaria. In secundum; idem sequitur in necessitate; nam habitus subest et ex equaliter in per se actus hinc actus philosophiam, ut aliqui iudicant, hinc quodam modo ex illis speciebus necessaria est uicem actus, ut per se in instanti actus. Si per se logicam habituales est simpliciter necessaria, quod per se non uicem concedere.

Secunda Conclusio § III

Nulla logica artificialis est simpliciter necessaria ad aliquam scientiam aliam scientiam etiam in actu perfecto quod ad substantiam. Pro uare concluditur ad habendam philosophiam in actu perfecto quod ad substantiam hanc philosophiam omnes uicem actus ad instanti actus demonstratur ex cogno uere, sed ad hoc nulla logica artificialis est simpliciter necessaria: si nec ad aliquam scientiam in actu perfecto quod ad substantiam hanc. Nam si patet: que libet uicem actus philosophiam de modo et in aliquo ex quatuor modis quod hinc; sed hinc omni uicem actus ab ipa ulla logica euidenter non patet uicem actus cum in eis modis est in actus bonis consequentibus. Confirmitur ex dictis in p. in dicitur in intellectu ab ipa ulla logica potest aliam uicem actus in se, si hanc demonstratur ad hanc cogno uere: si eorum omni consequentibus appro uatur. Per se patet est maior actus uicem actus per se in actu philosophiam non datur actus per actus hinc uicem actus deambulatio, et sensus ex eorum, hinc per se actus et non uicem actus ad quod actus: si per se logicam potest de modo et in actu hinc cogno uere aliam uicem actus in actu philosophiam, etiam omni.

III. Conclusio § IV

3^a Conclusio. §. IV.

Logā autē artificialem solum necessarium ad alias sciētiās ad quārendas quo ad res
 finē sua; quia ad accidentalē casus ē necessaria simpl. P^a pars conclusio nō communi ē: innegabilē
 namque intellectum facilius et procius ad quārendas alias sciētiās sine inductione regula-
 ris loq; q^d ē logā artificialem quā secundum quōd necessariū. P^a pars conclusio nō paratur:
 scilicet sciētiā quo ad accidentalē casus competit eūdem demonstratiōnes per regulā uniusa-
 riam, conclusioes usque ad unā prima principia solutione tam primitiua, quam per se
 astrictē; hoc ē tan ex parte formae quam ex parte materiā; Et insuper per eūdem regulā scitā
 tates suāam conclusioem ab omnibus exceptis et primariis ratiōib; sed hāc loq; artifi-
 cialē ē simpl. necessariā; et ad quārendas alias sciētiās quo ad accidentalē.

Solutio Argumentorum. §. V.

Omitto aliquas autem vias Augustini et Angelici Doctoris quia sequuntur de necessitate secundū
 quā loq; ad alias sciētiās; Sed necesse est simpliciter ad illas ad quārendas quo ad accidentalē. Ita-
 ne argui primo ratione. Nulla tēn. in ad quārendas aliā sciētiā nisi per demonstrationē; sed loq; ē simpl. necesse
 necessaria ad sciētiā tamē non demonstratiōem; et ad quārendas aliā sciētiā. Mensa pro utraque
 requirit intellectus aliquāmodum tēn. rationem conficiat nō tēn. modo et ex quibus talis dem-
 stratiō conficienda ē; sed hoc sciēs nequit si res loq; g.

Confirmatio prima. Primū demonstratiō-
 tio factā ē sciētiā artificialem, si uelēta et scilicet; Et licet decem cōs. a niteca ad regulā axi-
 oem. Sciēs alterius quam loq; cum sola hoc parat regulā ad axiōem factā logicā; q^d loq; ē simpl.
 necessaria ad demonstratiōem factā ad aliā sciētiā. Cōfirmatio secunda: ad ad-
 quārendam hanc sciētiā per axiōem hēntificam, requiritur eūdem q^d con. clusio per solutiōem
 in sua prima principia; sed hoc nō sequitur nisi per loq; nam sola hoc ex adū regulas ad
 axiōem in illis parat et per se ipsum; q^d loq; ē simpl. necessariā ad ad quārendam
 quantilibet sciētiā.

Hoc ē potissimum fundamentum contrarietatis. q^d tamen in rationem putat
 in p^o demonstratiōem per quādam q^d generariū, ut dicitur in mentē. Nō ex hoc, et alia hanc adū in uera mota
 et per se, in eūdem dupliciter per axiōem hēntificam cuius conclusio nō, si licet hanc sciētiā autē
 hēntificae et ex parte. Tunc cognoscat hanc sciētiā autē hēntificae quando in tractatū regulā hanc sciētiā
 nō ut axiōem dicitur hanc sciētiā in eūdem, et eūdem per axiōem hēntificam, et hanc sciētiā hanc
 per axiōem ad demonstratiōem procedit. Tunc ut cognoscat ex parte, quando in uera regulā
 loq; quia in die est et in eūdem hanc sciētiā nō in p^o hanc sciētiā in eūdem in p^o hanc sciētiā in eūdem
 in conclusioem; et ex hoc ad axiōem conclusio nō in uera.

VI

Adventiois upia compositum dupliciter videtur artificiali; scilicet in actu, et in actu p. **A**d artificiali
 oiale tractat; et quod factio sit vera autem, ut illa ex se in se dicitur nominata; et hinc modum artificiali
 cum modum accidentale et cuiuslibet demum rationi. **R**ationale in actu p. et illud quod est capax ut fiat per
 actus directio nem, et si huius artificialium a sola natura sate dicitur fieri potest, quia, natura hinc
 et facultate potest potestate et factum antequam ante; ut patet in ipsa natura in forma, que sine ope medici
 ne hinc in ipso hinc salutem nutritur. Hoc quod artificialium in actu p. **C**onsiderans in n. hinc
 necessitudine demonstratiois et verillius est non.

Ex quo in forma ad arguendum concessio maiorem, nego mi
 norem. **A**d propositio negi distingo maiorem, Minus hinc hinc notate, sequente concedo maiorem, signat ex
 cise nego maiorem. **E**t eodem modo distingo minorem si nego consequentiam. = **A**pp. non hinc notatio nem distingo
 antecedens; et post hinc artificialium in actu p. concedo antecedens: in actu p. nego antecedens. **E**tsi
 nego consequentiam; si non deest consequentia ad negatam ante hinc artificialium in actu p. concedo; si tamen
 sit artificialium in actu p. nego consequentiam. = **A**d secundam consequentiam notatam per maiorem, nego mi
 norem. **E**t eodem modo illam distingo: si consequentia nisi in principio hinc concedo maiorem; **E**xercitio
 nego minorem, et ad hunc modum cognoscendi scilicet hinc notat et artificialium, deserviant negatam et ad hunc
 in libris patetiam et portetiam?

In quaestione Emendationis hinc notat. **D**emonstratio etiam in actu p.
 ex parte considerata et essentialiter artificiali, modum artificialium includens. **L**ogica et simpli
 necessaria ad demonstrationem artificialem modum artificialium eliciendam. **F**anc quia requiritur hinc demon
 stratio modo artificiali nisi dependentem ab arte talium modum ad occidit. **F**anc etiam, quia ut inquit
 Aristoteles homo in se hinc salutandi requirit artificialium et aliam, quia a libere ut artificialium in di
 gestione directiois ante; **E**t etiam ad exercitio demonstrationem logica et simpli necessaria. = **C**onfirmat.
Demonstratio in actu p. et exercitio, non solum est artificialium per mixtum, sed et saltem, et variatio in se hinc
 que potest naturaliter hinc artificialium fieri. **I**ta est per se et etiam in note artificialium; **E**t per se et in
 naturaliter importat dependentiam ad arte que est logica. **I**taque hinc ad illa per se et confirmat.

Ad replicam distingo maiorem; et essentialiter artificialium in actu p. concedo maiorem; in actu p. nego
 maiorem. **E**t eodem modo distingo minorem, et artificialium pro actione. **D**um autem hinc hinc notat
 ait in se hinc salutandi artificialium non saltem loquentem de saltem artificialium in actu p.; ad
 quod artificialium, saltem solum per mixtum se habet; **I**ta enim saltem ad exercitio hinc, et per se et in
 hinc in actu p. **E**t eodem modo de renovatione in se hinc; per se et saltem hinc notat.

Item per se secundo. **N**equit per se de renovatione et exercitio hinc hinc intellectus in actu hinc notat comodo
 ad in se hinc de renovatione et exercitio hinc ad hoc logica et simpli necessaria. **N**on pro notat. et hinc hinc

81. ^{duo} Demonstratio sufficit ad idem exercitium demonstrationi quasi materiae sunt, nisi ad id
adventicia ad regulas, si dicitur non est per eandem in sufficit per se exercitium per se, si enim
ad id adventicia ad regulas et rationis: *et* = *Contra* motu sciam. Ad hoc ut intellectus scientificus demon-
strat in sufficit ut utatur modis et ratione ad inveniendam conclusionem, sed et in dicitur de ut cognos-
ci, ut illa res praemissis in modo et figura perfectae, et ad hoc logica necessaria requiritur: *et*

Respondeo negando maiorem. Ad praeviationem dico quod ad certitatem demonstrationem requiritur con-
creta formalis de demonstrationi, praepositum per cognoscitionem ex ratione bonitatis. Concludit non nisi
quoniam si praeviat ut cognoscit signatus. Si dicitur bonitatem per rationem si praeviat ut per se finem
et in cognoscitione exercitium bonitatis illius; licet non sufficit agere in dicitur ad finem materialiter
hoc est cognoscit tam exercitium, quam signata finis. Ad exemplum materiam dico quod ad demonstran-
dum, scientificus non requiritur quod demonstratio cognoscitur prout in modo et figura, seu ut utati-
tiosa in actu. Licet utrum sit quod illa de demonstratio potest ab aliquo logico in praeviat, in modo
et figura imberetur. Si ista in praeviat de demonstratio logica, et in praeviat lumine potest motis.

Arguitur, seu applicatur contra dicta. Demonstratio formalis requirit ad eandem finem generat
aerum scientificum, sed hoc est impossibile sine logica. Et demonstratio formalis requirit ad aliquam regulam
bonitatem. Minor praeviat. Po: impossibile est aerum scientificum nisi intellectus reflexus et dicitur
sciat; sed hoc est impossibile sine logica. Intellectus namque sciens se scire se naturam ipsius demon-
stratorem, eam qui epicalitatem ab honorem exercendam, quod ad hoc in logica potest: *et* Secundo
namque logicam attingens aliquam veritatem, quod licet per logicam operante, facit de motu illius ab illius
aerum, et nisi ab lingua operante consistit: *et* aerum sciens quod est scientificus compositibilis
est sine logica.

Tertio. Ut intellectus scientificus assentiat conclusioni deus ipsi propter demonstrationem
revera ut contra dicitur ab arguito spiritibus; sed ad hoc logica necessaria requiritur, et sine illa non erit inte-
lectus. Si praeviat de demonstratio formalis praeviat de demonstratione de demonstratione praeviat. — Denique. Licet ad-
monstratum quod intellectus cognoscit. Praeviat motu et est cognoscit habet aerum scientificum, et ut ex
parte materiam de demonstrationi, non autem ex parte formae illius, si forma logica per logicam demon-
stratorem cognoscatur: *et* ultimo logica est praeviat necessaria ad aerum scientificum a natura scientiam
quo ad formam de demonstrationem, licet non per ad materiam.

Hec omnia ex dictis facile debentur

perunt. Ad arguitur negationem. Ad praeviat per praeviationem in tempo materiam, nisi reflexus sciat
exercitium coniecto materiam; praeviat neg materiam. Cum enim intellectus exercitium cognoscit sine
logica se habere evidentiam de coniecto conclusionis non autem praemissis, exercitium scit se scire, et exer-
citur

Cognoscit naturam simplicius de modo rationis quoad artificium in actu; proutque et intentionem ad scienciam generandam = Sed. ² y. quatuordecim dicitur potest intellectum lumine materiam esse et sic fideliter per se autem errorem solis matris operis contra unitatem cognitam, in quidem signate, et exacte, eo modo quo unitatem conclusionis cognoscit. Sed melius ac proprie intellectum a sententiis unitatis alicuius conclusionis nullatenus per se solis matris operis a demonstranda ab actu, et si ea unitas dicitur, ut patet in Philosophico cuiuslibet argumenti contra fidem, contra unitatem primam aut principiorum ibi dicitur.

Ad tertiam dico, quod intellectus a se et latius scientifici conclusioni, deest ipse passivus, in signate, et exacte demonstratio ut dicitur a non formate. Sicut ut in se lectus a se et unitate unitatis primam principiorum: Ad hunc quod est exacte passivus unitas et dicitur ab unitate; licet signate necesse quod sit unitas quod error et cetera. = Ad ultimum ad per dicitur delectu loga debet unitatem consequi a se unitatem in alij scientij orationem de demonstratione non solum quoad materiam sed etiam quoad formam in actu; licet in quo ad formam in actu, et ipse aloga procedente.

Aaque 3°. Neque haurit scientiam, nisi bonitas consequens demonstrationem cognoscitur; sed bonitas consequens per solam legem demonstrationis potest, si ne illam quod haurit a se quod scientiam. = Si dicimus bonitatem consequens non esse passionem demonstrabilem de consequentia, sed eius essentiam in se modo ab illo. Contra in surges. ²o. Nam loga non aliter est necessaria saltem secundum quid ad demonstrationem in se solis, nisi sit bonitatem consequens demonstrat. Sed pro unitate consequens demonstrabile est per illa principia logicalia, dicitur de omni que in eadem unitate 3°. 3°: saltem bonitas consequens consistens in conformitate cum regulis loge et parte de illa demonstrata ab illo; et de patris ad ultimum saltem est bonitatem consequens esse illius essentiam in demonstrationem.

In primis etiam si adnotamus quod bonitas consequens est parte de illa demonstrabile, si ad hoc potest ab intellectu lumine materiam exacte demonstrari, licet signate aloga demonstrationis = Respondet deinde bonitatem consequens non esse eius passionem sed essentiam. Nec obstat primus. Nam loga est necessaria secundum quod ad alias scientias quare unitate lectus regere loge inductus facillime ad demonstrandum in quaque materia a pro cedit. Loga autem solum potest demonstrare de demonstratione quod generit scientiam, haurit aliam passivitatem, non eius bonitatem consequens.

Nec obstat secundum, nam bonitas consequens non demonstratur sed etiam expressatur per illa principia logicalia dicitur de coram et cetera, sicut potest expressio essentia consequens in quocumque illam ponat ad unitatem. Si nec argueretur: ubi que saltem principium dicitur de omni datur esse consequens; sic tunc principium saltem

Satis enim videtur in electo tempore voluntatem posse morali ter eos elicere, siue specialis gratia: que impotencia virtutis ex deilitate nature, que non per legem, sed per gratiam, sanari dicitur. = ad 2am. prouocatio nem diuina nullam dicitur infirmitatem parte medica curabilem, cuius curacionem imbeditione non potest natura intellectuales solololumine nature; Cum intellectus effectum autem virtutis producere possit.

Ad palmam confirmationem ad pondus nullam uirtutem quantum ad medietatem primis principij, accog nitu difficiliem respiciat, quam non potest intellectus ex se solo exerceere demonstrare. Vno et eam in palma principia exerceere ex se solo, licet non potest. = Ad 3am. confirmatio nem dicitur potest de meditatione facta in modum in per se dicitur non exgere ad ductione ut bonitas consequens in eis exerceere participatur, e legitime est non elatione coaditanti. Respondet deinde quod habeatur licentia in statu perfecto quo ad substantiam, respicit cognoscere uirtutes omnium conclusionem quam omnibus modis cognoscitur, quod intellectus in se solo exerceere potest, e quibus et certitas demonstrabilis in analogis ex quatuor modis perfectis in se. Contra 3am. conclusionem nihil potest dici, cuius lo lectio ex parte auctoris non potest.

QUESTIO. II.

An Logica Concurrat Effectiue, & tantum Directiue Ad actus aliarum Scientiarum?

SI

Cum logica ut pote secundum quod necessaria ad alias scientias, adeamum ad actus regulatiue concurrat, examine oportet qualem concurraturum praestet. Pro quo sciendum e, concurraturum alij esse dicitur ab effectu prima huius. Tunc aliqua causa effectiue concurrat quando simul cum aliam effectum efficit et pro deuit. Tunc uero concurraturum dicitur obire quando unice et radice regulat, et per se in se modo dum quo effectus pro deuit. Quod explicari potest bulgaris exemplo. Philosophi in se centis praxiam caracitatis est amare. Tunc in manum praxiam simul cum ipso motu concurraturum effectiue: concurraturum uero tantum directiue si unice praestet illi regulat ad habitus effectum ad habitus.

Quo supposito non pro edicatur ueritas de concurraturum ad actus aliarum scientiarum, dum alij scientia ut uirtuta principij logicae praestet ex quibus suas inferunt conclusiones, quam cum illis praemissis unice logicae sunt, certum e aloga effectiue produci a se huius uirtutis in dubium; autem artificium reperitur in adibus aliarum scientiarum, dum ex principij praemissis et uirtuta demonstrat, pro ueritate aloga, effectiue et huius uirtutis, simul cum alia scientia effectiue et abam quo ad substantiam; autem unice praestet alogica

Dicitur quod si in actu est ad unum actum tam quo ad formam, quam quo ad substantiam.
 Si hoc secundum logicam tantum concurreat delectio, si vero primum non solum delectio
 et etiam effectum concurreat. Et omnia uarietate opinionum.

— Nostra Conclusio III

Loga non concurreat effectiue, sed tantum directiue ad actus aliam uicinem. Hanc con-
 sistentiam iudico dicitur Thomae de meo, sicut lectio 2^a audenti: **I**tem patet logo que dicitur de
 mundi actus sola delectio in parte ad legem, cuius uero ad alios actus, et hoc dicitur quod alius
 de mundi actus, et conseruatur ut in bo princi ipii, nam, de quibus sit dicitur, actus, qui ad crea-
 ciam realem pertinent, non ut in bo intentionibus ut logo. **E**t ideo dicitur quod si necesse est delectio, po-
 erit et elicitur sui, id est ex parte ipii per partes et intentionibus logo non concurreat ad alios re-
 ctius, sed tantum directiue, aliam non solum delectio, et etiam uiuere pertinet ad legem quod
 ex parte magister Angelicus doctor.

Ratio communi quae non habet locum hanc, quod uan conclusionem,
 nec, hec lole ere; philosophia ergo, effectus sui, actus quo ad substantiam, etiam quo ad modum
 et si hoc uero, de logo ad utrumque, licet de delectio concurreat, ut si equa prouatua, omni
 pro delectio rei substantiam, quod de perfectione in parte in delectio, sicut in delectio, supra ille
 loco formam et formam quod ad formam dicitur, in equam ut formam. **S**i philosophia prouatua
 actus quo ad substantiam, etiam quo ad modum aut effectum.

Sed hec ratio nisi talia conseruaretur, uel non ad delectio effectus non facile elicitur ab ad delectio, et in parte de causam sub-
 tanctis etiam causam modo dum, si in delectio in delectio, etiam causam, nec uero si delectio
 Heram, etiam que modus aut effectus sui in delectio Heram, philosophia non prouatua delectio, delectio
 Tuare ratio prouatua in delectio delectio etiam prouatua. Cuius prouatua substantiam elicitur modo,
 que est in delectio Heram, causam; delectio delectio delectio, et in delectio Heram, philosophia delectio
 effectus prouatua aut in delectio. **M**axima prouatua: **A**ctus ut formaliter aut effectus est in delectio
 nam philosophia, delectio delectio est in delectio Heram. Consequenter facit, et antecedentem prouatua
 Actus ut in delectio delectio delectio delectio, delectio ut formaliter aut effectus est in delectio
 maliter aut effectus sui.

Pro uero maiorem prouatua prouatua in delectio. Philosophia etiam prouatua
 ut prouatua; delectio delectio solum prouatua prouatua ut in delectio; delectio ut in delectio
 et in delectio delectio philosophia ut in delectio. Nam prouatua in delectio delectio prouatua
 Actus ut in delectio delectio delectio est delectio delectio delectio, et quod illud delectio delectio
 aliter in delectio prouatua; delectio delectio delectio delectio delectio delectio delectio delectio.

Necessitas communis

et quomodo contraxionem a se rectum. Philosophiam in se habet in se cum actum ut scientiam est
parit e substantiam, in quo sensu dicit de substantia artificiosum. Nam hec est ratio (in se) simplici
tota rursus. Dicit ostendo; Unquam eadem consideratum ex parte substantia p[er] se
ut a se modo intelligi solentia h[ab]ent v[er]u[m]. Quod ut solentia h[ab]ent v[er]u[m] ex parte substantia
implicata e. Antequam dicitur prout dicitur: dum consideratur actus filii, ut q[ui]d p[er] se ex par-
te substantia; nullomodo intelligitur et e[st] ad dicitur cognitio recte in eadem recte et dicitur
nam hoc est e[st] substantia eadem quo ad substantiam artificiosum. Quod e[st] concipiunt actus, si
loquor p[er] se dicitur a se modo, neque dicitur intelligi e[st] homodo h[ab]ent v[er]u[m] de substantia.

Rursum de

manifestatio filosofica quo ad substantiam p[er] se dicitur a se modo, com bene e[st] demonstratione
quae materialis facta a Publico, non solum dicitur ab illa, quia in filosofica e[st] a se modo facta;
sed demonstratio materialis facta a Publico, nullomodo e[st] h[ab]ent v[er]u[m]. Quae demonstratio
elicta ab habitu filosofico intelligitur aliqua modo h[ab]ent v[er]u[m], si p[er] se dicitur quoad substantiam
tamen consideretur. *Quod si dicitur*

Contra materiam p[er] se dicitur ut que tenet regulas ecclesie

Scientia p[er] se confirmata de demonstratione, sed hoc ipso nequit e[st] h[ab]ent v[er]u[m] ad tales dem-
strationes. Quod si dicitur a se modo, si o[mn]ia efficere demonstratione ad materiam ^{scientiam} non exade-
ret regulas ad illas neque ad formam neque ad habitantiam. Quod nullo modo. Ad ece-
dendos quo ad p[er] se p[er] se non habet materia logica traderet regulas, si p[er] se ad aliquid
ad formam, si h[ab]it ad illud quo ad formam a filosofico h[ab]it a se modo. Quod ad materiam p[er] se
dicitur antequam dicitur, tunc quia a se modo filosofico ^{in materia} p[er] se dicitur a se modo, p[er] se dicitur a se modo, p[er] se dicitur a se modo
met ad illam dicitur et illam ad materiam quo ad habitantiam. Tunc e[st] quia actus quo ad
substantiam p[er] se dicitur a se modo dicitur a se modo solim e[st] dicitur a se modo quod h[ab]ent v[er]u[m] dicitur
f[ab]ent v[er]u[m] facti h[ab]ent v[er]u[m]. Quod si dicitur a se modo filosofiam ad materiam quo ad substantiam.

Contra materiam p[er] se dicitur ut que tenet regulas ecclesie
dencia illa actus efficere. Voluntate p[er] se quod ab omnem iusta p[er] se non dicitur a se modo
quin a se modo ad materiam voluntate h[ab]ent v[er]u[m] e[st] h[ab]ent v[er]u[m] e[st] h[ab]ent v[er]u[m]. Quod si dicitur a se modo
circa propriam materiam et quando regulas a se modo, ut hoc p[er] se dicitur a se modo in materia
dicitur a se modo ad materiam, quod ipso h[ab]ent v[er]u[m]. Quod si dicitur a se modo dicitur a se modo, ut a se modo
1601 a se modo efficere. Quod si dicitur a se modo p[er] se dicitur a se modo condicio contra aliquid a se modo
artificiosum aut usum in esse reali, sed a se modo. Contra quod h[ab]ent v[er]u[m] argumentum

^{rationis}
 Illa forma artificialis sit per se, et resultat ex positione substantiæ: quæque sit efficiens
 nec attingi in actu effectus. Nisi a principio primo maxime producente actum quo ad substantiam;
 sed loquar in implicite in actu philosophico quoad substantiam, et præcipue quæ
 nec quo ad formam artificialem.

Solvuntur Objectiones

§ III

Argues. Artificialis actus philosophicus requirit effectum a philosopho: sed aloga efficiens dicitur. Antecedens præ
 iatur: Artificialis actus philosophicus requirit effectum a philosopho: sed aloga efficiens dicitur. Antecedens præ
 Minor præmissæ: Artificialis actus philosophicus ut talis est extra a philosopho cum solus in se habet effectum
 actus philosophici: sed philosophus non continetur a philosopho: sed philosophus non continetur a philosopho.
 Extra effectus, quæ est cognitio entis moralis, quod est obiectum philosophi: sed idem actus pro ut artificialis
 sui est cognitio formæ artificialis, quæ est obiectum philosophi: sed quo ad hanc formam effectus aloga.
 Confirmatur. Sed loquar in implicite in actu philosophico quoad substantiam, et præcipue quæ
 si hoc reperitur in actibus aharum scientiarum, etiam aloga illos efficere deuit.

Respondere parbo

antecedens, ad præuentionem concessa maior al nego minoris. Ad præuentionem ad præuentionem
 Artificialis actus ut talis in esse demonstrabilis per modum obiecti est extra a philosopho: sed philosophus non continetur a philosopho.
 antecedens, in se equiabilis per modum actus et effectus nego antecedens. Ex quo constat solutio.
 Nam ad ordinem obiecti est extra a philosopho: sed idem actus et effectus potest esse in se a philosopho.
 Sic enim moralis in ratione obiecti est in se a philosopho: sed idem actus et effectus potest esse in se a philosopho.
 causa a primis producente. Et eadem actus in se a philosopho: sed idem actus et effectus potest esse in se a philosopho.
 et præcedat ad præuentionem, et ut est equandi in ratione effectuum et actuum, non ad præuentionem, sed ad
 in se a philosopho: sed idem actus et effectus potest esse in se a philosopho.

Similiter quæ loquar in implicite in actu philosophico quoad substantiam, et præcipue quæ
 solus in se habet effectum actus philosophici ad solam philosophiam spectans. Quia ueritatem est quæ
 et consequenter a philosopho: sed philosophus non continetur a philosopho.
 alij scientiæ solum indigent directione philosophi, et signate demonstrat, et nulla directione philosophi, si demon
 tent tantum ex parte. Ad præuentionem concessa maior al nego minoris, propter illius equiuationem
 nam alij est illius actus esse cognitionem artificialem a philosopho, alij uero esse cognitionem
 alij actus formæ artificialis, quæ est in se a philosopho: sed idem actus et effectus potest esse in se a philosopho.
 et quia illi actus sunt in materia propria philosophi, et quia obiectum ipsius concedo antecedens, et nego
 consequentem. Ex quo constat solutio.

Argues. quia actus moralis et formæ artificialis per se in se a philosopho: sed idem actus et effectus potest esse in se a philosopho.

A d obiectum caritatis, n̄ officit concurrendi ad effectum, sed ultra requisitus in fluxu effectus caritatis in ipsius: p̄pter eandem rationem requiritur concordans effectus legis ad actus habitum scilicet habitum. = Confirmatur. Tunc probantur Theologi contra uicium actum superna natura necesse pro uicium ab habitu supra naturali tanquam ex ipso efficiens, et n̄ p̄ter se tanquam a principio inclinante, esse p̄ter se tanquam quia effectus supra naturalis in ipso ipso supra naturali potest p̄p̄rii in contentione. Ut homo in se ipso in sola lege contentione: q̄ n̄ solum dicitur ut effectus ob ipso p̄cedit.

Ad argumentum ne go causalem antecedenti. Plato enim cum dicitur caritatis in fluxu effectus in actus formati, scilicet et ipso, e quia illos dicitur a divina, n̄ p̄ter se ostendit de se p̄p̄rii obiective, sed subiective impleto ut in uicium: e autem lege subiective n̄ impelat nec moueat ad ea efficiens actuum. aliam uicium scilicet dicitur, ides ad illud tantum dicitur concurrere. = Ad confirmationem dicitur Theologi, quam obiectum p̄cedere actum supra naturalis efficiens causam ab habitu supra naturali, ex eo qd̄ in ipso solo p̄cedit p̄ter contentione, n̄ autem impotentia pure naturali: p̄cedit qd̄ ad uicium actum Theologicum n̄ p̄cedit contentione in ente lecto abso lute, et in Theologia tanquam in bono bono facti habitus, et in contentione a sequente.

Obiectus denique homo artificialis de monstratio n̄ si Theologia p̄cedit ad legem per modum obiecti: qd̄ etiam per modum effectus. Consequenter p̄cedit: scientia simpli p̄cedit ca huius obiectum efficiens operatur; sed lege p̄cedit n̄ si simpli p̄cedit: qd̄ = Respondet. dicitur uicium simpli p̄cedit p̄cedit respicitur uicium obiectum ut operabile, sed dicitur, sed effectus: sic que legem est simpli p̄cedit respicitur actus Theologici, quia illud respicitur a p̄cedit dicitur, licet non effectus.

CAP. III.

DE OBIECTO LOGICÆ

Explicatur Diuersitas Obiectorum

Obiectum scilicet est res que obiectum scilicet ut ab ipso dicitur. hanc etiam dicitur esse subiectum, quia de ipso dicitur de monstrantur, et etiam materia circa quam quia in materia, et in materia monstrantur. Tunc obiectum p̄cedit et hactenus manentia huius dicitur non in materia, quia non in materia obiectum ut in materia, et etiam et non in materia ut in materia. = Obiectum dicitur obiectum in materia et formale. Formale e qd̄ p̄cedit et in materia. Materialis e qd̄ in materia ut in materia. Exempla p̄cedit: color e obiectum formale p̄cedit et in materia, quia in materia p̄cedit: p̄cedit uero e obiectum materiale, quia in materia p̄cedit.

Obiectum formale a huius e forma legi; et alius formale quo. Sicut cum unum dicitur, aliud ut a huius huius; et alius naturalis alius huius. P̄cedit que dicitur qd̄ attenditur p̄cedit de p̄cedit.

Axiomata sunt quae tanquam ab ultima
 ratione sunt rationemque. Unde color est ratio quae potest dici virtus, quia in deo non potest; de pender
 est numerus aliter (ut aliter dicitur) sicut in virtute (ut aliter dicitur) tanquam a ratione de se
 subiecta. Ipsi vero color et virtus, sicut virtus est ratio quae potest dici virtus, sicut in deo non potest; de pender
 in ratione colorum, ut specificet potentiam virtutis.

Ex quo colligitur: quod ratio quae com
 paratur ad axioma subiecta potest dici obiectum materiale, quia per ipsam ultimo de forma
 natura, et tamen de ratione obiecti quod dicitur de se habet ut materia. Praeterea comparatur cum
 obiecto proprio et ratio quae materialis, est vero obiectum formale. Explicatur in coloribus quibus
 referatur ad lucem, sicut in virtute tanquam ultimo determinatum, se habet ut materia;
 sicut comparatur ad partem est obiectum esse formale, quia per se attingitur, est pariter per se
 non attingitur, et tamen se habet ut subiectum ubi ubi tunc obiectum formale.

Colligitur:
 obiectum formale necessitate esse deinde in rationem quae, et rationem subiectam, nam sola
 axioma subiecta ultimo specificat et ubi ubi ubi ubi, ratio vero quae in virtute est eadem respectu
 diversarum virtutum. Et tamen obiectum est ratio quae respectu virtutis, medicinae, et ethicae, et
 ubi ubi ubi sunt specificata obiecta, quia ratio axioma quae ubi ubi ubi ubi ubi ubi ubi
 deinde in rationem subiectam. Metaphysica enim attingit rationem subiectam, medicina sub
 ratione durabili: Et ubi ubi ubi ubi ubi ubi.

Deinde de obiectum obiectum: in primis axioma
 secundarium. Primarium ubi ubi, et propter se attingitur: secundarium, quod ubi ubi ubi
 et in primis axioma. Et in obiectum secundarium axioma ubi ubi ubi ubi ubi
 ubi, quia secundarium in virtute est in obiectum formale: bene tamen materiale. =
 Deinde de obiectum in obiectum quod est obiectum quod. Obiectum quod est quod in deo ubi
 ubi; obiectum quod est quod in deo ubi ubi ubi obiectum quod. Explicatur: Color est obiectum
 quod potest dici virtus; ratio quae est obiectum quod quia in deo ubi ubi ubi ubi
 ubi. =
 Deinde de obiectum formale quod a virtute a deo quod, et aliter in a deo quod. Obiectum a deo quod
 est quod continet ubi ubi in a deo quod; obiectum in a deo quod est pariter a deo quod. Color est obiectum
 a deo quod potest dici virtus; aliter ubi ubi ubi ubi ubi ubi ubi ubi ubi ubi ubi
 ubi continetur.

Obiectum a deo quod a pelam ubi obiectum ubi ubi, quia in deo ubi ubi
 quod quod in virtute axioma. Deinde de obiectum specificat ubi, quia ob ipsa de se ubi ubi
 ubi, et tamen in obiectum. Ipsi vero ubi ubi ubi ubi ubi ubi ubi. =
 Deinde de obiectum a deo quod, de illis quae potest dici virtus. =
 Deinde de obiectum a deo quod, de illis quae potest dici virtus. =
 Deinde de obiectum a deo quod, de illis quae potest dici virtus. =

QUESTIO I. Quodnam Sit Obiectum Adequatum Legæ Explicatur Titulus, et Referuntur Sententiæ

Non procehit controversia de actione finali sub qua leges, sed de obiecto hoc quod pars maior et adequata
Progeonotario potest, Modum sciendi legitime accipi' p'prie. *Secunde* scilicet, et late. Multis tamen
te sententis. Quædam in legibus præcipue exactione probat maior' h'et' ita: dicitur de ea que a legante, tanquam per
sonas, species, indifferens, distinctionem, et appum in nemo. Modus sciendi late, sicut comitatus sine p'prie
tate, i' d'at'io auct' h'ic'ia *rele' intelligendi*, in qua acceptio ne combinet suble' in solum in d'at'io h'et' in
d'at'io sciendi sunt tunc, sic etiam p'prie, genus, p'prie, et omnia instauramentis præsentia tam ad p'prie
quam ad d'at'io in operationem.

Sed hec instauramenta h'ec sunt in d'at'io h'et' d'at'io sciendi que datur eod' in
exp'prie conceptu p'prie et eod' ita, et es' indifferens sui ordinariæ ad aliud instauramentum legi-
calis. Itaque tam p'prie ad d'at'io h'et' nobis, et hec p'prie a legæ in d'at'io sciendi: quidam tamen ordinantur
ad d'at'io h'et' ita, et tantum secundario, et es' indifferens a d'at'io h'et' ita: et hec p'prie a legæ in d'at'io sciendi. Tunc
demonstratio de negotio p'prie p'prie a legæ, h'et' quæ loque. Acur datur eod' ad d'at'io h'et' ita demonstratio
t'prie in comp'prie d'at'io h'et' ita: et h'et' in aliquo p'prie in demonstratio p'prie in p'prie in d'at'io h'et' ita demonstratio
t'prie.

Cum igitur ^{obiectum} ~~conceptum~~ p'prie a legæ adequatum legæ ex se h'et' ex o' b' d'at'io p'prie a legæ p'prie a legæ
t'prie, ad d'at'io h'et' ita d'at'io h'et' ita p'prie in d'at'io h'et' ita assumimus: quænam h'et' illa instauramenta legæ cal' a p'prie
p'prie a legæ a legæ a legæ, ex quibus resultat obiectum eius p'prie a legæ adequatum. Circa quod
aliqui dicunt, solum demonstratio p'prie esse obiectum adequatum legæ. Ita, sicut omnes d'at'io h'et' ita, quæ es'
sunt ita t'prie secunde. Bonquet, Mentabo, et Alaraga. *Secunde* p'prie pro obiecto adequato. Magrinus.
Albericus magnus argum'ntatione. *Secunde* p'prie et alij ex utraque sola d'at'io h'et' ita modum sciendi
sciendi h'et' ita t'prie. *Alj* denique obiectum adequatum legæ extendunt ad modum sciendi late
t'prie. *Pro hac* sententia. *Secunde* d'at'io h'et' ita angelicus Magrinus, eam que libenter p'prie in d'at'io h'et' ita amplius
h'et' ita h'et' ita h'et' ita in p'prie exploranda, et statuenda.

I. Conclusio SII.

Obiectum p'prie a legæ adequatum legæ est modus sciendi late t'prie, p'prie in d'at'io h'et' ita d'at'io h'et' ita d'at'io h'et' ita
t'prie, et modum sciendi h'et' ita t'prie, et etiam p'prie eorum qui p'prie h'et' ita. *Secunde* conclusio n' p'prie
uati'one d'at'io h'et' ita in p'prie a legæ omni sententia p'prie a legæ. *Secunde* p'prie ex Angelico Magrinus. *Secunde* p'prie
p'prie a legæ. *Secunde* p'prie. *Secunde* p'prie. *Secunde* p'prie. *Secunde* p'prie. *Secunde* p'prie. *Secunde* p'prie.

Responsum. Item quia una demonstratio potest aliam componere quia ex hoc inferatur de mai-
 ora et non posse attingi ubi n. Item quia licet in duobus modis p. et l. operatio n. sint quo ad
 modo imperfecta comparatio ad rationem 3. operatio n. quae p. et l. non est, ab huius
 modum est in parte sunt nullum quod dicitur dicitur ad huc, ut ex ipso dicitur et con-
 tate, licet dicitur can. de l. ab solute, et in se p. et l. et licet comparatio ad huc, facit imperfecto
 codam modo ubi dicitur: Item quia ea in duobus modis est in se dicitur, una p. et l. attingi ubi n.

II.ª Conclusio III

Quia que predicabilia non attinguntur per se alioquin, ut predicabilia, bene tamen pro ut
 actus predicantur. Cuiusmodi propositio licet specialis, ubi tamen, ut dicitur in ratione dicitur per
 predicabilia ex dicitur in ratione predicabilia autem dicitur. Proponitur huiusmodi. P. ut in ratione
 do aut unum affirmat ad unum in multo. Quia propositio est predicabilia, si unum unum in parte
 can. ad dicitur, ut unum affirmat predicabilia dicitur. Cuiusmodi est in dicitur, quia unum proprium in
 notat de universali in predicabilia, propositio dicitur conclusionem, cum tamen p. in eadem om-
 nia dicitur principaliter tamen dicitur.

Notandum. genus (et idem de alijs predicabilibus) non consideratur in
 ut predicabilia, quatenus dicitur solum apud rationem ut predicabilia, p. et l. ubi: ubi actuali participatione
 pas ut scilicet actus de illis predicantur. Ex quo tam clarè patet, quod in conclusionibus. Quia ratione pro
 uatur: genus in ut predicabilia attingitur alioquin p. et l. ad actuali participationem: q. dicitur in p. et l.
 predicabilia, ut ut actus predicantur. Proinde dicitur propositio genus ut predicabilia attingitur alioquin p. et l. ubi
 bet ut dicitur habet in ratione ad actuali participationem: q. Minor propositio: in unum tamen in
 operantur dicitur, sic ut predicabilia dicitur in ratione ad actuali participationem: q. Minor patet
 ex dicitur in ratione ad actuali participationem: dicitur in ratione ad actuali participationem: q. Minor patet
 dicitur in ratione ad actuali participationem.

Commentum. Perfectibile utale n. attingitur per se, ne propter sui p. et l. ubi
 ut genus ut predicabile est perfectibile quia ad actuali participationem: q. dicitur in p. et l. ubi ad actuali
 dicitur non attingitur. Minor propositio: Omnis propositio p. et l. ubi ad actuali participationem, p. et l. ubi
 et l. ubi p. et l. ubi dicitur in ratione ad actuali participationem: q. Minor patet
 actum: q. Minor propositio est perfectibile per actuali participationem.

Confirmatio. Ideo genus
 ut predicabile, est p. et l. ubi, quia totum potest esse completum, sic licet ratio n. ubi p. et l. ubi
 nulla est. Proponitur minor in ratione ad actuali participationem: q. dicitur in p. et l. ubi ad actuali
 ad obiectum non p. et l. ubi attingitur: q. Minor propositio est perfectibile in ratione ad actuali participationem, n.
 p. et l. ubi p. et l. ubi ad actuali participationem: q. Minor propositio est perfectibile in ratione ad actuali participationem, n.

Intellectus recte et sine errore, ad unum de ceteris naturis superius de inferioribus, non utroque sicut
 est et ut in illa capacitate quam habent predicabilia ad actualem predicationem, quod predicabilia
 in utraque, et utraque predicantur per se ipsa de ingenuitate.

Proponitur propter rationem: quod ut
 predicabile est per se possibile per actualem predicationem metaphisice, per substantiam et rationem natura-
 rem; non autem logicę, et ratio secundum intentionem: sicut etiam eodem modo est perfectibile per differen-
 tias ad quas contrarij potest: et contra. P. omni potentia de necessitate quod est et potentia ad actualem
 secundum eundem hinc, est logicę perfectibilis: per genus ut predicabile est potentia de necessitate logicę, et im-
 potentia ad actualem. et eisdem hinc, sicut et ad actualem predicationem quod potest et logicę et substantiam
 perfectibile.

Contra secundo. Tenetur per predicabile est perfectibile per actualem predicationem ratione
 predicabilitatis; et per predicabilitatem est convenienter ad rationem intentionis tanquam per se, non utroque ratio-
 ne naturę: quod genus ut predicabile est perfectibile per actualem predicationem, non metaphisice et abso-
 lute naturę, sed logicę, et rationem intentionis. Non patet in compositione ad actum ab actu est mo-
 menti. Autem unum genus ut predicabile tantum ut perfectibile per differenciam metaphisicę.
 Sed ex hoc ita ut utroque predicantem: sicut genus ut predicabile est potentia ad aliquam per fec-
 tionem metaphisicam, scilicet differenciam, et metaphisice perfectibile, sicut et est potentia ad ali-
 quam perfectionem logicam, sicut et ad actualem predicationem: per se et logicę et perfectibile.

Dicitur etiam
 sua conclusio contra omnes argumens predicabilia ut talia per se et logicę et rationem. In quibus sex sunt argumens
 predicatum in utroque per se et intentionem per se. Contra quibus sex argumens: predicatum in utroque per se
 et logicę; et predicabile ut tale est in ordine ad predicationem: quod predicabile est in ordine ad actualem per
 se et ad actualem logicę. In predicabile ut tale per se et logicę. — Primum. Quod talis dictio est eodem
 est per se, et actualem predicationem: quod idem est genus per predicantem, ac posse contrarij et per se, et
 genus quatenus potest conditionem per se in ordine ad actualem per se: quod nec genus ut predicabile. Minus
 subsumitur patet: non si genus ut predicatum in ordine ad actualem per se multo minus ad actualem ratio nec ap-
 titudinem quam habet et ut se per se.

Propter hoc alij specialiter incidentes ad hunc suffic-
 ientem esse dictum atque per se alioquin ut videntur naturę subiectibiles et predicabilia ad actualem
 naturę: quod natura non debet esse per se per se, sed natura subiectibiles et predicabilia ab in-
 grediente per se: quod per se in talis, per se et subiectus et predicantem. Et hoc non habet illud in
 minus. Et ut non dicitur in naturalibus nostris Magister Saadico insuper manus capitis. In co-
 muni ratione ita in se in faciem nostrę conditio non. Natura per se in se per se actualem predi-
 cationem; quod per se predicabile est perfectibile, ut per se ad actualem predicationem et actualem per se, quod non ut

Predicabili, ut actus predicatus per se atq; abingitua

III^a Conclusio IV §.

Subiectum et predicatum attinguntur per se atq; abingitua autem materia et inchoa ex eminentia
mediam et partem. P^a p^a concluditur potius explicatio, quam prolatione in dignis. P^a p^a
ta predicatum concluditur potius et per se, et per se, et ita ratione per se attingitua,
et in supra ut actus materiam predicabili, in quo actu est quod completum; nam, ut postea dicemus,
genus actu predicatum est per se, et totum potentia loco completum; et in hoc casu ratione per se
laterius attingitua. Similiter habet et considerari potest ut actu, et per se, et etiam ut
actu materiam subiectibilis; et licet ut subiectibilis attingitua per se, sic ut per se predicabili
p^a p^ata eadem ratione, prout tamen actu subiectiva tanquam quod perfectum et comple-
tum per se attingi potest.

His ita prenotatis prolatu subiectiva conclusio. Subiectum et predicatum
invenit explicata, sunt quod completum et perfectum ad aliam ordinatum. P^a p^ata atq; abingitua.
R^a p^ata concluditur: nam si in casu explicato ad ipsam nec sunt parati, nec sunt perfectibiliter
nos ex suo conceptu essentiali ad aliam instrumentum logicale tanquam ad sui perfectionem ordi-
nantur: §. = P^a p^ata concluditur eorum. P^a p^ata, nec lata eger prolatione: nam materiam, et minus ex
materiis, medium, et partem, ex suo conceptu essentiali ordinantur ad aliam omnem in ordine ad ipsum
definitur: §. P^a p^ata concluditur per se atq; abingitua.

Solvuntur Arguta. I^a Conclusio Oposita

Quæritur. Obiectum ad quatum logicum per se ad quatum omnium logicum in se in materia ordinantur, et omnia
ordinantur ad aliam instrumentum 3° operationis: §. P^a p^ata concluditur, si demonstratio I^a argumentatio est oblic-
tum ad quatum logicum. Obiectum prolatum: P^a p^ata concluditur ordinantur ad 3°: §. P^a p^ata concluditur
per se operationis ad aliquid 3° operationis instrumentum. Antecedens prolatum P^a p^ata concluditur
tota operationis neque est inchoa tanquam inchoa perfectione ultima. P^a p^ata concluditur quod quod est perfectio
tionis imp^ata. P^a p^ata concluditur instrumentum in tertia.

Ad argutum distinguo materiam ad quatum omnium
dilatantur primario et est indigentia sui conceptu materiam: secundario et est indigentia in se in
prolationem. T^a p^ata concluditur materiam nego consequentiam. Ad ipsa ut materiam eadem materiam est distinguo ante-
cedens et consequens. Ex materia antecedentem prolationem distinguo: quod est inchoa tanquam
am inchoa perfectione ultima inchoa, concedo: ad equatum nego. Et tamen secundum prolationem
distinguo: quod quod est perfectione imp^ata. P^a p^ata concluditur inchoa primario, et indigentia inchoa: con-
dicio et est indigentia materiam concedo.

Non sicut proprie ad speciem ad eum 2^m, immo est quod licet generis predicabile ut comparationem ad speciem non sit proprie ad illud, ut scilicet tenentur generaliter, tamen per se proprie ad eum predicatum.

Item prima ratio ad arguendum, nota est in data materia positionem de frange maiorem: in instrumentum in tale et cetera per se ad dicitur in ordinatum condebo maiorem: si per accidens predicatur in quo proprie est et ita dicitur in maiorem et in ordinatum. Ad duplicem in nego, antecedens, quo positum condebo in 2° pro ut hinc, nam licet solomniter accipiatur in maiorem, et quia ut ratione secundae intentionis per se ad illud, et per se ad illud, et consequenter per se ad illud. In hoc in intentione plurimum, licet sit natura ad se per se ad illud, et in intentione quae natura consistit in eo per se ad illud et deinde ad illud in maiorem per se, sed proprie ad illud in maiorem = Ad 2^m pro ut in nego de frange maiorem: In maiorem in intentione per se ad illud et per se ad illud ad inferiora concedo: pro ut dicitur respectum transcendentem ad actum per se ad illud in nego.

Ad patet quod ad illud per se ad illud in maiorem, in frange maiorem: per se ad illud in maiorem in intentione superioris ad inferiora condebo maiorem: in intentione per se ad illud in nego maiorem et consequenter = Ad secundum, de frange maiorem, ideo proprie ad illud in nego maiorem. Ideo et quia per se ad illud in maiorem in intentione per se ad illud in nego maiorem. Sed quod condebo illud.

Reponitur. Species constituitur per se ad illud in maiorem in intentione per se ad illud in nego maiorem ad speciem; per se ad illud in nego maiorem? In primo semper urge et difficultas: nam relatio per se ad illud in nego maiorem in maiorem non habet respectum nisi species per se ad illud in nego maiorem secundum autem est absurdum: quia non sunt multi per se ad illud in nego maiorem in intentione nisi necessitate, sed per se ad illud in nego maiorem ad speciem constituitur animal ut per se ad illud in nego maiorem: nulla est necessitas aliter secundum intentionem. In maiorem in nego maiorem: quia per se ad illud in nego maiorem comparatur animal ad speciem, in ut condebo: licet quod in nego maiorem in nego maiorem per se ad illud in nego maiorem in nego maiorem: quia animal secundum intentionem per se ad illud in nego maiorem in nego maiorem animal ad speciem per se ad illud in nego maiorem.

Respondeo predicabilitatem generis constituitur ex duplici secunda intentione una relatiua per se ad illud in nego maiorem in nego maiorem ad inferiora et alia absoluta et transcendentaliter relatiua constituitur per se ad illud in nego maiorem in nego maiorem per se ad illud in nego maiorem. Ad obiectum in nego maiorem in nego maiorem. Ad eum per se ad illud in nego maiorem: quia animal comparatum ad speciem, et per se ad illud in nego maiorem per se ad illud in nego maiorem, et dicitur relatiua per se ad illud in nego maiorem superioris ad inferiora, et secundum intentionem absolutam transcendentaliter respectum quae constituitur in ad illud in nego maiorem.

Ad actum secundum predicationem = Ad 2^{am} propositionem concesso antecedente ne go conve-
 quam. Nisi partem est quod ad actum predicationem entis est de linea actus, concludit et tales se
 sola conve[n]it naturam actu predicatam: predicabile utroque ut tale est actus 2us qui per
 solam relationem predicamentalem constituitur nequit.

Sed in unguis multiglobis. Qual-
 tem predicabile prout dicit relationem predicamentalem superiorem ad inferiora est per se
 aloga attingibile = Secundo. Rationalis prout actu predicatur de homine, hanc est impotentia
 ut predicetur de alij speciebus, cum predicetur de homine, et totum potentiale continens
 impotentia alias differentias, et tamen prout sic per se aloga attingitur: Quod est predicabi-
 le licet sit impotentia ad adualem predicationem = 3°. quia ex modo dicta doctina sequitur
 predicabile, ut per se attingibile per modum totius, totus partem per se ad ipsam ordinatur. Partem
 sequitur. Adualem prout est actualis predicatio, sed predicabile ut tale ex dicitur ad ac-
 tualem predicationem: Quod prout modum partem per se ad ipsam ordinatur.

Ad primum concesso con-
 sequam, ex quo subueniamus, quod solum excludimus associationem obiecti primarii logice, quous ut factum
 predicabile: ut autem dicit solam relationem predicamentalem superiorem ad inferiora, non est per se
 predicabile ut ex dicto constat = Ad secundum concesso in partem si nego, conueniam. Nisi Animalis
 dicitur predicatur de homine, tamen intelligitur actu et per se totum et modo quo actuabile est
 licet per actualem predicationem de specie, licet non habeat omnia adia simili. Hanc enim con-
 adualem prout unum partem licet magis impotentia ad alias. Et volens per se attingitur per unum
 actum a motu, licet sit impotentia ad alios actus eliciendos = Ad 3° nego sequitur. Ad propositionem
 dicit predicabile non actualem per se prout, sed per relationem predicatam, quous non ad prout, sed ad actum
 predicationem ordinatur. Solutio claris conuenit ex dictis sequenti.

Argues 2°, seu respicit
 contra dicta. In unguis lelogice est factum predicabile, et tamen conuenit prout tale per se aloga
 attingitur: Quod est factum predicabile. Nisi patet ex definitione uniuersalis logice, communis est ad
 mura per hoc quod: unum aptum predicari de multis = Non aptum dicitur de nationum uniuersale lo-
 getum prout ex prout respectum predicamentalem ad inferiora a parte negationis: prout ex prout
 prout prout transcendentem ad actualem predicationem concesso modo non. Et de dictis conuenit
 in nego conueniam.

Itaque uniuersale logice quo ad talen est unum aptum per se actu de mul-
 tis. Non est unum secundum doctrinam Aristotelis in 1° libro 2° sectione 2^a de finibus in logice con-
 que tale per hoc quod plures in esse naturam est. Et primo per se actu in 1° sectione 2^a conuenit
 uniuersale logice cum est de plures naturam est predicari. Quia uniuersale logice conuenit

Respondeo dicitur quod verba antecedentia. Et si scilicet per se debent dicitur tanquam de actibus secundum se nego
antecedentia: Nam licet dicitur ex parte affirmativa concedo antecedentia et nego consequentiam. Ad 2^m.
propositionem dicitur de sententia non de illius rei sententia, prout sunt actus, sicut impotenter
sed solum prout se habeat coram deo autem secundum se, et prout ab utroque procedunt, ad con-
dem quod quid sit de ea sententia nos pronones etiam in eadem relatione in actu. Et ex exercitio
rei in actibus, hoc quod Metaphisica refertur illud quod prout alium dicitur referendi attingit; quia peritas
posita pro nobis, quam contra nos. Ad 3^m. respondeo. Hylrosusam non agere de motu per se, sed
ut naturam motum contempletur: hinc hoc vero casum predicatio propter predicabilitatem,
sed predicabilitas propter predicacionem aloga consideratur. Pro conpletorio ad huc ex eo quod omnia alia
ta de predicabili, etiam subiectio illa applicanda sunt. Facit 3^m conclusio non a duobus verbis occiditur.

Argutis 38. Conclusio 2 duersantibus

SVII

Agnes 1^a. Quia non attingit per se aloga, sed subiectum et predicatum, sicut per se. 2^a. per se
alogam non attingitur. Respondemus, subiectum et predicatum, prout ab utroque nature sub-
iectio et predicabilitas non ex parte, prout, sed tota completa per se attingit illa. Conceditur
in 2^a. predicatum ut aduocatur predicabilitas est fortiter predicatum, sed prout sic est per se
per se non attingitur. Minus prout per se. 3^a. per se conuenit terminis, sed alii quam subiecto, et
predicatio: quod predicatum ut talis est per se, et per se. 4^a. predicatum est quod conuenit ut subiecto, sed
prout ex unciatur subiecto est per se, et per se. 5^a. predicatum ut oratio enunciativa prout de alio: quod
3^a.: sicut dicitur in Hylrosus in quo in resolutio per se tanquam in subiectum et predicatum, quod
predicatum ut talis est per se.

Pro resolutione notat; predicatum diffinitur in se per se dicitur
a subiecto. Aliter tanquam dicitur tanquam comparatum, equa per se comparatur, et
aliter predicamentum quod ut reperitur respectu subiectum per se dicitur per se terminis, quod terminis
est totum completum; nam ut per se dicitur, in conuenit terminis dicitur per se prout predic-
tatur conuenit totum quod subiectum per se per se. Et hoc tenet per se aloga per se in au-
tem prout dicitur respectum transcendentem prout ad comparatum. Ex quo notat per se quod pre-
dicatio potest considerari ut est tanquam comparatum subiecto et predicatum tanquam prout in se
transcendat, tunc ad inuenit ordinatam, et ita obtinet rationem per se: et in se per se compar-
paratio predicamentum predicatum respectu ad prout per se, in quo in se est in se per se,
sed ut talis predicamentum ut dicitur, ad quem dicitur per se ordinatam predicabilitas talis. Et sic
quod de predicamento dicitur de subiecto.

5. *Tempora ad ax. p. in concessione sui, distinguo minorum: hoc dicitur et p. dicitur tunc conceditur
 rursus sunt p. d. p. concessione sui: predicamentum dicitur accepta, nego minorum. Ad in p. g. r. t. t. g.
 eodem modo dicitur de totum h. g. r. t. t. g. Et dicitur ad p. l. o. r. a. m. p. a. o. a. t. i. o. n. e. m. Ad. C. r. e. m. c. o. n. d. e. t.
 qd p. p. o. r. t. ut talis e. o. a. t. i. o. n. e. m. e. n. u. n. c. i. a. n. s. u. n. i. u. m. d. e. a. l. i. o. s. u. n. t. i. s. a. n. c. o. n. d. e. n. t. a. l. i. t. e. r. n. a. u. t. e. m. p. a. e. d. i. c. a. t. u. m.
 h. i. c. a. c. c. e. p. t. s. Ad. f. e. r. r. a. m. a. t. i. o. n. e. m. H. y. l. o. r. i. u. m. n. e. c. e. p. t. a. r. i. u. m. i. n. q. u. e. m. e. s. o. l. u. i. t. u. r. p. p. o. r. t. a. n. q. u. e. m. i. n.
 s. u. b. e. c. t. u. m. e. t. p. a. e. d. i. c. a. t. u. m. s. e. n. t. i. s. t. a. n. c. i. d. e. n. t. i. a. l. i. t. e. r. n. o. n. a. u. t. e. m. p. a. e. d. i. c. a. m. e. n. t. a. l. i. t. e. r.*

R. *epithetum predicatum quod est.*

*le. J. p. r. e. r. d. i. c. i. t. d. e. p. e. n. d. e. n. t. i. a. p. r. o. p. r. i. e. n. t. e. s. a. d. q. d. d. e. p. u. n. d. a. t. i. o. n. e. n. a. t. i. o. n. e. p. a. r. t. e. I. n. e. c. p. a. e. d. i. c. a. t. u. m.
 q. u. o. d. a. t. a. l. e. M. a. i. o. r. p. a. o. a. t. u. s. n. e. q. u. i. t. i. n. t. e. l. l. i. g. i. p. r. e. d. i. c. a. t. u. m. u. l. l. o. m. o. d. o. n. i. l. d. e. t. u. r. o. r. a. t. i. o. n. e. n. u. n. c. i. a. n. s. u. n. i.
 d. e. a. l. i. o. q. u. i. e. f. o. r. l. i. b. e. r. p. p. o. r. t. s. I. n. e. q. u. i. t. i. n. t. e. l. l. i. g. i. p. r. e. d. i. c. a. t. u. m. q. u. a. t. a. l. i. n. i. s. i. d. e. p. e. n. d. e. n. t. i. a. p. p. r. i. e. n. t. e. = T. u. s.
 t. a. d. l. i. o. t. a. d. i. n. p. r. o. n. a. t. i. o. n. e. m. P. a. e. d. i. c. a. t. u. m. q. u. a. t. a. l. i. t. a. n. c. i. d. e. n. t. i. a. l. i. t. e. r. s. u. n. t. e. m. c. o. n. c. e. d. o. m. a. t. o. a. c. o. n. s. u. b.
 n. y. e. u. m. p. a. e. d. i. c. a. m. e. n. t. a. l. i. t. e. r. d. i. s. t. i. n. g. u. i. n. i. d. e. p. e. n. d. e. n. t. i. a. p. p. r. i. e. n. t. e. t. a. n. q. u. a. m. c. o. n. d. i. t. i. o. n. e. s. i. n. e. q. u. i. t. i. n. c. o. n. c. e. d. o.
 m. a. t. o. r. u. m. t. a. n. q. u. a. m. a. a. t. i. o. n. e. f. o. r. l. i. b. e. r. n. e. c. e. m. a. t. o. r. u. m. I. n. q. u. e. p. a. e. d. i. c. a. t. u. m. s. u. n. t. u. m. p. r. e. d. i. c. a. m. e. n. t. a. l. i. t. e. r.
 n. d. e. p. e. n. d. e. n. t. i. a. p. p. r. i. e. n. t. e. t. a. n. q. u. a. m. a. t. o. t. o. q. d. p. a. r. t. e. c. o. m. p. a. r. t. a. t. a. t. a. n. q. u. a. m. a. c. o. n. d. i. t. i. o. n. e. s. i. n. e. q. u. i. t. i. n. d. i. c. a. t. u. m.
 p. a. e. d. i. c. a. t. u. m. u. l. l. o. m. o. d. o. q. u. i. d. e. p. e. n. d. e. n. t. i. a. n. o. b. l. i. a. t. a. t. i. n. g. i. t. i. t. a. t. i. p. e. r. s. e. I. n. e. c. l. i. c. e. t. e. l. l. i. o. n. e. a. l. l. i.
 p. a. e. d. i. c. a. m. e. n. t. a. l. i. t. e. r. d. e. p. e. n. d. e. a. t. a. l. i. b. i. d. e. o. n. e. q. u. i. n. d. a. t. e. u. r. t. e. l. l. i. o. n. e. n. o. b. l. i. a. t. a. q. u. e. m. p. a. r. t. e. e. a. l. l. i. e. p. p. r. i.
 i. a. a. t. i. n. g. a. t. u. r.*

Argu. 2. *Etiam maior ex terminis predicatur se minus si nra conclusionem et bene*

*p. a. e. a. t. i. o. n. e. n. o. b. l. i. a. t. a. t. i. n. g. i. t. u. r. I. d. e. m. d. i. c. e. n. d. u. m. d. e. s. u. b. i. d. e. o. e. t. p. a. e. d. i. c. a. t. o. I. n. p. a. e. d. i. c. a. t. u. m. a. t. i. n. g. i. t. u. r.
 p. e. r. s. e. q. u. i. a. l. i. c. e. t. p. r. e. d. i. c. a. t. u. m. e. t. t. o. t. u. m. t. h. e. m. d. i. c. e. n. d. u. m. e. s. t. d. e. m. a. t. o. r. i. s. e. x. t. e. r. m. i. t. a. t. e. = D. i. s. t. i. n. g. o.
 m. a. i. o. r. a. t. i. o. n. e. m. P. a. e. d. i. c. a. t. u. r. u. t. m. a. i. o. r. e. x. t. e. r. m. i. t. e. r. n. o. g. o. m. a. i. o. r. a. t. i. o. n. e. m. u. t. h. a. b. e. t. e. t. a. a. t. i. o. n. e. m. p. r. e. d. i. c. a. t. u. r. p. r. e.
 d. i. c. a. m. e. n. t. a. l. i. t. e. r. s. a. n. t. e. ^{concedo} m. a. i. o. r. a. t. i. o. n. e. m. m. i. n. o. r. e. m. e. t. n. e. g. o. c. o. n. s. e. q. u. a. n. t. a. P. o. s. t. p. a. r. t. e. s. t. a. t. i. n. h. o. c. q. d.
 m. a. i. o. r. e. x. t. e. r. m. i. t. a. t. e. u. t. t. a. l. i. s. i. n. i. c. e. d. i. c. e. t. e. x. p. e. l. u. m. t. a. n. c. i. d. e. n. t. i. a. l. e. m. p. a. r. t. i. s. a. d. c. o. m. p. a. r. t. e. m. e.
 q. u. i. a. h. i. s. p. r. i. o. r. u. m. c. o. m. p. a. r. t. i. s. e. t. i. c. e. s. u. t. m. a. i. o. r. a. t. i. o. n. e. x. t. e. r. m. i. t. a. t. e. n. e. o. n. q. u. a. m. p. a. r. t. e. a. t. i. n. g. i. t. u. r. p. r. e. d. i.
 c. a. t. u. m. u. t. p. o. t. e. s. t. a. c. c. e. p. t. i. p. r. e. d. i. c. a. m. e. n. t. a. l. i. t. e. r. i. n. s. e. n. s. u. e. x. p. l. i. c. a. t. o. e. t. u. t. p. r. e. d. i. c. a. t. u. m. p. a.
 r. t. e. n. o. g. a. t. u. r.*

E *o. l. l. i. c. e. t. i. n. t. o. t. a. c. o. n. t. r. a. u. a. r. i. a. c. o. l. l. i. g. e. t. P. o. t. e. s. t. a. n. t. i. o. n. e. m. e. s. t. o. b. i. e. c. t. u. m. p. a. r.*

*c. i. a. h. u. s. l. o. g. e. q. u. i. a. l. i. c. e. t. i. n. o. b. i. e. c. t. u. m. i. n. a. d. e. q. u. a. t. u. m. e. t. t. a. m. e. n. s. i. n. s. t. r. u. m. e. n. t. u. m. e. s. s. e. n. t. i. s. n. o. b. i. l. i.
 t. u. s. a. h. a. l. i. c. e. n. s. i. n. s. t. r. u. m. e. n. t. a. n. o. s. a. d. i. n. e. s. e. n. t. e. o. b. i. e. c. t. a. m. i. n. u. p. a. r. t. i. c. i. p. a. l. i. a. = C. o. l. l. i. g. e. t. 2. o. o. b. i. e. c. t. u. m.
 a. d. e. q. u. a. t. u. m. l. o. g. e. h. o. q. u. e. n. d. o. a. b. s. o. l. u. t. e. e. t. i. n. d. e. o. b. i. e. c. t. o. p. r. i. m. a. r. i. o. e. s. t. f. o. r. m. a. m. a. r. t. i. f. i. c. i. o. n. e. m.
 p. a. r. t. e. c. o. n. p. r. e. e. n. d. i. t. i. n. a. c. c. e. l. o. o. m. n. i. a. i. n. s. t. r. u. m. e. n. t. a. p. a. r. t. e. a. d. a. l. i. u. d. n. o. o. r. d. i. n. a. t. a. e. t. c. e. t. e. r. a. i. n. s. t.
 t. r. u. m. e. n. t. a. i. n. o. b. i. e. c. t. a. E. t. h. a. c. d. e. h. a. c. c. o. n. t. r. a. u. e. r. i. a. n. o. b. i. s. a. l. i. q. u. a. n. t. u. l. a. m. l. o. b. o. r. i. o. r. a. q. u. a. l. e. n. s. i. b. i. d. i. c. a.
 t. a. e. t. p. o. t. e. s. t. c. o. m. m. u. n. i. a. a. l. i. q. u. e. a. l. e. m. c. u. r. a. n. n. o. b. i. s. a. b. s. o. n. u. e. n. t. I. n. s. e. n. s. u. 2. o. a. n. o. o. b. i. e. c. t. u. m. a. d. e. q. u. a. t. u. m.
 l. o. g. e. e. t. m. o. d. u. s. i. n. d. i. s. t. i. n. g. i. b. i. l. i. s. a. n. o. b. i. e. c. t. i. b. u. s. a. n. a. b. u. t. a. q. u. e. c. o. h. a. l. i. c. e. n. s. I. n. p. a. r. t. e. s. u. l. t. i. s. e. t. r. e. s. u. n. t. e.
 s. e. n. e. n. t. e. 5. 1*

An obiectum adaequatum Logae Sit Modus Sciendi
Fortis & Obiectibus An ab utroq. Coalescens
Explicatur Titulus, et Resuntur Sententiae § I

Constat ex dubio procedenti quoniam in affirmativa logica per se prima ratio atque attingen-
tiam. In presentibus vero dubij intelligentia obiectum adaequatum est, fornam autem in se habentem
in documento aut in quatuor reperitur: in actibus scilicet intellectus, in actibus rationis
actibus, et in scripturis. Explicatur: forma satisfacta definitionis huius, ac per se in actu in-
tellectus quo concipimus hominem esse Animalia rationale. Et insuper aperitur in obiectis
sive in actibus ipsius, hoc est in naturalis Animalis et rationalis conceptus admodum distinctio
Præterea in uocibus, quibus talis definitio profertur. Ad idem quod in scripturis, quibus huius
bitur. Definitio prout in actibus appellatur modus sciendi, scilicet, in obiectis, modus sciendi o-
bectibus, in uocibus modus sciendi uocibus, et in scripturis, scriptus. Præcipua uero di-
ficultas ueritatis circa modum, scilicet distinctio, et obiectum, quod autem de sciendum, sic et
uocibus et scriptis in se dubij bene iter discutitur.

Circa qd 2^a sententia defendit obiectum

adaequatum Logae esse modum sciendi, scilicet, scilicet. Ita patet solentem, et Primum omnes Patris huius
tatis. 2^a ex opposita propugnat obiectum adaequatum Logae esse modum sciendi obiectum.
De omni hominibus, quibus solentem et Primum dixerunt. 3^a de aliquo de se habet eam modum sci-
endi scilicet, quam obiectum, per se prima ratio est adaequatum atque attingi, et obiectum eius adae-
quatum est utroque coalescens. Hanc sententiam primum habuerunt sapientissimi Magis-
ter Isaacus Maritus a honore nobis famulis, et saluantibus ac deinde sacramentum, quod
plures ex nobis sequuntur, Ita ut hęc sententia iam Berardus huius famulis specialiter tra-
buntur. Inuenit.

I. Conclusio § II

Modus sciendi fortis est obiectum per se prima ratio in adaequatum atque attingi. Hęc conclusio de
re et militat contra omnia prout dicitur in omnes Dico Thomae posteriorum lectio 1^a ratione
licet de hoc qd homo de actum manus rationatur imbecillitate ad edificatorem a fabrici, per quem
facilitate uocatur ad actiones manus ex ueritate ipsius eadem ratione an quidam ueritate
quod sit dixit de ipso actus rationis, per quam homo in ipso ad actionis ordinat, facilitate
ita et hinc ex ore procedat, ubi hęc Loga, quod est circa actum rationis, sicut dicitur per se
natura. Ex quo ita dicitur: Obiectum proprium est obiectum prima ratio, et ueritate

Quos arripit: & idem dicendum de modo hauriendi. Proinde utraque a in hac demer-
 taatio obediencia: omnia uniuersale e' predicabile; genus e' uoluntas. Et ex parte
 illius. Quod idem e' illa et medium ad genus obediendum cuius predicabilis e' demonstran-
 tur; et tunc emittit de obedientia obediencia e' genus e' uoluntas. Et idem fuit de qua
 de modo hauriendi.

Contra 2^a. ex Angelico Magistro ai eunte, qd' sicut in hylorofia
 moralis uoluntas circa actus uoluntatis, ita ioga circa actus intellectus. Et licet actus
 uoluntatis dicantur ordinem ad obediendum, sunt obediendum primarium hylorofia moralis.
 Et licet actus int'lectus dicantur ordinem ad obediendum, sunt obediendum primarium ioga.
 Dicunt hylorofiam moralem habere pro obediendum primario actus uoluntatis, nec enim
 actus ipseus hylorofia moralis, qd' necesse exat ad hunc partitit. Et contra: non pa-
 riter identitatem e' idem effectus conu'itit in hoc, qd' sicut actus intellectus e' contra-
 dictus e' p'ia et f'ondentia ad obediendum, ita actus uoluntatis; et tamen actus uolunta-
 tis pascitur a tali ordine sunt obediendum primariu' con' hylorofia moralis. Et actus in-
 tellectus artificialis e' dispositus p'cedit ab ordine ad obediendum, sunt obediendum prima-
 rium ioga.

Contra 3^a. Non minus repugnat potentiam haurire uoluntas pro obediendum
 moralis, quam habitum; sed potentia intellectiva habet pro obediendum primariu' intellectus
 quod uoluntas. Et habet ioga potest uoluntas respicere prout modum obediendum primariu'.
 Quod conuenit: quia idem intellectus respicit intellectum tanquam obediendum primariu'.
 Quia intellectus pascitur a ratione euan' p'cedit intellectum e' intellectus actus ioga p' ar-
 tificia p'cedit for' mor' aut' hylorofiam i' p' hylorofia ioga p'cedit intellectum. Et in intellectu respicit
 pro obediendum primariu' uoluntas, etiam ioga.

Contra denique, et in e' uideri uigentis,
 quia identitatis. Actus Metaphisic' e' essentialiter e' uoluntas et a secundo sui obediendum, et tamen
 idem actus reflexe consideratur e' genus primariu' atq' e' illi a Metaphisic'. Et licet
 ondu' de hylorofia e' essentialiter uoluntas a secundo obediendum, reflexe tamen con-
 sideratur e' genus primariu' atq' e' illi a Metaphisic'. Et ratio eadem e': nam uoluntas
 Metaphisic' pascitur a ratione atq' e' illi a Metaphisic', quia considerari potest prout unite dicit
 rationem entis, p'cedit hylorofiam Metaphisic' p'cedit ab eo qd' e' tale ens, hylorofia
 licet ratio ad hunc ad obediendum. Et ondu' sciendi p'cedit potest pascitur a ratione
 atq' e' illi a Metaphisic', quia considerari potest in ratione modis sciendi p'cedit hylorofiam
 p'cedit ab eo qd' e' talis modus sciendi, scilicet in ordine ad obediendum.

II. Conclusio III

Secunda Conclusio. §. 3.

Modus sciendi obiectibus e obiectum per se per se in adequate aloga ad adum bonam primum
 conclusio e ipsam argenti pater pater loco quatuor per se in adequate aloga ad adum bonam primum
 la intentio per se ad, pater et pater, et Cetera, id est per se in adequate aloga ad adum bonam primum
 les secundae intentiones sunt modus sciendi obiectibus et subiectum per se in adequate aloga ad adum bonam primum
 b eadem primum, ut supra ne nunciat ut pater et Cetera, id est per se in adequate aloga ad adum bonam primum
 obiectibus e obiectum per se in adequate aloga ad adum bonam primum

Ratione prouatur conclusio. Obiectum primum
 alicum loge e id de quo loga per se primum demonstrat per se in adequate aloga ad adum bonam primum
 sciendi obiectibus e obiectum primum alicum loge, illi non prouatur: loga per se primum
 demonstrat de definitione obiectibus in contraria, quia illi primum, conuenit quicquid cum suo di-
 finito; de genere obiectibus, quod dicitur de pluribus definitionibus per se in adequate aloga ad adum bonam primum
 mario de qua primum demonstrat de modo sciendi obiectibus. Antecedens prouatur: ille primum
 paretur eadem primum demonstrat de modo sciendi obiectibus, actus intellectus non e per se in adequate aloga ad adum bonam primum
 genere et differentia, ne conuenit e definitione, et similitudo primum non paretur eadem primum
 ubi e differentibus per se in adequate aloga ad adum bonam primum. Et tales primum paretur eadem primum
 sciendi obiectibus

Dicitur hac ratione prouari illas proprietates nec demonstrari eadem primum de-
 monstrari per se; quia definitio e definitionem obiectibus in contraria, quia illi primum, conuenit quicquid cum suo di-
 intentiones, quicquid eadem conuenit eadem. Et similitudo primum e demonstrari eadem
 secunda intentione respectu, quare dicitur eadem primum, nam a dicitur nec conuenit eadem
 se eadem primum, et contra. Differentia e genus obiectibus in contraria, non solum dicitur eadem
 intentiones, et eadem primum, quae primum subiectibus secundae intentionibus
 esse et primum demonstrat de modo sciendi obiectibus, et naturae, quae sunt de finibus eadem
 intentionem esse conuenit eadem. Et similitudo primum, quae demonstrat eadem primum
 primum: ille primum esse et primum conuenit eadem modo sciendi obiectibus, de quo primum
 demonstrat eadem

Essentia. Natura hominis h. g. quae subinduit secundam intentionem, diffi-
 nitur bene combatur e natura animalis rationalis, et subinduit secundam intentionem
 definitionem, et contra, h. e. secundae intentiones quae in contraria eadem: et similitudo
 natura animalis h. g. quae subinduit secundam intentionem, quae esse et primum primum
 catua de hominis, qui subinduit secundam intentionem primum. H. e. esse intellectus hominum
 differentes in nullo, nisi conuenit eadem e hominibus, nec aliter intellectus hominum
 animalis, quae primum potest de homine. Et illae proprietates multum conueniunt, nec de-
 monstrari primum de modo sciendi obiectibus, et primum

obie

Obiectum palmarium adequatum top^o ad integrandum modo sciendi scilicet obiectum
 huius tanquam es obiectum palmarium adequatum. Concluditur hoc in fortis ex precedentibus
 bus, ut debent que esse per Angelici Patres totius orientis. Ad huc rationis esse pro palmarium
 modo nam top^o, et secundum intentiones per se, per se totum esse in quo per se huius
 obiectum; sed ad huc rationis sunt modus sciendi scilicet, et obiectum intentiones modus sciendi obiectum
 edictus: § Intuitus Angelicus Magister de app^o que ad integrandum obiectum adequatum
 palmarium top^o. Propter conclusionem est obiectum adequatum palmarium top^o ad integrandum
 rationis es obiectum per se palmarium obiectum; et utraque modus sciendi, per se sciendi
 scilicet et obiectum per se palmarium obiectum attinguntur, ut huiusmodi manet; § obiectum
 palmarium adequatum es utroque modo sciendi ad integrandum.

Solvuntur Argumenta Tomistarum § V.

Arguunt 1°. Qd essentialiter est una essentia, et causa obiectum palmarium sciendi non
 est essentia palmarium; sed modus sciendi scilicet essentialiter est una, et essentia, et causa
 obiectum palmarium top^o; et hoc est modus sciendi obiectum; § modus sciendi scilicet non est
 obiectum palmarium top^o. Sed hoc est unum et eundem quod per se ipsum totum est unum
 fundamentum, et quod idem est contentum, nam ex eo usque colluntur resp^o huius, quod
 omnes et radices conueniunt;

Ad uero 2°: in quibus sciens quod adus non per
 se participat rationem specificatuum eorum, et huiusmodi adus nunquam palmarium per se
 obiectum sciens attinguntur: et ita se habet huiusmodi, cuius adus non participat rationem
 entis in eis huiusmodi specificatibus. Alii idem sciens quod adus reflectentes supra adus
 adus illos ut obiectum palmarium sciens, eo quod in parte participat ratio non specificatuum
 suam totum sciens eorum: et ita se habet Metaphisica, cuius adus cum in se participat rationem
 entis specificatuum Metaphisica, ab ipsa per se modo obiectum palmarium sciens. Et
 eodem modo non de top^o Philosophis, cuius adus in se participat rationem
 obiectum sciens specificatuum top^o, si ob ipsa adus considerentur per se modo obiectum palmarium
 attinguntur.

Sed ad uero 3° supra, quod adus top^o, in modo sciendi obiectum dupliciter consistit
 de adu possunt: scilicet scilicet per se tendunt ad obiectum: et reflecto, quatenus per se adus
 considerat top^o in illis artificium quod in eis habent, per se tendentibus ab ea illa, quod de eis ad obiectum
 et cetera scilicet non per se participat rationem specificatuum sciens, concedo rationem: scilicet
 participat subditio: non est illius palmarium obiectum, sed considerentur distincte et per se
 ut una concedo; scilicet si de eis reflecto, nego maiorem; et distinctio in se conueniunt.

Modus sciendi facti est una decetiam, dicitur autem concedo maiorem: reflexe consideratur
et ut ergo minoris et consequentiam.

In unigenitum facti. Modus sciendi facti quantum ad
actum consideratur semper explicat conceptum unigeniti ad obiectum: et hanc obsequi
si dicitur attingitur ratione modi sciendi obiecti. Antecedens pro ut ut primo: quia
quantum ad reflexe consideratur semper attingitur ut modo sciendi facti: sed modus sciendi
facti quantum ad reflexe consideratur semper explicat rationem unigeniti ad obiectum: et hanc obsequi
si dicitur. Modus sciendi
facti comodo unigeniti dicitur predicatum per quod dicitur attingitur ab obiecto: et tale
predicatum est ratio unigeniti: et semper explicat conceptum unigeniti.

In 2°. Ad hunc Modum sciendi
quantum ad reflexe consideratur semper attingitur ut in facti: ut pro ut hic explicat
conceptum unigeniti ad obiectum: et nunquam per se attingitur ab obiecto. Facti
secundo: ens facti quantum ad reflexe consideratur dicitur predicatum per quod dicitur attingitur
ab obiecto: et tale predicatum est ratio unigeniti: et semper explicat conceptum unigeniti. Per
descriptum reparando antecedens ad probationem distingo maiorem in contradietiva ut mo-
dus sciendi facti dicitur sicut in negatione rem, et sumptus dicitur et reflexe concedo mai-
orem: et distingo minorem: modus sciendi facti quantum ad reflexe consideratur ut mo-
dus sciendi facti nego minorem et consequentiam. Ad 2^{am} pro ut ut dicitur attingitur rem:
dicitur pro implicito predicatum per quod dicitur attingitur ab obiecto concedo maiorem: dicitur et
explicat negationem. Et concedo maiorem nego consequentiam. solutio consistit ex dictis

Respondent. Loga agitur supra numerum ad unum, si ut potest in ipsum actum unigeniti dicitur ab eo
antea habebat. Idem actum considerat 2° pariter: extra dubium pro cademus, nam
illud actum est ratio unigeniti ad obiectum: si dicitur in facti: nam actum unigeniti
dicitur facti dicitur unigeniti explicat rationem unigeniti: et hoc idem actum reflexe in
unigeniti semper explicat rationem unigeniti. Videntur quia actum unigeniti in obiecto et predicatum pro
ut sunt facti propter est in ratione ad unum, quantum ad reflexe consideratur a loga semper
ratione propter attingitur: et quia actum unigeniti dicitur unigeniti dicitur unigeniti ad obiectum
quantum ad reflexe consideratur, semper ratione obiecti attingitur
= Videntur amplius: etiam facti habet actum conforme regulari loga: et tamen quia
est in ratione ad unum, semper attingitur a ratione illius: et idem dicitur de modo sciendi facti:
licet habeat actum conforme regulari loga.

Pro: solutione ad unum: quod loga dupliciter
reflexe supra modum sciendi facti, quoniam non habet actum unigeniti in proprio ad unum. Pro
de dam per actum ad unum considerat modum sciendi facti ut unum ad obiectum, et dea pro

non atque utitur. 2. Modo, deus non videtur participare in modo, licet in modo, aliquid autem in
 tota ut in parte regulari loquitur, praesens in modo, ut dicitur in libro de anima. Et in hoc sensu con-
 tendimus modum sciendi, scilicet in se habere consideratum per se, quod dicitur in libro de anima.
 Ergo ad dilectam dicitur, loquamur in modo, scilicet in modo, in se habere, ut dicitur in libro de anima.
 In se habere, quod antea habebat, in se habere, ut dicitur in libro de anima, ut est in se habere, ut dicitur in libro de anima.
 Per quod constat ad praesentationem in contra.

Ad primum quo respicitur utrumque concessum an-
 tecedenti nego consequens. Nam predicatum in se habere, ut dicitur in libro de anima, non participat in se habere
 autem in se habere, ut dicitur in libro de anima, non participat in se habere, ut dicitur in libro de anima.
 Ergo ad secundum concessum praemissis, nego consequens. Nam autem in se habere, ut dicitur in libro de anima,
 non participat in se habere, ut dicitur in libro de anima, non participat in se habere, ut dicitur in libro de anima.
 Per quod constat ad praesentationem in contra.

Haduc in quiesces. Modus sciendi, scilicet in modo, non
 participat in se habere, ut dicitur in libro de anima, non participat in se habere, ut dicitur in libro de anima.
 Ergo ad primum concessum praemissis, nego consequens. Nam autem in se habere, ut dicitur in libro de anima,
 non participat in se habere, ut dicitur in libro de anima, non participat in se habere, ut dicitur in libro de anima.
 Per quod constat ad praesentationem in contra.

Respondeo modum sciendi, scilicet in modo, non
 participat in se habere, ut dicitur in libro de anima, non participat in se habere, ut dicitur in libro de anima.
 Ergo ad primum concessum praemissis, nego consequens. Nam autem in se habere, ut dicitur in libro de anima,
 non participat in se habere, ut dicitur in libro de anima, non participat in se habere, ut dicitur in libro de anima.
 Per quod constat ad praesentationem in contra.

Arguo 2. Item in modo, scilicet in modo, non
 participat in se habere, ut dicitur in libro de anima, non participat in se habere, ut dicitur in libro de anima.
 Ergo ad primum concessum praemissis, nego consequens. Nam autem in se habere, ut dicitur in libro de anima,
 non participat in se habere, ut dicitur in libro de anima, non participat in se habere, ut dicitur in libro de anima.
 Per quod constat ad praesentationem in contra.

Sic ad rationem representantem eam in propriis et intentionibus, hoc est per essentiam et
 ex intentione et eadem; sed ad hunc intellectum representantem genus est modus sciendi, scilicet: *g.*
Confirmatio: Per hunc scilicet, nec conuenit intentione et intentione, nec illius generis
 proprietate: Per hunc propriis et intentionibus generis. Antecedens pro eadem essentia generis
 est remanentibus de intentionibus, scilicet, et illius generis proprietate generis de intentionibus;
 sed genus scilicet nec est unum in pluribus intentionibus, nec de illis predictatur: *g.*

Vnde quod dicitur in ista nota, quod generis creatio dicitur quia talis, est quia obiectum propriis et in
 essentia generis creatio: Ceterum potest aliquis actus et representare aliquid unum, ut huius et alio titulo
 habet in unum esse intentione et in se: sic ut actus representans est, etiam est intentione et
 in se. Sed in ista nota modo demonstratio scilicet est, quod representat obiectum, et per demonstrat
 talem obiectum propriis et intentionibus; Ceterum absolute et uera demonstratio propriis et
 intentionibus, quia intentione generis per se per se est fieri conuenientem generis *g.*

Nec in super:

quod cum instrumentum logicale in conuenientem dicitur subiectum et per amantem intentionem,
 alique proprietate in conuenientem intentione subiecti, et alio ratione formae. Per conuenientem
 in intentione generis, et alique modo sciendi tam formali quam obiectum conuenientem, quod uero
 intentione subiecti, etiam conuenientem formae pro ut intentione subiecto. Per hunc quod dicitur huius
 solum conuenit propriis generis obiectum, quia hoc proprietate in intentione subiecti
 et in natura, quod propriis de intentionibus generis. Quando uero loquitur dicitur huius
 conuenientem intentionem: demonstratio generis unum est alio intentione et cetera, huius modi pro-
 prietate docet modo sciendi tam formali quam obiectum, quod uero generis conuenientem
 intentione generis. Demonstratio generis et cetera.

In forma ad hunc generis meo

antecedens. Ad propositum dicitur in nota: tantum ex intentione et representantem
 est generis obiectum in conuenientem generis: generis ut in nota generis. Ad hunc generis
 in nota generis antecedens, in conuenientem intentione generis proprietate generis obiectum conuenientem
 intentione: generis ut huius generis et habet respectu generis, meo antecedens: et eodem modo
 dicitur ad sequentem pro generationem. Per hunc: Per hunc obiectum est quod propriis generis
 de pluribus de intentionibus generis; Per hunc scilicet: ad hunc intellectum generis naturam de pluribus
 generis; generis uero ut huius generis et habet respectu generis, et ante hunc generis naturam de pluribus
 de intentionibus generis, quod uero generis tam formali quam obiectum generis
 et intentione conuenientem.

Argues 3. Nota habet ut uero, actus pro obiecto dicitur

Iam etiam ratione. Nam modus secundus alii tantum est in actu et representatione
modus attendi quatenus scilicet est in actu modi attendi alii: et non attenditur per se ratione
aliis alioquin

Sed et obiter 1°. Dilectum Thomam primo per illam in hac lectione 1^a sententiae; huius
significatio uocum, quae est in media a se ipsa conceptionibus intellectibus, pertinet ad praeceptum
considerationem loq^g. = 2°. Sed de definitione formae per se ratione alioquin alioquin, quae
considerari potest reflexe et ut in se tantum et talis, sive ordine ad obiectum: et de defini-
tione uocalis consideratur reflexe et ut totalis, et tunc ordine ad fontem, cum per se ratione
et in obiectis.

Ad primum dico: Dilectum Thomam loqui bene dicere pro ut in actu et ad defini-
tione, in quo sensu habent rationem modum attendi obiectum, et ita non negamus in parte per
modum alioquin attingibiles. = Ad secundum, nega per se rationem: nam ad uerum intellectus nihil
in actu et participat formam artificiosam definitionem, quae non ab actu ad obiectum
per se rationem datur, per se rationem alioquin attingitur: hoc uero sensu habent formam artificiosam
definitionem ex parte, quatenus scilicet ex parte deo eminentia ad definitionem per se
quae solum sequitur formam artificiosam definitionem, et sic uoces et talia, et deo
natura, esse per se rationem alioquin attingibiles. Tertio dico: bene dicere per se rationem
adeguatum loq^g.

QUESTIO. III^a

An obiectum Primarium Adequatum Loq^g Sit aliquod Reale et Rationis

Explicatur Titulus et Referuntur Sententiae

SI

um habetum manet obiectum primarium ad adequatum loq^g esse modum secundum
sententiam, ex parte et obiectum ad adequatum loq^g inquit secundum aetate, et tunc talis obiectum
Eius reale et rationis. Proinde per se rationem et intelligencia tractatur de ente rationis deservabat: pro-
mue autem obiectum prae se in intellectu reale, et rationis. Eius uoces et quoniam esse habitus
per se rationem in intellectu ad obiectum sententiae: ut Petrus, lapis et Cetera. Eius uoces rationis est
quod tantum habet esse obiectum in intellectu sententiae. Et deinde in uoces rationis de se
tamquam; ut dum intellectus fertur tantum cum, hinc Ceterum, et alia quae multa: et
ons rationis est fundamentum; ut dum intellectus concipit hinc malum, hinc bonum et
item. Et de hoc secundo procedit per se rationem contentum.

Yn quatuor sententia tractat, ubi idem loq[ui]t[ur] esse ad quatuor ens reale. Itaque communitate h[ab]et
 societate: tunc quatuor habet in nihilum utat[ur], sicut in tale ens reale dicitur in se in tantum, ita ad
 unum intellectus: an adus ipsi sit intellectus et arguat[ur] per alios; andemque demonstratio est in
 rea de unita ab actibus, et e[ss]e unita in obiectis. = 2^a sententia est opposita de p[ar]te obiectum ade-
 quatum loq[ui]t[ur] esse ens rationis: ita sequuntur forma etc. 3^a vero sententia modum h[ab]et in se, sicut esse
 quod reale; obiectum, quod rationis. Obiectum vero sicut in p[ri]mo in unum ad equatum loq[ui]t[ur] habere
 reali et rationis coalescere. Item sententiam ut pote magis consentaneam dicitur dicitur
 precedenti libere ampliat[ur] in unum. 1^a Conclusio § 2

I^a Conclusio § II

Modus sciendi factus est ens reale, prout habet in condicio communi et efficiat[ur] ratione.
 Modus sciendi factus sunt adus intellectus artificiales et diuinitas; ita adus intellectus ut
 artificiales diuinitas sunt ens reale. Et et modus sciendi factus. Minor prout uatur: causa cau-
 sans effectum reale reali est; ita adus intellectus ut artificiales se diuinitas causant effectum rea-
 tem; et ens reale sunt. Modus condit[ur]; quia non realis nec continet, nec causat effectum reale, quia
 nemo dat quod non habet. Minor prout uatur: adus intellectus ut artificiales se diuinitas causant ha-
 bitum sciendi factum loq[ui]t[ur]; ita habitus loq[ui]t[ur] effectum reale est.

Respondent Compluresis loq[ui]t[ur] re-
 ti: causam habitus realem loq[ui]t[ur] non esse artificialem adus et rationis, sicut eorum reale enti-
 tatem; dependentes tamen ab artificiali rationis tanquam a condicione. In quo nullum inconueni-
 ens (ingruiens) causam deus; nam eorum h[ab]itum mentis non loq[ui]t[ur] causant prout in reale depen-
 dentia a rationis h[ab]itum tanquam a condicione que significatio quod rationis est = =
 Et quod causam est (causa) realis significatur, nam et realiter causant in adus, species intentio-
 nalis; tamen significatio eorum etiam h[ab]et quod rationis.

Sed contra primo. Artificialium ac-
 tum non ut conditio, sed ut ratio factus se habet ad causandam legem ut sciendi reale.
 Et ratio prout acta nulla est. Antecedens prout uatur: Ratio scientifica in adu intellectus, non condi-
 tio ut ut ratio formalis, se habet ad causandam legem ut sciendi reale, ita adus artificialis
 in esse scientifici prout in formam: Artificialium adus non est conditio, sicut ratio factus causa
 tiua loq[ui]t[ur] ut sciendi. Minor condit[ur] ex dictis capite 2° prout omnium questionem in incorpo-
 re. Minor ut sciendi conditio: nam ut sciendi prout uatur h[ab]itum ut sciendi, ita prout uatur h[ab]itum
 artificiam prout modum rationis formalem. = Contra 2^a eadem ratio factus causam sua effectus
 que reuertit in ipso effectum causato; ita artificialium se h[ab]et in effectum causato, sicut h[ab]et loq[ui]t[ur]
 ut pote arti- Artificiali: prout h[ab]itum adus se h[ab]et ut ratio factus causandi.

Ne contra hoc oblati: ep'is tantam tantum se habere ut conditionem ad eum an-
 dum, & tamen reducatur eadem in effectum causato, qui est in bonis. = Non, inquam obi-
 tati: nam ep'is tenentur solum sicut et ex parte effectus, & ne pugnet effectus esse sicut ducunt et
 in existentiis; si vero tenentur propter eorum conditionem ep'is tenentur, causam, non eorum si ipse
 impossibile causa non esse existens, haec producat effectum ep'is tenentur: habitus vero eum
 dicitur artificialis, sed, quia habet adus a quibus generatur actus in iustis et iudicis, si
 si in iustis, habitum artificialem non generant. Sed licet existentiis se habeat ut conditionem
 ad causandum, artificium actuum non ut conditionem, sed ut iustis causam dicitur habitus artifi-
 cialiter se habeat. = Contra denique ad hominem: implicat effectum realium ex natura sua de-
 pendere a conditione non reali, quae propter existentiam, quae est conditionem ad effectum realium rea-
 lis est: quia artificium actuum est conditionem ad effectum reale. (Sicut tenentur Con p' textum est) tale
 artificium reale est.

Ne in Aristotele adus dicitur momentanea. Nam gratia ex natura sua
 voluntas dependet a significatione uerborum, et ad hoc est expressa in Aristotele in Chalybe, ita
 tenentur significationem uerborum signati uolentis. Nam licet ex eo et ex natura sua causare
 in auditu istas species independentem a significatione uerborum, quod actum causant haec, si haec
 species dicitur res ta licet actum in rationem, hoc tenentur et si haec hominum in signi-
 ficatione. Quare ex hoc et a quibus dicitur: quia significatio uerborum et uerbum est quod ratio-
 nis, implicat effectum reale essentialiter et ex natura sua a tali significatione dependens de
 habitus ut artificiosus est naturaliter et ex natura sua dependet ab artificialio actuum, quod
 artificium actuum, non rationis, sed reale est.

Hae dicitur item contra rationem pro uoluntate.
 Artificialium obiectum etiam specificatiue causat habitum reale. Sed, ut artificium obie-
 ctum rationis est: quod potest artificium rationis habitum reale causare. = Concedi potest
 de distinctione consequenti: causare est efficiens, et nego consequenti: est obiectum et
 obiectum consequenti. Ita que natura habitus tantum procedit de causa efficienti, quae est per se
 unum influxum effectum producat, est obiectum et effectum in se consequenti, et de
 se habent adus causantes habitum legem. Obiectum uero solum causat efficiens in genere
 causae, et non est in se, et in se habet in se efficiens; qui quidem influxum est ad quon-
 dam in se, non est in se, quod perfectus effectus in causa consequenti: quare artificium obiectum et
 non est actionis potest obiectum causare habitum legem, artificium uero adus non est in se
 habet acquiri habitum legem efficiens in causante. 2^a Conclusio 33

II. Conclusio III

Artificium operatum in rebus per se palmarie aloga ad actum, est ens rationis. Con-
 clusio est expressa in per se acceptis autoritate ipsius respectu, sicut quod artificium
 obiectum est in rebus, species, et similitudinem ens rationis, et quod huiusmodi ens rationis est per
 se subiectum legis. = Ratio per se uaturae conclusio. Artificialium obiectum est in rebus
 est ens rationis: per idem de quo huiusmodi alio artificium obiectum. Antecedens per se uaturae: genus obiectum
 obiectum ut tale est quod rationis; et non obiectum ut talis per se artificium: g.
 Naturae per se uaturae: Genus obiectum ut tale est uniuersale; et uniuersale ut tale est quod ratio-
 nis: et genus obiectum ut tale: minus per se uaturae: tum quia uniuersale est in se
 tum non est in rebus uaturae, nam quod quod operatur in rebus est uniuersale. Item
 etiam quia in rebus uaturae, constitutum uniuersale respectu hominis per relationem ad
 ipsum, sic talis relatio est ad actionem, nam eiusdem ad se ipsum non datur relatio rea-
 lis: et uniuersale ut tale est quod rationis.

Respondens communiter dicitur huiusmodi, per se uaturae

Obiectum contra uariam 2^a §. 5. numero 39: artificium per se uaturae, species, et similitudinem uniuersale
 reals, ut pote constitutum in denominatione est in rebus uaturae desumpta ab actibus in rebus. Ani-
 mal entium dicitur genus quia cognoscitur tale, sicut per se dicitur uniuersale, ratio reals ad actus
 actionis per se uaturae uidentis. = Sic huiusmodi (ut supra) sibi contradicere, nam numero 2° contra-
 uariam 2^a expressit actus obiectum huiusmodi non constitutum in denominatione est in rebus uaturae
 ex actu uaturae in rebus, quia cum de denominatione est in rebus uaturae per se uaturae actum consti-
 tutum, actus tenentur in rebus: et ex hac sua ratione, uariam doctrinam uaturae est.

Contra secundo, in uidentis rationis uaturae. Genus non constitutum uniuersale est expressum
 nisi per se uaturae ad inferiora; sic huiusmodi respectus non constitutum in denominatione est
 in rebus uaturae desumpta ab actu cognoscitur: In rebus uaturae obiectum. Naturae per se uaturae: Actus op-
 eratur in rebus uaturae huiusmodi genus cognoscitur eumque rationem non est relatio superioris ad inferiora huius-
 malis: et talis respectus superioris non constitutum in denominatione est in rebus uaturae desumpta
 ab actu, sic est quod ambigua in rebus uaturae rationis et ab intellectu constitutum

Contra 3°. Nully

obiectum artificium constitutum uniuersale artificium per se uaturae per se uaturae per se uaturae ab actu.
 Domus enim non constitutum uniuersale artificium per se uaturae per se uaturae per se uaturae ab actu.
 per se uaturae, et cetera, sic per se uaturae per se uaturae per se uaturae per se uaturae per se uaturae
 similitudinem, et magis non constitutum uniuersale artificium per se uaturae per se uaturae per se uaturae
 per se uaturae per se uaturae et huiusmodi artificium in rebus uaturae per se uaturae, licet ab actu per se uaturae

Effectus sua proxima est: qd obiectum legē n̄ constituitur formaliter a se ipso cum yonacū
intelligatur effectus inter causante tale a se ipso, sed per accidens sibi esse in ipso obiecto
ita inter se in toto ductum: qd obiectum obiectum in idem nominatione est p̄ se ipso
sunt a ab actu conū, p̄ se nequē. 3^a Conclusio 3^a.

III. Conclusio 3^a

Modus sciendi coalescens ex parte obiecti quoniam dicitur esse obiectum yonacū
ad equatum legē, nec determinate est in reali nec determinate rationis, sed ex utro-
que ad integratum. Patet conclusio constat ex hōc. Obiectum formale p̄ maximum aliquotum
legē includit modum sciendi tam formalem quam obiectum, at modus sciendi formale est realis et
obiectibus rationis: qd ab ente reali et rationis ad integratum obiectum formale p̄ maximum ad equa-
tum legē. = Confirmatur precipuando p̄ se quam obiectum. Ideo obiectum legē deuenit
ut h̄ ad equate reale, h̄ ad equate rationis, quia ab ente reali et rationis ut pote a legē,
requirit ab acta aliqua ratio uniuoca specificatiua sciencię, sed hoc est falsum. Sum quia ab ente
reale, et rationis ab acta aliqua ratio uniuoca specificatiua potest in relectis: sum etiam,
quia Deo et Creatura, sibi in acta et accidētis, qd a legē sunt ab acta aliqua ratio uniuoca
et in specificatiua Metaphisicę, qd ab ente reali et rationis ab acta potest ratio modi sciendi
specificatiua legē. Arguitur conclusio op̄ta d̄ soluturibus 3^a.

Arguta 1^a Conclusio Oposita Distur

Arguitur 1^a Arguta 1^a conclusio ad eum in h̄ obiectum quoniam obiectum dispositio yonacū, sed
hec est quid rationis: qd. Minus ad eum in h̄ obiectum dispositio yonacū, sed
in h̄ obiectum quoniam inuenitur respectus in conceptibus formalibus quo una pars per modum generis
respectu ad h̄am p̄ se cum d̄ p̄ se, et eodem respectu respectu ad h̄am d̄ p̄ se, et in h̄ obiectum
p̄ se, h̄ obiectum in respectu uenit quid rationis: qd. Minus p̄ se quia ut h̄ p̄ se arguamus
tem ad h̄am n̄ datur a reali, sed in d̄ h̄ obiectum, p̄ se generis et d̄ h̄ obiectum n̄ d̄ h̄ obiectum
tem reali: qd talis respectus n̄ realis sed rationis ē. = Confirmatur ex h̄ obiectum in h̄ obiectum
p̄ se rationis: alius ē obiectum, quem ratio considerando facit in p̄ se ad h̄, ut cum ordinat
p̄ se conceptus ad h̄am. Sed eadem quid ratio, ē quid rationis: qd et obiectum in h̄ obiectum
ad h̄am.

Respondetur ad argutum regardo minus. Ad p̄ se arguendo ergo rationem. Nihil
aliud ē quam in actu respectu obiecti in actu, nisi ratio: in actu arguendo concedo
rationem. Et eodem modo distinguo minus et sequentem p̄ se rationem. Cum enim actu in h̄
lectus naturaliter acceptu uenit obiecta, quid quid habet obiectum in actu, conuenit actu in re
p̄ se arguendo

Et licet eiusdem ad se ipsum nequeat dari relatio reali in essendo, ut ratione, quod inuenit
ante factu obiectiu; bene tamen in eadem entitate actus ne per se possunt habere modum respec-
tui in se representando, pro eorum ante factu reali. Ad confirmationem respondet Philo-
sophum, solum intendens quod actus facit in se habere, ut et aliter. Num ordinem, quia conceptus
ad inueniendum ordinem, non quidem in essendo, sed in se representando, ut dicitur in 2. Quae hinc
huius Magister per predicta illa ita procedunt: Facit in sendo, quum actus facit in se
suo uoluntatis. Qui quidem ordo est realis modalitas actuum uoluntatis, quam dicitur Philo-
sophus etiam in actione fieri.

Sed in multis rephicatis, per actus in se tenetur nullus inbe-
antur actus ordo in sendo, sed tantum in se representando. Sic in illis ordinem consistit in arti-
ficialium, quod actus non sunt artificia in sendo, sed est in se et in se representando tan-
tum, et ut ad illa adhibeantur procedenti. Concedo consequam, et dicitur in se uiam sursum
tam, in illa ordine consistit in artificium actuum, et ab eorum, quod ob omniis uiam in
tam se cum neg. uiam. Uerum ibi dicitur, in se tenetur, quod est eo quod actus representat
obiectiuam, et ipsa distinctio obiectiuam esse representatiua; sed quia in se tenetur, quod actus
potest artificia in se tenetur in se tenetur, ut dicitur in se tenetur.

Argumentum 2. In creatura entitate actus potest uariari ante factum, quod per actus
et aliquid actionis: Antecedens pro ueritate actus qui non uia ipse representat hominum
per modum lubri, potest in alia illam representare per modum predicati. Quod talis arti-
ficialium uariari potest. In primis negat antecedens, nam domi numero actus est potest
et uiam tantum habere durationem, negat hominum representare ut lubri, et potest
ut predicatum. Respondet in sententia, quod actus artificialium realiter dicitur ab entitate
actus, per modo antecedenti nego consequam. Quia idem numero actus potest uiam, per
inam realiter amittat, ut habet, non uia realiter. Sic dicitur in se tenetur, per amam domi,
et eam amittat, quod talis forma in actionis. In sententia, non uia in se tenetur, quod actus
in se tenetur est entitate actus respondere, quod uariari forma magis artificium quod ad se tenetur
um, et eo parte connotati, non quod ad entitatem est ex parte et eodem, sed quod quod uia de-
hae doctrina in Metafisica. Quod dante laicus exponitur.

Dicitur in se tenetur. Quod dicitur in se tenetur. Quod dicitur in se tenetur. Quod dicitur in se tenetur.
Miora pro ueritate: illa forma autem in se tenetur, tantum quod prima, quod mores? non potest
quia non est maior actus in se tenetur, quam aliter. Non secundum. Nam uia in se tenetur, quod
talia lubri actus in se tenetur. Si uia in se tenetur, quod dante laicus exponitur.

Si loqis mnm forma con tate talibus adibus realiter dicitur; respondes; qd unca
pana in dicitur h' b' l' nequit t'ra subiecta in forma bene rationem forma dicitur h' b' l' qua
li est forma h' loqis m' q'z n' e' tota in qualib' et parte h' loqis m'; sed tota in toto
h' loqis m' et parte in parte h' b' l' : h'cud dicitur de unitate; p'lexi t'ud n' d' h' i' j'.

Respondeo. In h' loqis m' n' exi' unice p'ase resultans eor' adu' ex p'onecia; et unum
p'ea accidens resultans ex plura' bus unit' bus complexis; sicud cumulus lapidum. Et h'c
et h' om' h' b' l' d' i' o' l' e'as nota: quatuor compositiones communitea distingui: 1^a que resul
tat ex natura et forma subiecta h' b' l' u' s' h' m' o' . 2^a que s'it ex subiecto subiectuali et
forma accidental' ut d' b' m' . 3^a que resultat ex partibus omnino in adibus; ut cu
mulus lapidum. 4^a denique h' c' i' t' u' s' comp' ositio ordinis; quali' re p'ertinet n' h' loqis m' ;
consistens in eo qd ana p' p' t' o' ad h' i' a' m' ordinem i'usta regular' loq' e' ; que unitas ordi
nis sufficit ad at' i' n' g' i' u' s' h' i' t' u' s' e' m' p' a' s' e' ; sicud non om' n' u' s' at' i' n' g' i' t' u' s' p' a' s' e' a' l' l' e' x' i' f' i' c' a
p'ea hoc p'ecise qd tali unitate ordinis p'cedat.

Argues 3°. In actibus intellectus nulla da
tus forma adu' p'ea e' loq' a' t' i' n' g' i' b' i' l' i' . I' n' a' r' t' i' f' i' c' i' u' m' a' c' t' u' u' e' q' u' i' d' a' c' t' i' o' n' i' s' . A' n' t' e
cedens p'cedat' u' a' ; tal' i' s' p' a' m' a' s' e' d' i' s' . E' m' p' t' i' n' g' i' b' i' l' i' t' a' s' p' a' r' i' u' s' a' c' t' u' u' m' . A' c' t' u' s' u' t' d' i' a' c' c' e
d' i' t' ; s' e' t' n' e' u' t' a' u' m' d' i' c' i' p' o' t' e' s' t' . I' n' m' i' n' o' r' p' a' r' t' e' u' a' : n' p' r' i' m' u' m' ; n' a' d' i' a' p' i' o' i' h' e' a' s' p' a' r' t' i' .
I' n' a' c' t' u' u' m' s' o' l' u' m' e' q' u' e' l' a' c' i' t' a' s' u' t' d' i' a' c' c' e' d' e' n' t' u' s' ; q' u' e' n' o' e' a' l' i' q' u' i' d' a' r' t' i' f' i' c' i' a' l' e' ; s' e' t
n' a' t' u' r' a' l' i' t' e' a' p' i' s' a' c' t' i' b' u' s' c' o' m' p' l' e' x' i' s' . N' o' n' s' e' c' u' n' d' u' m' : n' a' c' a' c' t' u' s' u' t' d' i' a' c' c' e' d' i' t' u' r' c' o' n' c' e' p' t' u' s'
f' o' r' m' a' l' i' s' u' t' a' c' t' u' s' a' p' p' e' s' e' n' t' a' n' t' i' o' i' b' e' d' i' a' ; s' e' t' a' b' h' o' c' s' e' n' s' u' p' a' s' e' a' l' i' q' u' i' b' e' l' i' s' n' o' n' s' u' n' t' . R' e' s' p' o' n' d' e' o
q' d' s' i' c' u' d' l' o' q' a' i' n' m' o' d' o' c' i' e' n' d' i' o' b' i' e' c' t' i' o' p' e' a' s' e' a' t' i' n' g' i' t' a' r' t' i' f' i' c' i' u' m' a' c' t' i' o' n' i' s' i' n' t' a' i' n' s' e' u' s'
n' e' b' u' s' ; i' e' a' i' n' m' o' d' o' c' i' e' n' d' i' f' o' r' m' a' l' i' p' a' s' e' a' t' i' n' g' i' t' a' r' t' i' f' i' c' i' o' n' i' s' i' n' t' a' i' n' s' e' u' s' n' e' m' a' c' t' u' u' s' q' u' i' s' e' p'
i' n' t' a' i' n' s' e' c' u' m' ; e' t' c' o' n' f' o' r' m' e' m' r' e' g' u' l' i' s' l' o' q' e' ; n' o' n' q' u' i' d' e' m' u' t' a' p' a' r' e' n' t' a' n' t' e' m' a' n' t' i' f' i' c' i' u' m' o' b' i' e' c' t' i'
b' u' m' s' e' t' p' e' c' i' s' i' n' e' a' t' a' l' i' o' a' d' i' e' u' t' d' i' c' t' u' m' e' s' t' . h' o' b' u' n' t' u' s' a' n' q' u' i' t' o' ; q' u' e' m' i' l' i' t' a' n' t' c' o' n' t' r' a' q' u' a' m' . 36

Solvuntur Arguta quæ Militant Contra Secundam Conclusionem §VI

Periculum argutum desumitur ex eo qd ens rationis nequit scelerari realiter
p' specificans; qd questione 1^a disputatum magis imp'onalibus; in quo amplius
immorari n' h' c' e' . Argues deinde in fauorem Patrum locutat' ; rati'ficium obiecti
ut denominatione est talis seca de senta ab actibus; s'c' h'c' e' a' l' i' q' u' i' d' a' c' t' u' e' . I' e' a' r' t' i' f' i' c' i' u' m'
o' b' i' e' c' t' i' b' u' m' . M' a' i' o' r' p' o' u' o' d' u' a' p' e' r' i' t' o' a' c' t' u' a' r' t' i' f' i' c' i' o' s' d' i' f' i' n' i' e' n' t' e' a' c' t' u' e' o' b' i' e' c' t' u' m' a' r'
t' i' f' i' c' i' o' s' e' ; e' o' o' b' i' e' c' t' i' u' e' d' i' f' i' n' i' e' n' t' u' m' q' u' i' s' i' a' m' a' c' t' u' u' d' e' f' i' n' i' e' n' t' e' ; i' a' r' t' i' f' i' c' i' u' m' o' b' i' e' c' t' i'
b' u' m' d' i' f' i' n' i' e' n' t' i' s' e' d' e' n' o' m' i' n' a' t' i' o' e' s' t' t' a' i' s' e' c' a' q' u' a' d' u' d' i' f' i' n' i' e' n' t' e' d' e' s' e' n' t' e' .

An recedens pro ualida pro hoc precise quod operatur a b[e]n[e]dicto, redit ad obiectum
 cognitum, si id pariter redit ad ualida pro hoc precise quod operatur a b[e]n[e]dicto, sed obiectum que ualida.
 Si idem definitum in b[e]n[e]dicto e[st] quodammodo ad b[e]n[e]dicto e[st] definitum cognitum.

10. Per hoc patet quod si intellectus comparat naturam genericam ad species datur genus obiectum; si illa comparatio e[st] actus intellectus. Per ad hunc intellectus constituitur genus obiectum.

Solus mater 2. In locutione uolens nihil ponit in obiecto preter extantem ad denominationem obiecti. Per ordinat[ur] et stat artificiosum definiens nihil ponit in obiecto preter extantem ad denominationem definiti.

Hec etiam d[icitur] solus, notat
 actiones alias que sunt speculativas, que nihil ponunt in obiecto preter extantem ad denominationem: ut uisio, uoluntas, et alia que cognoscuntur quasi speculativas. Alias uero sunt practicas et effectivas, que non tantum extant in se ad denominationem obiectum, sed etiam actiones aliam que in se introducunt: ut domesticatio, disciplinatio, et huiusmodi sunt cognitiones practicas, et artificiales, quarum obiectum ut extant in se ad denominationem acognitione artificiosa, tantum dicitur fundamenta l[e]x et extant in se ad denominationem artificiosam, sed etiam in se artificiosam, sicut l[e]x et extant in se ad denominationem artificiosam, sed etiam in se artificiosam, sicut l[e]x et extant in se ad denominationem artificiosam.

Arguta contra IIIam Conclusionem

Arguta 1. Obiectum scientie debet esse univocum, ut patet ex reali et rationis nequeunt univocum convenire: quod artificiosum realem ex reali et rationis nequit esse obiectum sci[entie].

2. Non est univocum. In reali e[st] univocum simpliciter, et univocum rationis e[st] univocum simpliciter, et univocum rationis e[st] univocum simpliciter, et univocum rationis e[st] univocum simpliciter.

3. In reali e[st] univocum simpliciter, et univocum rationis e[st] univocum simpliciter, et univocum rationis e[st] univocum simpliciter, et univocum rationis e[st] univocum simpliciter.

4. In reali e[st] univocum simpliciter, et univocum rationis e[st] univocum simpliciter, et univocum rationis e[st] univocum simpliciter, et univocum rationis e[st] univocum simpliciter.

Deinde dicitur res ponderari potest arguere negando rationem. Nam aliud e obiectum
 sciencie deesse unum, aliud deesse deesse uniuocum. Primum requiritur
 ha ad rationem obiecti, n autem recedendum, et ratio e, quia predicatum aliquod
 tantum dicitur uniuocum, analogum res peccat in inferoium de quibus predicatum.
 Obiectum autem tale nec respicit inferoia, nec de illis predicatur. Explicatum
 in ente qd e obiectum Metaphisicis: Sicut enim ens contra partem per substantiam
 de illaque predicatur ut ens, n tam in per se, n contra ista, nec de illa predicatur
 in est obiecti alij, cum unum dicatur substantiam qualem est obiectum Metaphisicis.
 Obiectum qd tale nec dicitur esse uniuocum, nec analogum, sed ab utroque procedit

Sed dicitur: Obiectum est tale et habet rationem unitatem simpliciter talem. q deesse deesse unum
 tate simpli tali q uniuocum. Obiectum consequens: deesse unum unitate collectionis, nec
 coadunationis, concedo consequam: unitate uniuocationis nego consequam. n ita q acqui
 sita ad rationem obiecti. solum e unitas coadunationis, existens in eo qd omnia obiecta
 obiecta a sciencia coadunentur in quantum parte: iparte illius conceptum secundum quon
 ad rationem utriusq; possunt: qz unitas licet eodem modo sit simpli talis, n tamen e uniuoca
 tio. Solutio hec, quam tradidit Thaddeus inu. Sodoi pauca ualidissima e, eamque facit pos
 sequentia Colorem Completem dicitur homo quodlibet de ente predicamentis ante
 predicamento articulo 20 numero 25 qz tam licet ibi dicitur.

Arguitur 2. q obiectum
 Logice abstractum ab ente reali et rationis est ^{logice} uniuocum ac obiectum Meta
 fisicis, cetero sequentia Logice Metaphisicam congruet in perfectione; sequela admitti nequit.
 q obiectum Logice e de terminati uale, e de terminati uale rationis. = Neq; sequetur tam. Et
 ratio e, quia ens diuiditur in reale et rationis. Ens reale, abstractum in naturale
 et artificialiale: et hoc artificialiale, in rationale, et n rationale. Perinde ens rationis sub
 diuiditur in logicum, et n logicum. Ex quo constat obiectum Metaphisicis e uniuoca
 salius esse obiectum Logice. Nam obiectum Metaphisicis e ens communissime uocatum, pro
 ualibet ab omni bus entibus a signatis, Obiectum uero Logice tantum ab Abstracto ab
 ente reali artificiali et rationali, et ab ente rationis Logice.

Respondeo. Obiectum Logice
 e inferius ad ens ut hic: sed ens ut hic diuiditur in reale et rationis: q obiectum
 Logice e de terminati uale, e de terminati uale rationis. Alias nomen diuidens contra est totam
 rationem diuisi, contra Logice ad e diuisionis. = Obiectum natioem: ad ens ut hic

Abstrahendum ab omnibus entibus realibus exactionis excedens maiorem: adens ut hic
 abstrahendum unice ab aliquo deter minato ente reali, et ab aliquo deter minato ente abstrahendo
 nis nego maiorem. Tandem dicitur o b i e c t u m l o g i c u m t a n t u m a b i t a h a e a b e n t e r e a l i a n t e h i c
 et ab ente rationali, et ab ente logico rationis, et ita e i n f e r r e a d e n s u t h i c c o m m u n i s s i m e
 rentum: et in hoc sensu e i n m e m b r u m d i u i d e n t i a d i g n u m r a t i o n e m d i u i d e n t i a m

QUESTIO.IV.

Utrum Logica Sit Qualitas Simplex An ex pluribus qualitatibus Composita? Statutis aliquibus Refertur Sententia. S.I.

Proponitur contra uerum, quod communis e i n o m n i b u s s c i e n t i j, tangit n e u
 & difficultatem de specificitate ueritatem, de quo per se alius communiter
 que precepsit sua ab h a e t i b u s r a t i o n i s, s e t i o n e m d e o r a t i o n e, e n t e a p r o p r i a
 p r o p r i a t e m a d n o n e n t e m d e t e r m i n a t e. Et h i c c a p i t e 1 o p r o p r i a t e m p r o p r i a m o b e c t a t
 e d e m, e a m i n p a r t e m t a u a u i p e n t r a d o n e m, q u i a t o t a e i u s d i f f i c u l t a t a d o b i e c t u m
 l o g i c u m p r o p r i a t e m u l t a t u m. 2 m o e t p a r t i c u l a r i t e r e n t i a s c l u s r a t i o n e m p a l e m s a b
 q u a l o g i c a e x p l a n a r e o p o r t e t. P a r t i c u l a r i t e r t a m e n i n p r o p r i a m o b i e c t u m, s u b r a t i o n e m
 f o r m a l e m u l t a t u m l o g i c u m e i n m o d o d e m l e c t o n e, q u a n t u m q u i d a m a l o g i c a e i t o b i e c t u m f o r m e q u o d a t e n
 g i t u r, r a t i o n e m m o d i c a n d i d e t e r m i n a t e. P r i m o t i t u l o p r o p r i a t e m d e a l i j l i c e t e t d i f f i n i t i o e l o g i
 a t e n t u a r n t a m q u i a d i f f i n i t i o, s e t q u i a m o d u s s c i e n t i j

Deinde ab omnibus dicitur per
 Ceteros que ad se dicitur. hanc habitus qualis e l o g i c a c o n s i s t e r e i n q u a d a m q u a l i t
 tate ex u i p r i m o d e m o n s t r a t i o n i s a b i e c t a p r o p r i a t e m l e c t o n e, q u a i n t e l l e c t u a d i t o n i
 t a t e m o n s t r a t i o n e s r e d u c t u a f a c i l i t, q u e q u i d e m f a c i l i t a t e h a b i t a r u m c u p a t u r. = = =
 Et ne y l u m b u s s i m u l e n o d e m u r, s u p o n o l o g i c a m e s s e u n a m l e c t o n e m i n p e c c e a t o m a,
 u n i t a t e p e c c a t a b o b i e c t o m o d u s s e u r a t i o n e p a l i t e b i q u a d a u n c a, n u l l u s e n t i a p o
 n e i n i n t e l l e c t u p l u r a l o g i c a s p e c c e d i t e n t a t.

Veritas ipsa in dicitur anlogica
 sit qualitas ex habitibus composita ut per palmam. hanc rationem unus habitus ad
 quatuor alius per palmam et cetera. An. uero ita sit unus et indifferens habitus
 ut utitur ad quatuor per palmam demonstrat rationem logicam perfectam ad omnes con du
 ctione logicas demonstrandas. Ceterum prima sententia tenet logicam esse qualitate

Compositam. Et hoc est eius dicitur esse. Et que sunt communis inter Patres locutabiles, quibusdam paucis exceptis. Logam est simplicem qualitatem proportionatam a omni et hominis inter quos conveniunt volumus, quare in Angelis et in hominibus proficiat. Nostra conclusio § 2.

Nostra Conclusio. §. II.

Loga est simplex qualitas, hoc conclusio est expressa Angelicis doctoribus prima secunda questione 54 articulo 4. In corpore. Unde ita loquitur: Habitus est perfectio potentie, omnis autem perfectio est proportionata suo perfectibili in deus potentia est una ad multa et extendit, et cum dumque conveniunt in aliis quo uno, id est in quodam ratione obiecti ita etiam habetur ad multas, ex eodem, secundum quod habent ordinem ad aliquid unum, puta ad unam rationem obiecti. Et postea sic videmus habitum secundum ea ad que se extendit, sic inveniuntur in eo quodam multitudine ita et sequitur hoc multitudine est ordinata ad aliquid unum ad quod variis patet et apparet habitus, inde est quod habitus sit simplex qualitas, et constituitur pluribus habitibus, et etiam ad multas se extendat.

Ex rationem nostram conclusio est, que sub hac forma proponitur. Item indivisibilis habitus loge adque ritus per proximam demonstrationem extenditur ad omnes conclusiones logicas demonstrandas. Loga est simplex qualitas. Antecedens pro utatur: omnes conclusiones logicas conveniunt in ratione modi habendi, specificati loge tanquam in aliquo uno: et idem indivisibilis habitus loge ad omnes has conclusiones extenditur. Consequa pro utatur idem rationem indivisibilis potentia intellectiva extenditur ad omnes veritates intelligibiles, quia conveniunt in ratione cum specificati loge intellectui tanquam in aliquo uno; sic etiam omnes conclusiones logicas conveniunt in ratione modi habendi specificati loge tanquam in aliquo uno: et ad omnes sufficit unus et indivisibilis habitus loge. Modus minor sunt certis. Consequa (inquit dicitur Thomas) condat ex eo quod habitus est perfectio potentie, omnis autem perfectio proportionata suo perfectibili.

Respondetur potentiam intellectivam non conveniunt in aliquo uno determinato, si que eadem simplicem potentiam habent ad omnes veritates habitum cum conveniunt in actu utique per se habent. Cum que actus sunt dissimiles requirit idem habitus se extendit ad actus dissimiles in illis quibus sunt penitus. Præterea. Si habitus est perfectio potentie, ita dicitur per se habitus, et tamen circa eadem rationem forem specificati cum loge

Quoniam plures actus speciei diversi; & etiam possunt plures habitus parciales inter se differre.

Sed hec res potius contra rationem dicitur. Quia in medietate procedit. Nam certum est potentiam intellectivam non commensurari a aliquo uno determinato. Sic etiam Augustinus (in libro de Trinitate) ad multa se extendit, quia illa multa continentur in quadam ratione obiecti; et omnes conclusiones logicales continentur in ratione specificata modo dicitur. Idem individuum habet habitus logicos sufficientes ad illas conclusiones. = Patet etiam. Si et habitus in nomine sui actus est sua causa adequata, non tamen est in adequata; sic habitus in causata adequata ab actus, sic appetentia ab actus, et opus in principij; quibus nihil est. Idem patet ad universalem nullam. Non ratio quod est in principij; non habitus generis potest se extendere ad id quod se extendit causa generata; sic causa generata logicam est potentiam intellectivam in principij logicalem, quae ad omnes conclusiones logicales se extendunt. Idem habitus generis ad omnes conclusiones se extendit potest.

Deinde secunda res potius ad rationem contra ipsam est: non habet in eadem potentia dicitur habitus et unus habitus diversus actus elicet, hoc idem est quia specificatum potentia, unum saltem est quodammodo specificatus habitus, et specificatum habitus unum saltem, quam specificatum actus. Idem saltem actus in eodem actus logicis est specificatum, unum contra rationem nullam est. Immo ita res in actus. Ideo actus logicis sunt dicitur quia diversus habent obiectas, sic habitus habitus logicis non dicitur unum saltem, habet in modo dicitur ut sic; habitus logicis non habent esse in habitibus, ut est in se quod est.

Dicitur etiam. Eodem modo sicut loquendum est de habitibus actus actus, non modo dicitur esse et specificatum totum habitus logicis; habitus unus parciales logicis specificatum ad unum in multis obiectis; modo non unum unus habitus parciales ad differentiam, alius ad unum, et cetera; Cumque in multis dicitur sint parciales specificis diversis, unum specificatum habitus specificatum obiecta diversis.

Sed hec diversitas specificis parciales habituum ut in intelligibilibus et implicata res videnda est. Quia non alicuius quibus potestesse plures potentias intellectivas parciales nomine ad intelligendum diversis unum saltem? Plures potentias unum saltem parciales ad unum dicitur. Et loquitur? Plures habitus contentas parciales ad intelligentiam? Et parciales? Plures habitus parciales in dicitur ad unum dicitur diversis unum saltem? Et alia ab una a Hologis res videnda? Sic dicitur? Aut plures in illis actibus in diversis, et

Ab eodem simpliciter habitus animarum, eadem habere pro eorum plures actus locales diversos
ab eodem simpliciter habitus legis animarum

Contra dicitur. Leges debent supponi una in specie
ab omni: & requiritur habitus ex illis particularibus habitibus. Unde sequitur: quod specificiter
et dicitur si, requiritur resultaturum in specie ab omni, sed illi habitus particulari sunt specifi-
fici et diversi: & ex illis resultatur requiritur unatopa in specie ab omni. Solus ergo resultat tribuere
legi quendam unitatem ordinis, qua ad omnia, eorum in potentia et habitibus supernaturalibus
natura poterit esse. = Patet. Ideo est philosophia ut legem non habet una specificiter scien-
tia totalis et particularis, quia non attingunt sua obiecta sub ratione communissima et generalis;
at ita ad diversa illi habitus particulari legem attingunt sua obiecta sub ratione commu-
ni modo sciendi, sic qui habet obiectum suum obiectum sub ratione talis modo sciendi: pro eis
non resultat una scientia specificiter.

Dicitur deum que contra rationem procedit bonum. Sed quomodo
esse simpliciter qualitatem, esse enim numerice, sic unitas numerica male pro utitur ex
unitate facti obiecti. Minor pars patet: ab unitate facti obiecti sola
unitas specificiter descendit, unitas vero numerica descendit ab unitate rationis habitus.
Unitas numerica a legem male ex unitate facti procedit obiecti.

Secunda pars: simpliciter
totum absolute et est factum nec est unitas numerica, nec specificiter: obiecto contrarietatem saltem
supponit antecedens pro utitur quantitas est una numero, et tamen composita est et non simpliciter
homo est unum specificiter, et tamen non est simpliciter, sed compositum. Simpliciter autem ex factum non
est unitas numerica nec specificiter = Contra 2. Ad rationem intercessionem (pro saltem asserimus)
simpliciter tamen esse unitatem numericam ad obiectum procedit ex unitate facti obiecti:
In ratio deum hominem simpliciter est. Antecedens procedit: licet accidentia absolute indi-
viduantur a subiecto secundum se sunt, scientia tamen que ad intentionem respicitur sunt
individuantur a subiecto, non secundum se sunt, sed pro ut tendit ad unitatem factum
obiecti: & ex unitate facti obiecti obtine pro utitur unitas numerica legem.

Contra denique
Potentia et plures habitus supernaturalis ad diversa ad diversa, sunt simpliciter qualitates:
Et talis simpliciter procedit deum, sed unitate subiecti, obiecti. Non ex unitate subiecti:
nam in eo den subiecto, in eo tamen, resident plures habitus compositi ex particularibus num-
mericis distinctis: & ex unitate obiecti. Licet ergo idem dicitur non esse legem = Minor pars
tamen: simpliciter tamen ex se, et est factum, nec esse pro factum unitatem numericam, nec specificiter;
intentionem quam obtinet in factum ex unitate facti obiecti: nam cum simpliciter sic procedit

Præterea ad usum sciendi ablo obiecto facti de uni potest. Obiectum igitur ex dicto Thom
ma pro uamus legem esse simplicem qualitatem ex unitate partium obiecti. Obiectum autem

Solvuntur Arguta Contrariorum

§ III

Arguta ex 1. Facilitas ad adum circa definitionem non est facilitas ad adum circa legem,
ma magis habitus legem circa definitionem est distinctus ab habitu circa legem. Conse-
qua patet ex eo quod habitus est facilitas. Antecedens pro uatur primo: nullus habitus ad qui-
ritus est facilitas nisi ad adum non est eius propria, operatur; sic adum circa legem non
est non est adum est habitus circa definitionem: est facilitas ad quiritus per adum circa definitionem
non est facilitas ad adum circa legem. Secundo: nam ipsa experientia constat intellectus
facilem circa definitionem, multocius patet difficultatem circa legem. Quod talis faci-
litas sunt distincte: Quod et habitus.

P resolutione arguta in intellectum duplicem est
difficultatem: aliam formalem et extrinsecam; materiam aliam et extrinsecam. Prima
est ex defectu rationis partium, seu inclinationis ad obiectum formale; et ita intellectus ad qui-
ritus legem, habet patitur difficultatem in syllogismo, eod. est mouit quod est obiectum spe-
cificatum syllogismo, est habitus distinctum ab obiecto specificatum legem. Causa difficul-
ta patitur unice ex defectu applicationis materiam, que applicatio fit modis specificibus, et ca-
rum usu et ordinatione: et huiusmodi difficultas non ex parte nobis habitum, sed ex uiam
extensionem et applicationem eiusdem habitus procedentis.

Quod patitur tenentur Ad-
uocarij in habitibus in partem Chonitatis et fidei; qui simpliciter qualitates sunt et tamen cum
facilitate intelligendo amicum compatitur quædam difficultas intelligendo in amicum.
Et facile in accedendo alicuius materiam quandoque difficile in accedendo aliud, quon-
iam non est habitus eorum tunc est habitus exigentia. Perinde: qui tunc materiam accedendo est habitus
habitationem non est ita facile ad habitus modo adus, ac tunc per se non accedendo circa eadem diffi-
cultatem est habitus; et tamen nobis habitus legem non requiritur, sed uiam applicationem pro ex ob-
iectis: Quod nostram doctrinam admittere tenentur. In forma ad argutum nego ante cedens
ad primam pro uationem dispenso minorem: non sunt habitus materiam licet concedo, formali-
ter nego minorem. Nam similitudo partium. De uiam tunc ex ratione partium est specificatum adus
que eadem est habitus ratio modis in di. Ad 2. pro uationem dispenso ante cedens: difficul-
tatem materiam et extrinsecam: intrinsecam et per se nego.

Replicauis. Ad 1. et

In idem in diffinitionem habent obiectum specificum diuersum ab actu tendente in illud
 quod dicitur. In actu sunt specificum diuersum: et habitus loquuntur ipsi generati. Non enim
 prout dicitur: Actus tendens in diffinitionem attingit ipsam ut diffinitio est, et ad eum tendens
 in illo quod dicitur ipsum ut talem attingit: et diffinitio est talis specificum distinguitur a loquuntur
 modo: Major patet: non ad eum demonstrans diffinitionem conuenire genere et diffinitionem
 attingit ipsam ut diffinitio est. Respondetur distinguitur ante ce dunt: habet obiectum speci-
 ficum diuersam entitatis, et secundum quod concedo antecedens: specificum diuersum simpliciter
 diuersam nego antecedens: ad ipsam ut non distinguitur a talem, attingit ipsam ut diffi-
 nitio est et sequitur diffinitio nego materiam: quia modus sciendi concedo materiam. Et disten-
 que minorem sic est primum antecedens respicit.

Itaque cum habitus et illos in modum et
 cetera in eadem specie differant entitatis et in materia, sicut non simpliciter in eadem obiectum in eadem
 licet in eadem de sciendi, etiam ad eum tendentes in huiusmodi instrumenta in eadem specie
 differant, non quidem simpliciter, sed entitatis et in eadem, quod est differant specificum secundum
 quod non autem absolute et simpliciter. Ita partes heterogeneas in homine, ut oculus, manus,
 et cetera, licet eadem specie simpliciter, inter se differant specificum secundum quod. Ita e-
 etiam: potentia uisiva attingit aliquid in eadem et talem, quod specificum differat a nigritudine, quia ad eum
 tendentes in tales colores in eadem specificum simpliciter distinguitur.

Unde patet quod licet
 ad eum tendentes in huiusmodi obiecta non sint distincti specificum simpliciter, uero tamen entitatis
 et in materia: quod tales ad eum generant habitus generales quod est entitatis et in eadem qualitatis
 distinctos, licet non simpliciter et simpliciter in eadem specie: et nihil simpliciter intendit intentionem con-
 trariam. Respondetur. Ad generantur in eadem concurrens specificum et principia altera in eadem
 distinctos generant habitus in eadem et entitatis distinctos.

Respondens concessa palma contra
 negando secundam. Ratio est: Non cum ad eum sit actuali tendentia in obiectum particularem, cum
 entitas cum talis obiecto particulari conueniatur: et simpliciter specificum, et eo quod in parte homi-
 litudo obiecti particularis in eadem ipso proportionatus: palmarum autem causa diuersas cum
 tates particularis uarietas; quam nec omnia in eadem entitatis et in eadem distinguitur.
 habitus uero loquuntur ut pote uarietas, nec est actualis tendentia, nec similitudo factus obiecti
 particularis, sed est quodam in libere in actionem motuam modum sciendi, sic quare talem
 diuersitatem in materia et entitatis in eadem nequit. In de licet ad eum, specificum, et principia
 in eadem differant materialiter, habitus materialiter distinctos, generant nequeant, sed quod
 patet ad secundam.

Arguitur secundo, si potest esse reflexa. Si autem requiritur excedere unitatem sui causae, hinc dicitur circa definitionem, ad solam definitionem se extendit. Si habitus per eadem adum productus ad solam definitionem se extendere potest. Iam habitus debet generari, qui sit facultas erga definitionem, et alius circa illogismum = Praeterea, ratio in intellectu habet productio per adum circa definitionem, latet error circa illogismum. Quod talis error talis debet per habitum unitatem, qui sit facultas erga illogismum.

Respondeo concessa maiori, distinguendo in nomine, ad solam definitionem se extendit sub actione motiva, ut quae definitio. cuius negotio positum: sub ratione ab qua motu scilicet concedo minorem, et nego consequentiam. Cum enim actus intellectus circa definitionem ipsam attingat quia motus scilicet, producit facultatem ad omnia instrumenta rationem modi scilicet, partem ipsam, ad quae licet actus non extendatur, bene tamen habitus, qui inde infertur, et adum excedere unitatem suam causam; nam ut dictum est, habitus logice non solo adum productum, sed simul oportet tunc intellectus et principij, per ad omnia logica instrumenta se extendunt. Sic ad partem eandem rationem, etiam in actu transientes, sunt generant habitus partiales per naturam in se contra contraria = Ad confirmationem distingo antecedens: sicut error erga illogismum, ex defectu habitus negr: ex defectu applicationis, concedo antecedens. De enim error circa illogismum unitatem, non requiritur productio non habitus, sed extensio et applicatio praesentis.

Arguitur 3o, quod licet demonstratio habet unitatem per eadem habitum; si productio habitus logice per primam demonstrationem, circa definitionem, hinc circa illogismum elicitur non am habitum generant. Consequenter productio 1o: quia habitus est potentia, quae potest reduci ad actum. Si aliqua demonstratio habitum producere requirit, si demonstratio est et potentia ad illum producendum. 2o quia nobis actus nobis eis potest ad effectum. Si non demonstratio nobis am habitum producit = Unde, si demonstratio demonstratio circa definitionem, hinc secunda erga ipsam definitionem elicitur, non am habitum erga definitionem generant: aliter, si demonstratio est et potentia secunda deo demonstrationis, et nobis actus nobis am effectum non haberet. Respondeant quod aduicarij

Respondeo concessa antecedenti, nego consequentiam. Nam licet demonstratio esse potest producere habitum, si primam non producit per antecedens, licet esse in intellectu, in quo aperiri nequeant, hinc elicitur sola numero in unum. Nec propter talem potentiam, si demonstratio, hinc quia quae est esse potest producere habitum in unum hinc. Item etiam quia praesentem per se, in quantum illum extendit et applicat ad alia instrumentum = Ad 2am productio non

TRACTATUS II. DE ENTIA RATIONIS.

Tra datus hic de ente rationis ad hanc speciem Metaphisicam, quibus numerus est enciam natura
nas inuestigare; sequitur entis rationis notitia ut hinc illuc videtur, cum ad ea, quae de
obiectis loquuntur, dicta sunt clariora percipienda; tum etiam ad ea, quae de uniuscuiuslibet
bona et praedictibilitate dicenda sunt; Deo tractatum istum de ente rationis in eorum monum. cus-
ta eorum monum. Hylaropsum hylum, impresenti coplanare oportet. Sequod primo dicitur
eiusdem, eo est. **Questio 1^a. An dentur entia rationis? Si**

QUESTIO. I.^a

An dentur Entia Rationis.

Ens rationis dicitur tale ab intellectu, quod ratio nuncupatur: et iuxta eam
plicem ordinem ad intellectum, etiam entia rationis explicite talem desumunt
de ratione rationem. Nam aliqua entia dicuntur rationis, eo quod referunt tantum ad intellectum per ce-
dunt; et huiusmodi sunt omnes actus intellectus. Alia vero dicuntur talia quia subiectan-
tia in intellectu; ut scientia, species, et omnes habitus intellectuales. Alia denique, quia tunc
habent esse obiectum in intellectu simpliciter: et haec entia dicuntur proprie rationis; prima-
ria et secunda, solum nomine entis, et improprie talia dicuntur, non secunda entia rea-
lia sunt. Quae de ultimis tantum procedit praesens controversia.

Circa quam non deservant
quod entia rationis negantur ut Baletius, Spinula, Petrus Antonius Perrey, quibus libe-
cipit Petrus Hispano, tomo 2° selectionum disputatione 2^a sectione 9^a. Respondens est, no ubi
me est. Deinde e contra sententiam quendam nostras, Jani huiusmodi, quibus notitia
quam soliditate considerent. Maxime quidem: est eorum sententiam docet ex parte Perrey
Notitia Anselmus, tamque tenent Phylaropsum et Angelicum Doctorem Iuxta iuxta tantorum Paris
cipium mentem huiusmodi. **Notitia Conclusio 3^a**

NOSTRA CONCLUSIO SII

Dentur entia rationis. Ita magister Paris noster Anselmus in aristoteli capite 2°.
contra rationem tenentem et antiquas: Multa namque capitamus eis, quae hinc non

epi; et multa n̄ em, que n̄ mas em. Non ex istis modo, sed fingendo esse cogitamus.
 Nihil enim n̄ em sequitur et lolet, Angelicus Doctor pluribus in locis: prout ratio in
 primo distinctione 26 quaestione 1^a articulo 1° ubi ait: ad sciendum e aliquid ens, tam
 ex ipso ut reale n̄ sit, et intellectus alicubi; sed tantum obiectum in intellectu ex re
 cogitatione ab ipso cogitatum et confectum, ac rebus ipsi cogitatis attributum. Quomodo
et utrumque Doctor dicitur enunciatio rationis.

Ex his enūteris ratio n̄ est conclusio.

Intellectus multa concipit esse que n̄ sunt, imo et quibus repugnat em; sed tenet apud
 entia rationis: q̄ dantur. Ratio preterquam qd̄ e expressa Patris Anselmi, coram
 intellectus namque plures concipit esse esse monem autem, Hic est Ceterum gelatinum
 Dei ad Creaturas, que quidem in se n̄ sunt, imo ipsi esse repugnat. Mora proutia:
 nomina entis rationis intelligimus id qd̄ tantum habet esse obiectum in intellectu fingente;
 ut quomodo, illi que cogitationes esse, unice habent esse obiectum in intellectu fingente;
 quia n̄ existit mande (inquit Anselmus) sed unice fingendo eas esse cogitamus; q̄ in
 intellectu ita concipiendo fit et entia rationis.

Respondeo primo: ea omnia ab intellectu

imaginata n̄ esse enunciatio, sed realia; sicut et tam seca denominationes acco-
 gnitionibus desunt. Dum enim cogitamus Mens autem, Hic est Ceterum, et Ceterum, omnia
 denominata talia existunt esse accognitionibus ita ea cogitantes, nullo esse rationis
 seu rationis rellante = sed deo luto quantum ad entia rationis logica sua impug-
 nata manet quaestio 2^a. De obiecto Log, in 2^a Conclusionem. Preterea absolute impugna-
 tur: Intellectus cogitavit privationes tenebras etc. ut in, e^o lumen esse sit obiectum in-
 tellectus; sed illud ens n̄ e denominatio existens seca accognitione. Q̄ e ens rationis.

Privationem minor: Cogitavit cognoscere privationem ut ens, cogitavit eam ut ens distin-
 tum ab ipsa cogitatione, ut pote obiectum illius. Sed denominatio existens seca distantia
 n̄ e accognitione aqua desumitur; q̄ illud ens cognitum n̄ e denominatio existens
 seca, sed ens rationis.

Respondeo 2°. Numquid concipit Hic est Ceterum nihil aliud

concepit quam Hic em, Ceterum, et unionem; que omnia entia realia sunt: aliquid q̄ ponit
 tua em rationis? = Sed contra primo: dum intellectus concipit Hic est Ceterum, concipit
 ut existentem unionem, cui repugnat existere: quia illa n̄ e ratio, q̄ rationis.
 Contra qua patet; nam si unio in se Hic em et Ceterum impossibilis e, tam em habet
 et obiectum in intellectu fingente; n̄ e realis, sed rationis e. Contra secundo, et h̄ mul-
 tiobratua Conclusio. Auctores negantes ens rationis habens unice esse obiectum

Unde intellectus, dum de hac re dicitur, apertè habent. Atque subdubio illud apertè
 est ratio habens esse obiective tantum in intellectu, cui est existentiam negant. Et
 illud est ab ipso apprehensum non est ens reale, nam eius existentiam negare non potest
 est ens rationis & dicitur. Solvuntur obiectiones § 3

Solvuntur Obiectiones

§ III

Arguitur tamen ens præterquam aliquam causam habere dicitur. Sed nulla est causa entis ratio-
 nis: § non datur. Illud procedit. Si aliqua est causa maxime intellectus; sit hic in §. Pro-
 uat ex minor: intellectus est causa realis, causans media causalitate reali; sic causa realis media cau-
 salitate reali negat effectum in realem causam. = Ad arguam conuenientiam negotiorum.
 Et similitudinem ad prodeum. Et ad prodeum ultimam conuenientiam ad idem distemperum.
 negat effectum in realem causam primario et hoc est concedo minorem: secundario et in di-
 recte negotiorum. Causa enim realis influens media causalitate reali solum est in reali-
 tatem in effectum primario producto qualis est verbum mentis aspectu intellectus: non autem in
 effectum secundario, in dicitur, et per se substantiam producto, qualis est ens rationis.

Replicatur. Cau-
 salitas influens in illam effectum secundario, est intellectus; sit intellectus est causalitas reali.
 § etiam effectus secundarius realis est. = Præterquam maiorem: est intellectus ut finis est, et cau-
 salitate formalis, concedo maiorem; ut causalitas realis sua est pro præterquam maiorem, et hoc negotio
 noxi: intellectus est causalitas realis aspectu sui primario concedo: respectu secundario
 et negotio noxi et consequam. = Urgetur. sed etiam est realis, nam actus finis est
 factum in §; sit intellectus respectu sui secundario effectus per nos: § absque respectu
 secundario, est causalitas realis. § et effectus secundarius realis est.

Respondeo distinquen-
 do maiorem: est realis existentie, et causalitas materiali concedo maiorem: sed licet et pro ex-
 presso negotio maiorem. Licet enim actus finis sit actus realis, hoc tantum explicat se per
 sui primario realis, non tamen respectu sui secundario rationis; in ordine ad quem unice ex-
 plicat esse causam metaphoricam et impalpabilem. Et arguitur est suis replicis in dicitur. in-
 causa infinita producente secundario effectum finitum et in actione per se autem
 que portitua est, et licet habeat pro suo primario effectum portituum, licet hoc non in gen-
 tion; habet tamen pro suo secundario effectum negativum, licet explicet rationem formæ per
 existentis

Apparet. 2. *Implicat ens rationis cognosci ab intellectu et implicat esse in reata aliis*
entis. Ant eadem praesertim: intellectus nequit cognoscere obiectum nisi per speciem illud
representantem; et implicat speciem representantem ens rationis: g. Praesertim in reata: illa species
non est realis nec rationis. n. inquam praesertim; non ens reale nequit ens rationis esse in reata
et ipse nullam habens esse similitudinem. Non eadem dicitur; nam species est subiectum in
intellectu, quod ens rationis repugnat: g. = In triplo maiorem in reata per speciem illud esse repre-
sentantem. 1. primario, secundario concedo maiorem; primario quia ens ratio maiorem pro-
rationis. Itaque: ens rationis nullam habet speciem praesertim; cognoscitur tamen per spe-
ciem realem primario representantem in reata, et secundario ipsam ens rationis.

Dices

quod est in intellectu praesertim fuit in sensu; et ens rationis nullo modo sensibile potest praeci-
pi: g. nullo modo cognosci potest. Respondes ens rationis esse in sensu, n. praesertim et per se
ipsum per se, et a rationaliter et per speciem rationem: praecipue in sensu mentem,
autem, et unionem realem, et ex his per se per se praesertim rationem naturae facti in intellectu rationis. =
Insuper. g. nullam dicitur ens rationis sine fundamento: cum quodlibet esse representat
per speciem entis reata, talis que representatio fundamentum praesertim in intellectu adentis
et rationis et formationem. Respondes ens rationis esse fundamentum n. dicitur abentis
et rationis sine fundamento, per hoc quod unum representat per speciem realem, et n. dicitur.
Et ut alius qui dicitur ibidem ab eadem de rationibus, ut ex progrege habet tractatus consuetudine

QUESTIO. II. In quo *E*ssentia *E*ntis *R*ationis Consistat. S. I.

Entis enim rationis situm esse in extrinseca denominatione de seatur *O*
rationis, Oia, Pribus et alij, quidam vero assunt confluxu in aggregato ex extre-
ms realibus unitis per compositionem falsam in intellectu. Ita Aristoteles, Averroes, Ricardus
Wences. Communis vero sententia tunc in nullo ex his consistit, sed in quodam esse
obiectivo adequate dicitur ab omnino reali, a quo bonoque ab intellectu per modum entis
reata. Nota Conclusio 2^a.

Nostra Concl. SII

Ens rationis n. consistit in extrinseca denominatione, nec in aggregato ex
 extrinis realibus, falso unitis; sed in quodam esse quasi obiectivo et a quo bonoque per

Motum entis reali. 2^a pars conclusionis praeuatur; de qua motus ex ratione uel entis reali et
 dubio sequenti statatur: qd nulla ens ratio nisi non consistit. = Ex his pro natura 2^a pars con-
 clusionis: totum hoc complexum; extrema realia unita per cognitionem manifestam e quod
 reale: qd non tali complexu ens rationis non consistit. Antecedens praeuatur: impressionis ex-
 tra natura realia sunt ut supponitur; alia cognitionis uentis eadem realia: non illa uero non
 unio obiectiua et inter seca resultant ex cognitione falsa, in qua non ponimus ex
 entis rationis, sed e ipsa cognitione intellectus, qui licet falsa, ita realia entitatis: qd totum
 illud complexum e reale: qd.

Tertia pars conclusionis e dicta. Theorem qd ueritas in ratione. Prae uatur
 1^a parte questione 16 articulo 3°. ad 2^m ubi dicitur, ens rationis uel illud qd cum in ratione sit
 est tamen cognoscibile obiectiue ac si uere ens. = Ratio id ipsum conuenit ratione per se
 conuenit uel ens rationis per qd primo dicitur ab omni ente reali; sed per se uel pure obiecti-
 uum palmodi est ens rationis ab ente reali: qd per tale uel pure obiectiue conuenit.
 Minora praeuatur: nullum ens reale existens, possibile habet uel pure obiectiue in intelli-
 tu sentiente, e eadem ens possibile independentia a factore intellectus habeat suam rea-
 lem existiam cum aptitudine ad existendum: qd per se uel pure obiectiue ab intellectu
 confecto dicitur ens rationis a quocumque ente ex reali.

Confirmatur 1^a ens ratio non consi-
 tit in aliquo medio inter ens reale et uerum in se; nam ens ex reali participat obiectiue, et
 de nihilo realiter non existens; sed illud uel pure obiectiue in intellectu inter ens reale et ni-
 hil, nam aliquomodo existens in actu non existit. qd in intellectu quod obiectiue recte locatur e
 ueritas entis rationis. = Confirmatur 2° Ens rationis non habet suam uel extra intellectus
 alia neque intrinsece locum habet alii, sicut adu, species, et habitus intellectuales, quae omnia
 entia realia sunt, realiterque non in intellectu habentur: qd nullum ens conuenit uel in entis ra-
 tionis arguere poterit, nisi illud uel pure obiectiue ab intellectu confectum. = Soluntur 2°

Soluntur Obiectiones

§ III

Arguta quae ferri possunt contra partem per aeternam conclusionis dubio sequenti dicitur
 uentura. Argues deinde contra secundam partem. In partibus simplicibus uel resultat com-
 positum, et ex partibus non corruptibilibus resultat corruptibile: qd ex cognitione facta reali
 et extra uel realitas resultat poterit ens rationis = Concesso antea dicitur, qd conuenit.
 Nam compositum non sponteua simplicitati partium, sicut si substantiale partem simplicem
 edigit: et est compositum si corruptibile, a se corruptibilitas unionis: ens autem rationis

Est p[ro]p[ri]etas d[omi]n[us] a bene e[ss]e h[ab]ere omne[m] qui realitatem e[ss]e[n]tialit[er] excludit, cumque in ta
adit[er]ia tan p[ar]tes quam unio[n]e[m] illius approp[ri]at[ur] h[ab]ere est in realio[rum] simp[li]citate[m] q[uo]d p[ro]p[ri]etas
ut ex ratione.

Dices hoc ens rationis: Mons aureus, nihil aliud dicit quam reales naturas montis et
aurei f[ab]ricat[ur] et alio uentis, s[ed] uentem p[er] cognitiorem aliam, q[ui] ens rationis nihil aliud
e[st] quam a[ss]umptum ex entibus realibus. Idem uentis = Respondent aliqui: hoc complexum
mons aureus nec includit montem aureum, nec reale aurum; s[ed] utraque f[ab]ricat[ur] et q[ui] uen
meridum; nam licet Mons aureus separata h[ab]ent entia realia, p[ro]p[ri]etas tamen identit[er]itatis
cum auro, et aurum identit[er]itatis e[st] monti, quoniam q[ui] uentis.

Sed hec solutio n[on] placet. Con

terari non enim sic exp[er]imentor: Quem concepit uentem aureum, concepit uentem et reale[m] montem.
q[ui] talis solutio uentem n[on] potest. Ad nec edens p[ro]p[ri]etas: dem quis dicit, Mons e[st] aureus, conce
pit uentem et reale[m] montem; q[ui] dem quis concepit montem aureum, uentem et reale[m] montem
concepit. Consequa infertur, et ante edens p[ro]p[ri]etas. Quem quis dicit, mons n[on] e[st] aureus, concepit
uentem et reale[m] montem; q[ui] etiam dem dicit, mons e[st] aureus. Ad nec edens potest q[ui] uentem
p[ro]p[ri]etas e[st] uera, et falsa uentem si loq[ui]t[ur] p[ro] monte reali et uentem n[on] uentem. Consequa autem p[ro]p[ri]etas
tenu[n]t non cont[ra]dictor[um] e[ss]e idem de eodem, s[ed] ille p[ro]p[ri]etas cont[ra]dictor[um] uentem q[ui] sunt de eodem
monte, q[ui] falsum e[st] si uentem p[ro]p[ri]etas uentem p[ro] monte uentem et reale[m] et uentem p[ro]p[ri]etas

Altera q[ui] ad arg[um]entum resp[on]det, disting[ue]ndomaisiem: nihil aliud dicit quam reales na
turas in a[ss]e[n]do, fortiter, et ut p[ar]tes entis ratio[n]is, nego maisiem: p[ro]p[ri]etas uentem, et p[ro]p[ri]etas
subiecti uentem concedo maisiem; et adue[rs]us h[oc] p[ro]p[ri]etas uentem p[ar]tem eiusdem maisiem:
falsum uentem uentem et obiectum concedo; et ut non uentem solum et ut edens nego maisiem
et disting[ue]ndomaisiem: uentem p[er] cognitiorem falsam est talia uentem et edens uentem
uentem; uentem uentem et obiectum nego maisiem et consequam. Quem p[ro]p[ri]etas uentem
fingit montem aureum, q[ui] uentem uentem uentem, et uentem aureum, n[on] e[st] p[ar]tes entis a
t[er]m[in]is, s[ed] p[er] modum subiecti p[ro]p[ri]etas uentem: uentem uentem h[oc] modum entis ratio[n]is
h[oc] e[st] uentem uentem et uentem uentem uentem, uentem uentem uentem uentem uentem
tanquam ex sua cura edens: quare licet mons aureus uentem uentem uentem et uentem au
rum, nunquam ens ratio[n]is p[ro]p[ri]etas uentem uentem uentem.

Nec dicas q[ui] primo: adue[rs]us arg[um]entum
de h[oc] uentem, nam h[oc] concepit uentem identit[er]itatis e[st] uentem; s[ed] uentem identit[er]itatis e[st] uentem
n[on] e[st] uentem uentem s[ed] uentem: q[ui] n[on] concepit uentem uentem uentem uentem uentem. Secundo; ens f[ab]ricat[ur]

Nihil enim, essentialiter excludit fiduciam; sed fiducia est cognitio facta; id est factum ut
 factum essentialiter includit cognitionem falsam. — Nam ad primum distinctionem
 concipiendam non identitate est autem realiter nego maiorem identitatem obiectivam
 et factum concedo maiorem. De hoc non realiter identitate est autem non ut verus
 non, bene tamen non identitate est autem obiectivum. Ad secundum dico ens factum ut
 tale non dicitur fiduciam conditionem, et illam necessariam presumere tanquam causam et fi-
 cientem, quia tantum est in se denominatur factum. Eiusdem proinde ut tale non
 conditionem praedictam productivam, ut illa ut causam efficientem supponit.

Atque de-
 inde conexas³ partem conclusionis: essentia entis rationis requirit consistere in aliquo
 defectibili et contingenti; sed illud esse prae obiectivum defectibile et contingens
 in illo essentia entis rationis non consistit. Minus praedictum: illud esse obiectivum per-
 det a ratione intellectus; sed fiducia defectibili et variabili est praedicta intellectus
 gentis. — Si fiducia essentiam entis rationis consistere in esse prae obiectivum, non est
 essentia et exercitio; et sunt. Ignate et quoad praedicta essentialia in quo sensu est
 indefectibile, independentem qua additione intellectus. Conexas insurge: ~~ita~~ illud esse ob-
 iectivum ad hoc ignate et contentum est factum. — Ad hoc praedictum perdet a ratione veritate ledet. — Illud
 esse obiectivum connotat quae sumatur defectibile et variabile est.

Ad arripere obtempe-
 ram est. Ad praedictam connotat antecedentem, distinctam consequens: perdet a ratione ex causa
 signata, subdistinguit; tanquam a conditione, nego; tanquam a connotata est autem con-
 notata connotatam. Ita ens rationis: conditionem per esse obiectivum ipsi in ratione
 quae obiectivum connotat fiduciam intellectus est in se et per modum causae efficien-
 tis se habentem: nec connotat fiduciam ut exercite supponit, sed fiduciam signatam;
 hoc est fiduciam possibilem et secundum sua praedicta essentialia et exercitio, in quo sensu
 indefectibile et invariabile est. Et innotat in connotata, quae secundum sua praedicta
 essentialia imponat dependentiam a causa extrinseca, non est innotat et connotatam, et
 est innotat tantum connotata.

Sed ad hoc, pulcherrime non huius praedictum. Primo: Essentia
 rationis debet esse realiter cognoscibile, et realiter cognoscatur; sed illud esse obiectivum
 realiter cognoscibile non est: in illo non consistit ens rationis. Minus praedictum: quod real-
 iter non est, realiter cognoscibile non est, cum realiter cognoscibiliter sit per se ens realiter;
 sed illud esse obiectivum realiter non est: quod realiter cognoscibile non est. —

Secundo: esse obiectivum est esse cognitivum, sed essentia entis ratio nisi non esse cognitivum; nec esse obiectivum. *Alia nota proposita: omne cognitivum patet esse cognoscibile; sed ex rationis non est prius cognoscibile quam cognitivum: ergo. Alia nota patet non ex rationis prius quam sit cognitivum nihil: ergo nec cognoscibile est. = 3o.*
 Ex rationis huius consistit in illo esse obiectivo; huius est si hoc eundem: huius est a se namque ex rationis in illo esse obiectivo consistat. huius est ex rationis est aliquid verum ens; non de eo quod verum ens non est, aliquid esse affirmari non potest.

Sed hec licet subtilia non urgent. Ad primum distinguo maiorem deesse esse realiter cognoscibile est in se, et concedo maiorem in se esse nego maiorem. Et ita distinguo maiorem et eius pro rationem. Cognoscibilitas enim realis in se seca est pars solius entis realis; non autem entis rationis; quod tantum est cognoscibile realiter ex ratione realitate non ex parte entis rationis, sed ex parte cognitionis realis referente. Quod explicari et ostendi potest in negationibus positivationibus, sequentibus; que entia realia positiva non sunt, et tamen sunt positiva et realiter cognoscibilia.

Ad secundum. In quaerenda de cognitione speculativa dico ex rationis non consistit in se prius esse speculative cognoscibile quam speculative cognitivum. huius est nota de esse practice cognitivum, et consistit in eo entis rationis contra maiorem, nego maiorem. Ad primum nego idem in maiorem realiter esse et quod non consistit in cognoscibile, sunt prius cognoscibiles quam cognitivum; cum tamen extra entis rationis in esse cognitivum consistat, negent prius esse cognoscibile: cognoscibile inquam signate; non tamen negamus illud esse cognitivum signate huius, esse cognoscibile ex parte prius quam ad se ex parte cognoscitativa per cognitivum entis rationis existant in communi rationem.

Pro de huius nota est deo homo, quod ens sit duplex; unum reale et prout dicitur in decem predicamentis, et aliud prout est in se ipsum. etiam veritas est duplex; una transcendentalis et abstractiva, que est pars entis realis; et alia obiectiva et extrinseca, que est pars entis rationis. In quo ad primum respondetur: ens rationis considerari in illo esse obiectivo non potest, sed esse: non quidem esse realiter, sed esse extrinseca. Ad consequens illud huius nota est: ens rationis esse ens per se esse ensibile, licet non verum ens reale. Et in huius nota est: de qua veritas affirmatur, quod non est res per se, licet ens huius nota est huius nota est.

QUESTIO. III^a

An denominatio Extrinseca sit Realis² & rationis²?

Premittuntur Aliqua, et Reflexuntur Sententiæ. S. I.

Non loquimur in premissis de nominibus, sed de denominationibus, pro uti dicitur ac-
commodis in premissis, in quo sentitur ut centum supremum est et quadratum non; de
de denominatione ab aliqua forma proveniente, que quidem forma aliqui
subiecto communicata ipsum denominat, ut albedo subiecto communicata ipsum de nomi-
nata album. Iuxta superius premissos patet: Quod hoc denominatio a forma proveniens est du-
plex extrinseca scilicet est extrinseca, in qua scilicet est que provenit a forma, et subiecto
intra se nec communicata: et tunc denominatio albi est extrinseca, eo quod provenit ab albedi-
ne intra se nec communicata subiecto. Denominatio est extrinseca que provenit a forma
tantum extrinseca subiecto, subiecto: ut denominationes viri, et cogniti; que cum sunt
et cognitione extrinseca tantum. Examinatis ad sua obiecta denominationibus.

Pro premissis et tan-
in quibus que denominatione quatuor reperitur. Scilicet forma denominantem, cum de-
nominatam, communicatam, et denominationem, et concetam et forma denominationem,
et de denominatione resultans. Explicata est in denominatione viri. Viri est forma denominationem,
patet et denominata, tenentia est nominis in parte est communicatio, et ut non est concetum
resultans. = Premissos 3°. Formas aliter est absolutas, que solum subiectum quod cui est extrin-
seca in hunc denominationem, et aliter, et aliter eodem modo respectiva, que in extrinseca de-
nominant subiectum, in intra se nec in hunc, et in super extrinseca subiectum, aut ad quod
tendunt; ut viri, et cogniti, et cetera. = Sequo tandem premissos: Iuxta formas eodem modo
respectiva duplex concetum constituitur, in subiectum constitutionem, et subiectum a certa
viris est eodem constitutum potentiam videtur, et ut patet constituit obiectum cuius.

Quibus premissis haec sententia est: Omnis denominationem est extrinsecam esse ad omni-
um et quibus est nominis, quibus habentur Dicitur, et alij. = Et per quod tenent
omnem denominationem est extrinsecam aquationem quod forma provenientem esse eadem. Ita patet
Expleat hanc et de. Et que tamen communis intere formis, et obiectum notat em-
nentibus non volere Aperte, que hanc sententiam sequitur et sustinet.

3^a dicitur que sententia que est bibeat. Quia ordo in primo dicitur questione 5^a articulo 1°
cum dicitur de ratione procedit a sensu denominationes extrinsecas ab actibus intellectus de
lustrat ut quod nominat; reliquis vero esse quidam de. Nota conclusio 5^a.

Nostra Conclusio.

S.II.

Omnis denominatio extrinseca a qua cunque forma realiter procedens est quidam
li. Prout dicitur apud extrinsecas conclusiones: effectus foris foris magis realiter com-
municat; realiter ^{est} denominatio extrinseca que cunque sit effectus foris forme realiter
realiter a communicat; denominatio extrinseca que cunque sit realiter. Major patet: eo
quod effectus foris forme nihil aliud est quam ipsa forma ut communicata. Minus etiam
corroboretur nam esse utrumque est effectus unionis realiter tendentis in obiectum; sic utro est
forma, et realiter tendentia est communicatio; denominatio extrinseca est effectus forme realiter
communicate.

Confirmatur 1° Prout est utrumque quod est denominatio extrinseca nihil aliud
est quam unio forme, sic videtur Prout est aliquid reale: Prout est utrumque. Major
est data, nam Prout videtur utrumque per hoc quod est deus. Minus etiam patet nam ut Prout
videtur nulla prout quod utrumque foris in obiectum. Prout est aliquid reale. Con-
firmatur 2° Sic utrumque denominat videtur, potentiam aqua realiter excedit, et de-
notat utrumque obiectum ad quod realiter tendit quia realiter excedit utrumque ad
notat utrumque videtur est realiter quia realiter tendit ad obiectum, denominatio utrum-
que realiter est.

Respondetur. Est hoc solum quod utrumque obiectum dicit utrumque realiter foris non
taliter, non autem potest, nam ad hoc requiritur utrumque quod utrumque concipitur ut utrumque
potens in obiectum, cum utrumque realiter in obiectum nihil tunc est quod obiectum esse potest ut-
rumque quod rationis. Imprimis hoc respondetur extra dictum est, nam prout utrumque
utrumque unice procedit de denominatione extrinseca, si utrumque utrumque utrumque
concipitur utrumque utrumque in obiectum, talis de denominatione est extrinseca. Li-
cet prout hoc sit quod rationis (quod non negamus) talis respondetur extra quod utrumque.

Contra
de ratione. Si prout denominatur utrumque potest et non tantum. Iunda non utrumque, suffi-
cit quod utrumque realiter ad prout utrumque necesse est. Prout utrumque ad utrumque nullum est. An-
te de ratione prout utrumque per hoc prout utrumque utrumque realiter ad prout utrumque utrumque
utrumque denominatur utrumque realiter utrumque utrumque. Prout utrumque prout utrumque denominatur

Respondetur dicitur que cum Durando: quod licet esse factiter utrum, a natura et causa sit aliquid
 realiter tamen est factiter cognitum, cum denominationis cognitio tantum dependens ab intellectu
 habeat esse. **S**ed contra: effectus formae realis realiter communicatur, et realiter; sed denominationis
 cognitio est effectus factiter cognitio realis realiter communicatur, realiter habet ad obiectum
 tendentis: et talis denominatio est realiter. Et ita instaurantur omnes rationes recurre
 facte. **C**ontra deinde: etiam si actus intellectus habeant eam esse dependentem ab in-
 tellectu sunt contra realia, quia dependunt ab intellectu realiter cognoscunt; sed esse cognitio
 unice dependet ab intellectu realiter cognoscunt; esse factiter cognitum quod reale est. **H**ic

Solutio Argumentum

§ III

Arguitur 1° esse factiter utrum est concretum dicens unionem ut pernam, et partic-
 tem ut subiectum illius, at utro n^o est forma pariter factiter, nec pariter est reale
 subiectum unionis: et tale concretum est quod natio nisi. **A**lliam proposita: forma acci den-
 tati habet subiectum cuius est forma; sed utro respectu pariter est forma accidentalis est
 pote concretum accidentali subiectum: et pariter pariter factiter denominationi
 si apti inheret tanquam subiecto. At nec utro inheret realiter pariter, nec pariter est
 subiectum reale inferioris: et per rationem.

In primis argutum manifeste indestina
 in sententia contraria a se ipse obiectum denominationis realiter eius fundamenta
 sed obiectum utrum fundamenta est concretum accidentale dicens pernam accidentalem,
 et subiectum talis forme: et autor contrarij arguto responderi tenentur. **A**d argutum
 respondent aliqui quod ut pariter dicitur factiter unionis requiritur inheretia est contra
 unionis in pariter, quod realiter; n^o uttem inheretia in contraria quod est eius ratio. **S**ed hic
 modus dicendi n^o placet, ut potest in per abutro ut minus. **N**on omnis inheretia
 in subiecto est in contraria: et inheretia est in contraria implicatio est. **A**ntecedens pro
 tua: inheretia in subiecto est inheretia in contraria, sed in illo existens; sed hoc est in contraria esse
 in subiecto: et inheretia forme in subiecto est in contraria esse in ipso. **S**ed nihil aliud est
 inheretia in contraria: et omnis inheretia in contraria est.

Alij igitur per ad argutum
 respondeo distinguendo rationem: est concretum dicens unionem ut pernam et partic-
 tem, et pariter ut subiectum ad unionem concretum rationem: unionem ut pernam in
 trineam, et pariter ut subiectum in unionem, nego rationem. **E**t eodem modo dis-
 tinguendo nego contrarium. **A**d propositam in obiectum maiorem: inheretia in
 factis

Culpa est forma in tantum, concedo maiorem: et in tantum nego maiorem, quod pro
 conflat solutio. Sicut enim conceditur accidentale in tantum, dicitur subiectum in he-
 ditione, et formam in tantum in praesenti: coniectum vero accidentale est in tantum, tantum
 explicat subiectum ad praesens, et formam illi ad praesens; quod habet hoc coniectum unum
 per solam realem tendentiam unum in praesens.

Replicatur. Viri denominans pariter
 dat illi aliquid esse; sed non pro ut est in potentia: quod pro ut est in praesenti: quod illi in hunc. Au-
 rora patet: non viri pro ut est in potentia unum conflat hoc coniectum unum, nullo
 hoc coniectum unum. — Quasi. Viri pro ut denominat unum a parte et non adiectivo
 pro ut tendit ad praesens et adiectivo, et non pro: quod pro ut tendit ad praesens ipsum forte
 ter unum non denominat.

Per resolutionem noto: quod pariter est duplex (sic ad dicto latet de relatione)
 alia in tantum, et secundum esse; alia est in tantum, et secundum dicitur. 1^a est causalitas po-
 tentis pariter ipsam in tantum, et perfectior. 2^a vero appellatur pariter secundum dicitur, non
 quia realis non est, sed quia a nobis explicatur, ut causalitas potentis pariter ipsam es-
 t in tantum, et perfectior. Itaque, non habet conceptum actionis, et conceptam pariter in ex-
 tantum: pro ut actus denominat potentiam evidentem et ut pariter est in tantum obiectum
 unum. Ex hoc ad explicandum distingo maiorem: dat illi aliquid esse est in tantum, et con-
 cedo maiorem: tantum in tantum nego maiorem. Concedo maiorem, et nego consequentiam.
 Item enim dicitur quod viri denominat unum, non pro ut est in potentia, non in obiecto;
 sed ut tendit ad obiectum subiectum pariter est in tantum. — Ad secundum dicitur, quod viri
 pro ut denominat unum non est adiectivo, et pariter; non quidem in tantum, et secundum esse
 sed est in tantum, et secundum dicitur et explicatum est.

Virgatus. Quod pariter dicitur fortiter un-
 tum requiritur quod actus dicitur illi esse pro modo pariter est in tantum; quod et requiritur quod pariter dicitur
 recipiat tale esse. Ad realiter illud recipit: quod per rationem. 2° Obiectum est forma est in tantum
 specificans et denominans realiter actum ut in ipsum obiectum tendentem: quod viri pro ut
 tendit ad obiectum requiritur forma est in tantum, specificans et denominans obiectum realiter:
 quod per rationem. 3° Consequenter patet ex eo quod requiritur mutua causalitas in eodem per se causis.
 3° Viri et unum sunt coniecta ad obiectum, et importantur, sicut obiecta; sed forma per maiorem
 et est viri pro ut est obiectum pariter est forma secundum esse viri pro ut est obiectum pariter.

Ad primum dicitur: quod pariter dicitur fortiter unum requiritur quod viri recipiatur
 dicitur

Non in unum nec et ut in subiecto in habentis; sic extrinsecus, et ut in subiecto adhesionis
 qd reale est. = Ad secundum respondeo, quod dicitur esse habitus motus adhesionis et passionis ex-
 trinsecus, quia passiones habent motus obiecti, et motus subiecti adhesionis. Passiones igitur sub mu-
 nere obiecti est forma extrinsecus specificans unionem ut actionem et sub munere subiecti
 adhesionis non specificat, sed specificat ab actione ut explicans motus passionis extrinsecus.
 Obiectum igitur habet specificare obiective actum, adus vero obiectivum non specificat obiectivum, et
 ita unitate mutua causalitatis in eodem genere causae.

Ad tertium distinguo antecedens, sunt con-
 creta distincta ex parte subiecti concedo antecedens: ex parte formae subdistinguo: sunt distincta
 realiter nego antecedens: ex parte rei, realiter concedo antecedens, et distinguo consequens
 eodem modo. Eadem enim unitas unionis, quae sub munere adhesionis constituit compositionem unionis
 constituit concretum unum sub munere passionis constituit concretum distinctum unitate
 uti dicitur hoc munere referre. Sic ad inveniendum planum in Actibus rarij, eadem unitas
 est actus et passio secundum esse, et tamen pro ut explicatur ab agente constituit concretum a-
 gentis; et pro ut explicatur a passio constituit concretum passivum.

Arguitur 2° pro Auxilio. Omne
 cognitum tantum habet esse obiectivum in intellectu. Quod talis denominatio est quod rationis. Antea-
 dum proutur: est motus auxilij. habet esse pure obiectivum, quia habet esse cognitum, quod esse
 cognitum est esse pure obiectivum. = Contra materia 2°. Non potest esse accipere aliquid esse reale in tem-
 pore, sed Deus in tempore recipit denominationem cogitativa, quod talis denominatio, non est reale, et rationis.
 Confirma materia 2°. hoc concretum cognitum resultans ex Deo per modum subiecti, et ex cognitione nego
 modum formae, si est concretum reale; Sicut creatum, si creatum? Non quoniam, non subiectum
 in creatum est. Non secundum, non forma est creatum: si implicat tale concretum esse reale.

Ad arguitur
 nego antecedens. Ad prouturum distinguo antecedens: quia habet esse cognitum prouturum nego an-
 tecedens: quia habet esse cognitum subiecti, et aliter ac est ante, subiecti ergo esse cognitum est taliter, ne-
 go antecedens: esse cognitum intrinsecum ex cognitione fingente rem ^{tantum}, concedo antecedens.
 Ex quo constat motum auxilij habere esse pure obiectivum in intellectu, non autem esse cognitum es-
 t intrinsecum, non obiectum cognitum habet utrumque esse reale realiter cognitum in intellectu, non quidem in
 genere, sed realiter cognoscens. = Ad secundum dico. Deus in tempore prouturum aliquid reale accipere, non
 quidem intrinsecus, sed extrinsecus. = Ad 3um. Deus potest concretum illud esse in creatum, et prouturum
 subiecti, et creatum ex parte formae. Cum autem denominatio concretum est forma denominationis, realiter
 respondeo concretum illud esse creatum, sicut inveniendum aliter concretum unum est quod rationis
 esse cognitum quod formae rationis est

Potentia non ens ut ens: solum intellectus ens rationis exprimit. Matera contra eam apud aduersionem
 Minor praesertim: nulla potentia prius intellectum attingere potest obiectum ipsius intellectus, sed non
 ens ut ens est obiectum intellectus. Matera potest: nam ille intellectus non attingit bonum, nec vo-
 luntas coloratum, quia bonum est obiectum voluntatis, et coloratum visus. Minor etiam videtur
 contra quia formalitas entis ut pote uniuersalissima aduersionem eorum exprimit nam qualis est
 intellectus, per modum obiecti spectat.

Confirmatur. Potentia effectiua entis rationis debeat
 attingere non ens ut delectum ab ente reali, et ipsi contra positum, sic hoc unice conuenit potentia
 intellectus. Minor potest, nam licet alia potentia fieri potest in ens factum, nequit tamen ipsa
 et de ente reali distinctum attingere. Matera praesertim: ut si materia ens rationis delectat cog-
 nosca non ens comparatur ad ens, cum cognoscere debeat ad instantia entis; sic ad hoc requiritur quod
 cognoscatur non ens ut delectum ab ente reali, et ipsi contra positum.

Pro uariis 2. conclusio
 excludendo aco lentate efficientiam entis rationis. Omne obiectum ut operabile est contra
 naturam uoluntatis: sicut ens rationis ut operabile. Antea uero praesertim: uoluntas tendit in su-
 um obiectum, sicut ens uolens bonum, sicut propositum ab intellectu non existens, contra illud non
 uolens quia praecognitum. uoluntas suum obiectum existens uolens supponit. Illud ut operabi-
 le respicere nequit. = Potentia. Potentia, qui non attingit rem aliter ac erat ante taliam atting-
 entiam, non exprimit contra rationis; sic uoluntas non est uoluntas: sicut Minor praesertim: uoluntas
 attingit rem eo modo quo antea erat in intellectu; non attingit rem aliter ac erat ante ta-
 lem attingentiam.

Pro uariis 3. excludendo sensus cum internos, quam externos. Quod quod
 attingitur a sensibus sunt esse sensibile; sed ens rationis sensibile non est: sicut analogo sensu attingi-
 potest. Minor praesertim: omne sensibile est materiale; non realitas est aeternis communis, quae potest
 esse sensibile determinatum; sic ens rationis omnem realitatem excludit: sicut realitas est sensi-
 bile. = Confirmatur: nulla potentia materialis, qualis est sensibile attingere potest obiectum
 omnino in materiale; sic ens rationis omnino in materiale est. Minor praesertim: tam-
 quia omnis materia participat rationem entis realis; iam eam, quia illud est in materiale in-
 cordum ad uiam perceptiuam potentiarum sensibilium, quod conuenit qualitatibus materialibus
 et sensibilibus; sic ens rationis his qualitatibus non conuenit.

Pro uariis denique excludendo per uari-
 et imaginariam in qua mira, et magna mirabilia de cogi uidentur. Aduersionis. Ad experientiam ens
 ratio ratio delectat conuenit ad modum entis non ens impotibile, seu cui neque uisus est: sed in magis

^{consequatur nequit}
 Potentia in eis cui assignat est. *Minor pro utitur coram talibus rationis imaginatiua ta-*
lia impossibilia concipit, quia a ppe bendit montem aureum, hircu Ceratium, et alia monstra; hinc
ma hinc pro ut imaginatiua attinguntur impossibilia sunt: p. minor pro utitur; Imaginati-
ua in his obiectis tantum attingit accidentia impossibilia, non esse figuram montis sub colore aureo,
et figuram hircu Ceratij; et hinc omnia possibilia sunt: tum quia in Imagine facile de ppe gi-
perunt: tum quia a Deo possunt produci; et in his et similibus obiectis, in his impossibilia obiecta
et alia de ppe demerentur in argumentorum. §3

Solutio Argumentorum.

S. III.

Maxime in favorem Sati. Potentia attingens obiectum aliena ac est esse effectus ex rationis;
 Ita se habet voluntas: et hinc ex rationis. Minor pro utitur, si voluntas dum peccat attingit ut
 bonum id quod in se bonum non est, imo est positive malum; et attingit malum aliena ac est esse. 2. Peccat in se
 non ordinatur ad Creaturam, sed Creaturam omnes quod ab eis ad Deum et in illa ordine autem; et voluntas
 dum peccat ordinat Deum ad Creaturam, quia Deum Creaturam, prope: et voluntas suam obiectum at-
 tingit aliena ac est esse. et ex rationis exponat.

Respondeo quod dum voluntas peccat attingit ex
 actiorem, non quidem factam a voluntate, sed confectam ab intellectu: nam est voluntas in se illa nisi
 ut prope et cum ab intellectu, si in in malum fuerat, solum a se de se prope quibus voluntatem
 appetentem. Satis applicatam per intellectum, ipsi que voluntati prope et cum. In prima ad in go-
 mationem: Potentia attingens suum obiectum aliena ac est esse, fingendo talem alienationem, concedo
 maiorem: illam non fingendo, sed factam prope quando, nego maiorem. Satis Satis: Potentia atting-
 ens suum obiectum aliena ac est esse effectus concedo maiorem: effectus, et prope et cum, nego mai-
 orem, et eodem modo disendo in minoram, et cum pro utitur ne.

Respondeo subter hinc locus. Do-
 num a parente subactione boni est ex rationis; et sub ratione boni fingitur, ut voluntati pro-
 ponatur. At sub ratione boni non fingitur ab intellectu; et voluntate. Minor pro utitur: intel-
 lectus requirit attingere bonum sub ratione boni, et confirmatua voluntati, et tantum sub ra-
 tione cuius. et confirmatua ipse intellectus; et bonum sub actione non fingi requirit ab intelle-

Etenim subter hinc locum in hoc causam dilectum. Proponit illud quod antecedens
 subactione boni est ex rationis, factum sub actione cuius, concedo antecedens: et cum sub actione boni
 nego antecedens et consequentiam. Et concessa minori sub actione, nego consequentiam.

Itaque ratio boni per modum rationis que attingitur et fingitur ab intellectu abstractione sub qua uari: et hec ratio boni iam confecta ab intellectu abstractione sub qua uari: prosequitur auoluntate / ut ratione sub qua boni.

Sed aduc dices: hinc uoluntate supponit obiectum cognitum per intellectum, ita intellectus supponit obiectum representatum per speciem; et hoc non obstante intellectus efficit ens rationis; et uoluntatis. **R**espondeo: magis enim: supponit intellectus obiectum per maximam representationem per speciem, conuoluntate magis enim: obiectum secundarium uel omnimodum / species enim sola representat fortiter obiectum primarium, si licet ens reale intellectus cogit, qui propter secunditatem infirmitate, et propter in perfectionem in cognoscendo, hinc cognoscit ens reale, cognoscit exens sequente ens rationis, cui datus in exercitio per ipsam cognitionem.

Agguis 2° Tunc dicitur: Hinc nam questio 1^a de ueritate articulo 11: Imaginatio apprehendit ut per se ipsum rem ut non est; quia apprehendit ut presentem cum sit absens. Imaginatio apprehendit ut presentem quod presentem non est: per ens rationis format. **R**espondeo: Respondet questione 12 articulo 2° ad 2° art. Imaginatio est per conceptum per se ipsum motum et uoluntate format speciem motum et uoluntate. **S**ed non aures in rationis est: per imaginatio format uoluntate.

Ad Primum quod contra nos obicit Dominicus Bonus, respondet; quod in sententia huius auctoris creaturae sensibilis cogitatur et existit, non sunt ens rationis quia possunt existere; ita imaginatio nullum format ens rationis apprehendendo ut presentem quod presentem non est quia presentem esse potest: et ens rationis est quod in se nec existit, nec que existere potest. **A**d secundum nam dicitur imaginatio attendit motum uoluntate, in quo ad unionem substantiam, ut solum quo ad figuram, et alia accidentia in se in se, in quo sensu unum non repugnat.

Lin uero ex Aristotele potest imaginatio apprehendere obiectum in aliquo loco, in quo ad hunc modum existere non potest, quod tunc format ens rationis. **R**espondeo: respondet ad id quod dicitur, quod non potest dicitur Aristotele, quia nullum obiectum ad rationem nec facit ad rationem quod per se ipsum ad imaginatio in loco in quo ad hunc modum existere non potest. **E**t licet Deus ad se ipsum aliquid obiectum aliquid in se in se, et imaginatio illud in alio loco apprehendit, ad hunc obiectum per se ipsum apprehendit, quia licet illud obiectum existere non potest in alio loco ad imaginatio apprehendit, ex representatione dicitur non dicitur, bene tamen absolute et in se in se, quod licet ad rationem per se ipsum obiectum per se ipsum huius.

Sed aduc dices: Imaginatio apprehendens in se in se non apprehendit naturam huius obiecti.

Operatur, inquit, in se habens quid reale, nec ut unitas, inquit, in se quid rationis sunt, nam talis unitas
 unitas quodammodo est. Respondio: Imago naturalium percipit per eas naturas unitas, in unione substantiarum
 respiciant, et unione quo ad accidentalia et in se illa, scilicet quo ad colorem, quod quidem, et ostendit, quod
 unitas per se est, et ad unum fundamentum quod est in se obiecta naturas, substantia hanc idem, et
 cambio in rationis est operatur.

Marguerit. Sensus exterior multocies percipit rem aliter ac in
 se: 1. in rationis format. Antecellens prout dicitur, 2. sensus exterior specificatur a ratione
 in incommuni, et in particulari, sed hanc dicitur in se est particulari, et sensus exterior atten-
 dit sensibile aliter ac in se = 2. Visus sepe attingit a longe aliquem colorem, quin di-
 scernat an sit viride, an caeruleum, quod percipit rationem communem coloris a ratione in
 individuali, et colorem percipit aliter ac in se = 3. visus multocies apprehendit colorem
 uti reflexa in nautis, ut in viride, in caeruleo, in caeruleo, et colli columbarum. Et tunc
 videt rem cum caeruleo in aqua, et reflexa caeruleo in se. 4. Denique, videt in se
 se habentem sepe percipit amaritudinem in potione et vera dulcem. De primo ad ul-
 timum, visus exterior sua entia rationis operatur.

Et hoc omnia parum urgent
 cum non habentia et entia realia. Ad 1. dico quod licet sensus specificetur a ratio-
 ne rationis, tamen tamen terminatur ad aliquid sensibile in se obiecta, quod nulla
 actus sensus exteriori terminari potest ad entia rationis operatur. Et licet ab omni
 actus sensus exteriori potest percipere rationem communem in se obiecta, ad unum
 tamen potest quia abstractivum non est mendacium = 2. pro ad 2. dico visus exteriori
 non attingere rationem communem coloris, sed sensibilem et determinatam, quod
 determinate, sed confuse propter distantiam.

Ad 3. dico: illos colorem non est maxime
 se formati licet apparentia presentia potentia visus, quod autem ita presentia
 presentia est, et presentia hanc, et presentia hoc. Et modo ad presentia, et presentia
 in se, et presentia causa, et presentia presentia presentia in se formati ab aqua
 ita illum presentia. Certum tamen est visum non attingere illa obiecta aliter accere
 ante talis attingentiam, presentia est ad entia rationis operatur. Ad ultimum
 dico: quod visus se habentem percipit amaritudinem et veram amaritudinem, non in potione ex-
 tentem, sed in lingua unum coloris in se: quod tunc colligit in se obiecta, non sensus, ad-
 quem non presentia presentia amaritudinem in lingua in se. Unde percipit presentia
 ad unum presentia presentia in se obiecta ut in rationis operatur. Et presentia presentia presentia

QUESTIO. V.

77

An intellectus Divinus cognoscat, et reformet
Entia Rationis?

Referuntur Auctorum Placita

S.I.

Antea contra certam, hinc theologiam impresione duplimum examinandam, quia ad p[ro]p[ri]am
hanc notionem entis rationis n[on] parum utitur. In qua aliqui iudicantes entia
rationis nullatenus cognosci p[oss]unt, nisi i[n] p[ro]p[ri]a p[er]cipiendo, ne fallerentur Deum fingere cognitionem
omnimodam entis rationis Deo negare. Ita Caranus et Barzquez, Alaxon, et Cauensis. Alij
epoposito n[on] solum cognitionem, sed etiam efficientiam entis rationis Deo concedunt. Utantia
vix haec intentione Scotus, Durandus, Heaxicus, Toracca, et Molina, qui sequitur ad Augusti
libro 3°. Metaphisicae questionet articulo 3°. Hanc etiam sententiam illa auctor eminentissimus
Cardinalis de Aquino, in 1^a 2^a tractatu 2° disputatio 1^a.

Sed inter hos auctores aduc[er]e n[on] te-
ne d[ist]inctum, nam alij concedunt Deum efficienter quilibet entia rationis; alij vero d[ist]inctio[n]e
precedentes arrent quaedam entia rationis, quae ex p[ro]p[ri]a p[er]cipienda cognitione procedunt sicut a Deo,
quales sunt respectus idearum, quoniam illa antecedunt essentia divina in ordine ad creaturam: alij
vero entia rationis cognitionem imp[er]fectam et generalem (quonia sunt logica, et quoniam) nullatenus
ad Deum p[er]cipere. 3° denique sententia tuetur Deum omnia entia rationis cognoscere, nulla
vno ip[s]e, ita sequitur Thomae, qui sequitur Suarez, secundo Metaphisicae disputatio[n]e 5^a
lectio[n]e 2^a, et Barzquez, et ex notari. Illud adnotamus omnia quae quibus h[ic] 1^a Conclusio 5^a

I. Conclusio. S.II.

Deus se ad rationem cognoscit entia rationis. Pro utitur conclusio ex illa h[ic] 1^a 2^a lect
deveritas harmoniam, et dissolutionem arguenteorum. Ap[er]ta et manifestat autem quam
Et ex illa h[ic] 1^a 2^a lect cogitationes hominis quoniam unum sunt. At varietas Deum cogitationes
uanae si n[on] cognoscere non potest, et fundamenta, quae per eas multos et p[er]manens. Et omnia
fundamenta notata cognoscit. Deinde pro utitur conclusio ex illa h[ic] 1^a 2^a lect p[er] 1^a questionem
14, articulo 1° 2° quae et arguit sunt in potentia creaturae, siue operandi, siue imaginandi, siue co-
cungue modo imaginandi cognoscit Deus. Ap[er]ta creatura, siue opinandi, siue imaginandi

Huc significando entia rationis exprime: *Deus cognoscit*

Ratione pro ualida conclusio.

Cognitio perfectioris comprehendens actum intellectus per se obiectum et *scilicet* cognoscens obiectum
 sit intellectus huiusmodi perfectioris comprehendit. omnes actus intellectus non dicitur cognoscere *scilicet* et
 obiecta cognoscit. At qui plures actus intellectus non habent pro se et obiecta entia rationis;
 et entia rationis ad cognoscendum. = Contra naturam 1°. Cognitio comprehendens causam cognoscit
 omnes effectus quos producere potest; sit intellectus huiusmodi comprehendit totam causam
 quae causa entia rationis; et entia rationis cognoscit. = Contra naturam 2°. Deus cognoscit omnem
 creaturam; et cognoscit quicquam aprehensum admodum entis ut entia rationis; et entia rationis cog-
 noscit. = Denique. Aliorum uideatur a summa Deo ^{et ratione} uentia ad deum in presenti diu *scilicet* per
 esse rationis diu utamur, id non ignorat, et cognoscit Deum.

Respondeo Patet Barque: ad con-

prehensionem actus intellectus uideatur cognitionem obiecti sui primarium, quod est realem; non autem
 requirit cognitionem obiecti secundarium, quale est entia rationis. = Contra 1°. non comprehensio ex-
 natura sua est cognitio perfectioris; et cognitio realem quantum cognoscitur est cognitio compre-
 hendens actum intellectus cognoscit ipsum et habitudine tanquam obiectum secundarium quam
 perfectioris; et obiectum secundarium cognoscit.

Contra 2°. comprehensio huiusmodi omnipo-

tentis exigat cognoscere solum obiectum primarium, et etiam secundarium; et cog-
 nitio comprehendens actum intellectus obiectum huiusmodi secundarium cognoscere de uel.
 Antecedens pro ualida: qui omnia possibilis non cognoscere de uel omnimotentiam non con-
 prehensio; et tamen possibilis solum sunt tres secundarius talis comprehensio; et
 ad comprehensionem omnipotentis exigat cognoscere obiectum secundarium; = Contra tertio
 contra Barque ad hominem. *scilicet* propter mali est quod ratio in sententia huius Au-
 toris; et Deus cognoscit malitiam totum peccati, et cum sit actus prauis voluntatis;
 et entia rationis cognoscit. Denique in sententia huius Auctoris bonitas moralis actum eci-
 am est quod ratio; et Deus cognoscit talem bonitatem; et entia rationis. 2° Conclusio 33.

II. Conclusio. S. III.

Respondeo intellectus diuini esse omnimotentiam entia rationis. Pro ualida conclusio exime-
 huiusmodi parente Barque de 5° de controuersis Gen. 63. *scilicet* uentia aut diuinitas, ratio-
 nis, quod deus exprimat in equa relatione in enigmate et periculo, quia dicitur non
 esse in nobis uentia, quando cum uideatur sic uti et deo intellectus non est controuersum uti

bata et perfectiones diuinas entia et distinctio eius rationis exprimat, quia ut dicitur Deum
n̄ sicuti ē, sed in emigmate et per speculum; at quidquid cognoscit Deum videtur sicuti ē: quod
illum eius rationis exprimat potest.

Ex his exiitua ratio naturae conclusioni in hunc mo-
dum. Ante hoc ut cognoscere res ut sunt in se n̄ est in eius rationis, sed in te habet diuina om-
nia ut sunt in se cognoscit: Quia rationis n̄ est. Maxima conuenit quia tunc fit eius ratio-
nis quando res n̄ prout ē in se, sed altera ac ē in se cognoscit. Minus prout ut: intel-
lectus diuina omnia cognoscit perfectissime, cognoscit omnia prout ut sunt in se. Consequa
prout ut, 1. quia cognitio cognoscens rem altera ac ē in se n̄ est perfectissima, sed ualde im-
perfecta. 2. quia cognitio perfectissima res ē in se ut prout ut in se, et cognoscit in
aliqua ut cognoscens ē se eam cognoscit ut ē in se, et n̄ altera ac cognoscit perfectissime ad om-
nia ut sunt in se cognoscit.

Confirmatur. Ante hoc diuina ē in capax selectio; et formatio
entis rationis ē factio: et intellectus diuina ē in capax formatio eius rationis. Minus prout
tunc: tum quia fingere ē facere ens in uerum, sed selectio, et hoc ipsum ē formatio entis ratio-
nis. Tum etiam: quia fingere ē obicere intellectui ad uerum aphantiam ac prout ut in se
res in se tate: et eius rationis efficere ē obicere intellectui aphantiam entis prout ut in se
entis ueritate: et formatio entis rationis ē factio: et prout ut.

Respondeo 1. posse Deum
n̄ cognoscere res ut sunt in se, quando res ut sunt in se cognoscit nequeant; quia tunc conuen-
git in ente rationis. — sed hoc ad puncto prout ut nec Deum fecere, nec cognoscere ens rationis. Nam
n̄ ē cognoscibile ut ē in se, n̄ est cognoscibile perfecte: et requirit ad Deum cognoscere. Consequa prout
tunc: quia mendacium, falsitas, et error exprimit ad sui efficientiam quod intellectus cognoscit res
et n̄ prout ut in se, nequeunt ad Deum fieri: et siens rationis n̄ est cognoscibile perfecte, sed prout
ut ē in se, nequit ad Deum cognoscere. — tunc deinde licet intellectus ueritas obicit in perfectione
prout ut ut sunt in se cognoscere n̄ potest, nulla tamen res est prout ut in se, et potest cognoscere tunc
ac ē in se: et solutio paranda saltem rationis. Antea celum prout ut: Cognoscibilis est in uerita-
te ē exprimitur res prout ut ē in se: et nulla res in ueritate exprimit cognoscit altera ac ē in se.

Respondeo 2. posse Deum cognoscere rem. Hanc conuenit. altera ac ē in se in prout ut in se, et
dicantur intellectus aut affirmans ea naturae in ueritas ut ut cognoscit, sed prout ut in se, hoc ē ad en-
tiam ab alia uisione quae cognitio in perfectione n̄ arguit.

Substantia: intellectus attingens finem certum tunc efficiens rationis, quando apparet de illa
extrema ut unita; sic dum cognoscitur finis certus per discernum non concipitur illa exte-
na ut unita; **¶** Deus cognoscens finem certum per discernum non efficiens rationis. Minor pro-
naturalis illa explicatio concipitur ut unita per discernum tamen illi talis unitas non
est factiva; sic cognitio divina attingens finem certum per discernum non trahitur unius
nem illam est rationis, immo dissonantia remouet et separat ab illi omni unitatem; **¶** ta-
lis cognitio non apprehendit extrema ut unita.

Sed dicitur e Patre Obiedo: imperfectio non se-
nari ex parte creature primo fingentis ens rationis, non autem ex parte scientie Dei efficien-
tis ens rationis, eo quod ad ipsam spectat cognoscere ens rationis a creatura confectum = Contra
1°. Implicat iterum fieri quod simul factum est: quod idem numerus ens rationis iam fabricatus
a creatura a Deo requirit iterum fieri; **¶** si Deus efficiat a quo Deus rationis illum primo
efficeret. Et hoc imperfectio non arguit in intentione huius Autoris; **¶** a Deo a legandum est.
Contra 2°. Si quilibet cognitio ens rationis illud efficiat, cum Deus omnia ab eterno cognoscit, ea omnia
ab eterno efficiat; sed quod factum est iterum factibile non est; **¶** nullum ens rationis fieri potest a
a creatura, quod absurdum est.

Secundo pro uatex conclusio ratio uaria. Deus ut potest unitas
non potest fallere, nec falli; sed si posset efficiere ens rationis posset fallere et falli; **¶** 1° pars mi-
noris imperfectio ex secunda, que pro uatex: unitas cognitionis consistit in confor-
tate actus et obiecto ut est in se. Constat ex Patre nostro Anselmo Dialogo de ueritate Cap-
ite 3° ariente: Si ergo uero et recto est cognitio, non ob aliud, quam quia possumus esse quod
aut non esse quod non est; non est aliud eius unitas quam rectitudo; at cognitio qua
efficeret ens rationis non confirmatur ^{tu} est obiecto ut est in se, quia rem attingeret a li ter ac-
est in se; **¶** fallere autem Deus.

Si respondetur Deum attingentem rem aliter ac est in se nequa-
quam falli quia non iudicat aut affirmat rem dea esse sicut cognoscit; quare ille actus non est
iudicium, capax falsitatis et falsitatis, sed simplex apprehensio falsitatis, et falsitatis in ca-
pax. Contra 1°. Deus non solum est prima unitas in iudicando, sed etiam in apprehendendo;
sed propter primum requirit iudicare de re aliter ac est in se; **¶** propter secundum requirit
apprehendere rem aliter ac est in se. 2°. si Deus diceat rem aliter ac est in se, uere falleret la-
quando; **¶** si apprehenderet rem aliter ac est in se, uere falleret eum apprehendendo. Denique:
licet ille actus non esset, factio iudicativa, esset factio apprehensiva, quia tali obiecto a

Apprehensio obicitur obiectum ipsi in concione, sed
fidelis se pugnat: et apprehensio rei altera e[st] in ve. sol[us]

Solvuntur Argumenta

Magis 1° dicitur contra p[ro]p[ri]etatem
I nec ea cognoscit. Co
incognoscit. I si Deus illud
endo consequens: nec
militet ad p[ro]p[ri]etatem
illud efficit, quod
nisi iam fab[ri]c
nosceret n[on]

R

Re
n[on] ad
fab[ri]c

realis: qd cognoscit id qd n̄ ē in reale admodum entis realis,
hanc aut: q. = Concessa maiori dicitur qd minorem: habet esse
cui cognitionis creatę, concedo: ex cui cognitionis diuine
sunt eodem modo. Deus igitur cognoscens eius ra-
tionem entis realis ex cui fictionis creatę ita
tam entis rationis; quia ex pro ut ē

conclusionem. Deus cognoscit
et ut est rationis. Con-
ditiones et negationes ut
occurrit a Deo. Q.
tionem in illis:
cognoscatur
entis:

non
non

In quantum ea cognoscit per formas positivas oporietas, que sunt eor positivum; nullatenus vero per negationes et negationes cognoscit admodum entis positivum.

Vigenti difficulter. Et licet obiectum intellectus creati rationis, potest Creatura cognoscere per negationes et negationes per formas positivas oporietas: sed ea non cognoscit aliter ac in se. Intellectus creatus illum quod amant in ratione. = Aliqui tamen non debent ex eo quod possit dupliciter cognoscere per negationes et negationes. Scilicet ut sunt in se per formas positivas oporietas; et in se per aliter ac sunt in se admodum entis: et per hanc eandem cognitionem quod ex ratione, sicut vero per primam. Et hoc solutio de intellectu quod oporietas, inveniuntur in acceptis operculo 42 capite 1. articulo: unde sic oporietas erat. (Et licet entis) intelligere potest intellectus; scilicet non est nisi in se ipso.

Quare melius respondet negando consequentiam. Ratio disparitatis est quod intellectus creatus cognoscit per negationes et negationes per species creatas in modis formis positivis, que species proprie, ut limitationem et imperfectionem non representant per negationes et negationes, tunc sunt in se; et aliter, scilicet admodum entis positivum. Per vero omnia cognoscit per species que ex se sunt, que est perfectissima per negationes et negationes representat pro ut sunt in se, perfectiori modo ac representantur per species proprie, si per comparabile eas habent.

Sed ad hoc dicitur. Per vero apprehendit repugnantiis qui sunt in se. Intellectus creatus obiectum intellectus creati dicitur cognoscit in se. Et habet esse obiectum in intellectu creati, non reale: sed rationis = Intellectus autem dicitur apprehendit repugnantiis in se creati per se ipsum, nego: per deum nam concedo consequentiam; et eodem modo dicitur per primum consequentiam. Et deinde consequentiam, nisi per deum: habet esse obiectum ex se in se in intellectu creati concedo in se in se nego consequentiam. Per vero non apprehendit naturas in se et creati ut naturas hanc et per se ipsum, et dicitur ab alio in se: quare unice apprehendit repugnantiis in se creati, quod est eas naturas pro ut sunt in se, licet et per se cognoscit.

Item dicitur. Per non solum cognoscit repugnantiis in se creati, sed etiam cognoscit in se creati eadem eadem in se: licet tunc apprehendit in se creati per se ipsum, quod est naturas ut unice apprehendit. Per vero. Per non solum cognoscit in se creati in se creati quod est cognoscit in se creati per se ipsum: licet etiam cognoscit in se creati in se creati in se creati.

Quod est eas per arrium cognoscere = Respondeo diffinitio uerbo maiorem cognoscere. Ita
 scilicet esse impossibile. Item practice immediate et per se nego maiorem. Speculatiue ut
 per ordinem ad intellectum rationis concedo maiorem esse esse minoris; cognoscere
 ipse Deus. Speculatiue intellectum rationis de facto affirmare, si tamen affirmare
 per se impossibile est. Deum tamen practice ad immediate non affirmat; quia
 natura divina et certum non est in intellectu humano nisi in actu. Ita per se
 cognoscibile per se patet ad secundum.

Argumentum 3°. Deus concurrit simul in creatura
 ad entitatem rationis; et ea facta. Antecedens per se patet. Deus concurrit in creatura ad intel-
 tionem creatam concurrentem cum rationis; et simul in creatura fingit = Respondeo ne-
 gando antecedens; ad praesertim dei tempore maiorem; ad intellectum per se ut
 intellectus est; concedo antecedens; pro ut factus est nego antecedens. Quia Deus solum in-
 currit ad intellectum creatam secundum illud quod habet de efficientia et perfectione;
 non autem secundum illud quod habet de defectu inchoationis; quod habet intellectus ut
 factus est. Et nota. Deus concurrit ad actiones creatas, quae et desiderantur, salu-
 mentis, et peccatis; et tamen Deus nec discutit, nec fallit, nec peccat; et arguuntur
 tonentur ut solent. Ad idem.

Argumentum 4°. formatio entis rationis, si est factus, si est
 est non est imperfectio. et Dea neganda non est efficientia entis rationis. Antecedens per se patet.
 Chaldeus de mensura praenatant entitatem rationis; sed Chaldeus appropinquat omnis imperfectio; et for-
 matio entis rationis, si est factus, si est factus, non est imperfectio = Ad arguendum autem: Ad en-
 rationis requiritur factum per se bonitatem, non autem perfectionem essentialem. Ad praesertim
 concessa maiori est de bonitate minoris: omnis imperfectio materialis, concedo maiorem; factum
 ne per se non et contra quod. Licet enim Chaldeus Dominus expugnet omnis imperfectio ma-
 ximi, et in se per se ad rationem affirmans operitum eius quod divina sapientia cognoscit;
 non tamen ei appropinquat aliqua imperfectio, quae qualis est factus per se bonitatem pro pro in inte-
 lectus creati; licet omnino de relegari da ab intellectu diuino. Exponitur mensura diuina

Exponitur Mensura diuina Thomae

S. Vltimus.

Omnis bonitas argentes ex diuina. In prima parte questione 15, articulo 2°. ad 3^m. de
 respectibus, qui sunt diuina. Idea ut imitabilis a creatura affirmante; quod respec-
 tus illi quibus multiplicatur etiam deus non causantur ex eis, nec ab intellectu diuino comparan-
 te essentiam ad deum. Et hanc modum per se sunt quod rationis, sunt quia. Et nota

Divina in auctore id est non est realiter creata et multiplicata. Jam quod Deus realiter non comparatur ad creaturas, immo creaturas ad Deum ordinantur; & aliter huiusmodi unita rationis intellectus Divinus formatur.

Iuxta consuetudinem expositionem respondens intellectum divinum tantam causam realiter fundamentalem illis respectibus inquantum aliter patet fundamentum proximum, ut intellectus creatus eorum fortiter causet. = Secundum in quo est: 1. fundamentum respectum idealem, scilicet essentia Divina incursabilis est; sic Deus causat illis respectus: & non fundametaliter, sed fortiter. 2. relationis rationis, fit ad similitudinem relationis realis; sic causa causans fundamentum relationis realis causat ipsam relationem: & Deus causans fundamentum respectum idealem, respectus ipsi fortiter causat. 3. Ideam fortiter talis est quod ratio non; sic idea fortiter talis existit in mente creaturae. 4. Minus proutur: Ideam fortiter talis respectus in mente Anticipat; sic Deus est Anticipat supremus Creaturae: =

Sicut hoc et alia de solent adverte: Essentia indistinctam tripliciter posse sumi: primo secundum se 2. ut cognita pro ut dicitur modo imitabilis a creatura: et tunc est fundamentum liter proxime ad creaturas relata. 3. ut realiter iam comparata ad creaturas; et tunc respectus fortiter a sola creatura causatur. Essentia eius divina modo senta causatur ad Deum non fortiter, sed unitate liter; quia intellectus Divinus causans unitate liter cognitionem propriam, unitate liter etiam causat unitatem essentiam in ratione per quod patet ad 2. Ad 2. dico relationem rationis similem reali in alijs. Illi dicitur in hoc quod relatio realis ex fundamento realitatis; relatio vero rationis per fundamentum nobilissimum fingentem exigit. Ad 3. respondet: Ideam fortiter talem est praxiam respectus in mente divina, in quo sensu est realiter effectiva et imitabilis a creatura; non autem et respectu, in quo sensu est quod ratio non.

Cum de talibus momentis. Solum intellectum creatum esse causam omnis rationis, ut et causam aliam ipsas unde quodammodo praxiam: inquitur 1. an perquamlibet ex tribus operationibus intellectus fiat in rationis? 2. An per ad eum diuinitatem an vero per reflexum? Circa primum adpondeo affirmatiue. Et proutur Intellectus aspectu tendit in diuinitate ita ut ex omni fingit reflexum obiectum respectum inprehensibilem, proprie, et rationis obiecta sensu & perquamlibet operationem in tacta fortiter potest in rationis = Circa 2. respondet fortiter praxiam diuinitatem ratio est: quia cognitiua reflexa solum habet cognoscere cognitionem realem

13
Dicitur; sed hoc non est fingere. Sed sicut adus dicitur fingit in rationis.

Nec dicitur contra
falsum; Ens rationis sit per adum falsum, per adum sicut cognoscendum non a h
ter ac est ens; sed falsitas est proprietas iudicij, non actum simpliciter apprehensionis; per sim
pliciter apprehensionem non est in rationis. Manifeste autem patet quod ad cognoscendum non
dicitur ac est ens nullatenus requiritur adum falsum, non adus falsus est ille qui apprehen
sum a hitea ac est in se avertitur et iudicatur, non autem apprehensum. Sicut simpliciter apprehen
sionem esse causam falsitatis, non compositam, sed simpliciter, quae sufficit ad formationem
entis rationis.

Nec dicitur contra secundum cognitum, quia comparatur animal ad inspectionem
suis obiectum cognitum per aliam cognitionem, sicut naturam animalis; sed talis cog
nitio est reflexa; per cognitionem reflexam fieri potest ens rationis. Patet: cognitio
quia cognoscitur a hitea cognitio ut dicitur in hitea de subiecto et a matre ens ra
tionis, et talis cognitio est reflexa. = Nam a dicitur in hitea: non cog
nitio reflexa est quae attendit aliam cognitionem tanquam obiectum; obiectum autem cog
nitio in hitea cognoscitur, non a hitea cognitio, sed animal cognitum. Ex quo ad dicitur
eo nec illam cognitionem esse reflexam, quia non cognoscitur a hitea cognitionem secundum
suum esse, sicut ut est ens; sed a hitea, sicut et in hitea de subiecto dicitur.

QUESTIO. VI.

Vtrum **E**ns rationis **A**dequate dividitur in

Negationem, **P**riuationem, & **R**elationem?

Non procedit dubium de ente rationis ^{si} sive fundamento, et de ente sicut fundamento
a subiecto. Pro quo aduato: quod priuatio nihil aliud est quam ca
rentia formae deinde subiecto apto, modo ad illam habendam, ut certitas in
hominis. Negatio nihil aliud est quam caurentia formae indebitae, non repugnantis subiecto;
ut certitas in lapide. Si priuatio et negatio repugnantia priuatio et negatio ut est
a parte rei, nec sunt entia realia pariter, nec rationis; sed caurentia entis positivus pro ut
si tamen sunt fundamenta entis rationis, quia entia nihil et fundamentum praebent, et
in intellectu talia non entia positivus ad fundamentum positivus coniciuntur.

Adversus insuper: intentionem dicitur in 1^a, et 2^a. Requiritur ex his subditio in intentionem
 et obiectum. 1^a intentio solus est actus cognoscens rem secundum esse quod habet in se: ut actus
 cognoscens hominem pro ut Animal rationale. 2^a intentio obiectiva est obiectum cognoscens
 secundum esse quod in se habet: ut homo cognoscens pro ut est Animal rationale. 3^a intentio ha-
 bitiva est quae attingit obiectum secundum esse quod habet ex consideratione virtutis intellectus: sicut
 ut actus cognoscens Animal, ut prout se habet talis. 4^a intentio obiectiva est obiectum per
 rationem cognoscens a se, sicut et Animal in ratione prout se habet talis. Ex quo habet
 ex his intentionibus solam 2^a intentionem obiectivam esse quid rationis: et de hac dicitur
 tamquam, dicitur ut ne adequata et passiva, negativa, et relativa. Nostra Conclusio

Nostra Conclusio.

§. II.

Eius rationis adequata dicitur in passivitate, negationem, et relationem. Et ad-
 versus Thomas plures in locis, praesertim quaestione 2^a de veritate articulo 1°
 per haec verba: id quod est rationis tantum potest esse duplex, scilicet relatio, scilicet negatio;
 cuius enim positio absoluta alicuius naturam naturam exhibens significat. In quibus per ne-
 gationem intelligit caritatem incommuni, plus est passiva, sive negativa: per relationem
 Thomae id quod est rationis tantum potest esse a passiva, sive negativa, sive relatio.

Ratione pro natura

Conclusio. Tot sunt entia rationis cum fundamento, quae sunt fundamenta ad ea constituen-
 da, scilicet passiva, negatio, et relatio sunt fundamenta ad constitutionem entis rationis, et nullam
 aliud fundam. mentum assignari potest: §. 1^a pars minoris pro natura: fundamentum entis
 rationis est quod in proprio conceptu non explicat entitatem rationis; scilicet habent passiva
 negatio et relatio, nec passiva, et negatio sunt in eis, et relatio secundum conceptum
 tum ad pro natura rationis nihil reale explicat: §. haec tria sunt fundamenta ad entis
 rationis constitutionem. Quod autem nullum aliud fundamentum sit assignabile quae est 2^a pars
 minoris, passiva: nam substantia, quantitas, et alia per se dicuntur absolute in se pro
 conceptu explicat entitatem positivam absolutam et realem: §. quod ad attingit per naturam
 vera est minor. Solvuntur obiectiones, §. 3.

Solvuntur Obiectiones.

§. III.

Obiectio 1^a. Dicitur intellectus concipiens seipsum in modo modo seipsum concipere, sicut est ratio-
 nis, siquidem concipit rem alteram et in se: ut talis est rationis non passiva, nec negativa,
 nec relatio: §. talis dicitur ad quod non est.

Respondeo negando maiorem, et in illam pauca rationem d'Angeli respiciendo maiorem ac in
 re applicatiue et at tributiue nego maiorem. prout comparatiue et connotatiue concedo maiorem.
 Num igitur concipimus in ens ad modum entis applicando et tribuendo entitatem in ens, ens
 rationis etiam; dum concipimus lig. sembras ad modum entis positivum obiectum, tribuendo et
 applicando in ens illam entitatem obiectam positivam obiectam. Angelum utroque cognationis ad mo-
 dum xiv. apoz, talem coa positam in in applicando, quare nullum sem. primus ens rationis. Clarus et
 habetur. tunc fit ens rationis quado cognationis in ens ad modum entis, hoc est ut ens: Angelus utroque non
 concipitur ut compositus, sed unice ad modum xiv. apoz?

Insuper. Si quis concipiat lig. deum ut con-
 positum, hoc est tribuendo ei positivam compositam, et forma ut ens rationis. hoc non negabimus, nec p'bat' lig.
 nec relatiuam: et p'bat' dicitur ad quatuor. P'bat' ut: dum quis concipit alteram rem, motus, avarit.
 et alia, et format entia rationis que non sunt positivae, nec negativae, nec relatiuae. Respondent a lig. quia
 talia entia rationis esse relatiua. sed hoc solutio in parte omnia in unum est: cum Angelus concipitur
 ut compositus sit ens rationis quod est relatiuum, et sine fundamento; et p'bat' contra unum unice de ente ra-
 tio ens est fundamento p'cedat. P'bat' p'bat' secundum.

Dicit: quando ens lectus applicandi Paulum et
 Paulum ut unum in natura humana, et talem unitatem concipit ut formam positivam et format in ra-
 tionis; sed tale ens rationis non est relatiuum, nec compositum, et pluralitatis, nec p'bat' ut, nec negatiue. Respondet p'bat'
 fundamentum tali ens rationis esse compositum pluralitatis non compositum, sed specificum; quia Paulus et Paulus
 ap'ant et xiv, alia compositum pluralitatis specificam cum in sem. specificum pluralis.

Obiectio. Ideo substantia,
 quantitas, et qualitas ficta, non habet fundamentum in re, quia applicatio necessitatem realem; sed etiam relati-
 uum secundum propriam conceptum explicat esse reale. In re data ens rationis relatiuum est fundamentum. P'bat'
 dicimus relationem secundum conceptum ad specificam relationis non explicat esse realem.
 Contra in super: etiam ad hoc secundum conceptum ad specificum actionis non explicat esse realem
 realem; et tamen in re data ficta est fundamentum. P'bat' = hoc factum respondeo actionem secundum
 propriam conceptum non explicat esse realem, sed esse realem, quia in re data realem
 equivoce dicitur ap'entia ens rationis applicandem.

Dicit. Omnia entia rationis fundantur in
 negatione: quia negatio est fundamentum entis rationis. A nec edens p'cedat: Omnia entia rationis
 dicunt negationem entis realem. Omnia in negatione fundantur. Respondet negando contra et hanc:
 nam licet et omne ens rationis importet negationem entis realem, non tamen generaliter fundantur
 sed p'bat' compositum et ut p'bat' compositum, in quo omnia entia rationis conueniunt.

Sideri quibusdam praedicationes et negationes concepte ut patet positius in sunt praedicationes
 et negationes, sed entia rationis positivae: cum qd dicimus entia rationis aliud esse rationem, aliud
 negationem, aliud praedicationem? Respondetur praedicationes et negationes et entia rationis pro-
 pter mali esse quod positivum; sed quia talia entia rationis specialia nomen non habent, ex nomine
 sui fundamenti appellamus. Et hec de toto tractatu entis rationis: alia vero quae ex aliis potestant
 in utriusque ad notitiam in se ipsis et per se; quae in eis amplius immoxtantibus positio
 tractatus 3. de universaliibus in comuni.

FINIS

TRACT. III.

DE UNIVERSALIBUS

IN COMUNI

Cum praedicationes sit pars universalis, a se non praedicationibus, sed de universalibus
 in particulari. Quia commune est per se ipsum unum tractatum et cum in partem
 mus de universalibus in comuni, in quo eorum natura et causa examinatur;
 quibus cognoscitur et explanatur operum non esse in praedicationibus perfectam notitiam de
 universi. Et qd primo in quaestione reo fit examinandum e; scilicet ne a parte unum
 universalis

Pro quo, et alij in progressu tractatus praecipienda adverto: qd universale, a se non
 uocis impositione, e unum respiciens plura. Et e triplex: scilicet in cavando in representando
 tando, et in vendo, seu predicando. Univerale in cavando e unum respiciens plura et di-
 versos effectus, quos causare potest ut dicitur; cum causalitas ad omnia se extendit. Uni-
 versale in representando e unum respiciens plura quae representant; ut hec uox homo. Sali-
 qua idea in mente artificis ex objectis. Univerale in vendo et predicando e unum res-
 piciens plura per identitatem, sicut per praedicationem.

Quod qui dem definitio de universali
 est a philosopho? Metaphisice lectio 13 advertit: universale esse qd praedicationibus in se natura e
 dum uox vulgariter definitum universale per unum qd cum ad ascendendum in multi-
 tatis definitio intelligenda e de universalibus in actu non considerato, cuius praedica-

88
est predicabilitas, seu uniuersale in predicando, sicut dicitur diffinitio per hoc quod est uniuersum
et eum predicari de multis. Relictis igitur uniuersis libere in cauendo et in re presentando
ad Logicum relationes spectantes de uniuersali inuendo et in predicando in presento
tractatu agendum est.

Sed ex prima et explicacione colligitur 1° quod natura aliqua denominatione
sua uniuersalis logice, tunc requiritur eorum conditiones. Requisita sunt enim 1° quod sit una per
fecte; quare licet natura eius possit esse in multis, requirit tamen esse uniuersali, quia est
predicatum an alioquin dicitur simpliciter talen dicitur tatem, et unitatem tantum secun-
dum quodlibet. Ex quo per hanc conditionem excluduntur etiam a ratione uniuersali equi-
uoca et complexa.

Requisita 2°: quod natura quod identificari possit per multas plures
in illis: et ratio est: quia uniuersalitas est plenitudo concepta per modum unius; quare natura de-
bet esse multiplex et diuisa, ut uniuersalis ualeat denominari. Ratio huius conditionis expli-
catur a ratione uniuersalis natura diuisa, quae licet sit una et identificata est eadem per se non
in tanem per multas plures in illis. Excluditur etiam Perus, quod licet sit unus requirit
tamen in plures identificari.

Requisita 3°: quod natura uniuersalis identificari possit plu-
ribus rebus; non uero per rationem. Ratio prima est: quia natura uniuersalis debet predi-
cari et affirmari de inferioribus, ad quod requiritur rebus identitas est illis. Ratio secunda est: non
uniuersale est ratio superiora in qua continentur inferiora; superior autem ut talis consti-
tuitur diuisas naturam per rationem ab inferioribus.

Insuper obseruandum est: uniuersa-
le in seculo aliud esse metaphisicum, et aliud logicum. Uniuersale metaphisicum est natura ab-
tracta a differentia; ut cum conpl de natura homo non consideratis differentia; individualibus
per se et a se, et particularibus. Uniuersale logicum est natura abstracta a differentia; et in-
super suspiciens positioe plura inferiora per identitatem. Ex quibus uniuersale meta-
phisicum est quid reale, et fundamentum uniuersale logicum est quid ab-
strahit quia dicitur 2° intentionem relationem predicamentalem, quae natura uniuersalis
ad sua inferiora referatur.

Obseruandum est denique: uniuersale logicum simpliciter per se
accipere: licet fundamentum sit in se. Fundamentum sita proxime est in se. Uniuersale
fundamentaliter in se est natura quae denominationem uniuersali per se fundam-
mentum in se habet ad uniuersalitatem formam, ut homo in se, et Paulus, quicumque sit
in illis ratio conueniendi fundamentum prout intellectum et abstractum per se.

Hominis apud et Paulo, et postea ea ad Hippo referat tanquam superioris et inferioris.
 Uniuersale fundamenta licet a proprio me e natura rationis exacta, uerum uero ratione
 licet uniuersale uero logicum forlicet e natura rationis exacta ad sua inferiora, ut est plura
 ma. Quibus prohibetur ad dicta accedere. 7. 1. an quare in de natura materiz que cum

QUESTIO I. AN APARE REI DNR NRÆ

Quæ uniuersales Valeant denominari?
 Referuntur Sententiæ

P

rima in hac re sententiæ reguntur naturas a parte rei uniuersales, si tantum forlicet
 ut etiam fundamenta licet, ac per tota reguntur sciencias omnes de molle et licet.

Ita Tractatus, et Cratylus, ut refert Philosophus Arist. metaphisice capite 6.º

Ex quibus Cratylus intantum deuenit demontiam, ut nihil uoce expressum eorum est ma-
 reum eorum ueritas que cunque transiunt, prius quam fabricata ueritate natio, quare ut quod
 uoleat expressum, digitum tantum facit uerum moueat. Horum rationem Philo-
 sophum hoc dilectate refutat Aristoteles. Aut sciencias negati sed est hoc, non?
 Si patrem e per maxibus habet sciencias, quas negati, et consequenter demontia naturæ
 uniuersales, de quibus uoce agunt sciencias. Recendit e ueritate ueritate nullatenus tan-
 dum e.

Ut hanc demontiam dicat diuinus Plato incidit in celeberrimam sententiæ de-
 Yleis separatis relata a Platone in metaphisice capite 6.º, patet nam inueniuntur apud
 rei naturas quasdam specificas aliis regulis ueritate separatas, et minus multis, prece epi-
 tentes et exnas, et in quod uoce, potest que naturam hanc me natio, apud rei comanem
 Deo et Paulo, et ab eis separatam eternam et e productam. Nec de uoce an e qui dicitur Plato-
 ne, ab hac calumnia eductantes, a ueritate uniuersales ad rationem ideas omnium rerum epi-
 tentes in mente diuina. Antiqui alij quod cunque uniuersale in ueritate negantes, ueritate
 ueritate illud dicit uniuersale in significando, ueritate ueritate. Ita Gabriel, Ocean, Platonius,
 et alij, nominales uocati eo quod omnia ad ueritate, ueritate nominans dicitur. Comans esse
 Aristotolum consensus ueritate dicitur a parte rei natura, quæ uniuersales forunt da
 nominari

H

I^a Conclusio

Cum

§. II.

Danteus aparte rei naturae, quae universalis ualens denominari. Hec conclusio ita ex
partibus inest et patetis notari. Aristoteli in libro de incarnatione uerui capite 2.
dixit contra quam sententiam esse haurim in dialectica, per hoc uerba: Caeterum tunc ad ha-
ec yaping questionis accedunt, qui in nisi flatum uocis uocant esse uniuersales subtan-
ciai; qui tamen in intelligit comodo plures homines in serie nisi unus homo qua litera
in r^o ha sacrabilissima et altissima natura comprehendet comodo plures personae, quae
singulae quaeque est perfectae. Neque sunt uerui. Neque: q^o comenti Aristoteli in h^o h^o dialec-
tica e negare naturas uniuersales aparte rei; uniuersalitate que ad flatum uocis re-
cluri naturae reuocare

S

Statuitur ratione conclusio, aut in Hexachem, et Cratillum. hi-
entis in aparte rei singularibus, ut de uniuersalibus; at scientis negari in possumus nec naturae un-
iuersales q^o aparte rei de natura naturae, quae uniuersales ualens denominari. Confirmatur: q^o
Ab Alexano lingua yping simpliciter uniuersali, non hec yping homo e Animal rationale e uerui
natura per illa yping significata e de terminata, et in a uerui uerui uniuersali. Patet con-
firmari: nam uerui uerui uerui uniuersali n^o esset, quia corruptibile foret. h^o in a uerui uerui
u^o e, et et et et, ut uniuersali.

D

Deinde statuitur conclusio contra Nominales: in hac yping uerui
e homo, uniuersale n^o e uerui homo, sed hominis natura: q^o in uocis, sed naturae sunt uniuersa-
li in e uerui. Antecedens probatur: uniuersale e qd^o predicatur de inferioribus; sed in uerui uerui
unice predicatur de uerui natura hominis, n^o autem uerui, alia yping esset falsa: q^o in uerui uerui na-
tura e uniuersali. = Confirmatur in sententia Nominalem: scientis agunt de uniuersa-
libus, at non agunt de uocibus: q^o uocis uniuersales n^o sunt. Monon patet: nam Meta fisica a-
post de natura entis, n^o de hac uoce est. Metaphisica agit de pulsu et febrili, n^o de uocibus et
significandibus: q^o in uocis, sed naturae uniuersales sunt.

II^a Conclusio.

§. III.

Requonant aparte rei naturae uniuersales a singularibus separat. Probatur conclu-
sio ratione de sententia Aristoteli. Magister opusculo 55 et 56: uniuersale e qd^o pre-
dicatur de singularibus; sed implicat aliqd^o aparte rei separatum a singularibus de illi
predicari: q^o implicat uniuersale aparte rei de separatum a singularibus. Monon aparte rei
implicat predicari de singularibus aliqd^o ab eis relictis de uerui; sed uniuersale

Quae a parte rei separatum a singularibus, esse ab eis realiter distinctum, et separatio-
nally esse singularem realiter distinctum: qd universale de singularibus predicatum non potest.

Confirmatur 1°. Simpliciter a parte rei natura, quae est et non est univocalis; a na-
tura separata a Platone posita esset et non esset univocalis: qd implicat. Sequela min-
us probatur: in principio esset univocalis, ut supponitur alias non esset, quia quidquid est
a parte rei est simpliciter: qd non univocalis. Antecedens probatur: quidquid est a parte rei
positum ex sui actionis realitate; sed sui actionis realitate est singulariter. Inducitur natura
istam separatam esse simpliciter deductam, et eternam. **Contra.** Simpliciter ens positivum infus-
ductum a Deo distinctum; sed natura separata a Deo distincta posita: qd per actionem realem pro-
ducta. **Confirmatur 2°** ad hoc contra Platonem naturae universales simpliciter ponuntur
a Platone separate a singularibus ut sint obiecta scientiarum; sed haec ratio nulla est;
non enim ^{solum} naturae simpliciter; sed etiam generice sunt obiecta scientiarum, et nullam
istam, sui naturae generice separatam ponunt Plato: qd nec simpliciter ponere debuit.

Solvuntur Obiectiones.

SIX.

Contra 13. conclusionem obiectionis 1^{ae} univocalis est incorruptibilis; et natura a parte rei
est corruptibilis: qd non est univocalis. **Confirmatur:** quidquid est a parte rei et pro-
ductum: qd simpliciter: qd non univocalis ut supra arguimus. **Respondet dis-**
tinguendo minoram: natura a parte rei corruptibilis quoad existentiam concedo
minorem: quoad etiam nego minorem, et consequentem. Sicut enim natura a parte rei
corruptibilis quoad existentiam illam accidentalem, retinet tamen a parte rei suam essentiam
quae incorruptibilis est, et in hoc sensu est univocalis: licet a parte rei denominetur talis fun-
damentalis, et univocalis formaliter per interlectionem. Per qd patet ad confirmationem.

Replicatur: Naturae reales compositae ex materia et forma sunt corruptibiles, non tamen ra-
tione singularitatis, et existentiae, sed etiam ratione sui: qd parata solutio nulla est. Antec-
cedens probatur. Corruptibilitas est pars naturae compositae ex materia et forma: nam
materia est pars naturae corruptionis. **Philosophus** antecedens: Ad probationem illam
ego anteceden: est pars naturae: qd ut singularis concedo anteceden: naturae secundum
se nego anteceden: Sicut enim natura composita ex materia et forma secundum se con-
sideratur ut corruptibilis, non tamen corruptibilitate ex accidentali solute secundum se
intra existentiam, et singularitatem, et in hoc sensu intelligendus est Philosophus.

28
Objectio 2^a. universalis est una in multis; sic simpliciter natura, quae sit una, et in multis: quod est simpliciter natura universalis. Minor pro natura: sum quia quod est in multis non est unum, sed plura. Sum etiam quia una a multis requirit esse in plura his subiectis: quod nec una natura in multis. **R**espondeo ad obviando minoris: quae sit una in multis non intentionaliter nego minoris. **P**hyisice subaltergo fortiter concedo, secundum fundamenta taliter: et non in Pauli, et Paulus a parte rerum sunt similes in natura humana, talis similitudo fundamenti, prae ut intellectus, ut concipiat naturam humanam per alicuiam unam per ordinem ad Paulum, et Paulum, quod est esse universalis a parte rerum. Sed de hoc latius debet sequenti.

Objectio 3^a. Contra 2^m. conclusionem: Universalis est per se obiectum scientiae, et perpetuum, immutabile, et necessarium; at quid quod est in singularibus mutabile, caducum, et defectibile est: quod dantur a parte rerum naturae universales a singularibus separantur. Si res ponatur naturae singularis defectibilis, et mutabilis, imo ipsam mutationem, et singularitatem esse necessariam quoad certam, ad quod non requiritur a parte rerum tales similitudines ponantur ~~separatae~~, a parte rerum singularibus, sed quod per se obiectum separari possunt. **C**ontra in super: Intellectus cognoscit naturas sine singularibus: naturae a parte rerum sunt a singularibus separatae: sum quia intellectus ita concipiendo non fallitur apprehendendo rem alicuius ac est in se. Sum etiam quia nobis cognoscendi sequitur modum essendi: quod in natura cognoscitur separata a singularibus, a parte rerum separata existit.

Responso arguendo opposita obiecta est. Ad impugnationem respondet **Th**omas 2° de anima lectione 2^a haec verba: nec eam intellectus est factus dum apprehendit naturam communiem, propter principia individuantia, sine quibus non potest in actu natura, non enim apprehendit hoc intellectus, quia natura communi sine illis principijs, sed apprehendit naturam communiem, non apprehendit principia individuantia. Sicut igitur potentia visiva non fallitur attendendo in primo colorem sine sapore et quo est a parte rerum, ita nec fallitur intellectus attendendo naturam sine singularibus, quia non cognoscit naturam a parte rerum sine singularitate, nec cognoscit unum non cognoscendo aliud et ipsum identificat. Ad 2^m consequenter pro rationem dico modum cognoscendi requirit modum essendi non a parte rerum, sed in apprehensione, seu specie representantis; et ita cognoscit naturam sine singularitate, quia scilicet naturam sine singularitate ipsi representat.

9
QUESTIO. II.

Vtrum Natura a parte rei **H**abeat aliquam

Unitatem **C**omunem **P**luribus positivam,
Et negativam **A**ctu, Et **A**ptitudine?

Prenotantur **A**liqua, & **R**eferuntur **S**ententia.

Connotatio est in partem agrediens ad considerandum, quam que col-
lam reddunt divisionem holarum sub iurisdictione D. Thomae. et sub iurisdictione
bus arguitur bini inde aglomerati, quibus praesens difficultas aliquibus
quoniam impressa, et non a quo indiget. Verum est extra ab incertis rep-
omnes, resque que gestiones clare innouat. **N**oto 1° quia unus definitus ab alio potest
Soluta fuit cap. 6. ita: unum est ens individuum in se, et diuisum aequaliter alio. Quare
unitas dicitur unitate positivam, et consentiam diuisivam; nec dicitur unitate consentiam diui-
sivam, nec unitate unitatem positivam ad quae sequitur consentiam diuisivam in aliquo
connotata, iuxta varios operandi modos.

Noto 2° quod haec unitas est duplex, scilicet habet et
numerica: scilicet est consentiam diuisivam per principia scilicet; et haec adu est duplex; scilicet gene-
rica, quae ad predicata generica requiritur; Specifica, quae praesens specificis competit. **U**n-
tas numerica, quae eorum materialium dicitur est consentiam diuisivam per principia mate-
rialia, seu indelimitabilia. **Q**uod totum applicatur in his, quae sunt unius scilicet generice qua-
tenus animalis unius scilicet specificae quatenus homo. et unius numerice quatenus Petrus

Noto 3° quod unitas scilicet potest dici communis pluribus, scilicet positivae, et negativae. **I**tem di-
citur unitas una communis positivae, quando maius in se est diuisum respectu eadem
in pluribus: dicitur autem communis negativae quatenus non est positivae in pluribus, nec in
aliquo individuo dicitur minorato; et ad utrumque indifferenter, et non significanter re-
habetur.

Item unitas sententia naturae a parte rei habens unitatem scilicet pluribus communem
dicitur probare unitatem scilicet & similitudine quae. **I**tem unitas in casibus mixtis non habet
ter dicitur unitas diuisivam: alij ponentes naturae a parte rei pluribus positivae communem
actu: alij tantum aptitudine. **A**lij vero scilicet non in fine, non in inter quos Pala

2^a parte controversia 3^a quem sequitur *Ullatadionius Miliano* capitulo de uni-
 versaliū d'iputacione 2^a ques. 1^a propropriaue naturam a parte rei ratio res sui tan-
 tum dicitur unitate negatiuam supra explicitatq; contendentes subit in ea fuisse
 sententia. 2^a sententia peroppositum omnes has unitates negat naturam a parte rei
 Mentem autem naturam sui pluri' ad rationem ostendimus. I. Concluo § 1^a

I^a Conclusio.

Natura a parte rei n̄ habet unitatem positivam positivam pluribus as comu-
 nis adu, nec aptitudinis. Proqueur conclusio que ad 1^{am} partem e. p. h. i. o. f. o. f. o.
 1° De anima a parte rei: qd uniuersale nihil e. Le poderius nra cognicione. Et ex diuisiōe
 ma 4° De ente, a parte rei natura per se contradicōnem fieri n̄ singularitatem, et per abstrac-
 tionem uniuersalem: qd ex mente utriusque natura a parte rei n̄ habet unitatem
 pluribus positivam comunem, et in tali unitate uniuersalitas consistat.

Ratione

pro uatur: natura diuisa et multiplicata realiter n̄ e una positioe comunis plu-
 ribus; set natura humana a parte rei e diuisa et multiplicata realiter: qd n̄ e una,
 positioe comunis pluribus. Minus pro uatur: natura humana a parte rei n̄ e diuisa et
 multiplicata realiter eius singularitate, et que e in Palo singularitate. Pali: qd natura huma-
 na a parte rei e in illis diuisa et multiplicata recepta p multiplicata singularitate.
 Contra natura h̄: quando pro dicitur natura h̄, non natura Pali exat pro h̄: qd non
 habent eandem indiuiduam que natura, set diuisam et multiplicata. 2°: Pali n̄ h̄
 e dicitur e indiuiduum a Palo; set etiam dicitur homo quia habet dicitur e
 naturam. Denique: natura comunis positioe Pali esse diuisa, et indiuisa: diuisa qd
 singularitas, et qua idem significatur natura a diuisa esse: indiuisa, qua positioe
 et comunis; set hoc implicat: § 1°

R

espondens naturam humanam esse diuisam ratione
 singularitatis; et indiuisam ratione nature in quo nulla e contextualis, quia n̄ e
 affirmatio et ne patio eandem dicitur, et eandem idem; et ita res p̄ n̄ dicitur om-
 nibus ratio nibus supra factis. Set hoc solutio rationes nras n̄ exenat, et utlon-
 es impuatur h̄: qd natura humana in aliquo uero sensu e positioe com-
 munis Pali et Palo n̄ dicitur e pluribus homines, set unus homo; set hoc e abrid-
 dum: qd et solutio. Pro uatur sequela adimilli: e tunc diuisioe Pali n̄ e uent. 3^a

Dij, sic unus Deus, quia licet personae in eductis sint, natura diuinae in illis una, et indiuisa: licet singularitates Petri et Pauli essent quodlibet in natura humana esset in illis una et indiuisa, non essent plures homines, sed unus homo.

Contra 2°: quia natura diuina indiuisa realiter est in tribus personis, non habet unitatem, requiritur ad unitatem naturae, quoniam licet admitteremus naturam humanam materiam, et in multiplicatam in Petro, et Paulo realiter, aduc non esset lapsus in unum alium. **Contra 3°**: implicat naturam humanam ex aliquo titulo multiplicari, et ex alio manere indiuisam: si natura Petri et Pauli a parte rei multiplicatur ratione singularitatis, implicat quod ex alio titulo partem partem eandem indiuisam naturam. **Antecedens** prouenit quod portione unam excludit quancumque auctorem distinctionem ex quo cumque titulo naturam, quare aduc secundum diuersa requirit esse potest unum et indiuisum, siud requirit aliquis esse uiuus et mortuus aduc secundum diuersa: §.

Propter haec alij locis arguunt naturam a parte rei esse pluribus portione communi, seu habere aptitudinem portione ad essendum in multis. Sic conuenit et si mul prouatur per conclusionem: **Implicatio** est aptitudo naturae ad exercitium sibi repugnans; et natura Petri a parte rei non prouocant esse in Paulo, et alij indiuisi: § implicat habere aptitudinem portione ad essendum in multis. Minor prae natura Petri a parte rei realiter identificatur Petritate; sed natura realiter identificatur Petritate repugnat esse per identitatem in Paulo: §. **Vergetur**: identitates dependens a conditione imponibili, imponibili est; sed natura Petri identificari in Paulo dependet a conditione imponibili, § talis identitatis imponibili est. Minor prae hoc dependet ab eo quod natura Petri a parte rei non realiter singularis; et haec conditio imponibili est: §.

Dices:

licet natura Petri prout duplicatiue singularis non sit similis naturae Pauli, bene tamen iuncta specificatiue, et in ratione naturae: § quantitas naturae Petri ut identificatur est singularitate repugnat identificari in Paulo, non tamen natura Petri rationes. **Rursus**: licet materia 1^a prae ut est detraha per eam formam non possit alij recipere, tamen specificatiue, et quantum est esse habet aptitudinem ad omnes formas recipiendas: § licet natura humana ut detraha per eam singularitatem, non dicat aptitudinem ad essendum in multis, bene tamen quantum est esse, et specificatiue est unita.

Sed haec paritates nihil argent: nam unitas conuenientibus non consistit in indiuisibili, imo consistit esse inter extrema distincta, quorum

Unum habet esse ad instar alterius; quare natura sua potest esse similitudo. Non ratione natura, et non actione singularitatis; aptitudo tamen positiva ad eundem in multis existit, carentiam detractionis per singularitatem, quam cum habeat non potest natura a parte perhibere est quia in nullo sensu eandem aptitudinem habeat. Nec 2. paritas dicitur est momenti; nam materialia realiter distincta a forma, potest que realiter ab illa separari; natura vero realiter identica est singularitati; quare licet materialia sit apta accipere alias formas; non tamen natura a parte sui apta est in multis. 2. Con. §. 3.

II^a Conclusio.

§. III.

Natura a parte sui non est communis pluribus ^{negativae} ^{habet} conclusio necdem aduersus Scotum. Naturam ut contra Cartesianos multas a se invicem naturas a parte sui esse habere unitatem negativam, ex eorum singularitate non est; quia ex eorum non potest repugnat esse pluribus communibus. Sed ex hac ipsa doctrina, magis non videtur. Natura a parte sui est positiva singulari, ut potest cum singularitate identificata; non habet unitatem negativam communem pluribus. Contra quae probatur: sum ex ipsa explicatione unitatis negativae tradita ab aduersariis; sum ex ratione.

Namque natura est una pluribus negativae communis, quando ei non repugnat esse in multis. Sed naturae positive singulari repugnat esse in multis: §. Non probatur: 1. quia natura positive singulari identificat eorum impedimentum ad eundem in multis, scilicet singularitatem. §. ei esse in multis repugnat. 2. quia aliter eorum in multis pendet a conditione impossibili, scilicet a separatione singularitatis a natura. §. idem probatur: et ita insuetudine si ponunt omnes rationes in 1. a conclusione aduersus.

Dicunt: naturae existentem in Platone taliter esse in illo, ut illi esse non repugnet esse in Platone, et alij individuis: nam ei repugnat actione singularitatis, non autem ratione naturae: quod si esset ut natura esset sit communis negativae pluribus. Sed contra 1. praecipuum est membrum ambiguitatis solutionis: nam si naturae existentis in Platone non repugnat esse in Platone, sed ei non repugnat per transmutationem in Platone, et hoc est significum de transmigratione animarum delibatum a Platone, de caritate que ab Oratio 3. Metamorph.

Morte carere animae sempiternae que prius relicta

Sede nobis domibus, urantemque, habitantem que recepte.

Si sensus est naturae existentis in Platone, non repugnat simul esse in Platone, et hoc est existentis in Platone.

Non solum ad unum rari; sed illud quod ipse in se existit. Si vero est quod natura a se non respicitur
 esse in se, et quoniam unum, hoc est quod natura a se esse in se existit est ut sit in se, et in se sit
 (Chicula habet album) admittatur ut dicitur, ad hoc in se sit ab universality negatur de
 qua in presenti, ad quod requiritur in se respicitur, ad unum in se, et in se unum: sed, si quod
 sensus est, quod natura a se a se esse fundamentum praeest intellectus, et intellectus praeest in-
 tendo naturam a singularitate, sed et eam negativam universalem, ut statim dicitur. Ceterum
 hoc tamen est natura, quod se esse habere unitatem negativam fundamentalem, non autem
 ad se, et hoc est quod praeest solatio in nullo sensu rationem dicitur.

Contra secundo. natura
 a se esse, si est esse in singulari praeest in se. Si 1us implicatio in solutio, quia na-
 tura a se esse a singularitate est quod intellectus, non propriam naturam a se esse. Si 2us est
 sum, quia natura a se esse unitatis, et in se est singularis. Si dicitur natura a se esse
 non singularis, forte est ex natura rei, quia natura, et singularitas, forte est ex natura rei
 distinguitur. Contra est quia talis distinctio ut potest implicatio in sequentibus uno hi-
 jectum. Contra de inde, ad contra talis distinctio ad hoc natura a se realiter unitatis est
 singularitas in intentione. Sed natura realiter unitatis est identificata cum singulari-
 tate a se respicitur in se. Quia natura a se nunquam dicit unitatem negativam plura-
 bres communitatem.

III. Conclusio.

§. IV.

In natura a se esse datus unitas forte, que tamen est communis pluribus fundamenta-
 liter remota. Ante praedictam propter dicta in naturalibus ad hoc: Punitas forte est
 duplex alia scilicet et propria, scilicet unitas identitatis dicens carentiam distinctionis: alia
 lata et impropria, scilicet unitas convenientiae, et similitudinis dicens carentiam disti-
 nctionis, et diversitatis. Naturam non esse anam unitate identitatis a se esse in
 rationibus pro naturam movet: quare de 2^a identitate procedit conclusio, que praedicta est
 Divus Thomas, 3^a Part. lectione 10^a a se esse: non dicitur hoc aliam est simile illi alio involu-
 dione, non quasi eadem numero existente in utroque sita enim Socrates est simile Plato-
 ni in similitudine, non quasi una numero humilitate in utroque existente. Conclusio nempe nra.

Ratione praedicta:

Primum et secundum a se esse dicitur carentiam distinctionis, et diversitatis in praedictis
 simpliciter, scilicet in natura a se esse: sunt enim forte unitate convenientiae,
 et similitudinis. An. patet, et consequenter praedicta: carentia distinctionis, et di-
 versitatis fundamentalem in unitate: si carentia distinctionis, et diversitatis forte

Fundatur in unitate formali similitudinis, et convenientiæ. **Patet**: Pars a parte
 rei magis differt ab Equo, quam a Polo; ut ab equo differt per principia formæ anima-
 lis rationalis. & quia non differt ab lo per talia principia formæ, sed unice per materia-
 liæ Perfectionis: & natura in Pro, et Polo est una formaliter unitate convenientiæ et similitu-
 tudinis. Quod autem talis unitas sit pluribus communis fundamentaliter non
 patet: nam huiusmodi unitas convenientiæ fundamentæ præcise, ut in se ledes concepi-
 at naturæ sine singularitatibus, et postea unam, et indivisibilem in illis: quod est esse posse
 vel communis pluribus fundamentaliter remote. *Sola Arg. 2. 1. 55.*

Solvuntur Argūta contra I. Coniung.

Magis h. contra h. conclusionem. **S. V.** Una est eadem natura humana a parte rei
 a parte rei in Pro, et Polo: & natura humana a parte rei est una formaliter unitate
 communis pluribus, seu univarsali. **Ans. prout**: Pars, et Plus a parte rei non distinguntur
 formaliter a natura humana: & una et eadem formaliter natura humana est in illis. **Con-**
firmatur: Pars, et Plus a parte rei sunt eisdem speciei; sed speciei est formaliter uni-
 versalis: & natura humana a parte rei est formaliter univarsalis, et consequenter una et
 eadem in pluribus. Nec valet dicere Partem et Plurimam a parte rei esse eisdem speciem
 fundamentaliter, non formaliter. **Nam contra arg. et argūta**: Pars, et Plus a parte rei nec dem
 fundamentaliter, sed etiam ad se formaliter non sunt distincte speciei: & ad se formaliter eiu-
 dem speciei sunt.

Ut argūto respondeat nota cum Caricaco: Partem et Plurimam a parte rei
 non solum distinguntur propter materialia, sed etiam propter formalia: non quidem distinctione formali, et ex ip-
 sis principijis formaliibus; sed principijis materialibus ratione realitatis identitatis boni principijis.
 Quare distinctio que datur a parte rei inter naturas Partem et Plurimam, est una formalis, quia inter prin-
 cipia formalia exortetur, licet orietur a principijis materialibus.

Adverte deinde ex eodem Ca-
 reano capite 4. de unitate, et convenientia: aliud est aliquid esse distinctum, et aliud distinctum et aliud
 distinctum. Quod est distinctum ab alio capite identitate cum illo, licet cum eo non est convenientia: et ita corpus
 et anima, licet convenientia realiter distinguntur. Quod est distinctum ab alio, et dicitur convenientia identitatis
 et convenientia convenientiæ est illo distinctum a se non separata a se non est ab illo non solum distinctum, sed
 etiam distinctum. Quod autem est distinctum ab alio convenientia identitatis, et convenientiæ, dicitur convenientia si-
 militudinis, et convenientiæ quod illo, sicut lapis, et homo, que non solum distinguntur, et distinctum, sed etiam
 convenientia. Cum ergo datur distinctio formalis Partem et Plurimam a parte rei debet distinctio, et huius-
 modi.

Non autem dicitur, Præ, et Plur aparte rei d'impugnare, sed dicitur fore, non autem fore dicitur dicitur

Ad arguendum d'impugnare: una mentem concurrens
 et similitudinis, concedo dicitur, unitate identitatis nego dicitur, et consequenter. Et ad probationem
 nego dicitur. Zan enim contra Præ, et Plur aparte rei fore dicitur d'impugnare, et dicitur dicitur
 fore dicitur in dicitur significare. **Ad confirmationem d'impugnare maioris:** sunt eiusdem speciei
 fundamentaliter concedo maioris, ac per fore nego maioris. Ad impugnationem in contra
 versio autem, nego consequenter. Cum enim Præ, et Plur aparte rei, sunt concordantia in spe-
 cie ad fore, sed tantum fundamentaliter, non ualeat, non sunt ^{dicitur} fore, ac per fore.
 Et eiusdem speciei ad fore. Sicut quia est ratio nisi non est ens reale, non ualeat. unum
 ens ratio non dicitur quia realiter ab alio, et realiter dicitur fore, et dicitur illud.

Respondetur: dicitur

distictio, que datur inter actus Præ, et Plur actus a singularibus per nos, sed dicitur que
 ostendit a singularibus, est numerica, et essentialis: et natura Præ, et Plur dicitur dicitur funda-
 mentaliter: et fore est eadem natura. Patet: maior dicitur dicitur Præ ab equo, que
 ab alio; sed ab equo dicitur dicitur per principia fore, et ab alio tantum per principia naturalia:
 et idem quod prius. **Respondetur dicitur, uento minoris:** dicitur dicitur, et ex exercita in singula-
 ritate, concedo minoris: dicitur a singularitate, et exercita in natura nego minoris. Nam dis-
 tictio exercita in per principia fore, uere fore est. **Ad dicitur Præ non minus dicitur
 quæ, et dicitur a Plur, quam ab equo;** ab equo tamen dicitur dicitur, et non a Plur?

Respondetur: dicitur

distictio ^{ostendit} a singularibus Præ, et Plur nequit exercita in natura dicitur: et Præ, et Plur
 fore dicitur non dicitur. Ante. probatur: in natura sententia sicut dicitur dicitur ori-
 tur a singularibus, ita unitas concurrens ostendit a natura, et tam unitas concu-
 rrentis non exercetur in singularibus identitatis, est natura. Et nec dicitur exercetur
 in natura identitatis cum singularibus. Mixta patet, et ~~consequenter~~ quia Præ, et Plur
 ut dicitur, non concurrunt in singularitatibus.

Huc res dicitur paritatis, respondeo

per dicitur communi opinionem negando dicitur. Ad probationem concedo per dicitur, nego
 consequenter. Præ paritas est, quod dicitur dicitur opposita unitati identitatis est de genere ab alio
 et transcendentali, unitatis, secundum omnes eius singularitates transcendens, ut potest
 conueniens rationibus, et uoluntatibus, et dicitur. Quare repugnat unitati, aliquam a parte rei
 illi dicitur secundum unam rationem, et in dicitur secundum aliam. Conuenientia uero

Et si similitudo sunt de genere relativi: quare conveniunt potestati secundum
 unam similitudinem, et non secundum alteram, imo eadem in gradu per ordinem ad unum
 connotat, scilicet ad unum est dissimilis, et per ordinem ad aliud scilicet hunc gradum est similitudo.
 2° respondet neque singularitatis. Primum est capax convenientis, neque naturae diuersae convenien-
 tis, nec que convenientis ortam a natura. Primum est ex exterioribus / singularitate respectu
 Plurimum principia esse forma esse capax distinctionis ortu singularitate: quasi nulla sit
 paritas

Argues 2° multipliciter 1°: a parte rei datur singulariter: quod est uniuersale, seu natu-
 ra positum pluribus communis. Consequenter prout datur: Correlatiua sunt simul natura, et cog-
 nitio; sed singulariter, et uniuersale correlatiua sunt: quod a parte rei datur singulariter
 etiam uniuersale. 2° Obiectum intellectus precedit omnem operationem intellectus; sed obiectum
 intellectus est uniuersale: quod a parte rei datur uniuersale precedens omnem operationem inte-
 lectus. 3° Primum, et Plurimum a parte rei in ratione hominis sunt dissimiles circa definitionem,
 sed quod est dissimile circa definitionem est positum unum: quod Primum, et Plurimum a parte rei sunt unum
 positum in natura humana.

Ad 4° distingo an: datur singulariter primo intentio-
 naliter sunt, concedo an: 2° intentionaliter, et formaliter acceptis negans. Cum singulari-
 tate, et uniuersale sunt correlatiua eodem modo datur a parte rei: scilicet datur unum
 singulariter fundamentale, et intentionaliter. Si autem formaliter, et intentionaliter et
 utrunque in natura non datur a parte rei, ut sunt opus solius intellectus. **Ad 3° nego**
 naturam absolute, non a parte rei solum datur obiectum intellectus fundamentaliter, obiectum
 vero formaliter sunt, supponit abstractionem naturae a materia, et conditionibus individualibus
 factam ab intellectu; et natura ita abstracta, licet non sit formaliter uniuersalis, est ta-
 men una unitate requisita ad actionem obiecti. **Ad 3° similiter** respondes Primum et
 Plurimum a parte rei solum esse dissimiles fundamentaliter, non vero formaliter dissimiles uni-
 ca definitione dicere naturam humanam abstractam singularitatem.

Argues 3°:
 contra 23 partem eiusdem conclusionis: natura humana a parte rei est achpositiua
 implens: quod a parte rei habet aptitudinem positivam ad eandem implens. Patet
 consequenter quia de actu ad potentiam bene uale illatio. Confirmatur: natura humana a parte
 rei est positum materialiter; sed natura a positum materialiter est positum apta esse in multis.
 Meno prout datur quia materia est principium multiplicationis individualis. Item etiam, quia
 natura a immaterialis qualis est angelica a parte rei positum est repugnat esse in pluribus indi-

Ad arguēdū dicitur. a. n. est apta potest esse in pluribus per modum unius nego. a. n. per modum
plurium concedo a. n. et sic ergo consequens: una et eadem natura nego. consequens: diuisa, et
multiplex concedo consequens; et ita de actu ad potentiam ualet illatio. Non cum natura hu-
mana a parte rei sit in individua adiectiua, et multiplicata, et sic a parte rei est apta esse
in illis n̄ est una, et indiuisa, set est multiplex, et diuisa.

Silicet: natura ut multiplica-
bilis n̄ est multiplex actu, set in potentia: q̄ actu est una et multiplicata. At natura a parte
rei est potest esse multiplicabilis: q̄ pro ut sic ut una et indiuisa est potest esse in pluribus
Respondeo dicitur. a. n. natura ut multiplicabilis, q̄ actu n̄ est multiplicata concedo a. n.
si actu rei multiplicata nego. a. n. natura a parte rei taliter est multiplicabilis ut in se,
inueniatur in individuis multiplicata. **A**d confirmationem respondeo natura materiale
distinguitur in materialis in hoc qd in materialis nullo modo potest multiplicari; natura
uerso materialis defecto a parte rei multiplicata, potest que multiplicari, n̄ est una, set
ut plures ut explicatum est.

Dices: natura a parte rei est communicabilis pluribus: q̄ est apta
esse in illis. **A**n. pro natura: natura a parte rei defecto communicatur pluribus: q̄ a parte rei
est pluribus communicabilis. Consequens patet ex eo qd actu a parte rei concipitur a parte rei
potentia eiusdem lineae. **U**lla obiectio n̄ nouam difficultatem, set nouus factor addit procedenti.
Pro utriusque p̄teritae intelligentia adueniens: qd natura dupliciter est communicabilis, et
communicata, per rationem sicut, et realiter. Natura ut communicabilis per rationem est una
potens esse in multis per modum unius, cui per modum actus corree p̄cedit p̄ intentio actua-
lis p̄dications qua constituitur una pluribus actu communicata: natura uero ut communi-
cabilis realiter n̄ est una, set multiplex, quare comunicabilis, et comunicatio a parte rei sunt
idem realiter, et solum per nos conceptus distinguuntur.

Cetera Dissoluntur Arguta.

§. Vltimus.

Argues deinde contra hanc conclusionem: natura humana epistola in P̄o a parte rei est
et ratione sui n̄ est singularis: q̄ esse et ratione rei caret impedimento ut sit
in aliis indiuisis; set qd caret impedimento ad essentiam in multis dicit n̄ repugnantia ut
sit in illis: q̄ natura humana P̄o a parte rei dicit talem n̄ repugnantiam esse, et ratione
sui:

Et univ[er]sali[te]tate negatiuam i[n]tali n[on] repugnantiam consistentem. Confirmatur:
 natura p[ro]p[ri]e n[on] e[st] incommunicabilis alijs indiuiduis: q[ui] habet ex se un[er]sitate[m] negatiua[m]
 consistentem i[n]tali carencia i[n]communicabilitatis. A[ut]e[m] p[ro]ba. si un[er]sita[m] natura[m] p[ro]p[ri]e
 e[st] incommunicabilis ratione i[n]gularitate[m], et ex se i[n]gularitate[m] n[on] dicitur. Item e[st] q[ui]a
 quia i[n] parte rei e[st] ex se i[n]communicabilis nunquam potest conu[er]si ab intellectu
 cum fundamento, et communicabilis, q[ui] n[on] fatetur.

Respondent communiter Thomae negan-
 do implicatio[n]e[m] a[n]t[er]i, et ceteras p[ro]uocatio[n]es: quia dicitur natura ex se, et ratio[n]e sui signi-
 ficatio[n]e natura abstracta p[er] intellectus, n[on] aut[em] natura ap[er]te rei, de qua p[ro]cedit arg[um]ent[um].
 Sed in merito sane cum natura humana quaedam e[ss]et i[n] natura ap[er]te rei habet ra-
 tione i[n]gularitate[m], quaedam uero ratio[n]e. Nec tam facile ex d[omi]no mandy e[st] tam subtile[m]
 D. statum naturae ap[er]te rei ad talem naturae p[er] intellectum ignoranti n[on] dicitur i[n] de-

Quasi ad arg[um]entum respondeo negando a[n]t[er]i, et consequentiam. Cum natura ap[er]te
 rei n[on] realiter i[n]gularis, in nullo uero sensu potest uerificari de i[st]o, ad hanc ratio[n]e
 sui quod n[on] e[st] i[n]gularis, q[ui]d repugnat ad uniu[er]sali[te]tate[m] negatiuam. Ex quo ad un-
 firmationem negandi. Ad p[ri]ma[m] p[ro]uocatio[n]em iam condat ex dictis q[ui] licet i[n]communi-
 cabilitas oriatur ex i[n]gularitate, ex se uero tamen i[n] natura: quia etiam natu-
 ra ex se, hoc e[st] i[n] se i[n]communicabilis e[st]. Ceterum cum i[n]communicabilis abstracta
 non oriatur, ex hoc deducit fundamentum intellectus ad conu[er]sionem naturae i[n] plu-
 ribus comunicabilem. Per q[ui]d patet ad secundam p[ro]uocatio[n]em?

Interrogatur: si natura p[ro]p[ri]e
 ap[er]te rei n[on] dicitur repugnantiam ad e[ss]endum i[n] multis o[mn]i[um] a[n]t[er]i, licet illam di-
 cat a[n]t[er]i ex o[mn]i[um] a[n]t[er]i: q[ui] e[ss]e dicit n[on] repugnantiam o[mn]i[um] a[n]t[er]i p[ro]p[ri]e natura[m] q[ui] et uniu[er]sali-
 tate[m] negatiuam o[mn]i[um] a[n]t[er]i. Concesso antecedenti p[ro]p[ri]e consequam:
 non se mel[ius] quod natura i[n] se dicit repugnantiam o[mn]i[um] a[n]t[er]i i[n]gularitate
 nequit o[mn]i[um] a[n]t[er]i ab ipsa natura aliqua n[on] repugnantia, cum talis non
 repugnantia i[n] nullo uero sensu ex se p[ro]p[ri]e i[n] natura ap[er]te
 rei. Si i[n]u[er]sitas: natura ap[er]te rei ratio[n]e sui solum di-
 cit sua p[re]dicata essentialia, sed naturae ratio[n]e suae p[re]-
 dicatory essentialis n[on] repugnat i[n] i[n]gularibus: q[ui] nec
 naturae ap[er]te rei ratio[n]e sui. Itaq[ue] et
 alij obiectio[n]es op[er]anti bus
 dubio sequenti di-
 soluentur.

Virum Natura in statu Secundum se habeat
 Aliquam unitatem Pluribus positivè, L.
 Negativè Communem?

Preliuantur Aliqua, & Referuntur Sententiæ.

§. I.

Mane dicitur resolutionis prænotandus est cum Cardano naturæ triplex status breviter po-
 nitur. 1. Status naturæ secundum se. 2. Status contra actionem, seu a parte exteriori naturæ. 3. Sta-
 tus abstractionis, seu per intellectus. Natura in statu secundum se, solum dicitur sua prædicata essentia-
 lia, proprietates, et negationes ad naturæ ^{necessario} subsequentes: unde natura humana in statu
 secundum se dicitur esse Animal rationale, immutabile, et negationem in rationabilitate. Na-
 tura in statu contra actionem dicitur singularitatis, et alia prædicata accidentalia commu-
 niantia naturæ a parte exteriori, ut est Præm album, Longum et Cæcæ. Naturæ in statu abstrac-
 tionis conveniunt aliqua prædicata intentionalia, ut homo quod sit species, Animal quod sit generis,
 quod natura sit univocaliter prædicabilis, et cetera, quæ sunt quæ solius intellectus.

Ex quo colligitur,

Statu contra actionem nullam importat recognitionem in intellectu, bene tamen statu abstractionis
 nis, et statu secundum se. Necum hac differentia, quod status abstractionis importat per præ-
 cisionem intellectus in seculo, et per modum rationis formali: Status vero secundum se
 tantum dicitur in seculo prædicata essentialia naturæ, et alia originata; per actionem vero
 intellectus solum dicitur in obliquo, seu per modum conditionis ad eadem statum per requisitum.
 Colligitur tamen quod prædicata, quæ conveniunt naturæ secundum se, in omni statu dicuntur illi
 conveniunt: sed hoc intelligendum est de prædicatis, quæ conveniunt naturæ secundum se ra-
 tione sui, non autem de illis, quæ et conveniunt ratione status: prædicata vero, quæ conveniunt
 sunt naturæ in statibus contra actionem, et abstractionem non semper illi conveniunt, quia
 ut pote accidentalia possunt a natura adesse, & abesse.

Hu status per se nota etiam solitudi-

ni capere a parte naturam solitarie tantam, seu in statu solitudinis, et pro præterito ad singu-
 laritatis habere unitatem positivam pluribus communem ad imperiosa non descendens: quibus
 dam

18
 Ex mente huius authoris accensibus naturis ante omnem operationem intellectus habere
 eam unitatem pluribus partibus communem, quia natura proprio ad singularitatem in-
 differens est, ut per hanc se per illam contra habeat: Alij vero existimantibus ex mente eiu-
 dem talem unitatem positivam convenire naturis in actu secundum se ambobus explicato.
 Nota est Aristoteli in Metaphysica absolute doceri naturam in omni statu habere unitatem positivam
 et positivam. Quod vero dicendum est, ex duplici ratione concluditur. 1. D. S. 2.

I. Conclusio.

Natura proprio ad singularitatem, nulla supposita abstractione intellectus non habet
 unitatem pluribus partibus communem. **S. II.** Facit, et habet ex propria conclusione
 Natura proprio ad abstractionem intellectus est natura a parte rei; et natura a parte rei
 comodo quingue sumatur, non est communis pluribus partibus. Natura in sensu conclusionis non
 habet unitatem pluribus partibus communem. Minor pro natura ex dictis dubio sequenti:
 Simpliciter natura a parte rei, quae realiter non est singularis; et natura realiter singularis
 proprio est per identitatem in pluribus. Natura a parte rei quomodo de quingue natura
 non habet unitatem pluribus partibus communem.

Dicitur ex parte Obiecto: natura proprio
 ad adualem sui productionem indifferens est ut producat sub hac forma singulari-
 tate. Preterea Deus indifferens est ut producat Patrem, et Filium; et indifferens est ut producat
 naturam humanam sub Petestate, et Paulitate. Et pro illo proprio natura humana indel-
 ferens est ad hanc, hanc singularitatem; et proprio ad singularitatem de tractam epla-
 ribus positivam communem. Sed haec solutio nullatenus sublevari potest: nam natura in se inuen-
 tera ab intellectu, et est possibilis, et ens a parte rei? In hoc 23. est de natura singulari, cum
 natura existat a parte rei cum unica singularitate identificata. Si idem sequitur in con-
 uentionem: non natura non singularis non est possibilis: sicut enim Patrem existens naturam
 distantiam a Patre dicit adualem, et a Patre possibilis dicit naturam possibilem a Patre distantiam; et
 natura proprio ad intellectum nullam habet unitatem pluribus partibus communem.

Putetur:

Deus indifferens ut producat naturam Patrem et naturam Filium; non autem indifferens est ut producat can-
 dy, naturam totum Patrem, et totum Filium; in nullo sensu solutio data subuenienda est. Denique: etiam si admi-
 tatur natura proprio ad singularitatem esse indifferens ad hanc, hanc habendam, aduc non
 esset pluribus partibus communem; et ergo ex hoc titulo praedicta solutio retinenda est. An proprio
 indifferens illa non stat in eo quod natura proprie contra se per Patrem, et Filium de tracte, et

Conueniunt, ut *L. per Plūm*, *L. per Plūm* uage et cum diuisione, at huius modi indi-
 ferentia ad unitatem pluribus positioe communi n̄ sufficit. *¶* *Altera* patet: quia uniuersali ē
 unum in multis n̄ conuenit, *L. abo*. *¶* Si autem uellet huc *Altera* naturam in statu solitudinis esse
 naturam in statu secundum se conuenit explicatio sequenti ad ratio ne impugnetur.

II. Consio.
§. III.

Natura in statu secundum se n̄ habet aliquam unitatem pluribus positioe communi
 ad inferiora n̄ descendens; habet tamen unitatem negativam, quae cum ipsa ad inferiora
 n̄ descendit. **I.** pars conclusio n̄ ratione prouatur: quid quid positioe n̄ habet, secundum
 se, in omni statu deest illi conuenientia; ut unitas positioe communi pluribus n̄ conuenit nate-
 re in statu a parte rei: *¶* nec naturae in statu secundum se. *¶* *Altera* patet: quia eorū homo
 secundum se positioe dicit rationalitatem, etiam in omni statu debere deesse. *¶* *Altera* a *Pote*
Soneca n̄ negatur, praeterquam quod constat dictis toto dubio procedenti. *¶* Praeterea implicat
 aliquid esse reale positioe impotens esse a parte rei, et illa unitas positioe realis ē:
¶ potest explicare a parte rei: *¶* et descendere ad inferiora cum idem sit.

Deinde 2^a pars.

conclusionis prouatur ex dicto *¶* forma capit. *Abi* entis et essentialis: ubi loquens de natura se-
 cundum se, nec habet ueniam *si quae* *utrum* *ē ita* *natura* *uicena*, *si* *plures* *et* *uicena* *uicena*
dicendum *ē* *quia* *utrum* *quae* *ē* *extra* *intellectum* *humanitatis*, *et* *utrum* *quae* *sibi* *accidat*.
¶ Natura secundum se nec ē positioe singularis, nec positioe uniuersalis inuentus, quae
 illi repugnat, quod ē habere unitatem negativam pluribus. **E**rgo quoque prouatur con-
 clusio ratione: natura secundum se dicit n̄ repugnare ad extendendum in multis; ut hoc
 dicitur unitatem negativam. **I.** *¶* *Altera* prouatur: Praeponderantia naturae ad extendendum in mul-
 tis ostendit singularitatem; et natura in statu secundum se n̄ dicit singularitatem; illi n̄ re-
 pugnat esse in multis. *¶* Deinde haec unitas negativa ad inferiora n̄ descendit; patet ex eo quod
 natura in inferioribus ē positioe singularis.

Dei: quidquid conuenit naturae in statu

secundum se, in omni statu deest illi conuenientia, ut supra arguimus; et natura in statu secun-
 dum se conuenit unitati negatiuae. **E**rgo in statu a parte rei conuenit. **R**espondet quod natura
 conuenire deest in omni statu quidquid conuenit positioe, et ratione sui, n̄ autem quod conuenit ei
 regulari, et ratione status secundum se: positioe positioe *¶* *Altera* a *Pote* *Soneca* in natura secundum se uni-
 tatem ei conuenientem positioe, et ratione sui, quae recte deducimus deesse ei conuenientem
 in statu.

Veritas vero nobis admira soly conuenit natura, secundy se negatiu, ex ratione status; ex quo per se per se in fortuna conuenit illi in statu a parte. Sed de his itery sermo redidit

Soluntur Arguta Contraria.

Arguitur 1. ex illis Thomae opusculo 42, par. 3. dicitur: qd natura ante omne esse quod habet in se, ut in individuo, habet quandam unitatem, quae cum ea ad inferiora non descendit; at sola unitas positua communis pluribus ad inferiora non descendit: qd natura ante omnem operationem intellectus habet unitatem, pluribus posituae communis. Respondet D. Thomas loquens de unitate negatiua nobis statuta, a inferiora non descendente, quae habet naturam statam secundam se, quinquid status non constituitur per operationem intellectus licet eam in obliquo conuenit, ut in notabilibus explicat, mox ubi

Arguitur 2. ratio: Natura ante statum secundy se non positua plures, qd positua una, qd habet unitatem positua pluribus conuenit. Confirmatur: natura in statu secundy se est ens reale positua; qd est una positua. Consequa patet ex eo qd unitas sequitur ad ens: qd ad ens positua unitas positua. Ad arguendum concesso autem, nego conuenit. Nam de positua una, et omni positua plures, soly est positua in statu determinatoy, et aut in statu indifferenty, qualis est status secundy se, in quo natura soly dicitur positua praedicata essentiali: unitas vero, et pluralitas positua, ut pote accidentalia, soly dicitur conuenit negatiue, inquanty ei non repugnat fieri positua singulari, et conuenit bony, et posituae una per accidens rationem. Si ergo natura secundy se non est positua, nec positua non albus. Secunda ergo posituae propoiti ad tribuendum de casu, nec unitas posituae futurae, nec positua non futurae.

Ad confirmacionem concesso autem, ad impo consequens: una positua unitate transcendentali conuenit conuenit: unitate predicamentali, et pluralibus conuenit, nego consequens. Quid quid enon dicit aliqui tribuendum, conuenit natura secundy se unitate positua transcendentali, quae sequitur ad esse posituae naturae. Et ratio est quia natura ut dicitur in praedicata essentiali positua, et in individuo, et, et dicitur positua agnoscit alio, in quo unitas positua transcendentali conuenit: non tamen est una positua conuenit pluralibus, in quo conuenit unitas positua predicamentali.

Sed multa plura inueniuntur. 1. natura secundam se non est determinata positua per aliquam singularitatem: qd secundy se non est determinata positua, per positua indifferen ad plures singularitates. Prosequa patet ex eo qd negatiua de praedicato habet, ad affirmatiua de praedicato indifferen realit conuenit: ut dicitur: homo non est albus: qd est albus. 2. natura secundam se caret positua impedimento ad

Voluntas dicitur, scilicet impubertatis; q̄ est positivus universalis. 3. natura secundum se potest ha-
 bere aliquos predicatos positivos, q̄ cum ea ad inferiora n̄ descendat; q̄ unitatis q̄ unitatis posi-
 tive comū. An̄ proceditur: natura secundum se est ingenerabilis, et incorruptibilis positivus; et na-
 tura a parte rei est generata, et corruptibilis. q̄ talia predicata conveniunt naturę secundum se, et n̄
 a parte rei.

Ad 13. concesso unitate antecedenti nego consequens. Ad probationem dico eam Caribonq̄ qd
 a negatione de predicato finito, ad affirmativam de predicato infinito valet conversio absolute loqu-
 endo; n̄ autem facta aliqua reduplicacione. Quamlibet abolute valet: Præ n̄ albus: q̄ est n̄ albus.
 n̄ autem facta aliqua reduplicacione; ut videtur: homo secundum se n̄ est albus: q̄ secundum se est
 n̄ albus. Et ratio est quia cum p̄p̄ta ex his duabus ultimis habeatur negatio terminum ante copulę
 et ab his reduplicacionibus secundum se, facit hunc sensum: albus n̄ est essentia Præ. Et 2. pro
 positivo facit hunc sensum: negatio albedinis est essentia Præ. q̄ falsum est: licet n̄ homo est essentialiter
 ter dicitur negationis albedinis nunquam potest fieri albus. Cum igitur determinatio positivus sit
 accidentalis nature, sicut ipsa secundum se loquatur nec est positivus determinata, nec positivus
 n̄ determinata; sit utrumque negativus se habet qd̄ est habere unitatem negativam.

Ad 24. concesso
 unitate, nego consequens. Ad hoc enim ut natura sit positivus universalis n̄ sufficit qd̄ existat in predi-
 camento ad universalitatem; sed ultra requiritur, qd̄ per se habens predicamentalem concipiatur usura
 in pluribus. Ex hoc videtur: homo in itself est incapax dignitatis episcopalis; et tamen licet fidelis
 habet ad hoc n̄ existit episcopus positivus, et more negativus. Similiter dicitur in representantibus. **Ad 25.**
 nego autem. Et ad probationem nego maiore; natura namque secundum se tantum dicitur positivus qd̄
 est illi essentialis; ingenerabilis et incorruptibilis n̄ sunt de essentia nature, alia enim
 nunquam potest generari, nec corrupti tantum, ipse sunt predicata accidentalia negativus conve-
 niencia nature in statu secundum se; sicut unitas, et pluralitas positivus.

Argumentum 3. contra
 29. partem 22. conclusio. n̄is. Quod quod conveniunt nature in statu secundum se in omni statu dicitur illi
 conveniunt; sic natura in statu secundum se habet per se unitatem negativam; q̄ est q̄ illa habet
 in statu a parte rei. Multo igitur concedimus nature secundum se unitatem negativam ad in-
 ferentiam n̄ descendente. Si respondemus, illam unitatem negativam n̄ conveniunt nature in sta-
 tu secundum se ratione rei, et ratione status accidentali, cumque status secundum se n̄ descen-
 dat ad inferiora, nec unitas negativa descendere potest. **Contra** insurge. Unitas nega-
 tiva est n̄ repugnans ad eandem in multis; licet natura secundum se ratione sui dicitur n̄ rep-
 ugnanter ad eandem in multis q̄ n̄ solę ratione status, sed etiam ratione sui illi est unitas
 unitatem negativam.

Ad arguty obtine re yonum e. Ad impugnatong co necsa natoru, hitorgo minoru
 Negat pntie, et foalitea, nego minorum fundamenta liter, et negatue concedo minorum, et nego
 consequm. Eodem modo ditlingue. Itaque natura secundy se ratione sui totum dicitur
 gradatate entia hie positivu, n' auty dicitur positivu, et foalitea n' repugnantiq ad evendum in
 multu, q' necesse exat ad hoc ut dicitur positivu et foalitea uniceq' negatueam. Itaque ra
 tione sui, nec dicitur, nec n' dicitur foalitea illam n' repugnantiq' q' dicitur, et dicitur negatue, et
 fundamenta liter. Quid negamus?

Invites. q' de natura secundy se ratione sui uniceq' foalitea q' dicitur
 cat positivu, et foalitea repugnantiq' ad evendy in multu. q' uniceq' foalitea q' dicitur n' repugna
 tiq' ad evendy in illu. Sed hoc e' unitas un' negatue: q' Distingo consequent' uniceq' foalitea nega
 tive transat consequent' positivu, nego consequent' uniceq' foalitea: uniceq' foalitea negatue, et fundamenta liter concedo consequent' foalitea et positivu nego con
 sequent' uniceq' foalitea. De natura, secundy se ratione sui habere unitateq' negatueq' fundamenta liter, n'
 auty foalitea.

Singula. q' natura a parte sui habet unitateq' negatueam saltem negatue, et fun
 damentali' co' n' q' dicitur q' dicitur natura secundy se ratione sui in omni' statu dicitur ei comu
 niteq', sed hoc e' falsum, cum natura a parte sui n' positivu singulari' q'. **R**espondeo conceden
 do consequent' et negando minoruq' subnaty. Nam licet natura a parte sui n' positivu singulari'
 laxi, n' tamen singularitate exta ab ipsa natura, qu' n' attendatur secundum id, q' dicitur
 sua ab ipsa solum dicitur positivu sua p'nta extalia, et n' dicitur repugnantiq' ad evendum in
 multu, nec positivu illu n' dicitur q' dicitur habere unitateq' negatueam, negatue et fundamenta
 liter.

Solet inquiri imp' assenti; quodnam sit uniceq' unitateq' subnaty: seu quoniam sit
 subiectum subiectibilem secundy intentionis uniceq' unitateq' ? Patet bo' unitateq' convenien
 ty repugnans, ut quondam rationem communem, seu collectionem omnium individuum, qua
 tenet cognoscuntur confusi, et in ea se similia. ~~Etiam~~ ^{Alii} dixerunt, esse quendam idolum ab in
 tellectu conceptum habentem in esse cognito id q' habent singularia naturaliter. It' q' Quando
 conceptu hominu' conceptu. It' dum aut simulacrum quondam habent p'nta similia hie, qu'
 e' n' p'nta, et h' repugnantiq'.

Inter ea uer' commonem ceterorum Autorum opinionem habere
 Licemus: subnaty uniceq' unitateq' esse natury abstracty singulariter. Ratio potissima e' quia
 subnaty uniceq' unitateq' potest de inferioribus p'nt' dicitur, ita ut de quo libet p'nt' dicitur potest
 A' et sola natura humana hie potest p'nt' dicitur de p'nt' n' auty collectio omnium individuum
 nec illud mentale idolum ab adu' dicitur originaty: q' sed p'nt' dicitur de aliis ex dicitur
 hie

VQVÆSTIO. IV.

Utrum gradus Superiores distinguatur Forlitter ex natura rei ab inferioribus?

Explanatio Tituli & Auctorum placita.

Celestem sicut que differtur in subtile doctorum agendum pugna: que ut
 felix Marti peragatur antequam rationem animo axal plantur, instructio-
 taubiliam necessaria e. Quare nota p qd nomine gradus lateliteratur in pte-
 renti pta malitates, ille que in quolibet individuuo reperientur. Appellantur que gradus
 es quod cum superioris et inferioris sunt, pax illos quatuor gradatum ar endimus, et des-
 cribimus. Exempla gratia: in pto reperitur gradus entis, substantie, uiuentis, animalis
 hominis, et Petri tatis. Sed de moribus diuulsa pte, comodo inter se distinguantur.

Noto 2: Distinctio diuidi in realem et rationis. 1a e, que ueratur inter extrema, que ueratur
 n e aliud realiter: 2a e, que ueratur inter extrema que ueratur in aliud
 pta solq operatione intellectus. Distinctio realis alia e positia, negatiua alia positia e, que
 datur inter extrema positia, ut inter Petrum, et Paulum; negatiua e, que ueratur inter
 extrema negatiua, ut inter cecitatem, et uisibilitatem. 3a: Distinctio ex extrema que ueratur in pti-
 bly et aliud negatiuum, ut inter Paulum, et eius cecitatem.

Dicuntur distinctio realis subiectiua

in distinctio nem rei ad e, et modalem. 1a e, que datur inter extrema, Distinctio duas extima-
 tes, ut inter Petrum, et Paulum. 2a e, que ueratur, Distinctio rem et eius modum, ut inter Petrum
 et eius seipsonem. Distinctio duos modos, ut inter ex pte, et sub pte substantiam Petri. Subi-
 uditur deniq que distinctio realis in distinctio nem includenti et in cluio, talis e distinctio, que da-
 tur inter totum, et eius partem; et excludenti, et ex cluio, qualis e distinctio, que datur inter duas
 Homines. Deniq que alia e distinctio essentialis, et alia accidentalis. 1a e, que p ratione apud pte
 essentialibus. 2a uero, que apud pte essentialibus puenit, ad quem reduci uer distinctio
 mentis que materialium, eo qd in huius distinctio n e de conceptu essentiali rei.

Ex alia parte disti-

ctio rationis diuiditur in distinctio nq rationis pte, et rationis: hęc e que puenit

Ex libito intellectus non fundamentis fingentis, illa uero que cum fundamento fingitur.
Et e duplex, adequata scilicet, et inadequata. In qua datur in forma unitatis eiusdem
entitatis. In uero in forma eiusdem formalitatis expectatores. Fundamentum autem distinctionis
rationis e distinctio virtualis fundata in eminentia eiusdem intellectus per ad prestanda
plura, que in diuisi rebus diuisa reperiantur. De inanimata rationali, que propter sui
eminentiam, ut intellectiua equiuale Angelis; ut sensitiua Bruto; ut vegetatiua plantis
et ceteris, sicut inquit magister Paris in his. Omni creaturae aliquid habet
boni; habet namque comane ut cum lapidibus, uiuere cum animalibus, sentire cum
animalibus, intelligere cum Angelis.

Subtilis Doctor in primo de distinctione 3^a questione 19^a
et 2° metaphisice questione 10^a quem uniuersum locum familia comitatus quandam
distinctionem medij expositam, minoris distinctionem reali, maioris que distinctionem rationis,
quam formalem ex natura sui appellat, eamque inter grades, sup iores et inferiores eiusdem
indiuisibili aponit, que distinctio media nominatur, Equiuale nec reali, nec rationis e Equiuale
licet sit reali, in tantum entitatis, sit reali formali, eo qd n inter entitates, sit inter
formalitates eiusdem entitatis, uel natura. Concordi uero ceteris Philosophorum consensu solus
distinctionem uirtuale et fundamentale aperte ait, et forte per intellectus inter hos grades ag-
noscat, licet in explicanda huiusmodi distinctione uirtuale aliquatenus differant; nam uero
mens eadembus progrediendo uent. Repugnancia distinctionis medij comodo eamque explicat

Repugnancia distinctionis medie comodo cinque- Explicata conuincitur.

Si distinctio realis ex natura rei naturaliter media inter reale et rationis, in hunc modum
seruatur. Omnis distinctio sequitur ad eum; et implicat eius medij qd n sit reale, nec
rationis; et implicat distinctio media, que nec reali, nec rationis sit. Maior e certa. Minor
patet ex communi Philosophorum consensu eadeque diuidentee eum in reale et rationis. Si di-
catur eam distinctionem nec esse reale, nec rationis, quia nec fingitur, ab intellectu, nec in ma-
nifestatur uel natura; et tamen esse forte, quia formalitates distinguunt. Contra e. Illa dis-
tinctio forte inter formalitates sequitur dependentem ab intellectu. Ipse prior a dis-
tinctio intellectus explicatur. In primis e distinctio rationis. In 2°, e reale reale; qd n unquam saluatur
distinctio media inter reale et rationis.

Propter hec conuenit eade distinctio eadembus affirmare
eam distinctionem esse reale; in quidem reale entitatis, sit reale forte; eamque mediam
eo qd n inter entitates, sit inter formalitates eiusdem entitatis reperitur. Sit contra
Implicet unam formalitatem realiter distinguunt ab alia, et n entitatis; qd implicat

Distinctio media ita explicata. Hoc prouocatur 1°. Distinctio realis sequitur ad ens tanquam illius patris; sed distinctio realis sub requita ad ens e distinctio inentitativa.

2°. Distinctio entitativa e distinctio entis ab ente, et implicat formalitatem anima. Vbi q. d. dicitur quod formalitate rationis, et non tanquam ens ab ente. Sed implicat distinctio realis inter ipsa que non sunt entitativa. Minor prouocatur: Animalitas et rationalitas requirunt realitatem distinctiui tanquam nihil antiquo. Sed distinctio deuenit ut ens ab ente, cum non dicitur medium.

Dicitur: talis distinctio non ue potest inter formalitatem reuerentem non esse entitativa, sed realitatem formalem. Prouocatur in ista sententia distinctio modalis entitativa non e, sed realis modalis, eo quod inter modos realitatem ueritatem. Contra e. Nam distinctio modalis e uera distinctio entitatis modalis ab entitate modalis, e que uere entitativa, licet talis non nominetur addi differentia distinctio realis reuera; sed animalitas, et rationalitas uere obtinent rationem entis: quod si realiter distinguantur talis distinctio erit entitativa ab entitate, et saltem erit distinctio formalis entitativa quod in sententia scolastica implicentia e. Distinctio scolastica inter gradus superioris, et inferioris.

Distinctio Scotica inter gradus

Superiores, & inferiores, Speciali ratione reprobatur.

S. III.

De ontologica predicatione de alio uera, et reali predicatione, nequit ab eo formaliter distinguere, sed gradus superioris predicatione de inferioribus uera, et formaliter realitatem, ut in istis: homo e animal. Pater e homo: et gradus superioris nequeunt ab inferioribus distinguere formaliter. Sed nec formaliter ex natura rei. Minor prouocatur: uera, et formalis predicatione unius de alio exigit uerum et formalem identitatem eorum; at cum uera et formalis identitate non fiat distinctio formalis: quod id quod predicatur de alio uera, et formalis predicatione nequit ab eo formaliter distinguere.

Si respondeatur: ad eam predicationem

unius de alio referre identitatem eorum materiam, et entitativam comparabiliter cum distinctio formalis ex natura rei. Contra e; hic predicatio homo e animal, e predicatio formalis: homo et animal nec de gradibus entitatis, nec nec formaliter distinguantur. Consequenter prouocatur: quod formaliter distinguuntur ab aliquo nequit de eo formaliter predicari, quia nequit de illo formaliter dici per identitatem: quod si animal formaliter predicatur de homine, nequit homo ab animal distinguere formaliter.

Quasi autem Patet Lonsoco solent intendit existit, et hanc ex predictis, praedica-
 tionem tantum esse utrumque superioritatem, et personalitatem, non esse fortitatem; quia propter redit-
 hinc ad eam superioritatem habens humanitatem, habet etiam animalitatem, et redit hinc
 Primum est albius, cuius sensus est, quod superioritas Primum est superioritatem habens albedinem. Sed contra est
 primo. Quia hoc solentio est omnino ex tra mente Scoti, qui utrumque differentiam mediam ponit non
 solum inter animalitatem et rationalitatem, sed etiam inter superioritatem animalitatis, et ra-
 tionalitatis

Contra 2°: non maior identitas existit ad praedicationem essentialis et for-
 talis, quam ad accidentalem; sed ad hoc sequitur identitas superioritatis. Quod ad illam existit
 identitatem necesse est superioritatis, et fortalis, et essentialis. Contra denique praedicationem essen-
 tialis et fortalis patet quod praedicationem esse de conceptu essentiali subiecti, sed cum idem
 sit in hac praedicatione, tunc dicitur esse albius, in qua albedo non est de conceptu essentiali dul-
 cedinis: Quod identitatem superioritatis non sufficit ad praedicationem essentialis. Propter hoc aliqui
 Auctores non admittunt differentiam fortalem in naturam rei in eadem gradus superioritatis
 et inferioritatis, sed statuentes inter gradus generalem et essentialis, et in eadem naturam
 et singularitatem eiusdem individui, sicut hoc opinio alia impugnat est.

Excluditur distinctio Scotica inter quosdam gradus
 Eiusdem individui;

Distinctio que inter eos reperta statuitur. S.IV.

Primo inter rationes 2° superioritatis, specialiter et essentialiter ratione differentis, et essentialiter
 sua propria, et quod gradus ita impugnat. Si animalitas et rationalitas (eiusdem
 de quibuslibet gradibus metaphisicis) essent duo fortitatem fortitatem, et naturam rei dis-
 tinctae, etiam essent duo entitates differentes fortitatem et naturam rei; et hoc non admittunt
 Scoti, ponentes utrumque differentiam, non inter entitates, sed inter fortitatem eiusdem
 entitates: sicut maior praesertim: in talibus entitates animalitatis esset et naturam rei
 distincta a fortitate rationalitatis. Quod essent duo entitates fortitatem et naturam rei dis-
 tinctae. Ad praesertim: entitates animalitatis esset et naturam rei distincta a rationa-
 litate: sicut etiam ab entitate rationalitatis. Consequenter patet ex eo quod rationalitas est idem
 fortitatem et naturam rei cum sua propria entitate, in quo etiam praesertim animalitas
 animalitas esset et naturam rei distincta a rationalitate; sed animalitas est idem fortitatem et
 naturam rei cum propria entitate animalitatis. Quod entitates animalitatis esset et
 naturam rei distincta a rationalitate. Minus videtur innegabilis ab isto, quod non con-

Rationalitate. ex natura sua in esse ens.

Deinde impugnata est solutio ratione alia. humanitas P^u in differentia formaliter ex natura rei ab eius singularitate: quod dicitur de quibuslibet gradibus metaphisicis, cum iuxta Socrum eadem nihil esset aliud. Atque pro utraque: humanitas P^u distincta formaliter ex natura rei a petreitate, non esse distincta ab humanitate P^u ; sed hoc implicat: quod et naturam P^u formaliter ex natura rei distingui a petreitate. Maior pro utraque: humanitas distincta ab humanitate P^u , et humanitas singularis; sed humanitas P^u distincta formaliter ex natura rei a petreitate non est singularis, ut patet a singularitate distincta: quod. **S**ic conformiter ad doctrinam Socrum respondetur humanitatis P^u distincta formaliter a petreitate esse indistinctam ab humanitate P^u formaliter, non autem realiter et numerice.

Contra. Humanitas P^u est realiter et numerice ipsa singularitas P^u . Sed si data sit solutio humanitas P^u est formaliter ipsa humanitas P^u ; quod humanitas realiter, et numerice identificata cum P^u est ipsa singularitas P^u numerice, et realiter; sed hoc est absurdum: quod et data solutio. **C**onfirmatur eadem ratio contra Socrum identificans eamque cum exiistentia. Humanitas P^u distincta formaliter ab eius singularitate: quod humanitas P^u exiistentia, et realis singularitas P^u . Sed quidquid exiistentia rei singularis est: quod humanitas P^u est singularis, scilicet a singularitate, quod est implicatio a singularitate.

Denique impugnatur solutio ex severa ratione sui principii fundamenti. Si gradus metaphisici formaliter ex natura rei distinguuntur, quia de ipsis utriusque predicata sunt adiectiva, sed de eadem etiam pro ut in eodem gradu reperiri plures formalitates formaliter ex natura rei distinctas: quod ratio Socrum nimis pro ut, et consequenter nulla est. Minor pro utraque eadem ratione licet ut in intellectu concurrens cum Deo, et ut in re, sua non concurrens cum eo: ut ex concurrens cum equinitate, et ut in intellectu cum ea non concurrens; et tamen in eadem ratione non ponit solus plures gradus formaliter ex natura rei distinctos. quod sua ratio inefficax est. **C**onfirmatur. Ideo etiam ponit singula distinctio formaliter inter gradus metaphisicos quia de eorum distinctionibus distinctionibus; sed etiam sic ratio nihil pro ut: quod nulla est. Minor pro utraque ut in intellectu, et ut ratio; eadem ratione licet ut in intellectu, et ut in re, sua non concurrens distinctio distinctio; sed ad hoc non admittunt solutio distinctio formaliter ex natura rei; quod etiam sic ratio omnino inefficax est.

Axiomus ipse gradus metaphisicos eiusdem individui distincti hanc rationem
 a parte rei, et formaliter per intellectum. Proximate a parte rei ad utrumque partem. Sum
 natura distinctio unius a parte rei, quando eadem et inchoata existat, prout quod
 quid preterea plures entitates reales inter se distincte; sed hoc separatur in
 quolibet individuo naturae humanae. *¶* Minor patet: nam si a parte rei in se
 sensibile, et intelligibile, quod preterea ex hoc, et Angelus inter se reales distinctio
 huiusmodi gradus distinguuntur formaliter unius a parte rei in se; et
 huiusmodi unius a parte rei est fundamentum distinctionis per exactionem, idem
 intellectus concipitur ut in se, et in se, et in se intellectum, sed huiusmodi gradus summen-
 damento distinguuntur. *¶* Verum est a partem quo ad utrumque partem. Proximate per exactionem

Proponitur praeipuum Scoti fundamentum
Eique, alijs reiectis vera solutio
Occurritur.

S.V.

Obiect Scotus: Animal et rationale distinguuntur a ceteris ante omnes operationes intellectus;
 in rebus entitatis; et formaliter ex natura a rei. Major propositio: de eadem se in distinctio
 nequeunt verificari praeter contra dictoria; sed de animalibus, et rationalibus ante omnes operationes
 intellectus verificatur praeter contra dictoria: Praeter omnes operationes intellectus ad ad distinctio-
 nentur. Minor propositio: homo per animam unitatem convenit cum equo, et illi est similis;
 Per rationalitatem non convenit cum equo, et illi similis non est; sed haec sunt praeter contra dic-
 toria.

Respondent aliqui: hominis a parte rei nec convenit cum equo, nec est similis
 formaliter, et a parte rei fundamenta liter, nec convenit a formaliter est opus intellectus: quare dum apla-
 matum, et negat ea de homine non super natura distinctio rationis. Sed hoc solutio in consequen-
 ter non est a pluribus authoribus traditam, ad inveniendum relationes reales per dicta praeter con-
 veniunt, et similitudinis immediate fundatas in abstractis, ex quo apponuntur ita: homo
 per relationem predicantem est similis rebus formaliter a parte rei, et non est opus funda-
 mentaliter; et formaliter. Maior propositio: homo per solus fundamentum relationis non est similis simi-
 bus fundamenta liter; et per relationem reductam formaliter similis. *¶* Pro propositio ad opus intellectus
 est, non est formaliter similis equo.

Quae respondet alijs, de eadem se in distinctio prout verificari
 praeter contra dictoria a parte rei reiectis distinctio unius a parte rei, quae ab aliquibus

maxima sicut apertius; quare a se sunt homines a parte rei ut et non est rationis equo, in actu
 animalis, et rationale inter se distinguantur, et tantum virtualiter. ^{n qn} Sed distinctio virtualis
 inter aliosca sufficientem ad servandam p[ro]p[ri]etate contra distinctio[n]em a parte rei per implicatio[n]em
 servanda e[st]. Quare contra illud sic arguuntur

Per nos animal hominis a parte rei ad se e[st]
 ratio animalis hominis equos et rationale actu n[on] e[st] ratio animalis hominis equos: quia
 mal[um] hominis a parte rei ad se e[st] id, quod actu n[on] e[st] rationale: et animal et rationale in homine
 actu n[on] s[un]t quantum a parte rei: n[on] tantum virtualiter, sed formaliter ut intendit Scotus.
 Vigetex. ratio rationalis per identitatem e[st] actu a parte rei principij distinctio[n]is; Animalitas
 n[on] e[st] actu per identitatem principij distinctio[n]is animalitatis hominis a parte rei n[on] e[st] actu
 per identitatem rationalitatis: quod actu a parte rei distinguantur. Consequenter constat ex illo principij
 p[ro]p[ri]o continetur in creaturis: quae sunt eade[m] in univ[er]sali, et cetera

Sicut recurrit ad misterij
 trinitatis in quo locum habet distinctio virtualis capax contradictio[n]is. Ex hoc ipso
 impugnatu[m] manet creatio. Non desinit esse misterij supra humanum caput adora-
 bile, quod essentia divina et patetentia identitatem, cum tam[en] aliquid esse[m] fiat
 de uno, et n[on] de alio, in qualibet est igna entitatem cuncta huiusmodi creatio
 ratio[n]e distinctio[n]is virtualis repetitur.

Magister igitur Scotus
 oblique respondet Sicut Thomas 7° de potentia articulo 1° ad 54: de eo quod
 e[st] idem, et distinctio[n]e ratione nihil prohibet predicata contradictoria
 dici, quia ut ait Philo[osophus] 3°. De anima, idem principij, et distinctio[n]e ratio-
 nis e[st] principij, et finis, et secundum quod e[st] principij, n[on] e[st] finis. Ita cum affirmatio,
 et negatio sunt operationes intellectus, dum a[m] materia de homine, quod sit ratio
 animalis inquantum animal, et negatum de eo inquantum rationale; iam
 animal, et rationale respondentur per operationes distinctas, licet cum fundamento
 ad distinctionem naturalis de rebus. **E**rgo quod ad arguitur nego maiorem: ad prolationem distinctio[n]is
 maioris: de eadem se indistincta realiter, et distincta per actionem nego maiorem; per
 rationem e[st] indistincta concedo maiorem, et nego minorem ad prolationem distinctio[n]is
 maioris; quo ad 2° partem per rationalitatem in distinctis per rationem n[on] e[st] simile concedo
 maiorem: per animalitatem ut in re existentem nego maiorem: et concessa minori, ne-
 go consequentem.

Replicatur: animal in re, et proprium ad omnes operationes intellectu-
 as

ē principij concurrendi, et rationale n̄ ē principij concurrendi. **R**espondens dicit
 rationale in se, et ymaginē addidit rationis ueniant ut patet ex adducto.
Respondens negando dicit: non licet ra-
 tionale ut precisam ab animali n̄ sit principij concurrendi, rationale tamē pro-
 ut in se, ut patet idem totaliter cum animali, etiam ē principij concurrendi, qua-
 re n̄ de animali, et rationali patet in se et loquatur homo, et conuenit cum equo
 per rationalitatem, et cum eo disconuenit per animalitatem.

Iterum: aparte rei ho-
 mo conuenit cum equo quia animal, et quia rationalis n̄ conuenit cum eo: **R**espondens
 animal hominis aparte rei ē principij concurrendi, et rationale ē principij
 n̄ conueniendi cum equo. **A**nt̄ proceditur: quia animal reperitur in homine, et
 equo aparte rei ē ratio concurrendi, et rationale reperitur in homine, et n̄
 in equo: **R**espondens dicit homo quia rationalis n̄ conuenit cum equo aparte rei. **R**espondens ne-
 gando dicit quod ad 23. partes ad praesertim dicitur in principio: rationale n̄ inueni-
 tur in equo, nec animal simile animali hominis idest creatura eum rationali,
 nego minor: n̄ reperitur rationale precise, concedo minor, et nego consequentem.
 Itaque cum rationale hominis aparte rei sit animal, homo per rationalitatem
 conuenit cum equo, quia rationalitas aparte rei nihil aliud ē quam ipse ani-
 malitas: et licet in equo n̄ inueniatur rationalitas, conuenit tamē anima-
 litas eumque animalitas hominis conueniens cum animalitate equi n̄ est per rationali-
 tatem, et homo per rationalitatem conuenit cum equo.

Respondens dicit homo aparte rei, et ē principij
 concurrendi, et principij disconueniendi cum equo, et principij conueniendi, et n̄ ē prin-
 cipij conueniendi. **C**onsequenter proceditur: homo quate n̄ principij disconueniendi n̄ ē principij
 conueniendi, et quatenus principij conueniendi n̄ ē principij disconueniendi, homo
 aparte rei ē, et n̄ ē principij disconueniendi, et etiam ē, et n̄ ē principij conueniendi.
Respondens concedo ant̄, negando consequentem: ad praesertim nego ant̄: licet enim homo aparte
 rei sit principij conueniendi, et disconueniendi, quia fundat per istas relationes conueniendi
 et disconueniendi, qd nullus contradictionis arguit, nunquam tamē de ipso aparte rei ueniant
 qd n̄ sit principij conueniendi, nec qd n̄ sit principij disconueniendi, et consequenter, nec patet
 contradictio.

Et ratio ē, quia negatio ut patet malignanti naturae, si semel aliqui inestati
 conuenit, proceditur, qd negat ab ea totaliter auferat: patet n̄ de homine aparte rei significat

n̄ esse principij convenienti, in nullo sensu de eo nisi fiat esse esse principij convenienti, qd falsu e: esse aut principij convenienti, et de convenienti, convenienti pot est ei dem onitibi fundati a parte rei relationi convenienti, et de convenienti, qd ad id ad facti rationi sua qualitate distincta in quo nullu e in convenienti.

Dices: Deus a se mat animal homini esse principij sentendi, et rationale n̄ esse principij sentendi; sed id n̄ a se mat de animal et rationali distincti per rationem, cum in nra sententia, Deus ratione distincti res n̄ a se mat: qd de illis prout sunt a se mat: qd de animal, et rationali a se mat: qd a se mat contra dictoria nisi fiat. **R**espondeo distincti quoad maiora: a se mat mediate, et per accidens ad intellectus naturam, et ad maiora: immediate et per se nego maiora. Itaque Deus tantu a se mat potest rationale distincti per intellectus creatu a animal, qd esse principij sentendi: ipse vero Dei cognitio immediate terminata ad homin, et potest per se mat, et homin prout e in se a se mat rei cognoscens, tantu a se mat, homin esse principij sentendi, et de convenienti, n̄ autem n̄ esse principij sentendi.

Sed arguunt cum suis explicis in facie rationibus S. 4. adubi, et insuper prout animal, et rationale a parte rei distincti qui imitatio, quia convenientia, et n̄ convenientia, similitudo, et n̄ similitudo, qd in se arguunt dicuntur de animal, et rationali, n̄ soly formaliter conatus a se mat, sed et in similitudine, in quantum ens, et n̄ ens, interesse distinguuntur. Cetera diluuntur a se mat S. 4. ubi

Cætera diluuntur arguta.

S. ultimus.

Argues 1. distincti definitionibus correspondent naturæ distincti, sit animal, et rationale animal esse, principij convenienti, qd animal conatus a se mat n̄ e rationale, nec rationale animal: qd distinguuntur per se mat conatus a se mat. Hoc arguunt etiam subiecti instantij respectu positu S. 4. **R**espondeo qd distinguuntur distincti definitionibus distincti a se mat: metaphisicis, concedo minor. Itaque

Itaque ea a se mat a parte rei distinguuntur, que habent distinctas definitiones fisicas; que vero habent distinctas definitiones metaphisicas soly distinguuntur actu per rationem, et in naturalia a parte rei, que lita consistunt in animal, et rationali homini, que distinctio metaphisicis n̄ consistunt in se mat prout a se mat rei, sed prout distincti per nras conceptus; cum enim a se mat animal esse principij sentendi illud per rationem distinguimus a rationali,

Sicque et alij definitiones, ac rationales applicamus.

Argues 2°: Inter gradus metaphisicos, eiusdem individui datur compositio a parte, non prius a parte rei compositus est ex animal, et rationali; sed ubi datur actualis compositio, datur actualis distinctio, nam compositio est distinctio unius: quod animal, et rationale homini a parte rei a se distinguuntur. Respondes inter animal, et rationale, solus datur compositio metaphisica, que tantum petit ex extrema distincta per rationem; non autem datur compositio physica, exigens a parte rei actualis extremorum distinctio. Replicatur: compositio metaphisica distinctio a compositio logica; sed loquar petit ex extrema distincta per rationem; et metaphisica extrema realiter distincta. Respondes compositio metaphisica non loquitur a se in hoc, quod metaphisica petit extrema realia, licet non realia, sed per rationem distincta; compositio vero logica petit extrema secundo intentionalia, que nec realia, nec realiter distincta sunt.

Argues 3°: Singularitas est accidens, et extra conceptus naturas; quod ab illa distinguatur conaturaliter: est praesertim: natura immaterialis non essentialiter singularis, sicut natura immaterialis; sed solus est singularis accidentaliter; sed singularitas est accidens respectu naturas. Confirmatur: rationalitas accidentaliter advenit animalitati; sed eorum ex natura rei distinguuntur ab illa. Ans praesertim: animalitati accidentale est, quod contra partem per hoc, sed per illam differentiam; quod contra partem per rationalitatem accidentale est.

Respondeo. Singularitas est simpliciter posse esse aliquid de conceptu alterius: metaphisice, modo quo genus et differentia sunt de conceptu metaphisico homini: secundum accidentaliter, sicut est, quod in universis in conceptu essentiali differentiarum physice, et identice, quatenus scilicet unus a parte rei cum alio realiter identificatur. Sicut singularitas non est de conceptu naturas materialis, sed modo, bene tamque 3°: Quare non est accidens physice respectu naturas, sed accidens tantum logicum existens solus distinctio rationis: natura vero immaterialis tan physice, que metaphisice, est essentialiter singularis; ex quo constat dupliciter. Ad confirmationem dico animalitati in parte secundae se non est accidentaliter advenire rationalitatem; non autem animalitati homini, prout in parte a parte rei, in quo est essentialiter physice ipsa rationalitas. Alij difficultates, que in praesentia addere poterant dubia sequenti disolventur. = Quodlibet 5° Ut cum in eorum gradus metaphisicos eius individui datur praesertim obiectiva? Explicatur aliquo

Virum inter gradus metaphisicos eiusdem
individiū detur præcisio obiectiva?

Explicantur aliqua, & referuntur sententiæ.

S. I.

Mente impugnata dilutione ex natura rei, et tantum in tali fabrica inter
gradus superiores, et inferiores; inquisitionis: an per unum modum dilutionis virtua-
lis sufficiens sit, ut inter illos detur præcisio obiectiva, quæ tamen datur, qu-
ando ex parte obiecti a deo præcedente correspondet aliqua formalis, alia cum ipsa reali-
ter identificata latente: præcisio vero formalis, seu inæquata est illa, quæ tantum tenet ex
parte intellectus, et obiecti, nec cognoscitur per denominationem certam, sed dicitur præ-
cisum.

In quo celebri certamine, 1^a sententia defendit nullam dari præcisionem obiectivam
inter gradus superiores, et inferiores rei: cum de actu cognoscendi animalis, et rationalis
individui libere correspondet, ut animal classe, et rationale confuse cognoscatur: quæ in
hac sententia, tunc cognoscitur actus, quando cognoscitur homo, seu entitas hominis in or-
dine ad operationes sensitivas; tunc vero reale, quando cognoscitur homo in ordine ad
operationes racionales. Sic nominales, quæ quos sequuntur plures ex familia sensitiva, Heu-
ta, Axioga, Jucos, plures quæ alii, quibus adhaeret Obiecto in presentia, contraveniunt 2^a
puncto 2°. Imo omnes dilutiones intellectuales, quæ est fundamentum præcisionis obiectivæ, ab omni
ente in creato expellit.

Secunda vero, et communis sententia hujusmodi cum Aristotele, Ho-
ma, imo plures ex schola societatis, ut doctores omnium Molleræ, Bayque, Colvicienses,
alii, quos citat n^o ex eminentissimo Cardinali de Agriæ in longa tractatu 3° dispu-
tatione 16^a, oppositæ sententiæ tenentur. Cum quibus sit. Nostra Conclusio S. I. *XXXX*

Nostra Conclusio.

S. II.

Gradus superiores obiectivæ præcisio indunt inferioribus. Pro hac conclusione citatur
Paxo n^o a Barlema in monologio Capite 16 ubi hec habet: cum enim aliquid
homo dicitur cognoscitur, et homo, n^o uno modo, & consideratio ne hec tria dicuntur

secundu[m] enim aliud e[st] r[ati]o[n]ale, et secundu[m] aliud corpus, et in oculum horum, n[on] e[st] totu[m] q[uo]d e[st] ho-
mo. sicut a Parisius notat Anselmum secundum co[n]siderat[i]o[n]em intellectus partitio[n]is ho-
mo inuenit, et aliud gradum: s[ed] secundu[m] Anselmum intellectus precedit obiecto[n]i
gradum homini. Passio consequit[ur]: quoniam obiectiva stat in hoc, q[uo]d ex parte obiecti dicitur
partitio inter unu[m] et aliu[m] gradus; at hec iuxta Parisium Anselmum datur: s[ed].

Deinde
constat hoc Conditio ex angelico Preceptor[um] 1° contra Gentes capite 59 avertente intel-
lectus eius ea que sunt inesse conuenit[ur] interdu[m] differentim accipere potest, quando unum
eorum in alterius rationem n[on] cadit; et propterea hoc inter r[ati]o[n]ales conuolui potest uel na-
tury tantu[m], ~~et~~ et in animali r[ati]o[n]alis, id q[uo]d e[st] sensibile tantu[m]. hec dicitur Thomas.

Proposita que conditio r[ati]o[n]is: potest appropi[ari] aut[em] in co[n]stituto r[ati]o[n]ali q[uo]d ad obiectum
candi a r[ati]o[n]ali. Consequenter patet, quia p[ro]p[ri]o simpl[iter] in aliud e[st], quam cognitio unius
alio n[on] cognito. Proposita aut[em]: Tenet, aut 1° q[uo]d n[on] e[st] de conceptu essentiali r[ati]o[n]ali, nec ex parte, s[ed]
(ue uisus dicitur Thom[as] loqua[n]s) ad n[on] cadit in r[ati]o[n]em r[ati]o[n]ali; sed id q[uo]d n[on] cadit in r[ati]o[n]em alte-
rius cogniti potest altero n[on] cognito: q[uo]d ad cogniti potest, r[ati]o[n]ali n[on] cognito. Maxime e[st] contra;
nan r[ati]o[n]is conuenienti n[on] cadit in r[ati]o[n]em diff[er]enti; sed aut[em] e[st] r[ati]o[n]is conuenienti, et
r[ati]o[n]ale r[ati]o[n]is diff[er]enti: s[ed].

Confirmatus: inter gradus metaphisicos datur compositio metaphi-
sica; sed compositio e[st] d[e]i[n]t[er]ioru[m] unio[n]is q[uo]d distinguuntur; n[on] r[ati]o[n]is: q[uo]d per r[ati]o[n]em adequat[ur].
nan n[on] tantu[m] in adequate d[e]i[n]t[er]ioru[m] uenit, seu per se p[ro]p[ri]as, datur ea ex in se compositio
metaphisica, q[uo]d negat dicitur Thomas 1^a parte questione 3^a articulo 5°, et alibi p[er] sim[il]e.

Respon-
dent aduersarij compositionis metaphisice n[on] esse in ipso obiecto, sed in actibus intellectus:
quatenus unus conuenienter, et alius d[e]i[n]t[er]ioru[m] representant, consequenter quon-
tanti ex parte actus exigitur d[e]i[n]t[er]ioru[m], n[on] uero ex parte obiecti. Sed contra e[st]: non ad
compositionis metaphisice requisita, s[ed] n[on] extremum se habeat per modu[m] potentes; et aliud
per r[ati]o[n]em actus; sed actus n[on] potest se habere per modu[m] potentes; q[uo]d in illo compositio n[on] da-
tur. Deinde: quia compositio metaphisica essentialiter petit d[e]i[n]t[er]ioru[m] ex extremis; et n[on] d[e]i[n]t[er]ioru[m]
r[ati]o[n]is r[ati]o[n]is, sed r[ati]o[n]is, et n[on] metaphisica est: q[uo]d per r[ati]o[n]em; nunc sic, sed actus n[on]
per r[ati]o[n]em, sed r[ati]o[n]is d[e]i[n]t[er]ioru[m] in ip[s]is n[on] e[st] compositio metaphisica.

Est fugae
tentant Contrarij cum n[on] r[ati]o[n]is: unde respondent, et p[ro]cipue Obiecto, q[uo]d ut ani-
mal cognoscitur ut r[ati]o[n]is conuenienti simpliciter, respiciens e[st], ut cognoscatur tota

et indeliberabili entitas, n̄ per ordinem ad omnia constat, sed tunc per ordinem ad alium
terminandi expressi, et sic in confuso tali cognitionis n̄ r̄ale correspondeat: et sic cognitio
expressa aāali ē cognitio confusa r̄alis, et ideo n̄ ē cognitio p̄cisiua absoluta, cum n̄ sit
cognitio unius, et n̄ alterius.

Sed contra ē, et imp̄m̄i solutio ita confundit conceptus uni-
uocum, et analogum: quia etiam cognitio terminata expressi adens solum in confuso atten-
git substantiam, quae ē differentia entis; et tamen cognitio sic terminata adens ē cognitio
terminata ad conceptus analogum in sententia fluxu contra quos in presenti: q̄ etiam
cognitio expressa aāali, et confusa r̄ali exit cognitio p̄dicati analogi: q̄ est ali
cognitionis n̄ cognoscitur aāali, ut ratio conueniendi im̄pl. qd̄ Contrarij negant. 2.
ex doctrina Obiecti contrarij insurgo: q̄ quando cognoscitur aāali ut ratio conuenien-
di simpliciter, n̄ attingitur aāali cum ordine ad connotatū intelligendi. Nec conueniē
suma doctrina ipsius, cum sit: q̄ tunc p̄cisiua aāali ob ordine ad actū intelligendi.
q̄ tamen p̄cisiua, quae imp̄m̄i.

Pro hoc consequenti: p̄ter, ideo n̄ datur p̄cisiua obiectiua
quia requirit dāxi cognitio unius formalitatis, quae sit cognitio alterius identit̄icam cum
ipsa, et ordo ad actū intelligendi identit̄icam cum aāali, et aliunde cognoscitur aāali in cog-
nitione tali ordine, adde iuxta Obiecti datur cognitio unius, et n̄ alterius identit̄icam.
Minor quo ad 3. partem p̄uatur: ordo ad actū intelligendi identit̄icam cum r̄ali iuxta
Obiecti, et r̄ale identit̄icam cum aāali: q̄ etiam ordo ad actū intelligendi.

In p̄missis n̄ ē
dubij: conueniē p̄uatur: ex duobus identit̄icam requirit cognoscitur unius alterius n̄ cognitio
iuxta ad alterius: q̄ multo minus poterit unum identit̄icam cum alio, quā alteri
etiam identit̄icam: q̄ si r̄ale identit̄icam cum aāali, etiam aāali identit̄icam cum
ordine ad actū intelligendi q̄ n̄ poterit cognoscitur aāali sine ordine ad actū intelligendi,
nunquam cognoscitur aāali ut ratio conueniendi simpliciter, si cognoscitur, datur p̄cisi-
ua obiectiua.

Pater huiusmodi aliaua procedens autē, qd̄ cognitio confusa r̄alis stat in
hoc, qd̄ licet per cognitionem clare animalis cognoscatur r̄ale, aāali tamen n̄ ita clare ut
cognoscatur dubitanti ab alijs animalibus, sed tantum animalibus; quare n̄ dicitur
ab irrationalibus, nec per clare ipsius cognitionem; sed potius confusit̄icam cum ipsius, unde
n̄ datur p̄cisiua obiectiua. **E**uatur hoc p̄ximis p̄tibus instantibus ex aduersis: dicitur
de: qd̄ cognitio clara aāali n̄ cognoscitur r̄ale, ut dubitanti ab irrationalibus: qd̄ n̄ cognoscitur ali
quod

identificatur realiter cum actu hominis: & praesens dicitur. Accus cognoscens actum ut dicitur
 tunc actum cognoscit reale: & haec contra: actus cognoscens actum non distinguitur ab actu
 non cognoscit reale: & ab illo praesens dicitur. *Ad quod in his omnibus inconsequenter notant
 non confinguntur accidentem ad alia.*

Dinde propter conclusionem rationis, qua praecipue ten-
 demus contrarietatem ueritatis: ideo iuxta aduersarios, dandi requirit praesens obiectum, quia
 ex duobus praesens identificatur unum cognoscit negant, altero non cognoscit, sed causaliter scilicet
 supponit: & primum in ueritate actus supernaturalis identificatur cum supposito, attente
 tate ipsius, et tamen in intentione actus, scilicet in intellectu praedicta ueritate, non uero
 supernaturalitate: & multo melius ex duobus identificatur poterit unum cognoscit, altero non
 cognoscit.

Secundo: ueritas, et ueritas in Deo maiorem identitatem habent, quae actus, et actus in ho-
 mine: sed tamen de facto Deus hunc cognoscit ut unum, non cognoscit ut tria a praesens Philosophi:
 & idem quod praesens. 3° entitas positivae praesens identificatur cum ipsius malitia, haec et tamen Deus
 causat entitatem, et non malitiam: & de ratione omnium est, quam tradit Abbaeones, scilicet quod inter
 lectus natus est, ut uideat, et praesens dicitur ea, quae in se de se non sunt, si ratione sua commensuratur
 fundamentum dant intellectui ad tale praesens: ut ueritas est inter gradus eius de individuali

Solvuntur Arguta Contraria.

S. III.

Arguitur 1°: si inter actum, et actum hominis daretur praesens obiectum, de eadem entita-
 te ueritas praesens praesens contradictoria; hoc implicat: & praesens maius cognoscit
 tunc actum, et non cognoscit tunc reale; sed cognoscit et non cognoscit sunt praesens contradictoria: & si
 respondemus iuxta praedicta dubia praesens, de actu, et actu posse ueritas, et non cognoscit, quae
 sunt contradictoria, quia intellectus, actus, reale praesens ratione actu distinguitur; Contra in summo:
 si obiectum praesens dicitur proprio ad omnes operationes intellectus, habent distinctas cognos-
 cibilitates: & actus, et reale distinguerentur actu ante omnes operationes intellectus. Consequenter patet
 ex eo, quod cognoscibilitas est pars entis.

And arguitur respondens cognoscit et non cognoscit ueritas
 fieri de actu, et actu ratione distinctionis rationis, intellectus non quae cognoscit ad praesens
 reale, ea tunc actu praesens distinguit. Ad impugnationem dicitur, si non, distinctas ueritas
 considerans, actus praesens negotium. Et enim actus obiectum praesens dicitur a reali, haec proprio
 ad intellectus habent cognoscibilitatem actualem, non tamen requiritur, quod habeant cognoscibilitatem
 distinctas actualem, sed tamen actualiter, seu equivalenter, quia eadem entitas ueritas

multiplex representata potest per plures species inadequate, quarum una obiecti secundum
unam, formalitatem, et non secundum aliam representet. 101

Respondetur: quod actus, et reale proprium ad inte-
rum, tantum habent actu unum cognoscibilitatem: quod proprium ad intellectum unum non est actu cogno-
scibile sine alio: quod requirit unum ~~conceptum~~ cognoscere sine alio. Prosequitur pro utitur: nam pot-
est cognosci sine reali, et ~~concepta~~ proprium ad actualem cognitionem esse actu distincto mo-
do cognoscibile; sed hoc est habere cognoscibilitatem distinctam actu: quod proprium ad inte-
lectum non habent cognoscibilitatem distinctam actu, unum non est actu cognoscibile sine alio.

Respondetur concedendo animum, et negando B. conueniens. Ad propositum conceditur maior in
negando minor. nam licet actus, et reale simpliciter modo cognoscibile, hoc tantum arguit dis-
tinctionem cognitionis, non actus, quod cognoscibilitatem distinguantur proprium ad operationem
intellectus actu, et formaliter, et tantum virtualiter.

Item arguitur: non requirit distinctio rationis
ut eadem entitas cognoscatur, et non cognoscatur, sunt fundamentum unum. An pro utitur:
non sufficit distinctio rationis ut eadem entitas producat, et non producat. Pro utitur: eadem
relatiua realiter distinguantur, quia tam essentialiter conueniunt, requirit unum
cognoscere sine alio, nam sunt rationali natura, et cognitione: quod proprie reale est obiectum, quod realiter
idem significatur requirit unum cognoscere alio non cognoscere.

Ad B. respondetur. Ad propositum conceditur
animum, nego conueniens propter manifestam diuersitatem: quodam enim res conueniunt entitati pro-
ut est in se aparte rei totidem, et totaliter, ut produci, existere, et alia. Et hec ideo entitate a for-
mantur nequeant de illa negari, ad hoc per secundum formalitates per rationem distinctas: cognos-
cere uero, et non cognoscere est opus intentus, quod eam proprium non est unum formalitatem ab alia distinguit,
unum cognoscendo sine alio quasi nulla sit per se.

Proter quam quod animum pro uocationis negati-
poterit: ut uidetur inueniuntur, et suffragantur realitate actu; et in entitate propria malitiam
peccati, et incorpore questionis dicitur est. Ad B. respondetur, quod cum existens relatiua
sit in ordine ad aliud, requirit unum sine alio esse. Cognoscere esse uero unum gradus non est per ha-
bitudinem ad aliud, ideo que si inueniuntur sunt distincti potest unum, sine alio cognoscere. Ita
quod cum suis replicis inueniuntur: quia non minus representat eandem entitatem cognoscere, et non cog-
noscere dare, et expere, quam cognoscere, et non cognoscere salute.

Altius dicitur: reale actu est idem
cum actu: sed actu est terminus cognitionis ad ipsum terminatum: quod et reale est terminus causae cognitionis.
Nec refert si dicatur, quod dum actu est terminus cognitionis ad ipsum terminatum, non est eadem, sed

distinty per ratione a rati. Nam ut per arguunt: dy cognoscitur aal, cognoscitur aal qd e
 in se, ut aal qd e in se, e actu rati: q cognoscitur aal qd e actu rati. Proponitur, qd sunt
 cognoscitur aal p rati a rati, cognoscitur aal qd e in se, n prout e in se, et secundum
 e rati qd rati, ut secundum existenti qd intentionaly in actu p rati.

Sed contra in-

magis dicitur Obiecto: eo hac solutio ne rati qd n dicit p rati obiecto, quia p rati
 e rati obiecto ~~et~~ sunt dicitur, quato eo duobus identy p rati, uny cognoscitur, alio
 n cognoscitur, ut quando in actu cognoscitur aal secundum existenti qd intentionaly, n cog-
 nito rati secundum existenti qd intentionaly, ex duobus identy p rati n cognoscitur unam
 alio n cognoscitur: q n p rati. Pro ut ut minor obiecto cognoscitur p rati, e
 existenti intentionaly rati; ut hec n identy p rati, et distinty p rati a rati, ten-
 tia intentionaly rati: q.

Hec replicatio mixta in forma e. Quare e obiecto cognoscitur e
 aal secundum existenti qd intentionaly; n vero e ipso existenti intentionaly, quia li-
 cet aal distinty uterq a rati p rati existenti, n tamen eo parte obiecto: rati licet p rati
 intentio p rati n distinty a 2^a intentione subiecto, tany ipso subiecto a p rati
 n distinty, et cum ipso identy p rati, et de ipso affirmative p rati p rati.

Arguitur 2°: ibi datur p rati ubi datur forma consistens p rati; et forma
 consistens p rati datur in actu, n vero in obiecto: q tany datur p rati
 p rati, n auty p rati obiecto. Min. p rati: forma consistens p rati e cog-
 nito; ut hec tany datur in actu intellecto, n in obiecto: q. Proponitur cognoscitur acti-
 ve rati se tenere eo parte intus; p rati, seu terminative accepto, eo parte
 obiecto, ipseque denominat p rati obiecto: nam rati p rati obiecto, n
 q obiecto rati dicitur, aut leindatur, sed qd attingitur, ut obiecto rati
 dy rati p rati, et n secundum alio, ac rati in se e rati rati, eo parte rati p rati.

Replicatio: tunc p rati ab alio, quando n cognoscitur cognito
 alio; at hec e denominatio extrinseca; q intrinsece n p rati ab alio, ut
 tantum eo parte. Concedo mare, min, et distinty consequens; intrinsece n p rati
 dicit, id est p rati n e intrinsece in obiecto, concedo consequens: intrinsece n p rati
 dicit, id est n attingitur aliquid intrinsece obiecto, quoniam aliud attingitur, nego
 consequens. Quando in actu rati unum grady ab alio obiecto p rati n e rati,
 qd p rati ipse n e intrinseca obiecto, ut qd eo parte obiecto obiecto intellecto.

aliquid intrinsecus h. q. ad, quia aliud h. q. rante etiam homini intrinsecus, intelle- 102
tus obicitur. Peris per quos operationes inter se rante? Primum quibus referuntur.

QVÆST. VI.

Per quam operationem intellectus fiat uniuersale?

Premis aliquibus, referuntur=

Sententia.

S. I.

Cum ex precedentibus constat non dari uniuersale huiusmodi a parte rei, sed esse enun-
tationis, respondemus per solam operationem intellectus fieri posse. Procurus intelligenti-
ta prout se oportet celeberrimam definitionem intellectus in agentis, et possibili. Ad cuius
explicationem opus intellectus non, in libro de Anima latius traditur, habet per
mitem oportet. Notandum igitur intellectus nonum pro hoc statu dependentis, dicitur senti-
bus ad intelligendum, iuxta illud: nil est in intellectu, quin prius fuerit in sensu.

Itaque
cuncta rita cognitio a sensibus incipit hoc ordine: Obiectis a sensu externo per ^{corp} huiusmodi spe-
cies in ipso impressis, quæ species iterum a sensu externo inuicem in ens y communit,
qui internus est, et ad quem pertinet species rerum sensibilium, necdem recipere, sed
aliquomodo discernere: exempli gratia: colorem a quibus, quidem ab odore, odorem a son-
no, et cetera. Nihil tamen que sensu communi, quia species omnes perceptas per sensu externos,
recipit, ut alij sensibus interneis tradat.

Deinde: species rite sensibile a sensu communi
adfantasiam, seu imaginationem, inuicem tunc, cuius munus est species rerum sensibili-
um tam absentis, quam presentis percipere, quæ species, eisdem fantasmata resident, fantas-
mata epelantur. Ut quia species rite materiales sunt, et intellectus non ut pote spiritua-
lis eas ut sic percipere nequeat ideo a Philosopho rationata lux quædam spirituales, quæ
supra fantasmata raxantur ita species spirituales, ut pro se representet quidam
res rerum abstractas ac conditionibus individuantes, scilicet, alio, tempore, exis-
tentia, singularitate, et cetera

Hanc lux mentis, solis intelligentis appellat Philosophorum

101
Dicitur Plato; Aristoteles iuxta dictum Thomam, et omnes Peripatetici ex intus agere
nominant, unde communiter duplex intus agitur; alius agens, et alius per se
sua possibilis. Moveri propriis intus agentis est species spiritualizans, eas que a condi-
tionibus individuantibus demerent; et rursus species hoc inquit in intellectu
possibilis, quod dicitur talis, quia per illas species constituta poterit elicere intellectum,
et eodem modo fieri omnia in esse intelligibilia, iuxta illud: intellectus in se ligendo la-
pidem, fit lapis. Et eorum dicitur possibilis, quia eodem modo poterit accipiendo spe-
cies immensas ab intus agente, iuxta illud: accipere est quodam patere.

In hoc intellectus
possibilis plures reperiantur actus. 1us dicitur abstractio simplex, seu negatio, et est cognitio,
qua intus cognoscit naturam secundum sua patia essentialia, nil fingendo, nec negando alia
patia secundum idem patia. Et de hac abstractione dicitur: abstractum non est mendacium; dicitur
que abstractio, quia sicut rerum externarum, ut visus, p. abstractit in pomodoro, a pomis, uny sine
alio percipiendo, ita intus possibilis uny sine alio attingendo, unum abstractit ab aliis.

Secundus actus dicitur abstractio positiva, et est cognitio naturam ab individuali positive disti-
dum, et distinctivum. 2us actus dicitur comparatio simplex: et est cognitio simplici modo aprehen-
dens naturam ut superioris in ordine ad inferiora. 3us denique, comparatio composita appellatur,
est que quam naturam comparatur ad inferiora per actuali predicatione de illis: et dicitur com-
posita, quia actus compositum dicitur inusult. Et de omnibus his operationibus dicitur potest
per quam ex eis fiat universalis, tam logicis, quam metaphisicis.

Pro quo distinctionem univa-
salis in logicis, et metaphisicis in his brevis tractatus traditur, in memoriam revocare oportet. Pro
nunc autem advenit, quod pro universalis metaphisicis intelligendy venit obiecty cuiuscuque sci-
entis, quia iuxta diversitatem scientiarum, 1^a est universalis metaphisicis, 2^a mathematicis, et ethicis;
communiter tam appellatione univ. metaphisicis, 3^a quia inter scientias naturales metaphisicis pres-
tantior est, 4^a quia obiecty metaphisicis obiecta omnia aliarum scientiarum transcendit. In hac igitur di-
stinctione 1^a inveniuntur tria univ. logicis fieri per abstractionem intus agentis. 1^a Thomae, 2^a Lumbi,
obicitur que Cicerone capite 4° de ente, et contra. 2^a a se fieri per abstractionem intus possi-
bilis, ita Boetius, et plures alii. 3^a communior que inter Thomistas a se fieri per simplicem
comparationem. 4^a denique per comparationem compositam: et hoc brevis sententia nulli Patro-
rum assignatur. 7^a Concl. 32^a

I. Conclusio.

Veritas metaphisica fit per abstractionem in actu agentis; non tamen in actu logice, nec scilicet
 in actu, nec fundamentaliter per seipsum. In ipsa conclusione constat ex angelico Magistro
 articulo 55 aliter: natura materialis fiti uniuersale per actionem in actu depuratum illi
 a conditionibus materialibus. et talis depuratus fit per abstractionem in actu agentis, et natura
 ita depurata est uniuersale metaphisicum.

Ratio pro uariis: uniuersale metaphisicum
 est quod potest esse obiectum scientiarum; hoc fit per abstractionem in actu agentis: **P**. Majora resp
 nitur, et minor pro uariis: Obiectum scientiarum ut pote per seipsum, et incorruptibile est quod ab
 trahit a conditionibus individualibus; at huiusmodi abstractio est propria in actu agen
 tis: **P**. Confirmatur: uniuersale metaphisicum habet unitatem quandam conuenientem cum non rep
 pugnantia adueniendi in multis; sed talis unitas ponitur per abstractionem in actu agentis:
P. Minor pro uariis: repugnantia ad talis unitatem conuenit naturae ratione singularitate
 fit; sed per abstractionem in actu agentis natura depurata a singularitate: **S**

Sed obiecta 1°:

natura secundum se non est uniuersale metaphisicum; nec per abstractionem in actu agentis; consequenter pro
 uariis: natura secundum se importat praeter essentialia negativa abstracta a singularibus;
 sed quidem habet natura per abstractionem in actu agentis: **R**espondeo, concedo autem negan
 do consequenter. ad praerogationem concessa maior, nego minor, natura enim secundum se, nec
 dicitur abstractionem, nec contractionem ad singularia, licet neutrum illi repugnet: natura ca
 ro ut representata per speciem productam ex sui abstractionis in actu agentis, positivum
 dicitur abstractionem a singularibus; quae quidem abstractio licet negativa nuncupetur, eo quod
 positivum non attingit naturam, et singularia ut multis ad invicem separata; et tamen quodam
 modo positivum, quia est uera actio positivum terminata ad depuratum naturam a singulari
 bus, quae et dicitur eam positivum unam unitatem praerogationis; natura uero secundum se tan
 tum dicitur unitatem negativam per non repugnantem, unde tantum est uniuersale metaphisice
 negativum, et per abstractionem in actu agentis positivum

Objecta 2°: uniuersum illud positivum, quod habet
 naturam per abstractionem in actu agentis, aut est reale, aut rationis? Si illud tamen est unitas naturae secundum
 se, quia non ab actu conficitur. 2° autem respicitur, quia per seipsum cognitionem in actu possibilem fieri
 potest esse rationis. **R**espondeo unitatem praerogationis, quoniam habet naturam abstractam per in actu a
 gentis non esse rationis; sed reale; non in actu, sed extrinsecum, et accidentaliter per seipsum naturam con
 ueniens. Membrum, est quodam reale, et extrinsecum denominationis de seipso specie pro hac
 ta per in actu agentem, quae reale, et extrinsecum representat, et denominat naturam abstrac
 tam

as singularem, que quidem de nominatio nec positiva conuenit, nec respicit naturam
eandem, sed ad illam, mere negatiua, et per accidens se habet.

Secunda autem pars conclusionis prouenit
ex ratione: uniuersale logicum tan fundamentale, quam formale est quod rationis. Et in hoc ag-
gens nihil fingit: §. Maior quae ad 13 praeiungitur est difficultas prouenit: fundamentum pro-
ximum ad uniuersalibus est natura proxima, et positiva capax recipiendi relationem, superio-
rius ad inferiora, et hoc est quod rationis: §. Minor prouenit: natura proxima, et positiva ca-
pax ad hoc ut referatur ad inferiora, est natura ab inferioribus positiva distincta, et huius-
modi distinctio positiva rationis est: §. Et natura ut capax relationis ad inferiora: §. Et natura
et uniuersalis natura positiva fundamentale, et proxima. 2^a. Conclusio §. 3.

II^a Conclusio.

§. III.

Vitale logicum non est per abstractionem inchoatum agentis, nec per abstractionem inchoatum po-
sibilitatis, nec ex illa resultat, licet per eam ponatur fundamentum proximum uniuersa-
li logicum. Plures partes continentur in conclusio, et quae ad 13 prouenit: uniuersale logicum pro-
ximale est ens rationis: §. fieri nequit per actum, qui cognoscitibus non sit, cum ens rationis con-
sistat in cognoscere, et abstractio inchoatum agentis actus cognoscitibus non est, ut fieri omnes fateren-
tur: §. per abstractionem inchoatum agentis, nequit fieri vitale logicum. Neque conueniunt potest
rationibus ab eundem parte 2^a conclusionis parte.

Qui inchoatum inchoatum prouenit: vitale logicum
pro formale dicit respectu superioris ad inferiora, et huiusmodi respectus ponit nequit per-
actum abstractionem inchoatum possibilitatis: §. per nullum ex his fieri potest vitale logicum. Minor prouenit
h^o: quia per abstractionem inchoatum possibilitatis natura non referatur, imo potius abstractio a
actu inferioribus. 2°: quia per actum abstractionem inchoatum possibilitatis, cum abstractio inchoatum
dicitur, et respectus superioris ad inferiora est quod per actum: §.

Confirmatio: vitale logicum ne-
quit fieri nec per abstractionem proximam, nec positum inchoatum possibilitatis: §. per nullum: aut quod
ad 13 parte patet: nam abstractionem proximam inchoatum possibilitatis attingitur natura nullo modo
attactis inferioribus: §. nec attingi potest natura inchoatum ad inferiora: §. nec ut inchoatum uniuersa-
li positum. 2^a parte autem prouenit: abstractio positum inchoatum possibilitatis tantum habet cognos-
cere naturam ut positum distinctum ab inferioribus, et hoc non sufficit ad uniuersalibus logicum:
§. Minor prouenit: ad uniuersalibus logicum requiritur quod cognoscatur natura, et ut distin-
ta ab inferioribus, et ut ordinata ad ipsam per modum superioris: §. cognitio attingens naturam

unicuique distincta ab inferioribus n̄ refertur ad universalem logicam.

3^a conclusio

n̄ prout dicitur: ordo, quem dicitur n̄na auct̄ ad inferiora n̄ resultat per abstractionem adue p̄ri
t̄ia inct̄us possibilis: q̄ auct̄ logicum n̄ habet esse per resultant̄ exp̄ri talis abstractionis.
N̄ prout dicitur, et recognoscitur n̄na ut posit̄us distincta ab inferioribus, potest n̄ ordina
ri n̄na ad ipsa per modum superioris: q̄ huius modi ordo ex tali cognitione n̄ resultat.
N̄ prout dicitur: talis ordo ē quā p̄t̄on p̄o libito inct̄us, adue superiora distinct̄ione n̄na
ab inferioribus: q̄ p̄mita tali distinct̄ione potest n̄na n̄ ordinari ad inferiora, et consequen
ter talis ordo necessario n̄ resultat.

Respondet n̄na Iustissimus Moneda distinguen-

do duplex numerus in abstractione positivus inct̄us possibilis, minus sc̄ licet ab abstractione,
et numerus comparationis, auct̄ que n̄am fieri universalem per cognitionem inct̄us po
sibilis n̄ quatenus abstractio ē, et que comparatio. Sed hec responsio contra nos n̄ mi
llitat. Nam concedit̄ auct̄ logicum fieri per adum inct̄us possibilis ut p̄t̄on ē simplicis
comparatio, et nil aliud intendimus. Id aut̄ huius modi auct̄ realiter inct̄e distinguen
ter, nec ex proposito q̄sumamus, nec recipimus in presenti. Id aut̄ per abstractionem positivam
inct̄us possibilis ponatur fundamenty proximū universali logicam prout dicitur: nam semel q̄
n̄na sit posit̄us distincta ab inferioribus ē p̄ximone capax recipiendi ordines superioris
ad ipsa, et hoc ē fundamenty proximū huiusmodi ordinis, seu universalitatis logicæ.

3^a Conclusio.

S.IV.

Vniversale logicum absolute fit per simplicem comparationem: Vniversale vero lo
gicum perfectum fit per comparationem compositam. 1^a pars conclusionis ē dicit̄
Thomæ p̄t̄ibus in locis p̄paratim op̄culo 55 ubi auct̄: universale ratiō n̄ in eo, q̄ ē in
animā, sed ex eo q̄ comparatur ad singularia; Et alio in loco loquens de resolutione universa
ralis logicæ inquit̄ inct̄us illam talibus n̄na inct̄e ratiō r̄cundum q̄ comparat̄ eam ad res
extra animam.

Sed ex p̄t̄ibus loquatur 1^a parte questionis 28 articulo 1° in corpore per hoc
verba: aliquando vero respectus sic attact̄us per ea, que dicuntur ad aliquid, ē tanty in ip̄a
ap̄t̄ent̄ione ratiōis comparantis unum alteri, sicut cum ratiō comparat homini ad auct̄m,
ut speciem ad genus: p̄ment̄ dicit̄ Thomæ auct̄ logicum fit per auct̄m comparantis uny al
teriy, et sic attact̄us ē comparatio simplicis: q̄ per simplicem comparationem fit universale
logicum.

Ratione proutur: hinc autem sic genus, et unum de logicum profectum, quando concipi-
 tur ut superior in ordine ad species; sic ita concipitur per simplicem comparationem
 per hoc sic ut in logicum. Maior supponitur, et minor proutur: hinc quia simplex
 comparatio iuxta omnes, est quae concipit naturam superioris in ordine ad inferiora:
 hinc etiam quia negat aut concipit eadem in ordine per aliquam cognitionem abstrac-
 tum in actus, ut proutur relatum; sic aliter nec comparatio composita delecta-
 tur. Et proutur: nam proutur ad comparationem compositam supponitur natura ap-
 ta esse in plures per modum relationis in inferioribus; sic deum concipitur na-
 turam cum tali aptitudine, iam intelligitur ut ordinata cum tali aptitudine, tan-
 quam superior ad inferiora: et proutur ad comparationem compositam, iam concipitur
 natura cum tali ordine; sic hinc modo ordo ponitur per simplicem comparationem.

Quod
 conclusionis conformiter addita capit 3. questione 1. proutur proutur: natura per fi-
 citur in ratione universali per comparationem compositam; et per talis comparationem sic
 ut in logicum profectum. An proutur: natura utalis per comparationem compositam reducitur
 ad actus; sic quilibet presentia per suam actus profectum; et natura profectum in ratione
 universali per comparationem compositam. Aliter est certa apud omnes: et natura pro-
 utur: natura proutur ad comparationem compositam tantum est predicabilis de incho-
 ribus, et apta esse in illis, et per comparationem compositam apta predicatur, et actus
 est in inferioribus; sic natura ut predicabilis est utalis in actu, et ut actus predicatur
 reducitur ad actus. Et sic. Proinde que dicta sunt questione citata proutur.

Solvuntur Argumenta.

§. V.

Magis ad proutur ut in logicum profectum hinc per abstractionem incho agentis,
 hinc per abstractionem incho possibile. Natura deputata a conditionibus incho
 viduandibus est una apta ad eveniendum in multis; sic hoc habet per abstractionem incho;
 1. Corpore natura: natura per abstractionem sic singulari; sic per abstractionem sic utalis.
 2. id est actu utalis, quod est actu intelligibile; sic natura per abstractionem sic actu intelligibile,
 cum relata obiectis incho; sic utalis. 3. natura natura realiter separata incho-
 laxibus, esse solita utalis; sic per abstractionem incho habet quod tunc habet a parte sui.

Ad arguendum distinguo maiori est apta solita rego maiori: hinc omnia solita, hinc omnia,
 concedo maiori. Itaque natura concipitur apta solita esse in multis, quando relata ad incho-
 rona

conceditur, ut in potentia ad actus \mathcal{P} unitatis: per abstractionem ex eo positum in se possibile
hi est apta esse in multis fundamentaliter proxime: per proximam fundamentaliter rem te:
per abstractionem in se a parte fundamenta magis remota: et a parte rei fundamenta
remotissime.

Ad confirmationem respondeo nam per abstractionem fieri unitate metaphisice,
et fundamenta logice in se esse explicita, non vero formaliter. Ad \mathcal{P} similia dico, quod ad
hoc ut natura sit intelligibilis ad se respicit quod sit unitas metaphisice. Ad \mathcal{P} cetera maiori, pu-
go minori. Nam natura separata realiter a singularibus est realiter relata ad ipsa per
relationem realem necessario resultantem ex fundamento, et sic relata vero rationi necessario
non resultat ex fundamento, sed ex natura per rationem separata a singularibus: quare nullus
fit argutus.

Replicatur: nequit cognosci natura ut positum abstracta a singularibus, quin cogni-
tata in ordine ad ipsa: et quoniam fiat unitas logice. Ansi quod natura: dam cognoscitur natura posita
in abstracta a singularibus tanquam ad suum finem, at tanquam in singularibus, ut si tibi ab-
tractionis: quod cognoscitur natura in ordine ad singularia tanquam ad suum finem.

Respon-

des distinguendo ante: in ordine ad ipsa ut intentiona, et ut finem ad quod per respectu
predicamentalis, nego ante: per respectu transcendentis, et ut finem agens abstractionis,
concedo ante: Ex quo constat solutio, per cognitionem enim positum abstractum nam a sin-
gularibus, cognoscuntur singularia, ut finem agens est natura abstracta, ad quod respicit respectu
transcendentis nam ad ipsa, non vero cognoscitur natura per predicamentali ter relata ad ip-
sa tanquam ad infirmitas, et ut finem ad quod, quod requiritur ad unitatem logicam.

Dices: natura

positiva distincta a singularibus per abstractionem in se possibile est una unitate positiva rationis:
quod una unitate unitatis logice formaliter talis. **R**espondeo distinguendo ante: una unitate po-
sitiva absoluta, et fundamentaliter proxime relata concedo ante: unitate relativa formaliter,
nego ante, et consequens. In response: natura positiva distincta a singularibus indifferens est ad hoc
ut recipiat relationem subalternitatis, et unitatis: quod si unitas logica est unitas relativa formaliter,
natura per abstractionem positum in se possibile non est realis ad se fundamentaliter proxime.
Consequens propositum: fundamentum proximum unitatis relatiouis est determinatum ad ipsa, non
indifferens ad aliam: quod si natura positiva distincta a singularibus indifferens est ad relationem uni-
tatis absolute, et subalternitatis, non est fundamentum proximum unitatis logice.

Respondeo distinguendo ante: et aut distincta positiva re habeat de se ad relationem

utilitati, et de materiali ad relationem subiectibilitatis, concedo an; ita ut ad utramque rela-
tionem de forti nego an. Explicatur: homo abstractus a p^o, et p^o, potest subici^{ri} aali, et
ad hanc subiectionem abstractio pertinet materiali, et habet, quia eum homo, a p^o et p^o nabi-
ta heretur aali subici potest; at vero ut homo de p^o, et p^o p^o dicitur abstractio ab ipso
de forti, et necessario requiritur: qd sufficit ut n^ona positio abstractio sit fundamentum pro-
rium utilitatis logicae. Praeterquam qd nullus est in concu^{si}o in eo qd n^ona p^o p^o p^o
capax recipiendi relationes utilitatis, et subiectionis, sit p^o p^o p^o utriusque funda-
mentum.

Argue: p^o contra 138 conclusionis partem. Vile logicum sit per actus, concordans n^onam
ut unam in pluribus; et ita concordans per comparationem compositam, et n^o per simplicem,
q^o n^o per hanc, et per illam sit vile logicum. Minor pro uatur: n^ona ut una in pluribus, est
n^ona identificate cum illis; et hoc sit per comparationem compositam. **R**espondent com-
mittitur. Autem ad utilitatem logicam, sufficit qd n^ona sit una in pluribus aptitudine, n^o t^o ac-
tus, et sit identificate cum illis, et actus identificate cum illis.

Iuxta n^onam autem doctrinam
respondeo: qd ad hoc ut n^ona utilis sit perfecta, et actualitate deest concipi ut actu una in plu-
ribus, et identificate cum illis: ut uero sit utilis in actu, sat est qd concipitur ut una in-
pluribus aptitudine, et ut identificate cum illis: ut uero sit absolute utilis, sufficit, qd concipitur ut
una in pluribus ab actu, et aptitudine propinquantibus, qd sit per simplicem comparationem.

Tandem contra 138 eundem conclusionis partem, ita potest argui: n^ona utilis n^o perfecta dum dicitur
minus utilis; sed per comparationem compositam n^ona dicitur minus utilis: q^o per comparationem compo-
sitam n^ona n^o perfecta. Minor pro uatur: n^ona aali per comparationem compositam determinatur
ad actus p^o dicitur de homine; sed n^ona eo minus utilis est quo magis determinatur: q^o per
comparationem compositam dicitur minus utilis.

Respondeo concessa minori, negando maiorem. Ad
propositionem dubiam maiorem: determinatur determinatione actuante, et per hanc n^onam
idem concedo maiorem: determinatione singulari n^ona, et deuenit eius utilitatis, nego
maioris. Nam enim ad actus p^o dicitur de homine, n^ona aali n^o sit singularis, qd dicitur
ut utilis; et p^o dicitur ut n^ona utilis contineri in potentia alicui species: quare talis
determinatio n^o minor, sed actus, et perfectio utilitatem. Deinde in materialitate, cuius con-
tra est est potentia, necesse est omnium p^o maiorem, et eamem perfectioris per unam deter-
minationem, et similem in potentia intellectiva, et utilitatem.

Respondeo: nāra uālis ex utriusq; simplici comparatione ē posse aloga attingibile; sed uāle
 per se aloga attingibile ē uāle perfecti. q̄ nāra h̄e perfecti uālis per simplicem comparatio-
 nem; q̄ per comparationem compositam n̄ perfecti est. **R**espondeo: concessa maiori, negando minori
 non ad ut uāle sit posse aloga attingibile, n̄ requiritur qd sit perfecti uāle, sed qd sit per-
 fecti instrumenti logicali, qd habet nāra superiora relata ad inferiora per simplices com-
 parationem.

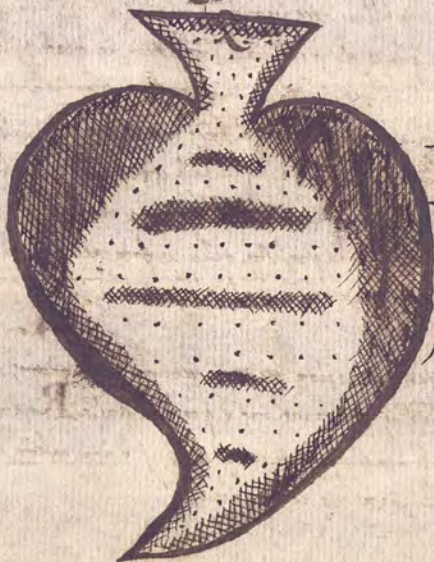
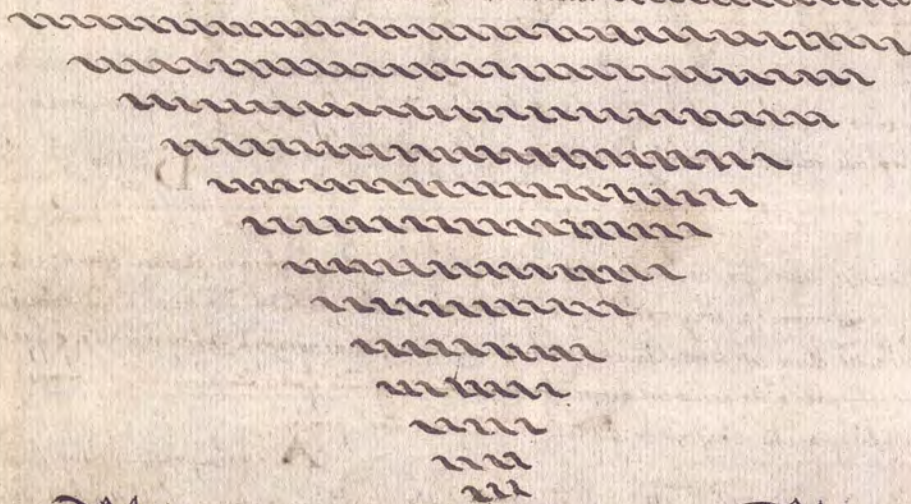
In surge: Uāle ē instrumenti logicali quia uāle: q̄ n̄ per simplices compara-
 tionem ē instrumenti logicali perfecti, etiam esse uāle perfecti. **R**espondeo: distinguendo autē,
 quia uāle, q̄ perfecti, q̄ praesens a perfecti, et in perfecti; concedo autē quia uāle per se per-
 fecti nego autē, et consequat. Itaque uāle actuali ē uāle perfecti; uāle uero n̄ ut actuali,
 nec ut actuali, sed ab utroque praesens, licet n̄ sit uāle perfecti ē perfecti instrumenti
 logicali, quia dicitur actuali completi posse ad aliud n̄ ordinatum.

Dicit: q̄ etiam nāra
 ut predicabilis, ut uālis in actu est perfecti instrumenti logicali, licet n̄ sit perfecti uāle:
 et consequenter pro ut sic esse posse aloga attingibile, qd ex ipso nego. **R**espondeo: etiam
 duxit nāra ad attingibile; actuali, praesens ad actuali, et totali n̄ ē posse aloga attingi-
 bile, sed deest esse determinate totali: q̄ uāle praesens a perfecti, et in perfecti n̄ ē per-
 se attingibile, sed deest esse determinate perfecti. sed uāle ex utriusq; simplici comparatione pre-
 cipiatur a perfecti, et in perfecti: q̄ pro ut sic n̄ ē posse attingibile.

Ad prius nego consequat. Non
 nāra ut predicabilis, explicat esse in ordine ad aliud logicali instrumenti, sed licet ad actualem
 predicationem, quoniam pro ut sic n̄ ē uāle perfecti, nec perfecti instrumenti logicali; nāra uero ut
 praesens relata ad inferiora per simplicem comparationem n̄ ordinatur ad aliud logicali instrumenti,
 sed praesens ad suum per modum praesentis; quare nulla h̄e praesens. **A**d 2° concedo autē, nego
 consequat: nāra praesens praesens a perfecti, et totali n̄ ē actuali logicali perfecti, licet praesens
 data a perfecti, et in perfecti, quare n̄ attingibile per se aloga actuali uero uāle logicali
 licet n̄ perfecti ē determinate perfecti, quia ut pote relatum ē completi, et ad aliud instru-
 menti logicali ordinatum, unde ē posse aloga attingibile.

Non quiescit. nāra per simplicem
 comparationem ē perfecti superiora respectu inferiorum; sed in hoc consistit perfecti ma-
 ior: q̄ nāra per simplices comparationem ē perfecti uāle. **R**espondeo: nāra perfecti per com-
 parationem compositam, q̄ per simplicem comparationem ē imperfecti, et perfectibilis; sed pro ut sic
 ē posse attingibile aloga: nāra q̄ totali nāra

Ad 19 dicit: qd ad hoc ut natura vitalis sit perfecta non requiritur qd sit perfecta simpliciter, sed in se
 requiritur qd sit actus per actum in predicamento, qd ante habet per comparationem compositam
 Ad 20 dicit qd ex eo qd per comparationem compositam natura predicatur, tantum requiritur qd natura sit
 predicabilis, et ut actus predicari sit potius imperfectus: natura autem ut formaliter existat per sim-
 plicem comparationem non dicitur de se esse predicabilem, nec appetit ad actum in predicamento
 quare pro ut sic non est potius imperfectus, nec imperfectibilis, sed ab imperfectione, in perfec-
 tibilitate patitur, licet potius dicat esse perfectum instrumentum logicum. Et hec de hac
 contraria, et de toto tractatu universali incommodum

TRACT⁹

107

IV⁹

DVNIVER⁼

SALIBS⁹

INPART^cVLARI⁹

SEV

D^RPAED^{ic}ABI⁹

LIBVS⁹

INCOMVNI⁹

IN OMNIBUS

IN

DEUS

DEUS

IN PATRI ET FILIO

DEO

DEUS PATER ET FILIUS

DEUS

IN OMNIBUS

Examinata nra, et causalitate utrum in comuni de ipis in particulari, seu de predicabilibus prout in institutum exactatum, cuius Autor fuit Porphyrius paria Iam, natione Lemus, professione neoplatonico Chalcidius, postea Apollonia, et accedimus Christiani nominis hodi, Magister Caius in Romani Parisiis, cuius rogatu hunc edidit Libellum, quem Zagogen appellavit, tanquam introductionem ad Libellum Categoriarum, prout predicamentorum Aristoteles, licet tamen Porphyrii nomen tanquam fidei catholice Apollonia, Leonimo, et Augustino sit exorum, cuius tamen Zagogen, seu Libellus predicabilium compositus in cholis receptus est, quod et nos communiter consensue adherentes prestare conavimus. Prout tamen quam de predicabilibus disputat in sua distributa agamus, de ipis in comuni de hiis quaedam resolvere oportet, Caput I. De predicabilibus

CAPV. D. I.

DE PRAEDICABILIBUS IN COMMUNI

Predicabili in communi, tanquam in predicabilia particularia dividitur, vigentur, Species, Differentia, proprium, et accidens, et antequam de ipis in communi agamus praenotare oportet conditiones aliquas ad rationem veri predicabilis communiter assignatas. 1^a quod sit unum simpliciter, defectu cuius eadem equivocata, et analoga predicabilia non sunt. 2^a quod non sit negativum, ut non homo, quia ratio deest examinatus dicere deest. 3^a quod sit quid completum, cuius defectu excluditur a ratione predicabilis omnino, et alia incompleta. 4^a quod sit quid completum, quia complexa veritate simpliciter non dicuntur. Quibus sup

Quibus suppositis aliqui disputant an predicabilia sit pars veri. In quo improbari non oportet, cum ex dictis satis constet predicabilia esse proprietates unitali, siue ab ipsa derivata, tamen ex praeterea, siue de novo supra unitalitatem confecta. Quare supposita definitione predicabilis tractatu praecedenti tractata, ad alia accedamus. 1^a 1^a Item sunt predicabilia

QUESTIO. I.

QUOT SINT PRAEDICABILIA

Licet Porphyrius quinque tantum predicabilia assignaverit, non habent, quae a seorsum esse plura, quam quinque: nec qui affirmant esse plura, et quibus alij tantum duo

Alij vero quatuor predicabilia arguunt, cum Posidius tamen, et communi consensu Philo-
sopho. utriusque nostra Conclusio. § 2

Nra Conclusio.

Predicabilia sunt tantum quinque. Et expressa mens principis Posidij ita ad-
S. II. Principalem loquentis: cum necessarij sit Casus ad predicamentorum notitiam
quid non sit genus copiosior, quid differentia, quid species, quid proprium, quid accidens
et cetera. Hanc eandem divisionem arguat Tribus Thomae 1° contra gentes capite 32
ubi habet: omne quod univoco de pluribus predicatur, si genus, si species, si differentia, si
proprium, si accidens: § et e mente utriusque constat conclusio nra.

Quis ratio ysona-
ten. dicuntur predicabilia, nimirum eo diverso modo predicandi; sed modi predicandi sunt quinque,
et non plura: § et praedicta. Minor propositio: nra ratio, si predicatur de inferioribus essentialiter, si acci-
dentia? Si essentialiter, si predicatur ut nra determinavit, et praedicta, et sic est genus. Si to-
ta essentia perfecta, et sic est species. Si nra perfectior, et factus differens, et sic est differentia. Si
vero predicatur accidentaliter, si predicatur et naturaliter dimanans ab essentia, et sic est proprium, si
predicatur ut omnino contingens ad utriusque subiecto, et sic est accidens: § modi predicandi sunt
quinque, et non plura: § et praedicta.

Confirmatur: in dictis ad formanda predicabilia desunt fun-
damenti expressiva; et in comparito, si ratio datur materia, quae nimirum genus, forma, et quae
nimirum differentia, essentia constituta ex materia, et forma, quae desunt species; variis ab-
essentia dimanantes, ex quibus proprium; et denique accidentia communia predicamentalia, ex
quibus accidens determinatur: § predicabilia sunt quinque, et non plura. Solvuntur obiectiones. § 3

Solvuntur Obiectiones.

Obiectio 1°: tot sunt praedicta, quot fuerint modi predicandi, sed modi predicandi sunt
S. 3. decem: § et praedicta. Maior est doctrina nra, minor propositio: modi predicandi sequi-
entur modos essendi, sed modi essendi sunt decem: § et modi predicandi. Minor propositio:
nam decem sunt predicamenta primo dixerunt: § totidem sunt modi essendi. Respondio con-
tra maiorem negando minorem. Ad propositioem distinguendo maiorem: sequantur modi essendi praedi-
camentalia, et in esse essendi, nego maiorem: predicabilia, sed pro modo superioris in inferioribus conce-
do maiorem; et eodem modo dubitanda minori, nego consequenter. Praedicta, si quae predicabilia sequi-
entur ad diversa modos essendi, non absolute, et secundum diversum essendi praedictationem, in quo

diversitas predicamentorum consistit; sed unice requiritur modus essendi naturae prout superioris in inferioribus, qui quum plures tantum est

Obiectum 2°: individuum vaguum ut hic homo delectabilis predicatur. Et est predicabile, sed non pertinet ad aliquod ex assignatis; et ad aliud. Quia plura sunt quam quinque. Nunc prout dicitur: si ad aliquod ex quinque pertinet, maxime ad speciem; sed ad hanc non pertinet, cum speciei proximalis ab individuo. **I**uxta communem Thomisticorum doctrinam respondetur: individuum vaguum non constituitur aliquid predicabile, eo quod si dicitur prout particularis natura, sed unice maxime ad alia predicabilia pertinentia significat sub alio peculiarissimo modo, unde rem non reducit ad aliquid prout, ex quo enumeratis; et ita hec predicatio Pauli est ad hoc: reducit ad genus, et ita Paulus est hic homo, ad speciem. Unde respondetur potest individuum vagum non esse predicabile prout natura superioris de inferioribus; quia cum differentibus individua sunt primo dicitur, requirit ab eis abstrahi aliqua ratio univoca, et predicabilia: quae prout assignate tantum sunt identica et materialia non tamen formaliter, cum predicatio formalis exigit prout rationem univocam adhaerentiam.

Obiectum 3°: hec predicatio homo est existens, est repetitione de intentione, et tamen non generis, speciei, differentie, aut propriae, cum predicatio necessario subiecto non conveniat; nec aliter est accidenti cum existens non potest adesse, et abesse ab homine, abque illius corruptione. **R.** predicatio illam esse accidentis quoniam predicabilis; quia licet existens non possit abesse abque corruptione propria subiecti bene tamen abque metaphisica. **S**ubiectum etiam proprietas posse abesse abque metaphisica corruptione subiecti. **S**ed 4° et 5° predicabile sunt idem, sed hoc non prout dicitur existens predicari de homine ut accidenti. **R.** quod licet proprietas actu possit abesse, tamen quo ad existentiam abque corruptione metaphisica subiecti: accidenti vero constitutione 5° predicabile adesse et quo ad existentiam potest abesse abque metaphisica corruptione subiecti. Et ideo nulli inconueniens requiritur ex illatis.

Obiectum 4°: omnis predicatio aut est essentialis, aut accidentalis: prout dicitur est actualis predicatio; et predicabilia sunt duo, cum predicatio sit actus predicabilis. **R.** essentiam duo in specie sub altera, scilicet in modis predicandi essentialiter, et accidentaliter; species autem sub altera, seu modis predicandi essentialiter dividitur inter species infirma, et modus predicandi accidentaliter in duas, quare predicabilia in specie infirma sunt quinque. **D**icitur 4° et 5° predicabilia non distinguantur essentialiter; sunt duo prout dicitur in specie infirma. **N**on patet ex eo, quod uterque predicatur in quale, et accidentaliter. **R**espondeo propriam predicari in quale omnino necessario, et essentia conexo uno; accidenti vero commune in quale omnino contingente, quod ut patet et modis predicandi

essentialiter dicuntur conueniant. 1. 2. an uale sit Genus ad quinque predicabilia. §. 1.

QVÆSTIO. II.

An uale sit genus ad quinque prædicia

§. I.

Non procedit huius denari, quæ de nominantur uale, cum certis sit non conuenire in ratione uale tanquam in conceptu generico; sed quinque uale, an quinque prædicia forlicet sumpta, et inter se specie dicuntur, conueniant uniuersæ in ratione uale tanquam in conceptu generico? Hæc aliqui negant, nobis tamen in negabile uidetur. quare sit. Nra conclusio §. 2.

Nostra Conclusio.

Vale est genus ad quinque prædicia. Prouatur: genus est quod predicatur uniuersæ in quibus pluribus differentibus speciebus; sed prædicia differunt speciebus, et uale predicatur uniuersæ in quibus de illis; ergo uale est genus ad quinque predicabilia. Minor quoad hanc partem est certa, cum prædicia habeant modos predicandi essentialiter specificè dicuntur. Item ad 2. partem prouatur: prædicia essentialiter sunt uale; ergo uale predicatur in quibus quæ predicabilia sunt. Sed autem predicatur uniuersæ prouatur: ratio uale simpliciter participatur a quinque predicabilibus, tanquam predicatur in quibus simpliciter conueniant; sed huiusmodi ratio uniuersæ potest predicari de quinque predicabilibus; §. 2. hinc obiectos

Soluntur Obiectiones.

Aluntus magnus, Onta, et alij oppositi sententes ita obiectant 1. genus equaliter participatur a speciebus; ratio uale equaliter non participatur a quinque predicabilibus; ergo uale non est genus respectu illorum. Minor prouatur: uale est unum in multis; sed quinque prædicia non sunt unum in multis equaliter; §. Minor prouatur: genus, speciebus et differentia sunt in inferioribus essentialiter, propriè uero et acciden; accidentaliter; §. Præterea: Genus est in multis speciebus; species distinctis in multis numeris; ergo non sunt equaliter in inferioribus.

Ad aspectu concessa mai. Distingo minor equaliter non participatur, in equalitate orta ex ratione communi uale, nego minor; orta ex ratione particulari, concedo minor. In equalitate ipse prædicia uale orta ex ratione differentia ipsarum, inquantu scilicet talitè tali modo predicantur, et ita non conueniant, sed differunt: non autem orta ex ratione communi uale, in qua prædicia uniuersæ conueniant, cum cum quilibet ex illis sit unum in multis.

Dices: modus predicandi essentialiter et modus predicandi accidentaliter non requirunt

unius ce conuenire, si ead modis erondi possit, et modis unius in alio uniuoce n̄ conueniente
 § unio requit uniuoce pro modum generis de quinq; predicabilibus predicari. Præterea: respec-
 tu substantiæ, et accidentis nihil datur uniuoce commune; sed quædam prædicta sunt substantia
 et alia accidentia: § idem qd prius

Respondeo modum predicandi essentialiter, et modum predicandi
 accidentaliter unius ce conuenire, quia licet modi erondi possit, et in alio n̄ conueniant uniuoce abso-
 lute, et in esse entis, bene eadem forlita, et per modum superioris intentionis inferioribus. Et similitudinal
 2° dico: respectu substantiæ, et accidentis in esse entis, nihil reale datur uniuoce commune: respec-
 tum substantiæ, et accidentis prædicti datur aliquid rationis commune uniuoce, quia pro ut sic dicunt
 præta secundo intentionalia in quibus uniuoce conueniunt.

Objecti 2° a multiplici inconueniente
 1° quia sequeretia omnia prædicta pertinere ad 2° predicabile, eo qd omnia erent species respectu
 unius ut n̄s consequenterque etiam genus et genus esse species qd implicat. 2°: sequeretia datur
 genus ad genus, cum unio erent genus ad 2° predicabile, qd etiam genus e. 3°: unio erent superioris, et
 inferioris respectu ead dem predicabilis, nempe generis. 4°: prædicta n̄ erent tantum quinq; quia præ-
 ter quinq; a nobis assignata daretur alia, nimirum unio erit n̄ qd etiam erit predicabile, et
 a quinq; assignatis distincta

Ad 1° inconueniens respondeo: quinq; prædicta omnia consequenterque
 et genus pro subinduce 2° intentionis species substantiæ, in quo sensu unio erit de illis predicabilibus: n̄
 t̄m habent ratione species substantiæ, quatenus unio erit sunt, et pro ut sua intentione respectu unio
 ad hoc distincta. Et intentiones requiruntur. Ad 2° dico: nullus esse inconueniens datur genus ad genus
 n̄ ad genus ut genus e forlita, sed in ratione species substantiæ, que subinducit potest respectu unio ut
 sic.

Ad 3°: unio erit superioris et inferioris, secundu dices, ad 2° intentiones qd n̄ implicat. Et non supe-
 rius respectu generis 2° predicabilis, ut sub inducitur 2° intentionis species substantiæ; et cum aliis unio
 etiam habeat suum genus, etiam potest subinducere 2° intentionis species substantiæ, et esse inferioris res-
 pectu illius, in quo nulla e implicatio. Ad 4° dico: qd licet unio erit n̄ predicabile per modum gene-
 ris, n̄ t̄m constituitur predicabile distincta a quinq; assignatis, quia ab ipis specie n̄ distat. C. 2° de genere

CPVT II. D. GENER

Cum inter prædicta omnia genus 2° obtineat sed; prius de eo intentiones disputabim.
 § (inquit Porphyrius) triplex ratio accipi potest. 1° pro origine aliorum propter, quod bonu

De Patre nro **Benedicto** inquit **Gregorius Magnus** liberacione penitus, et in provincia Nivaria ortus
et Virgilius Stalla Zocis penus appellatur dicens:

Italiam **quarto** **Patriam**, & **Jenus** a **Joue** **summo**.

2° accipitur pro origine Patrie, ut inquit **Beta**. **Mantua** **me** **genuit**.

3° denique accipitur pro genere loci qd impresenti ita definitur **Psychicus**: **qd** **psychicus** **est** **de** **plu-**
ribus **dispositibus** **speci** **in** **eo** **quod** **quid**. **Psychicus** **quid** **in** **presenti** **et** **alibi**, **qualiter** **notari** **pos-**
set **dispositibus** **repositis** **inter** **has** **duos** **quid**, **et** **quale**. **Psychicus** **ipsum** **inquit**, **et** **psychicus** **est** **sub-**
liter, **et** **per** **modum** **perse** **stantis**, **ut** **patet** **et** **homo**: **psychicus** **autem** **in** **quale** **et** **psychicus** **per** **modum** **al-**
terius **ad** **iacentis**; **ut** **videlicet** **Prus** **et** **albus**.

Ex **quo** **inferas**: **genus**, **et** **species**, **cum** **essentia** **aliter** **predicentia**
tur, **psychicus** **pari** **inquit**: **proprie** **vero**, **et** **sacile** **deni**, **cum** **contingit** **contra** **psychicentia**, **pari** **in** **quale**:
diffinitio **autem**, **cum** **esset** **a** **parte** **re** **pari** **essentia**, **et** **esset** **alibi** **significetur** **ad** **modum** **aliter** **ad-**
iacentis **psychicentia** **in** **quale** **quid**. **Juane** **ex** **parte** **rei** **significetur** **psychicentia** **essentia**, **et** **acciden-**
taliter **ex** **modo** **significetur**. **quibus** **supra** **his** **fig. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.**

QVÆSTIO. I.

An **definitio** **generis** **tradita** **a** **Porfidio** **s** **recta**?

S. I.

Definitione supra tradita procedit contra **generis**, quæ **superius** **n** **esse** **esse** **esse**
essentia, **sed** **psychicus**, **ut** **potest** **essentia**, **re** **proprietate** **generis** **explicentem**. **Con-**
com **ipsum** **Psychicus** **consonus** **taliter** **definitio** **et** **legitima** **ad** **modum** **aliter**, **vero** **excepto**
Laurentio **balæ**, **qui** **potius** **grammaticaliter**, **quæ** **logice** **procedens** **oportet** **tueri**; **cum** **conveni-**
men **consonu** **re**. **Nota** **Conclusio** **paræ** **re** **secundus**.

Nostra Conclusio.

S. 2.

Definitio generis a Porfidio tradita **ultima** **et** **procurata**: **illa** **et** **recta** **definitio**, **quæ** **explicat**
definitio, **per** **genus** **et** **diffinitio**; **ita** **se** **habet** **definitio** **tradita**: **et** **legitima** **et**. **Mox** **pro** **pro-**
sonus **per** **predicam** **convenit** **cum** **alij** **psychicabilibus**, **quibus** **diffinitio** **per** **alij** **particularis**, **nam** **per** **per**
et **predicatur** **duplex** **est** **diffinitio** **specie**, **sed** **diffinitio** **numero**; **diffinitio** **vero** **proprie** **et** **ac-**
cedens **et** **psychicentia** **inquit**, **et** **in** **quale**: **et** **per** **taliter** **definitio** **explicat** **definitio** **per** **genus** **et** **diffinitio**
et **legitima** **sub** **ventura** **obiectione**.

Solvuntur Obiectiones.

S. III.

Arguitur 1° genus supremum predicatum de pluribus differentibus generibus: q^d dicitur genus, q^d n^o predicatum de pluribus differentibus specie. An^o rationem: substantia predicatur ab corpore, et inorganico; et hoc different^r generis: p. Confirmatur 1°: ista pp^one vocatur: substantia est genus: animal est genus: planta est genus, et cetera; sed hoc omnia in unum genere different: p. 2°: genus est predicatum de pluribus differentibus numero ut in his predicacionibus Paulus est animal: Paulus est animal; q^d n^o recte dicitur genus per predicatum de pluribus differentibus specie.

Ad arguitur respondetur: Genus supremum predicatum de pluribus differentibus genere, n^o quid^{am} ut differentibus genere, sed differentibus specie: nam ea que sunt substantia genere respectu suorum inferiorum, sunt species subalteras respectu generis supremi; et ita genus supremum de illis predicatur. **A**d confirmatur 1° dicitur predictas pp^one n^o est predicatum generis primi predicabilis sed accidenti quanti predicabilis: quare h^{ec} omnes pp^one solum sunt ut in eis accidenti et de nominatiis. **A**d 2° dicitur genus predicatum de pluribus differentibus numero mediis n^o in uno immediatis; nec hoc explicari deest in definitione generis, cum predicabilia apud Socraticos, n^o constituantur per ordinem ad finem medietatis, sed in mediatis, quales sunt species respectu generis, et individua respectu speciei.

Arguitur 2° Laurentius Valla: quidquid definitur deest cui species, quia sub genere continetur deest; sed genus n^o est species: q^d requirit definitio. Confirmatur: Genus requirit definitio per se ipsum; sed substantia per se ipsum definitiva, cum definitio trahi deest per genus, et differentibus: q^d. **A**d arguitur respondetur: q^d quidquid definitur deest esse species metaphisica, constat sicut et tanquam ex partibus, ex genere, et differentibus: n^o autem deest esse species logica, et substantia trahi: et hoc secundum repugnat generi, n^o autem primis. **A**d 2° dicitur: genus in communi definitio per alium genus in particulari; sicut in remissis definitionibus in communi definitio per definitionem in particulari; et ita idem per se ipsum n^o definitur, processus que in inferioribus existant.

Arguitur 3° differentia subalterna predicatur de pluribus differentibus specie, et in quibus uti dicitur homo est sensibilis, Leo est sensibilis: q^d definitio generis convenit aliis a definito. **S**i respondetur differentia subalterna predicari in quod ex parte rei significat, et in quale ex modo significandi, cum n^o predicatur substantia, sed adiective. Contra insurgit: eo differentia predicatur in quale, quia predicatur et forma actuare subiectis; sed hoc etiam modo predicatur genus: q^d genus n^o predicatur in quod ex modo significandi. Miror proutur: in hac predicacione homo est animal;

in qua genus est præteritum; sed prædicatum habet ut forma respectu subiecti: g.

Ad oppositum
obtinere responsum est: ad confirmationem dico: quod licet genus in actuali prædicatione sit forma subiecti; non tamen est forma incompleta prædicatum subiecti, et illi adiacens; sed unice dicitur forma, quia determinat præteritum ad hanc, et illam speciem differentia unice præteritum determinat præteritum ad hanc, et illam speciem, habet esse formam prædicatum subiecti, illi quæ adiacentem: quare ex modo significandi prædicatum in quale, non autem genus.

Adversus denique:
prædicatum de pluribus differentiibus specie est differentia accidentalis, et est ratio eorum: g. prædicatum differentis non explicat genus prædicatum differentis, et essentialis. Atque prout dicitur: illud dicitur in modo prædicandi solum habet et ex parte facti, non autem ex parte prædicabili: g.

Be. illam differentiam etiam ex parte prædicabili se habent; nam idem est prædicatum de pluribus differentiibus specie, ac prædicatum incomplete. **S.** dicitur: genus prædicatum ut totum iuxta statum dicenda: g. non incomplete, sed complete, sicut species. **R.** respondet: genus prædicatum ut totum potest dicitur partem essentis pro eo presso, et aliam pro implicito: species vero prædicatum dicitur totum essentis pro eo presso, et illud dicitur species prædicatum complete, genus vero incomplete. **P. R. V.** in definitione generis? prout dicitur

QVÆSTIO. II.

Quod sit definitio in definitione generis?

Præmittuntur aliqua,

& referuntur

Sententiæ.

S. I.

Autor quidem supra nomine dicitur ab Obiido rudiſſimo curie vero inquire-
re in rebus quod sit definitio in definitione generis. **S.** licet enim inquit accedens im-
plices quædam interrogare solemus quis sit Patet filioꝝ Zaldæi, quænam sit
hic Actus? potest esse definitio in definitione generis, nisi genus; sed ne melius inspecta queri-
tum, non sine, sed diligenti discussionem dignum est. Inquisitur enim, quodnam sit subiec-
tum, cui hæc definitio præteritum conveniat. Quam difficultate ut præcipiam, nota est: quod cum genus

hic conceptus accidentale suo imperat, subiectum scilicet, et per hoc idem nāam per magis
 subiecti, et 2^a intentionem, aqua nāam denominatur genus per modum formę
 et nō procedere de nāam, et 2^a intentione nōam, et reparatim sententia quę Nota 2^a: debi-
 pro ut sic certum ē necessarium esse genus: tantum q̄ procedit de nāam, et 2^a intentione
 sententię concordantem. Et pro ut sic ad hoc tripliciter considerari possunt, nimirum, nāam in re-
 to pro ut connotat in obliquo 2^a intentionis generalitatis. 2^a. contra: 2^a intentio in re-
 to pro ut dicit in obliquo nāam. 3^a. appropinquat ex nāam, et 2^a intentione utraque in re-
 to. In-
 quiait q̄ presentis difficultas, an definitum in definitione generis sit genus pro ut dicit nāam in-
 re-
 to, et 2^a intentionis in obliquo, an pro ut dicit 2^a intentionis in re-
 to, et nāam in obliquo;
 an vero pro ut in re-
 to dicit utraque partę. Nota 3^a: qd licet titulus de definito generis
 tantę inquitat, difficultas t̄m communis ē, nō tantę in alijis predicabilibus, sed et in quę-
 cunq;ue alio concepto accidentali.

Quibus prenotatis 2^a intentio tractat de finitua sorte
 (de quo procedit difficultas) esse nāam in re-
 to connotando 2^a intentionis in obliquo. Sic Jo. laterus ques-
 tione 2^a premissis auctora, Paulus Bericetus, Josui sequitur Anaxagora. 2^a eo opo. Leo tractat de
 finitua sorte hęcus definitionis esse 2^a intentionis in re-
 to connotans nāam in obliquo. Ita Car-
 tanus Capite de ente, et entia, Magister Joannes a sancto Thoma, Anaxoo, Lombos, Pilius et Lu-
 queo citas, et sequitur Colegij complutense in presentis questione 3^a. 3^a denique medij tenet
 auctora definitionis hęcus definitionis esse conceptum dicens in re-
 to tan nāam, quam 2^a intentio
 nō. Ita Capreolus in 2^a distinctione 8^a. Murcia in presentis, Rubius, Cabero, Patro Obiedo, son-
 tes uera 4^a. legij punto 1° numero 15. Hanc etiam sequitur, et illustrat nāam Albertus
 Morela disputatio ne 4^a questione 1^a. Nāa conclusio §. 2.

Nostra Conclusio.

§. II.

Definitum sorte in definitione generis nō ē nāam in re-
 to connotans 2^a intentionem
 nec 2^a intentio in re-
 to connotans nāam, sed ē genus pro ut utraque partę dicit in
 re-
 to 2^a partę conclusionis ratione generata; illud ē definitum in generis definitione, cui genus
 et essentialiter convenit predicari de pluribus; sed hoc nō convenit per se, et essentialiter nāam in re-
 to,
 ut connotat 2^a intentionem q̄. Major ē verba, minor generata; nāam ad hoc connotat
 2^a intentionis, tantum denominative, et accidentaliter convenit esse genus, et predicari de
 pluribus; ut patet in his predicacionibus: ait ē genus, ait ē qd predicatur, que sunt accidentis
 quęnti predicabilis; q̄ nāam ut connotat 2^a intentionis nō convenit predicari de pluribus per
 se

Communis responsio est, quod licet predicari de pluribus non conveniat per se, et essentialiter natura
 que substat specificationi et intentioni: bene tamen natura ut substat et intentioni de duplicati et
 formaliter. Sed contra: natura ut substat et intentioni de duplicati, sicut in recto et intentioni,
 in se ipsum: quod conuenit de utriusque per se in recto et quod per se essentialiter predicatur.
 Si vero: quod natura in recto non predicatur essentialiter, sed accidentaliter. Pro eo conuenit: per maxima-
 tionem cuius natura essentialiter predicatur et intentioni: quod si hoc non importatur in recto, natura
 non habet rationem cuius essentialiter predicatur: quod.

Secundo: licet partes ut substat formaliter ad-
 uerbi sit essentialiter id quod habet aduersionem, non tamen discrepat ueram partem, et essentialiter, sed
 accidentaliter, et ratione alterius quod ponitur, licet natura ut formaliter substat per generalitatem, et essen-
 tialiter id quod habet per se ita non tamen predicatur de inferioribus partem, et essentialiter, et acci-
 dentaliter, et per aliud. Denique: hec propositio est falsa: subiectum generalitatis est subiectum generis; hec
 autem est uera: subiectum et generalitatis est generis: utique quia generis est dicitur subiectum, et generalitatis
 quod conuenit generis non saluatur precise in natura, ut substat formaliter et intentioni: quod natura ita, un-
 quia non est definitio in genere definitionis.

2^a pars conclusio non in hunc modum ratione prouatur:
 definitio essentialis huius definitionis est quod predicatur de pluribus differentiibus speciebus, et intentioni
 ut connotans naturam non est id quod predicatur de pluribus differentiibus speciebus: quod non est definitio in hac
 definitione: minor prouatur: 2^a intentio ut connotans naturam tenet et ratio, quare predicatur natura,
 licet id quo natura predicatur: quod non est id, quod predicatur de pluribus differentiibus speciebus.

Confirmatur 1°

2^a intentio ut connotat naturam recte, et expressit definitum per hoc quod sit ratio facti, qua natura predicatur
 et hec definitio proutur definita, ad definitionem generis tradita a philosopho: quod. **Confirmatur 2°**: etiam
 non 2^a intentio per impossibile natura separabilis, ad hoc connotare naturam, licet in tali casu non ut ge-
 neris, sed generalitatis: quod idem dicitur est de 2^a intentione conuenit cum natura, ut illam tantum con-
 notat.

Respondent comites Thomae in definitionibus concretarum accidentalium non dari definitum
 in se ipso, sed forte quo, ad que adeo solam 2^a intentionem in recto esse definitum essentialis huius
 definitionis. Sed contra 1°: implicat in concretis accidentalibus dari definitum quo, et non defini-
 tum quod: sicut solutio. Ad prouatur: definitum quo est id quod aliud definitum, et implicat dari
 id quo aliud definitum, quam illud aliud sit id, quod definitum, et conuenit de definitum ut quod:
 quod. **Contra 2°**: idem in concretis substantiabilibus datur definitum quod, quia eorum partes non
 unum

per modum actus, et potentie ut inpositum substantiali conditione; at partes concreti
accidentali etiam univociter per modum actus, et potentie ad concretum accidentali conditione.

Thom. 2°

3^a igitur pars conclusionis que apex est prout ex: ex libro 7° Thomae 2° metaphisice lectione

- 1^a accidet: accidentia n̄ habent esse nisi per hoc qd̄ insunt subiecto, et per hoc oportet, qd̄ subiecto
- 2^a in definitione accidenti ponatur quando que quidem in recto, quando que uero in obliquo. In-
- 3^a recto quidem, quando accidens significatur in connectione ad subiecto, ut cum dico, homo
- 4^a est natus curbari: quando uero accidens significatur per modum substantie in abstracto,
- 5^a tunc subiectum ponitur in definitione eius in obliquo, et eundem modum est curbari
- nati: q̄ ex mente dicitur Thomae de 2^a intentione, siue aliud accidens, definitur in abstracto
- dicit subiecto in obliquo: dum uero in concreto, dicit subiecto in recto, et in presentem
- definitur accidens in abstracto, et in concreto: q̄ tan subiecto, que 2^a intentione in presentem
- in recto in tali definitione

Ratio conclusionis colligitur ex dictis, et sub hac forma se produ-
cipotest: id est definitio in definitione generis cui pars, et essentialiter conuenit tali defini-
tio; et hoc est concretum dicitur in recto nati, et 2^a intentionem: q̄. Prout ex minor: definitio ge-
neris conuenit parti, et essentialiter ei qd̄ essentialiter predicatur de inferioribus, scilicet
ut quod; scilicet n̄ habet concretum prout in recto dicitur utranque pars: q̄. Prout ex minor:
2^a intentio est ratio qua, seu id quo nati predicatur essentialiter: q̄ nati in recto prout dicitur
2^a intentionem in recto est id, qd̄ essentialiter predicatur de inferioribus: q̄.

Confirmatur in pre-

sentia definitio generis in concreto: q̄ prout dicit partes ut intrinsece unitas; et n̄ dicit par-
tes ut unitas intrinsece, quatenus dicit nati, ut connotans 2^a intentionem, nec prout dicit 2^a
intentionem ut connotans nati: q̄ prout dicit utranque pars in recto. Minor substantia, quia
est difficultas prout ex: sola connotatio n̄ est unio intrinseca, alius ut ratio connotans fit connotatio
intrinsece unita. Rursus: 2^a intentio in abstracto connotat nati eum dicit in heretico latet
radicalis in subiecto; et tunc 2^a intentio abstracta a subiecto n̄ est illi intrinsece unita, q̄ nati in recto
connotans 2^a intentionem, nec 2^a intentio in recto connotans nati dicitur intrinsece unionem
extrinsecam, consequenter que nec conuenit hoc concretum genus ut pote adequatum, et intrin-
secum.

Dominique hec pars conclusionis prouari potest prout ex: prout ex aduersatione fun-
damentis. Ideo concretum dicitur utranque pars in recto nequit in definitione generis

quia ex rebus per se existentibus adducuntur predicamenta, quales sunt natura, et 2^a intentio, et potest
 substantia, et accidens nequit resultare unumquodque unice definitione definitibile; et hoc est
 falsum. Minor probatur 1° ex Nino Thoma auctore, quod quando species sacramentalibus
 conceptis ueris generantur; quodlibet generat uices materiam 2^a; et ex illa, et forma substantiali
 fit unumquodque; et quodlibet, et forma substantiali non sunt eadem, sed dicuntur predicamenta; quod

2° ex humanitate Christi Domini pertinentem ad predicamenta substantiam, et ex substantia diuina
 sub nullo predicamento contempta resultat unumquodque generat; idem quod prius. 3° Unumquodque fit ex
 partibus que se habent per modum actus et potentie; et ita et habent naturam, et 2^a intentionem sumpta
 in recto, cum 2^a intentio actus, et perficitur naturam, et natura perficitur, et actus; quod. Nini
 que iuxta diuina Thomam loco supra allegato ex substantia, et accidentibus sunt unumquodque per accidens
 licet cum aliis; quod unumquodque generat; et natura, et 2^a intentio sunt in recto se habent tanquam
 accidens, et substantiam; quod ex eis resultat unumquodque generat.

Solvuntur arguta contraria.

§. 3.

Arguitur 1° in fine 2^a intentionis; ex dicto Thoma opusculo 42 dicitur: quod autem dicitur, quod
 natura predicatur de pluralibus, sensus est, quod non pro ut subest 2^a intentioni est que predicatur.
 natura in recto pro ut dicit 2^a intentionis in obliquo est definitio in definitione generis. **Re.** Ange-
 licus Precipuum in his uerbis solum ardeat natura in recto pro ut subest 2^a intentioni sed de
 re, hoc est, pro ut dicitur eorum in recto 2^a intentionis esse quod predicatur de pluralibus; et consequen-
 ter definitio huius definitionis esse concretam utramque partem importari in recto.

Arguitur 2°:

ratione: definitio generis conuenit naturam in recto et constantem 2^a intentionis; quod natura in recto ut con-
 uenit 2^a intentionis est definitio in definitione generis. **Ad** probatur: non conuenit definitio gene-
 ris, quod essentialiter predicatur de speciebus; et sola natura, non autem 2^a intentio predicatur de speciebus:
 sola enim natura actus, non autem 2^a intentio de homine predicatur. **Re.** regardans, ad probatio-
 nem contra maiorem, distingo minorem quod ad 2^a partem: non autem 2^a intentio ut quod, concedo minorem: ut quod
 nego minorem. Cum igitur 2^a intentio sit id quod natura constituitur in actuali predicatione de imperio-
 ribus, ipsa natura in recto dicitur eorum in recto 2^a intentionis, et que essentialiter ut quod de imperio-
 ribus predicatur.

Replicatur: 2^a intentio non est id quod natura essentialiter predicatur; quod sola natura in recto est id

qd predicatur essentialiter. An pro natura: eatenus natura predicatur, quatenus e de essentia inferiorum cum eis que identificatur; sic 2° intentio n e id quo, seu ratio quare natura e de essentia inferiorum cum illis que identificatur; ratio e ratio qua natura ut distincta ab inferioribus ab ipsa reflexetur. In primis arguitur, et replica manet. Arguitur quia natura ut dicit de consuetudine 2° intentionis nec e de essentia inferiorum, nec cum eis identificatur: qd natura n ut connotat, sed secundo se sumpta, e id qd predicatur, et dicitur.

Omni igitur alij resolutionibus respondendo repando ans: ad probationem concessa modo si dicitur minor n e id quoniam e metaphisice, et fundamentalitate essentia inferiorum concedo minor: scilicet logica, et per modum generis, pro modo minor. Natura enim eatenus predicatur, quatenus e de essentia inferiorum, n quidem pro ut per inferiora contracta, seu metaphisice, et fundamentaliter, sed logice, scilicet, et per modum generis, quatenus scilicet natura per 2° intentionem, nempe per comparationem compositam constituitur actu vera in multis, et e essentialiter in illis per modum predicati superioris, quare 2° intentio e id quo natura de inferioribus essentialiter predicatur; natura vero pro ut 2° intentionis dicit in recto e id quod essentialiter predicatur, et dicitur.

Arguitur 3° in favorum Thomistarum ex dicto Thoma 2° metaphisice lectio 2^a articulo: agaly soly qualitate significat per eam genus, cum eadem sit ratio, scilicet formam, seu 2° intentionis significat; et consequenter soly 2° intentionis importat in recto. Anie, et alij dicit Thomam testimonij respondendo Thomam solum velle alium solum qualitate significare, quia qualitas et potest forma conueniri accidentali, subiecty que dicitur minus, e principia pars conuenit, et que n sequitur subiecty importare in obliquo, licet minus principaliter importetur: Cum dicitur Thoma 2° metaphisice exprime dicit, quod quando accidens in actu recto significatur, licet subiecty in recto.

Arguitur 4° ratione in favorum eisdem intentionis: definitio, scilicet qd essentiam indefinitam generis, e qd per se patet et ad logicam tanquam obiecty scilicet quod illius; at sola 2° intentio ita e habet, n aut natura: g. Major patet, genus enim n aliter per se aliquid ut dicitur, nisi quatenus per se ab eadem dicitur. Minor probatur: sicut Aristoteli in 2° de secundis intentionibus aduentis primis: sicut etiam, quia natura soly e obiectum maius logicę: g. sola 2° intentio e illius obiecty scilicet quod.

Ad arguitur concessa maiori, nego minori: nam 2° intentio soly e obiecty scilicet quo logicę, obiectum vero, scilicet quod e natura pro ut e 2° intentionis dicit in recto. Ad probationem respondendo: dicitur Aristoteli in 2° de intentionibus patere conuenire: sicut in 2° de intentionibus aduentis primis: g. n sola 2° intentione

Et concretum ex natura et intentione advenit in obiectum locale quod logicum. Ad 23. minoris pro-
natio respondet: nam ut importantur in obliquo intentionem esse obiectum naturale logicum: nam nam
vero ut importantur in recto intentionem esse obiectum locale quod illius.

Solutio actus quo loquitur
attinet ad intentionem in obiectum quo illius intentionis affectus, non in obiectum quo, sed in obiectum quod. Nam
ita et habet intentionem respectu logicum, sicut aliud respectu potentie virtutis; separationis substan-
tialis aliquid in obiectum quod naturale, aliud vero in obiectum locale quod potentie virtutis; ignota
in obiectum quod naturale, et sola intentionis in obiectum locale quod logicum. Ad 24. respondet actus logicus
esse illius obiectum quo, sicut actus intentionis esse obiectum quo obiectum locale quod potentie
quod esse concretum ex natura, et intentione resultans. Ad 25. respondet, quod pariter in recto
dicimus aliud de concreto esse obiectum naturale potentie virtutis; aliud vero illius obiectum quo:
alium vero, quod in concreto utaque dicimus in recto obiectum locale quod. Similiter dicimus de
hoc concreto generis respectu logicum.

Respondetur 5.º concretum ex natura, et generalitate non est unum per
se, sed per accidens; sed unum per accidens non potest definiri. Multum patet: tum quia est expressa
dictio Thomae capite 2.º De ente, et essentia avertit: forma autem accidentalis cum subiecto non facit
unum per se, sed per accidens; et ideo cum eorum conjunctione non resultat essentia quidam, si modo
ex materia, et forma, sicut etiam: quia ex substantia, et accidenti, ut patet de categoriis predicam-
entorum non resultat una quidditas unica definitione definiibilis, et plures quidditates: quod repa-
tur ex natura, et intentione in recto non est unum per se, sed per accidens. Confirmatur: definitio
huius definitionis debet esse univocum, quia in genere; et aggregatum ex natura, et intentione re-
non est quid univocum, nam multoties natura est ens reale, et intentionis semper est rationis, quod uni-
vocum nequeunt.

Ad arguitur respondet concretum dicens in recto utaque pariter non est unum
per se per se substantiale, quia ex eorum conjunctione, inquit Anglice Doctor, non resul-
tat essentia quidam, sicut ex materia, et forma: esse autem unum per se per se substantiale quod in-
sibile in hoc, quod natura habeat per modum potentie perfectibilis, et intentionis per modum actus per-
fectibilis. Ceterum quia hoc concretum non consistit forma substantiale, et accidentale, propterea inquit
Sicut Thomas esse unum per accidens. Ad 29. pro natio dicitur ex substantia et accidenti, et ex
rebus predicamentorum dicuntur non esse unum per se, si absolute, et in se remanentia; sed unum
si remanentia per modum actus, et potentie, per modum quo perfectibilis, et per se perfectibilis.

Ad confirmationem similiter dico; ens reale, et rationis, sicut substantia, et accidens, non
 materialiter, et in eum ensi considerentur non posse univocari, bene tamen simpliciter, et in esse gene-
 ris logici, in quantum scilicet, ex eis resultat unum, quod predicatur de pluribus differentibus spe-
 cie. Recale instantias in corpore questionis adductas. Et in super iusta contra Thomistas.
 Nam definitio, et proprietas dicuntur definitiones, et essentia habet; et tamen ex illis potest fieri demon-
 stratio unius essentia habens, et unica definitione definibilis. Puerus: linea, et superficies, cum
 habeant differentias et omnia constituentia corpora habent unius essentia, que unica definitione defini-
 tur.

Hanc controversiam ita resolvimus utilitati vestre, unice consulentes, ne scilicet eius
 resolutionem iuxta communia scholasticorum fundamenta in generalibus; nobis autem compositionem ra-
 tionis intellectus specialis vestra, quorundam ex resolutionibus notatis, ea que in primis satis
 astringens: genus dupliciter accipi posse, scilicet, et metaphisice: scilicet, et summatim recte de-
 finitur per hoc, quod sit conceptus resultans ex natura, et generalitate: et consequenter definitio
 in definitione scilicet generalis esse concretam dicens ultra que pariter in actu.

Sic ut genus me-
 taphisice summatim recte definitur per definitionem Porphyrii, definitio que huius definitionis esse
 genus, proinde dicitur esse id, quod predicatur per modum conceptus generalis, et videtur quod tali
 modo predicatur, scilicet de pluribus differentibus specie in eo quod quid, per modum differen-
 tiis. Cumque finis questionis de definitione metaphisice procedat iuxta supra predicaturam quibus
 satis ducit resolutionem manet explicatur: definitio in definitione scilicet homini est composita resul-
 tans ex corpore, et anima rationali: definitio vero in definitione metaphisica est homo, pro videtur
 aut per modum generis, et rationale per modum differentie. Similiter dicimus in presentia. Nec contra
 hoc militat aliter rationis arguit. **Q.** Vbi genus predicatur de suis inferioribus, ut per se totum?

QUESTIONE 3^a

Vtrum genus predicetur de suis inferioribus, ut pars, sicut totum?

Explicatio tituli, & Auctorum placita.

Exponitur contraria communis est omnibus predicabilibus; sensus que questionis est
 an dum aut per se predicatur de bonitate per modum generis concipi deus ut totum, sicut
 sufficiat quod intelligatur ut pars? Proponitur: nam generis autem multiplicitate

sumi parte: 1.º per modum partium actualium, ut quando anima cum rationali specie hominis actu componit. 2.º per partes potentiales, ut quando cum differentia potest per se componere. 3.º per modum totius actualis, quatenus scilicet anima composita existens, et sensibilis, tanquam ex suis partibus actualibus. 4.º denique ut totus potentia, quatenus scilicet anima in potentia continet species, tanquam partes subiectivas, seu potestativas.

Quia tamen excludit difficultates prae-
cipue pendet ex intelligentia totius potentialis, ideo nota 2.^a, ex dicto Thoma capite 3.º de ente, et essentia: nam genericus posse dupliciter abstrahi a suis inferioribus; scilicet abstractione totali, et ubi; scilicet abstractione partiali, et ubi. Primum abstrahitur ex abstractione partiali, seu ubi; quando composita anima cum suis partibus essentialibus, ~~et~~ ratione per se totum positivum excludendo: ut si anima concipitur secundum quod est principium sentiendi, excludendo positivum ab illo principio hincvenandi. Primumque partialis haec abstractio, quia de abstractione partiali est positivum excludere aliquam partem.

Nunc vero abstrahitur abstrahitur totali
sua anima, quando concipitur ut exprime dicere principium sentiendi; implicite autem, et incon-
fuso non excludit, sed includit differentias rationales, et irrationales: nam quod actualiter tanquam partes,
ex quibus actualiter constituitur, seu impotentia, scilicet tanquam differentias, per se contra-
potens, quae dicuntur partes potestativas illius. Primum haec abstractio totalis, quia licet anima abstracte
explicita non contineat totum quod inferiora, bene tamen implicite.

Nota 3.^a: ad praedicationem requiritur inten-
tione inter partes, et subiectum: quare praedicationis est duplex modalis, scilicet, et formalis. 1.^a est quando praed-
icationis est ubi haec cum subiecto, ut anima est rationalis. 2.^a vero, quando partes est ubi eorum
subiecto namque haec et modaliter, scilicet etiam meta haec, et formaliter, licet quoad exprime di-
verso modo significetur; ut homo est anima. In his premisiis, 1.^a sententia tertiae generis praed-
icationis de suis inferioribus per modum partium actualium. Sic Paulus in libro Capite de specie, et de
Omnibus Sanchez, et alij. 2.^a haec praedicationis per modum partium potentialis, ita Cantius in premissis.
Primum a Ten, Obiedo, quae sequuntur aliquam ex naturis, et non in modo. 3.^a per modum totius actual-
is ut totus in se sententia, quae dicitur de ratione. 4.^a denique ea quae conveniunt inter Philo-
pulos, dicitur Thomae, quibus subiecta habent totus, Suarez, et alij, affirmant namque genericam
praedicationis de suis inferioribus per modum totius potentialis. cum quibus sit. 1.^a Conclusio. 31.

Ia Conclusio.

§. II.

Nequit predicari genus de suis inferioribus per modum partis, siue actualis, siue potentialis; nec per modum totius actualis. Hanc conclusionem ex preedocet Angelicus Magister capite 3°. De ente, et essentia inquirens: si aal n̄ est totus qd̄ est homo n̄ dicitur de eo, cum nulla pars predicatur de suo toto. Entendamenty n̄z conclusionis n̄ quoad duas p̄s-
 ras partes que sub hac forma exponitur: ad predicationem requiritur identitas predicati cum subiecto; nec dum inadeguata; sc̄t adeguata; sc̄t aal per modum partis, siue actualis siue potentialis, n̄ identifiatur adeguata cum homine; q̄ per modum partis siue actualis, siue potentialis nequit de homine predicari. Maior patet n̄ enim ualere matencia hominis est homo, nec hominis caput est homo, eo qd̄ cum homine adeguata n̄ identifiatur. Minor etiam constat non de ratione partis est excludere alig comparat. q̄ aal ut pars hominis excludit alig comparat; sc̄t licet aaly: q̄ pro ut sic n̄ continet totus qd̄ homo, seu cum eo adeguata n̄ identifiatur.

Respondens hanc rationem habere in partibus suis, ut pote realiter in parte distincta; n̄ autem in partibus metaphisicis realiter cum toto identifiatur: hec enim identitas realis aali cum homine refertur ut de illo potest predicari. Sed contra 1°. ex hac ipsa responsione: Ideo pars siuea nequit predicari nec realiter, nec formaliter de toto, quia nec realiter, nec formaliter cum eo identifiatur; sc̄t aal ut pars metaphisica hominis formaliter ab eo distincta est, licet realiter cum eo identifiatur: q̄ aal ut pars metaphisica hominis nequit de eo formaliter predicari.

Secundo: ad predicationem formalis n̄ refertur identitas materialis; et deusta solutione aal ut pars tanty identice est idem cum homine, n̄ censet formaliter. q̄ aal ut pars nequit formaliter de homine predicari. Maior est dicti Thomae aientis, qd̄ hic predicatio Dicitur est Paternitas tanty identice est eura, et n̄ formaliter, quia licet inaxidetur identitas inaxiditatis, et Paternitatis, n̄ em̄ datur identitas formalis. Denique hec predicatio: raale est aal tanty eura identice, quia raale tanty realiter, et identice est idem cum aali. q̄ aal ut pars tanty realiter identice est cum homine, tanty identice potest de eo predicari.

Ex his promatur 3^a pars conclusionis: aal ut totus actualis tanty dicitur partes ex quibus actu constituitur, n̄ censet includit totus qd̄ species. q̄ est totus actualis nequit de his dicitur formaliter predicari. Consequa inferitur ex dictis. Confirmatur: aal ut totus actualis n̄ respicit inferiora: q̄ pro ut sic nequit de inferioribus predicari. An̄ promatur: n̄ respicit inferiora, et ea respicit ut quid continens illa, et sic est totus potentialis; L

Sicut quid aequa ea componens, et sic esse pars actualis. Et tunc ut quid potentia ea componens, et ita esse pars potentialis; ut sub nulla alia consideratione potest inferri a seipso. Quod ut totum actuale nulla inferri a seipso. 2^a Conclusio. §. 3.

II. Conclusio §. 3.

Genus predicatur de speciebus ut totum potentiale. Conclusio est dicitur Thomae hoc pace
 inter conclusionis allegato. Constat inferri ex Porphyrio capite de specie advenit: quod genus
 predicatur de speciebus ut est quod totum. Deinde constat conclusio ab inclusione in paggatio
 nisi aliam intentionem. Nihil in predicatur ut pars, nec actualis, nec potentialis, nec est totum actu-
 le. §. 3. predicatur ut totum potentiale. Rursum: ratio pro conclusione ita tribuenda potest: genus est ut
 totum potentiale habet quidquid requiritur ad predicationem realem: quod totum potentiale predicatur
 non predicatur: genus ut totum potentiale identificate, fortiter cum in partibus; cum quae ea conti-
 neat in se, et in confuso, dicitur fortiter quidquid fortiter dicunt inferri; et huiusmodi
 identitas est quae requiritur ad formam predicationis realis.

Sed dicitur: siud pars requirit
 predicationem de toto, ita nec totum separate; sed genus ut totum potentiale est totum respectu specierum, quas
 continet, et consequenter species sunt illius pars: quod autem totum potentiale requirit de speciebus pre-
 dicationem. 2° dicitur quod minus species sunt illius partes potentiae, concedo minus; actualis
 ipsi actu constituentes, nego minus; species enim respectu generis licet sint partes ipsi subiecti, non
 tamen partes generis componentes; quare potest autem predicari de homine, quamvis homo sit pars
 potentiae illius.

Et ratio disparitatis inter totum actuale, et potentiale haec est: quod cum totum actuale
 ex partibus actualibus et fortiter constituitur, requirit predicationem nisi adiciens per modum ra-
 tionis fortiter omnes suas partes actualis; quia de unica tantum parte requirit predicationem: totum vero po-
 tentiale, ex partibus potentiae non constituitur; eorumque continentia non est ratio fortiter, sed conditio
 ut non predicatur: quare predicari potest de qualibet specie, quia implicite continet totum
 quod continet species de qua predicatur.

Solutio Argutorum.

§. IV.

Magister 1° dicitur Aristotele 2° per se non potest capere advenit: quod definitio, et partes definitionis se-
 ntificatur de definito; sed nunc generica ad hunc est pars definitionis hominis: de illo
 predicatur ut pars. Deinde ex libro Thomae capite 3° de ente, et essentia, ubi ita loquitur:

Pars finis requirit predicari de suo toto, quia n̄ significatur in concreto, et postperea hoc adit 11)
hec pp̄tio homo ē materia ē falsa, ista autē homo ē materialis ē vera; p̄ exponere dicit Thom̄,
licet hec predicatio homo ē animalis, sit falsa; ita t̄m homo ē animalis ē vera, et igitur animalis sumatur
per motus partis, quia in concreto significatur

Ad verba Philostri respondes pariter definitio
nis predicari de definito materialiter, n̄ autē formaliter: hoc ē n̄ in ratione partium formaliter, sed formaliter
in actione totius potentialiter. Ad auctoritatem Thom̄ dicitur; sensus eius est, quod hec predicatio,
homo ē materialis ē vera, si by materialis in concreto ut totus, et cum inclusioe implicita alterius com-
partis accipitur; n̄ autē si sumatur ut excludens aliquid comparati. Sed dicimus de animalis res-
pectu hominis.

Arguitur 2^a ratio: n̄l predicatur de inferioribus eodem modo quo ē in illis, quia
predicari sequitur ad esse; sed est in inferioribus ut pars in toto; q̄ ita predicatur. **R**espondetur
quod maior; eo modo quo ē in illis idem esse, et materialiter, nego maior; formaliter by con-
cedo maior; et eodem modo distincta minori, nego contrarium. Dicit enim n̄l sit realiter
in inferioribus per motus partis; logicam t̄m et formaliter, hoc ē, ut predicatur de illis utpote
debet concipi et contineri totus q̄ inferiora, et non sequenter ut totus.

Respondetur: genus predi-
catur de inferioribus inadequate, et incomplete, ad distinctionem speciei, quia ut tota essentia predi-
catur; q̄ n̄ ut totus, sed ut pars licet predicari. **R**espondetur: dicitur quando autē: predicatur inadequate per
partem ad expressum, concedo autē, quando implicitum, nego autē. In hoc enim distinguitur a specie, qd
specie predicatur ut tota sententia tam pro implicito, quam pro expresso: genus autē licet pro im-
plicito contineret totus, qd species, n̄ autem totus essentia, specie explicat.

Inter: qd genus saltem
pro expresso predicatur ut pars. Sed nego consequens: qualiter expressum n̄ dicit totus essentia,
n̄ t̄m predicatur expressum ut pars; nam pars licet exclusionem alterius comparati, et igitur ut pre-
dicatur n̄ excludit differentias, imo eas continet implicita. Nec realiter: explicite n̄ dicit differen-
tias; qd explicite predicatur ut pars. Non inquam uales propter falsitatem autem: Non genus
n̄ explicite differentias, est eas n̄ dicere mere predicari, et negari, n̄ autē illas potest
excludere qd requiritur ad rationem partis: quare de ratione partis ē excludere aliquid comparati
etiam pro implicito

Sed dicitur: genus ut pars potentialiter licet pro implicito excludat differen-
tias implicita ea includere potest; sed hoc sufficit ad rationem partem; qd. Major pars uatur:

Cum exclusione explicita stat quam obviare inclusio implicita. Et pro utraque non cum actuali exclusione inclusionis stat in sua sententia inclusio potentialis, seu conationis eorum in potentia. Præsumitur: cum distinctione eo prævia & stat identitas implicita: et cum distinctione formali stat identitas materialis: & cum exclusione expressa inclusionis stat ipsorum inclusio implicita.

In primis
non est idem genus non expressione differentibus, ac eas proprie excludere, quia non expressio differentiarum est præcisio ab ipsi, non autem exclusio. Sed hoc præmissis, nego motum. Ad præcavendum distinguo autem: cum exclusione explicita stat inclusio implicita absolute transeat autem: cum exclusione explicita præcisio a comparate, nego autem. Tam enim dictum est præcisio ut talis tam pro expresso, quam pro implicito excludere a suo conceptu aliquid comparate; quare genus ut præcisio a se habet sequitur differentiam pro implicito includere.

Sed in præmissis difficultas: si genus tantum distinguitur a specie, quia species prædicatur ut explicans totam essentiam: genus vero ut dicens eam totam essentiam pro implicito habet eam non explicitam præcisio: si genus tantum distinguitur a specie expressio, non autem essentia. Unde, et consequenter non constituent deo prædicabilia. 2. consequenter præcavetur: species tantum potest distinguere a genere, præcisio, quod ad se pro supra illis; sed per nos tantum ad se expressionem totius essentiam: si tantum ratione expressionis distinguitur, consequenter que tantum expressionem.

Concedatur
consequenter, nego 2. Ad præcavendum concedatur maiori, minori, et 1. consequenter, nego 2. licet enim species distinguitur a genere ratione expressionis, non autem expressionem; quia expressio totius essentiam fundat 2. intentionem species essentialiter distinguat a 2. intentione, per quam genus constituitur: quare species non tantum expressionem, sed essentialiter a genere distinguitur. Prædicatur in differentiam essentiam, scilicet, præcavetur, et in aliter, quibus enim præcavetur tantum ad se supra nos non expressionem, constituitur substantiam non tantum expressionem, sed essentialiter, imo et essentialiter distinguat ab accidentibus. Idem igitur quod accidit in substantia et accidentibus, que sunt de linea reali, applicamus generis et species, que sunt de linea logica.

Sed aliter non quidem. aut ut pars potentialis habet cum homine identitatem formalem, requiritur ad præcavendum de illo: quod præcavetur in potentia de eo præcavetur. Autem præcavetur: comode deest esse identitatem, quo præcavetur præcavetur; licet autem prædicatur in analogate, et in complete de homine, præcavetur identitatem formalem, inadequata utriusque. licet autem præcavetur partem formaliter inadequata identitatem cum homine. Præcavetur. Nec replicatur præcavetur: quod hoc præcavetur homo est materialis, est formalis; quod præcavetur improbant, et sic ut homo expressio negat. Præcavetur præcavetur; genus præcavetur de specie præcavetur de 2.

Parti actuali, cum pro ut si identifiatur. et illa fortiter in adaequate. Proinde p[ro]ponitur
ad p[ro]p[ri]os fort[is] super[er]os de inf[er]io[rum] necess[ar]io requiritur identit[er] fort[is] adaequat[er] alij p[ro]
implicite p[ro]dicat[ur] cum subiecto: et enim a[ct]u p[er] mod[um] p[ro]p[ri]os excludat alij comp[ar]at[ur] cum ea
que homin[is] condit[ur] p[ro]p[ri]os ut si nec e[st] super[er]os homin[is] nec continet tot[um] q[uo]d homo, quare ad
eius p[ro]p[ri]os fort[is] n[on] sufficit identit[er] in adaequate.

Argumentum 2°: si genus p[ro]p[ri]os ut tot[um] poten-
tiale, quando a[ct]u p[ro]dicat[ur] de homin[is] de ip[s]o omnes alij differentie p[ro]dicat[ur] atque; sed hoc e[st] fal-
sum, cum in a[ct]u de homin[is] n[on] p[ro]ducatur. p[ro] Major p[ro]p[ri]os: quia quidquid continet p[ro]p[ri]os de-
ci deest de subiecto. p[ro] In p[ri]mo arguitur contra aduersario, p[ro] ut de homin[is] p[ro]dicat[ur] e[st]
eius p[ro]p[ri]os potentia, cum genus ut p[ro]p[ri]os potentia de eo p[ro]dicat[ur], et de subiecto deest p[ro]di-
cari quidquid continet p[ro]p[ri]os. P[ro]ponitur p[ro] negando min[or]. Ad p[ro]p[ri]os d[ist]in[ct]o an[te]:
quid quid continet p[ro]p[ri]os a[ct]u, et in adaequate, concedo an[te]: adaequate, et in potentia, nego an[te],
et consequ[ent]er. Nam si a[ct]u a[ct]u p[ro]dicat[ur] de homin[is] continet n[on] a[ct]u a[ct]u licite, et alias diffe-
rentias tant[um] impotentia quare n[on] p[ro]dicat[ur] de homin[is] adaequate, sed in adaequate, sicut
iuxta capacit[er] subiecti, et ad p[ro]p[ri]os fort[is] sufficit q[uo]d de subiecto veri p[ro]dicat[ur] quid quid a[ct]u
continet p[ro]p[ri]os.

Replicatio 1^a: si a[ct]u p[ro]dicat[ur] de homin[is] n[on] p[ro]dicat[ur] ut u[er]u[m] nec ut tot[um]
potentia, Consequ[ent]er p[ro]p[ri]os: dum a[ct]u p[ro]dicat[ur] de homin[is], solum dicit differentie homin[is], am-
mittit que continentia aliaum differentiarum; sed hec continentia requiritur ad p[ro]p[ri]os u[er]u[m], et tot[um]
potentia. p[ro] 2° negando consequ[ent]er. Ad p[ro]p[ri]os d[ist]in[ct]o an[te]: solum dicit differentie
homin[is] et duplicat[ur], et in sensu composito concedo an[te]: absolute, et in sensu diuiso, nego an[te].
Sicut enim dum a[ct]u a[ct]u p[ro]dicat[ur] de homin[is] n[on] continet alia differentias, nec de alijs p[ro]p[ri]os
p[ro]dicat[ur] in sensu composito talis p[ro]p[ri]os de homin[is] bene tam absolute, et in sensu diuiso.
Exempl[um] e[st] in voluntate: que dum a[ct]u amat et pote libere amare, p[ro] ut odio habere,
n[on] quidem in sensu composito amans, sed absolute, et in sensu diuiso. Idem constat in mai[est]ate
fama, que et a[ct]u p[ro]p[ri]os ut un[us] fort[is] potest alia recipere, n[on] in sensu composito, sed in sensu di-
uiso.

Inu[er]sus: si genus p[ro]dicat[ur] ut continens omnes alias differentias: p[ro] n[on] p[ro]dicat[ur], ut uni-
tate, sit et analog[us]. Consequ[ent]er p[ro]p[ri]os: alio eni[m] p[ro]p[ri]os ad differentie e[st] analog[us], quare
licet p[ro]p[ri]os exp[re]sso n[on] dicat differentias, ea t[ame]n dicit p[ro]p[ri]os implicite: p[ro] idem eni[m] de genere, sicut
tot[um] potentia, et ut continens p[ro]p[ri]os implicite alia differentia p[ro]dicat[ur]. 2° negando consequ[ent]er:
ad p[ro]p[ri]os d[ist]in[ct]o d[ist]in[ct]o an[te]: nam eni[m] p[ro]p[ri]os continet differentias p[er] mod[um] a[ct]u

facti, et tanquam constitutiva ipsius entis, et factiva, et radicaliter (quod pro non est in illis) et ideo prædicatur analogice, genus vero ut totum potentiale solum continet differentias per modum conditionis ut prædicatur, et tanquam partes potentiales, et subiectivas; in autem per modum rationis facti, quia eas non continet, tanquam partes ipsius entis constitutivas.

Sed contra doctrinam totius potentialis equeque traditæ acriter insurge. Tenus ut totum potentiale id est ac ut pars potentialis non est fundamentum rationis. Proinde arum: genus ut totum potentiale nihil aliud dicitur quod continet aliam differentiam pro implicito, et in potentia; sic hoc idem dicitur ut pars potentialis: per. Magna est difficultas hæc. Menon pro utitur: aut continet in potentia differentias rationales, et supradictas, nichilominus ut quod potest contrahi per tales differentias, et cum illis componere species hominis, et Leonis; et hoc ipsum habet et aut ut pars potentialis: per. Modus potest; aut enim ut pars potentialis est quod potest contrahi per rationales, et cum eo hominem componere.

Regardans autem. Ad compositionem concessa maior nego minor. Ad curus compositionis nego maior. Aut enim ut potest componere, species non continet in potentia, et in potentia excludit differentias. Pervenit itaque totum potentiale a parte potentialis, sicut in hoc; quod aut ut pars potentialis, respicit differentias, et componitur cum quibus potest metaphisice species constitui; ut totum vero potentiale pervenit ad rationem peris contributivis, species et consequenter non respicit differentias tanquam compositas cum quibus constituitur, et tunc eas respicit tanquam partes subiectivas, et potentiales, ex quibus autem componitur quoddam totum, continet in confesso contra differentias rationales; in quo sensu componitur et per tale, et superius respectu cuius pinguis; et tunc obicit rationem totius potentialis.

Aliqua divioli brebiter Resolvuntur.

S. Ultimus.

Pro complemento. Perfecta que bene capiti notitia inquisit: argens necessario exprimat plures species? Sicuti. Argens potest salvari in unica specie? Debit que non potest de natura generica sicuti, sed, logica sunt. Animus que, ad rationem generalem logicam necessario requirit plures species, et in totis, et in partibus. Resolutio est dicitur Thomæ in posteriorum lectio 12, cuius ratio hæc est. Genus logicum est prædicabile per differentias oppositas; at differentias oppositas plures species constituant: per genus logicum essentialiter existit plures species. Confirmatur; implicat utale sine differentia ad plures inferentia: per et implicat genus esse tale logicum sine ratione inferentia ad plures species. per essentialiter plures species existit.

Ex quo infatur, nec namq. specificis saluari posse in unico individuuo propter eadem rationem. 119

O bicitur: genus abstracte ab unica tantum specie habere rationem totius potentialis: quod genus logicum in unica specie saluari potest. Ad id provocatur: autem si abstracte ab homine ad se respiciendo aliis speciebus autem, haberet eadem prout essentialia, quae modo habet; sed prout essentialia, quae modo habet, abstracta ab homine illud non dicitur in ratione totius potentialis: quod idem contingeret in praedicta potest. **R**espondetur: negando autem, ad maiorem provocacionis dico, autem tunc casus habere eadem prout essentialia metaphisica, quae modo habet; non autem eadem prout logicas cum eadem abstractis speciebus necesse abstracte, nullum continentibus plerumque differentiam dixerit, et consequenter nullum univocum aliter.

Inquitur:

an genus possit immediate individuari, hoc est quam contrahatur per aliquam speciem? Quodque procedit de individuacione, tan ficta, et reali, quae logica. Sed, an genus possit esse in aliquo individuo, quum sit in aliqua specie? Respondetur immediate de individuo, quod non potest dici, quum sit in aliqua specie. Et ad utraque partes quaevis negativae respondentur. Ratio huiusmodi est: respicitur individuum quod est rei, quod intrinsece, et essentialiter ab omni alio distinctum, et talis differentia constituit determinatum speciem, cum sola differentia, specificae unius ab alio essentialiter distinguitur: quod implicat genus existens in re in aliquo individuo, quum sit in aliqua determinata specie. Praeterea: autem in individuo, et reale, et fictum, cum in determinata specie: quod est in determinata specie hominis, et bruti. Ex quo constat, quod prout essentia: nam genus eo modo praedicatur de inferiori quo est in illo; quod non potest esse in individuo, nisi mediante specie, nec de individuo nisi mediante specie prout potest.

Dicitur contra 14. Non implicat contradictio, quod quodlibet existere in re, sine eo quod non est de sua essentia; sed reale, et fictum non sunt de essentia naturae: quod potest autem sine, utroque in re existere. Praeterea dicitur contra 24. species immediate prout de individuo: quod est genus. Constat consequenter ex eo quod genus in individuo in specie. Ad id respondetur: autem prout realiter existere in re eo quod non est de sua essentia, nec fictum, nec metaphisica: non autem tamen eo quod est de sua essentia ficta, quale est reale, et fictum. Et arguitur prout hominum posse existere in re non singularitate, et singulariter non est de eius essentia: quod est ideas Platonicae adhiberi. Nec 24. aliter est manifestum; quia solum genus metaphisicum in individuo in specie, non autem genus logicum de quo procedit questio.

Youquid 3°. Quomodo intelligendū sit illud proloquū dicitur ex thyloto 8. *metaph.*
 1. q. 1. q. 1. sumitur a materia, et differt a forma? Respondet Thomā dicit in toto
 rigore deesse intelligi. Sed per se in se nō placet: tunc quia in Angelis datur unū genus,
 cum materia accedat. Sima igitur quia materia dicitur quod ex realitate a forma, per se autē
 a forma realiter nō distinguitur. Respondit igitur proloquū illud inter se nō esse
 multitudine, et exemplare. Tunc namque sumitur a tota entitate composita, secundum
 gradū magis unū, determinabilē, et perfectibilē. *Genera* autē ab immanitate quatenus dicit
 gradū determinabilē, et perfectibilē; et cum materia nō potest perfectibilis et determinabi-
 lis, forma autē determinans, et perfectens, propterea dicitur thyloto genus a materia, et di-
 ferentia a forma derivari. Et dicitur supradicta pro toto capite de genere. 33 de specie

CAPITULUM DE SPECIE

Primo capite de genere immediate agere. Postquam de specie; forte quia unius cor-
 relationem notitia, et alterius intelligentia melius ostenditur. Cur summa textus hic
 ē: interea pariter hanc disparationem dicitur. In primis accepit boni, distinctione
 que speciei a ratione. In 2^a predicamento ut sitis statuta. In 3^a denique de individua
 natura tractat. In 4^a duplices species accepit enumerat: 1^a inquit, species ex unum
 pro pulchritudine, seu ueritate; qua sensu Epicuridis de Piazano dicitur: species Piazani
 digna ē imperio. In hoc igitur sensu haec Oratio dicitur illud Philomeli carminis ecclesia: spe-
 ciosus forma pro filij hominum. et alibi: species tua, et pulchritudine tua, intende pro spe-
 re prode, et regere.

Deinde species unū de qua ē sermo in primis triplici expliat defini-
 tione. 1^a ita habet: species ē que subicitur generi. 2^a. species ē de qua genus in eo quod quid
 praeter. In definitione species est, subiecti huiusmodi; et ex illis 1^a ē *composita*, 2^a
 autē *diversa* 3^a. denique definitio, que species est unū compositi, haec ē: species ē id
 quod praeter de pluribus differentibus non exo in eo quod quid. In 2^a huius capituli parte agitur
 Postquam de coordinatione predictabilium, que sitis, nisi a uero predicamentis composita
 appellantur *dialectica*, in qua collocat genus, respectum; genera inter media, seu species sub altera
 nas, species in primis, et atomis, et ultimo loco individuum; que omnia in recta linea ab or-
 dinis predicamentalis ponuntur; differunt autē eorum diuisio generis, que species, continentur
 lo contra ad locis, que omnia imperant, figura delinea compositur.

LETTER

TO THE

MEMBERS

OF THE

18

Flycitas carnis arboris hec e. Poniatur in radiis P^{ri}ncipalibus aliud individuum, quia
 e unis omnia que in arboris continentur. Cui immediate convenit esse homin^{is}
 rationis carnis e intellectibus, et volubilibus, qd n^{on} convenit ei quia individuum, seu
 quia P^{ri}ncipalibus, alio solus ipse intellectus, et volubilibus est: nec convenit ei quia animal, vivens,
 corpus, aut substantia; alias deo moribus hu^{ius} rationis hominis multiplicaretur. Habet etiam
 P^{ri}ncipalibus esse sensibilibus conveniens ipse quia animal, cum sola anima sentiant; et ideo post ho-
 minem immediate ponitur animal. Habet etiam in se esse vegetabilibus, qd e commune omnibus
 volubilibus, propter qd immediate supra animal ponitur vivens. Partem etiam habet
 esse mobile qd congebit ab eis corporibus, et ideo post gradus vivens ponitur corpus.
 Denique cum P^{ri}ncipalibus vere subdividat accidentibus que subdit qd e propriis habitan-
 tibus, ideo in loco supremo tanquam genus generatim collocatur substantia, suffi-
 cienter dicta pro explanatione arboris predicamentalis. Nunc autem, qd circa species
 si inquit dicitur de textu e. 1. 1. a. d. in istis species, tan ut subicibilis, quam ut carnis

QVÆSTIO. I.

An definitiones Speciei, tan^{ut} subicibilis, quam
 ut universalis a Porfirio tradita
 sint rectæ. §. I.

Dubium procedit de triplici definitione Porfirij supra posita, quarum duas præma-
 ximas esse speciem ut subicibilem; aliam vero speciem ut universalem. Et ex his respo-
 nsum 1° esse essentialis, 2° autem descriptivæ: et 3° que speciem ut recte complecti
 ut descriptivæ esse, quia traditur per prædicatum de pluribus, qd e proprietas recte
 que respondit. Sic

Nra Conclusio. §. 2.

Omnes definitiones vel a Porfirio tradita sunt exacte. De 1^a prænotata: illa e defi-
 nitio essentialis, que explicat essentiam definitæ; et 2^a prænotata definitionibus exp-
 licat essentiam speciei ut subicibilis. 3^a prænotata: essentia unius correlativæ recte
 explicatur per eandem ad aliam; et prædicta definitio explicat speciem subicibilem per ean-
 dem ad suam correlativam, qd e genus; traditur enim per hoc, qd sit id qd subicibilis
 generatim: tali definitio explicat essentiam speciei ut subicibilis. De 2^a autem defini-
 tione prænotata conclusio. Tali definitio recte explicat speciem subicibilem per eam pro-
 priam: et cum sit descriptiva, recta e. Ad prænotata: esse id de quo genus prædi-
 catur

est propria species ut subiectibus, sicut eius essentia est in id, quod in essendo subiecti-
tus generis; et hoc explicat definitio Porphyrii: §.

Propterea denique conclusio de 3.^a
definitione. Hec definitio: Species est quae predicatur de pluribus differentiibus numero
in eo quodlibet, condat generi, et differentia: §. recta est. An propterea: genus per
predicari convenit cum aliis predicabilibus, quibus deficit per alias particulas:
nam per particulas de pluribus differat ab individuis, quod de uno tantum predicatur;
per particulas inquit, differat a proprio, et accidenti, quae predicantur in quales; deficit
insuper per tales particulas ad differentia, quae ex parte modi predicandi predicatur in
quale, et ex parte rei predicatur predicatur inquit; species autem predicatur inquit
ex parte modi predicandi. Denique recta est predicandi de pluribus differentiibus nu-
mero, ut predicari inquit complete, per quod de pluribus agere, quod inquit in
complete predicatur: §. talis definitio recte explicat per genus, et differentias proprie-
tatis speciei, ut dicitur: §. cum sit descriptiva essentia est. Solvantur obiectiones §. 3.

Solvuntur Obiectiones. §. 3.

Obiectio 1.^a Definitio speciei ut subiectibus convenit individuis: §. alii adhibito,
et consequenter recta non est. An patet, quia individuum eius subiectum generi.
Sed dicimus individuum subiectum generi mediate, non vero immediate, contra inveni per §.
definitio speciei est diminuta, quia deficit in ea particula immediate, quae est differentium
speciei ab individuis. Ad argutum bene ibi. Ad impugnationem negocorum equum: nam ta-
lis definitio dicitur intelligi in consuetudine, scilicet quod species est, quae subiectum generis, ut
genus est subiectum, in quo sensu species non mediate, sed immediate subiectum generis.
Sed dicimus: eius individuum immediate subiectum generis, ut in ista propositio hoc aut est aut.
Respondet tunc propositio de individuis non esse autem ut generis, sed propter ex modo pre-
dicandi rectius ratio speciei, quia predicatur ut tota essentia individui: Unde nun-
quam generi ut generi, individuum immediate subiectum:

Obiectio 2.^a genus definitum
per speciem: §. species, nequit defini per genus; alios circulus in circulo committit-
retur. Invenitur autem relatio mutua terminandi ad absolute, et respondet;
speciem definitum per ordinem ad genus fundamentaliter sunt, non autem sunt, scilicet
in ratione generis. Invenitur autem propugnante relatio mutua terminandi ad
respondeat, respondeat; speciem definitum per ordinem ad genus non submixtum refer-

videtur, qd e proprie in eadem generis ut talis; sed unice per ordinem ad genus, sub-
munitur terminandi, idq dicitur de genere comparatione ad species; ex quo consi-
tat nullu committi circuly racione.

Objectio 3^a. Species infima eiq subiectum speciei
sub altero; q n tenet subiectum generis. q per soly hanc subiectioy male species definitur.
Respondet hęc infima subiecti speciei sub altero, n ut speciei, sed ut generis formaliter e.
Dicitur species infima dicitur tali per ordinem ad eam inferiora: q eiq species sub altero.
q species infima subiectum speciei sub altero, sed species e. Concedo autē, nego consequi:
nam inferiora q speciei infimę sunt individuua; unde per ordinem ad illa constituta con-
ceptu speciei, ut totu inferiora utu speciei sub altero sunt species; conque de specie-
bus ut talibus soly genus predicatur; im hinc e inferiora speciei sub altero q n
subiecti ut speciei formaliter, sed ut generis.

Objectio denique contra definitionem speciei
ut unu. Nam dicitur predicatur de pluribus differentibus una meo; et tam n species
unū; q predicata de finitio recta n e. Confirmatur: entia incompleta predicantur de plu-
ribus differentibus numero; et tm species unu n sunt: q idem q prius. Ad obiectio-
ne respondet: nec nary dicitur predicari ut unu de personis, quia singulari, et in mul-
tiplicabili in illis e: nec tunc dicitur Personam proprie numerus differre, eod indeluduy
distingui ab alio dicit in recto nary ab eodistincto. Ad 2° dicit: entia incompleta e p
hoc fitudo precise qd incompleta sunt, n esse unū; ceo unu in completo esse debeat;
et ideo ne eut species de y pluribus differentibus numero predicantur. Et an species ut

QVÆSTIO. 2^a

An species ut subiectivis s formaliter vrlis; &
qomodo huius modi respectus inter se
comparentur? §. I.

Sexus questionis e: an species per eundem formaliter respectu quę dicit ad unū
dicitur de quibus predicatur, respiciat genus eiq subiectum. Et hac responsi-
ta distinctione horu respectu, unus ab alio demanet tanquam proprietas
absoluta. Et hanc an unus sit conditio rone qua alius existere nequit. Et denique
an hi respectus omnino incommensurabiles, et disparates inter se se habeant. Cuius qd
sententia dependit, speciei ut subiectivis esse formaliter unū. Pro hac solet adduci sententia

eam que tenent solitas, et aliqui ex necessitate. 2^a tunc: subiectibilitas esse contrariam
 a qua utilitas tanquam proprietas dimanet. Ita Aristoteles, et Averroes. 3^a tunc: ut
 utilitas speciei infirmo esse essentia, a qua dimanet subiectibilitas. 4^a Magister Ioannes
 a tanto Thoma. 4^a Denique et comenior, prolixiter, respectus omnino inter se dis-
 paratos esse, et nulla connexionem inter se poudere affirmat. Nra conclusio § 2.

Nra Conclusio. § 2.

Species inquantum subiectibilis ^{est} non est fortiter utilis: nec utilitas oritur a subiecti-
 bilitate, aut de contra: sed hi respectus omnino disparatos, et in oppositionem
 se habent, adus in specie infirma. Et quo ad 1^{am} prouatur ratione appropria: subiectibilitas
 et utilitas sunt respectu fortiter distincti; § species ut subiectibilis non est fortiter utilis.
 Ant prouatur: ad distinctionem fortiter terminorum necessario respectus fortiter distincti
 quoniam; sed hi fortiter subiectibilitas, et utilitatis sunt fortiter distincti; cum hi
 species ut subiectibilis sit genus, et hi utilis sit species: § et respectus
 sunt fortiter distincti.

Quo ad 2^{am} partem prouatur conclusio: nullus respectus dimana-
 re potest alio rati opposito; sed subiectibilitas, et utilitas sunt respectus oppositi § con-
 trarius ab alio dimanare non potest. Minor prouatur: subiectibilitas et utilitas habent
 hi opposito, et opposito rationes fundandi: § sunt respectus inter se oppositi. Consequen-
 ter patet ex eo quod relatio non esse de se in fundamento, pro ut se habet ad rationem.
 Ant eadem constat: nam species ut subiectibilis respicit genus ab ipsa abstracto,
 ut un utilis respicit individua quibus ipsa abstracta est; sed in hoc importanter
 hi oppositi, pro et oppositi rationes fundandi.

Denique quo ad 3^{am} partem prouatur
 conclusio. Multociens species est subiectibilis, quam sit utilis, multociens utilis, quam sit
 subiectibilis, multociens denique est subiectibilis et simul utilis: § hi respectus nullus
 connexionem inter se dicunt, sed omnino disparatos se habent. Ant prouatur:
 omnis respectus quatenus prouatur de individuis incompletis species et species
 utilis, et non subiectibilis; species sub abstracta subiectiva generari inter media, et
 tunc non est species utilis, quia un utilis est fortiter genus; in super species Angelica
 est subiectibilis et non utilis; namque huiusmodi species subiectibilis, et simul uti-
 lis est: § hi respectus multociens conuincuntur, ^{et multociens} non unum sine alio reperitur

omino disparate et impermixte se habent.

Respondetur: quod dictos respec- 123

tu soly se inter se in specie infima: quia exemply de specie subalterna, et de ge-
ne suprema extra se procedit; sicut et exemply nam angelic quia hec
uultu e in intentione caritati, contraque nra ratio precipue nullitat. Sed contra
Subicibilitas cuius cuique speciei e eiusde rationis, cum frus, nempe genus ut
superius eiusde rationis sit: qd huiusmodi respectus n conueniunt in specie
sub alterna, nec inf in infima. Preterea: permissio nam angelic est specy uale
secundy ratione, n tam ualid e secundy se, et ratione aduc in intentione caritati;
et tam e subicibili secundy se, et ratione: qd ex subicibilitate nam angelic nulla
uultu e dima n potest. Nec conueniunt ex eo qd subicibilitas nequit inter
se uultu e dicere ratione. Arguta contraria solbuntur. § 3.

Arguta contraria Solvuntur.

S. 3.

Arguta 1^a species e ualid quatenus subiectum ualid ut ne: qd species ut subicibi-
lis e formaliter ualid; S alty ualiditas arabicibilitate demanet. Atq pro ualid: spe-
cies e ualid quatenus participat concepty ualiditatis; sed pro ut partici pat concepty ualiditatis
subiectum ualid ut ne: qd. Minor pro ualid: si n partici pat concepty ualiditatis, ualid
ut ne n subicibilitate: qd ei subiectum pro ut partici pat concepty ualiditatis; Ex pma
iurh: species in quomdy subicibilis e conuoluntati ut ualid: qd species ut subicibi-
lis eay e ualid. Consequa patet ex eo qd conuoluntati sub eay pene e ualiditatis. 2^a
species ut subicibilis n e singularis: qd ualid. Denique: species ut subicibilis p dicit
cetera de hac, et illa huius; ut ualiditas: homo e species subicibilis: qd e ualid in quomdy
subicibilis.

Ad arguty nego ans. Ad pro ualid: qd conueniunt in intentione, nego minime. Et ad
eay pro ualid: dico nego ans si n partici patet fundamentaliter, et in sensu ualid
et specificatiuo, concedo ans: in sensu formali, nego ans. Sicut erg uery ne qd species n sub-
icibilitate ualid ut ne si n partici patet concepty ualiditatis, hoc tm soly ualiditatis in sen-
su ualid, et specificatiuo; n autz in sensu formali, ita ut subicibilitas ne ratio formali aqua
ualiditas demanet, in quo sensu procedit conuoluntati. Explicata in Pto addente rela-
tione patet ualiditas, et subicibilitate; in quo e uery dicere, qd si n eay dicitur, qd si n eay dicitur n eay dicitur

Verū inq[ue] in sensu fundamentali, et quā mālī, et specificatio, n̄ autē in sensu
formali, quā p[ro]p[ri]etate p[ro]p[ri]etatis n̄ ē ratio forālī a qua dīmanat paternitas, aut econtra: s[on]i-
lita dīctur in n[ost]ro casu.

Ad 17° confirmāōis dīco: qd genus, et species, et subiectibiles
quā correlatiua, deunt esse in eodē genere remoto, scilicet in latib[us]; n̄ autē in eodē
genere p[ro]p[ri]o, scilicet in ualitate. L[ic]et autē ē in includēdo, qd ē in correlatiōib[us] p[ro]p[ri]is
et c[on]tra, quā ualitatē; et t[ame]n includēdo ualitatē n̄ ē q[ui] arguit, solent teneb[ur] contra ualitatē
formāli. Ad 18° dīco: species et subiectibiles nec esse forālites singulāres, nec forālites ualentes,
sed tantū esse ualentes negatiue et fundamentāli.

Ad 19° respondeo dīctō p[ro]cedo an:
Species et subiectibiles ē ualitatē ut quod, concedo an: ut quo nego an. Ex p[ro]p[ri]etate
p[ro]p[ri]etatis dīctōnis: in hac p[ro]p[ri]etate accidentali, homo ē species subiectibiles, ip[s]a subiecti-
litas ē subiecta, ne p[ro]p[ri]etate qd fundatur alia relatiō ualitatē, quā ip[s]a subiectibilitas
ē quā p[ro]p[ri]etate ut quod de hac, et illa species subiectibiles, qd n̄ necesse est in dubiō: n̄ ta-
tantū p[ro]p[ri]etate ut quod; ita ut subiectibilitas sit forālitas ip[s]a ualitatē, et econtra, aut ut
uolens respectu sit radix a qua oriatur alia, qd in p[ro]p[ri]etate dīctō p[ro]cedo. Et econtra
speciōis contrādictōis ab ip[s]a talentia ē: non p[ro]p[ri]etate arguit, genus p[ro]p[ri]etate
de genere, species de specie, in h[is] p[ro]p[ri]etate: substantia ē genus, homo ē species
et cetera.

Argumenta 2° ex C[ar]t[er]o: ~~et~~ essentia rei ē id qd p[ri]mo in illa concipitur;
sed p[ri]us concipitur in specie, qd subiectiua generāli, quam qd referatur ad indiuidua
dīco: qd subiectibilitas ē essentia inferens ualitatē tanq[ua]m p[ro]p[ri]etate. Minor p[ro]p[ri]etate
t[ame]n: in qualibet re p[ri]us concipitur qd ē cō[st]itutiua, et cō[st]itutiua; sed genus
ē p[ro]p[ri]etate inferens cō[st]itutiua; species, indiuidua autē quā est inferens. q.
In p[ri]mo, talis ē ratio arguit, non essentia rei n̄ ē id, qd p[ri]mo in ea concipitur
ut cō[st]itutiua; sed p[ro]p[ri]etate inferens alba inferens: quare ratio essentia, licet
p[ri]us in honore concipitur, n̄ ē adequata essentia hominis. Et in h[is] p[ri]us ē p[ro]p[ri]etate
t[ame]n, quā paternitas, quā filiatio sit radix paternitatis. Deinde respondeo, qd licet
species p[ri]us concipitur comparatiue ad genus p[ro]p[ri]etate p[ro]p[ri]etate inferens cō[st]itutiua
inferens, quā comparatiue ad indiuidua, n̄ t[ame]n p[ri]us deunt concipi in ordine ad
genus tanq[ua]m ad superioris, et ualitatē; quare nil p[ro]p[ri]etate arguit.

Argumenta 3°

Magister Johannes a Santo Thoma. *Utilitas speciei infimae est limitata, cum supri-*
ciat plura tantum numero differentia: quod talis utilitas exigat subiecti alicuius super-
ioris: quod utilitas est radix, a qua dimanant subiectibilitas. Consequenter propter hoc est quod
omne limitatum in aliqua linea potest subiecti alicuius superiori. Pars prima in
causa 2^a, quae quia limitata subiectum non causet. Et dignitas Patris subiecti-
um non potest, propter eandem limitationem. Ex arguente infirmitate oppositae
menti, seu Autoris, nam species infima est limitata quia subiectum; non autem sub-
iectum quia est limitata: quod subiectibilitas est radix utilitatis, et non e contra.

124

Alarguente
infirmitate respondet nulli unquam quantitati limitatum in eadem altera subordinatum nec eoque unquam
alio extenditur, requiritur unquam alio subordinatum licet enim Resus Existens non habeat tot subiectos, quos
Resus Hispanus non requiritur. Sicut enim Resus Hispanus subordinatum. Sic pariter aduocatus alicuius sunt mo-
menti. Nam causa 2^a subordinatum est, et dignitas Patris subordinatum respicit, quia illa eorum unum
est, et unum tantum causandi accipit a causa. Hoc autem sui potestatis accipit ad dignitatem respicit: spe-
cies autem sui utilitatis non accipit potestatem a potestate, quia non subordinatum generi potestatis, sed quae
concomitantem, de materia, et ratione alterius relationis, licet sit inferioritatis, eo quod prima
quia si secundum praedicabile subordinatum est, ratio communis unum aequumque membrum equa-
litatis, et uniuoce non praeter. 3^a an natura angelica sit species uniuersalis? respondetur aliqua, et ad-

QUESTIO. 3^a

An natura angelica sit species uniuersalis?
 Supponuntur aliqua, & referuntur.

Sententia. S. I.

Celebrum est inter Philosophos, et non ex materia de Angelis conuictus, quod inueni-
 entibus. Antequam resolutionem proponendum est 1° diuinitate procedere de natura speci-
 ficam Angelis, superita sententia Aristoteli. In fine questionis de articulo 4° Et alibi
 hoc auctoris naturam angelicam ad id impubertatibus esse, ut nec de potentia Dei absoluta potest dari
 plura Angelis eiusdem speciei, id quod (ut loquor questionem deum) supponit totum, quae ambobus alias
 auctores proponunt esse possibile, in eo et de facto dari plura individua intra eandem speciem
 angelicam. Resolutio igitur difficultas ad naturam angelicam, Sed quamquamque aliam, cui pluralitas
 indiuiui duorum respicit

Respondy è 2^a ex dicto Thomā 1^a parte questione 3^a articulo 2° duplex dicitur unū aliud secundū se, et aliud secundū rationē tantū. 1^a è qd̄ responū plura in diuisiua defecto essentia, ut natura humana, quę defecto in uoluntate multiplicata in pluribus indiuiduis. 2^a è, cui in correspondēt plura indiuidua defecto existētia sunt tūc est portio, taliter appellat unū secundū rationē tantū, naturā solū Angelicā. Doctor loco supra citato. Et licet Carretanus cum pluribus Thomisti aliter explicet unū secundū rationē, affirmans esse illud cui respondent plura indiuidua sic, et realiter, n̄ tūc ex modo concipiendi, quatenus scilicet n̄ respondent naturā unā ex conceptu naturę; hec tūc explicatio subcontrouersia cadit in presentē diuersionē.

Suppondy è 3° naturā angelicā dupliciter cognosci posse: adequate scilicet, et in adequate. Cognoscitur adequate dy attingitio pro uti in se; qualiter Angelus inferior apperitior Angelo, et omnes ad Deo cognoscuntur, inadequate cognoscitur dy attingitio constitutiva per ordinē ad species materiales, et ad modū cui compositę, qualiter a nobis pro hoc statu immersionis in materia corporea. Suppondy è de his que diuisy tanty procedere de unitate portio; an scilicet natura angelica concipi possit cum fundamento ut portio relata ad plura indiuidua tanquę species unā. An autē possit deo nominari unā negatiue, postquam quod extra diuisy è ex proprio in questione constauit.

In quatuor sententia tertia naturā angelicā concipi posse cum fundamento ut portio unā. Ita Carretanus in presentē. Dubio 3° est 1^a parte questione B. quem sequuntur Anaxoro, Seneca, Ioannes a Sauto Thomā, Complutenso, et sequuntur Thomistę parit clamitantes, sententię oppositę a nullo fidei. Primum Thomę articulo defendi posse. 2^a sententię oppositę defendit naturā angelicā nullo modo esse unā. Ita eximius, Suarez, Prubius, Aristoteles, et ex Thomisti eam sequuntur sapientissimus Magister Cuxiel, Seneca, et Prados, citans pro hac sententiā Longius, Heaney, et Sabely tanty que tertia Collegij Senti Thomę Complutenis. Ex naturā autē eg amplexentur Moneda, Cardinalis de Soriano, et Lubianus Corda, et illusterrimus, ac uerissimus Prus, et Antonius Perez Regue prescepit. Ex ratione uis Benedictionis que famulū ornamētis, et dicit, in sua laude almanachā centesimo 3° Scholastico. Quibus adhaerente ita. Nra conclusio. § 1.

Nra Conclusio. § 2.
 Natura angelica eo modo cuique concepta nequit esse portio unā cum fundamento adue secundū rationē tantū. Hanc conclusionē amplectimur, quia ex presentē man-

Dicit Thom. nullum, nullum formam. 1.º igitur per hanc inuentionem lectione 12 textu 1.º
 ita loquitur: dupliciter contingit potest quod quod significatur per nomen in se aptum
 naty que predicari de pluralibus. 1.º modo, quando nomen significat formam secundy quod
 determinata ad hanc materiam; sicut hoc nomen Plato significat naturam hanc, pro ut e in
 hac materia. 2.º modo per secundy quod significat formam, que non est nata in materia recipi;
 unde oportet quod per se maneat singulari: quod iuxta dicta Thom. ex necessitate in
 materia oritur repugnancia ad unitatem. At natura angelica quantum ad artem unitate
 precisa semper concipitur et in acceptibili in materia. quod quantum ad artem unitate precisa
 requirit concipi cum fundamento ut unitate.

Deinde parte que tenet 13 articulo h.º ita lo-
 quitur: forma que individuatur per se ipsam, et secundum quod sunt in se ipsa intelliguntur,
non possunt communicari, nec secundum rem, nec secundum rationem; at forma angelica per se ipsa
 individuatur: quod etiam si in se ipsa intelligatur, hoc est artem unitate precisa non potest commu-
 nicari, nec esse in multis ad hanc secundum rationem tanty, quod ad hanc secundum rationem tanty requirit
 esse unitate. Preterea. Questione de spiritualibus Creaturis articulo 8.º in exponere ait:
si autem Angelus est forma simpliciter abstracta a materia, impossibile est etiam plura
plura Angelos unius speciei. Quod quod pro nostra conclusione experiri? Videtur
 non esse Thom. et, presenty completor si nostra sententia ad Thom. discipulis abs-
 que infirmitate nata defendi possit.

Ratio quodam conclusionis habet, et est hoc. Vale
 est uny in multis; et natura angelica requirit esse in multis individuis: quod requirit esse hanc unitate. Consequa
 infertur, maior est difficultas unitate. Minor patet ex suppositione ad omnia impresentia dicitur. Dupli-
 catione uny de natura angelica supposita in multiplicabilitate individuorum. Explicatur et aspe-
 ritur: natura constituitur specificiter unitate per relationem fundamentalem ad hanc; at natura angelice
 repugnat tali relatione et unitate specificiter. Minor prouatur: repugnante hanc relationis
 repugnat talis relatione, cum talis fundamenty, et hanc essentialiter exigat; at natura angelice
 repugnat hanc talis relationis: quod et talis. Minor prouatur: hanc talis relationis repugnat
 in individuis; at supponitur natura angelice plura individua repugnare: quod et ipsi repug-
 nat hanc talis relationis.

Cuius rationis efficacia adeo potest aduersarios, ut ex hanc
 dat in uerbis descendit modo, qui omnes hanc in suo ordine preoccupandis sunt. Quare res-
 pondent hanc: quod licet natura angelice repugnet plura in individua hanc, tan actualia, quod possit
 in

n̄ t̄m̄ plura individua logica, et facta; et consequenter per ordinem ad ista per naturam
 intelligi concipi specificiter unq̄. Sic huius responsio in Angelicis dicitur loco supra citato ex
 ratione contradicit. At̄ enī, q̄d quia Angelus ē forma simpliciter abstracta om̄nibus, im-
 possibile ē eiq̄ fingere plura Angelos unius speciei; q̄ ex mente Nicij Thomę n̄q̄ ang-
 licę n̄ s̄ly repugnant plura individua facta; ut eiq̄ logica, et ab intellectu cum funda-
 mento conflictat.

Contra 2. Id̄ intentione, et absolute repugnat, eiq̄ logica, et facta cum fun-
 damento repugnat; at plura individua intentione, et absolute repugnant n̄q̄ angelicę;
 q̄ eiq̄ logica, et facta cum fundamento repugnant. q̄ implicat n̄q̄ angelicę per ordinem
 ad huiusmodi individua concipi cum fundamento ut unq̄. **Contra 3.** Vile dicitur concipi
 cum fundamento ut unq̄ in multis per ordinem, et identitatem; et n̄q̄ angelicę concipi n̄q̄
 cum fundamento ut unq̄ per ordinem, et identitatem implicatibus individuis logicis, et ab intelec-
 tu conflictat; q̄ et implicat n̄q̄ angelicę esse unq̄ per ordinem ad talia individua. Minor pa-
 tet: q̄ n̄q̄ que fundamētum aparet ut n̄q̄ realis qualis ē angelica concipiatur est tota-
 liter identificata cum individuis materia factis.

Respondet 2. predictę r̄onę convincere
 n̄q̄ angelicę n̄ esse unq̄ secundū rem, et rationem simul; n̄ autē secundū r̄onę tantum;
 n̄q̄ licet ei repugnet plura individua absolute, n̄ t̄m̄ conditionate. Id est, n̄q̄ angelica
 unq̄ respicit talia absolute, ut quantę ē esse plura respiciat, si n̄ repugnant.

Sic hęc responsio, sicut et omnes alę ex verbis dñi Thomę r̄onę repetitū p̄ occupatu manet.
 Preterea hanc applicatōnē unq̄ secundū r̄onę tantę, per ordinem ad plura conditionate, ex
 parte imp̄tat Angelicus Magister 1. parte questione 3 articulo 1. in corpore, ubi ait: q̄ n̄q̄
 humana communis ē multis secundū rem, et r̄onem; n̄q̄ autē solū n̄ ē communis multis
 secundū rem, sed secundū r̄onem tantę; q̄ ex mente dñi Thomę n̄q̄ realis secundū r̄onę
 tantę, qualis ē n̄q̄ solū respicit plura individua facta absolute, et n̄ tantę conditionate.

Contra deinde: si solutio r̄onę continet, eadem facto des̄, n̄ potest r̄onę hanc p̄taty cui
 repugnet certis secundū r̄onę tantę. Individua enim eiq̄ possit predicari de pluribus,
 si plura ei n̄ repugnant. N̄q̄ divina predicatur de pluribus individuis, si eiq̄
 repugnant. Enī p̄taty: si plura species infra speciem in se n̄ repugnant, etiam species in-
 finita de illis predicatur. Sicut q̄ ad eorum n̄ fatentur individua, et n̄q̄ dicuntur esse spe-
 cies unq̄, et speciem in se posse predicari de pluribus distinctibus specie ab eis secundū r̄onę

tantū, id ē qd nāra angelica facta de uerō. Et ratio omniū ē: quia ex eo qd nāra
angelica respiciet plura nō repugnant, tantū inforter qd intall' ipotē' est ut
uēlū, qd nō negamus: quēritū autē nō procedit ratione conditionato, sēt absolute.
An licet nāra angelica de facto, et absolute possit concipi cum fundamento et
specie uēlū; ad qd requiritur qd plura indiuidua de facto sint ei et absolute
possibilia.

Respondent 3° nāra angelicū nullatenus esse uēlū ex parte rei concepti;
bene tōm ex modo concipiendū: cum enim intellectus nōra pro hoc statu nāra angelicū
admodū rei corpore, et māali concipiat; consequenter eam concipit eum funda-
mento, ut multiplicabilē, et uēlū. **S**et contra l. 1° qd eū nāra diuina erit uēlū
ex modo concipiendū, cum admodū rei māali, ex corpore a nobis pro hoc statu
concipiatur. 2° inuentione Thomistica indiuiduū, et quodlibet singulare cogitari
per speciem uēlū; et tōm indiuiduū, et singulare uēlū nō sunt adue ex modo con-
cipiendū: qd.

Texto: ex solutione inforter nāra angelicū esse uēlū secundu' rem, et ra-
tionē simul; cum nāra corporea admodū eūm cognoscitur angelica, ita uēlū sit.
Denique et apriori. Ergo si nāra Angeli concipiatur admodū rei māali, et multi-
plicabilē, rempā tōm eū concipiatur cum predicato opōito uēlū; licet in multiplicā-
bilitate numerica, cum eū necesse sit ut spirituale. ~~con~~ concipiatur: qd licet
nāra angelica concipiatur admodū rei uēlū, nunquā tōm potest concipi cum funda-
mento, ut uēlū. Sic ad propter eadē rationē, licet Angelus admodū formosus huius
cognoscatur, nunquā tōm concipi potest cum fundamento, et formosus Liberis, ita
ut tale prātū ei cum fundamento tribuatur.

Respondent denique, et ē solutio rati-
one communis, qd licet nāra angelica adequate, et ut ē in se concepta, hoc ē eum singulari-
tate dicat repugnantū ad plura; nō tōm concepta inaduate, hoc ē ut a singularitate
p̄cisa, quia p̄cisa sic nullū dicit impedimentū ad uēlū. **S**et hoc eū solutio sub-
iuncta fuit omnibus impugnationibus supra factis. Neinde. opōitua Philosophi Thomae loco
infra allegando arguit; qd nāra angelica prohibetur esse in multis, ex eo qd nō ē nata
recepti in aliquo subiecto, seu materia; sēt nāra Angeli eū p̄cise atq; predicati
specificū, ut pote spirituale, et immāle, nō ē nata recepti in aliqua materia: qd adue a-
singularitate p̄cisa dicit repugnantū ad plura.

Contra 2°. nān anglicā ē metaphisicē et essentialitē immaterialis. q̄ metaphisicē, et essentialitē dicit repugnantibz ad plura; at huius modi repugnantia convenit ei ratione naturę specificę: q̄ nān specifica aduc a singularitate p̄cedit talę dicit repugnantibz. Minor subiuncta prouatur: qd̄ convenit Angulo metaphisicē, et essentialitē convenit ei ratione naturę specificę, qd̄ autē ei convenit ratione singularitatis n̄ ē ipsi essentialis, sed accidentale, cum singularitas sit extra concepty metaphisicy Anguli constitutibz: q̄ si repugnantia ad plura ē Angulo essentialis metaphisicē, ipsi competit ratione naturę specificę. 3°. ad idem aliter dicit repugnantibz ad plura nān spiritualis, ac naturalis; et nān naturalis ratione singularitatis eiq̄ dicit repugnantibz ad plura, q̄ nān spiritualis n̄ tanty ratione singularitati, sed eiq̄ ratione naturę specificę.

Denique eiq̄ admisso nān anglicę ex conceptu naturę n̄ dicit repugnantibz ad plura, aduc n̄ esset ualē positīue, et tanty negatiue, nan ad ualē positīue requiruntur plura indiūdua positīua, quę cum impossibilia sūt sensu ap̄rehensa ab intellectu, absque fundamento ullo pat̄rentur. Et ratio omnibz ē: quia licet nān anglica p̄cedat a singularitate formalit̄ n̄ autē axiomaticā: cum enim imp̄sindibilis sit ab immaterialitate ut ipse illi essentialis, semper dicit repugnantibz ad plura indidūdua, et consequenter uniḡtanty radicalit̄ singularitatis.

Ex his p̄formatur 2^a ratio q̄o nān conclusiōne sub hęc p̄ma. Nequit Angulus concipi cum fundamento et naturalis: q̄ nec ut multiplicabilis numerice nec ut unū. At patet, et consequē prouatur: omne multiplicabile in se eandē speciem, ē essentialitē naturalis, cum maxima sit principij numericę multiplicatiōnis: q̄ si Angulus nequit cum fundamento concipi et naturalis, nec ut numericē multiplicabilis. Respondet communiter Adversarij cum Mag^oistro Ioanne ab. 7° hōma duplici dicitur eandē immaterialitatis: aliḡ specificę constitutibz speciei, et aliḡ indidūduę indidūduę constitutibz: ut licet (inspiciunt) hęc 2°. immaterialitas importat repugnantibz ad multiplicatiōnem numericę, n̄ autē hęc 2° importat repugnantibz ut nān Angeli in plura speciei materialis dicitur: quare nān specificę Angeli singularitate p̄cedit potest esse unū. Sed hęc solutiō immēdiatē p̄cedenti a fine eisdem subiacet impugnationibz, quę repetere n̄ oportet. Si n̄ insistamus in eo qd̄ immaterialitas specificę semper radicalit̄ unū singularitatis, licet solutiō eiq̄ n̄ dicit.

Respondent itery qd p̄dicta immāalitas specifica secundu duplex mōdus considerari potest: Sicut constitutiōis speciei Angelī, Sicut radicis singularitatis; et cum nōna Angelī concipi possit in adequate, scilicet cum eius immāalitate ut constitutiōis speciei, et nō ut radicis unius singularitatis; in e qd inadequate concepta potest esse unū.

Sed hoc ip̄y contrarietatem ad talē subtilitatem fugiunt, ep̄icōg ratiōis nōg clare demonstrat. Contra ip̄y h̄c argumenta: immāalitas prout constituit Angelū in se esse specificā, explicat mōdus propriū immāalitatis; et prout sic ep̄igit unūq singularitatis; Sicut alibi ep̄igit mōdus radicis unius singularitatis. q̄ semper dicitur repugnans ad plura. Minor in qua ē difficultas pro utitur: esse radicē unius singularitatis nō advenit accidentaliū Angelō ut constituto in se esse immāalē q̄ pro ut sic essentialiter ei competit. unūq radicis singularitatis.

Secundo: hoc illatō ē vera, et necessaria: Angelus prout in se esse specificus constitutus ē immāalē; q̄ unūq radicis singularitatis; quare illatō necessaria nō erit, si immāalitas ut constitutiōis Angelī unūq singularitatis nō ep̄igerit. Si istud complexū: Substantia specificē immāalis ē indifferens ad plura singulariter, ē ex t̄m repugnans. q̄ idem qd p̄rius. Denique: nō magis distinguenda mōdus constitutiōis et mōdus radicis unūq singularitatis in immāalitate Angelī, quam in quacunque entitate, mōdus essentis, et mōdus nōg, seu radicis operationis; at in sententia Thomistica mōdus essentis nō pervenit simpliciter speciebus amplexus nōg; q̄ in immāalitate Angelī, mōdus constitutiōis a mōdus radicis unūq singularitatis. Sed hoc ip̄o nōna Angelī semper concipitur cum repugnantia ad plura.

Dicunt. qd licet Angelus ut constitutus in se esse specificus dicat esse radicē unius singularitatis prout implicito; nō t̄m prout exp̄o: quare ita inadequate conceptus, nō potest explicite ē unū; cum exprimat repugnans ad plura. **E**n ultimū Contrariū ar̄g; ar̄guit t̄m ex huiusque d̄ctis. Et in r̄p̄o imponatur. Sicut Angelus nō explicite esse radicē unius singularitatis, si hoc implicito dicit, requit concipi cum fundamento sine repugnantia ad plura: Aut q̄ Contrariū everso. Aut prout dicitur: Angelus prout dicitur unūq metaphisic, tantū implicito dicit spiritualitatis; et hoc sufficit ut concipi possit cum fundamento cum p̄dicato spiritualitatis spiritū, scilicet immāalitate: q̄ licet Angelus tantū implicito dicit esse radicē unius singularitatis, requit cum fundamento concipi ut unū.

+ **S**ecundo: natura divina recedens minus constitutibus essentibus, tamen pro implicito dicitur esse radiata unius singularitatis, et tamen nullo pacto est unum: quod idem quod prius dicitur: quia autem in nomine talis, implicitate dicitur esse substantia, nequaquam potest concepti cum fundamenta sit accidens, quia accidens opponitur substantia: per. Denique: Homo pro ut constitutus in suo esse specifico essentiali, tamen pro implicito dicitur esse radiatus suorum pro prioritate, scilicet singularitatis, administrationis, et cetera; sed hoc supponit ut nequaquam cum fundamenta concepti cum predicato opposito talibus proprietatibus, scilicet singularitate, multiplicitate, et cetera: per. Et ratio omnium est, quia nulli rei attribui potest predicatum oppositum suo esse metaphisico, et essentiali, predicatum autem implicitum, si de tali imponatur est de conceptu metaphisico, et essentiali, quocumque essentia. Solvuntur arguta Con-

Solvuntur Arguta Contraria

Objiciunt 1. Angelus Preceptorum questione una de spiritalibus creaturis, articulo 11° ad 4^{am} ita loquens: Hec albedo non potest esse in multis, quia albedo est, sic quia est in hoc ita natura huiusmodi Angeli non potest haberi esse in multis, ex eo quod est natura individualis, ne rerum, quod pertinet ad rationem speciei, sic ex eo quod non est nata recipi in aliquo subiecto, quod pertinet ad rationem individui. Et respondetur ad plura non provenit Angelo ex conceptu specifico, sed individuali. Et si a conceptu individuali prescindatur erit unum. Preterea a 2a parte questione B articulo 11 in corpore dicitur: quod esse in uno respectu singulari, aut in pluribus, preter intellectus naturae speciei: per naturam angelicam ex suo conceptu specifico non consistit esse in uno: quod potest esse in pluribus.

His innixi auctoritates non dubitant homines angelicus Magister pro sua stare sententia. Sed quid hec verba dicit Thomae expli-
cate facillime, cum testimonij expressivum pro sua conclusione allegari? Respondetur per mentem Angelicus esse: quod natura Angeli ex suo esse specifico non prohibetur esse in multis pro expresso, bene tamen pro implicito, quia implicitate dicitur esse radiatus unius singularitatis. Sed clarior Contrarij Ribon Thomae evidentia patet non ex mente ipsius naturae angelicae tamen prohibetur esse in multis, ex eo quod pertinet ad rationem individui; at conceptus specificus nec expliat, nec implicitate dicitur gradus individualis: per ex conceptu specifico, nec pro implicito prohibetur esse in multis.

Respondetur expliando, et aliter quando magis: ex eo quod pertinet ad rationem individui non rationaliter concedo magis: potest autem de precise

negō maioris. Et eodē modo minoris distinguo. Gradus igitur specificus Angelī im-
portat pro implicito totius individui radicaliter unum, quia unicus radicaliter sin-
gularitatis: quare prohibetur esse in multis secundū id, quod dicitur pro implicito ex concep-
tu specifico; licet nō prohibetur secundū id, quod explicat. Nec huius modi exposito
violenta censeri debet, cum hanc ^{esse} mentem dicitur Thomae conceptus ipse demonstrat:
aut enim natura Angelī prohibetur esse in multis ex eo quod nō est nata recipi in aliquo
subiecto, seu materia; inacceptibilitas autem in materia in dicitur essentialiter in gradu
specifico Angelī; quare natura specifica Angelī prohibetur esse in multis ex eo quod per-
tinet ad totius individui radicaliter sumpti, in quo sensu est ipse gradus specificus.
Ex quo ad ²⁴ ~~consequens~~ dico, quod esse in uno, si in pluribus nō est deo concepte explicito
speciei, bene tamen de conceptu implicito.

Argumentum 2° ratione. Impedimentum ut natura
sit indifferens ad plura est singularitas et determinatio ad unum; sed natura angelica inadequa-
te concepta, intelligitur sine singularitate, et determinatione ad unum, cum ab ea obiective pres-
cindat: quod in adaequate concepta dicitur indifferens ad plura. Quod potest esse verum
Impugnari potest negari minoris arguit, quia in Angelis gradus specificus nō diffinitur
formaliter metaphisice ab individuali: sicut enim Angelus est essentialiter immutabilis, ita et
essentialiter singularis; quare conceptus requirit sine singularitate sicut implicita. Deinde res-
pondens doctores, distinguit maiorem: est singularitas formalis, et radicalis, concedo maiorem:
partis precise nego maiorem: ex quo constat solutio. Licet enim Angelus prescindat a singu-
laritate ^{formali} aut radicali; quia utpote substantia spiritualis, completa, essentialiter
que immutabilis, tamen radicaliter unicus singularitatis a quo radicatione nunquam prescindit, et
consequenter, nec sepegnantur ad plura.

Dicitur natura angelica prescindit a singularitate eius
radicali: quod nulla est solutio. Ad primum: potest Angelus intelligi simpliciter ut principium
intelligendi, prescindendo ab eo quod sit receptibilis, et inacceptibilis in materia; sed hoc est a sin-
gularitate radicali prescindere. **R**espondeo quod natura angelica concepta ut principium intelligendi,
eius conceptus ut inacceptibilis in materia pro implicito, licet nō pro expreso, quare tamen
intelligitur cum singularitate radicali pro implicito. Si insit, quod sicut intellectus secundum
id, quod dicitur pro expreso potest esse unicus, cum pro expreso nō dicitur sepegnantem ad plura. Tamen
constat ex propria questionis sepegnantem ad plura importat, implicita de totali esse impedi-
mentum ad unitatem cum fundamento.

S et replicari: qd immaterialitas Angeli radice unicam singularitatis, n̄ obstat eius unitati
specificae: nisi qd fundamētū n̄q. An̄i p̄suetū. Si immaterialitas specifica Angeli obsta-
ret unitati specificae, cum immaterialitas generica obstat unitati genericae; sed hoc ē
falsū, cum ratio angelica in ratione generica p̄dicitur de pluribus Angelis p̄ se distinctis.

Imprimis replica contra Alsemarium p̄suetū, qd si uel natura Angeli defacto inuicem multi-
plicata specificis, ita et defacto sit multiplicata numerice. **Respondetur**, esse speciem unitam, et
cum eadem rem, et rationem simul, cum ita sit uelis per modū generis. Respondetur p̄ negando
autē. Ad p̄uocatore nego maiore, de p̄suetū ē: qd pluralitas numerica exiit ex a mate-
ria; pluralitas autē specifica n̄ a materia, sed a p̄suetū p̄ se habet, h̄c licet p̄dicitur unita-
libet cuiuscumque Angeli exiit: quare nulla immaterialitas obstat unitati genericae, be-
ne t̄m unitati specificae.

S et ita argues subtili p̄suetū. Sicut singularitas operatur unitati, ita pluralitas unitati; sed pluralitas radicalis unitati n̄ obstat: nec singularitas radi-
calis unitati. Minor p̄suetū: natura māali qualis ē humana singularitate p̄suetū rem
h̄c et plura indici sua, ut pote multiplicabilis per illa; et huius modi pluralitas radicalis
n̄ obstat eius unitati. **Non** improbabilitate dicit poterat, nam māali n̄ radice
pluralitatis; quia licet eam p̄sonitat, n̄ t̄m p̄suetū, et essentialiter exiit: natura autē ange-
lica essentialiter unice radice singularitatis, quia plures ei p̄suetū repugnant. Respondetur
de inde concisa maiore, p̄suetū minorū distinguendo. pluralitas radicalis n̄ obstat unitati
eiusde rationis nego maiore: dicitur ratio concedo maiore. Natura enim māali quia unitati
ē una unitati p̄ se, pluralitas autē quam radice ē māali, ut pote individualis, quae plura-
litas māali n̄ obstat unitati p̄ se, licet obstat materiali.

S et aduc dicit: natura angelica p̄suetū
a singularitate sicut p̄suetū, ē unitati metaphisice; sed unitati metaphisica ē fundamētū
ad unitati logicam: qd potest concipi eam fundamētū, ut logicā unitati. **P̄terea**: natura
angelica ita p̄suetū ē unitati sicut negatiua; sed unitati negatiua ē fundamētū ad p̄suetū:
qd idem qd p̄suetū. **R̄** ad p̄suetū. uale metaphisice dupliciter posse sumi: **S** p̄suetū n̄ natura cui unitati
logica n̄ repugnat, et ita natura angelica n̄ ē metaphisice unitati. **S** p̄suetū et dicit tantū n̄q
compositū ex genere, et differentia a singularitate p̄ se abstractam, et in p̄suetū p̄ se unitati
nam n̄q Angeli unitati metaphisice numerice. **Ad 23** similiter respondemus: n̄q Angeli unitati
negatiuae, quatenus ex conceptu specificis n̄ exprimit singularitatis radicalis, qd uale metaphisice,
nominale, nec a nullibet appellatur, in quo sensu Deus ē t̄m communis apud dialecticos.

si autem utilitas negotiorum aliter intelligatur nullatenus Angulo competit.

Hec solutio

129

communis est, eam que fundamentum contrarij radicaliter constituit, potest tamen admitti namque angelicis singularitate tan radicali, quod foris procedit, quin ex hoc infertur eius portio ut unum cum fundamento; Et ratio est: quia licet in tali casu non deat repugnans ad plura ex conceptu specificis namque, tamen absolute plura ei repugnant: quia licet non repugnent plura individua angelica ex capite namque specificis, ex alio tamen titulo sunt importabilia: quare tenet ab intellectu quibusdam abique fundamento ullo originaria.

Argumentum 3°: hoc predicatio Michael et Anochus est species de individuis: quia angelica est species unius. An propter: nam angelica predicatio de Michael est ut tota illius essentia: ut species de individuis. **S**ed dicamus talis propositio non esse speciem logicam, ad quod requiritur essentialiter pluralis individuorum; sed speciem metaphisicam, ad quod sufficit quod unus notans predicatur. Contra invoces: talis predicatio est superioris de inferiori, non speciem metaphisicam, sed logicam. An propter: 1° quia non est de equali de equali. 2° quia talis predicatio est foris, si autem non esset superioris de inferiori esset identica. 3° quia individuum Michael non ponitur in predicamento substantie, sed genere immediate, sed mediante specie; at huiusmodi esset equalis, utrumque immediate generi subiectum. **A**d arguendum

obtime respondetur. Ad invencionem respondetur. Et ad 3° proocationem dico, quod cum in ea prolatione nec individuum obicit rationem inferiori, nec namque a rationem superioris, ita equalis propositio equalis de equali. Ad 2° dico propter talis propositio est identica, sed hoc negato, respondetur ad propositio foris significare quod extrema sunt inter se distincta et symmetrica, et hoc enim reperitur non sit respectu alterius. Ad 3° respondetur potest tam specie, quam individuum angelicum subici immediate generi. **S**ed melius respondetur quod gradus specificus in nullatenus subicitur generi, quam in individuorum; quia ratione essentialis distinctio non concipitur gradus specificus ut ad terminus determinatus, quod individualis, et in super propositio constituitur in Angelo gradus specificus, quare individualis non immediate, sed mediante specie generi subicitur. **D**individuum nomen

INDIVIDUUM INTRA

Cum individuum sit considerabile per se post hanc explanationem de eo recte Philosophus rationem instituit. Individuum quod pro ut ad personam attinet dupliciter solum potest: nempe 1. intentionaliter; et 2. intentionaliter. 1. modo est ipsa realiter natura determinata per singularitatem, ut natura humana determinata per libertatem. 2. modo est ipsa natura informata per 2. intentionem individui. Individua igitur primo intentionaliter sunt, ita definiunt Philosophus. Cuius collectio proprietatem nullo alio reperitur. Sed quidem proprietates in his exemplis continentur. **Forma, Figura, Locus, Tempus, et nomen, Sanguis.**

Patria sunt septem, quae non habet unum, & alter.

Forma accipitur pro qualitate coloris, complexionis, in quo forma substantialem signa significat partem proportionem, et corporis mensuram. **Locus**, partem domus in qua quis natus est. **Tempus**, generationis instantis: et ideam constitutionem, et actionem sub qua quis constituitur. **Nomen** quod cuique imponitur. **Sanguis** pro stirpe, in genealogia. Et denique **Patria** Provincia, huiusmodi unde tractatur origo. In omnia simul individua referuntur subiecto naturam et differentiam videtur, licet absolute se respiciat; quae praedicta definitio accidentaliter est. Individua autem vera, et essentialia individua dicuntur ex his rationibus 1. parte questionis 2. articulo 4. ita se habet: individuum est individuum in se, et dicitur aequaliter alio.

Individuum secundo intentionale ut subiectibile dicitur Philosophus, quod est subiectibile per se, et de quo species in eo quod quid predicatur. Et predicabile aliter dicitur per quod sit quod de uno tantum predicatur. Cuiusmodi definitiones dubitare potest an legitime sint. Et quia sane nullus de eorum rectitudine dubitat. Probiter autem: praedictas duas definitiones individui secundo intentionem sumptis rectas esse. De personis: non ob idne explicant individuum tanquam subiectibile, quam ut predicabile per suas proprietates: sed cum sint descriptivae rectae sunt. An personae: esse id de quo species predicata nullum alio subiectibile convenit; et predicari de uno tantum nulli alio predicabili. Sed sunt proprietates solius individui. Sed definitiones traditae per huiusmodi proprietates rectae sunt.

Sed obicitur 1. individuum predicatur de pluribus; et patet in his personis Petrus est individuum. Iohannes est individuum quod male definitum per predicari de uno tantum. Respondio negando: quia tales personae non sunt individua, et accidentis quibus predicabilia,

eod. 2° intentio individui accidentaliter ut aduenit ut omnes fatentur in his
 predicacionibus: homo e species, Atal e genus. Sed dicitur saltem individuum huiusmodi
 ut aliquis homo dicitur huiusmodi predicatum cum n tanty de uno unificetur. Respon-
 deo: qd licet individuum unum n ponat pro pluribus uocis, et dicitur huiusmodi, hoc est pro
 hoc, et pro illo, determinate tm de uno tanty predicatur, quia n fuit communis, et
 singularis e.

Obiecto 2° Individua sunt in subiecta, et in subiecta nequit predi-
 cari. Individuum male dicitur per predicari. Minor propter: quia generi supremo
 e primy pabile, nequit alicui subicere et vice uersa, si individuum e in subiecto ne-
 quit predicari de aliquo. Preterea: nil potest predicari de seipso patione foris, et iden-
 tica: si individuum nequit de seipso predicari. Ad 1^{am} respondetur: qd licet genus supre-
 mum nequit subici dicitur reponeri, quia illud n habet; ita individuum nequit predi-
 cari de aliquo eamque se inferiori, et in hoc equiparantur. Ad 2^{am} dicitur, qd n predi-
 cari individuum ita ex materia: Pau e Pau, e omnino identica, cum omni modo predicaty
 idem e eorum cum subiecto. Si autem dicitur Pau e hic homo, e falsy, quia ita pcedi-
 caty ex parte distinguitur a subiecto.

Obiecto denique Individuum e singularis, et
 singularis nequit defini. Minor propter: de singularibus n datur definitio: qd nec
 definitio. Preterea: quid quid definitur deest esse species cum constet genere, et diferen-
 tiis: si individuum nequit defini. Ad 1^{am} resota dicitur quod n p se commally respon-
 detur, n p se defini singularis singulariter, et ex parte reposity; bene tm notari, et
 in comuni accepty. Soluto e huiusmodi questione 2^a dicitur: qd licet hoc singularis, si
 illud defini n potest, tm id, qd pertinet ad rationem communem singularis defini po-
 test, et sic Philosophus definitus substantiy 13, et Porcius per rationem. Ad 2^{am} dicitur: individuum
 conuenit pnto communi individui, et particulari talis individui, qd sapit esse
 definitus; licet n ita perfecte ac species, quia proprie n conuenit genere, et differentiis.

Inquire dicitur: an ab individuis abstracti possit aliqua ratio communis? Preterea res-
 pondeo: qd ab individuis prima intentionaliter acceptis n potest abstracti aliqua ratio communis
 uniuoca, et tanty analoge: et ipse autem summi intentionaliter secundo ratio communis
 uniuoca abstracti potest. Ratio 1ª partis e: quia cretus h. dicitur nequit abstracti aliqua
 ratio uniuoca, ut patet in differentiy essentialibus, et in ente respectu huiusmodi predicamento
 xij;

*Id individua sunt primo diversa: & ab illis aliqua ratio unius ea abstrahi nequit.
 Potest tñ abstrahi aliqua ratio communis analogo, quia individua continentur / ecan-
 dy quid in eis individui Ratio 2ª generis ē: quia omnia individua rentur / secundo in-
 tentionaliter dicuntur xlatōz, quia de uno tantum predicantur; sed in hoc omnia indivi-
 dua simpliciter conveniunt: & in hoc sensu potest ab illis ratio unius ea abstrahi.*

CAPUT IV. DE DIFFERENTIA.

Differentia accipitur Porfirio in hoc capite, illud in duas dividit partes.
 in 1.^a de triplici differentia acceptio; in 2.^a autē de multiplici eius diffinitione
 per tractat. Cuius 1.^a (conquirit) differentia dividitur in comūz, propriā, et pro-
 priā, 1.^a ē, quia uny ab aliis omnino accidentaliter differt: ut alby ampro. 2.^a ē quia
 quō differt ab aliis per proprietatē naturaliter in se parabile; ut homo ab Equo per indivi-
 dualitatē. 3.^a denique ē, quia una specis ab alia essentialiter differt: ut homo ab Equo per ra-
 tionalitatē. Quae quidem xalitas, diuisiva appellatur xis pectis generis, et conuētūarū
 pectis specis; ut constat ex arbore per deca mentali.

In 2.^a capituli parte, quinque di-
 ferentia diffinitiones affirmat, quae omne ad duas reduci possunt. 1.^a conuenit differentia pri-
 mo intentionaliter rente, quae ita habet: differentia ē quae pertinet ad entis speciem per
 modum partis perfectius. Differentia vero secundo intentionaliter accepta, sic diffinit Porfirio:
ē quae praeterit de pluribus differentibus specie in quale quid. Per predicari conue-
 nit cum alijs particulatibus, a quibus differt per ceteras particulas: constat & bonitas hi-
 fionis: nec in ea praouanda amplius immorari oportet, quae ad alia disputata bene et diuina
 accedimus.

QVAESTIO. I.

Vtrum definitio a Porfirio tradita conueniat
 Differentiae, tan intime, quam

Sualterae.

S. I.

Deditionsis de differentiis secundo intentio naturaliter sunt procedit dubiis; et cum du-
 plex sit differentia alia infima, ut rationale, quae speciei inspicit nempe e hominibus
 consistens, et alia subalterna, et sensibile, quae consistit in speciei subalternae scilicet
 et aali, statim inquirendum se ofeat, an per dicta Porphyrii definitio uniusque differentie
 conveniat. Affirmat 1^a sententia, quae sequuntur Caritatus, Patres a Sancto Thoma, et
 illustrissimus Morabio, licet inter se differant in modo statim explicando. 2^a senten-
 tia a sentit predictae definitionis tantum differentie subalternae convenire. Vera autem ratio ex
 propositis dubiis constat. Proponuntur et referuntur aliqui dicendi modi. §. 1.

**Proponuntur, & referuntur aliqui dicendi
 Modi. §. 2.**

Respondet quibusdam Caritatus talis definitio convenire de differentiis inspicit negative, et per se
 exponantibus; quatenus licet predictae de pluribus differentiis speciebus, non exponat
 aliqua differentia est quia infima est. **Sed** nec solutio vera evasione videtur. Nam sen-
 tia differentie convenit ei positive, et non tantum negative, et per se non exponantibus; et definitio
 ei convenire debet positive, quia eius essentia explicat. Primum: admittit hac doctrina
 recte definitur Deo per esse aali rationale, quia tale esse ei non exponat, quia aali est; et tantum
 quia Deo est; sequitur nullus Philosophorum admittit nec evasione Caritatus admittenda est.

Magister Bononi a Sancto Thoma a sentit predictae definitionis convenire eorum differentie
 inspicit, et in ea addatur conventio est, quia hoc equivaleat particulae vel. quare dicitur
 hunc sensum: differentia est quae predicatur de pluribus differentiis speciebus, et numeris in qua-
 le quid. **Sed** nec expositio alia voluntaria extra queritur est. Nullus enim negat
 definitionem Porphyrii ita intellectam utriusque differentie convenire. Ceterum dubiis procedit
 de definitione Porphyrii ut sonat; **licet** tales particulae non exprimantur; et talis in-
 terpretatio omnino extra queritur est.

Respondet non illustrissimus Morabio: quod li-
 cet Petrus et Plud, de quibus predicatur rationale, non differant specie inter se, differentie
 tamen specie ab Equo, et Leone; quia differentia infima licet et rationale in hoc sensu de plu-
 ribus differentiis speciebus predicatur; et consequenter ei convenit predictae definitio. **Sed**
 haec subtilitas (sicem Complutensibus loquamur) nimis crassa, non individua de quibus
 haec specie homo predicatur eorum specie differant ab Equo, et Leone; et tamen in

intentione huius Auctoris nequit species predicari de pluribus differentiis
 specie: q̄ tali exposito nullatenus subinenda est. Preterea: ex resolutione sequitur
 species recte defini per predicari de pluribus differentiis generis; cum Patet, ut Pau-
 lus genere differant ab inanimatis q̄ ab arboribus. Resolvitur Rubrica §. 3.

RESOLUTIO §. DEBIVM. 3.

Definitio differentie a Porphyrio tradita quoad essentialia convenit tantis differentis infimam
 quam subalterna: quoad accidentalibus vero tantis differentis subalterna. An ex expo-
 sitione notandum est praeribita intentio, distinguere essentialiter ex modo quo sua respici-
 unt inferiora, non autem ex se, quod quid est in se, et accidentale est. Et ita genus
 non distinguitur essentialiter a specie eoque representat species, et species totidem, quod acciden-
 tale, et est in se; sed quia genus non predicatur ut tota essentia pro expreso, bene tamen
 specie. Duo supposito praeribita conclusio quoad 2^{am} partem: differentis huius definitionis
 quo ad essentialia, est omne id, quod predicatur in quale quid; sed utraque differentia in
 quale quid predicatur: q̄ quoad essentialia utraque definitur per definitionem traditam.

Explicata, et simul prouta per conclusionem. Sola species sub alterna predi-
 catur de pluribus differentiibus specie, utraque tamen differentia predicatur in quale
 quid; sed 1^a est quid accidentale differentis, 2^a autem est essentialis q̄ predicata defini-
 tio quoad essentialia convenit utrique differentis; quoad accidentalibus autem soli differen-
 tis sub alterna, nullatenus vero infimam. Solvuntur obiectiones §. 4.

Solvuntur obiectiones.

Differentia Porphyrii non convenit differentis infimam, nec nullo modo predicari
 de pluribus differentiibus specie, sed numero; et hoc est falsum: §. Minor pro-
 uatur: si ita esset differentia infima, et sub alterna constituerent distincta predica-
 bilitas; sed hoc dicitur negatur. Pro uera minor: idcirco genus, et species constituerent duo predi-
 cabilitas, quia species predicatur de pluribus differentiibus numero; genus autem de
 pluribus differentiibus per: q̄ differentis infimam, et sub alterna ita predicantur,

idem de illis dici dicit. **R.** genus, et species non ideo constituantur distincta praedicta quia eorum respectus species, et aliter individua, quia haec diversitas accidentali est; sed quia essentialiter differunt in modo predicandi complete scilicet, et incomplete: ut raque sunt differentia quo ad essentialia predicantur in quale quid; quod autem una respiciat species, et alia individua; quid accidentale est, et 3° predicabile solum constituitur ex differentia secundo id quod dicit essentialiter.

Insuper. si Porfirius dixerit differentiam quo ad essentialia, superfluum particula *specie*, si quo ad accidentalia ditione proceit: quod ex omnia capite vult notata dicendi motu. **R.** 1° intentus Porfirii scilicet differentia quo ad essentialitatem ditione apertum sunt exemplum indifferentia subalterna, quae notior est infima: ut patet in specibus Brutorum, in quibus differentia infima sepe incognita sunt. Respondet 2° Porfirii limitatio non procedere, et igitur distinctio non conueniat differentia infima; quia explicata sub altera, facile erat in cognitione infima deuenire: nam cognita distinctione est extremum, scilicet, et ipsa extrema cognoscuntur; et cum per illa particula de *specie*, distinguitur differentia subalterna ab infima, simul explicata sub altera, et igitur infima ibi implicite cognoscitur.

Obicit 2° Cartaeus. quantum dicitur per hoc *impossibile in semper dividibile* - lio, sed talis distinctio, conuenit negative tantum et per non repugnans *De Celo et minimo naturali*; quatenus scilicet eis non repugnat diuidi quia quanta sunt, sed quia talia quantitas sunt: et potest aliqua distinctio conuenire distinctio tantum negative. Et et idem dicit potest distinctio *positiua* respectu differentia infima. **Sic** malit quibus res ponatur, quantum non esse dividibile *positiua* in semper diuidibilia, sed tantum mathematicae, et per designationem intellectus; nullum enim habet appetitum, cum huiusmodi diuidibilitas positue conueniat Celo, et minimo naturali. **Primum** respondet concessa maioris, negando minoris. Nam Celo, et minimo naturale sunt positue diuidibilia, quia positue prout diuidi, licet actu non diuidantur, eo quod actualis diuisio impeditur ab extrinsecis, scilicet ratione subiecti in quo sunt.

Obicit denique *insuper* **Monet.** 2^a intentio differentia fundari deest supra motus proprii differentia; sed hoc est facere differre: et fundari deest supra differentia infima, quatenus facit individua differre. **tunc** sic: sed differentia infima, *vg.* ratio solum facit

Differre *Præ*, et *Præ* specificat aliq̄ n̄ aut̄ inter se: p̄ in hoc sensu intelligi dōbet. Nō
 finitio *Præ* *Præ* **R.** *Præ* utriusq̄ differentib; ut ualē, deesse fundaxi supra minus pro-
 priis differentib; Logicē sumptis, et ut superioris respicientis inferiora, in quo sensu n̄ ē
 ratio differentie, et q̄ri uocandi: n̄ aut̄ supra minus propriis differentib; sumptis
 meta *Præ*, et per modū partū constitutūq̄ speciei, in quo sensu unq̄ ab aliis facit specifi-
 ce differre. 1. 2. a differentia constitutiva ualē per ordinē ad speciem, quę constituit; an

QVÆSTIO. 2^a

An differentia constitutur ualē per ordinem
 ad speciem quam constituit; an per ordinē ad inferiora
 talis speciei?

Explicatur titulus, & referuntur Sententię. §. I.

Differentia tan inferiora, quę subalterna procedit dūq̄, et ut cetera ab inuentū
 separamus, ad uento: hęc quadaup̄ *Præ* *Præ* posse respicere, non rāale h̄o. potest
 comparari ad genus, scilicet ad ualē, qđ determinat, et de hoc *Præ* n̄ procedit di-
 stinctas, cum rāale de ualē tanq̄ superioris de inferiori fortiter n̄ p̄cedit dicitur. Potest etiā
 comparari ad inferiora propria ipsius differentie, scilicet ad hoc, et illud rāale, ut in hac
 prædicatione, hoc rāale, rāale. Et nec de hoc *Præ* procedit dūq̄, cum rāale n̄ prædicta
 de hoc, et illo rāale ut differentia, sed ut speciei, cum ut tota essentia p̄cedit dicitur.

Proest in
 super rāale comparari ad speciem, quę constituit, scilicet ad hominē, ut in hac prædicatione
 homo ē rāale. Et denique comparari potest ad inferiora huius modi speciei, scilicet ad an-
 diuidua, ut in hac prædicatione *Præ* ē rāale. Et de hoc ultimo duplici *Præ* procedit contra-
 uentio: an scilicet differentia constitutiva ualē, et qđ prædictabile, per ordinē ad speciem,
 an per ordinē ad inferiora speciei? Circa qđ fuerunt sententię differentib; constitutū ualē
 per ordinē ad speciem. Ita Ciceronius, Ioto, Folterus, quorū sequitur Prædictio impresentia 2. te-
 tendit differentie constitui ualē per ordinē ad inferiora speciei. Nam sequentia Illustris-
 simus Moneda, Compulsones, Torus asento Thoma, et alij frequentes. Nra Conclusio §. 2.

Nra Conclusio.

Differentia non constitutur ualē per ordinē ad speciem, quę constituit; sed per or-
 dinē ad inferiora speciei. Nraque per conclusionem procedit rāone communis et qđ
 can.

Vale constituitur tale per relationem superioris ad inferiora, sed differentia non est superiora ad speciem, quam constituit, sed tantum ad individua: quod non per ordinem ad speciem, sed per ordinem ad eius inferiora, scilicet et individua constituitur uale. *Minor propositio:* huiusmodi est illud quod ad inferiora non ualeet mutuo subriterendi conuequa; et ad inferiora, ad speciem, quod constituit ualeet mutuo subriterendi conuequa, non autem ualeet ad inferiora ad inferiora speciei. *Minor patet*, bene ualeet, et ualeet. *g. bono. Et contra.* Non autem ualeet: est ualeet: *g. p. r.* Confirma. ualeet respicit plura; sed species ad pluralitatem generis, non est plura, sed unum: *g. per ordinem ad illud* requirit differentia constituitur ualeet.

Respondeo cum Carotano. Pluritas speciei est ualeet, est multiplex ualeet, cum subre plura individua continentur, quoad ualeet predicatum de bono, de pluribus ualeet prae dicatur. *Sed contra.* Species solum continet plura ualeet, potentia; et per se constituta per differentiam, non est totum potentia, sed actuale: *g. differentia non respicit speciem, et quia continentur adue ualeet.* 2. Species per se constituta predicatur differentia non est ualeet, sed subriterendi, at non est subriterendi, et ualeet ualeet ualeet ualeet. *g. id quod prae.* Denique et principia: differentia est ualeet respicit plura, talia, ualeet, et non tantum ualeet. Primum fundamentum Carotano. An pro ualeet ualeet constituitur tale per ordinem ad pluralitatem, si habentur ex parte facti, non autem ex parte ipsius fundamenti, scilicet et ex parte ipsius natura ualeet; et pluralitas ualeet se tenet ex parte fundamenti, et solum ex parte facti. *Minor patet* quia sola ipsa natura ualeet ualeet ualeet multiplex. *Solummodo obiectio. §. 3.*

Soluntur Obiectiones.

O bicitur: differentia constituitur ualeet per ordinem ad factum, quam inuoluit respicit; et inmediate respicit speciem, et mediate individua: quod non per ordinem ad hoc, sed per ordinem ad illud constituitur ualeet. *Maiores a proximitate generis.* Tunc enim genus non constituitur ualeet per ordinem ad individua, sed per ordinem ad speciem, quia species inmediate, et individua mediante specie respicit. *Confirmatio:* quodlibet ualeet per eandem relationem respicit factum inmediate, et mediate; sed species est factum inmediate descendit, et individua factum mediatum: quod differentia per eandem relationem respicit speciem, et individua. *g. cum speciem inmediate respicit, per ordinem ad eam constituitur ualeet.*

Respondeo distinguendo in alio: *g.*

131
 per ordinem ad se quem immediate respicit ut sibi inferiori, concedo maiori; ut
 sibi equali nego maiori. Tunc igitur immediatus de se habet ut uali, et superioris, tunc
 indiuidua, quae sunt in inferiori; licet autem species melior, non tamen ut inferior, sed ut e-
 qualis differentis: quare per ordinem ad eam nequit differentia uali uoluerit; Per quod
 patet ad quatuor de Porre. Ad confirmacionem dico quodlibet uale per eandem re-
 lactionem respicitur sibi mediatu, et immediatu, si uterque sit inferior; non autem si aliquis
 tunc est equalis, ut contingit in presentibus.

Replias: si in hac praesone homo est uali,
 et superiora praedicatur ut equalis de specie; licet species est uali, et differentia.
 Consequenter patet: tum quia uali solus equatur alibi uale. Tum etiam, quia praesone
 continentur deus totus quod subiectu, si equalia sunt. **R.** nec species esse soluta ualem
 pro ut de ea praedicatur differentia, et subiectum: nec differentia esse soluta uale res-
 pectu speciei, sed unice respectu indiuiduorum, cum sola haec respiciat ut inferiora; quare in
 praedicatione assignata, uale praedicatur de hominibus, et ei equalis metaphisice, non autem logi-
 ce. Per quod patet ad duas sequentes praesones.

Obiectio 2. Differentia est uali ut differen-
 tia est soluta; licet est differentia soluta per ordinem ad speciem tantum; quod per ordinem ad
 eam constituitur uali. Minor praesone: differentia ut talis est soluta facit differre; et
 uale. I. o. tantum facit differre unam speciem ab alia, nimirum hominem a Leone: quod. **H**uius ar-
 gumento desponsum est dubio praecedente, quod differentia metaphisice ut talis constituit speciem,
 et eam facit differre: et differentia uale logica non est ratio differendi, sed potius est ratio, in-
 qua inferiora concipiunt. **S**ilicet: quod differentia immediate constituit speciem, et mediatu in-
 diuidua; licet eo ordine quo constituit praesone: quod immediate praedicatur de specie, et mediatu
 de indiuiduis. Respondetur differentia praedicari eo ordine quo constituit ut equalis de equis
 et metaphisice tantum; non autem consideratam logice, et per modum uali; nam praesone
 est superiora respiciens inferiora; species autem quam constituit nulli ad eam dicit inferiori-
 tatem.

Obiectio desponsa. Nec praedicta homo est uali, et soluta: quod praesone ad aliquod praedi-
 cabile, non ad aliud quam ad 33: quod differentia licet uale, constituitur uali per ordinem
 ad hominem, seu speciem. Respondetur talis praesone esse soluta metaphisice, non autem logice. Nec
 omnis praedictio soluta necessaria ad aliquod ex quinque praesone praesone; ut patet in
 hac praesone definitionis de definitio: homo est uale uale. Et ratio omnium est: quia ad hoc ut pra-
 tinetur ad aliquod ex praedictis aliqua praedictio, praesone esse soluta, et uale praesone.

QUESTIO. 3a

An genus, aut differentia subalterna sit de conceptu quidditativo differentie

infimæ?
Explicatio tituli, & sententiarum. S. I.

Primo controvertitur apud Antiquos, Platonicos, et Peripateticos utri celeberrime. Anteriori resolutione præmitto: dubitū n̄ procedere de inclusione materiali et identica; in quo sensu certum ē, differentie infimæ includere subalterna, et genus, cum ab eis realiter n̄ distinguerentur. Et huiusmodi quæstio facta ē; an dicitur genus et differentia subalterna sicut de conceptu formali, et metaphisico differentie infimæ, ita ut hec ab illis simpliciter obiective præiudicari n̄ possit; ad modum quo, gradus substantie, corporis, existentie, et aali clauduntur in conceptu hominis. Sententiæ affirmatiuam tenent Nominales, Olan, Averro, quos sequuntur Scotus, Cantuar, et Longinus, asserens se id tantum disputationis gratia firmare. Negatiuæ autē sententiæ, ut expressa in utroque Principe, Aristotele, Scotico, et Nullo Summa sequuntur frequenter etiam que scholæ Doctorum. Nra Conclusio. p̄.

Nra Conclusio. S. 2.

Ne genus, nec differentia subalterna sent de conceptu formali differentie infimæ. Ita Philosophus 4° Topicorum Capite 2° per hoc uerbo: omne qd̄ participat genus Species, Individuum ē; differentia autē, nec Individuum, nec Species ē: manifeste significat ē, qd̄ differentia n̄ participat genus. Conuincit angelicus Doctor pluribus in locis, præsertim tractatu de predicabilibus capite 5° inquitur: species aliter conueniant in genere quam differentie, nam species conueniant in genere, sicut in eo qd̄ inuidiuus et natus et ipary, et in eorum principali significato; id differentie conueniant in genere, sicut in quodam determinabile per ea secundum rationem qd̄ ē extra intellectus Cury. Et conclusionem nrām ab utroque Principe expressissime prælatam.

Ratione prædicta. De

conceptu partu ē excludere aliq̄ conceptus; sic genus, et differentia sunt partes metaphisicæ, et essentialis species; qd̄ differentia excludit a suo conceptu metaphisico et essentiali genus.

Mais e' e' comune proloquiu, mixta certa, et conseq'ua p'ouata: Ideo materia,
 et forma realiter sicce distinguentur quia sunt partes totius s'icci: g' h' genus, et diffe-
 rentia sunt partes speciei, quae e' totus metaphisicum, formaliter metaphisice adinuicem
 excludentur. Confirmatur: h' genus clauditur in conceptu formali differentiae,
 differentia contineret formale totu qd' species: q' n' esse pars illius, cum nulla pars
 adequet totum, qd' componit. 2o: h' differentia includet formale genus, per illud con-
 ueniet cum alijs speciebus, a quibus differat quia differentia e' g' uel species, cum
 genere, et differentia condat. Denique: differentiae in se sunt p' diuersae; et n' ex-
 istent, si includerent formale genus, cum per illud uniuoce cum alijs conueniant.

Ex quibus constat ratio pro differentia subalterna. Nam sensibile v. g. constituit
 essentialem, et metaphisice aal qd' e' genus; h' aal n' includitur formale in
 conceptu reali: g' differentia subalterna, scilicet sensibile n' clauditur in conceptu for-
 mali reali, qd' e' differentia in se. Consequa p'ouatur: implicat reale excludere
 formale aal, quon formale excludat id qd' e' constitutum metaphisice et essentiale
 aali: p' n' sensibile constituit aal, metaphisice, et essentialem: implicat reale excludere
 aal a suo conceptu, quon eiq' sensibile excludat.

Respondeo fortem: qd' licet
 differentia in se includat implicite in suo conceptu formale genus, n' aut' p'ro expe-
 rit; qd' sensibile est pars metaphisice speciei: et ut omnia absurda a nobis allata
 u' contenta. **S**ecunda. Ad compositum metaphisice inquirita excludit formale etiam
 implicite inter partes: aut' p' contrarietate eius. An p'ouatur? Ideo eni n' pars
 metaphisica subalterna, quia includit p'ro implicito differentiae, scilicet p'asitatem.
 p' de ratione partis metaphisice, et excludere eiq' p'ro implicito aliq' compositu. 2o: di-
 stinctio, et distinctio ex parte distinguentur; et quia formale implicite identifi-
 catur, nequit ex eis aliquod totu metaphisicum resultare: g' idem qd' prius. Contra
 de inde, quia ex soluto ne sequitur genus n' esse uniuoce, nam ides eni uniuoce
 n' e' quia p'ro implicito includit differentias: h' g' ita eas includit genus nullate-
 nus uniuocum erit. Solbuntur arguta. **S. 3.**

Soluntur Argumenta.

S. 3.

Arguitur 1° ex Philosofo 7° meta. sic textu 45 aiente: differentia infima
 illi quae totus est totus res, quae in hoc ponatur in definitione, non est opus ponere
 aliam differentiam superiorem, quia aliam committitur negatio: sed ex mente Philo-
 sopi differentia topica includit genus, et differentia subalterna. **R.** differentia infima
 non est totus est totus res, et meta. sic, sed quae in totus est totus, quia totus est totus
 identificat, cum sit ultimus conceptus totus est totus perficiens. Mentis que Philo. sic
 differentia deesse tradit per differentia proxima, que est infima, sicut et per genus proximi-
 mum: quare superflua est differentia subalterna; non quia illud clauduntur in con-
 ceptu infimo, sed quia iam clauduntur in genere, quod tanquam species subalterna
 constituitur.

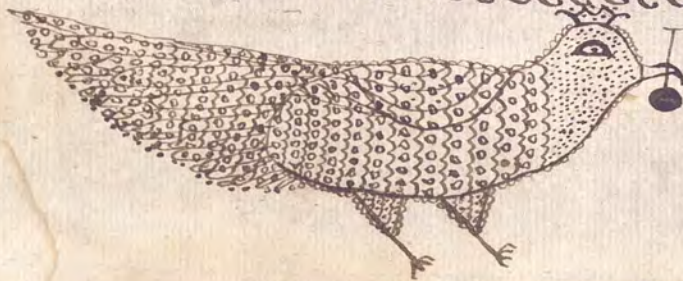
Arguitur 2° ratione. Rationale est formaliter ens; sed non accidentale, sed substan-
 tiale. Sed substantia est genus: quod iam aliquod genus clauditur in conceptu formali dif-
 ferentia infima. **R.** Differentia quando consequens: quod substantiale transcendentaliter, ex-
 cedo consequens: predicamentale vero consequens. Duplex igitur est substantia; alia
 completa, et per se constituta, quae obtinet rationem generis supremi; et alia incompleta
 et transcendentalis, quae tantum dicit esse per se, cum negatione essendi in alio, tan-
 quam in subiecto inbitionis, et hoc non est genus nec predicatum univocum, cum differentia
 transcendat sicut ratio entis: cum per differentia infima solum sit substantia transcon-
 dentaliter, nunquam genus clauditur in conceptu formali illius.

Dicitur: quod rationale est substan-
 tia licet transcendentalis. Sed substantia in corpore: quod corporea. Non corporea in ani-
 mata: quod animata, et vivens. Non vivens inensibile: quod ensibile. Quod ensibile quod est diffe-
 rentia subalterna clauditur in conceptu formali rationalis quod est differentia infima. **R.** In-
 bitione quando consequens: quod corporea, constitutiva, nego consequens: determinative conce-
 do consequens. Et ita ad consequens illatas. Rationale igitur est corporeum determinative,
 quia ex proprio conceptu unice habet corpus determinative, non autem illud constituit, nec per-
 ipse constituit, quare non est corporeum constitutive. Et ratio est: quia homo est corporeus non
 differt ab irrationali, sed cum eo convenit; cumque propriis numeris rationalis sit hominem,
 non ab irrationali, sed ab irrationalibus distinguitur; homo est quod rationale non constituit hominem
 ut corporeum, et hominem constituit in ratione corporei determinat ad tale esse licet
 rationale.

Objecti 2°. Acc ē bona consequē in Daxapā. Omnis homo ē fortiter scribibilis; sed omnis
 homo ē fortiter xālis; q̄ aliquod xāle ē fortiter scribibile; q̄ scribibile qd ē differentia
 subalterna claudētia in xāle conceptis infimē, scilicet xālis. **R**espondent conueniētes Au-
 toris, presentem Notātes Nilōgimū esse falsū propter uariationē appellatiōis: nam in
 premiū h̄y fortiter appellat supra conceptū propriū, et falsū fortis naturā, ut nōpe
 hominis, cui fortiter conuenit esse xāle: et inconsequē, h̄y fortiter, nō appellat supra
 totū, sed supra eam partē totius; quare Nilōgimū nō concludit. Sicq̄ propter eandē
 rāōnē nō concludit istē: omne lac ē fortiter dulce, omne lac ē fortiter albu. q̄ aliquod
 albu ē fortiter dulce; quē consequē falsa ē, quā in ea denotatur albu quā tale est et
 dulce.

Nec solutio uey continet, satis que plausibilis ē. Iudicamus t̄m cum con-
 ylutentibus in presenti, tan conclusionē, quē p̄missas esse ueras; Nilōgimū que rā-
 te concludere. Nō quā xāle p̄ se et differentia ē, includat fortiter scribibile; sed quā
 ibi xāle qd ē minor extremitas ex rite predicāōis, nō tan supponit p̄ se differentia
 in rāōne talis, quam p̄ se toto composito: cumque totū compositū sit fortiter scribibile rite
 ex talis suppositiōis, consequē uera euadit; quā aliquā contra nō inferatur.

Objecti deni-
 que Differentia infima definiti potest: q̄ participat fortiter ḡnū, et differentia, alia nō
 recte differentia. 2°. Differentia infima nō ē quid simplex (nam hoc solo actus p̄ se con-
 uenit): quid compositū ex genere, et differentia, q̄ includit fortiter ḡnū. 3°. membra
 diuisiōis fortiter participat rāōnem diuisi; sed aal diuisiōis in xāle, et in xāle.
 q̄ xāle fortiter participat aal. Ad 1° respondeo, differentia nō definiti p̄ se facta, licet, spe-
 cies, sit tantū aliquāliter explicari, licet de h̄y diuisiōis supra dicimus; quare
 nō constat genere. Ad 2° dico: differentia nō esse actus p̄ se, nō quā composita sit; sed obli-
 net rāōnem p̄ se actus p̄ se reuocare. Ad 3° respondeo: aal p̄ se diuisiōis in
 h̄y, scilicet hominē, et leonē, rāōnem aal fortiter participante; quā t̄m diuisiōis
 in species rāōne differentia, propterea diuisiōis conueniētes, diuisiōis rāōnis, et rāōnis

CAPT. V. D. PRP. RIO

136

EXPONITVR SVMA TETV

Babitur hoc Capud transcurrit Porfirius. Agit in eo de proprio pro ut
 contraprio accidenti communi. Et 1° loco agit, proprium in quodam pluri
 acceptio re rami posse. Proprium, inquit, in 1^a acceptioe e qd conuenit soli spe-
 ciei, n aut omnibus individuis ipsius: ut esse Medicum, Musicum, & Socraticum, conuenit ho-
 mini. In 2^a acceptioe e: qd conuenit omnibus individuis speciei, sed n ei soli: ut esse
 uipedem. In 3^a qd conuenit omnibus solis, sed n semper: ut Canere. In 4^a denique
 acceptioe e: qd conuenit omnibus solis, et semper: ut esse uibilem. Et hoc proprium
 tractabile a Porfirio appellatur; cuius que definitio communita a Diacritico admittitur.
 Et aduenit: tale definitio conuenit proprie 1° intentionali: sicut aut 2° intentionis natifica
 accipitur, ita communita definitio: proprium e qd predicatur exclusiue in quale
 necessario. Circa cuius sum, idem de proprio, uide differentia dicendi e. 1° qd impre-
 sente uenit et est disputandus e. Quis uero, an proprium uenit in 1° modo accepty

QUESTIO. VNICA.

An prium vnice in quarto modo acceptum
 sit proprie tale, hoc quartum
 predicabile constituens.

S. I.

Non procedit diuisio de proprio 2° intentionis uel, sed 1° intentionali. An scilicet
 licet soly proprium in 4° modo; ex uero in omnibus quatuor acceptioibus
 notum sit subiecty denominatione per 3° intentionis 4° predicabile. Pro
 quo aduenit: proprium, et accidenti communi conuenit in eo qd utrayque predicatur in
 quale; differunt tm essentialiter in modo predicandi, quia proprium predicatur in qua-
 le necessario, et accidenti communi in quale omnino contingente. In quo 1° sententia pro
 constitutio prius quarta predicabile aqo nat proprium, secundy omnes suas acceptio-
 nes. Ita Souanienses, Cantuarij, Mistris, et Aristoteles impercepti 2^a sententia
 arguat proprium in 3° et in 4° acceptioe, Ita Cornubienses, Sarsa, et alij apud

Complectens utriusq. 3^a. denique et conclusio sententia assignat sibi pro priis in 4° modo, et hanc pro conclusione amplectitur. Nota conclusio Paragraphi Secun^{di}.

Nostra Conclusio.

S. **II.**
Solus proprius in 4° modo, scilicet quod concurrens omni soli, et semper, est talis pro prius hoc 4° predicabile constituitur. Constat conclusio esse Postica impresciti-
 ita loquente: proprius in 4° acceptione est maxime proprius; in alij uero solum secundum
 quod sit proprius 4° predicabile constitutum est tale maxime, seu simpliciter, et in
 tantis secundum quod sit. Constat Philosophus 1° topicorum Capite 4° ita proprius de-
 finiens: quod non indiget, quod esse nec, solum autem inest, et concurrens predicatur; at
 solum proprius in 4° acceptione concurrens predicatur de se uero est proprius. Idem
 expressione tradit Angelicus D. in 1° distinctione 7^a articulo 1° ad 3°.

Ratione pro uer-
 itate conclusio: illud proprius est talis tale quod predicabile constitutum, quod sim-
 pliciter dicitur ab accidenti concurrens; at solum proprius in 4° modo est huiusmodi. P.
 Minor pro ueritate: solum proprius in 4° modo predicatur in quodam necessario, in alij uero mo-
 do predicatur in quodam contingente. P. ueritas in 4° modo simpliciter dicitur ab acciden-
 ti concurrens. An patet dicendum quod singulas acceptiones: non esse Medij uispe-
 de, et canescere non concurrens homini solum, et semper, bene tamen esse uisibile, et uisibi-
 litate predicatur de eo necessario. Cetera uero contingente. Contra natura: proprius huius-
 modo tale constituitur hoc predicabile, quod determinat ab essentia; de canice competit proprius in
 4° modo. P. Minor patet: sola namque uisibilitas ab essentia hominis determinat; esse
 uero Medij, uispe, et canis, non ab essentia, sed a principio materialibus, et ad hoc in fluxu
 et corporis dispositione determinat. Soluuntur obiectiones Paragraphi Tertii.

Soluuntur Obiectiones.

S. **3.**
Obiectiones 1° pro acceptione illa est proprius dicitur dicitur species, quod ita ei appropriatur ut
 alteri speciei concurrens nequeat. Sit esse naturam, legem et cetera, ita quod huiusmodi appropria-
 tur et alteri concurrens non potest. P. proprius in 1^a acceptione est talis talis, et hoc 4° predicabile consti-
 tuitur. Arguitur pro ueritate quod habituale, et uirtutes supernaturales esse talis proprius na-
 turam creatam quia ei soli concurrens, quod salubritas est. R. Respondetur quando maiori. Si ita pro-
 prius necessario, non cetero maiori, contingente, et libere negotio maiori. Ad rationem quodam proprius
 dicitur naturam, ultra concurrens unius speciei soli, requiritur quod necessario et concurrens illa ei.

et conueniat; qd nullatenus competit proprio in 1^a acceptione sumpti.

Dicitur: ideo potius
 ut aipely e accidens commune, quia conuenit alijs ab homine; sic esse maris, & Logicę, nequit
 alijs ab homine conuenire; qd n̄ sunt accidentia communia, sed propria. Sic de talia. Conuenit
 primis; neq; conuenit. Nam ex ylaribus, siquid potest aliquid excludi a ratione tunc si pro-
 pte, et habere rationem accidentis communis; quia e commune alijs speciebus, ut in ho-
 mine esse uisibilem: quia necessario n̄ conuenit cum entia, sed libere, et contingenter ac-
 quiritur, ut in logicam, & musicam.

Obes: 2^a proprio in 2^a acceptione: ideo in tali ac-
 ceptione n̄ conuenit hoc predicabile, quia alijs speciebus conuenit, et per ratio n̄ prouat:
 qd. Minor prouat multo plura: 1° calor ut e uera proprietates ignis, et altero comuni-
 catur ut ferro candente: qd. 2° ut uisibile e proprius hominis ut aqua uisibili differt;
 et tñ conuenit uicij animi speciebus: p. d. Albedo e uera proprietates uisibili, sicut
 et nigredo uera proprietates Cuxri, cum tñ alijs conueniat. Denique: potentia uisibilis
 e proprietates scilicet hominis ab eius natura dimanans; et tñ alijs albus conuenit qd
 de primo ad ultimum ad rationem proprii scilicet sumpti n̄ obstat quod alijs speciebus conue-
 niat.

Respondeo: mai, regardo min. Ad 1° pro uatione dico qd calor e uera proprietates
 ignis; si autem ferro candente comunicatur e ratione forme substantiali ignis ferro com-
 municatur, ad quam calor ut ostendit necessario conuenit. Ad 2° respondetur esse uisibilem
 ab entia hominis qua tali necessario n̄ dimanans, alias alijs speciebus n̄ conueni-
 ret. Ad 3° dico, neque albedinis dimanare ab entia uisibili, neque nigredinis ab entia
 Cuxri, sed ex temperamento regionis, quare aqua pluuialis asseritur uisibilem fuisse
 nigras, et Corbos albos. Ad ultimum respondeo potentia uisibilis n̄ esse proprius infi-
 nity, sed subalterny, eo qd n̄ conuenit homini quia homo e et quia al e, et ita om-
 ni tali conuenit: quare tali pro uatio contra aduersarios e.

Sed dicitur: qd potentia uisibilis
 e proprius scilicet albi, et tñ omni tali n̄ conuenit. qd ad rationem proprii n̄ requi-
 ritur qd conueniat omni. Minor patet tum in talia potentia uisibilis coexistere, sicut in canibus
 qui etiam ea coexistunt usque ad rationem naturalis. **R**espondeo: conuenit conuenit, regardo minor. Ad
 pro uationem, conuenit dicitur qd potentia uisibilis esse proprietates albi, n̄ exandy se sumpti,
 sed ut contra h̄ per aliquas differentias specificas, in quibus potentia uisibilis e qd quare

nō ē proprietatē alicuius pro ut in talia, quia eius determinatio specificā nō exigit potentiam ui-
uam.

Hec ē communis solutio. Sed facilius respondere potest, potentiam uisus esse proprie-
tatem alicuius secundum se sumptam, et consequenter talis conuenire, cui uicere defectus ex exerci-
tatione uisionis ex defectu demum organizationis, nō autē facultatis, seu potentie uisionis. Secundum
+ eandem contingit in Coribus quibus deficit exercitatio uisionis ob defectu organizationis o-
cularis, quae perfecta nō ē usque ad numerum digit. Per quod patet ad 2° exemplum adductum in
minoris prolatione.

Obiectio denique pro tertia acceptione: sunt yuxta uerū proprietate
+ quae nō semper conueniunt uicere: p^o Proprietas in 3^a acceptione ē uerū proprietas, ad condi-
tionem predicabilem. Anus prolatione 1°: in calefactione quae ē uerū proprietate ignis; et t^o ignis
nō semper calefacit, cum calefactio ab approximatione dependat: q^o 2° in motu sensus, et glo-
oriam, qd ē uerū proprietate leuium, et exaltum, cum t^o nō semper illi conueniat. De-
nigque uideri, et aduocari sunt uerū hominis proprietate, cum t^o homo nō semper uide-
at, et aduocetur.

Ad obiectioem nego autē. Nec prolatione alicuius momenti sunt: nam
omnia dicta nō sunt proprietate sumpta in exercitio, et in actu 2°, sed uicere accepta in actu
1°, scilicet pro p^oncipiis, et potentij huiusmodi aduoc. Et ratio ē; quia talis actus 2° depen-
dent a conditione omnino contingente: ut motus dextrum conuenit corporibus exaltibus
ex suppositione quia uiolenter eleuantur, et motus dextrum nō impediatur; et similitur, motus
sensus respectu corporis leuium. T^o nō autē solum calefacit ex suppositione accidentali a-
pproximationis. P^o nō in uerū, et aduocatio omnino contingenter homini conuenit:
quare nulli exercitio ex huius rationem uerū propria obtinet. Capud ut, de acci-
dentibus.

CPVT. V. M. M. D. ACIENTI.

Quarto denique sumitur pro accidenti communi de quo impetus est. Et ita a Porphyrio de-
finitur: ē qd potest abesse, et adesse abique corruptione subiecti: quae definitio ē
accidentis, sicut inuenitur in natura; nō autē 2° intentionaliter. Pro acci-
dentibus t^o nō clari-
tiori notitia, et

Quid sit accidens hoc s. præabile
S. constituens. I.

A nec resolutionis nature oportet qd in prædicta definitione by adesse, et abesse, n̄ sumi-
tur copulatiue, sed diuinitus, licet dum definitio n̄ n̄a per hoc qd sit præabili-
mōtus, et quilibet, Motus, et quies n̄ copulatiue, sed diuinitus accipiuntur. Quia su-
posito aliqui ut Laurentius Vallæ, Huertado, et Ariaga sentiunt accidens huius s. præ-
dicabili constitutiū n̄ recte quæritur explicari per prædicta Positivæ Definitione. Quodritus
sentit communis consensus Philosophorum, licet in explicatione talis definitionis aliqui
differant.

I. Conclusio.

Accidens I. intentionali est sumptis pro ut est substantia s. prædicabili, et qd potest ad-
esse, et abesse absque subiecti corruptione. Probatum breuiter: illud est substantia hu-
ius s. prædicabili, qd ad definitionem ceterorum prædicabiliū, nec est de essentia subiecti, nec ad id
necessario requiritur; et huiusmodi est accidens qd potest abesse, et adesse absque subiecti corrup-
tione: s. Confirmatum; et explicatum: accidens pertinet ad s. prædicabile dicitur contin-
gentem oppositam necessitati, et concessioni prædicati cum subiecto, quia dicunt cetera prædica-
bilia; et huiusmodi contingentia obtine explicatur per adesse, et abesse: s. talis definitio obtine ex-
plicat accidens constitutum quæritur prædicabili. V. Conclusio. Paragraphus Tertius.

II. Conclusio.

Accidens sumptis I. intentionali est qd prædicatur de substantia inæquale contingente. Nec
Conclusio sequitur ex præcedenti, et probatur: qd potest adesse, et abesse absque corruptione, et
subiecti, solum prædicari potest de subiecto inæquale contingente, licet accidens constitutum s. prædicabile po-
test abesse, et adesse absque subiecti corruptione: s. Probatur: hec definitio recte explicat essentiam acci-
dentis I. intentionali sumptis per genus, et differentiam, siquidem per prædicari conuenit cum alijs
prædicabilibus, quibus differt per prædicari inæquale contingente: s. talis definitio recta est.

Solvuntur Obiectiones.

Obtinetur I. accidens inexpressibile ut albedo Cigni, et nigredo Corbi y continet ad s. prædi-
cabile; et t̄m n̄ potest abesse absque subiecti corruptione: s. accidens s. præabile constitutum
n̄ recte definitur per posse abesse, et adesse. Iam dicitur nigredinis Corbi, licet et albedinis Cigni
naturaliter separari ab eorum essentia. Dequale N. Cardinalis De Agostino in præsentati.

Deinde respondes, permissa maiori, distinguendo minores: n̄ potest abesse *Physice*, concedo min.
 intentionaliter nego min., et consequens. Licet enim albedo sit *Physice* inseparabilis a Cigno, po-
 test t̄m per int̄m separari, inquantum potest saltem int̄u negari, albedini a Cigno, saltem
 p̄t̄is essentialiter illius; qd̄ sufficit ut eē d̄t̄ōnis Porphyrii conveniat.

Dico: separabilitas
 intellectus n̄ sufficit ut albedo Cigni, sit eius accidens commune. § solutio data nulla ē.
 An̄ p̄p̄t̄a: eiq̄ p̄p̄riū *irribilitas* h̄z, potest intentionaliter ab esse ab homine absque illius
 corruptione essentiali; et t̄m *irribilitas* in homine n̄ ē accidens commune. §. Nego an̄. Ad p̄o u-
 tionē distinguo an̄: *irribilitas* potest ab esse, et cetera p̄p̄t̄e concedo an̄: negat̄e nego an̄.
 Itaque licet int̄u per cognitionē pure p̄p̄riū p̄t̄is attingat essentia hominis n̄ cognita,
irribilitas, n̄ potest t̄m eam de homine negare per p̄p̄riū connectionē essentia cum suis
 p̄p̄rietas; accidens aut̄ commune *Physice* inseparabile potest de subiecto negari; quare
 nulla sit p̄p̄t̄a.

Replicabilis: potest *irribilitas* supra naturaliter separari ab essentia hominis.
 § potest de homine negari. Distinguo an̄: *irribilitas* actualis, seu quoad esse t̄nt̄ū concedo
 an̄; in radice, seu quoad originē nego an̄. *irribilitas* igitur in radice p̄t̄inet ad esse
 t̄nt̄ū metaphysicū hominis; quare de eorum quā potest negari, licet pro eorum p̄t̄e homo
irribilitate radicali p̄t̄endat. Accidens vero commune licet *Physice* inseparabile nec in-
 actu, nec in radice p̄t̄inet ad esse metaphysicū subiecti, eo qd̄ n̄ a p̄p̄riis p̄t̄ibus
 et essentialibus, sed a naturalibus p̄t̄inet: quare de subiecto negari potest tan radicaliter, quā
 formaliter, et consequenter ab esse absque illius corruptione.

Aduc replicans: Potentia, et capacitas
 ad esse Medicum, & Logicum radicaliter, unpta negat̄ mentaliter negari de homine; et t̄m
 n̄ obtinet r̄ōnē p̄p̄riā; §. **R.** potentia ad esse Medicū, & Logicū, h̄z se t̄m p̄o inclinationē ad has
 facultates, potest, quā ad alias, h̄z pro inclinationē ad aliā absolute, et incho. §. Sonus obtinet r̄ōnē
 p̄p̄riā, quia negat̄ ab homine separari, sicut *irribilitas*; §. vero modo ē accidens commune, quia n̄
 p̄t̄inet e p̄p̄riis essentialibus; sed e o d̄p̄t̄ione māz, licet eā essentialiter, et a h̄z h̄z modo.

Obiect̄ 2. In hac p̄t̄e: homo ē mortuus, mort̄ ē accidens commune hominis; et mort̄ negat̄ abesse
 absque illius corruptione. §. talis definit̄ō accidentis communi recta n̄ ē. Preterea existentiā
 ē accidens commune, et t̄m negat̄ abesse absque illius corruptione. §. eō qd̄ p̄t̄is. Ad 3. dico qd̄ homo
 homo essentialiter ē act̄, sic essentialiter ē vivens: quare h̄z p̄t̄is homo ē mortuus, h̄z o

hominem vero sumatur e in materia repugnanti: solum potest esse uera, inquantum per
 alienationem homini applicatur, quatenus scilicet facit hunc sensu: homo, qui fuit homo, et
 nunc e Cadaver e mortuus; et in hoc sensu n̄ predicatio accidentalis, sed essentialis
 e. **Ad 13** conitatur ex dictis existentibus posse abesse mentaliter, licet n̄ physice absque cor-
 ruptione subiecti.

Inquiritur per ordinem ad quem suum constituitur uale accidens
 comere? **R**e n̄ constituitur uale per ordinem ad inferiora propria essentialia, sicut
 albi per ordinem ad hoc, scilicet album, sed per ordinem ad subiecta de connotata,
 scilicet Petrum, et Paulum. **P**rocuratur: accidens constituitur uale per ordinem ad suum de quo
 predicatur n̄ essentialiter, sed accidentaliter, sed album predicatur accidentaliter de Petro, et Paulo,
 de hoc autem, de illo albo essentialiter predicatur: sicut per ordinem ad inferiora essentialia,
 sed per ordinem ad obiecta de connotata constituitur uale.

Sed dicitur album ut pote acci-
 dens nequit identificari cum subiecto, quia substantia sunt: sicut nequit predicari de illis, sed
 unice de hoc, de illo albo: sicut per ordinem ad hoc constituitur uale. **R**ursus: album e uale
 per ordinem ad determinationem, a quo abstractitur; sed unice abstractitur a Petro, et Paulo
 quatenus albi sunt: sicut idem quod prius. **A**d 14 respondetur: inter album, et Petrum dari iden-
 titatem suppositalem, et ratione subiecti; n̄ autem ratione formae, quae identitas sufficit
 ad predicationem accidentalem; hoc e, licet albedo n̄ identificetur cum Petro, subiectum
 tamen habens yctetatem e subiectum habens albedinem. **S**olutio e. **D**icitur Thomae 1.
 parte questione 13. avertente quod in predicationibus accidentalibus predicatum, et subiec-
 tum sunt idem supposito. **A**d 15 dicitur: album abstracti a Petro, et Paulo albi specificatiui,
 et accidentales; n̄ autem ut albi sunt reduplicatiue: alia uero praeter essentialia predicabilia.

Solet impugari de praeteri modo connotata de connotati abstracti, et abstracta de connotati,
 et etiam de abstracti predicentem. **I**n quo n̄ innotescit quia resolutio dicitur connotata ex
 dictis capite de genere, ubi statim e nullam rationem fore licet predicari, nisi habeat rationem
 tunc. **P**roponitur igitur in quibus abstracta metaphysica generalia predicantur de inf. dispen-
 sabilibus, aut e contra, et e contra ppriis in quibus connotati predicantur de abstracto, aut e contra,
 sicut sunt ppriis dicitur; ut e: aeternitas e aeternitas, homo e animalitas. **A**btracta uero
 physica predicantur de suis inferioribus: uale enim albedo e color, e contra n̄ reale, sed
 abstracta metaphysica sicut, ut humanitas e aeternitas, sicut quidem doctrina omnibus predicantibus
 tan 2. intentionaliter, quam 1. intentionaliter sicuti applicanda est.

Sistat hic calamus; dicta que sufficiant pro tractatu p̄abili, imo, et pro toto p̄one
 in n̄z laudis curia celo, pro cuius corone **Deum** obtinē, et maximum, aquo omnis sa-
 pientia tanquam a Patre **Luminum** descendit, exoritur ut laudis n̄m in p̄ce
 to cursu benignus suscipiat; siquid in eo laude egimus, dignum propriis as-
 piciat; quidquid vero negligentia acty et remota dignoscat. Cedant v̄ng
 dicta, et dicenda in laudem Patris, aquo omne daty obtinunt, **Filij**,
 aquo omnis sapientia, et **Spiritus** sanctus, aquo omni illuminata
 limonatur. Cedant in laudem eiq̄ **Dei** q̄z **Virginis** a con-

muni originali peccati neve immuni, casti simul eius

Ioseph. Protoparenty **Benedicty**, et **Scho**.

laicis, **Venerandi** Parentis, ac **Patris**. **Sibi**.

laicis **Principum** **Anselmi**, et **Thomy**. **Sez**

traidi **Magni**, **centorum** que **Cibi**

non in celesti curia triumphan

t. **Quibus** omnibus, per co

latis donis, gratias repom

dentes exultantibz

animis, **Abbe**

et **siany** h̄ng.

decante
 mus.

et

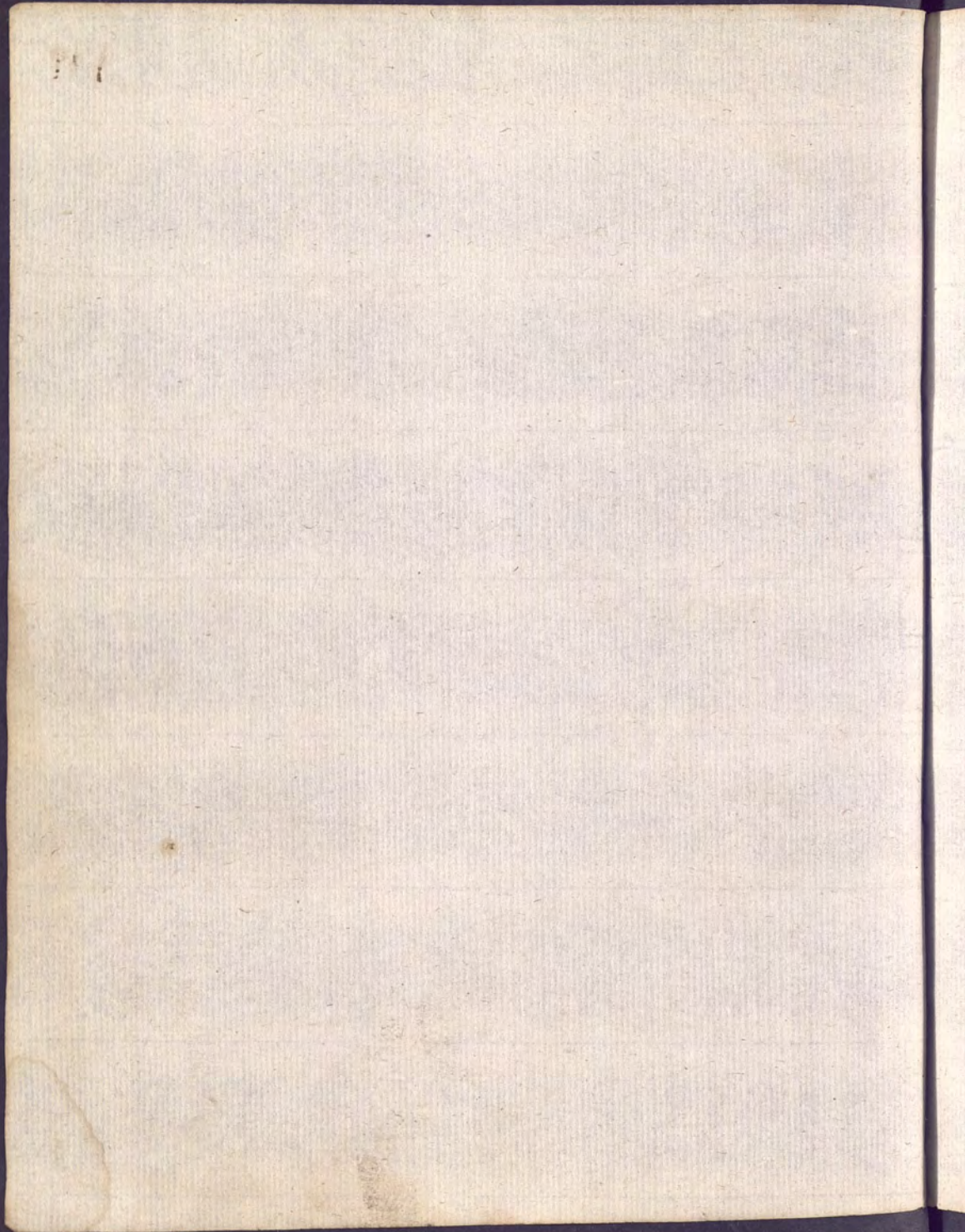
DIE XIX JUNIJ

ANNO. DN. I. MDCCIX

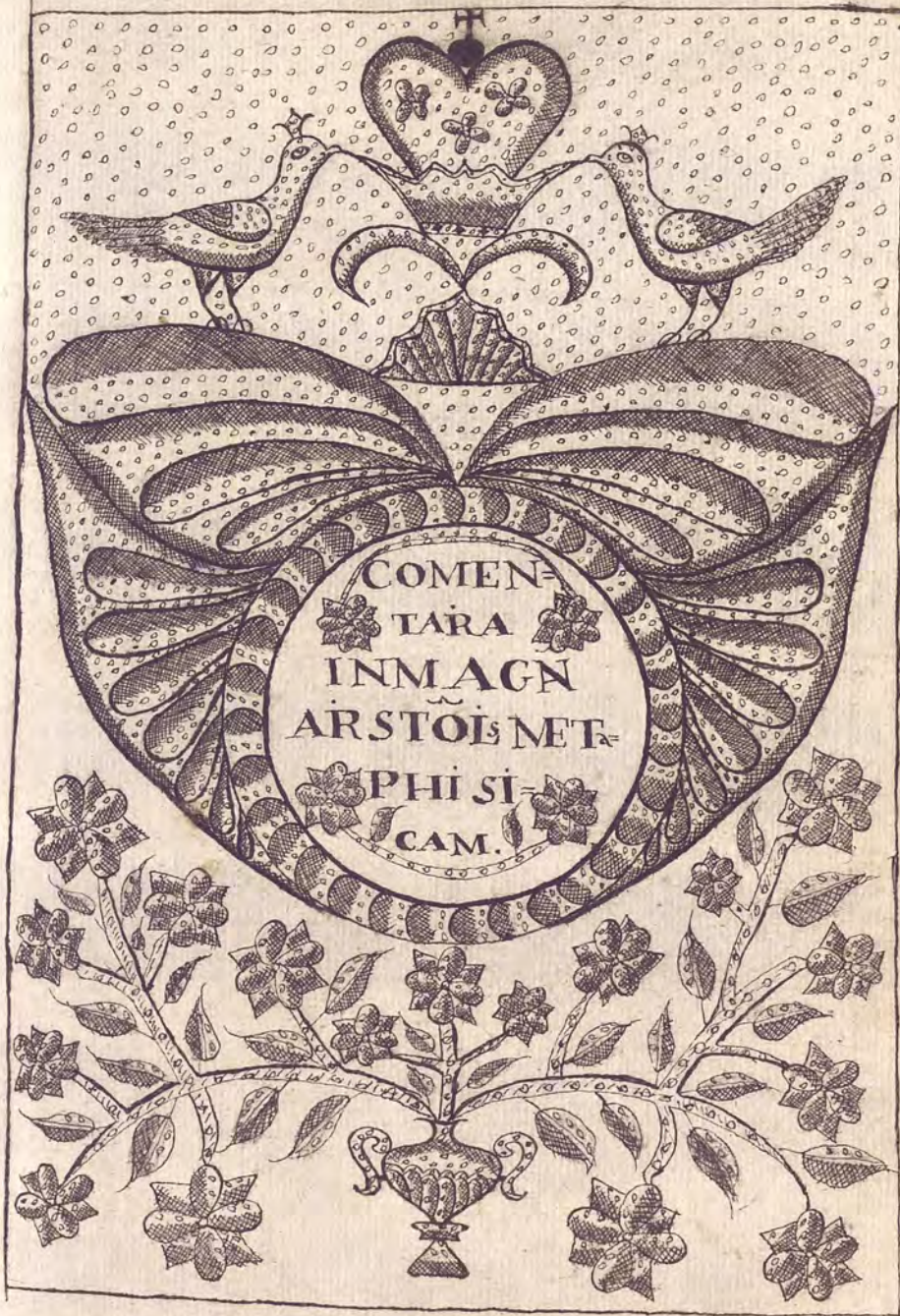
FINIS.

P. exacto primo nōg nūq̄ dicitur curari, ad d̄ incandens p̄ona l̄cipiunt.
 p̄cipuū dicitur, et magno l̄q̄ p̄ro superat, ad p̄fundū Metaphis p̄la
 p̄u exordy inueniunt. Cuius dignitas inter omnes alias sciētiā, na
 tūales eminet p̄cipuū, quare ab h̄o d̄o anḡlicū d̄o metaphis lec
 tione 3^a sciētiāy auctōra merito nūq̄ ap̄ata, et inter alias nōmibus sciētiā la
 p̄isūa inexcūbūa. Et merito quidē, cum p̄a quantūlibet aliāy sciētiāy unūca tan
 ty det exmōrta cognoscitūa iūctūa; p̄a metaphis uelut ad omne nūq̄ uenitūa,
 et nūq̄as, et imo et ad ip̄y d̄y ob̄eōny nūq̄mūq̄ speculandy iūctūa nōmē carūctūa.
 Ergo tradaty idy iūctūa p̄ate cuius ad d̄o Aristoteli d̄icunt. In 1^a de quib̄sdam
 p̄ambūdo ad p̄p̄tiamēta, sicut d̄icunt p̄p̄tiamēta; in 2^a de p̄p̄tiamēta tan
 incomparū, quam in p̄p̄tiamēta; ut d̄icunt in 3^a de p̄p̄tiamēta p̄at nōmē.
 Cuius red̄o d̄icunt, et nō p̄p̄tiamēta conuincunt. Tractatū 1° de uenē p̄p̄tiamēta.

TRACTATUS I.

Dante prædicamentis.

Fidēti indubitate hūctūa ex d̄o d̄o metaphis uenē sciētiā, et uenē
 simpli, speculandy. Cuius in uenē utilitate nōmē ad h̄o d̄o p̄p̄tiamēta ad quā
 sciētiā, cum omni p̄p̄tiamēta, sicut ab ob̄eōdo d̄icunt, p̄o metaphis p̄p̄tiamēta
 nōmē, quod nōmē s̄t illis ob̄eōdy exmōrta op̄atet. Tractatū 1° de uenē p̄p̄tiamēta.

Questio vnicā.

Quodnam sit obiectum adequatum S. metaphisicæ. I.

Aquod nōmē, certū, s. ob̄eōdy tōtū metaphisicū, est enī, quare uenē d̄icunt
 restrictūy, ampliatūy d̄icunt, et d̄icunt. h̄o d̄o d̄o d̄icunt ob̄eōdy in
 p̄p̄tiamēta l̄q̄ expliatūy, 1^a h̄o d̄o d̄o d̄icunt h̄o d̄o d̄icunt ob̄eōdy
 metaphisicū. Tractatū 1° de uenē p̄p̄tiamēta. 2^a d̄icunt, enī, p̄p̄tiamēta iūctūa
 p̄p̄tiamēta, h̄o d̄o d̄o d̄icunt, et d̄icunt. 3^a d̄icunt, enī, p̄p̄tiamēta p̄p̄tiamēta con
 p̄p̄tiamēta iūctūa, enī, et creatūy reale. Tractatū 1° metaphisicū d̄icunt
 p̄p̄tiamēta. Tractatū 1° metaphisicū enī, p̄p̄tiamēta reale, p̄p̄tiamēta et extendūy
 ad omne enī p̄p̄tiamēta, quā reale, Tractatū 1°, et Tractatū 1° metaphisicū d̄icunt p̄p̄tiamēta

Nra conclusio. S. I.

Objecta, sicut adequata Metaphisica est in tota sua latitudine, pro ut con-
 ponit in reali, et rationis, creaty, et increaty, substantiy, et accidentis. Conclu-
 sio est Philosophi 1° metaphisicae lectione 1^a articulo: est autem scientia quaedam, quae specula-
 tur in inquanty eorum. Et sic ibi Thomas ibidem inquit: primo supponit (Philoso-
 phus) aliquos esse hincis cuius subiecty sit ens, id est ut ens est in tota sua
 latitudine: quod tale est objecty metaphisicae.

Ratio proposita: quae libet scientia habet pro-
 objecto illud quod pro proprietate demonstrat, et metaphisica demonstrante demonstrat
 proprietates: Non pro: proprietates enim metaphisicae demonstrabiles, sunt
 uny bony, aliquid, uny. Et hinc modo proprietates omni entis conueniunt. P.
 Proterea: ens ad ens, in tota sua latitudine est objecty alius scienty: cui pro-
 ut sic sit libet, at non alterius quae metaphisicae. **S**ed respondeatur ex Iuaney Me-
 taphisicae quod ens de ente rationis, et tunc non quoniam est deus, sed in se ipso, et secunda-
 rio scilicet per quandam similitudinem, et proportionem, quae habet ex ente reali.

Contra: licet ens rationis in esse sui sit ens secundum quod, et dicat dependens ab
 ente reali, non tamen in esse objecti. Propter arduy ad hominy contra suay: nam li-
 cet ens rationis dependat a reali, ita creaty ab increato, et accidentis a substantia:
 et tamen ens creaty, et accidentis in esse objecti taly dependens non explicat: quod
 de ente rationis factu dicit. Si autem respondeatur: ens rationis dependens ab en-
 te reali tunc in esse objecti, et dependens in esse entis, in quo sensu habet rationem
 objecti. Proponitur: quod ens rationis adus in esse entis, potest sensu incompleto et in
 et in esse sui, in esse libet, et completo: et in se ipso explicat dependens ab
 ente reali, cuius autem in 2° solentur proposita. Quae ratio tenet.

Soluntur Arguta.

S. 3.

Arguta 1° objecty adequaty scienty est illud ad omnia ordinantur, et omnimode
 quibus agit metaphisica ordinantur ad Deum. **S**olus Deus est objecty adequaty meta-
 fisicae. Quod arguta prouat Deum esse objecty adequaty omniy scienty, cum omnimode
 quibus agunt scienty ad Deum ordinantur. Respondetur: omnia attributa metaphisica ordi-
 nantur ad Deum in esse sui, quia Deus est ultimus finis omniy creaturay, et ad ultimum finem om-
 nia ordinantur in esse sui, et naturalit; ita ut in esse libet, et in esse objecti scienty.

Dices: obiecty scienty deat esse uniuersy; at Deus, et creatura requirunt uniuersu conue-
 nire; qd eor prout conprehendit Deus, et creatura n̄ e obiecty meta physy. Tupta di-
 ta questione 3^a. p^oncipalily capite 3° obiecty scienty n̄ deat esse uniuersy, sed sup̄st̄
 qd sit eor uniuersitate conuentionis. Ne inde respondeo permissa m̄o x̄i, dicitur uniuersu
 m̄o: requirunt uniuersu conuenire naturaliter et si esse x̄i, concedo m̄o: fortiter, et in
 esse obiecty, re g^o m̄o, et conueq^o.

Replicauit. Deus, et creatura requirunt uniuersu in
 esse entis: p̄ nec in esse obiecti. Conueq^o prouatur: Deus, et creatura habent r̄onem obiecti
 prout deus r̄onem entis: qd si in r̄one entis n̄ uniuersu r̄onem, nec eor in r̄one obiecti.
Pactura. Ratio obiecti in Deo e fortiter eor, eor n̄ sit nichil. qd idem qd p̄ius. **R**e. Deum
 et creaturam uniuersu n̄ posse in r̄one entis incomplexi, et transcendentali; bene tm̄
 in r̄one entis complexi, prout scilicet deit respecty ad scienty, in quo sensu uniuersu
 conueniunt. Per qd patet ad 2^{am}, et exemplificatur solutio in casu qd pro ut tale
 n̄ e nichil, et tm̄ e uniuersy, quia n̄ explicat r̄onem entis incomplexi, et transcendentali
 natura.

In r̄og^o. Deus in nullo p̄ato intrinseco conuenire potest ey creatura; sic illa-
 r̄atio uniuersu esse Deo intrinseco. **R**e. obijungenda mai: in nullo p̄ato intrin-
 seco et absoluto, et de linea uerbi, concedo mai: respectus et de linea intelligibili,
 nego mai. Et ita distinta minoris, re g^o conueq^o. Itaque talis conuenientia uniuersu-
 ca n̄ e obiecta, et respectus ad meta physy, que per media naturalia equaliter De-
 y, et creaturam obijungit. Et r̄on e, quia metafysica n̄ attingit in Deo r̄onem infini-
 taty, aut eor infinity perfecty, sed g^o n̄o q^o respicit quatenus ens habile e, in
 quo sensu absq^{ue} diuiny perfectionis dicitur, cum creatura uniuersu potest.

Arguitur
 qd illi habitus nequit cognoscere per specy intuitiuy, et abstractiuy: qd illi habitus magis
 physy respicit attingere ens naturale, et supra naturale. p̄ nec ens innotet sua latitudine. 1^a
 Conueq^o patet: quia ens naturale attingeret ex a metafysa intuitiuy, eor sit eor obiecty
 p̄o p̄o r̄o n̄aty: ens uero supra naturale obijungit eandem qd non ex natura. **R**e. respondendo
 an. Tota n̄ soly illi habitus potest per specy intuitiuy, et abstractiuy eor non eor, sed
 atq^{ue} eandem specy potest esse intuitiuy, et abstractiuy respecty diuiny: quare Ange-
 lus per eandem specy cognoscit intuitiue hominy, et abstractiue Deo. Itaq^{ue} p̄o r̄o me-
 taphysa potest intuitiue attingere ens naturale, et supra naturale abstractiue.

Dicitur: nihil habitus naturalis attingere potest rationem entis communem naturaliter et
 super naturaliter, et proximum: quia si talis ratio attingere existeret cognoscere posset ens su-
 per naturale, ut tale, seu ens ut contractum super naturalitatem; sed hoc est falsum. **R.**
 habitus naturalis quomodo attingere possit abstractione cognoscere ens super naturale ut ens, non aliter
 ut super naturale, seu contractum per super naturalitatem, nam ad hoc cognitio intuitiva de-
 sideratur, quae metaphysice respicitur ens super naturalis habere non potest.

In super. Sicut
 in tota sua latitudine esse obiectum metaphysice, eius latitudo equalis foret obiecto intellectui;
 sed hoc implicat, cum habitus determinatus equare non possit extensum potentiae.
R. in super, et metaphysice habitus determinatus rationes formales sub quibus est eo quod metaphysice uni-
 ce attingit ens sub ratione entis; in super vero sub omnibus rationibus particularibus a quo
 cumque habitu abstractis, et in super per modum potentiae concurrat et habitu ad attingen-
 dum proprium obiectum habitus.

Arguitur denique. Obiecta diversificantur supra dicentem abstrac-
 tionem amaterialem; sed Deus, et creatura, ens reale, et rationis diversione abstrahunt a
 materia: et sunt diversa obiecta, et consequenter a metaphysice nequeant attingi. **R.** obiecta
 diversificantur per dicentem abstractionem amaterialem de se habent, sicut ens si tali
 abstractione tantum se habent de materiali, qualiter contingit in Deo et creatura attactis a
 metaphysice, sepe de causa unice se habent de se habent rationis communitiva entis ab omni materia
 abstracta. **R.** ad id colligitur metaphysice inter habitus naturales rationis propriis rationis
 cum omnes conditiones ad hoc eis actus conveniant. Nam habet obiectum, et quod omnia sciat
 2° quod diffinitionem sciat. 3° quod sciat certe eas ultimas; quod sciat per ultimas causas. Per om-
 nia de metaphysice verificatur. Caput 2°, de quibusdam personibus ad per diamentum. Deo

CAPUT II³

D quibusdam præambulis ad prædicamenta.

Divinois, equivois, et deno-
 minatiuis. S. I.

Methodus communis amplexat, et scholasticis, didoctrinali modo, in prae-
 cedentibus. Vnde et ita communiter et Aristoteles didoctrina.

Uniuocati sunt, quorum nomen est commune, ratio uero substantiaque non nisi accommodata omnino eadem. Pro cuius intelligentia ad uerba, dicitur uniuocum y uniuocum, et uniuocum y uniuocum. Uniuocum, est nomen quod uniuocum significatur, ut uox aëlis, et uox hominis. Uniuocum est uniuocum significata per nomen, ut natura aëlis, et hominis. De uerbo in uerbo, quod per rationem substantiaque, denotat prout quiddam natura, et essentialia rei significata per nomen, sicut ut substantia, sicut accidens, et essentia cuiuslibet rei substantia eodem modo nomen accipitur.

Equiuocata dicitur Porphyrius: quorum nomen est commune, ratio uero substantiaque non nisi accommodata dicitur. Et alia nomen equiuocum, equiuocantia, et alia equiuocata, sicut de uniuocis dicitur. Per nomen accommodata (sicut et indifferens uniuocum) denotat quod diuersitas equiuocorum non attenditur per se disconuenientem, quod dicitur ut in se ipso, sicut de significatione per nomen. Explicatur. Gallus, equiuocum est respectu galli gallicani, et hominis natione galli, quod licet equiuocum sint prout significata per nomen Gallus, sicut aliter remanent, sicut in ratione substantiaque, uniuocantur. Conueniunt uniuocum, et equiuocum in habere nomen commune, differunt uero in eodem dicitur significata per uniuocum, et eadem, ratio uero per equiuocum significata est diuersa. Conueniunt et tales differunt genere, et differentia: quod accipitur.

Sed dicitur: quidquid definitur de eadem esse species animæ habere entem; de equiuocis plures ueritas dicunt: quod necesse dicitur. In eadem eorum est illud commune prologum. Equiuocum prout diuersa, quod definienda sunt. **D**e distinguendo maius: de eadem esse species et cetera, accidentaliter, et denominatiue, concedit maius; essentialiter nego maius. Et ita debentur minorum, nego consequi. Itaque: equiuocum est quodam species intentionalis, in qua equiuocum uniuocum conueniunt, et ita prout substantiaque talis intentionem uniuocum definiuntur differunt: sicut differentes essentialiter diuersitatem dicunt, et in uniuocum differunt definiuntur, prout ut dicuntur intentionem differentem, in qua uniuocum conueniunt. Ex quo patet ueritas prologum: equiuocum enim sunt a prout intentionem aliter, prout sunt definienda, ut quodlibet eorum significata differentia prout: sicut uero in se intentionem aliter accipiuntur.

Denominatiua denique ita definiuntur: quæ ab aliquo nomine appellatae habent, solo differentia eadem. Ita dicitur in denominatiue, respectu eorum, sicut et forma de nominatiue, substantiaque denominatiue, et ipsi denominatiue, sicut in his denominatiue aliter respectu albedo denominatiue, et ipsi denominatiue, et conueniunt respectu. Illi partem quæ ab aliquo nomine impositam habent, uolunt quod denominatiue tractantur sicut

opelationis, seu loci extrema denominante; hanc alby ab albedine. Et hinc differen-
 tis casu, de notat qd dicitur sub y solo in terminacione finali dicitur a forma deno-
 minante: alby alby enim et albedo incipiunt eisdem literis, et terminantur diuersis.
 Sed hoc intelligi licet regulariter loquendo, non quoniamque pex accidens oportet conon-
 gere potest, ut in hoc denominatio musica, dy pro femina axis musicę y pollente acci-
 pitur.

Sed si aliqua obiectiones opponi solitas, diabolus aduerte; denominatio esse in triplici
 ci differentia. Una enim sunt denominatio re, et n̄ uoce, ut studioru, qd significatio q
 trahit a uirtute, n̄ uoce uoig. Una contra, sunt denominatio uoce, et n̄ re, ut, studioru
 abtudio: huiusmodi enim trahit uoig abtudio, sē n̄ significatio: nam studioru sig-
 nificat uirtutis. Una denique sunt denominatio re, et uoce, ut Pis a petreitate; et alby
 ab albedine. Et ex omnibus hec ultima sunt proprie, et hinc de nominatio, hęc alby
 improprie; alia uero tanty improprie, et secundy quid talia nuncupantur. De analogis

ANALOGIS

Analogia sunt; quorū nomen ē commune, ratio uero significata partē ē eadē, et par-
 tē diuersa. Ex quo habet analogum unū mediū inter uniuocū, et egiu uocū.
 Ex mente Aristoteli communiter diuiduntur analogia in phisica, et logica. Analogia phisica
 (quę analogia in equalitate uocantur) sunt: quorū nomen ē commune, ratio uero signifi-
 cata ē omnino eadem, in equalitate tē phisica partū; ut aal respectu hominis, et Equi, a
 quibū in equalitate in perfectione partū partū, cum perfectione modo sit in homine.
 Sed huiusmodi in equalitas oritur ex ratione differentiali, n̄ autē ex ipsa ratione aali; quare
 aal respectu eorū ē proprie uniuocū, et tanty improprie analogū. Sola analogia logica su-
 pra definita, sunt proprie talia.

Analogia phisica, et logica, sunt proprie dicta, diuiduntur in
 analogia attributionis, proportionis, proportio naturalis, et transeuntis. Primum huiusmodi
 ut recte adhibetur contra formitas confunderet analogia proportionis, et attributionis.
 Et contra lectitas analogia proportionis, et proportionalitatis nullatenus distinguuntur.
 Analogia attributionis sunt: quorū nomen ē commune, ratio uero significata ē eadem se-
 cundum partē, et diuersam secundy habitudine ad illū. Explicatur in aali, medicina, et
 uniuocū, prout gig significat hęc nomine hancur. Quę conueniunt in substantia tanquā
 in aali, differunt uero simpliciter in habitudine, seu in modo respectu ad illū. Analogia
 respectu substantię tanquā subiecty cum intensiue partū quę, medicina prout dy causę

Ex quibus colligitur ad hanc analogiam requiritur, quod ratio significata sit intrinsece in participatione analogata, et extrinsece in mensura principalem. Quare de analogia attributionis intelligendum venit illud axioma: analogia per se sumpta habet pro fundamento analogiam. Sic ut enim est analogia analogata attributionis respectu Dei et Creaturae, et tamen Creaturae, quae est analogata mensura principale participat intrinsece rationi entis, sicut dicta. Respondet enim esse analogiam respectu Creaturae, et Dei analogiam attributionis, quatenus Creatura est extrinsece denominata ab entitate divina: ut vero analogiam analogata participationis quatenus Creatura intrinsece participat.

Analogia propositionis sane: quorum nomen est commune ratio vero significata est simpli. dicitur, et eadem per aliquam propositionem, et similitudinem intrinsecam, et ens respectu substantiae, et accidentis; Dei, et Creaturae in sensu explicito. Quae diffinitio liquet analogiam propositionis in mente confundi cum analogiam attributionis; nam ad hanc sufficit quod ratio significata sit intrinsece in participatione analogata: ad illam vero requiritur quod ab omnibus analogatis intrinsece participetur.

Analogia proportionalitatis sane: quorum nomen est commune ratio vero significata per nomen est simpli. dicitur, et eadem secundum propositionem. Quod contingit quando sicut res una comparatur ad aliquid, ita alia comparatur ad aliud. Propositio: hoc nomen principale est analogia analogata proportionalitatis respectu fundamenti domus, cordis, et Patris. Sicut sicut te habet fundamentum ad domum tanquam eius principium, ita Cor ad vitam, et Pater ad Filium. Ergo colligitur contra habitum hanc analogiam differenciam ab analogia proportionalitatis; nam proportio nihil aliud est quam comparatio unius ad aliud: proportionalitas vero est proportio proportionalitatis, seu composita ex proportionalibus, quare quatuor ad unum conigit.

Analogia denique transcendens sunt. quorum nomen est commune, ratio vero per illud significata reperitur in quodlibet et predicato inferiorum ut generalitas illius. Sicut enim et eius proprietates, quae talia reperiantur in omnibus rebus, ut omnes eorum differentias, et modos transcendunt. Ex quo colligitur, solum transcendens sufficit ad analogiam communem. Nam quocumque aliqua ratio communis includitur metaphisice, et verbaliter in conceptibus differentialibus, et talis differentia simpli. differentia, eorum ipsa ratio communis est ratio simpli. differentia. Alia quia ratio communis et ratio conveniendi secundum quodlibet sola transcenduntur, ut ad causam analogiam.

CAP. III¹³

Dente in comuni. S. I.

Antiqua ad alia disputatio digna accedamus, quid sit ens in comune pre-
mittere oportet. Pro quo respondo, ens de finem in parte, sed tamen modo aliquo-
liter explicari. Ratio est quia requiritur concordare per se, et de finem: non in quibus
generis, et nullus partium detur superioris ad eum, non differentia, quia nulla res potest aben-
te differre, quod est quodlibet sit ens. Iuxta Nibis Thomae ita illud explicat: ens est actu
esse.

Sed dupliciter accipi potest. Participialiter scilicet, et nominaliter. 1° modo signi-
ficat quod actu existens, est qui participat: 2° vero modo, cum sit ut nomen, significat
que essentia cui existere non repugnat. In utraque sententia importat existentiam, et cum
hac differentia, quod ens participialiter sunt, significat existentiam formalem, et in se, et
essentiam vero materialiter, et tanquam receptivam existentiam: ens vero nominale significat
formaliter et in se existentiam, et in obliquis existentiam, quod convenire potest essentia hypodu-
catur. Ens vero communis sunt pro ut ab utroque parte procedit eodem; 1° quod habet
esse. Iuxta responsum sit. Iuxta 1° utrum ens procedat simpliciter actu in se, et in se, et in se.

QVÆST. I^a

Vtrum ens præcinctat simpliciter a suis
S. inferioribus. I.

Superiora pro nomine entis incommensurata celebrant inter metaphysicos, subtiliter
satis, et per contrarietatem. Inter cetera resolutione præmitto, ducunt non proce-
dere de ente participialiter, sed nominaliter accepto. Nota insuper: præmi-
ssæ difficultatis non solum de ente procedere, sed etiam de quocumque prædicato analogo inter-
venire a analogati participato; quare quid quid de ente dicimus, prædicatum et om-
nibus prædicato analogo applicandi est. De superiora dictione præcedenti insuper, et obiecti-
um in memoriam que reuocari, eis qui in loco à dicimus tractatu de eis libet.

Al-
to insuper: prædicatum simpliciter aliquid esse partialiter, et aliquid aliquid. Et quando una pars suffi-
cienter cogitatur sine alia, et ex resolutione formali et metaphysica illius taliter procedit.

ad aequalitatem. *2^a* e. quando concipitur aliquid prout commune secundum sua propria essentialia, sine exclusione inferiorum, immo cum eorum inclusione, non actuali, sed in potentia et ita dissimulatur aequaliter per modum totius potentialem quae videtur ab homine. Propter hoc duas precisiones, alia statuta a Thomae, appellatur quae precisio secundum quid, expressiva, et imperfecta, et est illa qua concipitur explicita aliqua ratio communis, et in ea inferiora, actu influente tanquam formalitate constitutiva talis rationis communis.

Superioribus quibus 1^a intentione defendit, ens tantum secundum quid prescindere a diffinitione, est commune in subiecta Thomae, quibus habentur ex Patribus societatis Barzilai, Rubio, Lonsca et alij. Secundo per oppositum tractatur ens autem inferioribus simpliciter prescindere. Ita Scotus in 1^a distinctione 3^a questione 1^a quae tota locutione sequitur schola. Et in super: Suarez, Petrus, Durandus, et sine communitate Patrum societatis, et ex nra Illustrissimo Monacho d'oppositatione 3^a metaphis. Pro resolutione sit Prima conclusio. Paraphrasia 2^a

Prima Conclusio. §. 2

Ens requirit prescindere simpliciter autem inferioribus precisione partiali. Probatum habet per Conclusionem. Differentiarum partialium requiritur mutua exclusio, et repugnant inter eas, et eius differentiarum, et precisionum partialium. Minor proinde potest excludere id quod est de eius essentia, non est de contra differentiarum; et differentiarum nequeunt excludere unam essentiam. Maior est certa, et minor, probatur: Ratio essentia essentialiter fundatur de quacumque differentia; et essentialiter, et metaphisice in eis includitur; et de illarum essentia.

Respondeo ad doctrinam Scoti: ens non esse de conceptu essentiali differentiarum; non per se, et in alio, quae sunt differentiae essentiae, non sunt ens, sed mediocritas. **S**ed contra: differentiae essentiae sunt ens, si non ens, cum contradictoriis opponatur. Secundo requiritur dicitur quod 1^a fatetur deus. Minor probatur: si per se videtur esse non ens, esse nichil, et consequenter habitantia per nichil consisteret; et hoc requiritur dicere: §. Si dicitur per se esse ens, non fortiter, sed materialiter, quod sufficit ut nichil opponatur. Contra: id rone quo per se nullo modo potest intelligi est de conceptu formali, et non tantum materialiter, ut nullo modo intelligi potest sine ratione essentiae. §. Probatur: per se non solum materialiter, sed ex suo conceptu formali, et metaphisice opponitur nichilo; et non nisi per ens. §.

Secunda Conclusio. §. 3.

Secunda Conclusio. §. 3.

Consequens obiectum entis præcise simpliciter inferioribus præcise totaliter. Licet hæc conclusio alia iudicetur a mente N. S. Thomæ, præcatur et præcitur in eo ipso, 1^a parte quæstionis 5^e articulo 3° ad 1^{am}. Vbi ita loquitur: ad 1^{am} dicendum, quod substantia, quantitas, et qualitas, et ea que sub ipsius contentura contrahunt, applicando ens ad aliquod quidditatem, sui naturæ: sic autem non adit aliquid bonum supra ens, et rationis tantum appetibilis, et c. ^a Petreæ: quæstio 1^a de unitate articulo 1° et quæstio 21 articulo 1° art; Consequens ens esse omnium præcise, et simpliciter, determinari, et ad substantiam, quantitatem, et qualitatem, et c. Sed quod præcise non est, nec determinari, nec contrahi potest: et sequens Angelici Doctoris ens a suis inferioribus simpliciter præcise.

Nec dicatur inferiora ensi ipsi contrahere, non simpliciter, et tantum secundum quod ex quo solus præcatur, præcise secundum quod totaliter. Nam huiusmodi oppositis menti dicit Thomæ expressione contraclōit. Dignatur namque disparitatem inter bonum ex una parte et substantiam, quantitatem, et qualitatem ex alia respectu ensi, ex eo quod bonum non adit aliquid supra ens, sicut substantia, quantitas, et qualitas: sed bonum contrahit ens, secundum quod et expressione, ita et ens expressione, et secundum quod præcatur ab uno: et substantia, quantitas, et qualitas ita simpliciter contrahunt ens, ut ratio ensi ab eis simpliciter præcatur.

Ratio præcatur conclusio: præcise simpliciter totaliter est cognitio unius alio non cognito; sed potest cognosci ens non cognitis inferioribus: et ab illis simpliciter præcise min. præcatur: quilibet respectu ensi potest sine eo quod non est de illius contentura; sed inferiora ensi non sunt de illius contentura: ergo magis est contentura in contentura boni. Min. præcatur: id sine quo ens potest intelligi, et realiter esse, non de illius contentura; sed ens potest intelligi et realiter esse sine substantia, et accidente, non in substantia, et realiter sine accidente, et in accidente sine substantia: et præcatur ad hominem contra Thomam. Hæc autem præcise simpliciter a suis inferioribus quia inferiora non sunt de contentura ensi; ita et autem expressione in se sine reali, et in homine sine reali; sed hoc contingit in ente respectu rationis inferiorum: et ab illis simpliciter præcise.

Respondetur: hæc ratio præcatur in transcendentibus, quales sunt ens, non autem in transcendentibus quales sunt ens; quia ens transcendentibus potest metaphysice claudere in inferioribus necque potest ab eis simpliciter præcise. Sed hæc responsio ratio non in tantum relinquit. Nam tunc datur præcise simpliciter quando ens sine aliis cognoscitur.

Et licet ens transcendat diffin. cognoscitur sine illi: *Et licet transcendat simpl.* 149
procedit. *Suadet minor, et no. ueritas ratio nra: Ideo aal. cognoscitur homine*
n. cognito, quia homo n. e. de essentia aalis, licet aal. n. e. de essentia hominis; sed ex
transcendentia entis solum pro ueritate ens esse de essentia d. scientiarum, n. autem de scien-
tia esse de essentia ratio. p. cognoscitur ens n. cogniti de scientia

Respondet nra Caxli-
nalis de Quirax: genus n. procedere proprie a speciebus, sed ad d. scientiarum: quare n.
d. dicitur aal. procedere ab homine intelligitur per figuram. *Suadetque, resumendo*
raale qd. e. pars, p. homo, qd. e. totus. Sed hoc solutio nullatenus sufficiens potest
1. quia aal. proprie procedit simpl. ab imperfectionibus de quibus p. natura genus, sed ut
genus n. p. natura de raali, sed de homine, ex de speciebus p. dicitur: In a. raali, sed
ab homine proprie procedit. 2. quia hec solutio de medio tollit p. ratione totale, a
Thomae comiter ad metas: nam ueritas ipse, aal. tantum potest procedere raali;
sed hec p. ratio p. raali e. q. n. quicquid procedit p. ratione totale

Si respondetur: aal.
procedere a specie, s. licet a toto homine, n. quia ratione totius speciei, sed ratione d. p. in
cuius conceptu. *licet n. includitur. 2. nra e. aal. procedit simpl. ratione illius ad qd. re-*
feratur tanquam ad finem d. dicitur; sed ita referetur ad totum speciei, q. ratione totius speciei,
procedit. 2. nra e. nra p. procedit ratione d. p. procedit a tota specie; et t. n. e. de essentia
metaph. totius speciei, q. stat aliquid esse de essentia altius, et ab eo simpl. procedere.

Alij aliter respondent: aal. s. licet, procedere ab homine, quia tantum e. de conceptu
inadequato illius; ens t. n. e. de essentia adequata substantia, ex substantia h. p. n. ad-
dati entis noui entis, sed noui eiusdem entitatis expressioni; quare ens a substantia sim-
pliciter procedere nequit. *P. nra e. quia d. p. e. de essentia adequata d. finit, ab*
eo n. procedit simpl. sed tantum exprimitur q. n. impresenti.

Sed contra. Licet ens
h. e. essentia adequata substantia, substantia t. n. e. de essentia adequata, ne. inadequate
entis ut p. ueritas e. et amplius ostenditur. *Et quia homo n. e. de essentia adequata, nec-*
inadequata aali, aal. ab homine simpl. procedit: q. n. d. dicitur de ente. Et ita redeunt
impugnatione h. d. p. nra autem d. p. nra n. impugnat, sed no. ueritas d. dicitur. Nam deo
d. p. n. procedit simpl. ad finem, quia d. finit e. de essentia d. finit, et contra, ita ut
ubi n. quicquid referat e. d. p. nra, et d. finit, referat e. de essentia

entis, nec ubicunque reperitur ens, reperitur substantia: & ens arbitratia simpli
præcendit.

Secundo pro auctoritate conclusio ratione episcopi precedenti affertur. Quia ut sic non
licet actu essentialiter sua inferiora: & ab eis simpli præcendit. De præterea: licet ad ea dicere
necesse sit ens præterea de substantia, ergo de ea præterea accidens; sequella est manifeste ab-
soluta: & et id eoque sequitur. Maior præterea: de substantia existenti debet quidquid actu
essentialiter continet præterea: & si ens ut sic continet actu substantiam, et accidens, dum ens præ-
terea de substantia, ergo de ea accidens præterea.

Respondent Thomistæ tunc casus præterea
limitari per subiectum, quia solum in adequate prædicatur, unde dum ens de substantia præ-
dicatur solum licet præterea substantia, licet absolute, et simpliciter continet accidens. **E**n
manifeste Thomistæ inconsequenter: nam tractatu de unitate accidentium recitant doctrinam
Patrum dicentium accidentia, substantiam essentialiter esse collectionem individuum, eo quod inde
requeritur quod dicitur homo præterea de Petro, ergo Plus de Petro præterea; sed hæc est
doctrina in præterea apponant: & inconsequenter procedunt. Contra deinde ratione præ-
terea Thomistæ. Præterea dicitur de subiecto, secundum id quod est actuale metaphysice et essentialiter con-
tinetur ipsius præterea; sed restat præterea substantiam, et accidens actu essentialiter et meta-
physice continentur ens ut sic: & dicitur ens ut sic præterea de substantia, ergo de ea præterea
accidens.

Respondet denique Cardinalis noster de Quirino et Complutensis in disputatione
1^a de ente S. 5: ens continere actu sua inferiora, non copulativa, distributiva, aut di-
versive, et secundum peculiarem rationem, licet præterea univoca, substantiam inconfusa,
et ut proportionaliter similia, quatenus licet ens imponat analogiam unius ad alter-
um: unde sensus huius præterea, substantia est ens, solum imponat substantiam habere ra-
tionem entis proportionaliter licet et accidens habet rationem entis. Sed hæc solutio licet
solide auctoritate præcedentibus, impugnationem nostram non evincat.

Primo: quia nota
solutio ens non continet actu sua inferiora secundum peculiarem rationem: & in hoc tenet
ab eis simpli præcendit. 2°: ens continet actu sua inferiora proportionaliter, non
continet actu formaliter ut substantiam, et accidens, L. n. 2. n. 25: & ab eis simpli præcendit.
3° Primum arguit ratio facta: nam de subiecto existenti debet quidquid actu formaliter
continet præterea: & dicitur ens præterea de substantia, de ea ergo præterea accidens.

Tercio. Nemo ut sic formaliter actu continetur substantię, et accidens secundy peculiariter re-
 oner, tan accidens, quę substantia secundy peculiariter ratione de substantia p. radiazentes:
 p. h. continet ea ut proportionaliter similia, ut proportionaliter similia de substantia p. radiazentes.
 ens ut sic eque immediate, actu et formaliter continet substantię ut pro-
 portionaliter accidenti, ac accidens ut proportionaliter substantię: p. dy. ens prout de
 substantia n. e. materia ratio, cum de substantia uerificatur qd sit ens substantiale
 proportionaliter accidenti, quaz qd sit ens accidentale proportionaliter substantię.

3:

pro uatua conclusio ratione scoti ad hanc formę redacta. Conceptus obiectiuus de qua
 intus e. certus p. uatua simpl. a conceptu obiectiuo de qua e. dicitur; sed intus
 quandoque e. certus de conceptu entis, dubitans an sit substantia, accidens q. concep-
 tus entis a conceptu substantię, et accidentis simpl. p. uatua. Prin. patet: In inge-
 nueritate de qua de monstratur esse ens, dubitatur tñ aliquę an ens substantia, l.
 accidens. 2. dy. generata forma substantialis ueris in conceptu specierum hanc men-
 talis: certat emz subiecty talis formę cum ens, diuinitas tñ a Theologis; sit n. r.
 substantia nempe materia prima, aut accidens, scilicet quantitas.

Non dicitur reflecte

re substantię exp. ratione ut intus certus de uno conceptu dubiet de alio. Nam
 Thomis et hinc homo contra plures particulariter p. uatua, q. h. entis, et
 opinio n. potuit simul uerari amari obiecty; sed hoc n. affirmant de obiecto
 secundy eandem exp. ratione, q. hoc extra dubitatur, ut pote certy apud omnes.
 p. sententia respiciunt certitudines, et opinio emz uatua obiecty ad hoc secundy de
 uera exp. ratione consideraty, solentur arguta. Paragraphus Quartus

Soluitur Argumenta.
S. IV.

Pra. p. uatua fundamenta certy sententę darumtium ex analogia, et transcendentia entis.
 1. dicitur quę uatua requirit. Quis itaq. uatua nully p. uatua inferiora transcendentem p. uatua
 andit simpl. ab illis; sit ens e. p. uatua inferiora transcendentem: ergo ab illis simpl. h. entis
 n. p. uatua. n. p. uatua p. uatua transcendentem inferiora e. in eis intus incluy, et for-
 lica metaph. id. q. illi p. ab eis simpl. p. uatua requir. Propterea: quilibet de fra. e. for-
 liter ens: q. quilibet de fra. e. de conceptu formali salty inadequato entis. q. ens ad fra. im-
 pl. p. uatua n. potest. 1. Consequa p. uatua: implicat qd substantia sit for. liter me-
 taph. ens, quia ens sit for. liter metaph. substantia; sed simpl. liter ens esse for. liter, et
 metaph. substantię, quia substantia h. b. e. entis salty inadequata entis: p.

Vergetus amplius. Si non est de essentia metaphisica substantia, quoniam tantum per
inductum est, simplex realis significatio quod substantia resonaret formaliter ens; et eo modo sequi
retur quod est per se ens, et non per se ens simpliciter, ab substantia. Consequenter probatur
implerit per se ens et simpliciter, et non simpliciter, aliter simpliciter per se ens, quia in sub-
stantia remaneret: *q.*

En cony ex parte pauci fundamentis contrarij sequentia cuius
efficacia est sicut per accidens, nisi ipsi homines illud dicerent tenentur.
Unde namque sub hac forma: aal e de essentia inferiorum, in eis inferiora videtur, et vali-
tea metaphisice ita est illis: *q.* nequit ab inferioribus simpliciter per se ens. Vergetus: impli-
cat quod homo sit formaliter metaphisice aal, quoniam aal sit formaliter metaphisice homo; sit impli-
cat aal esse formaliter metaphisice hominis, quoniam homo sit de essentia saltem in adaequata aali:
q. idem quod prius. Vergetus amplius. aal per se ens, et non per se ens simpliciter, ab homi-
ne. Per se ens, ut supponitur; non per se ens quia remaneret in homine. Respondent.

q. ad ea rarij

Parolatio no arguit adesset: quod separatio intentionali alia e partiali, to-
tali alia. Partiali necessario deest esse mutua, taliter et extrema inter se separata
mutua inter se excludentur; talis e separatio qua aal per se ens axiale. Totali ve-
ro mutua extrema distentione non potest, et ita separatur aal ab homine, quoniam homo
ab aali potest separari. Quae sola separatio intentionali partiali fit ad similitudinem
separationi finis, quae mutua e, non autem totalis: et ratio e, quia hoc consistit in tra-
gentia parti communis, non oppositis inferioribus, et ex alia inferiora attingi non posse
sunt sicut tali parte communis, quoniam licet partem communem sit de essentia inferiorum, infe-
riora tamen non sunt de essentia parti communis; hinc e, quod huiusmodi separatio nullatenus
mutua e.

Ex quo videtur quod licet in separata intentionali a distanti, hoc non deinde
tunc axione videtur, licet licet aal separatur ab homine, homo axione aali deinde
non manet: quia ex separata intentionali notat rarij non innotet, hoc constat quod est
incomuni ab substantia, et alia partialiter tenet, et ut contractum per se ens
maneat. **E**x quo in forma ad arguit nego mai. Ad primum concavo ante, distinguo con-
sequitur: est in particulari et ut contractum concedo consequenter: communiter tenet, sublimi-
ter; nequit ab illis simpliciter per se ens per se ens, concedo: totali nego consequenter.
Ad illud quod arguitur negatur. concavo ante nego consequenter. Ad probationem distinguo mai.
ut supra, et nego mai. Ad illud rarij e in incomuni per se ens a substantia, et in illa

Replicant. Natura entis

ut sic e est ac natura substantie. p ens utre et a substantia simpli n precondit. In pro-
uatur: substantia e eius de nam cy ente. q dale en preconditua habent condy nung
substantie. **N**ego ans. Et ad propositioy dicitur: substantia e eius de nam cy
ente eo cu cognitiouy terminaty ad substantie, conditio ans; eo cu cognitiouy termina-
ty ad ens, nego ans. Itaque: per cognitiouy terminaty ad substantie; attingitur
ut particulare qd e eius de nam cy substantia: per cognitiouy vero terminaty ad
ens attingitur en in comune, qd n e eius dem nam cy substantia.

Bene ingruunt.

p cognitiouy terminaty ad ens attingitur alia natura a natura substantie; substantia
o alia natura a natura entis; substantia addit enti nouy nam; sed hoc substantie
e cy substantia unice addit enti nouy per expressioy per seiatu: q. Concessio. ^{1a} onse-
qua, nego. **N**am cy en per substantie n constituitur, e alia natura a natura substan-
tie; substantia vero formaliter constituitur per namy entis, si que n e alia natura, a
natura entis; nec addit enti nouy nam; sed nouy expressioy.

Replicant en. ^{inadequata} substantie e de euentia

substantie, siud ad respectu namy inferioris; sed e illius aliquota essentia. ^{inadequata} p cu cogni-
tioni terminaty ad ens intelligitur qd e essentia adequata entis; sed implicat e intelligere
essentia adequaty substantie, nam substantie formaliter n intelligitur; cuius ex cu cognitiouy
terminaty ad ens, intelligitur formaliter natura substantie; q talis cognitiouy a substantia simpli
n precondit. **D**igent amplius. **I**mplicat e cu cuilibet cognitiouy en precondit ab eo qd
e enti essentia; **E**nti essentialiter competit esse adequaty essentia substantie; q ab hoc precon-
dere requirit: q unq qd prius.

Sed ha eo dicitur huiusmodi. **A**d dicitur: ans: e essentia ade-

quata substantie, ex cu cognitiouy terminaty ad substantie, conditio ans; terminaty ad ens
nego ans, et con eiq. **A**d dicitur: concessio mai, dicitur: mini: enti ut terminanti
cognitiouy entis ut sic, nego min: ut terminanti cognitiouy entis tali: scilicet substantie, conditio
min. **S**alij taw: enti in comuni, essentialiter competit esse essentia adequaty substantie, nego
min: enti in particulari et et contracty per seiatu, conditio min: ex eady modo dicitur conse-
quens. **E**t ha du conditiones apleta pleribus repleri, que impediunt fieri potunt.

Sed alii dicunt.

ens ita e essentia adequata substantie, ut substantia n addat enti nouy nam, et formalit, sed so-
ly eius dem nam, et formalit, expressioy: q natura et formalit entis in comuni conuenit nature

et formalitatis substantiæ, licet n̄ sub expressione prece. q̄ dy concipitur n̄ra, et formalitas in-
te incomens, eaq̄ concipitur n̄ra, et formalitas substantiæ: licetque ens a substantiâ simpli n̄
precedit. Concesso aut̄, nego sapienter consequenti. Nam cy n̄ra et formalitas substantiæ
constituatur per expressionem prece, implicat sine tali expressione cognoscere n̄ra, et for-
malitatis substantiæ. Quare ens incomens n̄ continet n̄ra, et formalitatis substantiæ, sed unice
n̄ra, et formalitatis ens: cy qui compatitur substantiæ n̄ adesse ensi noui n̄ra, et formalitatis,
quia ad hoc requiritur utra qd substantiâ, per n̄ra, et formalitatis ensi n̄ continetur.

Videntur
veritas. N̄ra ensi ut sic soly precedit ab eo qd illi per contractionem supra additâ, at per
contractionem soly supra additâ ensi noua expressio, n̄ noua formalitas: q̄ ens tanty precedit
ab expressione. Tunc sic: sed precisio tanty ab expressione e precisio expressiva, et secundy
quid: q̄ sententiæ Thomæ quæ impugnantur tanty ampliatione. Respondent communiter do-
ctores n̄ra sententiæ, præcise, modicam n̄ra formalitatis: qd licet ens precedat tanty ab expressione,
n̄ auty expressio et secundy quid licet arant Thomæ: ratio e: quia Thomæ affirmant
expressionem per se haberi actu formalitatis implicite in ente ut sic continetur, n̄ra vero sententiâ pro-
pugnat expressionem per se haberi n̄ contineri in ente ut sic formalitatis actu, nec pro expresso, nec
pro implicite: quare talis precisio n̄ e tanty expressiva, sed simpli talis.

Etenim pro uacillan-
ty huius solutionis. Sed melius (in falax) respondeo negando mai: quæ soly uera e in pre-
cisionibus particularibus, n̄ auty in generali. Quoniam enim per contractionem soly supra addi-
tâ n̄ra, et t̄m aal n̄ tanty axiale, sed a toto homine precedit. Dicitur itaque: qd expre-
sio per se haberi, ut inquit Verbu Thomæ, n̄ se habet licet ueray, et bony respectu ensi,
sed determinat ens applicando ipsy ad aliquam quidditatem seu n̄ra: n̄ quibz aliq̄ ex uerigone-
tionis terminatq̄ ad substantiæ, sed terminatq̄ ad n̄ra ensi: quare dy concipitur n̄ra
ensi cy n̄ intelligitur n̄ra substantiæ, concipitur a lēa n̄ra taly alicetate negatiua a
n̄ra substantiæ: et consequenter licet ensi per contractionem soly additâ noua expressio, ens
et sic n̄ soly precedit ab expressione, sed a n̄ra, et formalitate substantiæ: et ita n̄ e precisio
expressiva, sed simpli talis.

Sed aduc n̄ quiescit. Si expressiones, n̄ uaciant n̄ra; sed sub-
stantiâ soly additâ ensi nouy expressionis: q̄ n̄ra ensi n̄ uaciat: qd dy concipitur n̄ra ensi
Concipitur eaq̄ n̄ra substantiæ. I. In substantiâ reperitur duplex formalitas, I. n̄ra / 173
dicitur comparatio metapha ex ipse formalitatis, qd n̄ patet. I. 24: qd eaq̄ formalitas pre-
cedit simpli ut ipsa, qd implicite e.

Allud dicitur mai: expressiones, quæ determinant

namq; conuenit ad nob; esse, neq; mai: q; eam ad nob; esse n̄ debet mouere, concedo mai:
 Verū inq; et bonū q; actū sōlū implicite continentur in ente, ip̄s q; ad nob; esse n̄ deter-
 minant, namq; entis n̄ uariet̄ ^{an} sōlū, sed ad bonū exp̄tius, bene t̄n̄ p̄t̄, et in alio p̄o-
 p̄ta op̄t̄ q; rōp̄. Ad 14 respondet, qd̄ in substantia reperit̄ ea unia sōlūta pot̄t̄:
 negatiuū uero pot̄t̄ dici duplex, quatenus p̄a cognitiōis t̄n̄ uariet̄ ad unū concipiēda q; d̄-
 dam sōlūta, q; in tenui sōlū e alia a sōlūta s̄bitant̄.

Quae huiusmodi opposita bene
 in sōlūta pot̄t̄ in aale respectu hominis. Et inuicem ut n̄a doctrina s̄bitant̄ a s̄bitant̄, ex-
 p̄t̄t̄ in caloz ut duo: aaloz eam̄ int̄t̄ et duo abstrahit̄ ea n̄a calozū s̄bitant̄.
 p̄t̄t̄ ab int̄t̄ et duo, quia p̄a tal̄ int̄t̄ n̄ cond̄t̄t̄: int̄t̄ t̄n̄
 ut duo aaloz s̄bitant̄ p̄t̄t̄ quia p̄a ip̄s cond̄t̄t̄, et e alioq; s̄bitant̄
 n̄ r̄p̄a addit̄. In doctrina r̄p̄.

De inde ex transcendentia entis argui potest 2° Essentialis
 entis nequit intelligi sine inferioribus: q; ab eis nequit simpl. p̄t̄t̄. An̄ p̄t̄t̄
 de essentia entis e transcendentia inferiora: q; n̄ pot̄t̄ concipi sine tali transcendentia: q; nec
 sine inferioribus. Respondet de essentia entis e transcendentia inferiora radicaliter, et ex-
 t̄t̄t̄, n̄ eio actū sōlūta: ex quo compatit̄ p̄t̄t̄ s̄bitant̄, ut d̄bit̄ h̄p̄t̄t̄
 uitaū. **D**icit: p̄t̄t̄ ente ad s̄bitant̄, d̄bit̄ remanent essentialiter ens: q; pot̄t̄ eioq;
 et it̄t̄ p̄t̄t̄, h̄p̄a d̄bit̄ p̄t̄t̄ r̄p̄t̄t̄. In d̄bit̄ supra, et r̄p̄t̄
 q; p̄t̄t̄ ente d̄bit̄ manent ens p̄t̄t̄, qd̄ p̄a alioq; abstrahit̄ pot̄t̄ h̄-
 xi ⁱⁿ ens r̄p̄t̄t̄, et it̄t̄ usque in inf̄t̄t̄ h̄p̄t̄t̄, in quo nullū
 d̄bit̄ r̄p̄t̄t̄.

Arguitur denique. Si simpliciter dicitur p̄t̄t̄
 eioq; metaph. composita exp̄t̄t̄, et d̄bit̄, et consequenter n̄ eioq; p̄t̄t̄ d̄bit̄;
 sed hoc e falsū in uia **Ph** et **Pr**: q; mai, p̄t̄t̄: tunc d̄bit̄ compositū me-
 taph., quatenus uoy p̄t̄t̄ p̄t̄t̄ ab alio comparat̄ ad illud tanq; pot̄t̄ ad
 actū, s̄bitant̄ contrahit̄ ad contrahens; sed ita s̄bitant̄ ens p̄t̄t̄ ad eioq;
 p̄t̄t̄: q; **Pr** ens p̄t̄t̄ eioq; p̄t̄t̄, et simpliciter **Pr**, ex quo fa-
 cesat comparat̄ metaph.; sed hoc nequit dici: q; **Pr** sequetur qd̄ alioq; d̄bit̄ n̄
 eioq; p̄t̄t̄, quia contrahit̄ illa r̄p̄t̄t̄ eioq; ens, in quo s̄bitant̄ conueni-
 rent.

Ad 13 neq; sequit̄, q; alioq; s̄bitant̄ s̄bitant̄. Ad p̄t̄t̄ d̄bit̄
 mei: d̄bit̄ pot̄t̄ et d̄bit̄, contrahit̄, et contrahit̄ d̄bit̄ n̄a uoy d̄bit̄, conueniētiā.

Similia exclusio n̄ dicitur nego mai. si adl̄ comparat̄ eij x̄ali, quia illud minus
 excludit; n̄ t̄m eij homine, quia licet illy excludat n̄ t̄m minus. Ad 3° dicit̄ ens pri-
 orij est prius, et simpliciter. Deo secundu quid, negativu et per modu p̄ati analogi;
 n̄ ita simp̄ positivu, et per modu p̄ati uniuersu, ex quo dicit̄ h̄o comparatio sequi-
 utur. Et ista contra Thom̄as: non p̄atij expositio, eij est prius, simpliciter
 Deo p̄o ex p̄o. ad 3° contra exclusio sequenti. 9° Vtr̄ ens sit uniuersy

QVÆST. II.

Vtrum ens sit uniuersum, et analogum respectu suo-
 rum inferiorum?

Prenotantur aliqua, et referuntur sententiæ.

Persona contra natura aliu si p̄ali, sollicita diffinitione ex p̄tione entis simpli-
 tali diuisi p̄cedenti subiecta. donec resolutione sup̄o t̄i dubij n̄ procedat
 do ente p̄ticipaliter, et nominaliter tanto. Sup. no 2° eij dicit̄ Thom̄as
 quod de potentia actuali: ens n̄ est equiuocum respectu suorum inferiorum, ratio hypo-
 titionis e: tunc quia inferiora entis n̄ soly in nomine, sed eij in se siḡnificata per
 nomen alij modo concurrunt, tunc eij quia inter equiuoca nullus ordo nullaque
 repetitio p̄oportio. et inter inferiora entis p̄ceditur ordo p̄ioris, et p̄cedentis, dicitur
 que p̄oportio, et ens p̄ticipaliter a Deo, quod a creaturis, accidit de p̄cedat a sub-
 iectis et c.

Quibus superioribus, et sententiis tuctur ens esse uniuersum respectu suorum inferiorum
 Ita sicut in p̄tione 3^a quod et 1^a. Cui adhaerent communiter scolli. Et ex locutione An-
 ariaga, Obiedo, et ex parte Beatty. Cuius tunc pro eandem sententiis placet ab illis t̄m
 Maximus, ex quibus aliqui ex p̄tione non p̄cedit eis obtinere rationem p̄cedens; alij uero ex De-
 ariaga et admittere n̄ remanent. 2^a sententia per se p̄ticipaliter affirmat ens uniuersum, et analogu
 eij respectu suorum inferiorum. Ita omnes Thom̄as, et alij p̄cedentis simpli. talis eij re-
 gant. Et inter talis p̄cedentis defensores Alberto, goguis, et alij p̄cedentis, quos dicit̄ p̄ceden-
 ti acciti semus. Quibus et tunc h̄o dicitur sit nostra conclusio Paragraphus 2

Nra Conclusio. S. I.

Ens simpli. p̄ticipaliter acut̄ inferioribus n̄ e uniuersum, et analogu respectu illorum
 conclusio e dicit̄ Thom̄as 1^a contra p̄cedentis capite 32 aientis: Omne qd def latib̄us uniuersu

Præterea, L'genus, L'species, L'diffinitio, L'proprietas, L'accidens: de Deo autem nichil præteritum est
 genus.... alius (inquit) nec ut species, diffinitio, proprietas, aut accidens. Quod non univocum, Maxima
 Topic de Deo præteritum. Inual prosequitur angelicus Doctor: unde et *est* prædicatio analogice
 de deo et generibus, dicitur in ea secundum modos dicendi.

Ratio pro utraque parte con-
 clusionis ita proponitur: analogia sunt quorum nomen est commune, ratio vero significata est
 partibus eorum, et partibus diversis; sed ita se habet ens: *est* est univocum, sed analogum. 1° pars min-
 patet et nomen ens sit commune suis infensionibus. Quare præteritum min. quoad 2° partem: ea
 ratio est partibus eorum, et partibus diversis quæ simul est ratio conveniendi, et ratio differendi.
 Sed huiusmodi est ratio significata per nomen ens: *est*. Min. quoad 2° partem constat ex eo
 quod substantia et accidens quodlibet modo conveniunt in ratione entis, seu in habere esse. Quod ad 2°
 præteritum: substantia et accidens essentialiter differunt per suas diffinitas, scilicet per esse, et in
 aliis; et ens in ratione includitur in his diffinitis, et diffinitis sunt posteriora ens: *est* ratio entis
 in eis inclusa est ratio differendi: *est*.

Respondeo Merino distinguendo duplicem rationem
 entis. Aliud (inquit) est ens quod, et aliud ens quale. Ens quod est ratio communis entis: ens quale
 est actu contrahens, et determinans ens quod: et licet ens quale essentialiter includatur in diffinitis
 non autem ens quod. Non hinc includitur (ait) de actu procedat in infinitum: etenim diffinitis con-
 trahentes ens quod per ipsas conveniunt, et differunt per rationes differentiales. Inqui-
 rit rursus: L' in rationibus differentibus includitur ens quod, L' 2° L' 2° habet inten-
 ty. L' 1° *est* tales rationes differentiales conveniunt in ratione entis quod, et differunt per con-
 ceptus differentiales: et de his rebus ita conficitur dilemma, et ita usque in infinitum.

Sed
 hæc doctrina nullatenus sustineri potest. Nam diffinitis entis non sunt nichil: *est* posteriora ens: *est*
 participant conceptus communis entis, et alias simpl. diversis; sed de hoc ente incommuni pro-
 cedat univocum: ens quod procedit dubium non univocum, sed analogum est. 2° Admira tali dis-
 tinctione, ut unum ens scilicet quale, et quod participant rationem entis operari nichil
 in eis in ratione includi: *est* licet ut oportet nichil ab eis abstractum, non univocum, sed
 analogum est. Ad huiusmodi ens abstractum est contrahibile, et determinabile per diffinitas
 entis quod, et quod: *est* licet ens quod non contrahibile, et determinabile per suas diffinitas,
 poterit ea transcendere, esseque analogum.

3° Vera inconueniens ab hoc duore aliter,
 ab ipso dissoluitur. Nam diffinitis includentes ens quale conveniunt in ratione entis quod

Et alia differunt per seas diffa essentialia. Ne his q de se inquiras: Participant
ratioz enti qualis, In 2. 1. 29 n habet intenty. Si 3. q dicitur p processu in infi-
nity. Si respondet: illa diffa per se ipsa differre simpl, licet alia secundu quid
conueniant in ratioz enti qualis. Idem et nos respondemus dillomati ab ipso op orito.
Substantiy scilicet et accidenti simpl, differre per ratioz enti in eis inuicem, et per can-
dy ratioz enti ppropoitionaliter, et hancdy quid conuenire.

Secundo proutur in libro 2. no-
na alia. Si erit uniuersy ori, et n analogy, erit ety genus; sed genus n e q nec uniuersy. Mai patet
ab inductione supra ex libro Thoma insinuata. Proba minor: contra dicitur et alior sequely mai.
libentis admittente: genus e extra concepty diffa; sed ori n e extra concepty diffa, qz quilibet
diffa sit factibile ori. 2. Si ori erit genus, genera suprema nec suprema erunt, nec primo
dicuntur. n suprema, quia supra se aliud genus habent: n primo dicuntur, quia per ratioz ge-
neris generaliter conuenient; hoc dicit nequit. 3. Si sequeretia in his compositis metapha-
s p proutur libere differentiali, et generis enti: et alia abstrada omnino reuerenda.

Quare
alii respondent: ori ut pote transcendens n est genus, licet sit uniuersy; quia ratioz generis
deficit ei aliquid psequitit, scilicet esse extra concepty diffa. Sed hec responsio, in qu-
m scilicet n fallit; non si ori e partu transcendens in fine claudica in diffa; q diffa sunt
factibile ori, cuius oparity docent scilicet. Contra deinde: non ex predicta responsione sequi-
tur esse ori transcendens, ut respondent; alius n esse transcendens: q impletoria iungit.
Minus probatur: partu uniuersy n e ratio differendi inuicem in ipso diffa; sed partu transcen-
dens e ratio differendi in ipso diffa inuicem; si iuxta ipso ori e uniuersy, n e transcen-
dens.

Respondent alij duplex ori distinguentes, completu scilicet, et incompletu. Incompletu
inquirunt, transcendit diffa et e analogy; ori uero completu diffa n transcendit, et con-
sequenter n analogy, sed uniuersy e. Sed nec absolutio deficiat, n mouet, qz extra qu-
libet procedat. Nam loquimur de ente conueniente tanto, q no abstractu ab omnibus diffa
ita ut (supra dicta de differentia et alia ratione) ori abstractu ab ente completo, et incompleto; sed
hanc modum transcendit omnes diffa, in eis qui inuicem: q ori de quo in presentia n e uniu-
ersy, sed analogy.

Contra deinde. Si dicitur illud ori completu uniuersy, ut et q casu respectu
dei, et creatur, et respectu deo pcedentem: q in libro dicitur compositis metapha, et ge-
nera suprema, nec erunt suprema, nec primo dicuntur, et ita recte ant nos nec supra prius.

Contra denique, quia licet subitanea dividatur in completam, et incompletam, et similitera
accidens, hoc tamen respicitur tunc in comuni absolute sumto, de quo imperant. Ratio est: quia
quicunque diffinitio entis a significatione illius extrahit alius entis in omni, et in linea entis particu-
lari constituit: et de ente particulari non procedit prout controuersum.

Præter hoc facere

Illustrationis inuenio quadruplex perus uniuersationis asportat. 1^a, quando ratio comu-
nis omnino independentem est in inferioribus, ut homo in Pro, et Mo. 2^a, quando ratio
comunis ratione diffinitio perfectiori modo est in uno, quod in alio, ut aal in homine, et Egeo.
3^a, quando prior est in uno, quod in alio, ut ratio numerum in uincario, et terrario, 4^a,
denique (et huiusmodi inquit est) quando ratio communis non solum prior, et perfectior est in
uno quod in alio inferiori, sed etiam habet diuersum modum essendi in illis, quod imperfectissime
exaly uniuersationis obtinet.

Sed hec solutio partem uarias uniuersorum acceptioes, entis analogo
gignere facere: nam ratio communis quæ non solum prior et perfectior est in uno inferiori,
quod in alio, sed etiam habet diuersum modum essendi in illis, non est ratio uniuersa, sed proprie, et
in genere analogo; at huiusmodi solutio ita habet ratio entis: quod imperproprie nomen uniuersa
ita statuitur, sed est proprie, et in genere analogo. Preterea eadem doctrina defendere po-
ret hic datur esse qualis esset uniuersorum hoc genere imperfectissime uniuersationis; sed
hoc nullatenus concedat. Hinc enim quid est uniuersorum, sed proprie analogo. Soluatur igitur

Soluntur Arguta.
§. 3.

Precipue arguta de amplexu expressione entis supra hactenus, quod in hunc modum est formata:
nulli partem analogo præcedit simpli adfectu; sed enim præcedit simpli adfectu partem:
non est partem analogo. Maior proter: partem analogo est partem idem, et partem diuersam; sed partem præ-
cedens simpli adfectu est eorundem idem, nulli diuersi diuersitate: per. Maior proter: quod præcedit
simpli adfectu est nulli diuersi diuersitate; sed quod præcedit adfectu præcedit ad diuersitate, et
diuersitas adfectu oritur: per. Vnde. Hinc autem est partem uniuersorum, quæ licet ut contractus præ-
dictus diuersi diuersitate, ut præcipue tamen in diffinitio, nec diuersitate diuersi: per / ens adfectu simpli
præcedit, etiam uniuersorum, et non analogo est.

En præcipue, et finitely diffinitely obiectio; pro eo-
rum esse ratione entis analogo est explorare oportet. Præcipue igitur: una uia in diffinitio analogo
gignit (sicut et uniuersorum) non diuersi actus, sed quæ obiectio; quæ est diuersi quod ratio signi-

si data deest esse diversa, n̄ de diversitate actuali, sed de radicali, et aptitudinaliter
 intelligi unde parit analogi per talē diversitatē radicalē sufficienter intelligitur consuetu-
 ty in ratione talis, et sufficienter abstrahit ap̄tato univoco. Paritatem in natura materiali,
 que in statutu secundy se intelligitur distincta a natura in consuetuente, sicut natura materialis
 in consuetuente n̄ est consuetuente actus, sed radicaliter, quatenus scilicet exigitur exsumpti-
 sponat in statu contractionis.

Quo reperito quidam anq̄uo respondens: ens simpliciter
 esse analogi, quia licet actu n̄ dicat differē, ex exigit t̄m esse prius in una, que in
 alia; et esse in eis in equalitate, n̄ tamen in equalitate extra ad diff̄s, sicut in univoco si potest
 et intentioni uterque ipsius entis. **S**ed clarius ap̄tato respondeas negando mai. Ad pro-
 nem dubio maius partē dicentis, diversitate radicali, actuali, cōdo mai: actuali per se
 nego mai. Et ita ad sequens pro uatione. Cui igitur diff̄s simpliciter se differant per ip̄s
 ratione entis in eis positissime. hinc e, qd̄ ens ut prius exigit esse in eis ratio diffe-
 rentia. quare n̄ paritatis adiectivae radicali analogi consuetuente ad confirmatiōne
 paritatis: non aut abstracty n̄ exigit esse ratione differendi in inflexionibus, sed
 consuetuendi: quare n̄ dicitur diversitas radicalis, sed radicalis consuetuendi, et ita ē uni-
 vocy.

Et in isto ap̄taty. Non aut abstracty ab inflexionibus ē univocy; et t̄m n̄ ē ratio
 consuetuendi actus, sed aptitudinis, cy aut paritatis ab inflexionibus n̄ dicitur actus inflexione,
 que consuetuendi: sed ad univocitatis respectu consuetuendi aptitudinalis. Et ad analogi
 est aptitudinalis diversitas. In isto insuper contra scilicet. Paritatis perfecti paritatis
 ad diff̄s ē univocy perfecti univocitatis genere, sed ens paritatis perfecti ad diff̄s: qd̄
 ē univocy perfecti genere univocitatis. **D**icens ens n̄ paritatis ab illo modo
 diversis quo ē in inflexionibus radicaliter. **P**ositum et res dicens, ens n̄ paritatis
 ab illa diversitate radicali iam explicata.

Replicatur. Eij aut ut paritatis continet diff̄s imper-
 t̄m dicitur dicitur radicali, in eis aptitudinali. et t̄m n̄ analogi: qd̄ talis diversitas radicalis
 n̄ sufficienter analogi. **R**espondit. In istis modis an: continet diff̄s in potentia materialis, et remote
 cōdo an: passione et scilicet nego an. Et eodē modo distingo consequens. Scilicet enim
 aut exigitur constanti per diff̄s, ut in illis ita ratio consuetuendi, n̄ aut ratio differendi for-
 lita, sed ad om̄s identice, et materialiter: cy enim aut n̄ identificetur scilicet nota per se cy
 diff̄s, sed sily h̄nt, et scilicet, tota diversitas in sensu scilicet ad diff̄s, n̄ vero ab actus
 cuius oportet accidit in om̄e.

In magis. Sed scij dixerunt, quod dicunt inferiora entia provenire fortiter a dicto en-
 ti: qd non pariter n̄ maioris dixerunt dicit, quod aut. Distinguo min: pro utrit ad dictu en-
 ti pariter, nego min: ad dictu, et ab ipso ente, concedo min. Quod pariter e: qd aut n̄ e de con-
 ceptu fortis dixerunt, bene t̄n̄ eni: quare inferiora entia differunt per rationem entis in dictu
 inveniunt; ex quo sequitur, qd dixerunt eiq ab ipso ratione ente oriatu: e contra vero
 aut, ex genus ut extra conceptu dictu.

Sed dicit. Eius simpl. pariter caret actuali dixerunt,
 ex actu n̄ dicit dictu: qd actu n̄ e analogu. Respondes dicens uendo aut: caret actu dixerunt
 tate fortis, et actuali, concedo aut; radicali, nego aut. Si initer: ad analogu requiritur de-
 ueritas: qd ad analogu actuali fortis, requiritur dixerunt actuali fortis. Respondes, qd ad
 analogu ex t̄n̄ soly requiritur dixerunt radicali n̄ aut fortis actuali: et ita eni radi-
 calitudo dixerunt e actu fortis analogu. Sicut fatim tenentur ad dixerunt, aut ut pariter
 eni actu fortis univay, licet n̄ sit actu fortis ratio in qua inferiora conveniunt.

Pro-
 plationi autem huius doctrinae intelligentia, et analogu explanatione, aduerto: analogu (sicut et uni-
 vocacione) dupliciter sumi possunt: scilicet, et fundamentiter, et logicu, seu fortiter. Analogu in
 primo modo sumitur competet namq apud eum causanti actu et exercite dixerunt simpl, et conve-
 niuntly secundy quod in inferioribus, et prout in e fundamentiter ad analogu fortis, et logicu
 sumitur. Analogu in 2o acceptione e conuerty dixerunt namq abstractu, et intentionis, quod
 namq ipa respectu ad inferiora tanquq ratio conueniendi secundy quod, et dixerunt simpl.
 Ex quo colligitur, ad analogu fortis, et fundamentaly requiri dixerunt actuali; ad analogu
 ex quo logicu sumitur, sufficere dixerunt radicali.

Sed inuagget multy illiter: 1: scilicet
 qd eni caret dixerunt actuali ut sit simpl. pariter; qd et ut sit simpl. idem, seu univocoy.
 2: qd e simpl. unum e univocoy; sed carens simpl. dixerunt actuali e simpl. unum univocoy
 actuali. 3: univocoy. 3: eni carens dixerunt fortis actuali e idem univocoy actuali fortis; sed
 univocoy actuali e univocoy. 3: **S**it h̄y repliq ultra instantiq de aale reuocoy
 ne possunt contra h̄y soltas. Nam eni pariter n̄ dicit dictu actu pro express: qd caret dixerunt
 tate actuali pro express. qd pro express caret univocoy.

Ad 19 concessu ante, nego consequu.
 Nam pariter simpl. talis licet per ha qd coprocuratur eni n̄ continen actu fortis dixerunt
 tate actuali, ex quo comparatur dixerunt radicali in ente coprocurato excluden univocoy
 univocoy.

De superioribus ad analogiam. Ad 2^{am} iam plures dicitur esse non esse idem unitate simpliciter, ac
uniuocatis. Deinde dicitur maius quod est simpliciter unitate transcendentali, nego maius
unitate una uocacionis concedo maius. Et licet quod simpliciter sunt a unitate propria
unitate diuisionis proprie, nego maius propria unitate diuisionis tam radicalis, quae solus
condo maius. Et quod ad 3^{am} ita distinguitur: est unitate actuali, sicut uocacione, nego maius
analogia, condendo maius: et eodem modo distinctam, nego consequenter. Solutio constat ex dic-
tis.

Set contra huiusmodi dicta arguunt quendam in probabiliter in hac academia Doctores
quidam non famulantes sapientissimas. In praesentia simpliciter quod non est essentialiter
set tamen simpliciter proprio adiectiuo essentialiter non est diuisionis radicalis: sed etiam ab hac praesentia
dixit potest. Et implicat enim simpliciter adiectiuo praesentia, et esse essentialiter analogia. Minus
probat: diuisionis radicalis consistit in experientia, quae dicitur esse in inferioribus
ut ratio differendi; set talis experientia non est essentialiter: sed. Proter minus: implicat enim
essentialiter exigere id quod ei non conuenit ratione status omnino accidentaliter; set esse
rationis differendi conuenit enim ratione status omnino accidentaliter, licet et status con-
tractio: sed.

Respondent tamen tenentem defensores: esse simpliciter proprio essentialiter
exigere esse rationis differendi, non absolute, set conditionate, et ex superioribus: quia licet
et ex superioribus quod esse contractio propria inferiora, exigere esse in illis rationis di-
ferendi. Set arguunt praedicti Doctores: implicat enim exigere essentialiter id quod
ei conuenit ex superioribus omnino accidentaliter; set talis superioribus licet contractio
est enim proprio omnino accidentaliter: sed implicat enim essentialiter exigere esse rationis
differendi, aliter ex superioribus est contractio. Respondent tamen: esse non exigere essentialiter
licet absolute id quod ei conuenit ex superioribus accidentaliter; bene tamen id exigere essentialiter ex
superioribus.

Set quod quid sit de hac solutione; huius tamen factum nullatenus uidentur esse. Nam licet
essentialiter absolute non exigere esse rationis differendi, si absolute, et praesentia ab omni superioribus
accidentaliter consideratur, ab omni diuisionis praesentia. Ad replendum quod conuenit maius, nego
minus. Et similiter ad uocacionem, ad cuius in super praesentia nego maius. Non licet diuisionis
licet actuali conuenit enim ex superioribus omnino accidentaliter; experientia tamen huius di-
uisionis conuenit ei essentialiter absolute, et independentes ab omni conditione: et licet ta-
lis experientia explicetur per status, et conditiones accidentales, hoc tamen est apertius,

quia si licet contingat ex aliqua copulabilem non sunt. Per quod patet ad id quod explicat ex-
tensum.

Quod doctrina praeter indicia inquisitione adducta, mille alij exemplis sit manifesta.
Natura enim materiali composita ex materia et forma essentialiter absolute est per se multiplicata habita-
tem, et corruptibilitatem, cum tamen corruptibilitas, habitus, et passio multiplicata habita-
tem conveniant ei ex suppositione accidentali contractionis. Potentia operativa essentialiter absolute dicitur appetituum
positivum ad operationem ipsi omnino accidentalem. Sicut et ipsi in essentialiter dicitur appetituum po-
sitivum ad existendum, licet existentia omnino et accidentaliter adveniat. Et sic in omnibus
exigentibus id ipsi ostenditur, cum per licet essentialiter ratione differendi conveniant enti ex sup-
positione accidentali, exigentia ei non conveniunt essentialiter absolute.

Argumentum 2° ex his. In
dicatur univocum de inflexionibus mediis, nempe de speciebus, et individuis. Quod respectu hominum
est univocum. Quod proterum est in quatuor partibus inaequaliter a Pro, et Pulo, pro quibus dependentia
unius ab alio, nec pars ab uno, quae ab alio, quod dicitur de illis univocum. **Respondio** negando
ant. Ad proterum proterum ante, nego consequens. Nam cum in inflexione eorum mediata transien-
das utque ad ultimas deficiat, requiritur in dictione de ab ipsi participari, quae dicitur, adia-
logis enti condicunt.

Si dicitur autem est fortiter ens, autem est fortiter univocum: et est.
Tunc: autem est fortiter genus; autem est fortiter ens. Quod est fortiter genus. Praeterea: autem est fortiter ens;
autem est fortiter extra conceptum naturae: et est. **Respondio** dicitur secundo mai: autem est fortiter ens,
omnium univocum, nego mai: ens particulare, tunc mai. Ens enim talis genus, et magis est ut in sub-
stantia sit fortiter substantia, in accidenti fortiter accidens, et in tali fortiter autem: ex qualiter
sequitur quod ens ut explicat hoc nomine autem, sit univocum; namque ens incommuni, explicat
hoc nomine ens de quo procedit contrarium.

Argumentum 3° proprietates entis univocum pro-
dicantur de inflexionibus et ens. Quod proterum: cognoscibilitas est pars entis; sit hoc univo-
ce predicantur de inflexionibus, cum omnia conveniant simpli ratione cognoscibilis. **2°** univocum
quod est pars entis omnino equaliter participatur ab inflexionibus: quod univocum pars de illis.
Quod proterum univocum, sicut in negatione, seu carentia dictionum, illi necessario imponitur;
sed negatio non recipit magis, et minus, sed equaliter est: quod ab omnibus eque participatur.

Ad negatum iam dicitur ex dicitur in lege cognoscibilis alij ut transcendentali, et absolute
sequitur ad ens, et hoc est analogia secundum ens: et alij respectibus et complexibus, et hoc est univocum.

Quia ut ibi dicitur est ex Cariccano quod in uno genere dicuntur, sed ad aliud transiunt, po-
tunt univocis convenire. **Ad 23** id est quod dicitur de essentia transcendentali, quod se-
peltur ad ens tanquam illius proprietatem, importet quod negationis: quod quidem negatio
licet ratione sui non suscipiat magis et minus, bene tamen ratione foris positivae, quod non
pat.

Agguitus 4° **Quaestio** non est univocis; quia inferiora transcendunt; sed haec ratio nulla
est. **Proterius** minus: eorum substantia transcendit inferiora; et tamen univoca est propter de ente.
Sed ista minus substantia completi, quae univoca est non transcendit inferiora, licet ea trans-
cendat substantia incompleta, quae est analogae contra: non idem potest dici de ente: licet
licet quod est completi est univocis, licet non est incompleti. Confirmatur magis conveni-
unt inferiora entis, quae inferiora sunt. **Ad 24** si autem est univocis, ponitur titulus et ens. **Quis**
proterius: homo et Equus licet univocis conveniant in ratione rationali, differant tamen per ra-
tionem, et irrationalem, inferiora autem entis adducuntur in ipsa ratione differentia conveniant, quae
quodlibet de se non potest ex ens. **Ad**

Ad angustiam obicitur ibi ad invigilationem rationis rationis
ty est repugnans ens in comuni (hoc quod pro calt contra usum) esse completi, quia
quodlibet de se non potest ex ens. **Ad** confirmationem dicto ante:
magis conveniunt extensivae rationes univocis: extensivae, ratio ante. **Sensu** debentione est
quod inferiora rationali et convenientia simpliciter, magis conveniunt intendere, quam inferiora
entis: inferiora vero entis magis conveniunt extensivae, eo quod licet talis convenientia
sit secundum quod, magis extensivae, quatenus ad plura praeter se extendit, quae com-
munita in ratione rationali.

Agguitus denique. ab inconsequenti, et meo videtur exponitur.
Idea pro non ens in comuni non continet actum de se, quia de quoconque praedicta uterque
est quod praedicta ratione omnes de se; sed contra nam doctrinae hanc sequitur in conse-
quenter inferiora: **Proterius** proterius: pro non ens in comuni dicitur actu dicuntur et con-
radialiter, sed dicitur positivae, et in aliter sunt radicaliter, et tamen de ens praedicta
tun de substantia proterius de ea dicuntur radicaliter, quae dicitur ens; non enim est univoca
hoc praedicta; **Substantia** est ens in alio radicaliter. **Proterius** ens actu continet de se
forlitera suscipit, non de quoconque praedicta ens, deus et omnes de se praedicta.

Respondeo contra maius, regardo minus, et similiter ad pro utriusque. **Proterius** proterius
sit in hoc, quod est differentia radicaliter in alio, quae existit entis est in ratione

dependendi in inferioribus si ipse contra habetur; de substantia predicari potest
 ratio entis, que si contra haberetur per accidens esset in eo ratio dependendi de substantia
 esse nunquam predicari potest quod sit actu simpliciter accidens: quare in in comuni negat
 continere de factis actu simpliciter, bene tamen radicaliter. Nec obstat (ut tacite obicitur in
 occasu) quod de essentia de substantia non possit determinari per accidens, non in quibus
 obicitur: nam licet non possit in se, ut composito, bene tamen in actu de iis: sicut in loca di-
 ty e de predicatione actu per modum totius potentialis. Aliud arguitur de eodem ex eo
 quod obiectis scientis desit esse univocis, et esset e obiectis metaphis, questione 1a meta-
 phis solvitur e. Cap. 1 de proprietatibus entis § 1.

CAP. IV.

DE PROPRIETATIBUS ENTIS.

Habitatio in aliquo nota est inveniendi, cum proprietates explorare oportet.
 Proque scientis e, quod proprietates, sicut et attributa, communiter pro eodem univocantur
 et in eadem proprietate, que e una pars differat ab attributo, quod tantum in proprie pa-
 ris, et proprietate e. Quibus una pars, seu proprietate tres e, sicut e conditiones. 1a e, quod e natura
 sua distinguitur ab essentia. 2a, quod conuertatur e illa. 3a, quod subiectis cuius e proprietate
 non sit de essentia illius. At vero attributa omnes ha conditiones non requirunt, preterquam distinctio-
 nis e natura rei ab essentia: nam sufficit quod ab ea distinguitur ex parte; ut patet in dictionibus
 attributi.

Quo supposito, certum e quod omnes, eos habere aliqua attributa, seu proprietates, e
 in obiectis de quo metaphis proprietates demonstrat. Nam si proprietates distinguitur simpliciter
 ex natura rei ab essentia, dependit Scotus: ut hic distinctio late impugnata nuncietur quare liquet
 proprietates entis tantum ex parte, seu univocitate in adequate ab eius essentia distingui.
 Sed alius dicitur ut in agnoscendo numero horum proprietatum. Inter huiusmodi, Capiteles,
 Levia, et alij tribuntur tantum esse tres, scilicet unum, bonum, et bonum. Alij dicunt esse sex
 contenta in hac dictione reverti, scilicet res, ens, bonum, bonum, aliquid, unum. Alij asserunt
 esse quinque. Sed his statutis, alius solvet dicitur: quid addant supra ens, unum, bonum, et bonum?
 non vero in se non magis momenti dubia hec per singulas assertiones distributa, beatiter resolu-
 umus. Pa. verba § 2.

S. I. A S E R T O . I.

Vny, bey, et bony sunt pro proprietate entis. In hoc omnes conveniunt, et pro ualere habent. Vny, bey, et bony subsequuntur ubi nullatenus ad ens, ei que aliquid super addunt; nimirum, uny negationis divisionis; bey, ordinis ad mēty; et bony, ordinis ad uoluntatē; q̄ habent conditiones requiritas, et sunt attributa, seu proprietates entis. **O** b i e c t u.

1° pro prieta, conuenit tunc cy entis; seu bey, et uny n̄ conueniunt tunc: q̄ bey n̄ ē pro prieta entis. Min. p̄tina: t̄ctus cognoscit n̄ entis: q̄ sunt uera. q̄ bey n̄ semper conuenit tunc ens. 2° uoluntas semper desiderat bony; sed multoties desiderat n̄ esse: q̄ bony n̄ conuenit tunc cy ente. 3° n̄na secundu se ē ens; et t̄m n̄ ē ens: q̄ nec unita semper conuenit ad ens. Ad 1° dicit qd̄ t̄ctus componat qd̄ n̄ ens sub r̄one entis, quare omne uny semper sequitur ad r̄onē entis. Ad 2° similiter respondet: uoluntatē semper et t̄mpe naly sub r̄one boni, et consequenter attingit n̄ ens sub r̄one entis positiu. Ad 3° iam alia d̄tōnes, n̄na secundu se habere unitatē transcendentē q̄ que ē pro prieta entis; licet n̄ unitatē t̄cty pluribus comanem. 1^a aertio Purag. x. p. 3.

Secunda aertio.

Aliquod ē pro prieta entis. hec aertio licet contra Thomā, ē diu Thomā quæstio 1^a de castitate articulo 1°. Pro illis intellē entia notandū ē cy Paræ Suarez: qd̄ aliquid duplyc habet etione bony. 1° qd̄ aliquid sit idē qd̄ habet quilibet aliquid; in quo uero consistit n̄ ē esse pro prieta entis. 2° analogia ē: qd̄ aliquid sit idē, ac aliud quēdā. et hec 2^a intra p̄tatio conuenit ē d̄tōnibus latōn: et in hoc sensu, aliquid h̄y significat pro f̄ali diuisionē ab alio, et pro ueni ē pro prieta, entis. qd̄ r̄one p̄tina: aliquid sub sequitur ad ens, et que super addit diuisionē a se libet alio, non p̄ uis ualere ē qd̄ ens sit in se, que qd̄ sit diuisionē aquo libet alio; q̄ aliquid habet quidquid requiritur ad pro prieta entis: **O** b i e c t u.

Vny ē indiuidy in se, et indiuidy aquo libet alio; p̄ diuisionē aquo libet alio importatur per uny, et n̄ per aliquid. p̄ uenit, et n̄ aliquid exit entis pro prieta. **R.** d̄tōnendo aut̄ quod d̄d 2^a partē: d̄tō et indiuidy aquo libet alio f̄aliter, et contributiuē, negoans: causaliter, et illatius, condōans. Et eodē modo d̄tōns p̄ conuenit. Vny q̄ tanty licet d̄tōnē indiuidy r̄onē in se, que indiuidy in se, causat, et infert diuisionē aquo libet alio importatē f̄aliter et contributiuē, per aliquid, et n̄ per uny. Solutio ē diu Thomā loco citato aertio:

Præterea enim aliquid quasi aliud quid: unde, si videretur unum inquantum inditum in se, ita dicitur aliquid, inquantum est ab alio dicitur. Sexta assertio Paragrafus quartus.

Tertia assertio.

S. 4.

Res distinguitur ab ente ex modo significandi, sed non est propria entis: §. 1^a pars assertio -
 nis probatur: res, et ex significandi rōe et diverso modo: §. dist. hinc videtur ex modo signifi-
 candi dicitur probatur, et dicitur Thomæ loco precedenti assertioni allegato in eorum ubi ait: in hoc
 differt res ab ente, quod ens invenitur ab actu essendi, et nomen rei ex parte quidditatis, seu essentia
 entis. §. res significat essentia absolute sunt, et ens eandem essentia per ordinem ad actum essendi, seu
 per ordinem ad existentiam. §. eodem diverso modo significandi. Probatum assertio quoad 2^{am} par-
 tem: propria entis non consequitur ad primum entis conceptum, si que aliquid supra addit, et ab
 ipso dimanans, sed hoc non habet res, quia significat ipsum essentia entis, seu illius primum conceptum, ut en-
 quit d. b. Thomæ: §.

Objectum si ens addit aliquid supra rem. Sicut ordinem ad existentiam: §. ens
 est propria rei. 2^a pars dicitur prior est conceptus rei, quæ entis: §. ens est obiectum ens est pro-
 prietas rei. Ad 1^{am} dicitur: quod ens nihil addit rei ex parte rei significandi, sed tantum ex modo sig-
 nificandi: quia idem diverso modo significandi, ut dicitur est. Ad 2^{am} respondeo: quod licet per se non
 fiat res, quæ ens, hoc tantum arguit, quod res se habeat per modum essentia, et ens per modum nature:
 natura autem nullatenus est propria essentia, nec essentia nature.

Ex dicitur constat, quatuor tantum
 esse proprietates, seu attributa entis: scilicet unum, ens, bonum, et aliquid. Nunc autem exami-
 nandi res, an ens addat aliquid positivum, et negativum supra ens? Et respondetur:
 an bonum et bonum tantum addant ens aliquid negativum, an vero aliquid rationis, non autem deno-
 minationis extrinsecum, undeque nihil aliud addant nisi habitudinem ad modum, et ex-
 istentiam, quare hinc. Quarta assertio Paragrafus quintus.

IV^a assertio. S. IV.

Vnum non addit supra ens aliquid positivum ex natura rei dicitur, sed ens constituitur
 ens unum per ipsum entitatem positivam negativam significandi. 1^a pars assertio probatur: §.
 Quia implicat aliquid positivum quod non sit ens: §. implicat aliquid positivum ab ente ex natura rei dicitur.
 2^a illud positivum ab ente dicitur ens ens unum. §. 1^a per aliquid esse dicitur, §. 2^a
 si primum dicitur proceris in infinitum. §. 2^a: §. 1^a dicitur est absolute de ente. 2^a pars
 assertio est dicitur Thomæ quæritur de potentia ubi ait: unum quod conceptus est et ens non addit

Supra en nisi negatorij dictionis; n̄ qd significet indiciorij t̄nty, / et substantij
cū cy ipso; ē enim uny idem qd indiciorij. Ex istis; uny ē en̄ indiciorij in; sed in̄ in-
 diciorij dicit de f̄tali entitatē ip̄q negatiue significat; sicut entitatē dicitur eorum dicitur
 s̄o nisi; q̄ n̄m̄ constituitur per entitatē positīue negatiue significat.

Obie 1° uny

Se habet ad modū copulati accidentali; sed conceptus accidentale dicit ut rangre partē in rebus
 uny dicitur rangre quasi partē in rebus, sicut entitatē, et indiciorij. 2° uny addit ne
 en̄ indiciorij; sed indiciorij ē negatio. p̄ addit negatorij. 3° uny quod atale dicitur
 ab alijs attributis entis; sed n̄ per entitatē positīue; q̄ per negatorij. p̄ addit entē negatiō
 rj. 4° entia requit esse de conceptu formali metaphisico sui parōnis, alia parō est
 entia; sicut ens ē de entia quicūq̄ positīue; p̄ uny qd ē parō entis requit per posi-
 tīue; sicut per negatorij constituitur.

Ad 1° concedo totū, ex quo nil contra nos. Nam fa-

temur, uny dicitur in rebus entitatē et indiciorij, et solum respondet indiciorij ne
 esse negatorij, sicut negatiue significatur. Ex quo ad 2° nego. n̄m̄: nam indiciorij
 ē negatio negatorij, que quid positīue ē, et solum negatorij eodem modo significandū;
 sicut immaterialitas, innoxiusibilitas et c. Ad 3° respondeo, quod uny dicitur ab
 alijs attributis entis n̄ per ens, sicut per indiciorij positīue. Ad 4° dico, qd ens, et
 uny se habent ut entia, et parō secundū id qd dicitur pro copulato, sicut uny ut de-
 conceptu formali implicito alterius; qd n̄ obstat r̄oni et attributis, seu parōnis improprie.

Ex dicitur colligit qd aliquid cuius constituitur per entitatē positīue negatiue signi-
 ficat; sicut enim uny dicit entitatē et indiciorij in re, ita aliquid dicit entitatē
 et dicitur a quolibet alio. Finita assertio Paragraphus sextus. **XXX**

V^a assertio. §. 6.

Veritas n̄ addit supra eos negatorij aliquis, nec denominationis et sc̄m̄, cog, nec relationis
 r̄oni, sicut quod entia in se in re rei pro ut dicitur habitudo quandy ad in d̄ cum
 quo ē conformabilis. Dicitur parōnis aduato: uny atq̄ aliq̄ in significando; aliq̄ solum
 et in representando; et aliq̄ in essendo. 1^a conceptus r̄oni bus, 2^a conceptus, 3^a r̄oni. Nec
 ultimo, de quibus presentē appellatur obiectiva, et ē duplex: 1^a sicut et 1^a 1^a ē solum
 propriā; 2^a Causā, et de utraque procedit assertio. Cuius 1^a parō negatiua pro
 sup̄t omnes sententias nobis imp̄tinet operetas.

Et prout dicitur: id quod addit veritas supra ens est indistincte realiter ab ens; Denegatio et relatio rationis distinguuntur realiter ab ens, et eius denominatio est univoca, et sic quod est univocum ens: quod veritas nihil horum addit supra ens. **Præter:** id quod bonum addit inter convenientiam et ipso; et nullum ex his convenientiam et inter: quod. **Secunda pars** avertit prout dicitur Thomae 1^a parte questione 17 articulo 5 dicitur: quod veritas invenitur in se invenitur quod habet esse conformabile intellectui. Deinde dicitur: quia ea est breviter dicitur vera, quæ prout sunt in se conformantur et intellectui: veritas nihil aliud est quæ entitas rei ut conformabilis et intellectui. **Ad** 2^{am} partem avertit dicitur: foris: nam illi actus dicuntur veri, quia conformantur et obiectis: quod similes illa obiecta dicuntur vera, quæ conformantur et intellectui.

Sed obicitur 1° conformitas et intellectui est denominatio essentialis sua derivata ab actu intellectui: quod veritas addit inter denominationem est univocam. **Sed** avertit dicitur: ens verum nihil aliud est quæ non esse falsum, sed falsum: quod veritas solum addit ens negationem falsitatis, sed falsitatis. **2°** habitu conformitatis ad intellectum non est relatio realis: quod rationis: quod veritas addit ens relationem rationis.

Ad 1^{am} respondetur: conformitas et obiecti et intellectui aliter esse foris, aut quæ est foris, et aliter obiecti. **1°** dicitur: obiectum cognoscitur, aut potest cognoscere obiectum, et hoc est denominatio essentialis in obiecto: **2°** considerat in ipsa intentione entitate obiecti ut conformabilis et intellectui, et hoc est pars entitatis de qua procedit dubium. **Ad 2^{am}** dicitur: veritas addere supra ens illy negationem falsitatis, non falsitatem et constitutionem, sed concordantiam, et illationem: sicut cadaver dicitur esse consentiens foris viventi. **Unde** negatio falsitatis in ente consequitur ad hoc quod ens sit conformabile et intellectui, quod est conditionibus veritatis. **Ad 3^{am}** dicitur: quod illa habitudo in creatis est relatio realis non practica mentalis, sed transcendentalis: in divinis vero est habitudo necessarii conjunctionis, quæ habitudo potest conformitas, quæ conformitas dicitur non conformari. **aversio**

Sexta assertio. §. VII.

Bonitas transcendentalis est quæ entitas intentionis sui quod est habitudo conveniendi ad voluntatem. **Unde** prout dicitur aduocatur quod bonum, ut inquit dicitur Thomae, aliud est bonum in se, et aliud bonum alteri, quod scilicet licet incommensurabile alteri ordinatur. **1°** appellatur dicitur Thomae bonum simpliciter, **2°** autem, bonum secundum quid. **Ad** 2^{am} dicitur in super: bonitatis aliam esse essentialis, aliam propriam, aliam integram, et accidentalem aliam. **Essentialis** est, ipsa motus perfectio essentis, quia nulla res perfecta est nisi habeat integram essentiam: **de** hac inquit dicitur Thomae, quod ens in se bonum, in quantum est perfectum. **Bonitas** propria est pars subsequens ad essentiam essentis, sic quæ imperfecta. **Integralis** est: perfectio in integritate partium consistens, et ita

Perfectus dicitur homini cui nulli membris desit. accidentalis est perfectio est in ac-
cidentibus subiecti, sicut dicitur boni homini esse doctus.

Proterea dicitur boni in hone-
ty, utile, et delectabile. De quibus Aristotle. Natura autem creatio unice procedit de bonitate
transcendentali, sicut procedens de transcendentali veritate. Et prout est dicitur Thom-
na questione 1^a de veritate articulo 1° ubi dicitur: quod boni imperat convenienter ad volunta-
tem. Deinde ratione. Quia bonitas consistit imperate quod non exprimitur nomine entis, nec no-
mine aliorum attributorum; Ad ista se habet ens pro ut dicitur habitudinis convenienter ad vo-
luntatem, ut per singula dicitur convenienter. **C**onfirmatur a veritate veri. Nam sicut dicitur
en dicitur boni per se ut dicitur ad velle, ita dicitur dicitur boni per se ut dicitur ad voluntatem.

Obiectum sua-
ritate presentia operum. Per dicitur bona, et mala per constitutionem ad illud existens quod
dicitur naturalis inclinationem ad rem, et caritatem inclinationem ad alium. Et in hac constitutione con-
sistit bonitas. Confirmatur honesti, utile, et delectabile dicitur bona per constitutionem con-
uenienter ad naturam rationem, sensibilem, et finem intentionis; et bonitas consistit in per con-
stitutionem ad existens cui res bona dicitur. **R**es per huiusmodi constitutionem consistit boni ad
terram, mundi quibus, et particularem, non autem boni in se, simpliciter et incommuni, de quo impreson-
ti: Et ratio est; quia res in se bona, potest ita mihi esse boni, propter conformitatem cum mea
inclinacione particulari. Per quod patet ad confirmationem.

Dicitur: Bonitas sumitur per ordinem
ad voluntatem creatam tantum, et boni per ordinem ad dicitur 2° 14° dicitur. Si licet, nequit bo-
nitas creatio consistere in habitudine convenienter ad voluntatem, et bonitas creatio non sit Deo
conueniens. **R**es: quod sicut veritas transcendentalis consistit in habitudine ad omnia omnia velle,
ita bonitas transcendentalis in habitudine ad omnia voluntatem: et per quod et principaliter
ad dicitur, quod est 1^a mensura bonitatis; et minus principaliter ad creaturam, quod est mensura pa-
ris voluntati dicitur. Et licet et bonitas creatio non sit Deo conueniens conuenienter in subiecto
et per modum perfecti, bene tamen conuenienter congruentur; inquantum licet operum con-
uenienter dicitur, et congruit tali dicitur, quoniam in tali bonitate sibi complacet: extra illud
generis 1° dicitur Deo creatio quod fuerat, et exant ualde bona. 1° De ante possibile, et

CAP. V.

Dente possibili, et existenti.

1) vero absolute, quia p[ro]p[ter] repugnat[ur] subiecto ut homin[us] esse dicitur. In conclusio-
ne n[on]q[ue], qu[ia] r[ati]o[n]e p[ro]cedunt. Si uero constitueretur possibile per exist[en]t[ia]m d[omi]ni-
nationis de uero ab omnipotentia, nulla erit r[ati]o cui homo erit possibile, et qui-
mera impossibile; hoc falsu[m] e[st] p[ro]p[ter] sequela p[ro]p[ter]t[er]: omnipotentia ead[em] e[st] respectu homi-
nis, ac respectu quimera; q[ui] nulla erit r[ati]o cui h[ic] unus erit possibile, et aliud impossibile.

Explicatur ratio: homo subiectus omnipotentis est producibilis ab ipso, secus uero quimera,
quia quimera repugnat, homo uero n[on] repugnat; id defectu producibilitatis in quimera n[on] pro-
uenit ab omnipotentia, et sic in finit[er] u[er]it[er] p[ro]cedit ex repugnantia s[ui] p[ro]p[ter]t[er] possibi-
litas homini p[ro]cedit ex int[er]i[n]ca s[er]m[in]is n[on] repugnantia. V[er]getur. Hoc causalit[er] a[bi]s-
s[er]i[us] ideo quimera repugnat quia Deus n[on] potest e[am] producere non repugnantia quimera n[on]
e[st] ponenda in aliquo defectu u[er]it[er] dicitur q[ui] hoc causalit[er] e[st] u[er]a: Ideo Deus requit produ-
cere quimera quia hoc dicit[ur] int[er]i[n]ca repugnantia s[er]m[in]is; q[ui] quimera constituitur im-
possibile per int[er]i[n]ca repugnantia s[er]m[in]is; q[ui] creatura constituitur possibile per int[er]i[n]ca
s[er]m[in]is n[on] repugnantia.

Respondetur: q[uo]d tu Deus rep[er]itur et subiect[us] omnipotentis, a qua
sumitur possibilitas proxima Creaturae, et conceptus n[on]q[ue], s[er]m[in]is a[bi]s[er]i[us] aqua sumitur
possibilitas radicali Creaturae, quare hoc causalit[er]. Ideo Deus potest homin[us] producere quia n[on] repugnat
homin[us] a[bi]s[er]i[us] n[on]q[ue], e[st] u[er]a de possibilitate proxima hominis, n[on] aut[em] de radicali; nam de hoc respicit om-
nialit[er] nulla r[ati]o u[er]it[er] potest. **S**ed inq[ui]s: Cui[us] quimera e[st] radicalit[er] impossibile, et homo ra-
dicalit[er] possibilis? **R**espondetur quia quimera V.g. homo n[on] radicalit[er] repugnat, a[bi]s[er]i[us] n[on]q[ue] n[on]
repugnat: habemus int[er]i[n]ca. Si aut[em] dicit[ur], quia quimera n[on] constituitur radicalit[er] in u[er]it[er] dicitur
bene t[ame]n homo q[ui] incipit ponenda defectu in u[er]it[er] radicalit[er] dicitur, q[uo]d dicitur n[on] e[st] soluta obiecti[n]ca.

Soluntur obiectiones.

S. 3.

Obiectio: possibilitas Creaturae e[st] possibilis entis secunde, finit[er], limitat[er], dependenti que ab ente
primo p[ro]p[ter]t[er] participat[ur]; h[ic] h[ic] impossit[er] essentialit[er] dependentis ab ente p[ro]p[ter]t[er] ab omni-
potentia; q[ui] possibilitas Creaturae e[st] denominat[ur] exist[en]t[ia] ab omnipotentia de uero. **S**i respondetur,
consequat[ur] esse u[er]it[er] de possibilitate s[er]m[in]is exist[en]t[ia] n[on] de int[er]i[n]ca, et radicali. Contra
h[ic] arguit[ur]; illa n[on] repugnantia in p[ro]p[ter]t[er] radicali Creaturae e[st] n[on] repugnantia entis secunde; si
nisi et e[st] q[ui] requit[ur] intelligi nisi ut dependens ab omni potentia q[ui] p[ro]p[ter]t[er] omnipotentis ipsi
t[ame]n exist[en]t[ia] constituitur.

Ad obiectionem obiecti[n]ca repugnat[ur] e[st] Ad impugnatio[n]em concessa[m], dicitur q[uo]d

Consequens: nisi ut dependens ab omnipotentia cuiusq; aconnotato, cor ebb; tanq; forma constituyente nro corp;us. Possibilitas q; existens in Creatura; importat omnim; potentia; in act; et per mod; forme essentia; constituyente, quia in hoc sive possibilita; sive ipsa divina omnipotentia: possibilitas vero naturalis intrinseca constituitur per intrinseca; n; repugnantia; q; quid; ead; dependet ab omnipotentia n; per mod; forme constituyente; et unice per mod; connotati. Et explicatur in obiecto, qd; e; existens inopprobriabile a potentia cognoscitiva; constituitur tm; cognoscibile intrinseca; per sua; intrinseca; essentia; ut connotans potentia; intellectus.

Obice 2° h;e replacuit. Nam repugnantia; Creatura; ad existend; n; e; esse: q; ab alio, scilicet ab omnipotentia; q; nulla natura forme constituyente; possibilitati; preter omnipotentia;. **PL** repliq; in equivo; laurore, nam aliud e; Creatura; dicitur n; repugnantia; ad existend; esse, aliud vero dicitur esse n; repugnantia; ad existend; ab alio: **PL** e; sol; q; Creatura; n; existet esse, sed ab alio: **PL** e; vero, nam Creatura; esse habet intrinseca; n; repugnantia; ad participant; existend; ab omnipotentia; tanq; causa efficien; ad qd; requisita; qd; constituitur omnipotentia; n; per mod; forme, sed per mod; connotati; quia nil per sua; ead; efficien; intrinseca; constituitur. **PL** q; Creatura; ab eterno

QVÆST. 2.^a

Vtrum essentia; Creaturarum ab eterno, seu in possibilitatis statu habeant aliquod esse reale positivum actuale?

S. I.

Hec controversia inter philosophos difficult; est, et inter theologos, n; infirm; est in hoc loco. Eam (sicut et sequens) non dicitur esse esse laurore, et in hoc articulo dicitur impresse per se in hoc loco: non licet utraq; explicari per philosophos et theologos, sed h;e propri; obtinere se, et ad sol; metaph; spectet acceptio; connotativa; entis indagare. Dicitur enim immemorij; reuocare oportet quod sint hanc sententia; et existend; et possibilitati; impredicabili; explicati. De his supra dicitur et in impredicabili; et in articulo expresse h;e tractatus tradit.

Deinde tanq; de fide e; ead; sapientia; contra Phil; essentia; Creatura; ante actuali; sui production; n; habere aliquod esse positivum, quare dubij; unice de voluntate; ad esse nominaliter; sentit. In quo h;e sententia; connotati; Creatura; positivum aliquod esse esse nominale actuale, actualitate; q; vocantur esse

Pas hac sententia citantur aliqui antiqui Homines, et Cartesianus, Nazarijus, et alij, qui-
 bus adhibet Ulludisimus Solori tractatu 3.º De creatura Dei dicitur p. 2.º n.º 65. Sequenda sententia per oppositum, tacetur Creatura possibilibus nulli esse actuali habens,
 sed esse quae nichil. Ita enim loquitur, quae frequenter legitur in sola Societate,
 deinde etiam apud hunc Hominem quos sequuntur ex rari eminentissimus Agui-
 nes, et Ulludisimus Inceda in p. 2.º n.º 65. Conclutio Patagonia p. 2.º

Nra Conclusio.

Essentia Creaturarum antequam ab eo producantur nulli esse actuali habent, sed
 sunt puri nichil. Conclutio hanc firmant sacra pagina, Concilia, Sancti Pa-
 tres, et rationes. Sacra pagina est illa Joanni 1.º omnia per ipsum facta sunt, et sine ipso
 facty est nichil. Si omnia, quae quocumque esse actuali ab ipso facty est, Creaturae pro-
 prii ad creaturam nulli esse actuali habent, alia sine ipso facty fuerit aliqui. Convenit
 Concilij Salernitanu et sub Innocentio 3.º capite firmice, diffinioni: omnia in tempore fac-
 ta sunt, nichil, quae Reg. Scilicet ab eterno: nulli quae esse actuali habent Creaturae ante
 quae ab eo producantur.

Entia unitate firmant magnus Patrum nra Anselmus, et Doc-
 tor angelicus. Primus capite 9.º monologij ait: propterea sunt essentia creaturae, quae sunt
 ab eodem ex nichilo facta sunt; id est non ex aliquo. 2.º, plures loci proferuntur, quae
 3.º De potentia articulo 5.º ad 2.º inquit: ex hoc ipso quod quidditate esse exhibetur, non
 solum esse, sed ipsa quidditate creaturae distincta, quia inaequum esse habeat, nichil est, nisi for-
 te in mente creaturae ubi non est creatura, et ipsa Creatura essentia

Notandum: Creaturas ab-
 eterno esse nichil esse essentia, non autem essentia. Non in oppositum expressit hanc testimonium
 allata. Si quis inquit, quod omnia facta sunt, quae et essentia quoad essentia. Concilij ait:
 nichil Reg. Scilicet ab eterno: quae neque esse essentiale Creaturarum. Anselmus dicit, omnia
 facta esse ex nichilo: quae Creatura ab eterno non habet esse essentiale, alia esse talis esse Crea-
 tura fieret. Et Dominicus Clarus inquit, Profertur 2.º Doctor angelicus inquit:
 quod non solum esse, sed licet essentia, sed etiam quidditate creaturae creaturae: quae proprii
 ad creaturam nichil est, non solum quoad esse, seu essentia, sed etiam quoad quidditate,
 seu essentia.

Prima ratio conclusio nra sub hac forma proposita: Creatura propria ca-
 atura, et propria antiquitate potest; sed si ante actuali sui productionem haberet aliquod

est actuali actualitate essentia, nec proprie creatura, nec proprie analogia loci posset:
 §. Minus probatur: Creatio est productio entis ex nichilo, et annihilatio est reductio entis
 in nichilo; at naturae horum laterum non casu posito: §. Probatio minus: in tali casu cre-
 atio creaturae non esset ex nichilo, sed ex aliquo, scilicet ex illo esse actuali actualita-
 te essentia; nec creatura posset redigi in nichilo, quia illud esse actuali posset ab
 adversariis ut pote essentiali indeterrabile foret: §.

Respondetur ex doctrina adversariorum

quod ut creatura proprie creetur, et annihiletur, sufficit productio, et destructio essentiae; non huiusmodi
 actiones per se dixisse continent ad existentiam, conque ad sui finem: quae posita illa actualitate essentiae
 aduectura locis productionis, et annihilationis. Sed contra hoc exclusio thoma auctore; quod per creationem non
 solum esse, sed ipsa quidditas creatur. Insuper 1.ª parte quæstione 49 articulo 1.º dicitur: nihil ac nullum in se
 creatio, quæ est emanatio veri esse, ex nullo ente quod est nichilum creatio est emanatio non solius existentiae, sed essentiae esse;
 et in super est emanatio ex nullo ente quod est nichilum, quod alibi esse posita in creatura illa actualitate essentiae abuectura.

Contra 2.º ex Apostolo auctore quid animum habes quod non accepisti? hanc accepisti, quod gloriam
 quæ non accepisti? §. Creatura in sui creatione autem esse, est essentialis, quæ existentiæ loci, alio aliquid
 habet quod non accepit, de hoc quæ gloriari potest. §. hanc autem facti creationis sui existentia, non
 tamen totali parte respectu est tota essentia ex nichilo producentia non solum existentia ex nichilo
 existentia, sed eius essentia ex nichilo essentiali extrahitur. Denique. ad hoc productionem huma-
 nitatis Christi. Anni est actus esse productiva: §. aliquid finem esse, et proprie productum. An
 existentia, et in se contenta sicut emanatio humanitatis Christi existat per existentiam in se: §.
 esse essentiali humanitati Christi. §. tali humanitati potest nichil esse eius quod essentia.

2a ratio conclusionis cruciat ex Augustino libro 1.º de Trinitate Capite 6.º ita pro Deo filio
 arguente: Sif factus non est; creatura non est; hanc autem creatura non est, eiusdem est Patre subiectum est:
omnis enim subiectum, quæ Deus non est, creatura est; et quod creatura non est, Deus est. Quid autem dicitur
 et sub hac forma expenditur: quid quid creatum non est Deus est; An si creatura ante sui productionem
 habet aliquod esse actuali quodcumque illud sit, tale esse actuali creatum non est: §. Deus est. §. hoc dicitur
 exunt, quot xray essentia; quod est in monstruorum potentia non incidere. Minus probatur: illud esse actuali
 convenit potest ab eterno; sed fide certum est Deum ab eterno nichil creare. §. illud esse actuali
 creatum non est.

Confirmatur. Est adequate si videtur in ens esse, et in ens ab alio: §. illud esse actuali
 essentia a Contrariis imaginari, sed esse esse, sed ab alio si ens esse: §. Deus non est. hanc ab alio:
 scilicet a Deo: §. Operari libere, et necessario? non libere; quia Deus ab eterno nichil
 bene

est se procludit. Non necesse; quia omnia operatur secundum voluntatem
reip. s. de primo ad ultimum illud esse a Creatura arguitur quoniam est

Sicut pondus: eventus
Creaturae possibile non esse esse actuale esse, habet alio; non quidem per actionem existentem et exercitum
signat et possibile. Contra: non licet ad esse possibile Creaturae significat dependentiam ab actione
possibile, ut nos fatemur; implicat enim Creaturae habere aliquid esse Creaturae actuale ab ac-
tione tantum possibile; s. solum dicitur ut illud esse actuale habeat Creatura esse: s. Creatura, s.
Deus est, s. nullum esse actuale habet ante suam actualem productionem.

Vltima Conclusioni ratio
haec est: si homo sit ab eterno habens illam actualitatem essentiae, homo rediret ab eterno esse
ens; sed hoc est error. Vnde damnatur: s. sequela patet: in tali actu eius existentia homi-
ni habet illam actualitatem suam essentiae; sed hoc ipsum denominaret hominem ab eterno existen-
tem: s. Minus prius: essentia actualis existentis est constitutio hominis existentis: s. si essentia
hominis ab eterno habet illud esse actuale essentiae, denominaret hominem ab eterno exi-
stem.

Sed: essentia essentiae denominat existentem subiectum casu tali denominationis, quod
non habet essentiam hominis ab eterno. Contra est. Implicat forma actualis habens esse in actu, quoniam
aliquis effectus alicuius subiecto communis; sed effectus subiecti existentis est redere subiectum existentem; s.
si hanc effectum requiritur probare homini possibile, implicat existentiam eius aliqua actualitate in ta-
ta possibilitate. solum s. dicitur fatetur homini possibile, s. ab eterno actu existentem, quod si in aliquo
sensu sensu verificari poterit, debet esse in actu. Vnde solum ab eterno liberatur.

Propter hoc fortasse ali-
qui Philosophi astant, Creaturas posibles tantum habere quoddam esse denominatum obiectibus, et
quoniam medij inter esse reale, et rationem per convenientiam eius utroque: conveniunt in quibusdam
ratione, quia non existit realiter, et esse reale, quia ei non repugnat realiter existere. Sed hic
modus dicendi habet in se vitium. Nam si illud esse denominatum non est actuale, sed possibile, et ita
est medij inter esse reale, et rationem, idem et nos fatemur. Si autem est aliquid actuale, s. per
factum in actu, quod non concedunt Philosophi; s. per existentiam actualem reale signat, quod om-
nibus impugnationibus utriusque factum est obnoxium. Solvitur arguta contraria s. 3.

Solvuntur Arguta Contraria.

s. 3.

Arguitur tamen quidquid convenit Creaturae secundum se in omni actu deest illi conveni-
re; sed Creatura secundum se est quod actuale actualitate existentis: s. eius habet
possibilitatem. Minus prius: de homine secundum se verificatur quod non actu aut: s. aliquid

et quo ad mot, quia scilicet auz entis tanty apertionis explicabilis sicut dicitur
rati radicali entis incommuni dicitur e. Et eo namque, qd est aal xale conceniat homini in
quo conque habet, recte infertur qd absolute et essentialiter conceniat ei eor aal xale

In forma

q negati omnibus, que inaz qto piovanda avinuntur, ad pting ultimū autū piovationy
concenti piovati, nego conseq. **Quarta** q illuz ppingit in hoc qd hac pto, homo po-
tet esse aal de xatione loquuta de possibili homine: in ista uera homo e aal n onentia
suz aal ut conceniat determinate homini de possibili, nec actu, Id ab omni piovindita. Ad
23 piovationy dicit qd hui ppingit, homo e albus, cy sit de ptao contingenti, sempa hui homo su-
ponit pro homine essentia, licet in intellectu de albedine ut possibilitate homini conceniat e
de ptao necessario, n minus accidit homo e aal xale: cy hac tm dicitur, qd hoc tempus e ab-
solute uera; illa uera auty tanty e uera si de albedine ut possibili homini intelligatur; ra quo
habet necessitatem unius, et contingenti alterius

Replicans: homo nunquq fuit, ne potest intelli-
gipotentia ad sua ptao essentialia essentialiter habenda: q tempus illa habet essentialiter actu. Con-
ceto auty, nego implicatioy consequenti. Nam qd homo habeat sua ptao essentialia actu, si im-
potentia, e quid ipa accidentale; quare p se habet sua ptao essentialia essentialiter, ab utroque
duet piovindit. **Implicatioy** qd e ptao essentialia conceniat homini essentialiter actu, aut im-
potentia.

Ag uis multiplicitate, t: ens secundy se considerat oponeitua contradictony nenti;
Id n ens n e aliquid actu; q homo qui secundy se e ens, e aliquid actu. **Terca:** homo locan-
tibus actu distinguitur aqumera, cy n sit indifexens ad hoc ut sit. **4a** sit quimera: q homo
secundy se e actu aliquid. Patet conseq, quia id qd actu n e, ab alio actu distingui n potest.
2o de homine secundy se significatur pproprietate, ut xibilitate ad mixabilitate, ut e: q e actu
eoz, cy n entis n sunt paciones. 3o forma secundy se distinguitur a sui piovatione; Id n
nisi per paciones: q creatura secundy se saltem e aliquid paciones.

Hi somibus a plica inten-

tionis supra factas. Ad 13 distingo mai: oponeitua contradictony n entis, actu, nego mai: essen-
tialiter per conuentiony **Secunq**, condo mai, nunt, et nego conseq. Ex patet distincio et o-
luto ad id qd supra additua. Ad 23 nego mai: nam illy pproprietates actu et potestates uny n
sunt essentialia homini: licet radicaliter accipiantur, conceniant homini per conuentiony et a-
minony, sicut essentia; quare illi de illi, actu entis dicit de act. Ad altimq condo toty. Non
enim esse potest, esse actuale creaturi possibilem nego anu.

A 114 responde de his Thomas 1.º metaph. lectione 3.ª inquit: *omne quod dicitur in his partibus*
composita hinc significat ipsas naturas decem generum secundum quod sunt actus, hinc ponitur in se requiritur
autem quod sit aliquod actuale. Ad id dicitur ante: eadem sententia negatur, cum dicitur, positiva,
negativa. Quod tunc dicitur itaque sententia possibilis hinc negatur et quod ad se tunc dicitur ut
existens: quia dicitur tunc tanquam ens in potentia ab eodem ente ut posito in actu. Ad id 3.º,
dico: quod id quod est nichil essentialiter, sicut quinquena, non potest produci bene est id quod est nichil
accidentaliter, ut Creaturae possibile, quae nichil citate destructio ponit ponunt sub existentia
tia. Ad ultimum respondeo: homines secundum se esse indeterminate dicitur hinc essentialiter, et
per compositionem secundum se esse existens est in se dicitur determinata actualiter, et ut possibile
possibilitatem.

Arguitur 4.º: Accipitur est verum: altera mundus nunc est actu possibilis: si per
 aliquam formam, quae illi actu conveniat. Si ergo possibile ab eterno est aliquid actu. An va-
 tet: non licet altera mundus sit in potentia ad existendum, non tamen est in potentia ad possibilitatem,
 sed actu eam habet. 1.º contra quod praeter: implicat denominationem actualem ab aliqua forma actuali non
 pro conveniunt, sed denominationem possibilem actu conveniunt altera mundo: si ratione alicuius forme actua-
 li.

Respondetur: quod haec praeter: altera mundus nunc actu est possibilis, solum est verum, quatenus fa-
 cit hanc sententiam: altera mundus nunc actu non habet esse, sed tamen potest illud habere, ad quod
 non requiritur forma, quae actu sit, imo requiritur forma, quae actu non sit, licet esse possit, sicut
 in hac praeter: quinquena nunc est actu impossibile, hinc actu, non dicitur aliquid forma, quae actu sit, sed
 forma, quae actu non sit, et cuius requiritur esse. Similiter homo esse privatus visu, non habet aliquid
 esse actualem, et tamen de illo iudicamus actu habere cecitatem.

Dicimus itaque: mundus actu esse
 possibile, quia ut explicemus eam eandem actualitatem per secula explicentiam actualitatem vel signifi-
 cationem. Hinc omnia elegantem exponit Augustinus libro 3.º de vita beata. Tunc: nunc quo-
 modo dicimus habet egredere, habet meditare; egredere enim beatus est non habendi: quia pro-
 pter ut quod nullo explicem si possum, ita dicimus habet egredere, ac iudicamus habet non ha-
 bere. Sic similiter ita dicimus altera mundus actu est possibile, ac iudicamus, actu habet
 non habere actualitatem. Tertio 3.º utrum sententia ne Creatura realiter dicitur generata ab eo

QVAEST. 3.

Vtrum essentia Creaturae realiter distinguatur
 ab eius existentia.

Explicatur titulus, et referuntur

S. Sententia. I.

Hec celebris controversia, non ab antiquis citata, presertim tamen a tempore
 Thomae Magni quiescente in Scholis capitata. Antea enim res solentibus aduato,
 quod essentia nihil aliud est quam substantia rei extra sui causas, sive ultima
 actualitas, qua essentia constituitur in rebus natura existentibus. Ius supposito non pro rebus dubi-
 y de essentia rei possibili; non pro ut sic certum est distinguere realiter a se ipsa ut existentia
 quod ad statum, sive tanquam ens in potentia ab eodem ente in actum. Procedit huiusmodi
 de essentia iam extra causas positae, et inquirimus: an uel eorum denominatae ab ipso.
 V. g. per formam albedini ab ipso realiter distinguuntur, ita essentia creaturae a se ipsa ut posita de-
 nominetur existentem per existentiam ab ipsa realiter distinguuntur?

Circa quod subtilis Doctor con-

sequenter procedens ponit inter essentiam et existentiam suam distinctionem hanc ex natura rei.
 2^a Sententia ariana non distinguunt realiter, sed tantum per rationem: est inueniunt in schola
 societatis aliquibus paucis exceptis. 3^a Denique defendit realem distinctionem essentiae ab
 existentia. Ita unanimitate Scholae Thomae cum quaerit. Postea Conclusio 2^a.

Nra Conclusio. S. 2.

Essentia rei creaturae realiter distinguitur ab existentia. Conclusio hanc ita ex
 parte docet debet Thomae, ut de eius mente nec ipsi aduatores dubitent.
 Ipsi autem audite opusculo 48 tractatu de substantia Capite 2° ubi ait: esse essentia, et
 esse actuali existentia differunt realiter ut dicitur dicuntur re. Insuper quodlibet 2° an
 tica 3° ait: quod in qualibet creatura est aliud ipsa creatura, et ipsi esse eius. Ad inuestiga-
 nequeunt de essentia ut possibili, quia nihil est iuxta communem sententiam haereticorum,
 nec de distinctione rationis, quia ait differre inter se realiter: per unice loquentem angelicus
 Magister de distinctione reali essentiae existentis ab ipsa existentia.

Prostatum Conklusio nonne

fieri, licet speretur in schola Thomae uita. Si essentia realiter identificaretur existentia, esset in
 finita in linea entis. Sed talis infinitas repugnat essentiae creaturae: et realiter quod identificet
 existentiam. Maius propterea: essentia identificari realiter ultimi actus in linea entis, est infinitas in
 le linea. Ad existentiam est ultimus actus in linea entis: et essentia identificari realiter existentiam,
 esset infinitas in linea entis. Maius propterea: quia non, et ratio.

Pariter quidem: nam ut inquit debet

Thomae prima parte quaerit 54 articulo 1° inter identificari inuestigandi est infinitas in
 in linea inuestigandi quia in actu est ultimus actus in linea entis: quod idem dicitur de essentia existentiam
 identificante. Ratio propterea eadem maius: essentia identificari omni perfectione linea entis

est infinita in tali linea, ad hoc habet essentia si identificaret essentiam: q. Minor
propter: essentia est conceptus rei, essentia est ultima perfectio omnia complexa: q. si
essentia identificaret essentiam, identificaret omnia perfectiones lineae essentiae. Consequenter
infinita est eo quod impleret identificatio ultimi abque identificazione in eo modo.

Confirmat

tura. Essentia identificata ex essentia non est limitata esse, nec ab alio: q. non infinita. Sed quod
ad hoc patet propter: essentia ex se est actus ultimus et perfectio finalis respectu in Deo.
q. essentia non dicit limitationem esse. Quod autem patet: instanti esse limitata ab alio, qua-
tenus recipit aliquid, si in alio recipit actum, ad essentiam identificata ex essentia non recipit aliquid
ut, quia alia non esse actus ultimus, ex esse ultimus actualis. Nec in super rei propter in
essentia secum realiter identificata, quia nihil recipit realiter in se ipso: q.

Respondeo

1. ex animo Doctore: essentia creaturae identificata ex essentia, actus non est finitus, et li-
mitatus, quia licet non recipiat, nec rei propter ex conceptu in Creatura habet esse ab alio,
ratione cuiuslibet limitationis. Preterea, inquit: finitus addit finitus non facit infi-
nitus: si essentia finitus ponatur identificata ex essentia eius finitus, ens infinitum nullatenus
condicionem potest.

Sed contra est: ideo res est ab alio, quia in se habet principia intrinseca li-
mitationis: q. si essentia non habet in se principia intrinseca limitationis, non est ab alio; et conse-
quenter est infinita. Propter autem 1. principia infiniti et in limitatione requirit esse in radice ali-
cuius limitationis: q. limitatio Creaturae requirit licentiam principialem et tanquam ab radice,
ex eo quod est ab alio, licet ab Deo. 2. Sed res recipit esse a causa iuxta essentiam ipsius effectus.
Ad Creaturae recipit esse ab alio ex limitatione: q. quia non habet in se principia intrinseca limitationis.
at nullum aliud est assignabile propter receptionem essentiae in essentia: q. ideo est ab alio, quia in
se habet principia intrinseca ratione quorum limitationis exigitur.

3.

ideo conclusionem dicitur. Sed
non potest multiplicare Angelos in ea eandem specie, quia intrinsece ex se principia multa li-
tationis, licet materia: q. materia non potest Deo producere ens limitationis, si in eo non imponere-
tur principia intrinseca limitationis. Denique: quia hoc ipsa doctrina defendi potest possibi-
litas substantiae supernaturalis creaturae: prohibetur Creaturae ex originis ab intrinseco ens in-
re actus, unionis ipsorum, et alia; utique quia tali Creatura esset ab alio, quod sufficit ad
Creaturae: que omnia vult Deus accipere imperat. Ad id quod in responsione additum, re-
spondenti est finitus addit finitus non facit infinitum opinionem et inmediate, bene enim a posteriori
et per consequens meliatur; ut in instanti a priori est manifestum.

Respondetur 2° ad rationem entis finitæ sufficere compositionem metaphisicam ex actu et potentia, scilicet ex actu et gene-
re et distinctiōe, non autem requirunt compositionem finitæ. Propter quod certè singularitas non actu 2° non realis, sed idem
finitas, non constituitur nisi in finitæ. **S**ed contra si potentia ipsa ab actu non aduocatur, et potentia non est actu
2° de linea metaphisica, sed de linea finitæ: non solum metaphisice, sed finitè distinguitur ab entia. Consequenter pro-
uatur: Quod singularitas distinguitur metaphisice a natura, quia est actu 2° metaphisice illius, et si exi-
stentia est actu 2° finitè entis ab ea finitè distinguitur.

Secundo: quia substantia est actu, hinc
actu finitè naturæ, ab ea finitè distinguitur: et idem de entia respectu existentia 3° exclusiua compo-
sitionis finitæ, et metaphisicæ tollitur: et solutio implicatoria rursus. Intercedens pro uatur: com-
positio metaphisica fundari deest in compositione finitæ; sed exclusiua compositionis finitæ entis et exi-
stentiæ omni compositione finitæ tollitur: et metaphisica. Minus pro uatur: prima-
radice primordiali compositionis finitæ in Creatura et compositio in linea entis; sed hoc
est compositio ex entia, et existentia: et hac deficiente omni finitæ compositio
tollitur. Denique: hac solutione etiam defendi posse apud Creaturam identitatem
suam actionem; naturam suam substantiam, et alia huiusmodi a contrarij ad-
uersa.

R espondeatur.

Respondeatur 3°. Existentia identitatis et entia quæcumque ea sit, compositio habet limitatam: non sic exi-
stentia materiam limitatam per acceptam formam: si uero forma, limitatur per receptam in ma-
teriam: si denique sit compositio totius compositi limitatur, tam per substantiam; tam per receptam
accidentiam.

Sed contra est. Existentia materiam non recipit formam, nec existentia forma informat
materiam, nec denique existentia composita denominatur substantiam, nec receptionem accidentiam, sed ad hec
omnia existentia unice et habet primordiale conditionem: et eorum limitari requirit. Pro uatur.
Hec solutio inculcat omnia tam impregnata; quia exclusiua compositionis finitæ entis et exi-
stentiæ, nec materiam recipit formam, nec forma informat materiam, nec compositio recipit sub-
stantiam, et omni compositione finitæ deficiet: et in rebus, nec compositio recipit accidentiam, non
Abbas Thomas 1^a parte quæstio 3^a articulo 3°. idem pro uatur nulla in Deo recipi accidentiam, quia est un-
us, quod enim habeat Creatura, per se realitè identitate entis et existentia.

P ro uatur 2° conclusio.

Substantia (cuius pro uatur inuentionis materia) realitè distinguitur ab entia: et existentiæ. Pro-
uatur conueniens: existentia est actu ultimum aduocatum entis post substantiam: et substantia dis-
tinguitur realitè ab entia, potius tunc existentia: non ut supra inueniamus, implicat identifi-
cario

aliqui identifications inter medij. In istem. Quarta probabiliorum sententia, sicut huma-
nitas Christi subsistit per substantiam unam, ita et essentia per unam existentiam: sicut exi-
stentia, quae substantia realiter distinguitur ab humanitate. Patet consequens: nam ut se-
pe diximus, separatio reali est rationis realis definitionis. Abundantia arguta Paragraphus 3.

Soluntur Argumenta.

S. 3.

Arguuntur 1°. nihil distinguitur realiter ab eo per quod constituitur. Ad sententiam creatam
constitutivam in ratione entis actualis per existentiam: sicut ab ea realiter non distinguitur.
Prima propositio sententia creatam constitutivam in actu per id quod super additur sententiae ut possibilis: sed
sententiae ut possibilis sola existentia super additur: sicut prima propositio, 1° ablata existentia ab ven-
tia, remanet sententia ut possibilis et prae nihil: sicut sola existentia super additur sententiae ut
possibilis. 2° sententiae ut possibilis unice super additur forma illa per quam sententia proposita ex-
tra causas: Ad hoc forma est existentia: sicut id quod prae. 3° id super additur sententiae ut possi-
bilis per quod sententia proposita statui possibiliter: Ad eamque oportet per existentiam: sicut prima
propositio: sententiae ut possibilis nihil aliud est quam actu non habens existentiam, quae potest habere.
Sicut habere actu existentiam oportet statui possibilitati.

Ad hoc arguuntur non sane de-
bita dissolva, notat: quod precedenti dubio dictum est, sicut et sententiae ut possibilis non habet esse nichil
actualiter existentiam. Ad eum esse nichil actualiter existentiam. Nota 2° haec instantia com-
posita, et signa instantia: instantia est, momentanea temporis duratio; signa vero sunt quasi par-
tes instantis; non quae duratio, sed quae ad intelligi. Nota 3° prioritates temporis, et naturae
eodem de parte praedicamentis explicandas. 1° signa sunt prius prioritate naturae intelligentis
in 1° signo instantis productionis; et quod est immediate posterius, intelligentis existentiam in 2°
signo eiusdem instantis; et c.

Quae superior ad arguuntur respondet quod in signo prius naturae productionis
intelligentis sententia in actuali, incompleta, et inchoata; et ita intelligitur extra causas, operataque sta-
tui possibiliter: postea vero in 2° signo eiusdem instantis intelligitur sententia habens iam existentiam
factam, actamque in actu completo extra causas, et ultimum operata statui possibiliter. Illae autem
actu inchoatae, et inchoatae dicitur, quia pro illo signo intelligitur sententia incipere
habere esse extra causas, et inchoata ad habendum existentiam pro eodem instanti, in posteriori sig-
no necessario intelligitur.

Cum autem sententia pro illo prius intelligatur esse esse existentiam
pro eodem instanti, ratione talis exigentiae distinguitur ab sententia ut possibilis, quia sententia ut
possibilis non cogit, imo positum excludit existentiam pro instanti possibiliter.

Sed ad id, qd forma constitutiva illius actus inchoati, et incompleti e ipsa essentia
 Causae exigens existentiam pro signo sequenti intelligendo. Ina existentia esse ex acta
 n se habet per modum formae constitutivae illius actus inchoati, Ad per modum constitutivae eam
 existentiae realiter et specificativae pro eodem inchoati. Et ob hoc nota hunc creatum existentiam
 quae plus concedunt materiae qd ratione propriis existentiae, independentem a forma substanti
 ali.

In forma qd ad arguere contra maius, distinguimus: constitutivam in ratione actus actualis sub
 mo et complete, contra minus: inchoativam et incompleta, nego minus. et similitera ad proximas. Ad
 cuius inchoativam qd provariatur, dicitur autem: a blata existentia finis, et prototo instantis, condo
 autem: praesens, inchoativam explicato, nego autem. Ad qd provariatur distinguimus maius: per quod praesens
 est causa, Similitera, complete, condo maius: complete praesens, nego maius. Et eadem
 distinctione minus, nego conseq. Ad aliam provariatur, Similitera dicitur minus: hoc habet e
 essentia per existentiam, complete, condo minus: auliter et incomplete nego minus, et conse
 quam.

Replicari: in illo signo praesens ad existentiam realiter super addit, non intelligitur
 essentia ultimo et complete extra causam: qd ratione eius creatum intelligitur existens. Aut
 praesens: tunc intelligitur essentia ultimo et complete extra causam, quia nihil est eius incho
 ativam educibile accursu. Ad per qd praesens nihil est eius intelligitur educibile accursu: qd
 minus provariatur: si aliquid intelligitur extra educibile maxime existentia realiter super addit.
 Ad hoc n e aliquid existentiae essentiae, et per nos ab ea realiter distinguatur: qd per qd praesens
 nihil existentiae essentiae intelligitur educibile.

Nego autem. Ad provariatur distinguimus minus: nihil
 intelligitur educibile inchoativam et incomplete condo minus: ultimo et complete, nego minus.
 Ad provariatur distinguimus maius: maxime existentia, praesens, nego maius: existentia, et eius essen
 tia educibile complete, condo maius, minus, et nego conseq. Sed enim in h. signo intelli
 gitur essentia per se existentiae educibile accursu inchoativam, et auliter, ad hoc tunc intelli
 gitur educibile ultimo et complete, qd ei debet constitutivae substantiae ratione existentiae reali
 ter super addit in alio signo post ex hoc eius instanti maxime intelligendo. Et hoc
 existentia n e aliquid existentiae incomplete et auliter sunt, e tunc aliquid essentiae complete
 complete, quae quae e conseq dicitur existentiae et essentiae realiter super addit.

Urgatur:

tunc intelligitur comia ultimo et complete in actu nostra, quando ultimo et complete deficiat eius
 existentia. Ad hoc intelligitur, deficiente pro signo praesens ad existentiam realiter super addit: qd per existentiam

yq; unty. Minus p[ro]bat: exi[st]entia realiter super addita neque est defectus formali carentis unty; q[ui]a
 hi defectus iam intelligitur per yq; unty; p[ro] h[oc] sign[um] p[ro]bat ad exi[st]entia[m] realiter super
 addita[m]. An p[ro]bat: exi[st]entia realiter super addita s[ed] potest esse defectus formali sui contra dic-
 torij, sicut carentis entitatis ip[s]ius exi[st]entia; neque est defectus formali carentis unty; q[ui]a
 contradictorij n[on] est.

Sed hoc respicitur, n[on] novis difficultatibus, ad p[ro]bat[ion]em s[ed] ad addit[ion]em p[ro]cedenti. Quare nego
 min[us]. Ad p[ro]bat[ion]em d[ic]to p[ro]bat: exi[st]entia se sola, condo an[im]o: exi[st]entia e[st] unty; p[ro] ut concludit
 hoc carentis exi[st]entis nego an[im]o, et conseq[ue]nt[er]. **E**ssentia s[ed] actuali[ter] ualiter, et uinuatia, habet p[ro] con-
 tradictorio carentis sicut entitatis unty; essentia uero actuali[ter] ultimo et complete, idem e[st] ad hoc
 carentis exi[st]entis, scilicet exi[st]entia tanq[ua]m exi[st]entia tanq[ua]m exi[st]entia, et exi[st]entia super addita tanq[ua]m
 forma; quare habet p[ro] contradictorio tan carentis entitatis unty; que carentis entitatis exi-
 stentis: ideo que defectus huius contradictorij s[ed] p[ro]bat[ur] de essentia e[st] exi[st]entia realiter su-
 per addita intelligitur.

Arguitur 2. si essentia distingueretur realiter ab exi[st]entia, hoc recipitur
 in illa, ad hoc respicitur: q[ui]a. Minus p[ro]bat[ur] neque recipi in essentia ut p[ro]bi[um] est s[ed] unty; ali-
 a nec in exi[st]entia: q[ui]a. Minus p[ro]bat[ur] unty; ut exi[st]entis in cludat exi[st]entis. In exi[st]entia reali-
 ter super addita recipitur in essentia exi[st]entis, recipitur in unty; per unty; unty; exi[st]entis;
 q[ui]a in essentia realiter exi[st]entis identifi[cat]ur. **R**espon[ditur]: causa ut causam debet esse exi[st]entis, ad
 si essentia recipiat exi[st]entis erit illius causa materiali; q[ui]a exi[st]entis n[on] p[ro]bi[um] exi[st]entis realiter distinguitur;
 q[ui]a p[ro]bi[um] respicitur.

Vt arguitur respondeat, notat exi[st]entis n[on] esse ratione s[ed] q[ui]a cauand[um] esse t[ame]n con-
 ditione sine qua n[on] potest causa causare. Adverte deinde; q[ui]a in sign[um] causalitatis caus[us] s[ed] de-
 bet intelligi unty; causat[ur], que e[st] ratio s[ed] cauand[um] conditiones uero n[on] debent intelligi i[n]
 p[ro] illo sign[um]. Ad respicit q[ui]a exi[st]entis s[ed] p[ro]bat[ur] unty; seu p[ro] toto instanti. **E**xtra p[ro]bat[ur] ad arguitur
 nego min[us]. Ad p[ro]bat[ion]em d[ic]to min[us]: alia nec in exi[st]entia s[ed] p[ro]bat[ur] unty; seu p[ro] illo sign[um], condo
 min[us] s[ed] p[ro]bat[ur] unty; seu p[ro] toto instanti, nego min[us], et conseq[ue]nt[er]. Per q[ui]a condat ad 24.

Respon[ditur]. causa terminatur ad donat[ur] effectus exi[st]entis; ad neque donat[ur] exi[st]entis, nisi q[ui]a nec
 causat[ur]; et nisi sit exi[st]entis; q[ui]a in sign[um] in quo causa causat intelligitur exi[st]entis. 2. ut
 causa effectus causat requirit exi[st]entis in ip[s]o sign[um] causalitatis; q[ui]a p[ro]bat[ur] causa materialis,
 qualis e[st] essentia respectu exi[st]entis. 3. exi[st]entia caus[us] n[on] requiritur ut consequens eius
 causalitatis, alia omnino p[ro]bi[um] accidens, et p[ro]bi[um] concomitant[er] se habent. q[ui]a requiritur in ip[s]o
 sign[um] causalitatis. Denique: essentia e[st] causa efficiens suar[um] proprietat[um]; ad ad hoc requiritur
 exi[st]entia: q[ui]a.

Ad 14° dig^o min: nisi ipsa sit causa initiatrix, et causaliter, tunc dico min: ultimo et completo, subditur ergo: si sit causa materialis, nego min; si sit causa efficiens, per se min. Ex quo ad 24° concero autem, nego conveq. **Disparitas** est: quod causa efficiens producit effectum dando illi primo existentiam; ita ut **factus** illi cui causalitatis sit existentia: causa vero materialis, qualis est eventus tantum causat recipientis existentiam: quare et si causa efficiens preexistat existentiam in ipso signo causalitatis, seu tamen causa materialis.

Ad 33° dig^o autem: ut consequens ipsius causalitatis consequatur finem, seu tempus, tunc dico autem; precisiua, seu natura, nego autem. Non enim se habet per accidens, quia ita specificatiue requiritur, ut si in eo instanti non daretur, causa nulla modo causeret. Ad ultimum dico pro natura, eventus esse causam solum in propria effectuum suorum proprietate; que non deest intelligi existens in ipso signo causalitatis, sicut causa efficiens propria.

Argumentum 3° ideo eventus non identificat existentiam realiter, quia esse infinitum, illimitatum, et cetera. Sed nichil horum sequitur. **Minus** prout eventus existentiam eius habet suam naturam, secum realiter identificat; et tamen non est infinitum, illimitatum et cetera: **Sicut** pondus minus disparitatis, ita in eo quod eventus existentiam est ratio facti existendi ideo que non indiget existentia realiter distincta; sicut ad unum non requiritur alia unum, ad actionem alia actio, nec ad vellem rationem facti alia ratio facti. Contra insurgit argumentum: Totus eventus existentiam ex illa identificatur, quia est ratio facti existendi; sed ille haberet quilibet alia eventus existentiam identificaret: **q^o**

Ad argumentum obtine responsum est. Ad replig dig^o min: id habere potest, nego min; haberet, et non haberet, combonit. **Ex impossibile enim** requiritur quodlibet: unde in casu posito utraque contradictoria sequitur: sicut fieri tenentur **Adversarij**, casu quo inter se identificaret intellectus; agens actionem; et cetera. Sed ne hac instantia **Adversarij**, ut solent, ludant; plura ratione discernimus. 1° licet aliqua res creata sit id quo aliud est, seu ratio facti existendi; implicat tamen quod sit suum esse ut quod; hoc enim est pro prius **alio Dei** cuius nomen ~~theozomaton~~ ^{theozomaton} significat **non esse**: sicut que **Deus** theozomaton propria dicere potest: ego, sum id quod sum.

2° hec **ipso**: existentia creata est existens ut quo est contentus et metaphis; non autem ita; **Prout** productum est existens, ipsius ad **adversarij** fatentibus.

3° Existentia non est de conceptu metaphis eventus creatus; ex eventus existentiam sit de conceptu metaphis illius, ex ipsaque metaphis non comparat. **Ratio** vero omnium est, quod eventus de quo procedit dubium est existens ut quod; existentia vero tantum existit ut quo; et licet ad id requiritur existentia realiter distincta; seu vero ad 24°.

Arguitur 4°. Si essentia realiter distinguitur a existentia, tali distinctio esset finis
 et actualis; sed hoc implicat. **P**rimo proinde: essentia ut contradistincta ab existentia, requirit esse
 extremum finis actualis, et habeat rationem existentis: **P**ropterea esse extremum distinctio finis actua-
 li. Hoc arguitur in equivoce lausatur. Nomen actualiter sonatur pro actualitate essentia
 seu vitali; completum essentia ratione sui entitatis ut distinctio ab existentia: si vero sumatur pro
 actualitate ultima completum scilicet existentia, significat quod huiusmodi actualitas se habeat
 ex parte unius extremi ut talis distinctio denominetur finis, et actuali existentia. **P**ost
 haec tenentur Adversarij in materia adhaerere distinctio a forma, licet per se existens for-
 ma existat. Et in super in substantia distinctio ab essentia identificate existentia.

Replicatur:

ad distinctio reals arguitur realiter ex parte utriusque extremi. **P**ro et ad distinctio existens
 requiritur existentia ex parte utriusque extremi. **P**rimo autem nego consequens. **D**is-
 tinctio est quod realiter, non identice se habeat per se ad distinctio, etiam in
 utroque extremo respectu debet: existentia vero tantum, se habeat ut conditio ad distinctio, quod
 quod sufficit quod ex parte tantum unius extremi se habeat. **R**eparetur in instanti ad ducti.

Argui-
 tur 5°. In ultimo et complete existentem est complete productum; sed ad hoc non requiritur existentia
 realiter super additum. **P**rimo proinde: potentia actione productiva essentia absque alio super addito esse per
 se existentem essentia producta: ergo existentem. **D**ubio mai: productum inter se, modo mai:
 existentem tantum, modo mai. Et sic ad min. Essentia per actionem sui productum tantum, denomi-
 natum existentem productum quare et huiusmodi productum sui existentia realiter super
 additum usque ad hoc intelligatur communicata essentia non intelligitur essentia ultimo com-
 plete inter se producta.

Pro complemento inquiratur: distinctio quae utriusque inter essentia et
 existentem non sui esse, an sui modo? **P**roponitur esse distinctio sui modo. **P**roponitur bre-
 viter: existentia causa est sui; **N**on adhaerens sui sufficit quod sui modo, ut patet in substantia.
Et distinctio essentia ab existentia est distinctio sui modo. **P**roterea: Si existentia non esset modus esset
 proprie et si generare formam; **N**on hoc dici negat. **P**roterea min: iuxta librum Thomae existentia in-
 creata nihil supplet nisi essentia; **N**on supplet non potest nisi formam, quia imperfectionem arguit. **P**
Si vero quomodoque Angelicus Doctor existentem appellat se, intelligendum est de se in substantia ut
 tunc, pro idem est ac realitas. **A**liud dubium breviter res solvitur. **A**n scilicet existentia

Aliud dubium breviter
 resolvitur.

An existentia realiter distinguatur a
subsistentia. S. ultimus.

169

Licit pro uacillat nisi sit utraque contenta, nobis tñ magis placet affirmatio, quæ pro-
uacetur. 1.º Aut distinetur linee realiter inter se distinguantur, et existentia, et subsistentia
sunt. 2.º Aut indistincta linea, scilicet subsistentia in linea substantiæ, et existentia in linea entis. 3.º
2.º nãra creatura deest habere aliquam sibi incursivam, et sit interuere limitata; Ad huius
nãra existentia, et hoc in uia sicut Thomæ ut quod existens, et accidentale nãra ut coloris
alius motus realiter distinctus. 3.º Aut, qui per relationem per se existens, et existentia, et existentia
ut dicit nãra, et subsistentia; Ad nãra conceptus procedit nãra et existentia, et existentia sic sunt
proprie qualitates distinctæ; 4.º Denique, scilicet subsistentia creatur realiter separata ab existentia
Ad de fide nãra existentia realiter ab existentia separata; 5.º enim ex hoc tribus pro uacillat existentia
nãra existentia.

Object. 1.º nãra subsistentia nihil aliud est, quæ nãra existens per se, incommunicabilis
alteri reposita; Ad ica se habet nãra per existentia; 2.º subsistentia et existentia realiter distinctæ
fiatur: Minus præter: existentia substantiæ (Ad hoc enim procedit diuisio, et accidentia nãra subsi-
stantia) ex suo conceptu est existentia per se; alia et sic ultima actualitas relinquunt nãra alteri om-
nino incommunicabilis; 3.º illa subsistentia realiter distincta ab existentia nãra relinquunt nãra
alteri incommunicabilis; 4.º est, et non est subsistentia. Ad præter: nãra subsistentia ad se et ad actu-
lis per existentia; 5.º est et comunicabilis talis per motu potentia pariter ad conueniendi hoc conceptus
existens.

Sed hec nãra argenti. Ad 14 nego minor. Ad præter argenti dicitur minor relinquunt nãra incommu-
nicabilis et sic præcipit nãra subsistentia præcipit, unde: scilicet nãra sic, magis minor. Et
enim existentia sit adu ultimo aduision nãra per subsistentia, non reponit eam incommunicabilis
alteri tanquam reposito, et solum habet eam ultimo et complete conditio est extra causas. Ad 15 dico
subsistentia relinquunt nãra alteri omnino incommunicabilis tanquam reposito; et comunicabilis alteri
tanquam adu primo per quæ ponitur ultimo extra causas, scilicet existentia.

Enductio satis di-
gna existentia et nãra subsistentia, esse adu ultimum entis. Quoniam præter expedit Thomæ
quæne 2.º de potentia in uia 2.º ubi ait: existentia est ultimus adu, et nãra delectationem per aliu
us, scilicet potentia per adu. Potentia nãra: non existentia est adu ultimus in linea entis, et
et subsistentia est adu ultimus in linea nãra; Ad conceptus entis ica est prior, et alius nãra reponat.
2.º existentia ica est adu ultimus, et per ipse alius nãra sequatur. Præter subsistentia habet exist-
entem, existentia uero nãra delectationem subsistentia: 3.º quia prior comunicatur entis subsistentia quæ
existentia

Non Resolat si dicat: Conceptus entis e prior, qui conceptus naxp. Existentia, que e complementum entis e prior in se, qui substantia, que e complementum naxp. Non inquit respicitur propter dicta, quia licet ens e qd prius concipitur in se, ita existentia debet esse que ultima concipitur omnino terminare. Sum enim et quiescat, quia existentia in hly e complementum entis precise scripti, ad pro ut adu transcendente omnes diffinat res; quare debet omnino ultimo terminare. Tractus 22 de predicamentis.

TRACT. II.

DPRÆDICATIONIS

Per actus illi, que adveniunt ad communissimas entis accipiones, ad propriam metaphisicam accidentem, de illis hinc inde predicamenta agendi e. Pro quo promittere oportet, qd predicamentum nihil aliud e, quod series, seu coordinatio partium superiorum, et inferiorum, ab uno respectu petere que nihil e uniusve superiorum, et que ad inferiorum, que nihil e inferiorum. Et qd omne locum in predicamento debet esse superiorum, aut inferiorum, consequenter debet esse omnino ex natura et in intentione resultare. De intentione latius actus e in lege, nunc autem de illis subtracto, seu natura agendi restat, et sola hic actus metaphisicam spectat.

Perque hinc ostendit e, qd ens in se in divisione dividitur in reale, et rationis. Et subito ente rationis qd ad intellectum entis realis sui predicamentum constituitur potest. Ens reale dividitur in ens a se, et ab alio, sive in increatum, et creatum. Creatum subdividitur in substantiam et accidentem. Accidentem dividitur in novum predicamenta, que ex substantia de se constituitur. Predicamenta in que dividitur accidentem, sibi aliis dividenda modis, sunt quantitas, qualitas, relatio, actus, passio, ubi, situs, quibus, et habitus. Sed omnia Aristoteles hinc commoventur habere copiam.

Arbor, sex, seruos, seruore, ve figerat, vstos.
Vuri, cras, seabo, sed tunicatus ero.

Arbor significat substantiam. Sex quantitas. Seruos, relatio. Seruore, qualitas. Profigerat actus; ubi, passio. Vuri, ubi. Cras, quando. Habo, ubi. Funicatus, habitus. Ita predicamenta hinc dividit Philosophus, cui sequentes habebere Aristoteles, imo et sentit, Petrus, preterea Augustinus libro categoriarum capite 5. Et debet hinc 5 metaphisicam sectione 9. Cuius ratio congruentem ita proponi potest: Predicamentum e coordinatio partium superiorum, et inferiorum, sicut hinc de coordinatio de se modis potest, qd predicta diuisio, recta e.

Proportio minor quidquid predicatur ab *h.* substantia tanquam de inferiori, & predicatur vero
 tantum, & accidentalia. *h.* essentialiter, & substantia. *h.* accidentaliter, & quid intrinsece
 substantia; & quid ab extrinseco de unum? *h.* quid intrinsece, & sequitur ad materiam, et ne
 est quantitas. Sed forma, aut compositum illud qualificando, etiam est qualitas. Illud ad aliud
 ordinando, et sic est relatio. Si autem est de unum ab extrinseco, & est principium, etiam est actus.
 Si extrinsece, etiam est pars. Si se habet ut mensura locali, et tunc est ubi. Si ut mensura illius, quae ad
 ordinandum pertinet in loco, etiam est situs. Si ut mensura temporis, et tunc est quando. Si denique
 ut ornamentum substantiae, etiam est habitus: per coordinatio predicamentali unius de his modis fieri
 potest.

Sed in super ad notandum est, tripliciter posse entia in predicamento locari: scilicet detrac-
 te, indistincte, et reductiva. Primum dicitur eo, quod per se per se sapienter essentialiter possunt per se.
 Indistincte per se, eo quod sunt latera lineae rectae, et omnes distantes, sive conditionales, species, sive
 de unum generis. Reductiva vero locantur per se et modi cuiuscumque rei in predicamento de-
 tracte per se.

Distingue observandum sunt conditiones aliquae convenienter assignatae ad hoc ut
 aliqua in predicamento deinde locetur. 1^a est, quod sit ens reale; defecta cuius non ponitur in pre-
 dicamento ex ratione, nec Philosophus in praesenti, de his predicamentis rebus, sicut non ponitur
 tunc. 2^a quod sit actus; defectu cuius excluduntur equivoca et analogia. 3^a quod sit quid com-
 pletum; actus cuius parte totius, et eius modi excluduntur. 4^a quod sit incomplexum, ratione
 cuius complexa in predicamento relapsantur. 5^a quod sit unum per se, et non per accidens. 6^a denique
 quod sit quid finitum; licet hoc conditione ad hoc sub lite maneat. Finitus prohibetur ad predicamenta
 particularia accedamus. Caput 17 de predicamento substantiae. Exponitur tertius.

CAP. I. De predicamento substantiae.

Exponitur textus.

Cum substantia nobilitate sit accidens, praeter de ea loquitur in istis Philosophus. Sub-
 stantia est tripliciter accipi potest. 1° iuxta nominis etimologiam pro eo quod substantia ac-
 cidentibus, seu quod accidentia substantiam. 2° nominum, pro essentiali, in quo tunc accipitur ab
 Philosopho indistincte univocorum, analogorum, et equivocorum. 3° et proprie nominum pro ente
 per se existente, ad distinctionem accidentis, quod non per se, sed in aliis tanquam in subiecto exis-
 tit. De substantia per in hac 3^a accipione agit Philosophus in praesenti, quae dividitur in infi-
 nitam, et finitam. 1^a est quae nulli finitum clauditur, ut Deus. 2^a est quae clauditur certis finitum, et tunc
 dicitur ut creatura. Deinde substantia finitum dividitur in incomplexam et complexam.

Incompleta est, quae ad aliquid componendum ordinatur, et materia et forma in homine, et eius
substantia substantia unio et c. Substantia vero completa est quae ad alterius completio-
nem non ordinatur.

Sed aliter dicitur quod substantia dupliciter potest esse completa; nempe in ui-
nariis, et in ui substantiis, humanitas uel quae substantia completa in ui nariis, quia ad aliquid nariis com-
plendi non ordinatur; et tamen incompleta in ui substantiis, quia ei deficit substantia, quae est sub-
stantia complementum. Substantia completa, seu predicamentali dicitur in 13, et 23. 1^a substantia
est, quae nec est in subiecto aliquo, nec de subiecto dicitur: ut Panis, et Plur, et omnia individua. 2^a
substantia, quae uniuersali dicitur, et quae non est in subiecto, de subiecto tamen dicitur: et in re habent gene-
ra, et species in quibus 13 substantiis continentur, non actus, sed importans, et alia genera, et species de
13 substantia praedicantur.

Notat insuper Aui totales. 1^a substantias posse dici magis substantias,
quae 2^a quae sunt 13 subiectis de quibus 13 praedicantur: unde gradus superior quo magis ad in-
diuidua accedit, eo magis substantia dici potest. Denique quatuor proprietates substantiae sig-
nat Philosophus: 1^a est, quod substantia non sit in subiecto, id est inherens, quae proprietate tantum quae
2^a substantiis communis. 2^a est, quod non habeat contrarium rigens; non contraria mutuo se
expellant, et subiecto, et quae substantia non sit in subiecto nequit aliquid ab ipso expellere. Nisi
contrarium rigens, non in hoc contrarietate in lata acceptione loquatur, certum est substantias con-
trarium habere, et una forma substantiale incompatibile sit et alia in eadem materia.

3^a pro-
prietas est, quod substantia proprie non incipiat magis et minus. sicut idem calor modo est maior,
modo est minor. 4^a denique, quod non subiecto contrariis: quod dicitur in illis remota, et radica-
liter, non proxime et ut quo uig quantitas contraria recipit. Haec ultima proprietates eam com-
benit substantias in corpore; non enim Angeli contraria recipiunt, sicut ueritate, et falsitate;
bonitate, et malitia; et eam substantias in corpore incompatibilis, non enim Celi contraria ^{motus} habent;
ut uerus orientis, et occidentis; uerus aquilonis, et meridii. Et haec de licet a textu Philosophi.

QVAEST. I^a

Quaenam sit ratio foris constituita substantiae
Referuntur Sententiae.

S. I

Exhibet constat substantias alij esse completas in completis alijs; praeter autem contra eadem
inquiri: per quod constituitur substantia transcendentis, seu incommuni, pro ut

pericindit completa, et incompleta? Et insuper quod non sit constitutus by substantia comple-
 et predicamentalis, in eadem linea scilicet? Et circa h^o quod eximur unij dicendi modis
 Patet Societatis, quos refert, et refellit Cardinalis De Aquaviva: 1^a Sententia tunc, Substan-
 tia in comuni constituitur per substantiam accidentibus. Et a Thomae, Scoti, et Alij creati
 a Thoma a se diu p^oratione 12 quae 1^a. 2^a defendit, constituitur per negationem eorundem
 in alio tanquam in subiecto inferiori, pro hac citatur sicut Porfirius. Et quae defendit origi-
 nas 5° metaph^o quae 14. 3^a denique docet, constituitur per esse per se per se, ad quod sequi-
 tur negatio eorundem in alio tanquam in subiecto inferiori. Et hoc communis est inter Aristotelem.

Prima Conclusio. S. 2.

Substantia in comuni non constituitur per substantiam accidentibus, nec per negationem eorundem
 in alio tanquam in subiecto inferiori; sed per se per se per se, ad quod talis negatio
 requiritur. 1^a per conclusionem praemissa: constituitur by substantia est quod prius in ea concipitur;
 Ad id est hoc substantiam accidentibus: per substantiam accidentibus non est eorum constitutus by. Praemissa
 enim prius est substantiam substantiam in se, quae quod alteri subiect: per substantiam accidentibus non est
 quod prius in ea concipitur. Ant^o praemissa: hoc causaliter est causa; et a priori ideo substantiam sub-
 stat accidentibus, quia in se subiect: sicut hoc; ideo Calvina substantiam Domini, quia in-
 te firma est: per. Confirmatur: substantiam accidentibus non conuenit Deo; si quod conuenit con-
 ceptus substantiam in comuni de qua in praesentia: substantiam in comuni per substantiam acci-
 dentibus non constituitur.

Dicitur: est hoc praemissa substantiam non constituitur per substantiam actu, et fortiter
 accidentibus; non autem per conceptum substantiam radicaliter: non 1° est praemissa. subiecta ad substantiam; 1°
 autem pertinet ad illud eorundem. Sed contra. Prius concipitur quod substantiam in se per se, quae quod radice substan-
 tiam accidentibus; per nec substantiam radicaliter est illius constitutus by. Et ita instantia ratione huius.
 Praemissa substantiam ut radice praemissae conceptus praemissa: per licet substantiam in comuni consti-
 tuatur per substantiam radicaliter accidentibus, non tamen in se eorundem, de qua praemissa conuenit.
 per praemissa praemissa extra 12 1^a

Per praemissa conclusionem ex eadem praemissa praemissa praemissa. Praemissa negatio eorundem
 in alio non est quod prius intelligitur in substantiam: per non est eorum constitutus by. Ant^o praemissa: ratio eorum substan-
 tia non est eorum in se, et quia est eorum per se; sicut ratio eorum per se non est eorum in se, et quia ratio est; quare omnia
 negatio requiritur ad aliquid eorum per se, in se illud: omnia negatio aliquid est negatio: per quod prius concipitur
 in substantiam negatio non est. Confirmatur: non est alia non in se per se. Implicat aliquid per se eorum
 constituitur per negationem; Ad substantiam est eorum per se: per nunquam per negationem constituitur. Praemissa praemissa, quia imple-
 cat aliquid per se eorum negationem identitatem: praemissa est eorum. Et eorum quia in se eorum.

in alio tanquā in subiecto. Minus propterea: omne positivū ē ens; Ad substantiā n̄ additū enti ens: q̄ n̄ additū aliquod positivū. **P**ro distinctione maiori per id qd̄ supra additū unā realitatem et enitativam nego maiori experientia cōmodo maiori. Ad praesertim dīctō maiori omne positivū ē ens incommuni, nego maiori. Sicut ens tale, experientia dīctō ab ente in communi, cōmodo maiori. Ad substantiā minori nego cōsequens. Minus constitutivū substantiā esse experientia per se itatē, q̄ ē ens particularitate supra additū enti incommuni, n̄ quālibet ut nova entitū, Ad ut nova dīctō entitū exprisio.

Sed dicitur: q̄ substantiā solum distinguitur experientia ab accidenti. Cōsequens propterea, per id distinguitur substantiā ab accidenti, qd̄ supra additū unā ut sic; Ad ut sic solum supra additū nova experientia per se itatē: q̄ substantiā n̄ enitativam, Ad tantū experientia distinguitur ab accidenti. Nego cōsequens; nec propositio aliter ē incommuni: nam licet substantiā tantū experientia distinguitur ab enti incommuni, ab accidenti vero realitatem enitativam distinguitur: Et ratio ē, quia experientia per se itatē et ens qd̄ determinat constitutivū entitatis distinguitur ab existentiā accidenti. Sicut homo n̄ additū dīctō nova entitatis, Ad tantū nova fortitudo; et tōm homo n̄ fortitudo, Ad realitatem existentiā distinguitur ab Equo.

Respondetur: Accidentia essentialia ē ens in alio; Ad substantiā essentialiter n̄ ē accidenti; q̄ substantiā essentialiter n̄ ē ens in alio: q̄ per negationem essendi in alio constitutiva. Nec replicari magis solentia ē, ut patet in sequenti dīctō: Equus essentialiter ē in alio; homo essentialiter n̄ ē Equus: q̄ homo essentialiter n̄ ē essentialiter q̄ homo per negationem inessentialitatis constitutiva. Ex quo minus sequitur, hominū constitutivū per infinitū per se negationem, quia homo essentialiter n̄ ē, quidquid essentialiter n̄ ē. In forma dīctō maiori: substantiā n̄ ē accidentia essentialiter, constitutivam nego maiori essentialiter constitutivam constitutivam cōmodo maiori. Dicitur qd̄ substantiā essentialiter n̄ ē accidenti, quia n̄ ē accidenti constitutivam entitatis substantiā, quia ad entitatis substantiā necessitas et infallibilitas consequitur.

Arguitur dīctō 2a qd̄ conclusio n̄ patet. Constitutivū aliter n̄ determinat potest aliter consuetudo; Ad experientia communi accidenti dīctō: q̄ ens per se n̄ ē constitutivū substantiā. **R**espondetur: maiori, dīctō pro maiori: ens per se negativum, ab existentiā, et ex experientia inessentialiter in essentiali, cōmodo maiori: positivum ab existentiā, et ex repugnantia ad inessentialitatem, nego maiori. Solutio ē: qd̄ constitutivū substantiā ē ens per se constitutivum negativum essendi in alio inherens; n̄ ut can quā, Ad ex repugnantia ad inessentialitatem; accidentia autem constitutivū licet ab existentiā, licet ex dispositione dīctō existat per se, n̄ tōm ex repugnantia ad inessentialitatem, imo essentialiter dīctō affirmativū ut inherens.

Dicitur: Substantiā incompletā, ut materia, forma, ens, substantiā, et existentiā, n̄ existunt per se, et essentialiter exigunt essentialitatem: q̄ n̄ existunt constitutivum maiori.

Substantia. An præterea: omnia hæc ad sui consistentiam exigunt esse in composito: q.
Distingo autem: non existunt per se, ut quod, compositum autem; ut quod, nego autem. Sola enim substantia
 completa, seu simpliciter existit per se ut quod, quia requirit intelligi per se existens sine sub-
 stantiam in completo; quæ simpliciter habent esse per se ut quod, quia non sunt in composito, aut super-
 to, tanquam in subiecto inherenti, sed tanquam in subiecto informationis, & determinationis, aut
 aut tanquam partes in toto, quod non operatur esse per se constitutio substantia.

Respondeo 1° for-

ma, et unio existunt in alio, licet in materia: & inherenti: & nullo modo existunt per se.
 2° in hoc distinguenda forma materialis a spirituali, quod spiritualis potest per se existere separata
 a materia, seu a materia materialis: & aliter forma materialis est in materia tanquam in subiecto in-
 herenti. 3° si substantiam incompletam existens per se tanquam ut quod, hoc per se indiffere substantiam
 deuret intelligi distinctam, ita ut redderet hanc sententiam: substantia est illa quæ existit
 per se, sed per eam quod existit per se; sed hoc nullatenus est dicendum, aliter distinctio substantia pro-
 priæ videtur dicere, quæ distinctio: p.

Ad 13° dicitur autem: existens in alio adæquate esse distincto,
 nego autem: inadæquate tunc distincto, compositum autem. Et illud unio pro inherenti, quod advenit sub-
 ecto iam completo, et adæquate esse distincto; quod nullatenus competit substantiam incompletam.
 Per quod patet ad 29. Ad 39° respondeo: prædictam distinctio convenire substantiam in comuni, præ-
 cipienti a completa, et incompleta, de qua in presenti: quæ hoc esse per se indiffere potest, nec
 intelligitur distinctam, nec communitam, sed præcipienti, hoc est dicit esse per se præcipienti ab eo
 quod sit ut quod, seu quod.

Respondeo denique contra 13° conclusionem. omnia autem separata esse per se hab-
 itibus, et tunc non unio in predicamento: & substantia predicamentalis non constituitur per esse per se completo per
 substantiam. **R**espondeo autem: quædam sunt in predicamento, quia ut per se homo non est compli-
 ta in ratione substantia, quod respicit ad predicamento subiectum. **S**icut: quædam substantiam est ratio ma-
 teria aliter in communitate; sed hæc est ratio non tribuitur substantiam, et genus communitatis præcipienti, et
 præcipienti incommunitate: & substantiam non sunt in completo; et tunc præcipienti in predicamento: sunt disti-
 ta. **R**espondeo: substantiam ratio non incommunitate aliter tanquam superposito, non unio tanquam in-
 communitate de quo præcipienti. **S**olutio aliorum argumentorum ex dicendis debet sequenti consistat.

QVÆST. 2^a

Quid sit substantia; et quid addat
 supra naturam?

Cy habilitas maneat substantia, seu complementum substantia, ex omnibus
 rebus, an sit quid positivum, realiter distinctum a substantia, seu completa in se, namque unumquodque
 indistinctum, sed tamen an sit quid positivum, aut negativum? Pro quo ad sententiam, quod licet substantia,
 hypostasis, personae, et simpliciter, in se, et in se, sit distinctum a substantia, sed in se, quod substantia, ab ab-
 soluta, incompleta, et an sit, realiter separata, et distinctum, et in se, superius, seu personae, ab ab-
 soluta, completa, sive sit intellectuale, sive sit, realiter, et positivum, et appellatur simpliciter, et an sit, real-
 iter, personae, namque intellectuale, distinctum, et tamen personae, hypostasis, unumquodque significans, ac per sona-
 liter, distinctum, et a. Hec est pro personae, distinctum, et an sit, sententia.

Ex quo non habet, quod sit su-
 perius, et persona. Superius enim est substantia completa per se, substantia incommunicabilis, atque su-
 perius. Persona, contra, dicitur, est realiter, namque indistincta substantia. Realiter, hoc est, intellectuale.

Individuum, itaque est ac incommunicabile. Habet in se, quod superius, et persona, si habet, et superius, et in-
 distinctum, omni enim persona est superius, et tamen omni superius, et persona, est unumquodque enim est substantia
 completa per se, substantia. Inquiretur, si in se, substantia, personae, aut simpliciter, non
 quid realiter distinctum, et an sit, quid positivum, et negativum?

Circa quod si personae, distinctum, et an sit, sententia, distinctum, et an sit, sententia.

Substantia, nullatenus distingui contra realiter, et expressum in significans; sed tamen per se, et
 ex modo significandi, quatenus, sicut, est, est, et in abstracto, et ut habita, significatur, ut
 namque, in concreto, et ut habet, namque, significatur, ut substantia, superius, aut persona. Ita, Enriques,
 Gendacensis, Durandus, Ricardus, Accursus, Vacarius, et alij antiqui. 2° docet, tamen, ab ab-
 soluta, negativum, incommunicabile, atque, superius. Ita, factum, et per se, quod sequitur, aliquid, ex
 Patribus, Societate. 3° denique, est, per se, omni, in se, substantia, distinctum, et an sit, quid posi-
 tivum, realiter, namque, superius, addit. Proinde, conclusio, Paraphrasis, sequitur.

II^a Conclusio. S. 2.

Substantia, distinctum, realiter, distinguitur, contra. Omni, unumquodque, autem, distinctum, Patrum, et Consi-
 liorum, Praeterea, conclusio, ratione: Nam, homo, Christi, Domini, realiter, distinguitur, a pro-
 pria, substantia, quod est, quilibet, aliam, namque, ex, eadem, sit, actus. Ad, primum, verby, dicitur, primum, namque
 humanum; et non, est, primum, substantia, distinctum, contra, namque, realiter, a substantia, distinctum, et an sit, sententia. Contra, quod con-
 stat, ex eo, quod, realiter, separatio, est, significans, distinctum, omni, realiter, maius, est, de se, et non, potest, non, in se, in-
 dividuum, non, separatur, duo, separata, seu, personae, aut, aversus, Nestorius, distinctum, in Conci-
 lio, Ephesino, quod persona, Domini, atque, humanum, namque, humanum, non, est, primum, namque, humanum, substantia, distinctum.

Reponitur, verby, dicitur, distinctum, et non, superius, quia, harmonia, ab ipso, assumpta, non, sig-

significatur ut haberi, seu in concreto; sed ut habito, et in abstracto. Poterem sufficere dicitur ra-
onem inter naturam diuinam et eius substantiam, ut substantia diuina dicitur unita naturae humanae in au-
to natura diuina: & per se mixta sufficere dicitur xominis inter naturam humanam et eius substantiam,
ut non hec, Nulla dicitur altera assumpta.

Sol conera. Sicut humanitas assumpta significatur
ut habito, retinet prout illud per se realiter constitutum in ratione supposito; ut momento tali
prout, requirit non remanere naturam humanam in ratione supposito: & utby diuina non naturam, sed suppo-
siti assumpti; huiusmodi est dicitur. Nec potest adhibere aliquid in momento, imo in aduersatione
retorquetur: nam quia natura diuina realiter identificatur ex substantia huiusmodi naturae ipsa dicitur
na unita humanitati mediante hoc est ratione substantiae per se identificatur; sed utby diuina
ad hoc melius non assumpti substantiae humanitatis humanitatis assumpti: & talis substantia
non per naturam, sed realiter distinguitur ab humanitate. **Secunda Conclusio.** Pars 3.

2^a Conclusio. §. 3

Substantia creata non consistit in aliquo negativo, sed in positivis realiter naturae super adde-
to. Praeter potentiam substantia est complementum naturae in linea substantiae; Ad hanc requirit
complem in linea substantiae per negativum: & per aliquid positivum: & tria praeter: Complementum naturae
in linea substantiae est complementum substantiale; Ad complementum substantiale non est negativum, nam
quod quod substantiale est, essentialiter positivum est: & Confirmatur hoc. Omnis negativus sequitur ad hanc
positivum, huiusmodi illud omni negativum aliquid est negativum; at negativum communicabilitatem non requirit
ad esse positivum naturae, et hoc communicabile non est: & ad esse positivum super addeum per substantiam.
Confirmatur hoc. Verby diuina terminant humanitatem super uices substantiae creatae; at non ru-
plet uices negativum, nam quod nihil est, reflexi non potest: & Substantia arguitur Pars 3.

Soluntur arguta.

§. 4

Arguitur hoc contra 3^{am} conclusionem. Si substantia realiter dicitur uicem naturae, natura hu-
mana Christi tali prout creata, ac prout inde non habet totam perfectionem naturae huma-
nae; sed hoc esse contradictum Thomae non adest. Verby diuina assumpti quod quod in
natura humana plantantur: & Confirmatur. Natura humana Christi realiter creata talis
prout esse uolenta, et crearet perfectionem sibi deitam; sed hoc nullatenus diuinitas est: &.

Abura.
ad Thomae respondo. Verby diuina assumpti omni perfectionem naturae humanae in ui-
naturae, non autem in ui supposito, et substantia non dicitur naturae, sed supposito; ut est, non dicitur
humanitati, sed homini. Ad confirmationem dico. humanitatem assumpti nulli uolentem partem; Item
quia terminatur per substantiam diuinam, per substantiam substantiae creatae eminentiori modo per

precontinent: Jam quia, in Substantia Creatura, sicut et in quilibet alia Creatura, preter
inclinationem ad bonum propriam ⁱⁿ natura, datur alia efusio ad obediendum Deo autori su-
per naturali: ut patet in omnibus operibus miraculosis, in quibus nulla induitur vis
tia. 174

Arguitur D. contra B. conditionem. Superior est Substantia incommunicabilis alteri super-
ioris, si incommunicabilis est negatio comunicabilitatis. & Superior constituitur per nega-
tionem. Dico maius incommunicabile positive, eodem maius: negativus, nego maius. Itaque
incommunicabilis Superioris est positive, quia ratio non est fortiter in negatione comunica-
bilitatis, si in propria Substantia adque talis negatio requiritur. Nec probus, nec speciale
est, quod dicitur positive quale est constitutum Superioris, explicari per negationem Subsequentem
ad talis constitutum: nam attributa divina, ut infinitas, immensitas, immutabilitas, etc.
sunt quod positive, et tamen per negationem a nobis ^{est} explicentur.

Dicitur neque autem reddi ratio in
comunicabilis per aliquid positive: & per negationem. An quod dicitur: illud positive neque
tribuitur ratio id quod in se non continet, sed non continet in se incommunicabilitatem: & neque
est tribuitur ratio. Tunc proinde: modus ille positive est in se comunicabilis, et ratio comu-
nicatur: & non continet in se incommunicabilitatem. **R**atio positive Substantie esse
comunicabilis, et comunicari ratio per modum sui ipsius, esse tamen incommunicabile alteri
tamquam Superioris, quod incommunicabilitatem habet in se ut quod; et hanc effectum comunicandi
positive, quod reddit incommunicabile ut quod.

Respondeo. Substantia Verbi comunicata ratio hu-
manam super se uice Substantie Creaturę. An reddat ratio humanam incommunicabilem alteri
tamquam Superioris: & Substantia Creatura per talis incommunicabilitatem non constituitur: In-
propterea. humanitas Christi terminata per Substantie Verbi, potest in super terminari
per Substantie Patris, et Spiritus Sancti, et frequenter tenent Thomam et Augustinum
et Preceptum 1° parte q. 3 articulo 6: & Superius est, quod Substantie uerbum non reddat ratio
humanam incommunicabilem alteri tamquam Superioris. Quodammodo arguitur eadem cum patri-
ter, si Substantie per negationem comunicabilitatis constituitur.

Deinde si ea senten-
tia in capitulo aliter est dicitur Thomam, opposita est expressa Patris Verbi Anselmi ut solubi-
tas soluta de sententia Beati Marci de Sordibus como 1° in eadem Anselmi tractatu q. 2°
dicitur 2°. Sed admissa eadem Thomam sententia aduc respondere potest, concessa maius, huius-
modi uendo minus: non reddat ratio incommunicabilem alteri tamquam Superioris est ratio, nego minus:
in eadem, concedo minus: Quodammodo effectum, tamen Substantie est reddat ratio incommunicabilem

aliter tanquam supposito extraneo: Iuxta autem Patrum non est extraneus suppositus
Verus, sed intraneus propter identitatem in natura, et propter circumstantiarum; quare
humanitas Christi ex unitate personarum Veri potest terminari per substantiam
Veri, et spiritus Sancti.

Recipiat videlicet humanitas terminata per substantiam propriam creaturam videlicet et incommodabilem
in aliter supposito idem dicitur: Et idem dicit de humanitate terminata per substantiam Veri, cum
hoc gerat uti substantiam Creaturæ. Non inquit obstat: conveni autem, nego consequi. Nam sub-
stantiam creaturam est extraneam, sed extraneam supposito divino. Et quantum ad hoc quod imperfectio
est substantiam divinum requirit ratione creaturæ quia unice et simpliciter seclis imperfectio
est. Alia arguta licet difficilia, quia theologice libenter omittimus. 3° An Christi Verus generetur in

QVÆST. 3^a

An Christus D^{us} ponatur in predicamento substantiæ.

S. I.

Supponimus substantiam omnem tan corporea, quæ incorporea, incorruptibili, quæ corrupti-
bili in predicamento substantiæ locari posse, dum modo complecti sint, habent que
omnes conditiones supra assignatas. Mixta ultimæ conditionis restat non locum diffinitivum. Non quidem
definitivum Deum ponit posse directe in predicamento substantiæ. Ita Gabriel, Maximilianus, Sander
Vacarius; quibus ex parte subscribitur Ariaga, Cicerdo, et Patricio asserunt, dicendum esse Deum non
poni directe in predicamento, quia Patres ita asseruerunt, non quia ratio ita convincat. Alij com-
muniter tenent Deum non ponitur in predicamento: Ex quibus alij ad affirmant, Alij negant de Christi-
ano Animo. Per resolutionem. Prima Conclusio Patet per Secundam.

Prima Conclusio. S. 2.

Deum non ponitur in predicamento substantiæ. Conclusio est Patrum Anselmi in mono-
logio capite 16 qui ait: quomodo quis nomen naturæ in aliam substantiarum tractatu
et conditionem intelligit, que nec in plura substantiis, vel individuis, nec in eorum et aliqua alia
per se distincte communicatione recolligit. At si Deum poneretur in predicamento substantiæ, et
summa substantia in aliam substantiarum tractatu contineretur, et in eorum et illis se co-
lligeret, eorum et alij substantiarum uniuoco conueniret: Et ex mente Anselmi Deus in pre-
dicamento, non ponitur. Ad triplicem Propositionem asserunt: Deum esse positum super substantiam
quæ substantia, et illo non comprehenditur sub genere substantiæ, quæ in predicamento po-
nitur. Conuenit Angelicum Doctorem 2^a parte 2^a questione 3^a articulo 5° ubi inquit: an Deus
sit sub aliquo determinato genere? Et negativè respondet.

Ratio conclusiois hęc e. Quod generis et diffinīta necesse est, nō ponitur in predicamento; 179
 Nec nō constat generis et diffinīta: s̄ in predicamento nō ponitur. *Prōva p̄tina.* *Aliter p̄tissimus*
 nō constat generis et diffinīta; Nec e. actus p̄tissimus. s̄ *Prōva mai.* actus p̄tissimus excludit om-
 nem potentiam, et perfectibilitatē, sicut lūx p̄tissima omniū un̄ bag; s̄ nō p̄tissima e. potenti-
 alis, et perfectibilis p̄tissimū. *Confirmatio:* quidquid ponitur in predicamento, s̄ ponitur ut ge-
 nus, sicut species, sicut individuum; at qui Deus nō ponitur in predicamento ut genus, quia in eo
 requirunt plures substantię conueniētes, nec ut species, quia species dicitur compositum
 metaph̄ic ex genere, et diffinīta ratiōis simpliciter. *Dei repugnante, nec ut individuum propter ean-
 dy ratiōis; s̄ nullo modo in predicamento locari potest.*

Confirmatio 2°. *In quibus substantia in pre-*
dicamento locata, essentialiter e. finita, et limitata: s̄ substantia infinita et illimitata in pre-
dicamento locari nequit. Nō p̄tina: nōta locata in uno determinato predicamento, tantū inclu-
 dit perfectiōis illius determinatę lineę predicamentalis, excludit que perfectiōis aliorū predica-
 mentorū; s̄ nōta includens aliquę determinatę perfectiōis, etiam excludens, e. finita et limita-
 ta: s̄. *Propter has ratiōes inquit Apud Thomam libro 1° de cognitione unę cūq; caput 3°: actio ma-*
ri sicut p̄tina nullo predicamento nō locari potest. Deo p̄tina concurrens: quomodo p̄tina ad hunc modum ratiōis
nō conueniētes, Deū in predicamento nō locari? Tercia conclusio. Pars 2^a q. 1ª Textus.

2ª Conclusio. §. 3.

Chrīstus Dñs ut individuum nōq; humanę p̄tina dicitur in predicamento substantię.
Ratiō p̄tina: quidquid dicitur et essentialiter p̄ticipat totę sicut aliquid predicamē-
 menti in eo locatus dicitur; s̄ Christus ut individuum nōq; humanę dicitur et essentialiter p̄-
 ticipat totę sicut predicamenti substantię: s̄. *Nō in qua e. difficultas p̄tina:* hoc e. dicitur, sicut
 lūx, et essentialiter p̄ticipat. *Christus ut individuum nōq; humanę e. homo, cuius, aal, et c.* s̄ dicitur
 et essentialiter p̄ticipat totę sicut predicamenti substantię. *Confirmatio:* Christus Dñs
 ut individuum nōq; humanę constat generis et diffinīta concurrens qui uniusco ex alijs individuis
 humanę nōq; s̄ nō e. esse in predicamento nō ponitur. *Solutio argumentorū Pars 2^a q. 1^a.*

Solutio argutorij §. 4.

Arguitur contra 1° non dicitur. Ideo dicitur in predicamento nō ponitur, quia ei compo-
 sitio metaph̄ica ex genere, et diffinīta repugnat; s̄ hoc e. sicut s̄. *Nō p̄tina:* compositio
 metaph̄ica e. compositio ratiōis; s̄ hoc nō repugnat Deo: s̄. *Prōva min.* Nam quia compositio ratiōis
 a solo ratiōe casata sicut p̄tina, qd̄ in perfectiōis arguit in locata cognoscens, nō in Deo.
 Nam ergo, quia sicut compositio aponitur simpliciter, ita substantia unitate; s̄ alio ratiōe uno nō
 pugnat ad hunc ratiōis: s̄ nec Deo summe simpliciter compositio ratiōis.

Respondeo concessam, nego min: et similiter ad praesertim. Adversus 19. praesertim, dico
 compositionem rationis provenire ab intellectu creaturae, scilicet fundamentum ad eum in obiecto repensum
 in se, cuiusque in Deo ut potest actu passivitate nulli deus fundamentum in se ad compositionem
 hinc est talis compositionis et fundamentum ipsi respondere. **E**x quo constat de passivitate ad 19. praesertim
 rationem: nam fundamentum ad distinctionem rationis, et eminentia divisionum perfectionum, quae ex alia
 tunc atque non perveniunt per unum actum, modo contra per unam perfectionem, modo alia, et in ea pa-
 tratur passivitas, deinde distinctio rationis, quae solum arguit imperfectionem in creatura; funda-
 mentum vero ad compositionem metaphysicam est fundamentum ut patet concipiatur ex mutua ex-
 clusione utriusque per modum actus, et potentiae, quod imperfectionem argueret in Deo.

Replicatio:

Præter distinctio ab alio excludit illius perfectionem; Minus adest fundamentum ut concipiatur
 unum præter ab alio distinctio: quod eriguntur concipiatur unum præter excludens perfectionem alie-
 riam: quod et adest fundamentum ad compositionem metaphysicam. **D**ico maius præter distinctio distin-
 ctione excludenti et excludi, contra maius distinctio tantum ex parte, nego maius. Non enim concipi-
 potest ex fundamento unum actibus ut excludens autem conceptus solum implentis alio,
 et distinctio per se implicitum et explicitum: quare cognoscitur iustitia per se pro expresse, non
 ut excludens misericordiam, et ut ex dicitur pro implicito: fundamentum autem ad compositionem
 metaphysicam est mutua exclusio præter pro implicito, quod auctoritates in Deo reperitur.

Arguuntur

2. genus supremum substantiarum directe predicatur in Deo: **N**on dicitur positum in predicamento substantiarum
 tunc. An præter genus supremum substantiarum est substantia completa per se substantiam; sed hec dicitur præ-
 dicitur de Deo: **2.** Non proprie dicitur a creatura esse substantia condans proprio genere, et
 distinctio: **3.** Adaxetur quantitas infinita ponetur in predicamento quantitatis: **4.** Substantia infinita
 in predicamento substantiarum locatur.

Ad 1. dico: genus supremum substantiarum locabile in predicamento, per
 se complementum substantiarum, tenere condans genere et distinctio, quod Deo nullatenus competit. **A**d 2.
 respondeo: Non non condans distinctio propria, quia distinctio propria ut sepe dicitur est, excludit autem con-
 ceptus solum genus, quae predicatur excludit Deo repugnat. **A**d ultimum, **L**ingo autem, **L**ingo adaxetur,
 nego consequens: si passiva est; quod quantitas solum ut infinita in aliqua determinata linea, dicitur
 in linea tantum quantitativa, quare excludere potest alias lineas: Non autem infinita est in omnibus
 nec quare in aliquo determinato predicamento locari nequit.

Arguuntur 3. contra Conclusionem,

excludit in prima. Non non positum in predicamento, **C**haritas est Deus: **C**haritas in predicamento non
 positum.

Concessit per miri, de quo consequenter Christus ut Deus, modo consequi, et homo nega consequi
 quod. **Dices:** Christus ut homo est completus per substantiam suam, sed ut completus per substan-
 tiam suam non ponitur in predicamento, sed substantia divina ab eo relinquitur. **Concedi-**
mas, de quo min: h. ut dicitur substantiam ut conditionem, nega min: ut ratio fore, ut ponit
 ly in predicamento, contra min. Itaque ratio fore ponit in predicamento est natura humana, sub-
 stantia divina se habente per modum conditionis: quia licet natura humana ponat ex se ipse in
 predicamento ut substantiam, si sequitur substantiam dicitur in predicamento ponit: sicut licet ignis
 non comburat nisi ut approximatus, a proximitate non comburit. **Respondeo** istis argum. Christus
 patitur in Causa ut substantiam. **Substantia patitur in?**

Respondeo: Substantia divina

sed reducere ponitur in predicamento. Consequenter patet: quia modo completus nam redu-
 citur ad predicamentum in quo ponitur tali natura. Substantia divina est modo completus nam
 humanam Christi in predicamento ponit. **Q. 2.** quia substantia creata qualiter completus ut
 locetur in predicamento, ponitur in predicamento reducere. **Ad id in presenti.** In primo nullo re-
 xio in conversione in eo quod substantia divina ponatur reducere in predicamento, in quo
 ut completus nam dicitur, sed pro ut terminat humanitatem Christi.

Deinde respondeo negando

consequenter. **Et ad 2. primum dico,** quod dicitur ponitur in predicamento reducere modo comple-
 ti nam ex imperfectione, hoc est, si ex natura sua ordinentur ad complendum naturam, per modum
 forme, per modum partem, quod imperfectionem dicit: substantia vero divina per se, et ex natura
 sua ad complendum naturam humanam non ordinatur, nec ea complet ut pars, aut forma, sed dicitur
 per modum dicit, quod imperfectionem non dicit: quare adu reducere in predicamento non ponitur.

Per quod patet de prima ad 2. primum.

Arguitur denique. **Hec** propter aboleat est falsum. **Chri-**

tuus est Creatura: et ideo, **Christus est** substantia creata. **Substantia** in predicamento
 parit conceptus Causae participat. **Concedo** antea, nego consequenter. **Non** ratio substantiam cre-
 atam dicitur de Christo, quia solum appellat supra naturam humanam: ratio vero Creaturae appellat
 supra totam superioritatem, iuxta illud: actiones sunt superioritatem, cuius superioritatem includat
 substantiam in creatura, semper hoc propter Christum est Creatura, est falsum. **Sed** dicitur: **ideo** Christus
 non est creatura quia imperfectionem non dicit: sed ratio substantiam creatae ponit in predicamento
 eius imperfectionem apparet. **Christus** non convenit. **Respondeo** dicitur esse rationem; non
 ratio substantiam creatam appellat supra naturam humanam Christi, cui imperfectionem non
 respicit; creatura vero appellat supra superioritatem, cui omni imperfectionem respicit, quae moraliter
 respicitur.

CAP. II.

DE ACCIDENTI INCO-

MPUNNI

Peracto capite de predicamento Substantię, ad eorum accidentis indagandę ratio ostendit
tenendum. Et ante quę ad predicamenta particularia accidentis descendamus, de essentia
accidentis in comuni dicere oportet. Quis est unica quęnam ratio foris constitutiva accidentis?

QUEST. VNICA

Quęnam sit ratio foris constitutiva accidentis?

Notantur aliqua, et refertur

sententię. §. I.

Supponenda est extracta præabili dñno accidentis inlogię, et finis. Accidentis logię
est, quod est extra essentię subiecti, nec ex eo realiter identificatur, nec in se hinc
essentię substantię, nec accidentis. Accidentis finis est quod contra positus substantię, eo quod non exis-
tit posse sicut substantię, sed in alio inheret. In hoc inherentię potest esse duplex, actualis, et
ficta, et apertudinalis. Inherentię actualis datur quando accidentis actu inheret subiecto, et quę
suis effectis foris actu comunicat: Inherentię apertudinalis est exigentię, siue apertudo ad
inherentię.

Quo supposito, 1^a sententię tenet inherentię actualis esse de essentia accidentis in
comuni. Ita sententię Phylorofi, et alij citantes Aristotelis pro hac sententię. 2^a docet acci-
dentis distincta a subiecto distinctiōne rei a se, ut quantitatis, constituitur per inherentię apertu-
dinalis; ea vero quę distinguuntur a subiecto distinctiōne modalis, ut unitatis quantitatis
constituitur per actualis inherentię. Ita Patet Suarez 2° in 1^a parte disputacione 37 sectione
11. 3^a defendit; nullis inherentię esse de essentia accidentis, sed unice esse proprietatis
illius. Ita locus in 4° distinctiōne 1^a sectione 2^a. Thomistę vero communiter acci-
dentis in comuni per inherentię apertudinalis constituitur. Pro resolutione. sit Nota conclusio

Nra Conclusio. §. 2.

Accidentis in comuni non constituitur per inherentię actualis determinate, ne tra-
minare per inherentię apertudinalis, sed per inherentię utrius ab actualis, et ap-
ertudinalis præindependenti. 3^a partes continet conclusio; et quod 1^a prætax: si acci-
dentis utrius constituitur per inherentię actualis, quolibet accidentis tempore actu inheret
in hoc est falsis, et oportet se fide certis in accidentibus curantibus, actu in se subiecto

essentibus: & accidens ut sic per actuali inherentiā in constituitur.

D einde 2^a pars

177

conclusioni præterea: Dicitur accidens quod constituitur per inherentiā actuali & accidens ut sic per inherentiā appetituali determinate non constituitur. An præterea: ipsa unio actuali accidentali accidenti ex subiecto, seu ipsa inherentiā actuali accidenti est licet modalis, sed hoc certum est de alijs accidentibus modalibus constituitur per actuali inherentiā. Minus patet nam talis accidenti est de linea actu dicitur in exercitio; et non nisi in exercitio inherentiā.

Est hinc

exiit ratio & 2^a pars conclusionis. Accidens ut sic constituitur per inherentiā; sed non per inherentiā actuali, nec appetituali determinate: sed per inherentiā actu abstraxit per se unio. Minus videtur excludi. Et maius præterea: est ratio Thomae ardentis quod dicitur esse per se de essentia substantiā, ita esse in alio essentia accidenti. Præterea: Accidens ex parte substantiā constituitur, constituitur deus per id per quod est distincta a substantiā; sed distincta a substantiā per esse in alio: sed per inherentiā constituitur. Minus præterea: substantia constituitur per esse per se. Sed id quod præterea dicitur ut accidens abesse præterea, est esse in alio. Et solentur arguta S. 3.

Solvuntur Arguta.

S. 3.

Arguta 1^a præterea. Nulli accidens constituitur per inherentiā appetituali & accidens ut sic per inherentiā actu non constituitur. An præterea: apertum ad inherentiā, respondit quodlibet accidens constituitur. & nulli constituitur per inherentiā appetituali. An præterea: quod ad inherentiā, respondit id quod est appetituali inherentiā; sed id est accidens & respondit accidens constituitur. 2^a: illa appetituali in aliquo fundatur; non nisi in accidenti & quod præterea: hec causalitudo est vera præterea: id est accidens est appetituali inherentiā, quia est accidens: sed præterea concipitur accidens constituitur, quod appetituali ad inherentiā.

Arguta 2^a præterea. Eximiliter ad præterea. Ad eum 2^a præterea, nego maius. Nam accidens appetituali inherentiā, constituitur per exigentiā et appetituali inherentiā; quare præterea ad hanc appetituali solum concipitur potest conceptus essentia, non ut per accidens constituitur in ratione tali. Ad 2^a præterea respondit, illud appetituali esse respectu transcendentali indistincti et fundamenti, nempe ab accidenti; quare accidens constituitur non dependit, sed constituitur. Ad ultimum dicit, quod causalitudo est actu, sed non tanquam ab essentia ad proprietatem, sed tanquam ad distinctum ad distinctum, quare appetituali inherentiā est ipsa essentia accidenti. Sic et hec causalitudo est vera: Vides Præterea est ad reale, quia est homo, licet aut reale sit ipsa homini essentia.

Replicatur: aptitudo ad inherens actu conuenit accidenti accidentaliens sicut est eius es-
sentialis. **Ad primum:** aptitudo ad inherens actuali est aptitudo ad actum accidentalem, et se-
parabilis ab accidenti; **Ad huiusmodi aptitudo accidentali** e.g. **Solutio:** replicatur constat
ex dictis de accidenti conuenit radicali entis simpliciter: non aliquid foris dicitur respectu
transcendentali ad aliquos actus accidentales, qui in respectu non accidentali essentiali est.
Et ita forma substantialis essentialiter ordinatur ad actum informanti materiam, licet actuali
informatio sit ei omnino accidentalis.

Arguitur 2°. Nullus accidentis constituitur per inherens
actualis: omne constituitur per inherens aptitudinali. **Ad primum:** actuali exercitio inherens est
defectibile et contingens: requirit esse essentiali constituitur aliter accidenti. **Sicut** oportet
exercitio inherens esse defectibile, non sicut signate. **Contra:** exercitio in-
herens signate sicut est aptitudo ad inherens exercitio: per rationem omne accidentis constitui-
tur per aptitudinali inherens. **Ad arguitur, obicitur.** Ad impugnacionem dico: quod inherens
aptitudinali nullus exercitio dicitur: exercitio vero inherens signate, licet dicitur apti-
tudinali ad inherens exercitio, dicitur etiam actus inherens signate, et in hoc consistit eius es-
sentialitas. **Ad de huiusmodi sermo procedit, de constantibus relationis dixerunt.**

Arguitur 3°.
nulla relatio est de essentiali accidenti absoluto; **Ad inherens est relatio, per respectum ad subiectum**
inherens: quod nullus accidentis per inherens constituitur. **Ad nullus accidentis absolute constituitur**
per se relatione predicamentali ad actum per modum praeiudicij; bene tamen per relationem transcen-
dentalem ad subiectum inherens, qualis est inherens. **Sicut** dicitur: **Nulla inherens non est predicam-**
entalis res et actus: quod requirit relationem predicamentalem constituitur. **Respondeo,** inherens
in accidenti absoluto esse absolute et non predicamentalem: in relatione esse relati-
um predicamentalem; et accidentis esse constitutum per inherens per incidentem ab absolute, et
respectiva. **Sicut** propter eandem rationem constituitur per inherens ab actuali, et ab essen-
tiali prescindens.

Arguitur denique ex huiusmodi. Accidentia, quae tantum extrinsece deno-
minant subiectum sunt una accidentia respectu illius; et tamen illi non inherens et tantum ex-
trinsece denominant: quod inherens non est de essentiali cuiusuis accidentis. **Ad omnia accidentia**
essentialiter exigere subiectum inherens, licet alia aliquando subiectum extrinsece denominent,
et respectu huius non explicent inherens. **Ad adherens:** et licet respectu subiecti ex-
trinsece denominata accidentia sint, quia tamen extrinsece, sufficit quod inherens dicantur
per implicitum, licet non explicent. **Taput 3° de Predicamento quantitatis.** **Expositura**

DCAP. III.³

178

prædicamento quantitatis.

Exponitur textus.

Cogitatio in 19 accidens officium substantiæ corporis, à que ualde firmis; ideo pot substantiæ
inmediate non præfusa dequantitate. Inuita dicitur alia è quantitas uelut, seu perfectio; et
alia quantitas molu. Itè, quæ quæ dicitur magnus per, ubi, nempe uelut, scientia, etc. Et hæc con-
uenit eiq substantiæ, et accidentibus, de ea quæ inquit Aristoteles: in his quæ in mole magna sunt,
hoc è minus esse, quod melius est: et hanc rationem ipse res ratio uelut incipit Solong 19 per hec
uaria, magno. Anu etc. Itè, corpora partu magnitudine, seu extensio. Et hæc continetur per
licentiam quantitate; de ea que cy Ptolemy agimus impuro.

Dicitur quantitas molu impermo-
nent, et uariet. Permanens è, cuius partes simul existunt ut quantitas hominis: successiva uero
cuius partes simul non existunt, sed una alteri succedit. Ut partes horu, quæ simul non existunt, sed
una succedit alteri. Substantiæ quantitas permanens in continuo, et diuersa. Continua è, cuius
partes copulantes são comuni dicitur são comuni, uelut, seu nexu quo uniantur partes
continua. Quantitas discreta è, cuius partes non copulantes são comuni, licet inter se aliquæ habeant
ordines, ut numerus. Denique quantitas continua substantiæ são in hoc, super, et infra, et
tempus. Discreta uero, in numeru, et ordine; licet hæc são omnia substantiæ carant.

Deinde licet
Ptolemy diffin quantitate uelut, et ex parte non tractat, et tñ in concreto, diffin dicitur per ex parte
per hæc uaria: quantitas è diuisibile in ea quæ in parte quæ ut uelut, seu in quæ quæ, uelut, et
hoc aliquid aptu è esse. Ac si dicitur dicitur: quantitas è diuisibile in partes in quæ quæ, quæ quæ
libet separata a toto, è totu per se, et aliquid unu. Ponitur diuisibile ad excludendas res simpliciter
In ea quæ in parte denotat partes componentes quantitate; são licet et são uelut in quæ quæ, ad dubi-
tatione elementorum componentu in parte, in quæ quæ in parte são licet et in parte, são licet, et uelut, et uelut. Et quæ parti-
culæ excludunt diuisio componentu in parte, et in parte, quæ diuisio, seu in parte, seu in parte excludunt
sicut partes quantitate. Ex quibus omnibus hæc breui et clarius cauetur diffin Aristoteles aduaria:
quantitas è diuisibile in partes diuisibiles.

Sed hæc definitio quasi in pluribus deficit ab ali-
quibus Aristoteles uelut. 1° quia non conuenit quanto edenti, non hoc uelut in quæ quæ, seu
Natum è diuisibile. 2° quia conuenit alijs substantiis, licet substantiæ homo genere, et aquæ, quæ
potest diuisi in partes, quæ coarctant et per se existant. 3° quia diuisibiles uelut potest decemus

n̄ ē cōtra quantitātē q̄ talis d̄ff̄tio recta n̄ ē, ut p̄ce erēdit̄ d̄ff̄t̄ionē explicat̄.
Nihilominus in se tancomūna p̄p̄riet̄ exp̄sitiōnē standy ē, ut ad h̄ p̄t̄et ex d̄ct̄is tradat̄ de p̄p̄riet̄
 cabilibus capite de d̄ff̄t̄io quānt̄ in solutiōne exp̄sitiōnē. Ad 2^{am} d̄icēdy, talis d̄icēdy h̄ōat̄ n̄ con-
 uenire substantiis homo genēz r̄ōne sui, h̄ r̄ōne quantitātis. Ad 3^{am} r̄ōndēdy ē, talis d̄ff̄t̄io n̄ est con-
 uenial̄, h̄ d̄sc̄r̄pt̄io; et ideo recte tradit̄ p̄p̄riet̄ d̄icēdy, quā ē p̄p̄riet̄ quantitātis. Sed ad uenire
 p̄p̄riet̄ d̄ff̄t̄io n̄ conuenire quantitātē d̄icēdy, h̄ cōtinuū; nam quantitātē d̄icēdy h̄ōat̄ n̄ mem̄
 uim̄us d̄icēdy n̄ ē inuēp̄ d̄icēdy.

Deny t̄u quantitātis p̄p̄riet̄es r̄ōnes p̄p̄riet̄.
 q̄ n̄ habet̄ cōtra r̄ō; non licet̄ maḡny, et p̄oxy cōtra r̄ōa uideant̄, n̄ t̄m cōtra r̄ōnē r̄ōge-
 nese absolute, et quantitātis, h̄ uenire in genēre r̄elatiōe. P̄p̄riet̄es ē, q̄d quantitātē n̄ recipiat̄
 maḡny et minorē, quia in r̄ōne quantitātis una n̄ ē maḡny quantitātē, quā alia; h̄ hoc licet̄ s̄nt̄ p̄p̄-
 r̄iet̄es in 2° modo, non eōdy substantiis conueniunt̄ ut d̄ct̄y ē. 2^a t̄nque p̄p̄riet̄es ē, equali-
 tas, et in equalit̄, et hoc conuenit̄ ei in 2° modo, non licet̄ d̄icēdy qualitātē d̄icēdy similit̄, aut d̄-
 similit̄, n̄ t̄m equalit̄, aut in equalit̄. Et hoc de exp̄sitiōne text̄is 1° p̄ q̄ non r̄ō r̄ō p̄p̄riet̄es

QVÆST. I.

Quamnam sit ratio forlis continua quantitatis?

Plures spectus reperiuntur in quantitate, de quibus potest taliter procedere, nempe d̄st̄in-
 t̄io p̄t̄is, extēsiō in ord̄ine ad e, extēsiō in ord̄ine ad locū, cōtact̄us p̄t̄is, imp̄en-
 tabilit̄as, d̄icēdy, et mēsur̄a. Dist̄in̄t̄io cōsistit̄ in eo q̄d una pars quantitātis n̄ sit alia extē-
 sio in ord̄ine ad e cōsistit̄ in eo q̄d una pars sit extra alia, hoc ē, q̄d una pars quantitātis ueniat̄
 ab alia n̄ r̄ecēdy r̄ē r̄ōge, h̄ d̄sc̄r̄pt̄io extēmit̄es. Extēsiō in ord̄ine ad locū r̄ōa ē in eo q̄d
 tota quantitātē cōtact̄us p̄t̄is toto loco, et pars quantitātis p̄t̄is loco. Ex hac extēsiōne localit̄, et
 quānt̄ cōtact̄us p̄t̄is r̄ōne cuius una quantitātis alia ab eodem loco expellit̄; sequit̄ur r̄ōp̄
 imp̄enabilt̄as, r̄ōne cuius impellit̄, q̄d una quantitātē sit intra alia, et extra pars quantitātis
 intra alia.

Dicēdy ē capacitas et quantitas in parte inegrotante d̄icēdy. Mensura d̄ct̄
 n̄que ē ratio p̄oxy maḡny d̄icēdy, aut p̄oxy d̄icēdy q̄ r̄ōnē cōp̄ōnitiōne. Ad h̄c mēsur̄a ē d̄ct̄
 p̄oxy alia extēsiōne, intrinseca alia. Extēsiōne q̄ mēsur̄a est intrinseca, et alia p̄oxy d̄ct̄
 r̄ōa ē forlis ē q̄ r̄ōge q̄ intrinseca mēsur̄a. Et ita quantitātē ē mēsur̄a intrinseca substantiis

quatenus adequata, & illa, et nō in quantitate magnitudine substantię cognoscitur.

Deinde 179

respondendū ē dubiū nō procedere de extensione locali actuali, et solum in constituta substantię, et solum de contactu sicut realiter separata a quantitate, in admittendo eorum hęc locutiones: nec similiter de contactu físico et impenetrabilitate actus essentialiter reiectis, quia hoc eorum realiter separata fuerunt a quantitate Christi, et eius exire ab utero matris Virginis, et de iocundis clausis ad Miripulos fuit ingressus. Quare dubiū nō procedit de his effectibus, et alij separabilitate a quantitate, quous dicitur ad id in quo solum extensio esse proprietas ad extensio, subsequatur quantitate; et rursus naturaliter, et pro exigentia ad tales effectus prestantur.

Circa quod hęc sententia accipit, ratio solum constitutivę quantitate rige esse in ratione non ure. Pro hac extensio Allexius Magnus. 2. aut consistere in indivisibilitate. Sollet hęc sententia eadem solto: licet Patet Sanchez ex sermone subtile Doctor in ea nō fuisse sententia. 3. aut consistere in extensione in ordine ad locum. Ita Sanchez. 4. aut consistere in impenetrabilitate. Ita Maximiano, Pongius, Aliaga. Tassis, et alij. 5. assignat pro constitutivę quantitate dicitur in parte. Ita Villacianus Boneda, quę sequitur de Lando. 6. denique dicitur, ratio solum constitutivę quantitate esse extensio in parte in ordine ad id. ē communis inter Thomistas, quos sequitur Barthelemy de Aquino. Nōstra conclusio Patet per hęc.

Nra Conclusio. S. 2.

Ratio solum constitutivę quantitate ē extensio partię in ordine ad id. Provenit conclusio ex dicto Thoma articulo 7. quare 5. articulo 3. et 34. ubi dicitur partię in toto includitur in ratione essentiali quantitate, tanquam dicta constitutivę ipsius. Patet per articulo A. & articulo A. dicitur de quantitate autem: peritio una modo dicitur ex parte in loco, et sic ē unę de partibus mensurę, quod dicitur sicut; alio modo positio ē ex parte in toto, et sic positio ē dicta quantitate. ut positio partię in toto ē extensio in ordine ad id, sicut positio partię in loco ē extensio in ordine ad locum: et extensio in ordine ad id includitur in constitutivę quantitate, tanquam dicta ipsius: et sic ē eius constitutivę.

Ratione partię conclusio: Ratio solum constitutivę quantitate ē quod in ea partię conceptivę ut ratio extensio; et sic habet extensio in ordine ad id. Provenit minor dicitur per articulo: hęc rationes sunt extensio: ideo enim quantitate ē impenetrabilitate et alia, quia dicitur contactu físico, et ideo dicitur contactu físico, quia ē extensio in ordine ad locum, et sic ideo ē ex eadem terra in ordine ad locum, quia in se extensio ē. Patet per articulo: ideo quantitate ē indivisibilitate, quia in se ē extensio, et sic enim unę partię ex se alij sibi unę nō habent nullatenus dicitur posse. Et denique, ut quantitate non mensurę, et mensurę, partię dicitur in se extensio supponit omnia partię in se primo ad contactu in extensione partię in ordine ad id. et sic.

Respondetur, has causas esse veras de omnibus hijs partibus scriptis actualiter; non autem radicaliter
acceptis. **S**ed licet hec solutio ex parte vera sit nullatenus in dubio potest. Nam licet ea parte ra-
dicaliter scripta sint ipsa ratione quantitati, quatenus sunt ipsa in se, secundum in ordine ad se, in
per illa recte videtur quantitati explicata: quod tamen constituit deest per extensionem in ordine ad se.

Antiqui partem. Inest in bilibus radicaliter scripta in essentia homini, quatenus est ipsa ad se ad se,
in actu determinata homo per esse ad se ad se ad se ad se, et definitio debet per esse ad se ad se ad se
dicendum in nota ratione. Et ratio omnium est; quia essentia ut constituitur rei in se in se in se in se
ac ipsa ut radice proprietatis; ita ut per se in se in se in se in se in se in se in se in se in se in se
radice proprietatis; et quilibet res constituitur per se in se in se in se in se in se in se in se in se in se
cy hoc in quantitate sit extensio in ordine ad se per hoc dicitur quantitas constituitur, sicut profertur
tamen ratione, homo per ad se ad se constituitur.

Dicitur ex ratione Illustratio Novada: hoc ratione quod
in distinctione partium esse quod in se in se in se in se in se in se in se in se in se in se in se in se
beet extensio in ordine ad se: quod distinctio partium est ratio foris constituitur in quantitate. **S**ed
contra. Partes constituitur quantitati deest et distinctio per se substantia; et hoc non habet dis-
tinctio partium; et licet partem constituitur in quantitate, non est in se in se in se in se in se in se in se in se in se
substantia per se in se in se in se in se in se in se in se in se in se in se in se in se in se in se in se in se in se in se
tamen quod distinctio partium quantitate substantia nullatenus distinctio in se.

Respondet
nona. **S**olutio: dupliciter arguendo distinctio partium: alij entitatis, quantum ad se in se
alij: per se partem generice conveniunt tan substantia, quae quantitati. **L**icet est constituitur
quantitati, quia et substantia distinctio in se. **S**ed contra effectus prioris consti-
tuitur quantitati, qui substantia conveniunt, est distinctio quantitati; et distinctio
quantitati est extensio partium in ordine ad se: quod quantitati constituitur per extensionem
in ordine ad se. **M**ax est doctrina solutionis. **P**roter min: distinctio quantitati non consti-
tuitur in se in se quod una pars non est alia, nam hoc in se in se in se in se in se in se in se in se in se in se in se in se
sunt in se quod una pars non est alia, nam hoc in se in se in se in se in se in se in se in se in se in se in se in se
sed de hijs itery sequenti. **S**olventur argumenta. **P**roxima pars de se.

Solventur Argumenta.

S. 3.

Antiqui Novada. Constituitur quantitati est quod partem in ea constituitur ut radice
extensio; ita habet distinctio partium. **P**roter min: hoc causali est vera; ideo quantitati
habet partes extensio in ordine ad se, extensio in ordine ad locum, etc., quia in se in se
bet

Partes distinctas: & distinctio partium est quod prius concipitur inquantitate ut radius etcetera. 180
Respondeo: licet distinctio partium prius intelligatur inquantitate, non tamen ut partes specificiter
radicantur proprietate specificis quantitatis; sed ut partes quantitate generatim, et communitate
substantiarum, quae quantitatis quae non est ratio formalis constitutiva quantitatis quae actualis.
Sicut licet in homine prius concipiantur rationes animi, et orbis; non constituitur in usum
specificum per animam, aut ens; sed per animam naturalem.

Respondeo: licet distinctio partium sit distinctio quantitatis, quod con-
uenit ei inquantitate; sed distinctio partium convenit quantitati ut quantitati: quia non est casus partium communi,
sed speciale. Minus potest: quidquid convenit quantitati; sed convenit quia ens, quia accidentis, quia quae
universa; sed distinctio partium non convenit quantitati quia ens, nec quia accidentis, aliter omnia entia
aut aliter omnia accidentia haberent partes distinctas: quod aliter convenit quia quantitati est. **R**espondeo: distinctio
tionis partium non convenit quantitati quia ens, nec quia accidentis ut nec; sed quia accidentis materiale, et corpo-
reum; quod quod licet non esse partes speciales quantitatis, quia ens substantiarum materialium et corporum convenit.

Lineae. Partis est ens materiale corpus; et tamen non habet partes distinctas, quod se indicibile quod distin-
tio partium non convenit quantitati quia ens materiale corpus; quia quantitas est. Nego maius. Nam
partis nulla corporeitate continetur: non substantiale, quod se continetur accidentis non accidentale, quia ens
accidentale corpus habet aliquam dimensionem, parte repugnante: quare partes unius est necesse
et unius partium corpus, ipsi autem non est corpus.

Subtilitas: licet distinctio partium quantitativa non sit
propria et specialis quantitatis, bene tamen distinctio quantitativa: quod aliter per hoc potest quantitatis
constitui. Concedo contra, nego consequens. Nam licet distinctio quantitativa ut explicata per ex-
pressionem extensionis in ordine ad se constitutiva quantitatis; non tamen ut explicata per expres-
sionem distinctio quantitativa: sicut homo recte diffinitur per animam naturalem: male tamen constituitur ens, et
distinctus per esse animae humanae. De ratio omnium est: quia partes differentiales sui constitutivae non debent
explicari ut tota species, sed ut distinctio speciei.

Arguitur 2. Constitutivae quantitatis est ab ipse
parabile; sed extensio in ordine ad se reparabile est aquantitate: quod non est illius constitutivae. Minus potest
inveniri in Sacramento eadem quantitas Corporis Christi; et non est extensio in
ordine ad se: quod in ipse extensio in ordine ad se constituit in eo quod una pars sit extra aliam,
ut caput extra colly, manus extra brachia etcetera. **R**espondeo: licet non habet quantitatis Christi in Sacramento
in quo est tota in tota oratio, et tota in qualibet parte orationis, aliter enim partes non ab uno secundum
caput, ab alio secundum pedes, etcetera, quod idem repugnat: quod. Propter minus principali de curis: par-
te eiusdem quantitatis perant generatim; sed tunc reparatur ab illis extensio in ordine ad se, cum

in dicitur partes esse partes sibi unitas: s. mai patet: ex eo qd unus corpus quantus potest esse
aliis penetrari; et fere communis opinio contra Durandum: s. et partes eiusdem quantus inter se.

Respondetur potest arguere: essentia quantitatis sit in extensione apud ordinalem in ordine
ad se, inseparabile a quantitate, non autem in actu. **D**einde aliter respondetur: concessa mai, negan-
do min. Ad h. propositionem concessa mai, nega min. quia non patet in convenienti aliter. **E**-
t enim corpus Christi in Eucharistia non est extensum in ordine ad locum; bene tamen in or-
dine ad se, et ratio est; quia non habet partes inter se conjunctas, sed una consistat capite, braquii,
pedibus, et c. qd ex sola distinctione partium requiritur solutio. Pro quo non sequitur posse diuisum
et unum secundum unum partem, et non secundum aliam; quia ut inquit Thomas, quantitas Christi
autem non est in Eucharistia ^{parte} ratione sui, et modo diuisibile, sed modo indivisibile, ad modum substan-
tię, et ratione illius, atque adeo incapax ut ^{partes} et ^{partes} et sumatur secundum unum partem
et non secundum aliam.

Ad 2. propositionem neganda. Licet enim duo corpora quanta sint penetrantia, non
tamen partes eorum sunt corpus quanti ad invicem. Ratio diversitatis est: qd partes unius corporis quanti
sunt tangi secundum se totas a partibus alterius corporis quanti, et inter partes unius, et partes
alterius non mediet partem que unitas, et una sit extra aliam. at vero in eorum partes eorum qu-
antitas mediet partem, ratione cuius unius tamen secundum extensionem, et non secundum se totas;
cumque hoc inseparabile sit a quantitate, eo inde sequitur unum partem quantitas eius alia eorum
nullatenus penetrari possit.

Arguitur 3. ex modo. Continuis quantitatis ab omni quan-
titate partium distat; sed a quantitate discreta non partium partem expressio in ordine ad se; bene
tamen partium distinctio: s. hoc, et non illa est continuis quantitatis. **C**oncessa mai, nega min-
qua non patet hic Actor; sed inconsequenter procedat: nam numero 1. hoc autem nota 2.
omnes quantitatis partibus distinctis, et extensionibus suis, non quantitatis continua habet partes distin-
tas, et extensas, tamen in ordine ad se, que in ordine ad locum; et discreta habet partes distin-
tas et extensas in ordine ad diversitatem, seu pluralitatem. **D**icitur: ergo quantitatis discretis esse
esse in ordine ad se; non extensione continuitatis, et non quantitatis continua utique; sed exten-
sione ordinis partium inter se, ut patet in numero tenario.

Arguitur Denique proventura. 1. de
Dico Thomas operculo 52 circa h. ubi ait: qd propria ratio quantitatis est ratio mensuræ. Et 1.
parte quæstionis 28 articulo 2. dicitur quantitatis, per hoc qd sit mensura substantiarum. **D**ico. Pro-
prietates quantitatis est equalitas et in equalitate rationalitatis in ratione mensuræ, non hoc casu est ve-
ra: ideo una quantitas est alteri equalis quia est commensurata; sed ratio proprietas quantitatis

ē eius constitutibz. p. **Primo:** iuxta diversitatem mensuraz resultant duarum species quantitatis: quia ratio mensuraz ē essentia quantitatis. **Am. prout:** ex Philo. arionant et imp. senti. / upe-
ficio et loci tanqum diuersa species quantitatis. Ad superficies et loci n. differunt in exten-
sione, Ad solum per se diuersi modj mensurandi.

Ad 13. dico: Nihil Philo. explicare quantitatē

n. essentialiter, Ad tertij descriptiue: qd. constat ex eo qd. accidit mensuraz esse ratione proximam, hoc ē, propriis in 1. modo quantitatis. **Ad 14. respondet** n. quancunque radicez a leuio y raxi-
etatis quantitatis, ut illius eontig, Ad 15. radicez in qua cuncta y raxi-
etatis quantitatis, aut in equalitate radicez in ratione mensuraz, ratio uero mensuraz y radicez in
extensione in ordine ad se. Et ita raxi-
etatis homini radicez in ratione ad mensuraz, quon-
iam hec itē eius constitutibz. Per qd. patet ad alia argūta huius generis, que obici possunt.

Ad ultimum

responderi potest; Philo. arguente diuersitatem superficies, et loci per se huius mensuraz, qd.
extensio n. autē arionant. Deinde dico: loci n. esse species quantitatis distinctas a superficie; nam
locus unice addit supra superficies modj quensq. accidentalis, ut ex Philo. arionant constat.

Et iuxta hanc solutionem dicendum ē Philo. tenere intellegi de proprietate loci, n. hanc.
Ex dictis interrogantur exiter diffin. essentiali quantitatis in hanc modj: quantitas est
extensio exercens substantiam in ordine ad se. Ad aduerte talj diffin. n. esse rigens, qd. quan-
ty quantitatis n. y raxi-
etatis ē genus supremū alio n. constant; et consequenter in capite de
Philo. arionant. **Q. 2.** An substantia materialis antecedenter ad quantitatem habeat partes distinctas, et

QVAEST. 2.

An substantia materialis antecedenter ad quantitatem
habeat partes distinctas, &
extensas?

S. I.

Seyone 1. partes esse genus partium; alij sunt partes essentialis, sicut, ut materia, et forma; et alij
inaccipit, ut genus, et species, et de his n. partes quantitatis. alij sunt partes, que essentialiter, et in-
tegrale coactant, que aliter sunt in dupli. distas, nam alij sunt homogenee, seu eiusdem rationis,
ut partes aquae, et ignis; alij uero sunt heterogenee, seu diuersae rationis, ut aqua, et braquia, pedes, et
in substantia hominis; et de his procedit pariter conuentione.

Seyone 2. contra Nominales, que dicuntur

huiusmodi realiter substantia, que respectu consistat ex eorum reali repetitione: in Locis, et in

remaneat quantitas prima, deficiente eius substantia. **S**uppono 3° contra Soninum, et alios an-
 tiquos: Substantia, ex se esse posse sine quantitate. Ratio separationis est, nam magis dependet quan-
 titas a substantia, quae substantia a quantitate; sed in locutione quantitas sine substantia exis-
 tit: quae substantia sine quantitate existere potest. **I**nquiritur 4°: an substantia esse se, si exsiste-
 ret sine quantitate, haberet partes distinctas et extensas; in quibus extensione quantitativa,
 sed alia quae substantialis et entitativa communita vocatur.

Inquit etiam 5^a Sententia Sub-
 stantia ex se, nec de se sub quantitate habere partes distinctas; sed ita cui individua, ac tota sub-
 stantia sub tota quantitate, et tota sub qualibet parte quantitativa. Ita Complutenses, per se
 diu putant. **2^a** De generatione. **2^a** aut: substantia nulli habere distinctas partes esse, bene tamen
 dependente a quantitate. Ita Capreolus, Durandus, Soninus, et alij. **3^a** per se partes dependunt
 substantia, et dependente a quantitate habere partes entitativae distinctas. In qua aliqui inter-
 quos interea Suarez non tam concedunt substantia partes distinctas, sed eorum extensivam
 substantia. Alij vero ipsi distinctas, non eorum extensionem partes concedunt. Ita frequenter
 Thomae, quibus ex non habentur Apuzi, et Monaldi. **P**rima Conclusio. **P**rima pars.

Prima Conclusio. §. 2.

Substantia materialis de se sub quantitate habet partes substantialis realiter distinctas; et
 eorum extensas. **1^a** per conclusionem patet: in homine, de se sub quantitate, substantia capi-
 tu non est realiter substantia pedis: sed substantia hominis affecta quantitate habet partes substantialis reali-
 ter distinctas. **2^a** patet: in homine affecta quantitate substantia capiti est realiter separabilis
 a substantia pedis: quod partes realiter distinctas ponuntur. **P**artes enim quae, ex eorum separabiliter
 realiter infertur realiter distinctas. **C**onfirmatur: sicut per subtractionem adquiretur nova quan-
 titas, ita sola substantia per nutritionem; sed quantitas de novo adquirenda est distincta realiter
 a quantitate praesistente: sed substantia de novo adquirenda est distincta realiter a praesistente
 substantia: sed substantia affecta quantitate nec de se habet partes quantitativae distinctas
 realiter, sed eorum partes substantialis distinctas entitativae.

Respondetur Complutenses separabilitatem
 realiter inferre realiter distinctas in his quae separantur ratione sui, non autem in his quae separantur
 ratione alterius, in quibus sola separatio actualis infertur distinctas actualis, et separabilitas dis-
 tinguibilitatem, seu distinctas potentialiter: et ex substantia capiti non separatur a substantia pedis
 ratione sui, sed ratione quantitativae; exinde infertur, quod partes substantia de se actu separantur, ac-
 tui distinctas; ante separationem vero actualis non sunt distinctas realiter actu, sed eorum po-
 tentialiter.

182

Sed hec distinctio reali potentia ab actu complementibus & sagittaria communiter recitatur: ea omnino
 nulla ratione probatur. Philosophi distinguunt reals actualis inter naturas, et formas, inter substan-
 tias, et quoniam, inter naturas, et substantias. In quella parte: distinctio dicitur ea extrema communiter
 probatur eo quod separabilis; at separabilis solum inter distinctio potentia, in actu actuali,
 iuxta doctrinam complementibus. **P**roterea: implicat frivola ratio essentiali variari posse. Ad varia-
 rentur, si ea, que sunt actu identificata possent realiter distinguere. Proterea: non ab excessu
 unitatis aliqua oritur aqua, in actu uti, et remotionibus, et de ita in substantia, de quo iden-
 tificatur; et si ita, et ita inferuntur, et utitur ita, et ita idem substantia, et distingui-
 tur. **P**roterea ratio eritque pariter variantur. Quod miraculo, Patres complures agenti-
 nales concedunt, et in omnipotentia respiciunt

Reponit Magister Vazza in obsequio com-
 pluresque duo quod aqua et unitas sunt unum individuum, et ut separata sunt distinctio indi-
 vidua, et ut unita sunt eadem substantia, et ut separata sunt substantia de unum. **P**roterea: quod
 realiter identificata possent realiter distinguere, falso probatur rationibus fundamentum.
Sed hec replica ut potest equivoce nullius momenti est, in enim distinguunt inter ea que sunt in
 unione, et ea que sunt unum identitate: individuum quod est unum unitate unius, condari licet per-
 tibus realiter distinctis, et inter se unitis, quod non recipiat: implicat tamen identificata posse distin-
 gui, et distinctio identificata.

De inde recitatur pro facta distinctio: nam Adversarij non admittunt
 identitatem reals potentia: pro distinctio reals potentia, admittere devent. Consequenter patet
 existere rationem: nam sicut extrema communiter separata possunt, ita extrema separata possunt
 coniungi: si hoc est in inferna identitate potentia, nec ex illo potentia distinctio infer-
 ri deest. **D**onque: substantia pedis potest realiter separari a substantia capiti independenti-
 ter a quantitate, ut si illud desineret substantia pedis remanente substantia capiti, abque
 aliqua separatione, aut discontinue quantitate: quod patet substantia independentem a
 quantitate realiter distinguuntur. Proterea: si accedat, connumerat modicitate, et de de-
 nati, abque eius fractione, tunc separata una pars substantia ab alia, abque separatione
 quantitate: quod idem quod prius.

Secunda pars conclusionis probatur in homine affectu quantitate non solum sub-
 stantia capiti non est substantia pedis, nec substantia capiti est extra substantia pedis: sed hoc
 est habere partes extensas. **P**roterea: substantia deus est substantia habet partes nec deus distinctus, sed
 eius extensas. **C**onfirmatur: implicat frivola communiter substantia capiti et illi eius effectum
 primarij non communiter; sed substantia naturalis est capax effectus primarij quantitate, si licet

extensionis in ordine ad se: & substantia subquantitate habet partes extensionis. 2^a Vis 83.

2^a Conclusio. §. 3.

Substantia materialis esse se, et antecedere ad quantitatem habet partes entitatis distinctas, in autem extensionis. 1^a Pars constat ex dictis, et in apertis potest: substantia materialis habet partes reales distinctas; sed talis distinctio non procedit a quantitate tanquam a ratione formali: sed ab ipsa substantia: quod esse antecedens ad quantitatem habet partes entitatis distinctas. Item prius: effectus substantialis nequit procedere a quantitate; et distinctio partium in substantia est effectus substantialis: & distinctio partium in substantia non procedit a quantitate. Proinde minor distinctio sequitur ad unitatem, et unitas ad ens; continuo partium substantiarum est contra substantialis: & est distinctio substantialis est.

Videtur 1° Continuitas et distinctio-
tibus idem sunt; si una pars substantiarum non continetur per quantitatem, sed per se, nec entitatem
antecedentes ad omnes quantitatem: & una pars substantiarum non per quantitatem, sed per se, & distinctio
tata ab alia. **Propter 2°** Substantia potest per eandem formam distingui ab omni alio quod ipsa
non est: & per eandem formam distingui a substantia capiti, et a quantitate. Sed a quantitate non distinguitur
per quantitatem, ut ex se patet: & nec a substantia capiti distinguitur per quantitatem. & per se, entitatem
substantialis.

Dici potest ab in consequenti: per nos distinctio orta a materialitate, scilicet a respectu entitatis,
et essentia in formam, scilicet in materia & distinctio formalis: sed distinctio orta a quantitate, et essentia in
substantiam est substantialis. **Sed contra.** Nam ille distinctio ex se orta in natura est formalis quia
natura realiter identificatur ex suo unitate, et substantia realiter distinguitur a quantitate: sed dis-
tinctio orta a quantitate quantumlibet substantiarum communetur non est substantialis, sed quantitativa.

2^a per conclusionem patet: effectus proprius quantitatis quoad alio non convenit substantiarum pro-
prie ad quantitatem; et essentia partium est effectus proprius quantitatis quo ad alio: & sequitur con-
venire substantiarum esse et antecedentes ad quantitatem. **Conjunctio autem:** si substantia esse se
independenter a quantitate habet partes extensionis, superflua erit quantitas realiter super
alio substantiarum; et hoc nullus Philosophus admittit: & patet maxime: si enim potest esse in
dependenter a colore disparet unum superflua erit albedo realiter super alio ad alio
disparet: & idem in toto casu.

Rependere Contrarium solum extensionis quantitativum esse
proprie quantitativum; non extensionis, quod vocant substantialis et entitativum, quia hoc convenit sub-
stantiarum independenter a quantitate. **Sed contra,** si admittitur hac extensione substantiali eadem
ratione deventum potest in substantia proprie ad quantitatem, hinc, et superflua substantialis,

extensio localis substantiāli, et omnes sedes secundarij quantitatis; *Ad hoc n̄ admittuntur*
Contrarij: §. 2. Illa extensio substantiāli consistit in ha qd una pars substantiāli
 n̄ sit alia; sed una sit extra alia? si 14. e distinctio partij a nobis posita, n̄ aut extensio;
 quia sola sit distinctio partij n̄ facit extensio. si 23. § effectus p̄nācia quantitatis convenit
 substantiāli propriam ad quantitatem.

Dicuntur substantiāla ponitur duplex distinctio partium,
 una substantiāli conveniens ipsi esse, alia quantitativa a sola quantitate proveniens: §. hinc
 licet ponendo erit duplex extensio, una substantiāli, et alia quantitativa. **S**olutio. Distin-
 ctio essentialis sequitur ad esse, n̄ ad esse compositum in esse tali, extensio vero ē contributi-
 bus quantitatis in suo esse specifico: §. licet ponatur duplex distinctio una substantiāli, et alia quantita-
 tiva, quia tō substantiāla, quantitas sunt extra materia composita, n̄ tōm poni potest duplex
 extensio, quia substantiāla quantitas n̄ ē. **R**espondetur distinctio quantitativa quo atali ē exten-
 sio in ordine ad re; ad licet substantiāla conveniat distinctio partij, n̄ tōm distinctio quan-
 titativa quo atali: §. nec extensio in ordine ad re. *Solutio. arguta. §. 2.*

Soluntur arguta.

§. IV.

Arguuntur Compleverse eodē modo *Thoma 3. part. questio 26 articulo 2. in corpore dicitur:*
manibz ē aut, qd n̄a substantiāli ē tota sub qualibet parte dimensionis sub qua consistit; si-
cut sub qualibet parte aeri ē tota n̄a aeri, et sub qualibet parte panis ē tota n̄a panis; §. ubi-
tantia facta quantitas ē indivisibilis, et consequenter n̄ habet partes aut distinctas. Respondetur dicitur
Thomā intelligendū esse de totalitate specificā, et generalis, n̄ aut de integrali; nec enim n̄a ē sub-
qualibet parte integrali panis, saltem materij et formā panis; n̄ aut omnes partes inegales illius.

Respondetur. *N̄a Thoma dicit totū n̄a panis esse sub qualibet parte panis, sicut explicatur at*
Christi Dni in Eucaristia esse sub qualibet parte ostij; Ad Christum Dnū ē totus sub qualibet parte
ostij, n̄ solum totalitate essentiali, sed et integrali §. in §. sententia de substantia panis a facta quantitas.
Conceditur panis, nego consequens. *Partes enim n̄ continentur omnibus, et in alia via proportionali hinc*
licetudine: hinc §. Ang. el. Magistri ē, qd sicut sub qualibet parte quantitatis ē tota n̄a specifi-
ca et specialis substantiāli; ita sub qualibet parte ostij ē totus Christus essentialiter, et integra-
liter. Sed huiusmodi partitas n̄ continentur in omnibus, sicut continentur Compleverse: non ad divisionem
quantitatis in ea ipse, sed distinctio substantiāli; n̄ aut distinctio Christi ad divisionem ostij.

in arguta: aliquid in alio modo tribuitur Deo n̄a. substantiāli, quā n̄ concludit quantitatis; Ad totū

quantitas e' in qualitate illius parte specificae et essentialiter: p' substantia n' s'p'ificae, et essentialiter, ad e'ig' integraliter. Respondere poterat Angelus Magist'us nichil t'ibi esse sibi tantu', q' n' concedat quantu', et nihil omnino a posteriori perisse e'p'm'ly in substantia; nam p' h'ic in substantia caret extensio locali, diuinitate, et c'is, quae omnia sunt propria quantitati, n' aut' substantia. 2. et melius respondeo: conueniens, negando min: nam ex essentia quantitatis et extensio partiu', necessario exigit p' h'ic parte, quae in unitate tantu' parte sol' uale' requir'.

Arguitur 2. si substantia ex se habet partes diuinitas, eas habet extensa; 2. e' s'p'ificae p' h'ic: p' et h'ic. In quibus mai' p' h'ic: substantia parte diuinitas eas habet unius modi diuinitate; ad hoc e' eas habere extensa: p' h'ic min: habere partes extensa, e' habere h'ic extra alig' sibi unit' secundy extensitas; ad hoc habet substantia: p' h'ic min: p' h'ic: melio' indiuinitate unitate, una parte n' tangit alig' secundy extensitas: p' h'ic extensitas t'ant' ad hoc e' unig' parte est extra alig' sibi unit' secundy extensitas: p' h'ic.

Aliqui repant indiuinitate substantia, dicunt que uniones partiu' substantia esse diuinitate diuinitate partes. Tertia quoque solutione nulli non habet a p' h'ic. Sed prouidentur respondeo negando mai'. Ad p' h'ic negando min'. Et similiter ad h'ic p' h'ic. De ad ult' h'ic, nego a'ns, n' enim omni unio partiu' facit extensio; ut patet in unione materiae, et formae; entitatis, et existentiae; et c'. Inque sola indiuinitate quantitativa inducunt extensitas; n' aut' indiuinitate substantia: ratio de paritate e' p' h'ic indiuinitate quantitativa unitate parte molis, et compulsiua, et ex corporeitate partiu' excedat indiuinitate, requirit hoc illas tangere secundy extensitas, ad unig' secundy extensitas: partes uero substantia cum ^{com} extensitas, et compulsiua n' sunt, eam' resou', si licet indiuinitate substantiale ipsas tangit secundy extensitas.

Dicitur. Ideo indiuinitate quantitativa n' unitate parte quantitativa secundy extensitas, quia e' minoris entitatis, quae partes; ad e'ig' indiuinitate substantiale e' minoris entitatis, quam partes substantia: p' h'ic secundy extensitas conueniens potest. **D**istinguitur: e' minoris entitatis, entitatis et ut quod, conueniens: unitatis et ut quod, nego min', et conueniens. licet propria eadem ratione, licet unio materiae, et formae sit minoris entitatis, quae materia, et forma, eas unitate secundy extensitas.

Respondeo: h'ic e' h'ic e' habet indiuinitate substantiale, h'ic conueniens parte materiae separata ab alia, ab agere et materialis, tale indiuinitate corruptibile est; et n' nec ad unitatis illius partes indiuinitate producat; ad hoc e' conueniens uero p' h'ic, ut extensitas nichil materiae h'ic parte materiae conueniens, nec producat. **R**espondeo: h'ic dicitur materiae h'ic e' ingenerabile.

et in corubti hijs, dicitur intelligi de concueria quo ad sua partes integrales, n̄ uero quo ad unum. 184
n̄ hanc partem.

In unguis. De hoc patet quod unio materiae et formae in homine sic coarctabilis; huius homo absolute coarctabilis dicitur, licet parte illius incoarctabilis sit. Quia si huius partes integrales materiae potest consumi, materia absolute coarctabilis erit. Concesso autem, nego consequens. Quia patet, quod unio materiae et formae ita essentialis est homini, ut deficiente unione absolute deficiat homo; deficiente uero unione partium integralium materiae non deficiat materia absolute, et quilibet pars remansit ut materia, ut pote maius potentia receptiva formae; quare etiam si consumatur huiusmodi unio, nunquam materia dicitur potest absolute coarctabilis.

Arguitur 3.º

Nulla compositio partium reperitur in substantia esse quantitatis; Quia distinctae partes unius. Conceptus inferior ex eo quod compositio est distinctio unius. An̄ potest: illa compositio, licet accidentalis, essentialis est in se, non quantitas est in se accidentalis ad se substantiam; in se, non compositio essentialis fit ex actu et potentia; si partes substantiae ante quantitas non se habent ut actus, et potentia. **R.** Duplex dicitur compositio, substantialis, alij essentialis ex actu et potentia; alij integralis ex partibus integralibus et entitatibus et hoc competit substantiae propriae ad quantitas, quae non est essentialis, sed logica accidentalis, ut pote extra conceptus materiae huius substantiae.

Replacit. In materia h̄ esse habere partes distinctas non esse pura potentia, sed habere partes actuales; namque in *Philosophia* 2.º metaphysicae textu 49: actus est qui dicitur quia proprie: materia esse uero actus composita ex suis partibus integralibus, et similes forma: quod ex illis non resalutatur unum posse. Patet consequens; quia ex duplici ente in actu unum posse et non resalutatur. **A.** Ad hoc dico, quod materia h̄ esse habere partes distinctas, licet actus entitibus: sicut ad formam substantialem, quae est actus h̄ materiae. sicut in materia contraria una substantia distincta ab alia, per se h̄ ordinem ad distinctam quantitas. Ad hoc respondet, partes incoarctabilis substantiae esse eundem rationem et esse in materia habere rationem potentiae, et in forma rationem actus: quare ex eis unum posse resalutatur potest.

Arguitur 4.º Ideo substantia habet partes

distinctas esse, quia radicaliter distinctae partes quantitatis, seu quia illa comotus; sed ex radicaliter partes quantitatis extensae: quod ex extensione substantialem ei esse concedere deamus. **A**rguitur proinde substantiam esse habere extensionem localem, imperatibilitatem, et alia, et ea radice. Respondeo quod respondet maius non sicut imperatibilitatem praevindima ab eo quod substantia indivisibilis per comotum quantitatis, licet ita ex praevindima ab eo quod distinctio partium in substantia, praevindima

In axiomatica de continens partem quantitatis. Ratio quae substantia esse habet partes
 distinctas late proposita est in exordio questionis.

Arguitur aliter ab inveniendis. Si sub-
 stantia esse habet partes distinctas, partes esse in loco sine quantitate; Ad hoc respondetur quod Pro-
 ter maius si est substantia aquae existens in vase auctus. Deum quantitatem, illi partes sub-
 stantiae in eodem loco remanent. **2°** sequitur quod partes dantur per se motu ad substantiam, non
 possunt dari per se motu de una parte in aliam eandem substantiam. **3°** sequitur quod lapsus in substan-
 tia per se non ad quantitatem, est rationem, impermutabilitatem, etc. Non penitus distinctio substantia-
 rialis ad hoc, ut substantia sit capax recipienti distinctio quantitatis; Ad hoc est capax re-
 cipendi extensionem, impermutabilitatem, etc.

Ad 13 inveniendis superius, substantia esse in
 eodem non esse magis in vase, quam in alio loco, et verum est in quocumque loco, ut communiter dicitur. **A**d 14
 negatur. Non ad motum finem, successu exigitur distinctio rationis, quae non habet substantia rationem
 sui, ad rationem quantitatis. **A**d ultimum dicitur, non ponere distinctio substantia ralis partem, in tantum ad excep-
 tionem quantitatis, quae ad hoc ut proprie ad illam substantiam rationem in se continet completa in linea
 substantia ralis, quod necesse est propter rationem in corpore questionis tradita. **13.** quod magis per se quod

QVAEST. 3.

Quenam sint Species quantitatis continuae?

Notantur aliqua, et referuntur sex.

Frentia quantitatis continuae **sex** de illius speciebus agere recte exponit ordo. **1^a**
 quae proprie de linea, superficie, corpore, loco, tempore, et motu. Pro quo ad hoc tenetur
 corpus explicare sumi parte: **1°** pro corpore comparatio mathematica, et forma, in quo sensu est oratio
 generativa substantiae per se directe in praedicamento localitatis. **2°** pro parte et materiali comparatio
3° pro corpore mathematico, seu quantitativo, de quo dicitur per se.

Euclidis mathematicorum Principia
 ita praedicta, species quantitatis definiunt: Linea est quantitas extensa versus longitudinem. Superfi-
 cies est versus latitudinem. Corpus, versus profunditatem, quod ut clare percipiatur, imaginare se
 Lineam terminatam a b, quae undique includit hunc modum, super se planam de uno loco
 in alium, tunc vertigine dualitatis agitur erit longum. Deinde dicitur quod partem versus latera, ut
 de loco dextero ad sinistram, tunc vertigine dualitatis erit latum. De partem dextera quae dicitur
 tunc clausura, aut de partem sinistra, tunc dicitur versus profundum, et tunc vertigine dualitatis
 profundum. Vocatur prima vertigine est linea; secunda, superficies; tertia, corpus.

Sed obiter obvia: qd partes corporis copulantur medijs superficiesibus; quia licet superficies
 in se extensae sint et indivisibiles, respectu tamen corporis sunt in extensae et indivisibiles, nempe et ibi
 profunditate. Partes superficies copulantur lineis, quae sunt indivisibiles usque latitudini.
 Partes vero lineae copulantur punctis, unde quoque et omnimode indivisibilibus. **Deinde locus**
 est ultima superficies corporis continenti immoali prima. Tempus est mensura motus secundum pri-
 orum, et posteriorum. Motus denique, est actus ens in potentia pro ut in potentia.

Partem igitur con-
 tinens non est de his omnibus procedit. Ad aliam adverte, in praesenti in loqui de motu in con-
 tinens, Ad de locali, et ratiis. Cetera qd de latitudine accit, solum corpus esse speciem quantitatis
 continens per se. lineae vero, et superficies eorum reductivae. Ita Cantus. Suavis. Vocalis. 2.
 et communis. Intentio tenet, lineae, superficies, et corpus esse per se species quantitatis. Alij ad qd
 affirmantibus de loco; alij eiq de motu, et tempore. Proxime loquere in 1.
Conclusio Prima.

Prima Conclusio. §. 2.

Linea, superficies, et corpus sunt prae species completae quantitatis continens. Ratione prae
 quae participat conceptu communis quantitatis continens et alia differant per essentialia, et
 specificas distans hinc per se species completae quantitatis continens; Ad lineam, superficiem, et
 corpus participat conceptu communis quantitatis continens, et alia differant per distans speci-
 ficam et essentialia. Primum quo ad 1.
 prae constat; hinc quod quilibet ex his habet partes ex-
 tensas in ordine ad se. Quo ad 2.
 prae: linea, superficies, et corpus differant per se longitu-
 dinem, latitudinem, et profunditatem; Ad longitudinem, latitudinem, et profunditatem sunt distans
 localis, et specificae extensionis. **Secunda Conclusio Patet ex his Ratiis.**

**2.
 Conclusio. §. 3.**

Locus, motus, et tempus, non continentur de tantis species quantitatis continens. 1.
 prae. Quod non addit nobis modum extensionis, non constituit distinctam speciem quantitatis;
 Ad locum non addit nobis modum extensionis supra superficiem. 2.
 non est per se distincta spe-
 cies quantitatis. Primum prae: locus ut a superficie distinctus tantum dicitur continens corpus
 locatum; Ad hoc continentia non est specialis modus extensionis. Primum prae: haec continentia
 non est de linea quantitatis, aut extensionis, quia unica est constitutio ad corpus locatum, 2.
 denominatio
 localis, et relatio iuxta modum ordinis motus. 3.
 non est specialis modus extensionis.

**2.
 conclusio**
 ratione prae: species quantitatis deest esse quantitas, et essentia prae, et non ratione aliorum; ut ita non ha-
 bet motus. 3.
 Patet enim: motus habet partes prioris, et posterioris non ratione sui, sed ratione magnitudi-
 dinis, et spatio repetit inter spatio, et spatio ad quod non habet partes extensas per se, sed ratione mag-

magnitudinis, spaciij: An patet: nam id est mobile post hanc aqua n̄ ad quiescē hanc adque imme-
 diate, ad successus, quia interea cetera spaciij percurrerent. Confirmatur: si specij quantitas e quod
 completus; si motus essentialiter e quid incompletus; si n̄ patet: id qd e sua et tendentia ad aliud
 quid incompletus e; si motus essentialiter e sua et tendentia ad hanc adque; si n̄ patet: Confirmatur:
 motus e post judicamentum; si n̄ habet et ratione specij localis in practico contento.

Ex his licet 3^a pars

conclusionis. Nam tempus, e mensura motu ut dictu e; si mensura non h̄o n̄ e et mensuratur
 tempus in ratione quantitatis localis n̄ e motus. Si motus n̄ e quantus per se nec tempus.
 Et licet colligitur motus et tempus esse specij quantitatis localis quid, et per accidens: non
 quantus per accidens e qd participat extensionem in ratione, sicut in ratione alterius; at tempus
 tenditur ratione motu cuius e mensura, et movetur. Ratione spaciij medianis inter hanc
 aqua, et hanc ad que; si sunt specij quantitatis secundum quid, et per accidens. Solvantur ob-
 jectio.

Solvuntur Obiectiones. §. 4.

Arguitur: si specij quantitatis deus esse completus et ad aliud n̄ ordinatus; si linea, et
 superficies sunt quid incompletus et ad aliud ordinatus; si n̄ sunt per se specij
 quantitatis. Non patet: linea ordinatur ad complendas partes superficies, et superficies
 ad complendas partes corporis; si sunt quid incompletus per se ad aliud ordinatus.

Ad arguitur nego min. Ad probationem, dingo an: linea ut extensa rationis, et est indigētia
 sui, nego an: ut individua bilis secundum axem et est indigētia superficies, condo an, et nego
 conseq. 1°.

Dico. Linea, et superficies ut extensa ordinantur ad corpus: si nullas oblatio.
 An patet: corpus in ratione corporis dicitur hanc extensionem, habet versus longitudinem
 latitudinem, et profunditatem; si linea ut for hanc extensa versus longitudinem componit
 corpus; si. Nego an: Ad probationem, dingo an: dicitur hanc extensionem de for hanc, nego an:
 extensionem versus profunditatem de for hanc, et alia de maali, condo an. Corpus igitur
 in ratione talis tantu dicitur de for hanc extensionem versus profunditatem; longitudinem versus latitudi-
 nem dicitur de maali, quia sicut eas impletat quatenus individua bilis sunt, sicut linea versus
 latitudinem, et superficies versus profunditatem. Respondeo quod dicta sunt quatenus t^o de obiecto log.

Si ad hoc replicari: linea et superficies sicut pro maali includuntur in corpore: si n̄ sunt specij
 et completus quantitatis: Consequenter probatur una specij completa requirit ad hoc pro maali in alia, si
 de diversa includi: si si linea et superficies sicut pro maali includuntur in corpore, n̄ sunt specij
 et completus quantitatis. An patet: quia homo e, specij completa aali, requirit ad hoc pro ma
 totali

aliqui specij distincti a aliis componere: & idem in presentia. Concesso autem, nego consequens. Ad pro-
positionem duo autem una species completa substantialis, in alio autem accidentalis, nego autem, et con-
sequens. Porro quod patet ad propositionem.

De partibus est: quod ex compositio substantiali siue fiat
ex actu et potentia simpliciter talibus, sive quod una species sit completa, requirit ordinari ad
aliquid nec per modum actus, nec per modum potentie: non quidem per modum actus, quia actus in sup-
ponitur in materia receptus: non in super per modum potentie, quia potentia non supponitur ac-
tuata. Compositio vero accidentalis non fit ex actu et potentia simpliciter talibus, sed ex partibus
que licet sint quodammodo complexae in aliquo sensu, in alio tamen sunt in compositione distinctae, et habent con-
siderationem ad aliquid specij ordinari potest in ea que per materiam includit. Haec doctrina exemplifi-
catur in latitudine, que est species qualitatis, et tamen per materiam includit Abusum, qui est quodammodo spe-
cies qualitatis sunt. Et in super in numero quinquagesimo materialiter includenti viciniam, ternarium, et
quaternarium.

Arguitur 2° linea in indivisibile dicitur negatione de fortiori. Ad negatio non nisi per
vinculum superficiem: & linea non est vinculum superficiem ut indivisibile. Haec fortiori est extensa: quae
extensa fortiori ordinatur ad superficiem, et idem de superficie respectu corporis. Si dicimus
lineae esse vinculum pro ut dicitur entitatem positivam ad quod sequitur negatio. Contra in super.
Ad entia pariter lineae pro ut talis est fortiori extensa pro ut extensa fortiori componit
superficiem. Ad idem arguitur obtineat. Ad in propositione dicitur: extensio lineae demonstrat se habere ad
compositionem superficiem, quia in ratione vinculi dicitur entitatem positivam ad quod sequitur nega-
tio dicitur habere viciniam latitudinis, et pro ut sic distinguitur materialiter a corpore ut exten-
sa viciniam longitudinis.

Arguitur 3° linea, superficies, et corpus non distinguuntur realiter
non sunt distinctae species quantitatis. Autem pro tunc parte, que constituent lineae viciniam longi-
tudinem, constituent viciniam viciniam latitudinis, et corpus viciniam profunditatem: & non distin-
guuntur realiter. Nego autem, et illius propositionem. Nam parte, constituent lineae, non sunt
realiter parte superficiem, & viciniam partem superficiem indivisibile viciniam latitudinis,
quae requirunt realiter non distinguuntur. Et idem dicitur de partibus superficiem respectu corporis.

Arguitur 4° contra 2° conclusionem. Sicut locus non est materialiter ex superficie, non tamen fortiori est:
constituant distinctae species quantitatis. Autem pro tunc: licet omni locus sit superficies, non tamen omni super-
ficiem est locus: & praeterea: ratio mensurae est propriae quantitatis, ad locum mensurae locum, non
habet superficiem quae alii: & habet viciniam mensurae superficiem: & et distinctae propriae quantitatem

et consequenter e disting. speciei. **P**er locy distingui. for. hinc appropiatio; Ad n. linea extensio-
nis qd necqz erat ad constituendg. disting. speciei quantitatis. Ad 2° dico qd mensuram locay n. e
diversa proprietas amensura superficies, Ad nota eadem mensuraz applicatio; hoc e, mensuraz su-
perficiei. solum super additur nota connotatio corporis locati.

Arguitur ultimo. Motus et tempus habent
diversg. extensiones ab extensione spaij; qd constituit proprietas speciei quantitatis. Aut patet: Motus et
tempus habent diversitas partes, distintoque necessu eoz, apozitibus necessariis que spaij. g. Aut
partes, non partes spaij, tunc que necesse sunt permanentes, cy sine superficie; ut partes motus, et
temporiz sunt transientes. **P**er partes et necessu, motus et tempus habent partem totam extensio-
tionem ac spaij percurrentem, non extensio temporis connotatur cy extensione motus, et
motus cy extensione spaij: qd utro talis extensio sit permanentis, aut transiens, omnino de-
terminat et habet ad rationem extensionis; et consequenter ad constituendg. speciei distinctas

QVÆST. IV.

An numerus prædicamentalis sit vera species quantitatis?

Notantur aliqua, et refferuntur ssæ. §. I.

Primo agitur de quantitate continua eiu que speciebus, de quantitate discreta huiusmodi
in terminis, de numero qui e speciei infima quantitas: eorum resolutio re con-
tinet, an quantitas discreta sit vera species quantitatis: et an distinctio quantitatis in continua
et discreta, sit diuisio generis in suas species.

Proque noto h^o qd numerus eo Phyloso, et deus
Thoma e multitudo mensurata per uny. Proque constat numerus componi ex unitatibus
n. continuis, Ad discontinuis, et inter se ordinatis. Ad cy unius sit duplex, una transcen-
dentalis, que ad omne sequitur entitate, et alia prædicamentalis, seu quantificativa, que ad soly
quantitatis sequitur; ita eoz numerus e duplex, alius transcendentalis, qui per omnia prædi-
camenta diuisatur: modo quo diuisus prædicamenta eue doc; tæz esse diuisas personas
et c. Alius e prædicamentalis, qui resultat ex quantitatibus diuisis, sicut ex partitione huius
resultant duz unitates componentes numerus unius, et de hoc procedit dubiy; n. de
transcendentali, qui n. e unicus, Ad analogico.

Nota deinde. Numerus prædicamentalis triplex
nomi parte: 1° pro numero numerato; 2° pro numero numerante et specierum; 3° pro numero nu-
merante for. hinc. Numerus numerans sunt ipse entitates numeratis que tres, Equator denomi-
natus

Numerus numeratus, est actus in se, est numeratus: numerus numeratus est
 est ipsa forma intrinseca constitutiva numerus, per se, et intrinsece constitutiva numerata,
 aut numerabilis. Et de hoc procedit huius: inquisitiones quae sunt una species quantitatis, et
 unde eius unitas, seu species determinatur. Circa quod Pater Suarez cum sequitur ad hunc huius-
 res Societatis, defendit numerus non esse unum per se, et consequenter, nec per se quantitatis. Huius
 res, communitate oppositae sententiae. Et quibus sit Prima Conclusio Paragraphus 2°

Prima Conclusio. §. 2°

Numerus est unum per se, et ex quo species quantitatis. Corroborat ex Philosopho 5° metaphysice capite
 6° acente: ea, quae sunt unum per se, quae sunt continuatione, ut lineae, quae sunt colligatae
 et domus et alia ratione finalis; quae sunt unum quia ad unum ordinantur, ut silicia, et numerus.
 Corroborat Aristoteles Doctor 5° metaphysice lectione ultima per haec verba: compositum quodlibet
 quae sunt una species ab aliis uno, quod est forma et incorporeum mixto; compositum, et patet
 in domo; in ordine, et patet in silicia, et numero; et tunc oportet quod totum compositum sit unum
 simpliciter. In conclusionibus nostris, cum quibusdam.

Quae in hunc modum explicantur. Ad unum
 per se non requiritur realiter unum partem, sed sufficit ordo unius partis ad aliam; et huiusmodi
 ordo datur inter partes, seu inter unitates componentes numerus. §. Numerus est unum per se, et
 consequenter una species quantitatis. Maior patet ex dicto Philosopho; et in super partem potest in
 Allegato, quod est unum per se, et tamen nullo habeat unitatem nisi ordinem. Minus patet in numero
 terminatio: 1° unitas ordinata ad 2°, et 2° ad 3°. §. Datur ordo inter unitates componen-
 te.

Confirmatur 1°: ex his, quae habent per modum actus et potentiae unum per se, et ita habent
 unitatem numerus componentem: §. Ex eis fit unum per se. Patet enim: tales compositae habent
 per modum determinatum, et determinatum, non in unum 1° compositae determinabilis a per 2°:
 §. De habere per modum actus et potentiae. Confirmatur 2°: quod est obiectum scientiae, debet esse unum
 per se; sed numerus est obiectum scientiae, quae scientia est intentione contraria: §. Est unum
 per se.

Respondetur: numerus est unum per se unitate rationis quod sufficit ut sit obiectum scientiae, realiter
 uno est unum per accidens, quia nullo modo se dicunt realiter ordinem, sed tamen dependentes ab intellectu
 mesante. Ad contrarium non in primis habet ordo est contra Patrum Societate, unum est unum non in
 obiectum scientiae, et quod requirit scientiae realiter specificantem: §. Si numerus specificat realiter scientiae significat,
 est unum per se unitate realiter. Contra dicitur: sicut unitates sunt numerabiles ab intellectu unum numerata-
 biliter non est quod sit realiter, sicut unitates obiectum realiter, et obiectum est cognoscibile per realiter

comparabilis: q̄ p̄dicta solutio nulla ē. Secunda Conclusio Paragaphi secūdi.

2a Conclusio. §. 3.

Numerus predicamentalis dicitur huius speciei et unitate ab ultima unitate, que habet rationem formę
hinc quo ad effectum terminandi. Conclusio ab dubio ē dicitur hinc loco citato auctoritas;
necesse esse unę parte, inquantum ultima unitas habet numerum speciei et unitate. Dicitur pro natura
speciei. Numerus predicamentalis ponit huius speciei ab unitate que per modum formę determinat illas
se habentes per modum materię; ita si habet ultima unitas: q̄. Non potest: ultima unitas inter-
natio hinc, ita determinat unitates constitutivas terminarij, ut ultra progressi n̄ possint ad alij nu-
merus componendi: q̄ determinat tales unitates per modum formę ad constitutivas terminarij terminarij

Respondet. Speciei determinatio expressa determinat formę: internatio autē nullę expressę formę
determinat realiter. Ad hoc sciendum, qd nulla unitas n̄ in se determinatē ultima. Sed contra: h-
ec dependet ad internationē in se qd hoc, si illa unitas internatio habet rationem ultimę, nullatenus
tū dependet ab internate qd numerus terminarij habeat ultimę unitate, que per modum formę determi-
nat precedentem: qd ultima unitas internatio sit forma determinans, ē quod reale ab internate in-
dependens. Ad potest numerus terminarij in se ē essentialiter finitus, at n̄ finitus nisi ultima
unitate: q̄ in se constituit ultima unitate et in se determinante.

Vox tenet a paritate, licet internatio
suo tenet ab unitate sic naturaliter variabili ex internatione in se, dicitur tū qd ut ultima
formata determinet precedentem, ad constituendum unę parte determinatē unitate reali: qd
Contrarij causa. Ad potest: ultima super finem continens coloris in flubio locaty ē continens
variabili: et tū ē locus realiter determinatus ambobus, quia licet super finem a quo existenter
naturaliter, n̄ autē formata, inquantum si licet dicunt eorū distantia ad poles eorūbus determinat
ratio loci: q̄ et idē dicendū est in alijs casu. Ad hoc itē in resolutione appetitū sua arguit

Solvuntur Arguta. §. 4.

Arguitur contra conclusionem. Explicitus entis completus n̄ est unę parte; Numerus
constat ex pluribus entibus completis n̄ ē unę parte. Min potest: numerus componitur
explicitibus quoribus continetur internatio; Ad hoc sunt entia completa: q̄. Contra ma, dugo
min. completi in se quaeritur dicitur, nego min. in ratione quoribus continetur, subditio qd
naturalis, condo, de formā, nego min, et conseq. Quantitates itaque dicitur et habent rationem quanti-
tu continetur, et rationem unitatis: ut quantitates continetur, sunt quod completi, et unitates sunt
quod incompleti: et in hoc dicitur naturaliter numerus constituitur.

Interim Numerus predicamentalis

per se pete componi equantibus continui; Nihil sunt entia completa; pete componi ex qu-
 ontibus, at entia completa sunt. Si dicatur numerus per se petere componi equantibus conti-
 nuis continuitate, et completionem se habente per se petere et de materia, venice se habente de parte
 in divisibilitate in ratione quantitatis discretis; sicut dicitur e de linea respectu respectus. Contra in
 suscipit: Numerus respondens componitur ex duplici termino; ad quibuslibet ex terminis comple-
 tus e in ratione quantitatis discretis; q numerus componitur ex entibus undequaque completis.

Ad in tantis obtine. Ad in quibus dicitur: terminis in componi ex terminis; ut solutio ter-
 minis sunt; Ad soly materialia, prout dicitur sunt seo unitates. Et hoc e inani Philosophi acentis;
 qd uno tra n sunt seo.

Replicant. Si partibus in unitis n fit uny parte; at unitates numeroy
 componentes, n unitis, Ad dicitur sunt: qd eo ei n fit uny parte. Si n ponitur; n esse unitas, Ad
 ordinatas; e qd ei que fieri uny parte, n per seitate continuitate, Ad ordinis. Contra itay in partem.
 1o tali ordo n reperitur a parte rei; Ad dependet ab intellectu fingente: qd in unitibus positum. 2o. erg
 in essentia, et 3o. in latere unitis ordinis; et tm n sunt uny parte: qd 3o. itay ordo reperitur
 in cumulo lapidum, ex quolibet habeat uny lity, sicut que numerabiles per modum 11, et 22 et c.
 Denique: erig numerus transcendentalis exit uny parte, ex in numeris terminis Anglorum in termina-
 tum ordo, 1, 2, et 3.

Ray licia obtine soluta e. Ad hinc contra, respondetur illy ordinis exaly qd
 soly, et tanty pmoali de parte ab intellectu designante, et infra e applicabiles. Ad 2o dicit, qd soly
 et dicitur n habere ordinem pmoali et posteriori ingeneris sicut; Ad tanty solutio: quare poli-
 tice sunt uny parte, sicut vero quoddy qd pmoali. Ad 3o fatibiles respondet, cumuly lapidum,
 ex se esse uny parte accidens: prout ut dicitur eis partes sexant ordinis 11, 22, et c; habet xony numerus,
 et ita e uny parte. Ad ultimum iudicium e esomente Philosophi numerus partem uny tanty fieri
 ex divisione continui quantitativy que dicitur Angeli ut pote in ma liby, et numeris e immulti-
 plicabilibus repugnat.

Arguitur qd a principio contra Conclusionem, et potest esse republi-
 ca 11. Tanty numerus uny uny parte, inquanty ultima unitas habeat xony partem determi-
 naty, et unitate precedenti ratione determinate materis; et in numero terminis 11. lity 11 unitates
 n habent xony determinate materis, ne d. xony determinate partem: qd. Non quod dicitur potest:
 ex partibus materis, ex qd ana definit, de modo remaneat alia, n deficit componit, et partem
 componit substantia; Ad dicitur e unitate, et per se xony dicitur deficit terminis qd unitas
 n habet xony materis. 2o. part ante partem: tan quia unitates terminis sunt eiusly xony: qd n e
 maior ratio eaz ultima it forma, qd 1, 2. Sum erg, quia posita forma componit manet con-

compositus; si deficiunt 1^a, aut 2^a, erig. 3^a. remanentem non manet compositus; quia hoc non obstat rationi
formae.

Ad arg. uti concessa mai, nego min. Et ad 1^{am} partem praeviationis, nego mai, absolute prolati:
nae sunt aliquae partes materiae ita connectae, et forma, ut esse eorum defectu deficiat compositus; ut
patet in homine deficiente ex defectu capiti, s. cordis, et ex ultima unitate intentionis, necesse
est nonnet 1^{am}, et 2^{am}, propter hanc connectionem, esse defectu 3^{ae} aut 2^{ae} deficiat eorum. Ad 1^{am} 2^{am} par-
tem praeviationis respondet, unitate terminari, s. materialiter esse eorum, s. licet in esse uni-
tatis, non esse formaliter, et pro ut constituantur terminari, licet in esse 1^{ae}, 2^{ae}, et 3^{ae}. Ad 2^{am} praevia-
tionem respondet, quod compositus remanet remanentibus partibus materiae, quae formaliter con-
notati, seu vero, si aliqua ex his partibus deficiat.

Replicatur. In numero terminorum 3^{ae} unitas non ob-
tinet rationem formae, s. materialiter a parte rei, s. tantum prohibito modo: quod necesse est terminorum non esse eorum per-
se unitate reali. Antequam praevia: intentionem vel formam determinatam, in quantum erit ultima, et non habet rationem
ultimae a parte rei, s. tantum ex libito modo. Non praevia: potest eritum numerando per se loco 1^{ae}, 2^{ae}, 3^{ae},
1^{ae}, 2^{ae}, 3^{ae} et tribus unitatibus, quod 3^{ae} habeat rationem ultimae pendet ex libito modo.

Ex praecipua
difficultate contra nos, hinc inde, cui ut iuxta compositum solutio latius faciat, nota 1°: quantumlibet uni-
tatis duo sunt; unitas, s. licet, et ultimitas: pro ut dicitur unitas, si habet per modum metiorum deter-
minabilis, et pro ut dicitur ultimitas, per modum formae determinantis. Nota 2°: quod determinatio nu-
meri est duplex: formalis una, et materialis alia. Determinatio formalis sita est in eo, s. ultima unitas fini-
at, et terminat aliquam multitudinem indeterminate speciei: determinatio materialis convertitur in eo quod
ultimata ponatur in hac, s. illa unitate. 1^a determinatio respicitur a parte rei, s. independentem a qua-
cumque modo operatione; 2^a vero pendet ab actu, in quo fingente (ut alio dicitur aspectu) ad
realem dispositionem.

Explicatur in numero terminorum hominum, eo 1°, 2°, 3°, in quo deter-
minatio formalis non dependet ab actu, in eo numerus terminorum essentialiter et finitus in specie ter-
minari, a parte rei datur, quod huiusmodi numerus consistit in unitate, 1°, et 2°, tanquam ultima. Det-
erminatio vero materialis dependet ab actu designante, non ab ipso pendit quod 1° ponatur loco 2°
unitatis, 2° ponatur loco 1°, et 3° ponatur loco ultimae. Ex quo inferimus ad respiciendum duo aut 3^{ae} unitas
non obtinet rationem formae determinantis determinantem formalis, nego autem: determinatio materialis, s. labili-
tatis; s. tantum prohibito modo, designantis, omnino autem. Fingenti, nego autem, s. ita ad sequentes pro-
tationem.

Quod praeter instantis delou ab actu in labio, corpore quibus adactis, instantis, et explicari

potest duplici exmplo. Si 1° in univ. quia potest realiter finiri, et limitari, apax rei
 constat p^{ri}ncipio, medio, et fine: et t^{em} ab inveni de signante dey univ. qd hoc qd obtinet
 ratio p^{ri}ncipij; illa ratio medij, et illa ratio finis. Si 2°, in contractu matrimoniali
 cuius forma determinata est consensus uxoris ultimo positus, et materij, consensus contra-
 hentiu. En ubi apax rei datur forma matrimonij determinata determinatione facta, quia de-
 terminata est, qd huiusmodi forma sit consensus ultimo positus n^{on} t^{em} datur forma determina-
 ta materialiter, quia qd consensus Viri, aut femine sit ultimus, pro libito contra absentij uxoris po-
 ter. Si similiter dicitur in presentia.

Ad multu^m p^{ro}lixiter replicatur, qd ablati^o unitate interuocatio, ut
 vult remanere uniuersa: qd forma ternarij tranfit in formam unarij. 2° 1^a unitas ponatur in 3°
 loco est forma ternarij: qd potest transire de esse materij ad esse formaj. 3° numerus ternarij reper-
 ellatur 1^a unitas, 3° quod erat forma ternarij erit materia quateruarij: qd forma uniu^{er}sali numeri
 tranfit in materij alteriu. Sed hoc omnia absurda et implicationia sunt in se. Qd dicendij est de
 terminarij eorij formaj numeri esse falsu^m et rationu^m.

Si hec omnia in uerba rursu^m, et solij exa^mi-
 nationis magis rursu^m conuincant. Ad 1° conueno an^{te}, d^{ic}o consequens: forma ternarij falsu^m liter
 scripta, nego conueq^{ue} et simplex materialiter, conuio conueq^{ue}. forma ternarij scripta falsu^m liter est 3^a unitas
 ut constat in 19 et 22, inque sensu neque^t esse forma unarij. Ad 2°, conueni^o p^{ro}terit^o simi-
 liter d^{ic}o consequens. Verum supra dictu^m est, qd ratio ultionij hic et nunc ponatur in hoc, illa
 unitate, omnino dematerialiter habet ad ratioⁿem numeru^m quare ex eorij ead^{em} unitate sit determinabili^s
 sit materia, et uerba illa determinantur sit forma datur apax rei, nullu^m que^t exa^minationis falsu^m arguit.
 Per qd patet art 33.

Si dicitur: interuocatio ratio ultimatis realiter identificatur ex 3^a unitate;
 at 3^a unitas variabili est in esse unitatis: qd et in esse ultimo. Ad hoc est uariocia^o falsu^m liter. P^{ro} ubi-
 mitate realiter identificatur ex 3^a unitate ab ea unitate realiter distinguitur, et ratioⁿem huius distin-
 ctionis ead^{em} 3^a unitate conuenit dicitur numeru^m. Quare in esse unitatis ex parte est ex se ut sit, et nunc
 distinetur p^{ro} materia. P^{ro} forma; et ita est materialiter uariabili: at uero in esse ultimo consti-
 tuitur per consuetudine^m 18 et 22 eas ultimo terminando; et p^{ro} ea sit in se non n^{on} est ad hoc ut
 sit forma, et materia, et determinate habeat ratioⁿem formaj, qd est esse falsu^m liter inu^{er}sali^s.

Non
 quare. P^{ro} ratioⁿem ultimo determinatur ex consuetudine p^{re}cedenti; Ad hoc conuocatio n^{on} datur apax
 rei. P^{ro} nec ratioⁿem ultimo falsu^m liter talis. P^{ro} forma numeru^m determinata et terminata^o falsu^m liter.
 Minus ab unitate p^{ro}terit^o aliqua unitate conuenit p^{re}cedentes nec ratioⁿem p^{ro}uenit ab in se p^{re}ceden-
 ter.

prius numerante: & n̄ datur a parte rei. Concreta conseq̄ua, nego min̄ abstrahit. Ad p̄o
 hōm̄ dicit: illy connotatio. Italicis tuncq̄, sicut quoad effectū ultimo tenendum p̄ce-
 denti n̄ p̄s ueniat ab incho; Ad incho quoad ditioni n̄onq̄ modū; hoc ē, qd̄ connotatio p̄e-
 cedenti p̄onatur determinate, in hac, & illa unitate. Et recolle doctrinā, et instantias supra
 adductas.

En solutio conuenit, et quid p̄uabilius, in alijs que materijs sūt familiarē.
 Pro ut in ad p̄p̄os attinet iudicium aliter posse clariū resolui arguit. Permittit uis, de
 terminatio n̄ solum modū, sed et q̄d̄ solum p̄onatur p̄uenire ab incho; et aliter dicitur
 numerū habere determinatū solum realiter, et consequenter esse any p̄se unitate reali, exa-
 ctio ē; quia talis determinatio n̄ dependet ab incho; s̄ p̄onatur, et realiter designante. Num-
 erū p̄ternariū conditionis p̄e trinitatis, qui intrinsece habent n̄onq̄ 1, 2, et ultimū
 p̄e suam entitatem, n̄ quid absolute sumptas, sed dependentes a designatione incho; tanq̄ a
 conditione: in quo n̄l̄ factū in uoluntate.

Sd contra hac solutio dicit: 1° numerus ē unus
 unitate ordinis intrinsecus. Ad hoc nequit pendere aliter designatio incho; nisi sit quid factū. 2°
 Min̄ p̄terea: actus realiter designans n̄ ē forma intrinseca, sed extrinseca rebus numeratis: &
 constitutus in illis unitatis ē quid intrinsecū actus designans res habitas in rebus numeratis.
 Ad hoc ē quid dicitur: 2°: implet unitate transire de n̄ onq̄, ad esse rebus numeratis, nisi
 p̄e a liquid intrinsecū; Ad hoc n̄ ē reale. 3° Proter min̄: unitate p̄e suas reales entitates n̄ sunt
 intrinsece numerus; alia actus designans ē ip̄sū extrinsecū; forma intrinsece constituta
 numerū reali n̄ ē. Denique: ordo reperitur inter unitates sicut quidq̄ res est; Ad talis res p̄e-
 tus reali n̄ sunt, et ab incho; dependent: 2°.

Ad 1° dicitur: nego min̄: nequit pendere tanq̄ a forma con-
 tituta, condomin: tanq̄ a conditione, nego min̄. Itaque: et unitates p̄e suas entitates intrin-
 secē numerabile, et ordinabile, p̄e actus intrinsecus designante, ip̄sū entitates p̄e suas entita-
 tes sunt intrinsece numerus absque forma intrinseca realiter supra adducta. P̄onq̄ patet ad 2°.
Ad 3° dicit: ordines illy n̄ conuenerunt et respectibus predicamentali bus, sed extrinsecus talibus, quō
 quidq̄ in re competunt unitatibus, licet dependentes a designatione incho; tanq̄ a conditione.
 P̄e hoc p̄onatur, et incho; in bonitate, quō mouet bonitatem nisi ut a p̄e bono p̄e incho;
 quō p̄p̄terea bonitas ut mouet n̄ quid factū, nec denominationis extrinseca.

Insuper: si in numero
 unitatis p̄e, et Pauli, unus incho; designat p̄e p̄o unitate, et Pauli p̄o ultimū; et alius incho; de-
 signat p̄e p̄o ultima unitate, et illi p̄o 2° tunc eadē unitas simul et semel existit intrinsece

1^a et ultima; materia et forma, et c. Sed hoc arguit esse intrinsece realiter; qd per rationem.
 Concedamus mai, nego min. Nam qd dicitur esse unitate esse hanc ultimam per se qd intrinsece unitate, dependentem tñ ab actu designante tanqum a conditione, si dicitur actu designante dicitur ponentem, eadē unitate per ordinem ad hanc unitate designante esse realiter intrinsece; et
 2ª materia, et forma, et c. In quo nullo reperimus implicatōem, nisi ab aduersarij propositū.

Argumentum 3°. Ultima unitate nō est forma intrinseca, sed est intrinseca respectu precedentis; et forma extrinseca uny per se nō constituit; qd hinc patet in obiecto, qd est forma extrinseca scientie; et in hō, qui est forma extrinseca relationis; quin obiectū ex se tenet, et hō ex relatione uny per se constituit. Inai pōtuit: forma intrinseca intrinsece recipitur in materia; et ultima unitate intrinsece nō recipitur in precedentibus; qd. **Respondeamus,** dicitur min: forma extrinseca ordinata ad materiam tanqum pars ad completū, nego min: si ita nō ordinata, tñ dicitur min. Eo quo constat solutio, et dicitur patet ad exempla adducta. Nam obiectū nō respicit per modū partū scientie; nec hō relationis bene tñ ultima unitate precedente; qd sufficit ad constituendū uny per se, nō unitate compositi, sed ordinis.

Argumentum ultimo. Accidens qd est uny per se debet esse in unio subiecto; sed numerus est in pluribus subiecto, et nō in pluribus unitatibus. qd numerus nō est uny per se. **Respondeamus,** ut pote uny per se unitate tanqum ordinis; esse in unio subiecto totali totaliter; et in pluribus subiecto partialiter, partialiter. sicut unitate, pulchritudo, et forma hōgimi, que omnia sunt uny per se unitate ordinis.

Eo quo et educti in tota controversia colligit: qd dicitur ultima unitate esse tanqum numerus intelligendū esse de forma partiali hōtē natiua materię; nō autē de forma totali, quia hoc omnibus unitatibus numerus constitutibus competit. Explicatur in oratione, que est forma partialis hominis; humanitas uny, que est forma totali conuenit materię, et formę ut unitate. Aliud arguit fieri potest de uny per se eo qd una species quantitatē est dicibilis in temporē hōmō hō, qd numero nō conuenit. Cui respondendū est dicibilis in temporē dicibilis esse proximitate solius quantitatis continens; nō autē quantitatis unitate quoniam conuenit dicere. **Questio 5^a.** An oratio sit una species quantitatē. **Propositio 1^a.**

QVÆST.
AN ORATIO SIT VNA SPECIES QUANTITATIS.

Præmituntur aliqua. S. I.

Multipliciter non potest oratio. 1° Theologicæ, prout scilicet est elevatio mentis in Deum
 2° Sumulisticæ, prout est oratio facta de hominibus prout sunt. 3° Retoricæ, prout est oratio ex-
 dinatio constantis exordii, narrationis et epilogo ad persuadendum. 4° Grammaticaliter,
 prout constat nomine et casibus. 5° Denique mathematicæ, et musicæ, quatenus est multitudo
 silvarum dictionum, ordine quodlibet succedentium. De oratione in hac ultima acceptione loquitur
 Philoſophus et Aristoteles Thomus, de ea que prout creditur dubium.

Pro quo ad hoc ad extendendum est in
 oratione mathematicæ sumpta, plura reperiri. Primum invenitur oratio univocata in quocumque
 sensu: et sic non est oratio, sed substantia. 2° Tertius casus est talis per extensionem: et sic non est quan-
 titas, sed qualitas. 3° motus illa, seu per se causam longam: et sic motus, sed per predicamen-
 tum spectat ad predicamentum actionis. Denique reperitur dictionis, seu extensio vocis, se-
 cundum quod quilibet dicitur hinc magna, parva, longa, aut brevis. In hac extensione
 sita est oratio mathematica de qua impertinet. Et ita communiter diffinitur: est extensio di-
 ctionum per motum dictionum prout latet. Quibus superioribus resolutis dubium est

Resolvitur dubium. S. 2.

Oratio est una species quantitatis dictionum. Constat ex dicto bono loco precedente quare alle-
 gato, ubi ponit exemplum quantitatis dictionum in numero, et silvarum. Deinde periculo 48 tractatu 3. cap. 1.
diffinitur inquit quantitas dictionum in numero et oratione. Et titulus Capituli 2. de 2^a specie quantitatis
 dictionum. libet de oratione. Ratio idcirco convenit: nam oratio habet partem extensam, que tribuitur per
 motum motum, et formam determinabilem, et determinabilem, sicut numerus: aliam dictionum extensam, di-
 versam que motum habet unum; nam numerus non variat in mente secundum multitudinem, oratio vero
 variat concordantem: est una species quantitatis dictionum.

Objicies: oratio mensuratur tempore, non tantum
 nec dicitur longa et brevis, quatenus per plus minusve temporis durat; et tempus est quantitas ex-
 tensiva: et oratio est species quantitatis continens. 2° Oratio dicitur magna, minus extensa, quia
 pluribus, paucis unitatibus, seu silvarum constat, quare dicitur orationem esse dictionum, tam illarum, quam
 quæ non habet distinctam extensionem unum; et consequenter non constituit distinctam speciem quantitatis.

Ad objectionem respondeo. Nam licet oratio temporis consistat, per tempus non mensuratur, immo
 ipsa est mensura silvarum, que dictionum, et ordinat sunt secundum concordantiam. Ad 2° dicitur, orationem
 qua talis non constat pluribus, aut partibus unitatibus, quia non est extensa secundum multitudinem.
 Ad 2° dicitur magna, parva, longa, brevis secundum concordantiam ex illarum prout latet.

casata, quare dy dicitur in oratione in trinitate dicitur et c. intelligi dicit de ea in
 ratione numeri considerata, n̄ in est oratione. Et hoc de quantitate. Caput 43 de predicamento

CAP. IV.

De predicamento ad aliquid, seu de Relatione.

Breviter in Caleno prout traditur communiter per occasionem ab Aristotibus, ad inveniendum, se-
 ne, nam et alia velle utiliter ut in place Philosophia, Theologia que contra se ut in
 enodandas, se ne nichil ē in eo qd difficultatibus n̄ implicat, nichilque qd uacillat et con-
 trariū n̄ innotet: quare in eo plus solito innotat oportet iudicamus. Et a primo incipiente

Exponitur summa textus.

Primo quantum ad immediate agit Philosophus de relatione, quia aliqui proprietates quantitatis ut
 equalitatis et in equalitatis, sunt generis relativi. In 2^a parte prout in Caput dicitur.
 In 1^a impugnat diffinitionem antiquam relationis eius temporibus celeberrimam, nempe, ea dicitur
 esse ad aliquid, quod ad quod sunt alia, esse dicuntur. quod diffinitio dicitur Philosopho quia tra-
 ditur per dicit, et n̄ per esse, et insuper, quia convenit alij ad se, nempe substantiis particu-
 laribus, quia Caput alius ē caput et ceteris omnibus accidentibus, nam quantitas aliam ē quantitas
 et sic de alijs. Quare hoc relata diffinitio?

In 2^a parte parte diffinitio relationis arguit dicens se latius
 esse, quod totum esse ē ad aliud se habere. Ut totum esse potius ut talis, et se habere in or-
 dine ad aliquid. In qua diffinitio colligit, qd qui cognoscit determinate unam relationem, determinate
 cognoscit et aliud, quare prout substantia, relatus n̄ sunt, qui enim cognoscit unum, non prop-
 ter ea cognoscit ceterum sit verum. Ad idem, sicut Philosophus diffinitio n̄ esse relationis, sed quantum ad
 relationem explicat: nam et relatio sit genus superius, proprie diffinitio requirit. Primitus, de latius
 esse quod et ceteris quia et relatio minus, et ceteris ut entibus, male prout prout in contextu
 qui in abstracto. Alij particulariter denotant, qd totum esse relationis nullo modo ē in ordine ad
 aliud?

In 3^a parte plures relationis proprietates arguit. In 1^a habere contrarietatem: et ceteris con-
 trarietas est in se. In 2^a n̄ convenit omni relatio, et relatio dicitur licet interesse operis

n̄ contraxientur, ut pote in eisdem subiecto compatibles. 2^a proprietas ē; sicut pater magister
 rāmus, qui n̄ conuenit relatione ratione sui, & ratione fundamenti. Deus, quoniam proprietas
 imperturbat tribuit Phylotus relationis 1^a qd̄ relatiua dicitur ad conuenientiam, ut pater, filij &
 pater, et filij pateri ē filius. 2^a ē, qd̄ relationes sint simul temporales, & cognitione.
 Vnde iuxta Phylotus hec pro pater n̄ conuenit omnia relationi: nam fictitia referretur ad libitum
 libitum, ē prior matre, quę fictitia. Iudicant dicta pro expositione eorum quare ad pater
 rāmus
 hęc conuenit

QUEST II.

An dentur relationes reales huius prædicamti constitutivæ.

S. I.

Non dixerunt Aristoteli aliqui illas relationes rationis generantes. Ita Thomæ, et Conone, quibus
 adhaerent Ab eorum in metaphis, Avicena in metaphis, latione 10. Oportet enim illas, hanc
 intentionem pater uterque repulsi, aliqui ex societate enumeratione, ut ipi quasi no aut ex ad intentionem
 tribuendos. Operitū tunc uterque in Metaphis, et Phylotus, intentionem et Phylotus, et dicitur
 ma. Mante relationis adueto, duplex conceptus in adueto in relatione distinctionem. 1^a ē conceptus
 in, quare generatū, pater uterque conuenit et omnibus accidentibus. 2^a ē conceptus ad differentialis, et pro
 priam relationem. Iuxta superiora. Prima Conclusio. Pater uterque conuenit.

Prima Conclusio. S. 2^a

Dicentibus 1° in creati domi relationes reales in specie 6° prædicamentis condita esse. Ita di-
 cebat Thomas in 1° ad Aristoteli distinctione 26° quæ in 2^a articulo 1° ubi ait: Secundum
omnes catholicos, necesse ē iudicium relationes pater, a litera necesse ē incidere in heresim. Ita
ait, Sabellus. Sequitur propter Conclusio contra Catholicos operitū sentientes. Ideo iudicium don-
 tur relationes reales, quia dantur ueritate, et ueris filij; atque contingit in creati: pater
 tunc in creati relationes reales. Mai patet: quia relationes rationis n̄ negantur a libello iudicij-
 niq̄ est n̄ iudicium in eum heresim ad rationem ueris pater, et ueris filij pater dicitur relationes
 reales.

Respondetur: licet iudicium dantur relationes substantiales, n̄ tñ in creati: pater et operitū relationes
 iudicij sunt reales, male inferuntur in creati reales esse. Rursus: licet iudicium relationes
 creati et filiationis sint transcendentales, n̄ tñ in creati, quia sunt prædicamentales. Et
 ideo qd̄ pater. Sed contra. Ideo iudicij, ueris, et creati, quæ iudicij sunt substantij in crea-
 tione sunt accidentia quia perfectiones dicitur participare a creati n̄ modo proprio. Quod
 proprio creati, hoc ē in adueto, et ex limitatione. pater, et operitū rationis relationes, quæ iudicij

sunt substantiales, in Creati sunt accidentia. Nunc sic: Ad quia Creatura realiter participa-
 pat virtutibus, charitatibus, scientiis, hec omnia in Creati realia sunt: sed id dicitur de naturalibus.
 Nec 2^a pars alicuius noui est: nam perfectio et ratio immediate procedit ad rationes reales in crea-
 ti, ex quo statim inferunt esse predicamentales, quia sunt finitæ et limitatæ, continentur que spe-
 cialiter modo predicatõni; n̄ autem inclusioni propter oportet rationem.

Deinde propter Conclusio alia
 ratione dicitur Thomæ 1^a parte quæstione 13 articulo 2 ita loquens: quibus peruenit ad rationem n̄
 esse rem naturalem rationis tantum; quod quibus apparet esse falsum, ex hoc quod ipse res naturalis ordinis, et
 habitudinis habent ad inuicem. Hæc ratio conclusionis, que confirmari potest si pro prioribus
 omni ratione, per hoc quod dicitur generaliter filii dicitur fortiter et absolute Patres, ex per hoc quod
 filii et pater dicitur fortiter et absolute filii; et dicuntur tale per relationem realiter.
 Confirmatur 2^a propositioni ad omni rationem in creati homo dicitur pater respectu matris, et
 mater respectu filii. Rursus: Alberto dicitur simili albedini, et de simili nigritudini; et
 hec dicuntur talia per relationem: sed n̄ rationem, sed reales sunt.

Dicitur: Ad hec omnia sufficere deno-
 minationem extrinsecam de unius ratione coexistentibus; que n̄ oportet relationem ab hac de extrin-
 seca denominatione dicitur, nature. Sicut ratio de denominatione extrinseca, et reali rationem,
 n̄: nam pater requirit sui simili Platone per albedinem extrinsece existentem in Paulo, que est ei
 extrinseca, et per albedinem extrinsece existentem in ipso Platone. Si dicitur, urgent omnia
 rationes supra factas. Quod autem talis relatio hoc speciale predicamentum constituat probetur
 nam talis relatio est ordo unius ad alterum; sed habet esse distinctum ab omnibus entibus absolute
 alia predicamenta constituentibus; sed hoc speciale predicamentum constituit. 1^a conclusio 2^a

Secunda Conclusio. §. 3.

Relationes predicamentales n̄ solum sunt reales secundum conceptum in, sed etiam secundum con-
 ceptum ad: licet conceptus ad realitatem n̄ explicet. Ratio conclusionis breui et offi-
 cioso hec est: implicat enim rationem contrahere omni realiter ad conceptum ad in relatione contrahit con-
 ceptus realiter in: sed realiter est. Minus patet: nam conceptus in est gradus quædam generis relationis, et
 conceptus ad gradus differentialis. Aliter: implicat enim metaphice conditio ex reali et ratio-
 nis; et relatio metaphice conditio ex conceptibus in, et ad: sed utique conceptus est realis.
 Confirmatur: predicamentum relationis, sicut ab predicamento dicitur esse reale; ad conceptum ad
 constituit relationem in ratione predicamenti ab alio dicitur: sed realis dicitur esse. Soluntur ob

Obiurgantur Obiectiones, §. 4.

Obiurgatur Thomæ 1ª parte quæstione 28 articulo 1. dicitur: sed solum in his que dicuntur ad

ad aliquid inueniuntur aliqua secundy ratione tanty, et ñ secundy rem. Respondes: obione
ofirmare Angelicy Magistrey, qd tanty in relatione inueniuntur aliqua secundy ratione,
quia omnia entia rationu quod ad modo relationa sunt. Ceteru ut infra ait, aliqua sunt que
sunt ad aliud secundy rem.

Obie 2.º ratione: omne ens reale, s. e. substantia, accidens. Ma-
teria ñ e. substantia, cy ñ sit ens reale, nec accidens, cy ñ sit ens inale, ad aliud q.º relatio
ñ e. ens reale. **R.**º: omne accidens esse inale, scilicet in subiecto, sed cy hac diffo, qd accidens
absoluty e. in subiecto intransitiu, hoc e. in eo, utendo, accidens uero relatiu transitiu,
quia ñ sit in subiecto, sed ad aliud transit, referendo subiecty ad huy. **S**icut
relatio pro ut dicit concepty ad ñ e. ens inale; alia nec ens reale: qd concepty ad ñ e.
reale. Respondes: concepty ad ñ e. explicare realitay, nec inaleitay, eos tñ dicere pro im-
plicito.

Replicat concepty in e. absoluty, et concepty ad respectib; Ad implicat relatione ens
absoluty et respectib; alia secundy diuersos concepty, sed implicat esse reale, et ratione; q.º: im-
plicat eandem relatione esse realiter transcendentaly et predicamentaly. Ad in obit ording trans-
cendentaly ad subiecty; et ad e. ordos predicamentaly ad huy: qd implicat concepty ad esse reale.
Aliqui distinguunt duob; concepty in; uny absoluty et comuny, per quod conuenit relatio cum
alij accidentibus, alij particulariy et respectib; per quod difert ab illis.

Sed hec solutio ñ placet.
Natalis in homine dicitur poni duplex aal; et in qualibet entitate duplex pñaty generatay, scilicet
ej uny cy duplex fortitate, qd obediendy ñ e. Quare melius respondes dicitur quod mai: con-
cepty in e. absoluty in accidenti abso luto, secundo mai: in relatione nego onas. Ex quo constat
solutio. Nam in e. pñaty transcendentis sicut ratio entis; quare in relatione e. transitiu; seu re-
spectib; et in accidentibus absoluty e. intransitiu; seu absoluty: et in secundy se ab utroq;
pñatib; **A**d 2.º similitudine. in absoluty dicere respecty transcendentaly ad subiecty; inae-
no in relatione respecty ñ dicere ording transcendentaly ad subiecty, sed predicamentaly ad huy,
quia ñ requirit subiecty ut in eo sitat, sed ut illud ad huy referat. Ex quo plura diuoluit, que
obiciuntur. **I**tem 2.º quoniam sunt conditiones exacte ad relationes predicamentales; et quot earum

QVÆST. 2. Quoniam sint conditiones exacte ad relationes predicamentales; et quot earum

S. fundamenta? I.

Supposita qd ex illa natura relationis, diuisiua sit in reale, et ratione. Relatio ratione e. ordo, et au

respectus ad aliud ab invicem conficty; quod quia plura diximus in loca. Relatio realis e ordo
 unius ad aliud independens ab omni fringente. Deinde relatio alia e secundy esse, et alia
 secundy dici. 1^a e, quae esse et proprie e respectu ad suu. 2^a vero e, quae esse et proprie
 relatio n^o r^o, appellationis talis pro suo modo applicandi. Subter explicatur dicitur omni-
 tentis in ordine ad creaturas possibles, esse esse et quo p^o n^o ordine nec ad illas. Quoquo colli-
 ges, confuse nimir, et equivoce hanc divisione. Sola relatio reali applicabilis dicitur ut loquar.
 ex utraque relatio, realis scilicet, et rationis, dividatur in relatio secundy esse, et secundy dici.

Lra libro 7° hominis pluribus in locis, respicitur ad Aristotelly inquit: n^o omnia relatioa secundy
 esse important relatioa reali; sicut nec e contrario relatioa aliqua secundy dici relatioa rationis
 important, ut patet in incidentia. Dicitur enim relatioa secundy dici qd^o principali significat
 q^o nominis n^o e relatio, et aliquid aliud ad qd^o sequitur relatio, sive hilla sit relatio realis,
 sive n^o, sicut principale significat huius nominis scientia e qualitas quae sequitur quidam
 respectus. Sed secundy esse relatioa dicitur quando principale significat e ipsa relatio,
 sive reali, sive n^o. Ex quo habet relatioa secundy esse illa n^o comparari cuius significat primo
 et posse important relatioa, sive reali, sive rationis; ut paternitas, gener et c. relatioa vero se-
 cundy dici, cuius nomen n^o significat primo et posse relatioa, et aliud predicamenty ad qd^o re-
 latioa sequitur; ut scientia.

Posterea dividitur relatio in transcendentale, et predicamentale.
 Sec^o e prout respectus ad aliud tanquam ad prout suu, hoc e sub nullo alio titulo; illa vero
 e, quae respicit suu, n^o ut prout suu, sed sub alio aliquo titulo, scilicet ut dicitur eam q^o sit
 effecty, et c. De hac divisione dubitari solet an coincidat ex precedentib^o. Affirmatur postea
 insinuare videtur Angelicus Doctor, sed in se pariter momenti amplius innotescit n^o oportet.
 Vultu melius agnoscatur de his relatioa predicamentale et transcendentale conditiones
 ad predicamentale requirite explanare oportet. Resolvitur 1^a pars talis. §. 1.

Resolvitur prima pars divy.

S. I.

Al relatioa predicamentale quinque exiguntur conditiones, 1^a e qd^o extrema in-
 ter quae existant sint realia. Ratio e; quia relatioa predicamentale n^o solummodo
 secundy concepty in, sed et secundy concepty ad; et quia realis secundy concepty in,
 existit subiecty reali cui realiter inheret; q^o quia realis secundy concepty ad, existit suu
 realy ad quod realiter terminatur; q^o existit extrema realis. Quoniam igitur qd^o extre-
 ma sint realia distincta. Ratio; nam relatioa predicamentale e realis ordo unius ad
 aliud;

Exigit unq, ut aliud realiter: qd et extrema realiter de finita. *Præter:* media relatiōe
 subiecty opōnitur realiter: Ad nichil opōnitur sibi ipsi qd.

3^a conditio ē, qd extre-

ma sint realiter existentia. Quia relatiō resultat realiter ex fundamento, et sic d
 n̄ ex fundamento et sic n̄ existentibus: qd verū extrema realiter existentia. Ad qd
 respiciat sic in eis quæ sic non relatiō predicamentali unice et quæ habet referre su-
 biecty ad sic: qd sic quæ habet terminari: qd exigitur in eis quæ sic. S. deniq
 ē, qd ratio fundandi in uno extremo, realiter distinguitur a ratione fundandi in aliō
 extremo respectu. Constat ex libro *Homo* h. p. qd qd dicitur *Ar* arante: relatiōe equali-
 tati, identitati, similitudini, et c. indicium n̄ esse reale, quia licet Personæ realiter
 distinguantur, ratio t̄m fundandi ha relatiōe, quæ ē natura diuina, ē in omnibus eadē
 realiter.

Obiecti contra 3^a conditione. Relatiō licentiæ ad libitū ē predicamentali; ad libitū
 le quandoque n̄ ē reale, ut patet in obiecto legē; quandoque n̄ existens, ut constat in licentiā ori-
 bilitū; quandoque n̄ ē realiter existent, ut patet in cōnitiōe reflexiōe. Ha relatiōes nullū nat.
R, licentiā necuatiō referri ad libitū relatiōe transcendentali, eodē ipso respiciū ut speci-
 ficariū et causū foris extrinsecq; postea vero resultat alia relatiō predicamentali; sic sic
 licet obiecty sit causa eg terminandi; sed uero si ei deficiant conditione requiritē, ut
 contingit in exempli aduersi.

Obiecti contra 4^a conditione. Motus, actio, passio, et unio, presen-
 ty ipotatiua, n̄ sunt relatiōes predicamentales; et t̄m respiciunt sic proximo quæ sic. *Præ*
 conditiō male positus. **R** negandum. Quia nullū ex predictis respiciū sic in eis quæ sic,
 eodē nullū ex his exacerat quæ minus respiciendū; cy minus quæ respiciendū n̄ se habere
 ut uia et tendentiā sicut motus, nec effectū, ut actio et passio, nec unitiōe, ut unio.

Exoche-
 tū constat diuini relatiōis predicamentali, et transcendentali: non hec respiciū sic sepe n̄
 existens, sepe n̄ reale; sed uero relatiō predicamentali. Deinde relatiō predicamentali n̄
 respiciū sic ut effectū, causā, et aliō modo, sicut transcendentali; sed unice in eis quæ sic.
 Ad inuicem aduertendū ē: relatiō predicamentali nunquam quæ intendi alicuius quæ t̄m
 ait *Propter*, ad relatiōe n̄ dari per se motū; relatiō uero transcendentali potest per se alicuius
 intendi, cy n̄ distinguatur ab unitate absolute in qua ē. **E**x his tamē obicitur diffinitio essen-
 tiali relatiōis predicamentali in hunc modū: ē accidens reale cuius motū esse ē ad aliud se ha-
 bere. Per hanc accidens excluduntur relatiōes diuine quæ predicamentales n̄ sunt. Sic reale est

excludit relationes rationis. Per alios parvicula. Diferet relatis predicamentali arcan-
cendentali. Et per hoc patet ad p^o parat^o quoniam Resolutio 2^a par dubij §. 3.

Resolvitur 2^a pars duvij.

§. 3.

Vult clarior resolutio precipitatur ad contentum; et ad relationes plura requiritur: scilicet subiecti, fundamenti, rationis fundandi, et duj. Describitur in pariete albo duente relatione similitudinis ad alij et alij. Subiecti huius relationis est substantia passiva; albedo est ratio fundandi; dicitur enim ratio fundandi ea que parit omnibus requiritur. Itaq^{ue} relatione causat fundamenti est qd^o consistit ex subiecto, et ratione fundandi, scilicet ex passivitate, et albedine. Itaq^{ue} denique est alia albedo, scilicet in albo existens iuxta uarietate opinionum. Sed in super nota ratione fundandi continetur appellatione fundamenti proximi, et subiecti fundamenti remoti relationis. Loquimur in pariete de fundamento proximo.

Et asero tria esse fundamenta relationis. Ratio dicitur Thomae 5° metaph^o lectura 1^a dicitur oportet tot modis esse huiusmodi relationes, quot modis contingit unum ad alij ordinari; ad hoc tantum, et in modo contingit p^o. Proinde n^o quidquid ad alij ordinatur, aut est secundum proportionem, et in proportionem id est secundum similitudinem, aut dissimilitudinem, et sic fundatur in unitate, et nexu; secundum operationem, et sic fundatur in actione, et passione. Secundum esse, et sic fundatur in mensura, et mensurabili. Et tria sunt fundamenta relationis. Ad ut hoc clarior precipitatur.

Explicantur relationes primi generis.

Relatio 1° generis fundatur in unitate; et nexu nomine unitatis intelligitur in presentia concurrentia, seu conformitas, que duj res in se habent; sicut alij concurrentia est in substantia, sive in quantitate, sive in qualitate. Ad hoc duo dicitur in sequit^o Philosophus qd^o unum in substantia facit idem, in quantitate, facit equalitate, et in qualitate simile. Et que concurrent in substantia referuntur relatione identitatis; que concurrent in quantitate relatione equalitatis; que vero in qualitate relatione similitudinis. Numerus, qui est altera pars huius fundamenti, et ratio in innumerati pro numero predicabile, aut tran^{scendentali}; id pro dissimilitudine, in equalitate, et dissimilitudine. Quare et, que dissimilitudine in substantia, referuntur relatione dissimilitudinis, que in quantitate, relatione in equalitate; et que in qualitate relatione dissimilitudinis. Explicatur ratio 1° generis.

Explicantur relationes 2° generis.

Relationes 2° generis fundantur in actione, et passione. Nomine actionis, et passionis, intelligitur ratio la causa efficiens, ad eam motu, et quo motu libet influens; huiusmodi sunt relationes paternitatis, et filiationis; productoris, et producti; Patris, et filii; Magistri, et Discipuli, et alia huiusmodi. Ad circa fundamentum huius relationis triplex dividet sententia. Nam sicut in definitione nota

sentit has relationes fundari in potentia activa, et passiva. Itaque actio, et passio unum se ob-
 beant proximo conditioni. Cuius ratio est: fundamentum proximitatis inveniunt relationes; sed ma-
 xime relationes paternitatis, et filiationis transacti actione, et passione, et ubi potentia acti-
 va et passiva remanentibus; hoc est illa sunt fundamenta horum relationum.

Hic ratio pro-
 uat Patrem suum unum fundari in substantia generis, et patientis, et non in actione, et passio-
 ne. Et eadem ratio promittit communiter aduenit actionis et passionis esse rationem fundandi
 predictas relationes in fieri, non autem in facto esse. Unde dicitur in actione, et passione esse ratio-
 nes fundandi, tam in facto, ut quod in fieri. Et ad rationem, ubi supra posita respondemus
 quod remanentibus relationibus, licet deficient actus, et passio factus et in se, non est tamen una-
 taliter: et quia remanent in effectu relicto, tam enim in determinata, quam quod relinquit.
 Ex eo enim quod dicitur de filiis, uirum productum Patris remanet determinata circa
 talis filium, quia ille respicit ut productum, et antea tantum possibile. Et idem dicendum est de po-
 tentia activa, et passiva circa suum.

Ex quibus quodammodo tunc relatae sunt conciliabuntur.
 Accidit namque ex dicto potentia activa, et passiva esse fundamentum proximitatis ut quod
 relationis. Et ex fluxu dicitur, substantia generis, et patientis esse fundamentum remotum.
 Cuius promittit autem, inuenit actionis et passionis esse fundamentum proximitatis ut quod in fieri, et
 tunc propter immutabilitatem proximitatis aduenit, quod et in facto est. Hoc dicitur quod dicitur de fun-
 damento proximo ut quod, seu de ratione, unde dicitur absolute, et absque limitatione, aduen-
 dy est relationes 2° generis in actione, et passione fundari. Explicatur relatio 3° generis.

Explicatur relatio 3° generis.

Relationes 3° generis fundantur in mensura, et mensurabili. nomine mensurae non intelligitur
 imparens mensura quantitativa, sed mensura perfectionis essentialis; hoc est specificitatis aquo
 sumitur, et cognoscitur ex perfectio essentiali sui, sicut in cognitione, sicut ex perfectione obiecti
 cognoscitur perfectionis potentia, sicut in habitu. Ex quo constat relationem hanc consistere per se in
 mutua, aduentione aliorum generis: nam ut supra dicitur, scientia respicit habitum ut mensura quae
 respectu transcendentis, postea uero in mensura remanent respectu predicamentali ad mensurabile,
 si aduenit conditiones requiritur, sicut uero si aliqua deficiat. Proponitur uero diuisio relationis predictae

Propositur diuisio relationis praedicamentalis

S. Vltimus.

Divinitas relatio praedicamentalis in mutua, et non mutua. 1° est cui ex parte sui correspondet alia re-
 latio in consuetudine opposita: ut relatio similitudinis in obediencia, cui ex parte sui habet alteri

albedinis alia relatio similitudinis correspondet. 1^a, cui ex parte est J^{us}, nulla correspondet relatio, huiusmodi sunt relatione 3° generis. Ad albedine, relatione primam, et 2° generis quod se esse mutuas, per accidens, vero posse mutuas non esse, ut patet in relatione Ciceronis ad Brutum, cui ex parte Ciceronis nulla reali relatio correspondet. Et eius in relatione materiam, quod Verbo Dei pariter respectus ad filium, cui ex parte filii non correspondet alia relatio, nam ex libidine relationis respectus, in respectu est dicimus requirit realiter respectum ad Creaturam.

Subiectiva relatio mutua in relatione equi parantur, et dei qui parantur. 1^a, cui ex parte est J^{us} correspondet alia relatio eiusdem rationis, seu denominationis; et relatione similitudinis, similitudinis, necessitatis, etc. 2^a, cui ex parte est J^{us} correspondet alia relatio dicimus, rationis, seu denominationis; ut relatio paternitatis cui ex parte est J^{us} correspondet filiationis, et non alia paternitas. Si autem in utroque extremo sint relationes, quae nec mutuas se respiciunt, nec sunt eiusdem rationis, erunt relationes disparatae. Ita si habent relatio paternitatis in uno extremo, et relatio similitudinis in alio. 1^a. An veritas relationis sita sit in re

AN ESSENTIA RELATIONIS SITA SIT IN REFERIBILITATE; AN IN EXERCITIO REFERENDI ACTUALI= SUBIECTU AD TRINUM

S. I.

Quae essentia formae sita sit in effectu, quae primario communicat libere de receptione inelabilis, an essentia relationis consistat in aptitudine, an in exercitio referendi, inquirimus, an secundum praemissas formae relationis sita constituitur subiectu referibile ad J^{us}, an illud reddere actus, et in exercitio relatus? Quae difficultas rari generis invenitur, quoniam de redditis in materia de similitudine, ut in fine dubij constat. Inquis praemissimus ad eoque avide constituitur per inelabilem aptitudinali, aut actuali, quae equivocatio apud non nullos Auctores non levis parit confusionem.

Deinde

relatus in forma esse indubie dicta: aly namque, sicut dicitur actus primus, alij de hinc actus 2°. De eorum rari communicatione, solum praestant subiecto potentia et aptitudinem ad actus 2° huiusmodi sunt potentia et habitus; potentia enim intellectiva, et contra huiusmodi rari communicationem autem potentia sunt diligere et scire. De vero ex in rari communicatione constituitur subiectu in actu 2° et in exercitio; ut actus, intellectus, et unum, quae constituitur libere in actu 2° et in exercitio rari, intelligens, et unum;

2
Inquitur quod quod est si forma praeveniat relationi predicamentali; an sit licet et continetur subiecti
 actu relati, an vero tantum reflexibile? Circa quod per sententiam eorum vultis relationem predicamentalem
 consistere in reflexibilitate. Ita Collo. Thomistica; in qua dicitur veritas dicitur; non enim auctori comu-
 nicata dicitur veritas in relatione conceptus in, et ad; a se autem, relationem secundum conceptus in constituitur
 subiecti reflexibile ad se, et hanc esse primariam eius effectum; atque secundum conceptus ad in quod con-
 tituitur actu relati, et tunc esse effectum relationis secundariam. Caritatem vero alij excogitant in quod,
 celeberrime reddi hanc contra verum; a se autem namque, conceptus ad dupliciter, non quod esse non dicitur
 sit licet, et essentia; primo modo constituit subiecti reflexibile, et sic inquit est conceptus prima-
 rius relationis; secundo constituit subiecti actu relati, qui est effectus secundarius. Per sententiam
 absolutam autem unius relationis in exterioribus referendi consistere. Ita Patet, licet, et sequens actu-
 to et societati, quos sequuntur alij in Thomae. Et quod inveniuntur Censur, et ex navi Apocry, et Borela.

Nra Conclusio. S. 7.

Ectus primarius relationis predicamentalis est constitui subiecti actu relati ad se; ac
 proinde eius essentia in exterioribus referendi consistit. Praeterea prout: effectus primarius
 essentiali relationis est qui primario communicat subiecto; ad primario communicat subiecto, essentia
 et relati; quod non prout: implicat relationem intelligi communicat subiecto, quin illud actu non refe-
 rat; quod esse actu relati est quod subiecto primario communicat. Contra quod patet: nam effectus primarius
 formae est ille sine quo nequit intelligi forma subiecto communicata. An. prout: relatio est prout
 ordo, seu respectus ad se; quod nequit intelligi in subiecto quin illud constituat actu relati ad se.
 Ad hoc est esse actu relati.

Verum haec ratio sua intellectus, et visio sunt iuxta eandem sententiam, ut in adhi-
 cti, implicat eas communicari subiecto quin illud constituat actu intelligenti et ut dicitur; Ad se latius est quod
 rationem, et respectu ad se; quod implicat relationem communicari subiecto quin illud constituit actu
 relati. **R**espondeo, sicut unio est ratio formae univocae, et essentia ratio formae univocae, ita relatio est ratio
 formae referentis; ad implicat unio communicata subiecto quin illud actu uniat, et essentia unio communi-
 cata quin illud reddat actu essentiae; implicat relationem subiecto communicata quin illud actu refe-
 rat.

Verum amplius. Relatio communicat primario subiecto esse reflexibile; quod esse actu relati ad se
 prout: relatio ~~non~~ communicat primario subiecto aliquid absolute, ad relati; ac esse reflexi-
 bile est esse aliquid absolute. **P**roterea minus: esse reflexibile nihil aliud dicit quod aptitudinem, et ca-
 pacitatem ab actu referenti. Ad hoc quod absolute est: **P**roterea minus: quod communicat subiecto pro pro
 ni ad relationem est quod absolute; ad aptitudinem, et capacitatem ad referenti convenit subiecto pro pro
 ad relationem. **M**in patet: pro hoc enim quod intelligitur substantia generari rationem; prout et pro

Respondetur: haec ratio proinde relatio inconexto et ubi libido comunicatq̄ illud actu
referat; n̄ tñ abstractiue et secundy consideratq̄, non pro ut sic n̄ dicit exercitiū referentiū, sed
soly p̄tendit ad illud. **S**ed contra. Tertia relatio eiq̄ abstractiue et secundy consideratq̄, ē relatio
primariū comunicat subiecto; et ei comunicat eue actualatq̄. **P**roterea: quia uisio, unio, et c; pri-
mariū comunicant subiecto eue actu uidendi, et uniuersū, eiq̄ se in abstracto et secundy considerantur,
conditioenera p̄a exposita uidendi, et uniuersū. **S**ed in dicitō ē de relatiōe. Et ita in dicitō n̄
impugnatiōe facta.

Quapro uatura Conclūsiō. Ratio dicit n̄ minus speciat. De conceptu essentiali relatiō-
ni predicantū et transuendēti dicitur ē ex ipse sū existenti: **S**ed eius essentia consistit in actu
referre subiectū ad sū. **A**n̄ r̄ponitur ab **A**duerarij. Consequa p̄tendit: subiectū ut referribile
n̄ ex ipse sū existenti; **S**ed relatiō predicantū sū existenti ex ipse, n̄ in actu uisibilitate, hinc ex
cibis referenti consistit. **A**n̄ p̄tendit: subiectū eue referribile ē posse respicere sū; sed ad hoc n̄ requi-
ritur sū existenti, et sufficiat sū poteri existenti.

Dicitur s̄: existenti sū n̄ ex ipse relatiōe
predicantū considerata quoad essentia, et signate, et ex ipse, et quo ad exercitiū. et hoc exercitiū ē
quod secundariū conegatq̄ ad essentia relatiōis. **S**ed contra. Relatiō predicantū signate et quo ad
essentia considerata dicitur dicitur transuendēti; sed ab excluditū n̄ p̄a habere sū existenti:
Sed eiq̄ signate, et quo ad essentia sū existenti ex ipse. **R**espon̄: sū ē essentiali relatiōe in
aliquo s̄ua habere sū existenti; in aliquo s̄ua dicitur relatiō p̄tenditū, s̄ua nullatenus
existenti; sed hoc implicat, et relatiō predicantū est fundamenta, et sū excludit. **S**ed de h̄o ite-
ry sermo relatiō. **A**dduntur argumenta Paroxitū Secundu.

Soluntur arguta, §. 3.

Arguitur: requit concipi relatiō sine eo quod ē de illa essentia; et potest intelligi sine exercitiō sa-
pientia; et in tali exercitiō eue consistit. **M**in p̄tendit: Potest concipi relatiō abstrac-
ta a singularibus; sed pro ut sic concipitur sine exercitiō referenti. **A**rguitur inuicem p̄tendit
in actū, in unione intellectiōis, et c; que consistunt in actu; et singularibus abstracti potest.
Respon̄: dicitur dicitur: sine exercitiō exercite sumpto, condo min: sumpto signate, nego min.
Et ita ad minores sequenti p̄tendit.

Ut hec et alia in equiuocatiōe fundata diuoluas, aduerte:
Relatiō signatū n̄ eue idē, ac actū 19, nec actū exercitiū idē actū 23. **N**on actū 19 potest considerari
in actu exercitiō 2 in actu signato: et similiter actū 23. **T**actū 23. **S**ed actū 19
consideratur

exercite pro ut exercitio existit in ratione potentis intellectus; et signate, quod concipitur
 quoad sua propria essentialia. Et hinc licet intellectus, qui est actu simpliciter exercite constituitur
 et subiectum in actu exercite intellectus: signate vero considerate dicitur propria essentialia ac-
 ceu intellectus. Ex quo iam constat, relationem abstractam ad signatam non dicere exercitum
 referendi exercite simpliciter quod est ei accidentale; bene tamen exercitum signatum in quo sita est rela-
 tionis essentialis.

Dicitur quomodo relatio dicit essentialiter exercitum signatum, non exercitum exercitum.
 et tantum dicit potentis ad referendum: subiectum exercite, et illud non refertur actu exercite. Ad hoc est actus signa-
 tatus constituitur per referentiam: quod tantum referentiam constituitur relatio. **Replicatur** in qua dicitur
 fidem contrarium magis continet equivocationem, quod dicitur que ad uocem reducit. Intra in unione, in te-
 latione, et alij. Et respondet concerni duobus primis consequens, negando minus simpliciter. Non exer-
 citum signatum non habet ut actus 1us, respectu exercitum exercite simpliciter. Dicitur quod subiectum non consti-
 tuum referentiam exercite per relationem signatam simpliciter, et per aliquid absolute; quare relatio signata ni-
 hil dicit essentialiter nisi exercitum signatum.

Replicatur. Relatio abstracta a subiecto non dicit subiectum
 quod actu referat: sed nequit considerari in exercitio referenti subiectum ad signatum. Preterea: exercitum signa-
 tum non potest signum essentem, ex hoc proprio ut exercitum exercite simpliciter; exercitum signatum est de linea
 referentiam, et consequenter in actu constituitur. Sed eorum per intentionem factam non eadem, Ad hoc dicitur
 consequens: in exercitio referendi ut quo, nego consequens: ut quod, concesso consequens, si enim relatio su-
 marum signate concretive importat subiectum simpliciter signate, si autem in abstracto accipiat ut uti accipit
 replicata, supra dicit exercitum referenti ut quo, quia refertur a ratio formali referendi. Ad hoc dicitur,
 relationem simpliciter exigere signum essentem; si exercite, signum essentem exercite; si signata essentem signa-
 tate.

Invenitur. Relatio ut hec, hinc simile ut sic non habet signum quod nequit considerari in exercitio signato
 referenti subiectum ad signatum. Ad primum: simile ut sic comprehendit omne simile quod illud ut sic non
 correspondit aliud simile distinctum ad quod tanquam ad signum referatur. In intentione a seipso relationem
 mutuum terminari ab absolute nullum non habet replicata: nam simile ut sic non correspondit ut sic non
 ad quod relationem dicit terminari. In opposita intentione respondere potest, quod simile ut sic pro ut relati-
 onem, comprehendit omne simile sub mixture referendi non autem sub mixture terminandi; quare iam
 habet signum ad quod referatur.

Sicut contra hanc doctrinam invenitur, denique ab in consequentem. In relatio signa-
 tate simpliciter dicitur actu referentem in actu simpliciter se habet aliquid esse ad hunc: et eorum intentionem per hunc dicitur. Ad hoc
 nos. Creatura possibile non habent aliquid esse ad hunc: et in consequentem proceditur.

Sec replica omnino equiuoca, et nullius rationi e. Non enim exercitij, sonatus, et ratio actus 2° e illud esse actuale conuic, conuic ab aduersarij; Causam prohibentem, fo inuicij, uoluntas, et alij actus primum, n exant aliquot actu in statu prohibentis, qd e contra ipso. Primum e illud conuicij et ratio actus, qd ex parte rei conuicite relationi actus, in statu prohibentis prohibentis, et in statu licentis de qua conuicij gratia ab utroque prouidendo.

Arguitur 2° Eue proxime referibile e effectus primarius alicuius forme accidentali; Ad n alterius quam relationi; qd relatio constituitur per referibilibus. Minor patet, et mai proutur. 1° esse referibile conuenit substantij accidentali; qd e effectus alicuius forme accidentali. 2° substantia e omnino in ordine ad se; Ad esse referibile e ad aliud; qd esse referibile n e effectus substantij, qd accidenti. 3° esse referibile e esse secundum quid, et n esse simpliciter qd id qd primum.

Ad arguitur nego mai. Nam esse referibile conuenit substantij proprio acti omni relationi, sicut esse realitatis conuenit substantij proprio ad aliorum. Ad 2° proutur respondetur, esse referibile conuenit substantij accidentali, n sicut, Ad logicę quatenus scilicet e extra constitutum metaphisicę substantij, sicut ei accidentali aduenit sine ualiter. Ad 3° dicitur, qd esse referibile e ad aliud, n actu, Ad ratio in potentia, qd conuenit substantij proprio ad omnes accidentis sicut. Ad 3° iam ueritat esse referibile posse diciens secundum quid, n sicut, Ad logicę in quo sensu e accidenti.

Dicitur primum intelligitur relatio conuenit substantij secundum conceptu in, quę secundum conceptu ad; Ad pro illo primum constituit substantij referibile; qd referibilibus e effectus primarius relationi. Minor proutur: relatio secundum conceptu in, aliquę effectus conuenit substantij, Ad n esse actu relatio, quia in e effectus proprio conceptu ad; qd esse referibile. **H**ic arguitur in primum extra rem e, quia in presenti n inquitur de constitutio relationi prout accidenti e, Ad prout accidenti relatio partimentale, ab aliij accidentibus distincte.

Respondeo qd proutur mai, negando min. Ad proutur conuenit primum, nego in quę. Nam relatio secundum conceptu in, non constituit substantij relatio, nec referibile, Ad n esse referibile sicut; sicut qd habet in formam substantij accidentali, prouidendo ab eo qd in formet in linea absolute, aut relatiua. Sicut actus secundum conceptu ab constituit substantij relatio, et uero secundum conceptu in ipso constituit in linea accidentali, ab omni alio prouidendo.

Arguitur 2° Primum non unicę habent filij, per conuic relationi paternitatis respectu filij nati, et filij postea nati; qd; Ad huius modi relatio n constituit primum actus relatio ad filios nati; qd referibile. Mai e diu Thomę arcani unicę relationi paternitatis ad plures filios, scilicet. Non pater: non ad hoc uel substantij actu referatur requisitur existentia filij.

Rapido se laong Paternitati eo in euentu n̄ continere Pat̄i relaty, nec referibile, ad filii,
 reuertitur. Non ut inquit idē sanctus Doct̄ 2° cont̄ra Gentes capite 11: eius qd̄ ē actū ad id qd̄
 ē in potentia n̄ datur relatio reali, hoc ē medicamentū. Non igitur dicitur Thom̄ ē, Pat̄i per eandē
 relaty respicere plures filios, qd̄ actū existunt, quia n̄ reuertantur nouo relatyōne, ad p̄e-
 cedens existentiā. Arguitur Zoologicy propositus et di. Soluitur a Paragraftus ultimus

Arguty theologicy proponitur, et dissoluitur.

S. Vltimus

Oponit denique fundamentis, quo concisus ē Caseranus. Relatio Paternitati diuine intelligitur co-
 munitate, habito, aut quāi subiecto, scilicet Pat̄i, quā ip̄i constituat actū relaty ad filii, qd̄ pro
 illo p̄iōni ip̄i constituit referibile, qd̄ referibile ē factū p̄iōniū relatyōni. At̄i p̄iōniū. P̄iōni qd̄ illo
 p̄iōni in quo intelligitur in nomine 12. P̄iōniū constituitur talis per relatyōne: Ad p̄iōniū p̄iōni n̄ in
 intelligitur actū relaty ad filii, cy n̄ dicitur filiiū intelligatur. 2° mai p̄iōni ex comuni p̄iōni. Tho-
 poz̄ sententiā continentē et Personā diuinā per relatyōne; eo qd̄ constituitur ne queant per aliquid ab-
 soluty cy p̄iōni aboleua sint comuniā tribus Personis, r̄iōni a illis actione eo magno Pat̄iōni. At̄i
 mo de motu: indiciū omnia sicut r̄iōni ubi n̄ obiat relatyōne op̄iōni.

Aliqui facile se ad difficultate expolium concilianda toty diuicary, eo quo n̄l contra n̄q̄ conclusionis, que tanty p̄iōniū de re-
 latio tribus p̄iōniū mentalibus, n̄ autē de transcendentalibus, aut r̄iōni p̄iōniū mentalibus quales sunt
 relatyōne diuine. Sed ne op̄iōni subumbere uideamur ut ab illa arguty soluat̄, notandū ē ex dicto
 Thom̄ qd̄ in relatyōne Paternitati diuine reperuntur tria membra exp̄iōniū distincta: nempe in
 ob, ^{et} actū, seu qd̄ ip̄i ē, membra hypostasi, origini actiū, et mater p̄iōniū relatyōne, qd̄ ē essentiū re-
 ferenti Pat̄i ad filii.

Et licet indiciū eadē forma p̄iōniū sui eminentis et indiciū bectia-
 mura exorcat, n̄ t̄m secundy eandē exp̄iōniū: nam secundy mem̄ in, seu hypostasi, constituit Pat̄i
 in nomine 12. P̄iōniū, sub mem̄e ab, seu originis actiū, constituit Pat̄i in nomine p̄iōniū filii: et
 n̄que sub mem̄e ad, in exp̄iōniū referit Pat̄i ad filii. Ad actū huius modū conceptū n̄ habere
 per modū p̄iōniū, et secundy, ad quilibet ē conceptū p̄iōniū in adequatū, et ex tribus ad in-
 t̄iōniū relatyōne. Ex quo in forma d̄iōniō an: intelligitur comunicata subiecto sub mem̄e in, seu
 hypostasi, cōdo an: sub mem̄e ad, ad p̄iōniū relatyōne, nego an, et cōiūg. Ad p̄iōniū similit̄
 d̄iōniō mai: constituitur talis per relatyōne secundy mem̄ in et hypostasi, cōdo mai: secundy mem̄
 ad p̄iōniū relatyōne, nego mai. Huius constat ex dicto.

Dicitur relatio Paternitati secundy 12 mem̄ in
 constituit Pat̄i ad relatyōne, qd̄ referibile. Et illud mem̄ ē factū relatyōne factū p̄iōniū
 relatyōne ē constituitur subiectū referibile

198
Concedo enim ut, dicitur in Substantia. Si sita relatio secundum unum quodlibet meum huiusmodi
positum, contra minus. Secundo, meum proprium relationis, scilicet, scilicet implicitum, contra; pro-
ter pro meo minus. Et quod illud 19 minus in, licet et 23 quod est ab, licet sint scilicet im-
plicita relationis, et tamen ex eo personale personalitati, et actioni generantur in Creatura, pro eo
pro hoc non tantum per modum formae absolute, in quibus positum, et negatur, in quantum scilicet
in exprimant minus proprium relationis.

Replicatur. Per se relatio creata secundum conceptum
in constituit subiectum hoc modo referibile: et consequenter hic erit illius effectus effectus
sibi primarius. **Nego consequenter.** Dicitur enim: quod relatio creata est participatio tantum in de-
quata relationis dicitur. Ita ut personalitas, actio, et relatio, in creatura participat tamen in una
expressione distincta eandem scilicet relationis dicitur, scilicet personalitas, in, actio, ab, et relatio,
minus proprium relationis scilicet ad: ex quo constat in Creatura scilicet constituitur referibile per
entitatem absolute personalitati, et actioni, et consequenter relatio sibi erit tunc esse actus rela-
ti. Patet ergo constituitur in esse referibile per duo tamen minus relationis significata ad modum
formae absolute, et per minus ad in esse actus relati.

Indicit. Non quod concipiatur in ratione
Personae quoniam intelligitur distincta a filio, sed proprium ad esse actus relati intelligitur in
ratione Personae. Et distinctio a filio. Tunc sic. Reali distinctio supponit minus proprium rela-
tionis iuxta quod loquitur Aristoteles: quod relatio, secundum minus proprium relationis non constituit
primario esse actus relati referibile. **Re.** Distingo namque: quoniam constituitur distinctio pro im-
plicito, contra minus pro expreso, nego minus. Licet enim constituitur et distinctio Personae
sint idem scilicet, non tamen pro expreso: quare Pater per paternitatem secundum minus in intelli-
gitur in ratione Personae in se; per ab, in ratione generantis; per ad in actu ad filium relatus
et tamen ab eo distinctus.

Sed utrum dicitur: relatio cum sola natura et cognitione, ad pro-
mo primum Pater in ratione Personae non dicitur intelligitur filium: quoniam minus in in paternitate non
erit minus Pater relati: tunc si dicitur. **2.** Paternitas secundum conceptum in non dicitur pro-
expreso esse scilicet relati: quod absolute. Et per absolute constituitur in ratione Personae. **Ad**
19 dicitur: Proloquens ille tantummodo esse actus de relatiis secundum ad proprium relationis.
Ad 23 intelligitur minus in in paternitate esse relati pro implicito: expresse vero esse
quod absolute positivum, et negatur, in quantum scilicet significatur ad modum formae absolute,
itaque sufficienter pro una conclusione a fundamento Caramen tenenda. **3.** An relatio
Predictam realis distinctio a fundamento, et non a Patre generante Actus Patris et filii.

A QVAEST. IV.

An relatio praedicatorialis realiter distinguatur
a Fundamento, et t^{ro}?

Referuntur Ductorum placita. S. I.

Consequenter movetur ad relationem sequitur fundamentum et t^{ro}, inquirendum restat an relatio
realiter ab eis distinguitur: dubium quod tandem fundamentum praesens, quod remoto pro-
cedit. In quo 1^a sententia tenet relationem realiter identificatam cum fundamento et t^{ro}
simul sumptis. Ita recentiore aliqui locuti. Ut Vitiuz, Anaya, Obispo, et
alii. 2^a Respondit relationem identifiari realiter cum solo fundamento. Ita Nominales
quibus subscribitur Patet Suarez disputatio 44^a sectione 2^a, et alij plures qui hanc
sententiam sibi celestibus reddunt. 3^a Denique sonat relationem a fundamento et t^{ro}, co-
modissime sumenda esse realiter distingui. Et communis fere inter philosophos, quibus
et Philosophi communiter adhaerent. Prima Conclusio Paragraphi secundus.

Prima Conclusio. S. 2^a

Relatio praedicatorialis non identificatur realiter cum fundamento, et t^{ro} simul sumptis.
Propter rationem efficaciter concretam ex fundamento, et t^{ro} non est relatio praedica-
torialis. Relatio praedicatorialis realiter non identificatur cum fundamento et t^{ro} simul
sumptis. An propter rationem efficaciter concretam ex fundamento, et t^{ro}, requiritur esse ad aliud. Sed totum con-
cretum ex fundamento, et t^{ro}, requiritur esse ad aliud. Sed Minus propter: t^{ro} non est aliud
a concreto ex fundamento, et t^{ro} implicat fundamentum et simul t^{ro} habere esse in-
ordine ad t^{ro} tanquam ad aliud.

Respondendum non tota relatio adequate sumpta Minus ad equa-
te hoc est accepta pro solo fundamento est ad alium scilicet ad t^{ro}. Sed contra totum quod relatio
non est aliud ut ex eius diffinitione constat. Quia relatio est ad aliud. Sed t^{ro} non est ad se ipsum: sed t^{ro}
est extra totum contentum relationis. Contra 2^a et simul non videtur Conclusio: si relatio Praedicatorialis idem
existens in Patre et filio, Patrem in se esse constitutivum in esse talis, et filium. Sed hoc non
dicendum: sed Maius propter: Patrem constitutivum in esse Patrem per relationem Praedicatorialis. Sed relatio praedica-
torialis in se ad aduersarios identificat realiter filium talis in adaequate: sed Patrem in esse Pa-
tris per filium in se esse talis in adaequate constitutivum.

Si dicatur: Patrem constitutivum in esse
per relationem Praedicatorialis non sumptam adequate, sed in adaequate: hoc est pro ut se tenet ex parte
fundamenti primum, non autem pro ut se tenet ex parte t^{ro}.

judicamenta qd e in alio; Neandz ratio accidens partici pat relatio: qd e accidens
 finis. 3°: accidens logicz, aut metaphisiciz n̄ constituit diversz judicamentz a substantia,
 ut patet in insolubilitate nazq substantia. qd si relatio judicamli constituit diversz pro
 dicamentz a substantia, n̄ e accidens logicz aut metaphisiciz; *Asiis.*

Ratio proven
 omz relatz, erig in accidens fundatz realiter distincti a fundamento, hec e. Relatio proli
 camli e curu totz esse e ad aliud; Ad totz esse fundamenti n̄ e ad aliud, cy sit aliquid
 a broly; qd relatio proli camli realiter a fundamento distinguitur. *Pro* utiq, et applica
 tum: en absolute ita e adre ut realiter n̄ dependeat a fno, en relatio ita e ad aliud, et
 realiter a fno dependeat; Ad unq licet huiusmodi entia realiter identificamz. Min proter
 qd quia implicat eandz entitate realiter dependere, et n̄ dependere a fno. *Separate*: quia
 ides accidens finis, et substantia realiter distincti occurrunt quia accidens finis dependet rea
 liter a substantia, seu vero substantia qd dicitur e de quo cum que ente absolute, et relatio

Proponitur, et examinatur alia ratio communis nra conclusionis

S. IV.

Ratio communissima qua Auctores naz sententiz eam prouocant, hec e. Separatio realit e
 signy reali distinctioni; Ad relatio proli camli realiter separata a suo fundamento: qd ab
 eo realiter distinguitur. Min proter. *Perseuerante* a fundamento pot est distinctio relatio, quia de
 ficiat fno: qd relatio realiter a suo fundamento separatur. *Pro* patet: non induitur a huius, *Pro*
 et Paulo 1°. *Pro* dicit ratio relatz similitudini ad *Phy*; huius Paulus redaxerit
 qd deficit relatio similitudini perseuerante a *Phy*; que in *Pro* erat fundamentum
 tali relatio.

Respondent Contrarij: separationem realit in parte realit distinctionis, si separatio sit quoad
 recty, et quoad aliquam entitatez inuicem; sicut vero sitantz sit quoad denominationem et essentia
 um, et ex defectu connotati, qualiter contingit in relatione. Nam si sicut e fno, et manente fun
 damento (inquit) deficit relatio quia licet maneat entitas relatio, n̄ tm quoad essentia
 denominationi subiecty actu relatz, non ad hoc requiritur fno connotatur: cy aut n̄ deficit
 relatio quoad entitatez; hinc e qd tali separatione n̄ arguit realit distinctionis relatio a funda
 mento. *In* forma ita reuertens: perseuerante fundamento deficit relatio quoad entitatez,
 nego, quoad essentia et denominationem, condo. *Saltem* deficit relatio ex defectu con
 notati, condo: ex defectu recty, nego.

Aligui nra sententiz Auctores huiusmodi connotationem
 absolute dominantem, contra inuicem. *Implicat* relatioz deficere quoad essentia et deno

denominatio, et n̄ quoad entitatē. *Adrupty* pronunt: relatio quo ad entitatē nihil 200
 aliud ē quā actualis exercitiū referendi, et denominandi subiecty relaty ad *Hay*: q̄ im-
 plicat relaty deficere quoad denominatio et exercitiū, quin etiā quo ad entitatē defi-
 ciat. *Si* hęc impugnatō facile eluditur ab *Adversarij*: *Sunt* quā distinguunt an; ni-
 hil aliud ē entitatē, concedunt: denominatiue et formaliter, neo ante, sum enī, quā
 retinunt impugnatō in relatiōe Paternitati respectu *V. filly* quo deficiente manet
 relatio quoad entitatē, n̄ autē quoad exercitiū denominandi subiecty actu relaty ad
V. filly

Itaq̄ doctrina comotatory, quę nec ē valde complicanda, nec omnino reicienda
 stabilitatē; obsequantē ē ex eminentiōne *Agriani* impaerenti; qd denominatio est extrahō
 subiecty ad nouā lineam, aut predictam, aduenit ip̄i per forōm realiter super additū
 et deficiente tali denominatiōe deficiūt enī forma quoad entitatē: ita se habet quanti-
 tas respectu substantię, et qualitas respectu subiecty qualificati. *Ita*q̄ subiecty con-
 titatē in aliqua linea habeat nouā aliquā denominatiōem crudi lineę, n̄ exigit forōm
 realiter super additū, *Ad* deficit noua comotatio aliteris *fr̄i*: et ita in sententiā dicit
Thome Patern relaty ad *V. filly* n̄ eget noua forōm ut referatur ad *V. filly* denomi-
 naty. *Et* in super, *Pau* abū per eandē relatiōem similitudinē, quā respiciunt omnia alba esentia-
 tia, referetur ad alby deorsus producty.

Ex qua doctrina rati supra posita ita pronōa videtur
 naturā Conclusionē: Separatio reali quoad entitatē ē signy reali distinctiōis, at relatio quo-
 ad entitatē, separatur fundamto: q̄ et realiter distinctiōis. *Min* potius deficiente omnino
 denominatiōe relaty, tenice remanet subiecty in linea absoluta: q̄ deficiūt relatio quoad entitatē.
 Consequa patet ex dicti: nam ex relatiōe extrahat subiecty ad nouā lineę, ex deficiente denomina-
 tiōe relaty deficiūt entitatē relatiōis super addita. *Itaq̄* *Adrupty* h̄ implicat entitatē relatiōis
 manere in subiecto, quā ei comouet aliquā denominatiōem relaty actualiter distincty a linea
 absoluta; at deficiente *fr̄i* nulla manet in subiecto denominatio distincta a linea absoluta q̄ defi-
 ciat relatio quoad entitatē. *Am* potius: implicat realitatē quoad entitatē manere in homine,
 quā ei comouet exercitiū realiter distincty a conceptu reali: q̄ idē impaerenti

V *notetur*
 Si magis dubitatur in absoluto, et relatiōis quę relaty a relatiōis absoluto ab absoluto; *Den*
 absoluto *Itaq̄* quantitas nequit transire ad esse absolute alterius lineę *Itaq̄* ad quālibet
 nisi per forōm realiter entitatē super additū q̄ periculi titulo, ut essē absolute transeat ad lineę
 relatiōis, forōm entitatē super additū exigit. *Itaq̄* denique. *Itaq̄* deficiente *V. filly*

in deficiu relatio Personarum quod existat quia denominatio relati ad 19. filij
 Superioris Patris in linea relatiua conditio, per ordinem ad 19. q. relatio subiecti relati
 Non modo Superioris, deficit quo ad existentiā ex defectu sui et denominationis

Succurrit

Contraij ad Misericordiam similitudinem in qua eadem existit e absolute relatiua, ex hoc ipso impugnatū manent
 non in hoc consistit inexcusabilitas tan in excusabili misericordij, opponendū n̄ ē in Creatū. Si opponat.
 In contentia sicuti componi, actus voluntatis huius tanne demeritatis in libero per solū posthōp
 noui conuati. Nec tale est quod ipsi facit in rebus eam Philosophij quatuor momenta explanen-
 di, in pertinenter adducitur constituti by actus liberos Dei, Theologorum ingenia torquens, in-
 dignū que Theologo censeri deuit per regulas xij caraxay demeritū in excusabili altitudinē
 Misericordij Dei.

Deinde posita in Aluacianis reconquirit. Non ideo ex defectu conuati deficit
 actus liber Dei quoad denominationē, et n̄ quo ad existentiā, quia talis denominatio liberi e secun-
 daria; itē enim actus voluntatis Dei secundariis respiciens creaturas, p̄natio fertur necē-
 sario in bonitatem diuinā; Ad denominationē relati e denominatio primariis adueniens subiecto.
 Ex defectu sui deficit relatio quo ad existentiā. Si denique obiciant contentū conuati Misericordij
 in qua postea componi abstractiualiter transeunt ad esse unitas, absque noua existentiā superad-
 dita. Respondent ipsi Theologi pro hac sententiā stantes: Nam aut ex suo loco examinatae cura
 inuis. Solentur arguente. P. 5.

Soluiuntur obiecta. S. V.

Arguta, que militat contra Conclusionem eodē dicitur sicentū gece facile diso lui possant.
 Contra Conclusionem arguuntur P̄uocitate et P̄uocanti n̄r̄i Avulm̄i in monobōo Capite
 1) Arientū: constat namque quia hominū post conuati p̄uocantē natiuitate, nec mater, nec mater,
 2) nec equalis s̄m̄, nec simili: omnes autē talones h̄i, utique ex natura s̄uē, sine omni m̄i
 3) mutabile ad illū habere potero, et amittere, secundu qd̄ exeret, et per qualitate diuersi m̄i
 4) tabitū: q̄ r̄asora P̄uocantē Avulm̄i fundamētū n̄ mutata per relatiōē aduenientē.
 At mutaretur si relatiō esset ab eo realiter distincta q̄ n̄ ē.

Consonare uultus Angliū Pa-

tor 3. parte quēne 16 articulo 6 ad 19. ibi. Cauro que relatiue dicuntur, possunt denouo p̄uocari
 in de aliquo, absque eui mutatiōe, sicut homo de nouo fit de uero absque sua mutatiōe, per motū
 illū, qui fit et s̄uē. P̄uocantē e p̄uocato AG tractatu 5, capite 2. aiti. simili talo, sicut n̄
 ē aliqua res alia ab ip̄a abdicare, et s̄ly ē ip̄a albata, ut h̄i habet ad albedinē P̄uocantē.

Pateor ex t̄m̄imo Avulm̄i como 1. in, anty, Avulm̄i de p̄uocantē 34 sectione 5. numero 50

super addita sunt fortiter similia. Vnde dicitur. Si duo ab auferre ab extrema albi et rubri
realiter distincti, quod ponimus, aduc erunt fortiter similia: quod entitatibus albedinis sunt similia
fortiter, et non tantum fundamenter. Non pariter, si manente forma in qua extrema fortiter simi-
litate, manet similitudo fortiter; si ablata ea entitate distincta realiter, manent albedo
quod est forma in qua extrema fortiter assimilata: §. 2.º. talia extrema alba, non erunt in d-
b' ordine fortiter dissimilia: §. fortiter similia.

¶ Ut hoc et alia facili et clare dissoluatur, advertite: quod
similitudo (secundum de equalitate, et alij) alia est fortiter, et actualiter; et alia fundamenter, seu d-
b'is: 1.º. actualiter respectu unius ad alij, in quo sita est relatio. 2.º. capacitas ad predictum respectu
habendi. Quod alba reclusa relatione realiter super addita sunt similia causaliter, et funda-
mentiter, non autem actu et fortiter, sicut nec constituitur in loco fortiter per ubi-
cationem realiter distinctam; quia sedata non est in loco fortiter, necque respectu actus et fundamenter. Advertite
insuper dicitur simile quod; simile in quo; et simile quo. Simile quod sunt extrema gi-
mitata; simile in quo est albedo in qua assimilata; et denique relatio est simile quo, seu xa-
tio fortiter assimilata.

¶ Quo supposito ad res lig. concessa ante, nego consequentiam. Nam in d-
b' ordine similia realiter in relatione super addita tanquam ratione fortiter assimilata. Ad id quo
arguetur non constat, eo in euentu illo extrema tantum esse similia fundamenter. Ad id quod
dicitur in contextu, dicitur maius manente forma in qua et c.; videlicet id quo assimilata, et tanquam maius;
si deficiat, nego maius. Ad id quod dicitur hic, illa extrema non esse dissimilia, nec similia fortiter,
sed esse similia fundamenter. Sicut omnes fatentur constituta in ubi-
tate aqua non accipiunt
ubi-
cationem. Quod autem in d-
b' ordine non sunt similia in d-
b' ordine similitudinis,
si in albedine ipsa; et tamen deficienti tali denominatione non manent similia, nec dissimilia
fortiter, respondetur §. Ad uerum?

¶ In nego. Si intendatur albedo qua alij constituitur
entitas dissimile respectu nigro alij, tunc extrema alby dicitur magis dissimile, quod antea;
et non ratione relationis super addite, sed hoc non intendatur, nec remittatur §. per albedinis quod non
est fortiter dissimile. Confirmatur, et explicatur: posita relatione in equalitate quam utriusque pal-
marum, ad rem palmarum, hinc entitas quam utriusque palmarum erit magis in equalitate quod antea, et
consequentem audietur relatio in equalitate; at sola quantitativa arguetur, non autem entitas aliqua
super addita: §. quia quod sita per lig. entitatibus est fortiter in equalitate, et consequenter relata.

¶ Si intendatur ut supra. Et ad id quod concessa maius, dicitur minus: non ratione relationis super addite
fortiter ut quo, nego minus fundamenter et in quo, concluditur. In quo: relatio est id quo

lex ratio forali qua ea albedo dicitur magis simili: nec ad hoc requisita d. relatio in 202
intendatur, aut remittatur. Ad hunc qd sit id quo fundamentum magis alby constituitur
magis simile supradictis qd n. arguit intentionem aut remissionem in relatione, Ad ista
mentio: quia ut dicitur, relatio n. nascitur magis et minus ratione sua, Ad rationem fundamenti
Et per hoc patet ad confirmationem.

Ad primum 3. dicitur in r. q. Pauli et Petri sunt r. in natura, atq. per
relatōem realiter super additōem: p. per relatōem identitatis et eorum naturā. Minus primum: Relatio realiter
super additōem n. ē aliquid naturā Pauli aut Petri, nec ad talē naturā pertinet, et ut accidens sibi, super
additōem: p. requirit constituitur Pauli, et Petri ut unus in natura. Si respondetur, per naturā naturā habere id
in quo sunt unus, modū tē relatiōem super additōem de habente ut quo, seu ut ratione forali referendi.
Contra invocari. p. forma debet habere ut quo qd habet libertatē, ut quod, ut relatio realiter dubitā
n. ē unus et naturā Pauli, et Petri, additōem ut quo: p. n. ē forma referendi. 2. natura Pauli per relatōem su-
per additōem constituitur diversa a natura Pauli: p. n. constituitur eadem.

Ad primum obtine ibi Ad 3.
impugnatio: nullū implicatio inuenimus, nisi prout est, in eo qd accidens realiter super additōem
ut unus ut quo et naturā Pauli, Pauli: seu qd r. ē, ratio forali qua Pauli, et Petri constituitur
unus. Ad 3. impugnatio in equivoce fundatq. respondemus: naturā Pauli per relatōem realiter
super additōem constituitur unus, et diversa a natura Petri; et hac dicitur, qd constituitur una in natura
et diversa in relatione. Arguitur patet instantiā supra factā de denominatione relatiōis qua Pauli
in expectatio constituitur unus in natura et Pauli.

Sed dicitur: proportio ad resultantiā et bonū
realiter dicitur, natura Pauli convenit et natura Pauli in habere unum prout accidens illud
relatiōis: Ad talē convenientiā convenit ipsi pro priorē ad relatōem realiter dubitā: p. per naturā
dicunt talē relatōem convenientiā. Patet ex Pauli dicitur a Paulo in singularitate, per relatōem
realiter super additōem, et generat dicitur ab ipsa relatione super additōem. Super r. univ. et per a lig
relatiōem realiter dicitur? n. 13, habetur intentio. n. 14, habetur propositio in instantiā.

Ad 4.
respondet; et convenientiā in replica arguitur proportio ad resultantiā relatiōis realiter dicitur et
et convenientiā actualē, Ad istam fundamentā, et causā. Ad 2. dicitur, nichil esse diversum
predicamentū ab ipsa met relatiōem dicitur, Ad istam et transcendentaliter: non hinc ad relatōem
forali n. dicitur alia ratio forali ita dicitur, n. datur a hō dicitur, nec qua ipsa sit dicitur
ab alijs, nec qua alia dicitur, n. dicitur ab ipsa. Solus contactus amplius excludit dubio locu-
enti.

Arguitur 4.º Quod deus producat 2° albedo, 1° albedo, quae praesens deus referunt ad 2° per
 relationem similitudinis; et nulla est congrua causa relationis similitudinis realiter distinctae a
 1° albedine quae referuntur per suam essentiam. Minus proinde: si aliqua esset, maxime causa 1° albedinis
 se habenti ad fundamentum; sed hoc non est fortasse in deo existat: d. Si dicatur causa 1° albedi
 nis ad deum referre, non fortiter in se, sed virtualiter in albedine, quatenus in ea reliqua
 tuitate ad resultantem relationem, quando ponatur dicitur.

Contra inuergo. 1.º Causa causam se-
 cundario effectus, ipsa producit in eodem instanti in quo causat effectum primarium, ut patet in
 proprietatibus secundario productis in eodem instanti essentiae: sicut responso primaria. 2.º
 ergo, per actionem productivam fundamenti tantum producit id quod habet necessarium connexionem
 cum ipso; et ea relatio realiter super addita talis connexioni non dicitur. Ad arguendum obtine
 ribi. Ad 1° impugnacionem dico; an est verum, si effectus secundarius non dependet a connotato
 existens eo ut accidit in proprietatibus: sed vero si effectus secundarius ab extrinseco
 connotato dependet et contingit in relatione. Ex quo ad 2° dico; relatio necessaria connecti
 cy fundamento non absolute sumpto, sedposito connotato; quare, si ad id connotatum requiritur
 resultans relatio.

Arguitur 5.º Relatio dupli in quantitate uicibita ad quantitates centis cubitis
 accidens ab ea realiter distinctum: sicut de qualitate relatione. An propter: si esset accidens realiter
 distinctum ut pote inueniri ibi, esset tota in tota quantitate uicibita, et tota in qualibet illius parte;
 sed hoc implicat, aliam quilibet partem denominationem dupli respectu quantitate unius cubiti.

Respondet eminentissimus Apertus: tota relatio referri in tota quantitate uicibita, et partem relationis
 in parte quantitate. sed hoc solutio arguet difficultatem explicandi quomodo ea relatio sit
 ibi. Nam si relatio realiter esset in tota quantitate, ut nullatenus partem relationis sit in parte quanti-
 tatis; quia talis relatio unice resultat ex quantitate et comparata ex duobus cubitis. Quare si
 cubita deficiat, deficit etiam relatio dupli ex defectu subiecti, quia esset tota quantitate
 nihil est subiecti capax talis relationis.

Arguitur 6.º Relatio diuersivna, quae datur in omni uirtute
 et uirtute super naturalis, non est relatio distincta a uirtute: sicut de alijs. An propter: si relatio
 quae dicitur uirtuti esset realiter ab eo distincta, talis esset, quae per naturam esset connecta cy uirtute
 super naturalis, sicut quilibet relatio cy suo subiecto connectitur; sed hoc implicat. d.
 Arguendum manifeste patitur instans in doctrina contrarietatis, ut esse patet. R^o d. entia-
 tas illa naturalis uirtute super addit connecti cy uirtute super naturalis, in qua super naturalis, et
 prout est qualitas quaedam diuersa a uirtute, quod non implicat.

Nra Conclusio. §. 2.

Nequit una relatio predicamti supra aliq̄ fundari: Ita Augustinus Doctor quatuor
 articulo 2 ad 49. ubi dicitur: una relatio refertur ad aliq̄ per aliq̄ uq̄
 aliq̄ relationem. . . . quia sic relatio multarū licetetur in infinitum. Ex quibus formatur
 ratio conclusionis: Si una relatio aliq̄ fundaret, daretur processus in infinitum: Sic admi-
 ti non debet: §. Sequela proter: Alio dicitur relatione Paternitatis fundantur alia duas re-
 lationes identitatis, seu convenienter, quia eveniunt esse se similes; Alioq̄ relatione simili-
 tudinis fundatur inter se similes: §. Fundantur etiam alia, et ista alia, et ita
 in infinitum: §.

Respondeo ad illam. Moneo da cy aliq̄: relatione Paternitatis comparari posse
 ad relatione filiationis cy qua est similitudo; et aliq̄ relatione paternitatis, cy qua est similitudo; et hoc
 hanc similitudine requiritur relatio Genitus fundatur; Secus vero ad illa similitudine. Et
 ratio (inquit) est, quia Paternitas in ordine ad filiationem se habet ut quod, et ideo se relata est
 ratio referendi; respectu vero alterius paternitatis se habet ut quod, quare a similitudine
 illi per aliq̄ relatione Genitus additur. Ex quo patet, qd licet Paternitas comparatur ad relatione simi-
 tudinis respectu aliter est a similitudine paternitatis; in tñ relatione similitudinis est et aliq̄
 ut sit similitudo, quia se habet ut quod et ratio referendi. Et ita videtur processus in infinitum.
 Et in hoc libro addit, locutus est Petrus Thomas.

Sed contra. 1.º Sicut duas Paternitates sunt
 specificiter similes, ita et duas relationes similitudinis inter se: §. Si duas Paternitates fundantur alia
 relatione, etiam duas relationes similitudinis fundantur alia, et ista alia, neque in infinitum. 2.º
 Sicut relatio similitudinis in paternitate fundatur in fundaret aliq̄ similitudinis, fundaret tñ
 relatione diversitatis respectu relationis alterius speciei; et ita, relatione diversitatis essent inter
 se similes per alia relationes similitudinis; et ista fundarentur relationes diversitatis comparativae
 ad alia diversitas; et ita in infinitum: §. nunquam processus in infinitum vitaretur. Prostat autem
 ex doctrina huius Autoris. Ideo relatio similitudinis fundatur in Paternitate in fundatur aliq̄
 relatione similitudinis, quia respectu illius se habet ut quod, et ut ratio referendi: Ad hoc non habet
 respectu relationis diversitatis: §.

Deinde ratione a priori patet conclusio. Relatio predicamti est per
 se ordo et respectus ad aliud; Ad hoc non habet, si aliq̄ fundaret: §. Proinde min: si aliam
 relatio non habet respectu ad aliud, non fundatur aliam relationem: §. non esset per se
 ordo, Ad fundantur et causa ex qua talis ordo, seu relatio resultaret. Ad hoc autem obicitur

O bicitur. 1.º Ideo una substantia fundat relatione identitatis ad aliq̄, quia specificiter conve-
 nit

cum illa; Atque una relatio predicamentalis convenit specificiter aliis fundat relatio idem
 tituti ad illi. **R.** qd una relatio totius convenit cy alia negatice et transcendentaliter;
 vero qd predicamentalis sicut substantia inter se. Item propter rationes ad ductas in cor pose que-
 stionis. Item quia Philosophus n̄ argonauit relationes fundatas in relatione. Item dicitur qd quia
 fundantur e de linea absoluta, et perfectius relationis qd n̄ habet una relatio qd inuenit cam-
 paratiue ad aliq.

Dicitur. Substantia fundat relationem diuinitati comparatiue ad absolutum; et aliq relatio fun-
 dat aliq comparatiue ad substantiam. **Ratio.** Relatio n̄ e predicamentalis ead cy substantia; qd predicamentalis
 diuinitati; qd fundat relationem diuinitati. **Ad 13** nego ans. Nam substantia utalibz e qd n̄ e preceden-
 ti; n̄ e ratioa predicamentalis relatione, nec transcedentibus, et negatice; ne dicitur proceru in
 infinitu, et propter alias rationes assignatas. **Ad 14** concedo antiq; nego conseq; non videtur esse predicam-
 entalis relatio aut dicitur, dicitur videlicet sibi esse diuinitati tunc modo transcendentaliter ob defectu con-
 ditiois requiritur ad relationem predicamentalem.

Obicitur. Pro Euclidea exente proportionalitate fundantur
 induabus proportionibus; et t̄m eon proportionalitas, pug proportionibus sunt relationes predicamentales. Item
 relatio predicamentalis in alia fundatur. **Admouo** proportionibus euenientibus predicamentalem (aliter falsum) cy
 n̄ rationis unitate in predicato uniuoco, et analogo, respondeo; qd proportionalitas n̄ e relatio pro-
 dicamentalis, et transcendentalis, et proredicta.

Obicitur denique. Una relatio rationis potest fundari supra
 aliq; et relatio realis potest conuenire, ex eo qd relatio rationis fit ad inchoa relationis realis. **Concedo**
 antiq; nego conseq; **Disponitur** e; qd relatio realis n̄ potest esse libito indua, quare si una fundatur
 aliq; in finitū relationes reales necessario resultarent. Relatio vero rationis fit pro libito indua non
 finitū respectu puz ad aliud, nunc talis respectu esse fundantur; et cy pro libito potest afectione
 subter proceru in infiniy, falsy categoriamatiy unitate. **Ad** an relatio realis terminetur ad e libito

QUEST. 6.

An relatio predicamentalis terminetur ad absolutum;
 aut respectivum? **I.**

Explicatur titulus, et referuntur auctory placita.

Dedicantibus mutuis n̄ mutuis procedit ontzouera; cuius seruu e; con illius. **13** terminet
 relationem predicamentalem per ipso relationem substantiam; an vero per entitatem absolutam substantiam, et
 tanty significatiue relationem pro cu libito tanty dicitur de substantia esse substantiam per ensis. **Ratio** quod
 tunc n̄ e. **Concedo** omny relationem, tam n̄ mutuis quy mutuis terminatur ad respectivum. **Ad** frequenter
 inca thoria, qdā requiritur nec agere in presentia.

2^a per oppositum defendit omnes relationes ad absolute formaliter terminari. Ita Scotus, Suarez, Barzilai, qui sequuntur Jose omnes Scotisti, et aliqui ex Thomisti, ut Socrates, Cayrolus, et alij. 3^a denique sententia melius incedere videtur ad relationes non mutue terminari ad absolute; multumque ad relativi. Ita aliqui Thomisti qui sequuntur Calaneo et Thomam impresenti et alij. Pro resolutione, et prima conclusio. *Paragraphe Secundae*

Prima Conclusio. §. 2.

Terminatio non mutua est formaliter absolute. Probatur ratione efficii: *Terminatio in quo nulla est relatio requirit esse formaliter respectibus; at in terminatio non mutua nulla est relatio. Ergo non formaliter respectibus, sed formaliter absolute est.* Consequa inferuntur omnia et certae: et minor potest esse sine relatione non mutua. **D**upliciter tamen occurrunt Auctores sententiae oppositae: quidam asserunt terminatio non mutua esse respectibus per denominationem exprimitur de iure autem intentione existens in fundamento, aqua terminatio formaliter exprimitur respectibus denominatur. Alij dicunt, relationem non mutua terminari ad formaliter relativi, non relatione reali, sed relatione rationis.

Ad oppositum responsum sic argumentor. 1° implicat relationem terminari ad se ipsam; sed hoc sequetur ex de contrariatione; quod non est subinvenienda. Minus probatur: *Terminatio ut exprimitur per relationem denominatur sicut de formaliter relationem ipsam; per relationem ad se ipsam terminatur.* 2° prius intelligitur relationem terminari ad se ipsam, quam quod terminatio sit exprimitur respectibus; per quod illo prius intelligitur relatio terminata, et non ad se ipsam formaliter relativi; sed formaliter absolute. *Aut* probatur effectus secundarius terminatio ante legitur per portationem ad eam effectus primarius; sed effectus primarius relationis est referre subiectum ad se ipsam, denominari vero terminatio exprimitur respectibus est effectus secundarius; per quod prius concipitur relatio terminata ad se ipsam, quam quod terminatio sit exprimitur respectibus.

Contra 3° specialiter contra Thomam. Ideo auctores proponent denominationem exprimitur respectibus legitur quia sequitur ad se ipsam tendere in se ipsam, et denominatio in denominationem exprimitur respectibus cuius formae est ipse ad se ipsam; sed in presentia tali relatione intenditur, in consequentem per se. Si dicitur: relationem non terminari ad se ipsam, sed ad se ipsam realiter distinctum, licet obijci exprimitur denominatum. Contra: non solus terminatio, sed etiam imo et multo magis terminatio formaliter terminat relationem, iuxta illud quod probatur unumquodque tale et illud magis; sed iuxta ipsos terminatio formaliter dicitur de formaliter relationem ipsam; per relationem ad se ipsam terminatur.

Decide. 1° malum dicendi infirmitas est propter rationem. *Terminatio relatio reali praedicantibus exprimitur terminatio realiter exprimitur; per quod requirit terminari ad relativi per se.* 2° relatio reali praedicantibus referre fundamentum ad se ipsam, etiam si in actu nihil sit in actu; sed referre fundamentum ad se ipsam respectibus factive talis. 3° relatio reali praedicantibus non mutua relatio

resultat ex fundamento, et sic; at requirit realitate resultare ex hoc ratione. ^{si illud p. p. p. p. p.}
Hi impugnacionibus subiacent Auctores de solutione dicunt de denominatione existens est
quod ratio. Secunda conclusio Barro 3.

Secunda Conclusio. §. 3.

in tali relatione mutua eadem est absoluta. 1^a ratio conclusio non ita proposita: ^{quod} ^{si} ^{relatio} ^{mutua} ^{est} ^{id} ^{ad} ^{quod} ^{relatio} ^{refertur} ^{fundamentum}; ^{et} ^{illud} ^{refertur} ^{ad} ^{aliquid} ^{absolutum}, ^{non} ^{ad} ^{relacionem}. ^{Pro} ^{inde} ^{protum} 1° relatio similitudinis refertur a lbering ^{hoc} ^{ad} ^{id} ^{ex} ^{quo} ^{dicitur} ^{similitudo}; ^{et} ^{omnino} ^{habet} ^{similitudinem} ^{ex} ^{alio} ^{albedine}, ^{non} ^{autem} ^{ex} ^{relacione}; ^{et} ^{refertur} ^{fundamentum} ^{ad} ^{albedinem}, ^{quod} ^{est} ^{quidam} ^{absolutum}. ^{non} ^{patet}: ^{nam} ^{albedo} ^{et} ^{relatio} ^{sunt} ^{primo} ^{diverse}, ^{cum} ^{possunt} ^{inveniri} ^{ad} ^{diversa} ^{predicamenta}; ^{et} ^{una} ^{albedo} ^{non} ^{habet} ^{similitudinem} ^{ex} ^{relacione}, ^{et} ^{cum} ^{alio} ^{albedine}.

2° protum non principali dicitur: homo et Equus dicentes relatio mutua dicitur tamen referuntur ad invicem ad id in quo dicunt dicitur: ^{et} ^{obly} ^{differt} ⁱⁿ ^{nomine} ^{ex} ⁱⁿ ^{relacionibus} ^{dicitur} ^{tati} ^{conveniant}; ^{et} ^{talis} ^{relacione} ^{non} ^{ad} ^{relacionem}, ^{et} ^{ad} ^{nomine} ^{absolutum} ^{terminantur}. ^{Protum} ^{3^o} ^{eodem} ^{modo}. ^{Relatio} ^{Patris} ^{et} ^{filii}, ^{hinc} ^{et} ^{quodlibet} ^{alia} ^{relatio} ^{causae}, ^{tamen} ^{refertur} ^{ad} ^{effectum} ^{ab} ^{ipso} ^{productum}; ^{et} ^{effectus} ^{ab} ^{ipso} ^{productus} ^{non} ^{est} ^{relatio}, ^{et} ^{substantia} ^{genita} ^{absoluta} ^{ex} ^{Patre} ^{non} ^{dicitur} ^{Patris} ^{relacione} ^{filiiationis}, ^{et} ^{substantia} ^{genita} ^{ex} ^{Patre} ^{non} ^{dicitur} ^{ex} ^{tali} ^{relacione} ^{refertur} ^{Patris} ^{ad} ^{aliquid} ^{fortiter} ^{absolutum}.

1^a ratio conclusio non sub hac persona protum:

relatio predicamti mutua resultat ex fundamento et sic; ^{et} ^{requirit} ^{realitate} ^{resultare} ^{ex} ^{hoc} ^{ratione} ^{fortiter} ^{relacione}; ^{et} ^{tali} ^{modo}, ^{non} ^{fortiter} ^{relacionibus}, ^{et} ^{absolutum} ^{est}. ^{non} ^{protum}: ^{relatio} ^{filiiationis} ^{non} ^{resultat} ^{ex} ^{hoc} ^{dicens} ^{de} ^{fortiter} ^{relacione} ^{ipso} ^{filiiationis}; ^{et} ^{non} ^{resultat} ^{ex} ^{hoc} ^{fortiter} ^{relacione}. ^{Aut} ^{protum}: ^{relatio} ^{filiiationis} ^{est} ^{portio} ⁱⁿ ^{hoc} ^{ex} ^{quo} ^{resultat}; ^{at} ^{non} ^{est} ^{portio} ^{ipsa}, ^{imo} ^{neq} ^{portio} ^{relacionis} ^{Patris} ^{et} ^{filii} ^{et} ⁱⁿ ⁱⁿ ^{divina} ^{maxima} ^{et} ^{congnitione}. ^{et} ^{non} ^{resultat} ^{ex} ^{fundamento}, ^{et} ^{hoc} ^{relacione} ^{et} ^{absolutum}.

Comuni responsio est:

relacione resultat ex hoc modo et fundamentali precedente relacione, in quo tenet absolute est; terminari vero ad hoc forte qui est fortiter relatio. ^{et} ^{contra} 1° ^{protum} ^{sufficiens} ^{ad} ^{dandum} ^{est} ^{esse} ^{relacionem} ^{libet} ^{ad} ^{resultantem} ^{relacionem}, ^{et} ^{si} ^{erit} ^{ad} ^{ex} ^{contra} ^{mandum}, ^{hoc} ^{est} ^{terminandum}; ^{et} ^{ad} ^{1^o} ^{sufficiens} ^{modus} ^{absolutum} ⁱⁿ ^{soluendo}; ^{et} ^{erit} ^{refertur} ^{ad} ^{2^o}. ^{2^o} ^{relatio} ^{resultat} ^{ex} ^{fundamento} ^{fortiter} ^{tali}; ^{et} ^{ex} ^{hoc} ^{fortiter} ^{tali} ^{resultare} ^{debet}. ^{Contra} ^{patet}, ^{non} ^{ideo} ^{resultat} ^{ex} ^{fundamento} ^{fortiter} ^{tali}, ^{quia} ^{ex} ^{eo} ^{dicitur} ^{convenire} ^{non} ^{est} ^{ex} ^{fundamento} ^{maxime}; ^{et} ^{relacione} ^{convenire} ^{dicuntur} ^{ex} ^{hoc}.

relativa, talis extatibi, exiguitate relationis, fortiter in utroque est extremo. Concesso autem,
 nego contrarium. **Pr**ima pars est, quod oppositis contraria est propria et reciproca, quoniam
 ne accipit denominationem contrariam a contrarietate evidenter, fortiter in utroque est extre-
 mo: oppositis vero relativis, ut impresenti docet **Philosophus** non est reciproca oppositio; quare non
 accipit denominationem relativam a relatione existente, fortiter in utroque est extremo, **Ad** for-
 liter in fundamentis, et specificatiue in **Pr**imo.

In iuris. Relativa mutua concipi possunt ut
 correlativa, **Ad** pro ut sic una relatio opposita alteri relationi: **P**ro: **Pr**ima pars: ad correlatio-
 nem requiritur relatio fortiter in utroque est extremo, sicut ad **Pr**imo est existens in duobus, re-
 quiritur relatio fortiter existentia utriusque: **R**espondeo: quod oppositis relativis quatenus correlativa
 sunt, non consistit in eo quod mutuo, et terminet per relationes, **Ad** quodambo est extrema in se
 signis intelligantur in se, et mutuo se respicientia per relationes, et mutuo se terminan-
 tia per aliquod absolute fortiter et relativis specificatiue et fundamentis: et in-
 fra applicatur.

Arguitur 3^a in iuris commune meta-physicorum et alij; relativis a-
 sunt simul natura, et cognitione; at est falsum si relatio terminatur ad absolute:
Pro: **Pr**ima pars: si relatio paternitatis terminatur ad substantiam generis, et non ad-
 filiationem, potest cognosci paternitas non cognoscendo filiationem: **P**ro: non sunt simul natura,
 et cognitione. **Pr**ima pars: **Ad** hoc ut cognoscatur paternitas sufficit quod cognoscatur
 eius filius fortiter; at filius fortiter per nos non est filiationis, **Ad** substantiam generis: **P**ro:
 potest cognosci paternitas filiatione non cognita. quare dicitur **Thomas** 1^a pars et que-
 stione 4^a articulo 2° ad 2um inquit: quod cum dicitur quod relatiui esse est ad aliud re-
 habere; per se aliud intelligitur correlatiue, quod non est prius **Ad** simul natura.

Hoc autem
 in aduersaria retroque, in pro ratione prolativa non conclusionis aducta est. **P**ro: relatio
 nota: **Pr**ima pars: **Ad** hoc habere locum in relationibus mutuis, ut est **Philosophus** docet dicitur **Thomas**
 quoniam 11 de potentia articulo 2° inquit: quod relatiua in quibus non est comparatio referenti
 ex utraque parte, non sunt simul natura, **Ad** alteram est prius naturaliter: sicut **Philosophus** dicitur de
 tenu et conuulsibili. **N**ota in super: quod relatiua intelligi possunt ut relatiua, in quo tenu
 non sunt simul natura et cognitione, quia potest intelligi una relatio intellecto prius **Pr**imo, qui
 est fortiter absolute: **P**ro: relatiua intelligi possunt ut correlatiua in quo tenu sunt simul natura
 et cognitione.

Explicatur essentia adiuuata. Potest intelligi existentia **Pr**imo; et eius essentia
 sentia

cy Paulo. Ad 13^m n̄ requiritur qd cognoscatur existentia Pauli, bene t̄m ad 19^m,
quia coexistentia idē ē ac diuina existentia. Sic igitur si Paternitas et Filiatio ut
relatiua tenentur, n̄ simul nata, cognitione, bene t̄m ut correlatiua, quia tunc simul
et simul duo extrema concipiuntur in eodē sp̄s ut relata, licet n̄ ad se resp̄ctibz,
Ad entitates abolutas. Ex quo in forma ita distinguit: sunt simul nata et cognitione
ut relatiua, nego; ut correlatiua, condo. Et ita ad reliqua pro uationes.

Axioma 4°

Relatio predicamti respicitur in u. pari sui, et substantia genita n̄ ē pars sui, cy habet
rationē effectus producti a substantia genitrici, et rationē fundamenti substantiæ relatiuæ filia-
tionis, q̄ pro ut talē requit terminare relatiōe Paternitati: q̄ pro ut dicitur aliquid se peribz.
Ad quibz retorquetur in aduersariis, nam Filiatio habet conceptū se latius, q̄ n̄ concep-
tū pari sui. Respondet, qd licet substantia genita in se habeat rationē effectus et fundamenti,
n̄ t̄m absolute in esse sui, quia pro ut sic unum dicit de solū effectū terminandi.

Axioma

denique. relatio paternitatis dicitur terminatur ad relata filia, scilicet ad filia.
Sed relatio paternitatis create, q̄ ē participatio paternitatis dicitur. Pro nunc con-
cedo, nego conseq̄. N̄ parita ē, qd in diuina sola paria relatiua distingunt, et
cy sui paternitatis dicitur sic realiter ab ea distinguit, deest esse solū relatiua in-
creati uero n̄ solū paria relatiua, Ad erig absolute distinguntur realiter, quare Paterni-
tatis Create ad absolute terminari deest, propter rationes conclusionis. In quo sumatur

QVÆST. VLMA.

Aquo sumatur unitas tan speculica, quam numerica

relationis. S. I.

N̄ procedi dubio de utroq̄ accipit relatio a fundamento t̄m q̄ a causa efficiua.
Inquitur qd An relatio ultra talē causā efficiuā habeat aliq̄ tanq̄m solū
est in se, aqua specificata, et quoniam illa sit, sicut in dū v̄g. ultra aniq̄m causā aqua
efficientior emanat, habet propriū obiectū aqua specificata. Prima essentia dicitur
relatiōe ad quate specificari a suo f̄o, sicut yotonū et p̄ ab ino aut sui obiectū. Sen-
cinas, Arago, et alij. Locet ad quate specificari a suo fundamento solū t̄m. Ha
Caicarius, Daneg, et alij plures. D̄ media t̄m q̄ specificari a fundamento et f̄o simul.
Sic implentur, in dicitur, q̄ que se se comuni in t̄m. Modestior ut aut ad quate dubia
sololuitur 1^a Pandubij § 2

Resoluitur prima pars diu. §. 2.

Relatio predicamli specificata a fundamento et connotata a se, sicut dicitur in
 ut specificatibz. Ad ut connotaty specificariū se habeat. *Thom. Thom. 1^a*
 parte quæst. 35 articulo 5 ibi: unicas relationi, seu pluralitatis non attenditur secundum
se, sed secundum causam, subiectum. Ratio conclusionis ita proponitur: Relatio non spe-
 cificatur a se, aliter nec a fundamento nuda suscepta. *Ad a fundamento ut connotata*
se. Maior patet ex eo quod relatio predicamli respicit se in sui ipsi, et consequen-
ter non ut specificatibz. Ratio minor: fundamentum relationi se habet, sicut intelligitur
ut connotans. Illi indifferens est ut specificet aliam relationem: sed fundamentum se solo ne-
quit relationem specificare: sed pro ut connotat se.

Objecti 1° implicat relationem specificari a se
 opposito ad ut tanquam a connotato; Ad se est oppositum relationi, sed non habet et connotat ad
 specificandi relationem: sed fundamentum absolute abstracte et specificat. **R**espondeo: nullum inueniri im-
 plicationem, in eoque relationem specificatam dependentem a se opposito tanquam a se connotato
 et addit, quod in opposito relationem non sit rigorosa operatio, sed omni nuda, sicut non est rigorosa
 operatio relationem, et connotata potest esse connotata ad se specificandi.

Objecti 2° ab-
 opposito. Ad eo se nuda tanquam specificandi in ordine ad quod diffinitur; Ad relatio diffinitur
 in ordine ad se, sicut: sed solo se specificat relationem. **R**espondeo: in ordine
 ad quod diffinitur tanquam ad causam extrinsecam, sicut maius tanquam ad parum, sicut
 regnum maius. Et ita potest et habitus diffinitur in ordine ad objecta tanquam ad
 causas extrinsecas a quibus specificantur: sicut vero relationem predicamli se tanquam
 exerceat aliud nuda præter nuda connotati et se.

Objecti 3° inuariato fundamento
 et uariato se, uariatur relatio: sed relatio unica, specificatur a se. **A**nti potest: eadem namque
 albedo in ordine ad albedinem sunt similitudinis, et dissimilitudinis in ordine ad nigre-
 dinem: sed per se uariatur se uariatur relatio. **I**tem in se arguitur non sicut ad nigre-
 dinem. Nam eadem albedo per modum se inspecta ab albedine tanquam a fundamento termi-
 nat relationem similitudinis et dissimilitudinis ut inspecta a nigredine: sed per uariatur sim-
 lantem inuariato se uariatur relatio: sed solo fundamentum esse specificatibz relationem.

Respon-
 des 1° per omnia ante, regarda consequens. Nam sola uariatur connotati inferre potest uariatur
 se specificat. sic omnipotentia diuina connotat possibile, et ab eo non specificatur, deficien-
 te tamen quodlibet possibile omnipotentia ad destruere et eam.

respondet 2° dicens aⁿ in uariato fundamento ma^liter, con^l aⁿ in uariato 208
f^ol^lit^ore, nego aⁿ. Fundam^l fo^lle relati^oni similitudini in albedine, n^o e^l ipsa albedo
absolute et in se tanta, A^l q^uo ut se habet ad alig albedine, in quo sensu uariatur si trans-
seat ad nigredine connotand^o. Resoluitur secunda Pars dubij Parag^o 2

Resoluitur 2^a pars diuⁱ. §. 2°

Vnit^o numerica relati^oni determinatur ex unitate numerica subiecti. Part^u aⁿ omne
accidens indiuiduatur a subiecto; relati^o e^l accidens: q^u a subiecto indiuiduatur.
Confirmatur: unia posit^o unia in uno subiecto sufficit ad omnia uisibilia quia conu-
niunt in aliquo uno, sicut in ratione coloris, et id^e de habitibus comparatiue ad sua ob-
iecta; at e^l q^u plures filii v^o conueniunt in ratione, abstrahit^o genit^o, et filiationis: q^u uni-
ca relati^o paternit^o in Patre sufficit ad plures filios respiciendos: q^u.

Oponit totus rela-
tio resultat ex fundamento et 2° q^u posit^o distincti fundamenti et 2° x^o relati^o habent distinct^o
relati^one. Ad^o natus 2° filius datur distincta actio generatiua, qu^o e^l fundament^o relati^oni
et distinctus 2° filius e^l filius: q^u in unico subiecto dantur plures relati^one paternitatis. Non
q^u unitate numerica relati^oni, de unitate ex unitate numerica subiecti.

Respondeo, q^u e^l u^l
actioni generatiue posit^o 2° distincti ma^liter, n^o act^o distincti habitus, qui requiritur ad nou^o
relati^one. Similit^o ad 2° relati^one paternitatis fundand^o requisitus actio generatiua; 2° u^l
actio ut pote ma^liter distincta, unice relati^one p^o existenti^o e^l concludit. Nec obstat (ut tacite
obiectioni occurrit) q^u 2° actio quant^o e^l ex se sit capax fundandi de nouo relati^one pater-
nitatis. Non e^l fundat, sed ex^ontit^o propter incapacitat^o subiecti, quia scilicet non supo-
nitur Patre relati^one, et reponat duplex numerus accidens in eod^e subiecto. Recolleg^o
dicta aut^o de log^o esse semp^o hic qualitat^o habemus. Cap^o 5 de qualitate. Exponitur

CAP. V. DE QUALITATE.

Exponitur summa textus.

Yuxta Philosoph^o 5 metaph^o capite 11 qualitas triplex accipi potest. 1° q^uo
dicta ex genere spec^o condit^one, qu^o diximus predicari in quale quid. 2° q^uo
quacumq^u perfecti^one accidentali, in quo sensu dict^o e^l accidens predicari in quale, sicut
necessario siue contingent^o: in quibus accipiuntur n^o condit^one hoc speciale predicam^o,
sed p^o omnia diuagatur. 3° d^o q^uo sonit^o p^o quoad forma accidentali ab omni^o

huius predicamenti distincta, et huius predicamenti constitutiva.

De qualitate & in hac ac-
ceptione agit *Phylsophus* in presenti: eorumque ita distincta: qualitas est, quae quales esse dicimus.
Praeterea, qualitas dividit in quatuor species, quarum 1^a est habitus et dispositio: 2^a, poten-
tia, et in potentia: 3^a, ratio et variabilis qualitas: 4^a, denique, forma et figura: De quibus
significat, licet brevitatem agemus. Denique tres qualitates proprietates assignat. 1^a est quod
habet contrarium: 2^a quod recipiat magis et minus: 3^a quod fundit similitudinem, aut dissimili-
tudinem. Sed haec omnes, rigorose proprietates non sunt, cum nec omnes qualitates, nec ei ne-
cessario conveniant. Antiquo vero ad explicandum speciem qualitatis accedamus, diffin-
Phylsophi habitus oportet. Examinatur diffinitio qualitatis a *Phylsopho* tradita. §. 2.

Examinatur diffinitio qualitatis a *Phylsopho* tradita. §. 2.

Dicitur est, diffinitio *Phylsophi* legitime esse, non tamen rigorosam. Praeterea aenti proterea: diffinitio
formae accidentis explicans effectum formae primariae talis formae, legitima est, at diffinitio
Phylsophi tradita proterea quod dicitur, qua qualis esse dicimus, explicat effectum primariae formae qua-
litatis: quod recta est diffinitio proterea: effectus formae primariae qualitatis est, quo primo intelligitur
qualitas communicata subiecto; huius est qualificare subiectum: quod autem tali diffinitio re-
quiratur non sit constat ex eo quod cum qualitas sit genus superius, requiritur genus et diffinitio con-
traria, et consequenter nec recipere diffinitio, sed quae qualificari potest explicari.

Sollicitus: diffinitio de-
bet esse clonosa, et distincta; At praeterea diffinitio clonosa et distincta non est, cum eorumque ignota sit qualitas
qualitas: quod recta non est. 2° diffinitio non habet in praetere distinctam, at in praetere distincta diffinitio qualitatis
in praetere distincta, scilicet qualitatis. 3° non bene diffinitio est quaeritur per eorumque quo quaeritur
esse dicimus: praeterea qualitas per eorumque quo dicimus esse qualis.

Ad 1° nego minus: nam quale
ut pote concretum non est eorumque ignota acqualitas, cum concretum sint nobis aliqua ex notione quae
abstracta. Et quo ad 2° dico: quod licet diffinitio in praetere distincta in praetere distincta diffinitio non tamen
de modo, huius distinctio, cum diffinitio ut tale sit qualitas in abstracto, et in praetere distincta in praetere
tunc qualitas in concreto. Ad 3° concedo autem, nego consequenter: non cum quaeritur per eorumque, et
ratione sui sit distincta, habet aliquid per quod clarius dignoscatur, nobis quae magis igno-
retur, scilicet et extensio non pariter in ordine ad se: qualitas vero ita distincta non est qua-
eritur ultra praetere distincta, non est alius modus quo nobis magis ignoscatur. Explicatur
Prima species qualitatis §. 3.

Explicatur 2^a species qualitatis. S. 4us

Hec est potentia, et in potentia. Potentia non constituitur in presenti pro natura humana ad esse, que potentia loquitur distant; nec pro potentia receptiva formae; nec pro potentia operativa remota, que sepe substantie sunt. Sicut et sumitur pro potentia operativa proxima et soluta; et equaliter conditione subiecti proxime potens operari. Deinde in potentia non accipitur pro carentia potentie, quia carentia ut potest non esse ad nullam potest expectare perfectam; sumitur pro potentia proxima ad operandum ad distinctionem potentie que est principij perfecti. Et ita potentia carentia semper dicitur in potentia potentia carentia vero Adolescenti potentia nuncupatur.

Ex quo colligitur potentie et in potentie non distinguuntur essentialiter, sed tantum accidentaliter. Ratio est: quia solum distinguuntur per se magis, et minus, que ut communiter dicitur non variantur specie. Preterea: respondet unum spiritus in aliis transiit; Ideo potentia carentia de causa temporis transit in in potentia. Sub hac specie qualitatis continentur omnes potentie operative sive permanentes, et instantes et evolutas; sive transientes, et potentie operariua. Et in vix continentur potentie, que licet proprie effectum non producant, aliqua tamen agunt: sic vis ad remittendum in lapide dicitur potentia; et in cere cocata in potentia. Explicatur 2^a species qualitatis. Paragrafus 2us Finis.

Explicatur 3^a species qualitatis. S. 5us

Hec est pars, et possibilis qualitas: non sumitur pars in presenti pro proprietate ablatente sumante. nec pro forma, qua pars recipit effectum generis, que constituit speciale predicamentum passionis. Pars igitur de qua in presenti est qualitas causata alteratione in subiecto, aut ex alteratione causata. Quia si causat alterationem aliquam in sensu; ut dulcedo in gustu, et spiritus in tactu; si causatur ex alteratione; ut patet in eo qui subbet expulsores, aut patet ex meta.

Si quia qualitas resultare potest ex alteratione brevis, et permanentis. Vnde 1^a dicitur pars, 2^a vero possibilis qualitas. Et ita rubor ex calore causatur dicitur pars; Color vero subest anima indolens, sicut et pallor ex infirmitate habituali procedens dicitur possibilis qualitas. Ex quo colligitur quod pars, et possibilis qualitas non distinguuntur essentialiter, sed accidentaliter. Nam solum differunt per maiorem, et minorem durationem; sed hoc est quid ipsi accidentale. Et preterea: rubor naturalis, et rubor ex necessitate causatur communicante subiecto eorundem specie formae. Et sunt eundem speciei, non essentialiter, sed tantum accidentaliter differunt. Explicatur 3^a species qualitatis. 6

Explicatiō 4^a Species qualitatis. §. 6us

Quarta et ultima species qualitatis est forma et figura; non tantum forma in presenti pro adu-
 substantiali, aut accidentali libertate informanti. Malis pro ut quatuor resultat ex dispo-
 sitione partium quantitatis, ratione cuius, libertate dicitur formosa, aut difforme, in quo sensu de Christo
 Anō dicitur per Regij Vag: Species forma que filius hominis. Deinde figura non accipitur
 pro signis aut imagine, sicut Christus dicitur forma substantie Patris. Malis pro ut est qualitas resul-
 tans ex partibus quantitatis bene, Simale dispositio; in quo sensu de homine male dispositio bul-
 gariter dicitur, malis esse figura.

Ex quibus in forma forma et figura non distinguuntur essentialiter,
 Id tantum accidentalia. Dicitur namque forma pro ut consideratur a metaphisico; figura vero
 pro ut in presentia amatiuatio; ad hoc non arguit distinctionem specificam forma et figura in esse
 qualitatis: §. Sub hac qualitate, specie continentur omnes forme artefactorum, et forma domus,
 navis, et c. Similiter figurae omnium rerum quantitatis; ut trianguli, quadranguli, et c. Et denique
 omnes alie figure et forme ex dispositione partium quantitatis resultantes. Et de omnibus his
 satis liquet, quinque specie qualitatis enumeratas essentialiter specificis inter se differere. Et
 qualitas ut hic in eas tanquam in partes subalternas adequate diuisi. §. C. de 6° libri predicamentis.

CAP. IV.

DE SEX VLTIMIS PRÆDICA-

MENTIS.

De sex ultimis predicamentis breuiter agit Aristoteles in presenti, ea que et loci calamo, et
 nos attingimus, precipue quia de illis in Philosophia ex ipsi Philosopho late agendum est.
 Satis igitur predicta sunt, actio, passio, ubi, situs, quantitas, et habitus. De quibus omnibus duo
 notanda: 1^a quod sunt entia realia, alia predicamenta non continentur. 2^a non esse entia respectiua
 ad absoluta, alia non continentur predicamenta a relatione distincta.

Ut autem entia actionis et pa-
 sionis clarius percipiatur, notat in casu libertate effectus productione tunc re primum, et licet operatio-
 ne effectus actus, receptione eorum in aliquo subiecto, et denique fieri ipsius. 1^a dicitur actio,
 2^a passio, et 3^a motus, qui non est predicamentum, sed post predicamentum de quo postea. Actio §. predica-
 menti est ad accidentem quo causa constituitur in actu 2° causans. Ad aduersum, in presenti tantum
 te definire actione transeuntis, non immanens; 2^a sola actio transeuntis predicamentum actionis
 constituit. Passio, que predicamentum constituit passionis est accidens quo subiectum constituitur
in actu 2° recipiendi effectus ab agente.

Vbi quod aliud conditionis particularis, est accidens quo reconstituitur Soluta in loco.
 Soluta: est accidens resultans in corpore ex circumscriptione loci ambientis. Prædicta
 ubi in circumscriptionibus definitibus et locum continentibus. Circumscriptionibus est circumscriptionibus pa-
 rtiua corporis locati; ex circumscriptione activa loci proveniunt. Ubi definitibus est illud
 quo substantia particulari est in loco, tota intoto, et tota in qualibet parte loci. Ubi denique
 sacramentale est presentia unius substantie indivisibili modo, sub accidentibus alterius
 in ipso concors; et ita Corpus Christi est in loco, in sacramento Altaris. Ubi hiis solum
 ubi circumscriptionibus hoc constituit prædictationem.

Situs est accidens resultans ex hac illa di-
 positione partium in loco. Prædicta que a prædictamento ubi, in eo quod ubi solum est ratio erandi in
 loco absolute. Situs vero habet talis motus erandi, ut scilicet, stare, cubare, et c. Ubi dicitur
 ut melius percipias, adverte; quod in aucto situ, variari potest ubi, ut quando quis sit
 denudatus in nave, tunc retinet eundem situm, et non acquirit ubicationem. Et exorta
 potest quod variari situm, invariato ubi; ut quando quis in eodem loco stare in quo se-
 deat stat, aut cubat.

Quando est accidens, causa accidentalis que ex adiacentia temporis
 resultat in corpore. Soluta est de terminatio quædam per quam reconstituitur esse, fuisse, fu-
 tura esse. Hoc prædictationem dicitur in variis speciebus variata temporis variacione; ut bene,
 Ceras, hodie, et c. **H**abitus denique est forma accidentalis inter se con-
 centia, temporis quibus corpus ornatur. Sicut enim ex adiacentia temporis et loci, resultat
 quando et ubi; ita ex adiacentia vestitus resultat in corpore accidens inter se con-
 centia habitus. Prædicta que in variis speciebus; ut esse vestitus, calcatus, esse armatus, etc.

Sed adverte; quod animalia irrationalia quibus natura, indumenta et arma pro portione
 præstitit, ut canis, canis, canis, et c.; quibus ratione hominum non habent habitus, ad hoc præ-
 dictationem spectant; illy tamen habent per se quatenus ad manus usus, vestitus, Soluta
 invariata, quæ ratione Equi dicitur armatus, et c. Ita contine videtur dicitur Thoma
 e paralo 48. **D**ivinitas est habitus, in anima et extrinseca. Forma subdistinguitur in
 operaria, et de servitia. Prædicta autem subdistinguitur in variis, a ratione innumerabilibus
 vestitus species. Et hoc de prædictatione. Tractatus 3.º De post prædictatione.

Ciudadado.

Procura siempre vivir,
 ajustada la conciencia;
 Porque tu nos sales quando,
 el Señor repide quenta.

Alerta.

Amigo.

DE POTESTATIBUS PREDICAMENTIS.

Postquam Philosophus de his predicamentorum explanationibus finivit, de potestate predicamentorum, que sunt relictis predicamentorum modis, licet breuiter sermone indituit. Quoniam autem post per-
dicationem, quia ex eorum incompleta ratione, ad nullam directe pertinent predicamentum, sed per omnia
dici possunt. Quinque igitur sunt potestates predicamentorum, scilicet opposita, prioritas, simultas, mo-
tus, et motus habendi. Quae omnia breuiter exponenda sunt.

Opposita est repugnancia
inter se; et est quadruplex, scilicet contraria, contradictoria, priuatiua, et relativa. Contra-
ria est, que ueritatem inter duas formas positivas, que sub eodem genere maxime distant, ab eo-
dem que sub eodem modo se expellunt; ut calor et frigus. Contradictoria est, que ueritatem inter
eius et eius negationem; ut inter alby, et non alby. Priuatiua est que datam inter formas et
eius priuationem; ut inter uisum et eius cecitatem; lux et tenebrae. Relativa est, que ueritatem
inter relationem et eius finem; de qua capite de relatione. Sed aduerte haec positionum diuisionem
non esse antiquam, sed analogam.

Prioritas, que est 2^a post predicamentum est precedentia uicis ad
alterum. Et quinque modis contingere potest, iuxta quos quintuplex est prioritas. 1^a est prioritas
temporalis, quia Adan uisus precedit Abel. 2^a est prioritas naturalis, que datur inter
duos, que licet existant in eodem instanti, unus tamen est causa alterius; et ita Sol est prior
illuminatione. 3^a est prioritas consequens, sive secundum subsistentiam consequens, quia unus
aliud in se non tamen e contra. sicut homo precedit aal, quia aal in se non est homo
neque non tamen e contra. 4^a est prioritas ordinis, quia unus ordine precedit aliud. sicut 1. 2. 3. 4.
itaque precedit 2. 3. 4. inter se. 5^a antiqua est prioritas dignitatis, quia unus alius antee-
dit dignitate; ut Rex pro Regis, Abbas subditos, et c.

Simultas que est 3^a post
predicamentum est id ratione cuius unus est simul cum alio. Et est quintuplex, sicut prioritas.
1^a est simultas temporalis, quia Rex existit in eodem instanti ut Sol, et lumen,
et cetera et propter cetera. 2^a est simultas naturalis, quia duo intelliguntur esse simul, ita ut

neutrum ab alio dependeat, nec se prius illo ut correlativa. 3^a Simuliter conve-
 lutur que inter ea, que mutua se interseunt, ut visibile, et rationale. 4^a Simuliter exste-
 nit; ut duae species sub eodem genere contentae. 5^a denique est si multa deponantur, que da-
 tura inter dignitates patet, ut inter duas Reges.

Quare post predicantem est motus
 de quo late in logica, et est tendentia ad finem cuius est finis. Sed si erit motus nume-
 ricus, sicut generatio, corruptio, motus, localis, alteratio, augmentatio, et di-
 minutio de quibus postea. 5^a denique post predicantem est habitus, seu modus ha-
 bendi aliquam rem, qui ad quinque reduci possunt: 1. per inherendum, taliter anima ha-
 bet gratiam, et pacem obediens. 2. per continentem, et ita bene habent sanguis, et Gume-
 na percutiens. 3. per possessionem: taliter homo habet hereditatem, viciniam, et c. 4. per
 relationem: taliter pater habet filium, et Dominus servos. 5. denique per iusota positionem; et
 ita dicitur Gallis habere ad Occidentem oceanum, et ad meridum mediterraneum. Tunc

Sufficienter dicta pro hoc tractatu, imo et pro nostro metaphis elucidationis circu-
 culo, que cedant in laudem, et honorem omnipotentis Dei, Patris, filii, et Spi-
 ritus Sancti. Nec non et Beipare Virginis a primo sui conceptionis instanti

ab originariis nocere immuni. Cedant in honorem Parentis Be-
 nedicti, et Beismuendi, Doctoris Arvelni, et hominis aqua-
 nati, Scolasticus Virginis, Extradus magnus.

ac denique creatorum in celesti Teu

salis et infantium. Cedant de

nique in honorem Beati

Ferdinandi, Angeli

mei custodi, Bea-

ti Maximi,

et boni

eneco-
 ni.

FINIS

Aliquando erit iuxta.

DIE XVIII FEBRUARI ANO

DNI MCCX

Auctore R.P.M.F. Carolo Covaren. animo Discipulorum eius
 scriptus F. Ferdinando Baio.

[Faint, illegible handwriting throughout the page]

[Faint sketches or diagrams, possibly of a plant or object, located in the lower half of the page]

[The text on this page is extremely faint and illegible. It appears to be a list or a series of entries, possibly organized in columns. The text is mostly centered and spans most of the page's width. Some faint words like "No." and "Name" might be visible at the beginning of lines, but the rest is too light to transcribe accurately.]

Index questionum, & eorum, quæ in sumulis, Logica, &
Metaphisica continentur.

Index simularum.

Explicatio trium mentis operationum. fol. — — — — 2

Liber primus simularum de his, quæ atinent
ad primam in clus operationem.

Caput primum de Termino. — — — — fol. — — 2

Propria definitio Termini. — — — — fol. — — 3

Aliqua curiola de Tro resolvuntur. — — — — fol. — — 4

Non nullæ termini divisiones. — — — — fol. — — 6

Explicatur termini proprietates. — — — — fol. — — 7

Caput secundum de signo.

Propositum & propugnatur eius definitio. — — — — fol. — — 9

Non nullæ divisiones signi. — — — — fol. — — 10

Caput tertium de nomine. — — — — fol. — — 10

Caput ultimum de uerbo. — — — — fol. — — 10

Liber secundus simularum de his pertinent
ad secundam in clus operationem.

Caput primum de oratione. — — — — fol. — — 11

Caput 2° de modo sciendi in comuni, & illius speciebus. — — — — fol. — — 11

De definitione. — — — — fol. — — 12

De diuisione. — — — — fol. — — 13

De argutatione. — — — — fol. — — 14

Caput 3° de ppne, de illius natura, & multiplicitate. — — — — fol. — — 15

De oppositione prepositionum. — — — — fol. — — 15

Explicatur equipolentia propositionum. — — — — fol. — — 16

Explicatur conversiones propositionum. — — — — fol. — — 16

Liber 3° simularum de his, quæ pertinent
ad tertiam in clus operationem.

Caput unicum de silogismo, & de illius principij intrinsicis. — — — — fol. — — 17

De reductione ostensiva silogismorum. — — — — fol. — — 18

De reductione per impossibile. — — — — fol. — — 19

Explicatur principia extrinseca silogismi. — — — — fol. — — 20

INDEX

Quæstionum Logicæ.

Comentaria in Universam Aristotelis Dialecticam.

Part. I.	De proemialibus Logicæ.	
Cap. I.	De natura logicæ. De nomine, et ex quo logicæ, deque virtutibus intellectualibus.	23
Quæ. 1.	An logica sit simpl. scientia quo ad omnes suas partes.	24
Quæ. 2.	Quomodo logica docens, et utens inter se distinguantur.	27
Quæ. 3.	An logica non solum ut docens, sed etiam solum fortiter scientia.	30
Quæ. 4.	An logica obtineat conceptum artis, et sub quo munere.	33
Quæ. 5.	An logica sit scientia practica, et speculativa.	35
Cap. 2.	De necessitate, et concursu logicæ ad alias scientias.	
Quæ. 1.	An logica sit necessaria simpliciter, et quid ad alias scientias adquiras.	39
Quæ. 2.	An logica concurrat effectus, et directe ad actus aliarum scientiarum.	44
Cap. 3.	De obiecto Logicæ.	
	Explicatio diversitatis obiectorum.	46
Quæ. 1.	Quodnam sit obiectum adequatum logicæ.	47
Quæ. 2.	An obiectum adequatum logicæ sit modus sciendi fortis, et obiectibus an ab utroque coalescens.	54
Quæ. 3.	An obiectum primarium adequatum logicæ sit aliquod reale, et rationis.	59
Quæ. 4.	An logica sit simplex qualitas, an ex pluribus composita.	64
Part. 2.	De ente rationis.	
Quæ. 1.	An dentur entia rationis.	68
Quæ. 2.	In quo consistat essentia entis rationis.	69
Quæ. 3.	An denominatio extrinseca sit realis, et rationis.	72
Quæ. 4.	An alia præter intellectum entia rationis esse formare possit.	75
Quæ. 5.	An intellectus divinus cognoscat, et formet entia rationis.	77
Quæ. 6.	An ens rationis adequate dividatur in negationem, privationem, et relationem.	82
Part. III.	De virtutibus in communi.	
Quæ. 1.	An a parte rei dentur nature, que rationales valeant denominari.	84
Quæ. 2.	Utrum natura a parte rei habeat aliquam unam communem pluribus positivam, et negativam, actu, et aptitudine.	86
Quæ. 3.	Utrum natura in statu secundum se habeat aliquam unam pluribus partibus, et negativam communem.	91
Quæ. 4.	Utrum gradus superiores distinguantur fortiter ex natura rei ab inferioribus.	94

Quæ. 5	Vtrū inter gradus metaphisicos eūsdē individū detur præcisio obiecti	99
Quæ. 6	Per quam operadonem intellectus fiat uniuersale.	102
Træ. 4 ^{us}	D e vrbis in particulari, seu de prædicabilibus.	
Cap. 1 ^{us}	De prædicabilibus in comuni	108
Quæ. 1 ^a	Quot sint prædicabilia.	109
Quæ. 2 ^a	An uniuersale sit genus ad quinque prædicabilia.	110
Cap. 2 ^{us}	De genere.	
Quæ. 1 ^a	An definitio generis tradita a Porfirio sit recta	111
Quæ. 2 ^a	Quod sit definitio in definitione generis.	112
Quæ. 3 ^a	Vtrū genus prædicetur de suis inferioribus ut pars, sicut totum.	115
Cap. 3 ^{us}	De specie.	120
Quæ. 1 ^a	An diffinies species tan subiacibilis, quæ vrbis a Porfirio tradita s̄ recta.	121
Quæ. 2 ^a	An species ut subiacibilis s̄ fortiter vrbis, et quomodo huiusmodi respectus inter se comparatur	122
Quæ. 3 ^a	Annatura angelica sit species uniuersalis.	124
	De indiuidui natura.	130
Cap. 4 ^{us}	De differentia	
Quæ. 1 ^a	Vtrū diffinitio a Porfirio tradita conueniat diffinē tēi vrbis quæ subalterna	131
Quæ. 2 ^a	An diffinē conueniatur vrbis per ordinē ad speciem quam constituens cum per ordinē ad inferiora talis speciei.	133
Quæ. 3 ^a	Angenus, aut diffinē subalterna s̄ de conceptu quidditatio diffinē vrbis	134
Cap. 5 ^{us}	De proprio.	
Quæ. 1 ^a	An proprium vice in quarto modo acceptum sit proprie tale hoc quartum prædicabile constituens	136
	Capitulum ultimum de accidenti.	
Quæ. 1 ^a	Vnica. Quid sit accidens hoc quintū prædicabile constituens.	138

INDEX

Questionum Metaphysicæ. Tractatus 1us de arte prædicamentis.

Cap.	I.	De prædicamentis metaphisicæ.	144
Quæst.	1 ^a	Quodnam sit obiectum adequatum metaphisicæ	144
Cap.	II.	De uniuocis æguuocis, et denominationibus, et analogis	146
Cap.	III.	De ente in communi	148
Quæst.	1 ^a	Utrum ens præscindat simpliciter a suis inferioribus	148
Quæst.	2 ^a	Utrum ens sit uniuocum, et analogum respectu suorum inferiorum	153
Cap.	IV.	De proprietatibus entis; et variae assertiones	157
Cap.	V.	De ente possibili, et existenti.	160
Quæst.	I.	Quid sit ens possibile, et unde eius possibilitas desumatur	160
Quæst.	II.	Utrum esse Creaturarum ab eterno, seu in statu possibilitatis habeant aliquod esse reale positivum actuale.	161
Quæst.	3 ^a	An essentia rei creatæ realiter distinguatur ab eius existentia	165
Diuisio	IV.	An existentia realiter distinguatur a subsistentia.	169
Tractatus de prædicamentis.			170
Cap.	I.	De prædicamento substantiæ.	170
Quæst.	1 ^a	Quanam sit ratio formæ constitutiua substantiæ.	171
Quæst.	2 ^a	Quid sit substantia, et quid addat supra nãm	173
Quæst.	3 ^a	An Christus Dñus ponatur in prædicamento substantiæ	175
Cap.	II.	De accidenti in communi	177
Quæst.	1 ^a	Quanam sit ratio formæ constitutiua accidentis.	177
Cap.	3 ^a	De prædicamento quantitatis. Exponitur textus	178
Quæst.	1 ^a	Quanam sit ratio formæ constitutiua quantitatis.	179
Quæst.	II.	An substantia materialis antecedat ad quantitatem, hæc p ^o distincta, et extensa	181
Quæst.	3 ^a	Quænam sint species quantitatis continuæ.	185
Quæst.	IV.	An numerus prædicamentis sit uera species quantitatis	187
Quæst.	V.	An oratio sit uera species quantitatis.	190
Cap.	IV.	De prædicamento ad aliquid, seu de relatione. Exponitur textus.	191
Quæst.	1 ^a	An dentur relationes reales huius prædicamenti constitutiue	192

Quæst. 2 ^a	Quang sunt conditiones exactæ ad relaõnes prædicamentales, et quot earum fundamenta.	215
Quæst. 3 ^a	An essa relaõnis sita sit in referibilitate, an in actuali exercitio referendi subiectum ad trõm.	193
Quæst. 4 ^a	An relaõ prædicamlis realiter distinguatur a fundamto, et trõ	195
Quæst. 5 ^a	An una relatio possit esse fundamtum alterius	199
Quæst. 6 ^a	An relatio prædicamlis terminetur ad absolutum, an ad respectibus	203
Quæst. sub.	A quo sumatur unitas tan specifica, quæ numerica relaõnis	204
Cap. V	De qualitate. Exponitur summa textus	207
§ 2	Examinatur definitio qualitatis a Philofo tradita.	208
§ 3	De speciebus qualitatis.	209
Cap. VI	De sex ultimis prædicamentis	210
	Tractatus tertius de post prædicamentis.	211

Finis Indicis.

Faint, illegible handwriting, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several lines across the top half of the page.

Faint, illegible handwriting, possibly a signature or a specific heading, located in the middle of the page.

